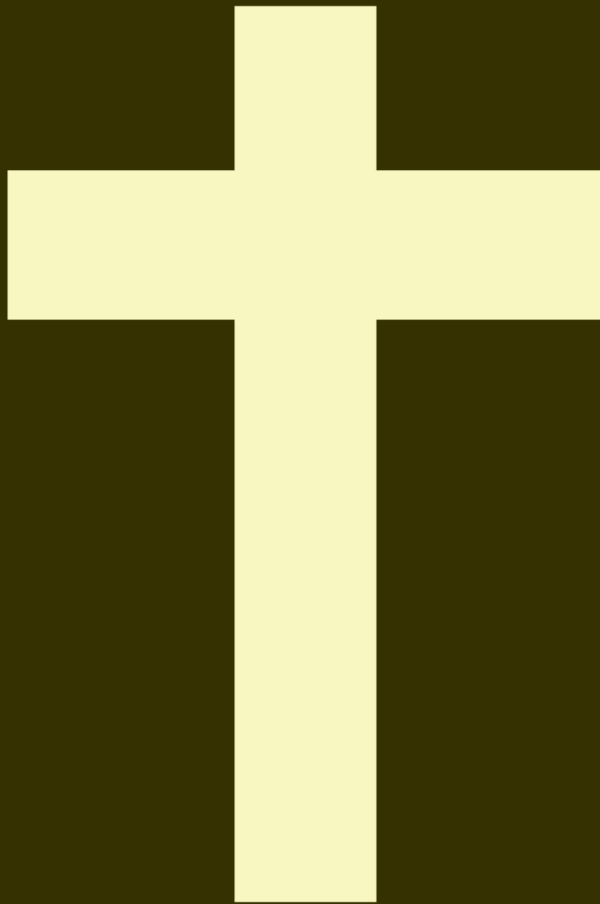

Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en
el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí
(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quiquitani
New Testament in Zapotec, Quiquitani-Quierí (MX:ztq:Zapotec, Quiquitani-Quierí)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quiquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quiquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018
b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a

Contents

San Mateo	1
San Marcos	45
San Lucas	74
San Juan	119
Hechos	153
Romanos	193
1 Corintios	208
2 Corintios	222
Gálatas	231
Efesios	236
Filipenses	241
Colosenses	244
1 Tesalonicenses	247
2 Tesalonicenses	250
1 Timoteo	252
2 Timoteo	256
Tito	259
Filemón	261
Hebreos	262
Santiago	273
1 Pedro	277
2 Pedro	281
1 Juan	284
2 Juan	288
3 Juan	289
Judas	290
El Apocalipsis	291

Kitsy nii pkëe San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist (Lc. 3:23-38)

¹ Kitsy re xseety pxusykoltoo Jesucrist. Lo xtiy David ni lo xtiy Abraham sëed Jesús.

² Abraham kok pxosy Isaac, lëe Isaac na kok pxosy Jacob, lëe Jacob na kok pxosy Judá ni betsy Judá. ³ Chop Judá Tamar kop Fares ni Zara. Lëe Fares kok pxosy Esrom, lëe Esrom na kok pxosy Aram. ⁴ Lëe Aram kok pxosy Aminadab, lëe Aminadab na kok pxosy Naasón, lëe Naasón na kok pxosy Salmón. ⁵ Chop Salmón Rahab kop Booz. Chop Booz Rut kop Obed. Lëe Obed kok pxosy Isaí. ⁶ Lëe Isaí kok pxosy rey David aan chop rey David kwnaa nii kok tsiil Urías kop Salomón.

⁷ Lëe Salomón kok pxosy Roboam, lëe Roboam na kok pxosy Abías, lëe Abías na kok pxosy Asa. ⁸ Lëe Asa kok pxosy Josafat, lëe Josafat na kok pxosy Joram, lëe Joram na kok pxosy Uzías. ⁹ Lëe Uzías kok pxosy Jotam, lëe Jotam na kok pxosy Acáz, lëe Acáz na kok pxosy Ezequías. ¹⁰ Lëe Ezequías kok pxosy Manasés, lëe Manasés na kok pxosy Amón, lëe Amón na kok pxosy Josías. ¹¹ Lëe Josías kok pxosy Jeconías ni betsy Jeconías. Mer tiemp ko lëe xaa Babilonia sikni xoo xaa Israel nëz Babilonia.

¹² Aan loxsye ptsiñ xaa Babilonia, lëe Jeconías kop Salatiel. Lëe Salatiel kok pxosy Zorobabel. ¹³ Lëe Zorobabel kok pxosy Abiud, lëe Abiud na kok pxosy Eliaquim, lëe Eliaquim na kok pxosy Azor. ¹⁴ Lëe Azor kok pxosy Sadoc, lëe Sadoc na kok pxosy Aquim, lëe Aquim na kok pxosy Eliud. ¹⁵ Lëe Eliud kok pxosy Eleazar, lëe Eleazar na kok pxosy Matán, lëe Matán na kok pxosy Jacob. ¹⁶ Lëe Jacob kok pxosy José, lëe José kok tsiil Mariy, lëe Mariy na kok xñaá Jesús, xaa nii kwloolë no Crist.

¹⁷ Tsida pxusykoltoo meñ Israel kwtedy lo kislyu re destye Abraham axte David. Stsida xaa kwtedy destye David axte tse nii lëe meñ Israel sey nëz Babilonia. Stsida xaa kwtedy destye worñee lëe meñ Israel sey nëz Babilonia axte worñee lëe Crist koly.

Lëe Jesucrist koly (Lc. 2:1-7)

¹⁸ Sinrii mod koly Jesucrist. Lëe xñaá xaa Mariy no nii ktsiilña chop José. Per antes nii ktsiilña xaa, lëe Mariy kok xiñ por Kyalbini Ntson. ¹⁹ Per como tu xaa buen nak José, koklasy xaa nii nyeñ meñ nii lëe xaa blaá Mariy. Por ngo lëe xaa kwlokyyeñ klaa tsilaan xaa me. ²⁰ Lëe xaa lox kwlokyyeñ nii singo kuuñtsyey xaa, tsiñee lëe tu xangly Dios kunee lo xaa lo mgaal chëb:

—José, lo xtiy David sëedoo. Ptsiilña Mariy, por xiñ Kyalbini Ntson kap me. ²¹ Lëe Mariy kap tu mëedpkiy aan no nii kolël xaa Jesús. Singo kcholë xaa por lëe xaa kteelaa meñ xkyedzy xaa lo tol.

²² Kchësyo kok parñee kak cumplir tiits nii pxaal Dios lo profet tsiñee chëb xaa:

²³ Lëe tu kwnaa yeeñ kakxiñ aan lëe me kap tu mëedpkiy, aan lëe mëed ko kcholë Emanuel.
(Tiits ko nak sinak xñee ñe: Lëe Dios nakni lëe no.)

²⁴ Tsiñee lëe José bna, lëe xaa beeñtsyey nii kwnabey xangly Dios. Lëe xaa ptsiilña Mariy. ²⁵ Per kwyonidy xaa Mariy, sink lëe xaa kwlës axte nii lëe Mariy kop mëed. Aan lëe xaa kwloolë mëed ko Jesús.

2

Lëe xaa chak kukan Jesús

¹ Tsiñee lëe Jesús lox koly leñ kyedzy Belén nii ngab Judea, lëe bla xaa chak nii sëed nëz laa xlyañ ngbidz ptsiñ Jerusalén. Lëe Herodes nak rey tiemp ko. ² Lëe xaa chak ko kwnabtiits chëb:

—¿Ko xrey meñ Israel nii koly? Por lëe noo syoopnaal tu mëly nii kwlañ nëz laa xlyañ ngbidz. Mëly go bluuy loo noo nii lëe xaa koly aan lëe noo syoop ksoxib lo xaa.

³ Tsiñee lëe rey Herodes biñ nii chëb xaa chak ko, lëe xaa kwoy kyalnë kchë xaa meñ Jerusalén. ⁴ Tsigo lëe rey Herodes kwnabey koktsyetsy kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni kchësy maestre ley, aan lëe xaa kwnabtiits chëb xaa:

—Pa noo nii kaly Crist.

⁵ Lëe xaa go chëb:

—Tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judeaw, por lëe profet pkëe sinrii:

⁶ Lëe lëe do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy nii ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu xaa nii kñabey,
aan lëe xaa kantsi meñ Israel.

⁷ Loxsye ngo lëe Herodes kwtsyetsy tsilaan ksa xaa chak ko, aan lëe xaa kwnabtiits pa woortyee kon xaa mëly go. ⁸ Tsigo lëe xaa pxaal xaa Belén, aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Kol tsi siko, aan kol kyub mëed ko. Aan tsiñee ktsil do xaa, kol kluuy tiits lon parñee kaksoxibaa lo xaa.

⁹ Loxsye kwnee rey lo xaa, lëe xaa si. Aan lëe mëly nii kon xaa kwlañ tugak sinech lo xaa, aan lëe ma kwsobtse axte laañee nix Jesús. ¹⁰ Tsiñee lëe ksa xaa chak ko kon nii lëe mëly kwsobtse, per nli busy ble xaa. ¹¹ Lëe xaa kwsëeb leñ yu, aan tsiñee lëe xaa kon mëed chop xñaa mëed Mariy, lëe xaa pkady or, yaal ni ngwaan xlyaa nex nii lë mirra. ¹² Per lëe Dios kwnee lo xaa lo mgaaal. Chëb Dios nii nody nii tsiktedy xaa lo Herodes. Por ngo lëe xaa kwseñ stu nëz par kyey xaa xkyedzy xaa.

Lëe José sey nëz Egipto

¹³ Tsiñee lëe ksa xaa chak ko bi, lëe tu xangly Dios kunee lo José lo mgaaal chëb:

—Kuxche, biy mëed ni biy xñaa mëed aan pxooñ kwey nëz Egipto. Por lëe Herodes kyub mëed par kuty xaa mëed. Kwoy siko axte nii kñen lool stub.

¹⁴ Lëe José kuxche aan kyool sini xaa mëed chop xñaa nëz Egipto. ¹⁵ Siko kwoy xaa axte nii lëe Herodes kuty. Kchësy nrui ptsyool xaa parñee kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa: “Egipto byakxin xiñaa.”

Lëe Herodes xñabey kety mëedpkiy

¹⁶ Tsiñee lëe Herodes byeñ nii lëe ksa xaa chak ko pkëeti xaa, per nli busy blëe xaa. Aan lëe xaa kwlii cuent pa wortyee kon xaa chak ko mëly, aan lëe xaa kwnabey kuty kchësy mëedpkiy nii chap chop iz par kyety nii no leñ kyedzy Belén ni leñ kyedzy nii nche kexka siko. ¹⁷ Singo mod lëe tiits nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa:

¹⁸ Leñ kyedzy Ramá biiñ Raquel,
porñee lëe kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëe me choon.

¹⁹ Per loxsye kuty Herodes, lëe tu xangly Dios kunee lo José lo mgaaal xtañ meñ Egipto chëb:

²⁰ —Kuxche, aan byey Israel ksal mëed ni xñaa mëed, por lëe kchësy xaa nii kokladzy nyuty mëed kuty.

²¹ Tsigo lëe José kuxche aan lëe xaa sikni mëed chop xñaa nëz Israel. ²² Per tsiñee biñ xaa nii lëe xiñ Herodes nii lë Arquelao sob xñabey Judea, lëe xaa ptsyeb nyey xaa siko. Aan como lëe Dios kaa kwneel lo xaa lo mgaaal, lëe xaa sey nëz Galilea. ²³ Tsiñee lëe xaa ptsiñ Galilea, lëe xaa kwtedyso tu kyedzy nii lë Nazaret. Singo mod lëe xtiits profet kok cumplir tsiñee chëb xaa nii xaa Nazaret kak Jesús.

Lëe Juan xluuy xtiits Dios

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Leñ tse go lëe Juan Bautist bislo xluuy xtiits Dios tañ pidzy nii nche Judea, ² xñee xaa: —Kol ktikche styoo do lo Dios, porque lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey.

³ Lëe Juan nak xaa nii pseety profet Isaías tsiñee chëb xaa: Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee lo meñ tu tañ pidzy këb xaa: “Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii xñabey.

Kol kwii tu nëz tubli.”

⁴ Kits lady camey kwya xab Juan, lëe xcinturón xaa kwya con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. ⁵ Tsigo lëe meñ Jerusalén, ni meñ nii no nëz Judea ni kchësy meñ nii ncheno kex chu kiigwpee Jordán kwey laañee so Juan. ⁶ Aan tsiñee lëe meñ lox xobtol xtol lo Dios, lëe Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.

⁷ Per tsiñee kon Juan nii ndaly xaa fariseo ni xaa saduceo ptsiñ chakladzy chobnis, lëe Juan chëb:

—¡Nak to sinak mëe! ¿Cho në nii lëe do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios? ⁸ Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëe do ptikche styoo do lo Dios. ⁹ Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen nii schilo kyuñ Dios kyo re xiñ Abraham. ¹⁰ Lëe kiibyag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex aan tsow lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios. ¹¹ Nli naa xchoobnis lëe do con nis parñee kpikche styoo do lo Dios. Per lëe xaa nii kiid tsiñee lëen kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëe xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Porque mastre non xaa lon, ni lab xaa xyaldy koyaa. ¹² No xpal xaa ña xaa par kuuñnyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëe xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëe xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuydy.

Lëe Juan xchoobnis Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Galilea pchoo Jesús, lëe xaa kwey lo Juan chu kiigwpee Jordán parñee kchoobnis Juan xaa. ¹⁴ Klo kwnëdy Juan nchoobnis Juan xaa, chëb Juan:

—Naa no nii nyely lool par kchoobnisoo naa. ¿Penak nii lii sëed lon?

¹⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Pchoobnis naa, por no nii kuuñ no cumplir nii xñabey Dios.

Lëe Juan ptee tiits. ¹⁶ Aan siikñee lëe Jesús lox kwchobnis, lëe kpaay byaly, aan lëe Jesús kon nii lëe xKyalbini Ntson Dios sëed sëeb sinak tu palom byab lady xaa. ¹⁷ Ni lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lëe xiñaa nii xkëstyoon so ske. Xlen lo xaa.

4

Lëe xaatox chuñ Jesús preb

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Loxsye kwchobnis Jesús, lëe Kyalbini Ntson kuni xaa tañ pidzy par kuñ xaatox xaa preb.

² Ni tu pe tawdy Jesús lo choow kpudz ni choow kyool nii kwyo xaa tañ pidzy ko. Por ngo, tsiñee lëe xaa kwlaañ, ³ lëe xaatox kwey lo xaa chëb:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ, sink no nii kuuñtsyey meñ kchë nii xñabey Dios.”

⁵ Loxsye ngo lëe xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëe xaatox blëep xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ⁶ ni lëe xaatox chëb lo xaa:

—Deel nli Xiñ Dios nakoo, kwya nu aan byab lyu, por leñ xkitsy Dios xñee:

Lëe Dios kxaal xangly kakni lii.

Lëe angly kñaasy lii con ña xaa,

parñee lasty kyo niyoo.

⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

⁸ Lëe lultime lëe xaatox kuni Jesús tu kik kiy nii per nli busy klaa, aan lëe xaatox bluuy kchësy kyedzy nii nche lo kislyu ni kchësy cos non nii no low, ⁹ aan lëe xaatox chëb lo Jesús:

—Snetsyaa kchësy lool deelñee soxiboo lon.

¹⁰ Lëe Jesús chëb:

—Bichee nu, xaatox, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

¹¹ Tsigo lëe xaatox psaan Jesús aan lëe xangly Dios kuni nii taw xaa.

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Tsiñee biñ Jesús nii lëe Juan no skiib, lëe xaa kwseñ nëz, lëe xaa si nëz Galilea. ¹³ Per byodre xaa leñ kyedzy Nazaret, sink lëe xaa kwtedyso tu kyedzy nii lë Capernaum nii nche chu nistoo Galilea. Kexka siko nak xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí. ¹⁴ Kchësy nrii kok parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

¹⁵ Xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí, kyedzy nii nche stublad chu kiigwpee Jordán, kexka chu nistoo Galilea, laañee no meñ sit.

¹⁶ Lo nguey mbañ meñ go, per lëe meñ go kon tu bini ngol.

Lëe nguialkuty xñabey lo meñ go, per lëe bini go psaan lo meñ go.

¹⁷ Destye wor go lëe Jesús bislo xñee lo meñ:

—Kol ktikche styoo do lo Dios, por lëe wor kutsiñ nii lëe xaa kñabey.

Lëe Jesús xkwetsy tap ngoosy mël

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Tu tse lëe Jesús sitedy chu nistoo Galilea, tsiñee lëe xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ Pedre, lëe stu xaa lë Ndresy.

¹⁹ Aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—Kol tēnal naa parñee jkoostre to mël, sink lëen kluy lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.

²⁰ Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëe xaa sinal Jesús.

²¹ Sijtyak kwsë Jesús, lëe xaa kon schop ngoosy mël. Tu xaa lë Jacob, lëe stu xaa lë Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Lëe xaa no jkëtë xkyex xaa leñ tu barkw ksa xaa pxosy xaa. Lëe Jesús kwtsyetsy xaa, ²² aan wor go kazh lëe xaa psaan pxosy xaa leñ barkw. Lëe xaa sinal Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak meñ

(Lc. 6:17-19)

²³ Kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea, aan kchë leñ ktoo nii kwey xaa bluuy xaa xa nak kxylwnabey Dios lo meñ, ni beeñ kyak xaa meñ xsyakñë. ²⁴ Tyub nëz Siria biñ meñ nii chuuñtsyey Jesús. Por ngo nii kchëlo meñ xsyakñë kwey lo Jesús. Kwey meñ nii no kyalbini mal leñ styoo, ni meñ nii chak wety, ni meñ nii kutoo lady, aan kchësy meñ xsyakñë go beeñ kyak Jesús. ²⁵ Ndaly meñ Galilea, ni meñ Decápolis, ni ndaly meñ Jerusalén, ni meñ Judea, ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán kunal Jesús.

5

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios tañ

¹ Tsiñee Lëe Jesús kon kchësy meñ go, lëe xaa kwsob tu chex kiy. Lëe meñ big lo xaa ² aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ chëb xaa:

³ —Dichos meñ nii xyeñ no xtol, por lëe meñ go kyey laañee xñabey Dios.

⁴ Dichos meñ nii no kyalñë, por lëe Dios kchooblady styoo meñ go.

⁵ Dichos meñ ndolady, por lo meñ go ktee Dios kislyu.

⁶ 'Dichos meñ nii choxko kuuñtsyey nii chakladzy Dios por stee Dios kchësy nii kñab meñ go.

⁷ 'Dichos meñ nii xkëstyoo xcombañer, por skëstyoo Dios meñ go.

⁸ 'Dichos meñ nii tubli no styoo, por lëë meñ go kan Dios.

⁹ 'Dichos meñ nii xkwëës tily, porque lëë meñ go kak xiñ Dios.

¹⁰ 'Dichos meñ nii xtyedy kyalnë por xtiits Dios, por lëë meñ go kyey laañee xñabey Dios.

¹¹ 'Dichos to, tsiñee kutsyetsy meñ do ni ksaksi meñ do ni tsiñee por xtitsaa jkots tiitskizh meñ do. ¹² Kol kle ni kol ko nguiool styoo do, por lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ do kpa. Siñee xsaksi gak meñ lëë do psaksi meñ kchë profet nii biid penaadle.

Sedy ni bini

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Lëë do nak sinak sedy lo kislyu re. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? Lëew ksyëëb porñee pa xkiiñtrew aan lëew subniy kchë meñ nii xtyedy nëz.

¹⁴ 'Lëë do nak sinak bini nii xsaani lo kislyu. Nak to sinak tu kyedzy nii nche tu kik ki. Chilody tsolano. ¹⁵ Ni nan gaa to nii xkëedy meñ tu bini parñee kolan meño leñ tu cajón, sink lëë meñ xsoob bini go tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëëb leñ yu. ¹⁶ Singo gak kaa lëë do kol ktee nii ksaani xbini do lo meñ, parñee tsiñee kan meñ kchësy cos buen nii chuuñtsyey do, stee meñ skizh lo Tat Tios nii sob kpa.

Lëë Jesús xluuy xa nak xley Moisés

¹⁷ Chëb Jesús lo meñ:

—Këbty to tsaaplaa lëen syely parñee knilastre to xley Moisés ni kchë nii bluuy profet nii pxaal Dios penaadle. Lëdyo gon, sink lëen syely parñee kuñno cumplir. ¹⁸ Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii mentre bii no kpa ni bii nche kislyu, kyaaldy ni tu letre ni ni tu punt nii kë lo xley Moisés. Kchësy kak cumplir. ¹⁹ Por ngo, kchë meñ nii xsaldy tu cos nii xñabey Dios, nikxe tu cos wiñsyew, ni deelñee xluuydy meñ lo xcombañer ksoob xtiits Dios, tsiñee lëë meñ go ktsiñ laañee xñabey Dios, lëë Dios ksyablyu meñ go. Per lëë meñ nii ksal kchë kchësy nii xñabey Dios ni kluuyo lo xcombañer, lëë Dios klisklaa meñ go laañee xñabey Dios. ²⁰ Por ngo, deelñee tsoxkody to nii kuñ do gan lo maestre ley ni lo meñ fariseo nii kuuñtsyey do nii xñabey Dios, tsitsiñdy tse nii sëëb to laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwlëë.

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Kujtyoo, por lëë meñ nii kuty saa bñech tsi lo xtisy." ²² Per naa nii xcuentaa, lëen xñe nii kchë meñ nii klëë lo xcombañer, lëë Dios ksaksi meñ go. Lëë kchë gaa meñ nii kxiñ tiits lo xcombañer, lëë xaa nii xñabey ksaksi meñ go. Per lëë meñ nii këb lo xcombañer: "Pa xkiiñdyoo", lëë Dios kxaal meñ go lo ki nii chek linfiern.

²³ 'Por ngo, deelñee sol lo pkoog aan ksaladzyoo nii ngol falt lo xcombañeroo, ²⁴ psaan nii sijkadyoo lo Dios lo pkoog aan kuknab perdón lo xcombañeroo. Tsigolye schilo kpikcheel lo pkoog aan kokonoo nii sijkadyoo lo Dios.

²⁵ 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii aan chakladzy xaa tsikso xaa lii lo xtisy, kunee lo xaa lëë ka bii xteedyo tiits, porque deelñee kyaaboo ña xtisy, lëë xtisy këb lo mayor: "Kol ko xaa gue skiib", aan lëë xaa ko lii skiib. ²⁶ Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

Lëë Jesús xluuy nii ndox tsoni meñ tsiil xcombañer

²⁷ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios: "Tsonidyoo tsiil stu meñ." ²⁸ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii cualquiersye tu xaa nii kan tu kwnaa aan ksya styoo xaa tsoni xaa me, nikxe nii beeñtsyedy xaaw, tu tol le ngo beeñtsyey xaa.

²⁹ 'Singo tsigo busy, deelñee mëlool nii sob nëzli chuñ xtoloo, kwliiw aan psëëbo. Porque penakty nii kindy tu mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo linfiern. ³⁰ O

deelñee gaa ñalil chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo, porque penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Ni kayonle gaa to nii chëb Dios: “Cualquiersye xaa nii ksëëb tsiil no nii ktee xaa tublë kitsy lo me nii lëë xaa blaa me.” ³² Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii deelñee klaa tu xaa tsiil aan pkaady me chop me stu mguiy lo xaa, lëë xaa xyub nii tsoni me stu mguiy. Aan cualquiersye xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, lëë xaa chuuñtsyey tol.

Lëë Jesús xluuy nii nody nii jkon meñ Dios

³³ Ni kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: “Tu cos nii pkonoo beeñtsyeyo.” ³⁴ Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii por ni tu cos jkondy to Dios. Jkondy to por kpaá, porque siko sob Dios, ³⁵ ni jkondy to por kislyu, por lo kislyu xsyu niy Dios, ni jkondy to por kyedzy Jerusalén, porque Dios nak rey siko. ³⁶ Ni jkondy to Dios por kik to, porque ni tu kits kik to chilody kuuñ jkiitsy to o kuuñnyeesy kaa to. ³⁷ Tsiñee xñee do nii nli tu cos, ktsëëdy to lo xtiits to, tugak kol nee nliw. O deelñee gaa xñee do nli dyo, tugak kol nee nii nli dyo, ktsëëdy to lo xtiits to, por ndox nii ktsëë do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool, buendy nii kogookoo falt lo meñ go
(Lc. 6:29-30)

³⁸ Kayonle gaa to nii chëb Dios: “Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii gak mëlo meñ go, o deelñee kwii tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay meñ go.” ³⁹ Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii deelñee no cho chakladzy ksaksi lii, psaan, o deelñee gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee wi stublad kwesyoo kyaasy xaa. ⁴⁰ Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy parñee kla xaa xmaankwoo, blaa kla xaa wi xchakeetoo. ⁴¹ Deelñee jkoy xoo tu xaa lii xyow xaa tu mily metre, biyo chop mily metre. ⁴² Deelñee kñab meñ nii kteedyoo tu cos lo meñ singosy, pteedyo, ni jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ni kayonle gaa to nii lëë pxusykoltoo do kwnee: “Pkëstyoo meñ nii ngui xñee lool, per ptilyni meñ nii xtilyni lii.” ⁴⁴ Per naa nii xcuentaa lëën xñe: Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do ni kol nab nii kakni Dios meñ nii kënlaag lëë do, ⁴⁵ tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob kpaá. Por lëë xingbidz xaa xsaani lo meñ ngoptol ni lo meñ buen, ni lëë xaa xsyaab kyo par meñ nii chuñ kyalbuen ni meñ nii chuñ kyalmal. ⁴⁶ Ni tu pe kneesty Dios lo do deelñee xaktyee meñ nii ngui xñee lo do xkëstyoo do. Por singo gak chuuñtsyey kchë xaa yoox nii xtop tumi par kyeyo lo xtisy nii sob Roma. ⁴⁷ Deelñee xaktyee meñ nii xyuumbey do xkëëptyux to, pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak chuuñtsyey meñ nii xnilasty Dios? ⁴⁸ Kol ksaan xtol do, porque nody xtol pxosy to nii sob kpaá.

6

Lëë Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

¹ Kuñdy to kyalbuen laañee nche meñ parñee kanpee meño. Por ni tu pe kneesty Dios lo do singo mod. ² Por ngo, tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, jkëëdyoo tsyetsy nii lëëw pkadyoo, sinak chuuñtsyey grol meñ leñ ktoo ni pal nëz parñee kakyetypee lë xaa nii lëë lëësy xaa buen. Por lëën xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo xaa go. ³ Singo tsiigo busy tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, per ni tu lo xamiigwoo kutiistilo. ⁴ Tsilaan pkadyoo tsiin lëë Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche kyalnsaak ko.

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Lc. 11:2-4)

⁵ Tsiñee kutiitsni do Dios, kaktyoo sinak kchë meñ nii xsyoli leñ ktoo toon pere xñee, ni kakty to sinak meñ nii xsyo pal nëz parñee kanpee meñ meñ go. Por lëën xñe kazh nii

ni tu pe kteejtre Dios lo meñ go. ⁶ Per lëe lii tsiñee kutiitsnil Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan psuugw chu puert aan bitiits chopsoo Tat Tios. Aan lëe Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyey tsilaanoo ktikche xkyalnsaakoo.

⁷ Tsiñee kutiitsnil Dios, kseejtyoo tiits nii pa xkiiñdy. Kuuñtsyeydyoo sinak chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios. Xsyak meñ go nii por kchë nii xñee meñ go lëe Dios ksal meñ go. ⁸ Kutiitsnidy to Dios sinak chuñ meñ go, por nanle Tat Tios pe cos xkiiñ do nikxe karty kñab tow. ⁹ Sinrii no nii kutiitsni do Dios:

Tat Tios, lii nii soboo kpaaw, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksal lii.

¹⁰ Ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo lo kislyu sinak nii xñabeyoo kpaaw.

¹¹ Bneetsy nii tyaaw noo natse.

¹² Beeñ noo perdón sinak nii chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.

¹³ Klaadyoo jkaal xaatox lëe noo parñee kyaabty noo lo tol. Pteelaa lëe noo lo xaa.

¹⁴ Deelñee knityladzy to falt nii xko xcombañer do lo do, snityladzy Dios xtol do. ¹⁵ Per deelñee knitylasty to xfalt xcombañer do, per ni Tat Tios nii sob kpaaw knitylasty xtol do.

Lëe Jesús xñee xa kuuñ ksal meñ Dios

¹⁶ Tsiñee kawdy to par kuuñ ksal to Dios, ksaaw mbandy to lo do parñee kanpee meñ nii noyawdy to par kuuñ ksal to Dios. Por singo chuuñtsyey grol meñ ni lëen xñee kaazhkaa nii ni tu pe kteejty Dios lo meñ go. ¹⁷ Per tsiñee kawdy to par kuuñ ksal to Dios, kol kiib lo do ni kol kooñ kik to ¹⁸ parñee kyeñdy meñ nii karty kaw do porñee lëe do noyuuñ ksal Dios. Kol ktee nii Tat Tios sye kyeñ pe cos noyuuñtsyey do tsiin ktikche xaa xkyalnsaak to.

Lëe Jesús xñee nii tsoxkody meñ kap meñ ndaly cos lo kislyu

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ktoby to tub yox cos lo kislyu, por lëew kyemëel ni lëe ngbaan gaa no. ²⁰ Sink kol tsoxko kuuñtsyey do nii jkiiñ lo do kpaaw, por siko kindly nkwxog nii jkëema cos ni kindly meñ nii xkwan. ²¹ Parñee laañee tso gak nii chap to tso xkylambañ do.

Bini nii xsaani leñ styoo meñ

(Lc. 11:34-36)

²² Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do tyub leñ styoo do nyaani. ²³ Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. Aan deelñee xsaanidy bini nii no leñ styoo do, ¿pe toodyxe nguey poo yeesy nak tyub leñ styoo do?

Chantsi Dios xiñ

(Lc. 16:13)

²⁴ Ni tu cho chilody kyë tsiñ chop lo patrón. Por neñdy sle xaa lo tu xpatrón xaa, lëe stu lo xaa klëe xaa, o neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiñ tu lo xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios tyub styoo do deelñee tumi tugak sini kik to.

²⁵ Ni lëen xñee gaa nii tsoxkody to nii dyon pe cos kaw do o ki gaa to parñee kpañ do o pe cos kakw kaa to. ¿Pe lëdy nayak mastre non kyalambañ que nii xtyaaw, ni pe lëdy kaa nayaknan do nii mastre non xcuerp to que ladx nii chakw to? ²⁶ Kol kan kchë mguñ gaanoo. Chandy ma ni xkyëdy ma kwlaap, ni xkotseydy ma nii ktyaaw. Lëe Tat Tios nii sob kpaaw xyaan ma. ¿Aan mastre non do lo kchë mguñ! ²⁷ Nikxe gaa nii tsoxko do, per ni tu wor chilody kiskool do lo tse nii kpañ do.

²⁸ ¿Penak nii choxko do por ladx nii kakw to? Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo tañ aan xkyëdyo tsiñ ni xkibtyo ladx. ²⁹ Per sootaa ni rey Salomón kokwty tu ladx ngui sinak nii ngui tu kyoo, nikxe nii ndaly cos ngui kop xaa. ³⁰ Deelñee Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëedyak lëew chek lo ki, ¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëe Dios jkakw xab to? ³¹ Pe tsinidy kik to nii dyon pe cos kaw do o pe cos ki gaa to ni pe kakw to. ³² Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëe lëe do nanle Tat Tios nii sob kpaaw pe cos chak falt lo do. ³³ Por ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa nii kak falt lo do. ³⁴ Tsody to kyalnë nii dyon pe cos kak kxe, porque xaal xaal nak kyalnë tu tse.

Jkëëkiydy to xcombañer do
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Jkëëkiydy to xcombañer do tsiin jkëëkiydy Dios to. ² Por sinak nii xkëëkiyak to xcombañer do jkëëkiy Dios to, ni sinak nii chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios to. ³ ¿Penak nii xseel chanoo kizh wiñ nii no lo xcombañeroo aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? ⁴ ¿Xa nanoo këëboo lo xcombañeroo: “Kwlës dyon kwın kizh wiñ nii no lool”, aan xkwiidyoo yag ngol nii no lool? ⁵ ¡Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii no lool tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo xcombañeroo.

⁶ Kluuydy to xtiits Dios lo meñ nii chaklasty kono, por toontlaa klëë meñ go aan kxiix meñ go lëë do sinak chuuñtsyey mëkw. Ni jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy Dios lo do cholsye lo meñ, por toontlaa subniy meño sinak xsyubniy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. ⁸ Por kchë meñ nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni kchë meñ nii jkëëptyux chu yu lëëw kyalyo.

⁹ ¿Pe no tu do dyon kyax ktee tu kyo lo xiñ tsiñee kñab xiñ do tu kyaxtily? ¹⁰ ¿Pe no gaa tu do kyax ktee tu mëël lo xiñ do tsiñee kñab xiñ do tu mël lo do? ¹¹ Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe Tat Tios nii sob kpaas tsgo kteejty cos buen lo meñ nii kñabo?

¹² Kol kan meñ sinak nii chakladzy to kan meñ do. Por singo kë leñ kitsy nii pkëë Moisés ni kchësy profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy
(Lc. 13:24)

¹³ Kol sëëb nëz laa kë puert nii nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ nëz ko. ¹⁴ Per xisy meñ xsyëëb chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ kyalmbañ nii nitylody, porñee tir ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Kol kap cuent kchë lo xaa wnee xuuy nii chakladzy kluuy xtiits Dios. Porque xpig xaa lo do sinak tu mëkwxiily, per lëë leñ styoo xaa go nak xaa sinak tu mëëtsy. ¹⁶ Schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë cos nii chuuñtsyey xaa, por xkyëdy uv lo yakitsy ni yegw lo yakitsy looñ. ¹⁷ Ni nan gaa to nii deelñee buen tu yag nonsyke nex buen xkyë low, per deelñee buendyo nonsyke nex byodz xkyë low. ¹⁸ Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni xkyëdy nex buen lo yag nii buendy. ¹⁹ Kchësy yag nii xkyëdy nex buen lo lëëw chug aan lëëw tsek. ²⁰ Singo gak kchë xaa wnee xuuy schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
(Lc. 13:25-27)

²¹ Lëdy kchë meñ nii xñee lon nii naa nak xaa nii xñabey sëëb laañee xñabey Tat Tios, sink xaktyee meñ nii nli xsoob xtiits Tat Tios sëëb. ²² Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ndaly meñ kñë lon: “Xsoob noo xtiitsoo. Con xtiitspeyoo blii noo kyalbini mal, ni con xtiitspeyoo beeñtsyey noo kyalntson.” ²³ Per lëën këp lo meñ go: “Nandyaa cho do. Kol kpichee nu, por ngoptol do.”

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa ngyey
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyeyo nak sinak tu xaa nyaani nii psaa lidzy lady kyo. ²⁵ Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, pe kokty lidzy

xaa porñee lady kyo sobo. ²⁶ Per lëe kchë meñ nii xkëetyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak sinak tu xaa nguey nii psaa lidzy lo yuzh. ²⁷ Tsiñee lëe kyo bislo ni lëe nis kok naal kiigwpee ni lëe me bi, lëe lidzy xaa byablyu, jaan kaazhkaa kwnitylow!

²⁸ Tsiñee lëe Jesús lox kwnee, psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, ²⁹ porñee kwnee xaa sinak tu xaa xñabey, kwneedy xaa sinak xñee chol mastre ley.

8

Lëe Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyakñë

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Tsiñee lëe Jesús bikche kiy, ndaly meñ kunal xaa. ² Kok xtsedyak byety Jesús kiy tsiñee lëe tu xaa xsyakñë nii xyodz lady biid ksoxib lo xaa chëb:

—Xey, pe nëedyoo beeñ kyak naa.

³ Tsigo lëe Jesús pxob ña kik xaa chëb:

—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Aan wor go kazh lëe xaa nii xyodz lady ko byak. ⁴ Per lëe Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këëbtyoo xa byakoo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kan kchë meñ nii lëel byak.

Lëe Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma

(Lc. 7:1-10)

⁵ Lëe Jesús kwsëeb lik leñ kyedzy Capernaum tsiñee lëe tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma kunee lo xaa ⁶ chëb:

—Xey, lëe xmosaa xsyakñë. Lëe xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë xaa yoob.

⁷ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.

⁸ Tsigo lëe xaa xñabey go chëb:

—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa aan lëe xaa kyak.

⁹ Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëe naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

¹⁰ Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëe xaa chëb lo meñ nii sinal:

—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xnildadzy xaa xñabey re. ¹¹ Ni lëen kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëe Dios kñabey. ¹² Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.

¹³ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—Byey liidzyoo. Lëe nii bnildadzyoo tyub styool kak.

Aan wor go kazh lëe xmos xaa xñabey go byak.

Lëe Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëe xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëe. ¹⁵ Lëe Jesús kwseñ ña me, aan lëe xlyëe pchoo. Tsigo lëe me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tsiñee lëe lyu pkyey, lëe meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëe kchë kyalbini mal go pchoo ni lëe kchë meñ xsyakñë byak. ¹⁷ Lëe Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëe xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

¹⁹ Aan lëe tu maestre ley big chëb lo xaa:

—Maestre, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.

²⁰ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguin pchoos, per lëe naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.

²¹ Loxsye ngo lëe tu xpëedscuel xaa chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.

²² Lëe Jesús chëb:

—Tënal naa. Lëe meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëe Jesús xkwëes me

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Lëe Jesús kwyo barkw ksa xpëedscuel. ²⁴ Lëe xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëe tu me dox bislo xchoo aan lëe barkw byaktsë nis. Per lëe Jesús nixyesy. ²⁵ Lëe xpëedscuel xaa beëñ kna xaa chëb:

—¡Pteelaa lëe noo, por lëe barkw nonity leñ nis!

²⁶ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan loxsye chëb xaa singo lëe xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak. ²⁷ Kchësy xpëedscuel xaa psee xñee:

—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëe Jesús xkwii kyalbini mal

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ xtañ meñ Gadara nii nche stublad chu nistoo, lëe chop xaa nii no kyalbini mal leñ styoo pchoo leñ paa aan lëe xaa big lo Jesús. Ntseeb chak xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz ko. ²⁹ Aan lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa lo Jesús:

—Jkaaldyoo lëe noo, Jesús. Ndon noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëed ksaksil lëe noo? Karty ktsiñ xtsee noo.

³⁰ Aan kex siko ncheyaw tubtsoon ngutsy. ³¹ Lëe kyalbini mal go chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëe noo, bneetsy tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii nche ske.

³² Lëe Jesús chëb:

—Kol sëëb.

Tsigo lëe kyalbini mal go pchoo chop leñ styoo xaa go, aan lëew kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis aan lëe ma kuty.

³³ Lëe xaa nii nche nap ngutsy ko kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ xaa, lëe xaa bitiits lo meñ xa ptsyool xaa nii no kyalbini mal leñ styoo. ³⁴ Aan lëe meñ kyedzy kwey laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa: “Beeñ favor, bi nu.”

9

Lëe Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Loxsye ngo lëe Jesús kwyo barkw aan lëe xaa ptsiñ laañee nche xkyedzy xaa. ² Siko lëe meñ ptsiñni tu xaa xsyakñë nii kë yag. Tyub lady xaa kutoo. Tsiñee kon Jesús nii xnildzy xaa nii ptsiñni xaa nii lëesy Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë, lëe Jesús chëb lo xaa xsyakñë:

—Ndaan kwloo styool. Lëe kchë xtoloobily.

³ Tsigo nladzy bla maestre ley nii nche siko: “Falt no ko xaa gue lo Dios.” ⁴ Per como xyeñ Jesús pe cos xsya styoo xaa, lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xsya tol do? ⁵ Schilo këpaa lo meñ xsyakñë: “Lëe kchësy xtoloobily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? ⁶ Lëen kluy lo do gaanoo nii lëe mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa nii nëtoo go:

—Kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

⁷ Tsigo lëe xaa nëtoo go kuxche aan lëe xaa sey lidzy xaa. ⁸ Tsiñee lox kon meñ nii beeñtsyey Jesús, lëe meñ psee, ni lëe meñ ptee skizh porñee kon meñ nii lëe Dios ptee kyalwnabey lo tu xaa lo kislyu re.

Lëe Jesús xkwetsy Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Tsiñee lëe Jesús bi siko, lëe xaa kon nii lëe tu xaa nii lëe Mateo sob laañee chikni meñ tumi nii kyey lo xtisy nii sob Roma. Lëe xaa chëb lo Mateo:

—Tënal naa.

Lëe Mateo kuso aan lëe xaa sinal Jesús.

¹⁰ Aan lëetyee lëe Jesús sobyaw lidzy Mateo, lëe bla xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni lëe bla xaa ngoptol ptsiñ, aan lëe xaa kwsob kwi Jesús ni kwi xpëedscuel Jesús lo mezh.

¹¹ Tsiñee lëe xaa fariseo kono, lëe xaa kwnabtiits lo xpëedscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Pe mod nak nii chawni xmaestre to xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni penak nii chawni xaa kchë meñ ngoptol gue?

¹² Lëe Jesús biño aan lëe xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyakñe xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. ¹³ Kol kyey aan kol kseedy xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo meñ xcombañer, chaklastyaa nii kiidlookon meñ cos lon.” Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëen syely kyub meñ ngoptol.

Lëe meñ xñabtiits lo Jesús

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Lëe xpëedscuel Juan Bautist big lo Jesús, aan lëe xaa chëb:

—Kety kety xtyaawdy noo par kuuñ ksak noo Dios ksa noo xaa fariseo. Lëe xpëedscueeloo, ¿penak nii xsaandy xaa wagw par kuuñ ksak xaa Dios?

¹⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe lika nayak tso kyalñe meñ nii chi tu kyalwtsiilña deelñee bii nche meñ nii ptsiilña? Per sitsiñ wor gon nii lëe meñ nii ptsiilña kchoo, tsigolye nagon schilo tso kyalñe meñ ni ksaan meñ wagw.

¹⁶ Ni tu cho xkëetëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub, porque tsi lëew tsadx, lëe ladx kub kpe aan lëew lox kchos ladx yoox, aan lëe laa nchos ko kak nroobre. ¹⁷ Ni ni tu cho xkyëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, porque ntseeb kchoso, aan xiñ nip ni nitylo kyeg. Por ngo noo nii ktyëe nip kub leñ kyeg kub, parñee nikle nipo nikle gaa kyego pe kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Lëe Jesús nonee lo meñ, tsiñee lëe tu xaa xñabey ptsiñ. Lëe xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Lëe xiñtsyaapaa kuty, per deel sëel kyo no lidzyaa kxoboo ñal lady me, spañ me.

¹⁹ Lëe Jesús kunal ksa xpëedscuel. ²⁰ Aan lady kchë meñ nii nche siko no tu kwnaa xsyakñe. Kokle tsiipchop iz nii xchoo me cheñ. Lëe me big nëz xitsy Jesús aan lëe me kwseñ skiñ xab xaa. ²¹ Nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëen kyak.” ²² Per lëe Jesús byoogw buy lo kwnaa go aan lëe xaa chëb:

—Ndaan, xiñ, kwloo styool. Por lëel byak porñee bniladzyoo nii schilo kuuñ kyakaa lii. Aan wor go kazh lëe me byak.

²³ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa xñabey go, kon xaa nii lëe musyk tse nche mbës par ktsiñ wkeetsy, ni lëe meñ no wiiñ ni ncheyuptye. ²⁴ Lëe xaa chëb:

—Kol kchoo nu. Por kujty me, sink lëe me nixyesy.

Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús, ²⁵ per loxsye kwlii xaa meñ yu, lëe xaa kwseñ ña mëed kwnaa go, aan lëe gaa me kuxche. ²⁶ Aan tyub nëz tañ go koknan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak chop meñ nii xñady lo

²⁷ Tsiñee lëe Jesús bi siko, lëe chop xaa nii xñady lo sinal xitsy xaa, xñee:

—JLii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëe noo!

²⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy, lëe chop xaa nii xñady lo big lo Jesús aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe xniladzy to nii suuñ kyakaa to?

Lëe chop xaa nii xñady lo chëb:

—Xniladzy noo nii suuñ kyakoo lëe noo.

²⁹ Tsigo lëe Jesús kwseñ lo chop xaa nii chandy ko aan lëe xaa chëb:

—Lëe do kyak porñee bniladzy to nii suuñ kyakaa to.

³⁰ Lëe chop lo xaa go byak. Per lëe Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këbty to xa byak to.

³¹ Per xaktyee kwleb xaa pchoo xaa siko. Lëe xaa bislo bitiits xaa nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu ngop

³² Lëe chop xaa nii byak nonsy lik sey, tsiñee lëe meñ ptsiñni tu ngop nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. ³³ Lëe Jesús kwlii kyalbini mal go, aan lëe ngop ko bislo kwnee. Kchësy meñ psee kono aan lëe meñ bislo xñee:

—Karty kaa nagon tyon no nii kuuñtsyey tu meñ ngue leñ kyedzy Israel.

³⁴ Per lëe xaa fariseo bislo kwnee nii misme xaatox nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

³⁵ Kchë kyedzy nii kutedy Jesús bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ leñ ktoo, ni beeñ kyak xaa meñ xsyakñë. ³⁶ Pkëstyoo xaa meñ porñee kon xaa nii mban nche kteenë meñ sinak nii xkwë mëkwxiily tsiñee kindy cho tsikap ma. ³⁷ Aan lëe xaa chëb lo xpëëdsuel xaa:

—Nak kchë meñ re sinak tsiñee lëe kwlaap mer kisko aan kindy ndaly mos. ³⁸ Kol nab lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kiid kluuy xtiits xaa lo meñ.

10

Lëe Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdsuel

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdsuel, aan lëe xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ, ni kuuñ kyak xaa meñ xsyakñë.

² Lëe ksa lë xapostle xaa nche kë nu: Simoñ, xaa nii kwloolë gak xaa Pedre, ni Ndresy betsy Pedre, ni Jacob ni betsy xaa nii lë Juan (Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa), ³ ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni Mateo (Lëe Mateo kok xaa nii ptop tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo, ⁴ ni Simoñ nii kwyo lady tub tiy xaa nii pcholë Cananista ni Judas Iscariote (Lëe Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

Lëe Jesús xaal xpëëdsuel chikluuy xtiits Dios

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Lëe Jesús pxaal ksa tsiipchop xpëëdsuel, per lëe xaa chëb kazh lo xaa:

—Tsidy to tañ nii no meñ sit, ni sëebty to leñ xkyedzy meñ Samaria. ⁶ Sink kol tsi lo meñ Israel nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno tañ. ⁷ Kol tsi aan kol këb nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey. ⁸ Kol kuñ kyak meñ xsyakñë, ni kol kuñ kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak kchë meñ nii xyodz lady, ni kol kwii kyalbini mal leñ styoo meñ. Singosy kwaa do kyalwnabey parñee kuuñtsyey do kchë cos re. Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.

⁹ Koydy to tumi, ¹⁰ ni koydy to bols nii jkiñ lo do nëz. Ni koydy to ladx par ktsyëë xab to ni koydy to kyalkidy par ktsyëë lab to, ni koydy to yag nii ksoxka do. Pe tsinidy kik to nii dyon pe kaw do, por kchë xaa nii xkyë tsiñ nongual nii kyaan meñ xaa.

¹¹ 'Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy wiñ o tu kyedzy ngol gaa, kol kyub tu xaa nii knee lidzy kwës to aan siko kol kwës axte nii kpi do kyedzy ko. ¹² Ni tsiñee gaa sëëb to tu leñ yu, kol jkëëptyux kchësy meñ nii no leñ yu go. ¹³ Deelñee skëëtyag meñ nii no leñ yu go nii kluuy do, kol nab nii kakni Dios meñ go, per deelñee jkëëtyagty meñ gow kaknidy Dios meñ go. ¹⁴ Per deelñee kneesty meñ lidzy kwës to ni kaklasty meñ kon nii xluuy do, kol kchoo yu go o kyedzy go gaa, aan kol kwib yuti nii xña niy do. ¹⁵ Por nli xñen nii tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, ntseebre kyalnë nii tedy meñ go que kyalnë nii tedy meñ Sodoma ni meñ Gomorra.

Kyalnë

¹⁶ 'Lëën kxal lëë do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiiily. Per nsiñ kol kak sinak nsiñ mëël, ni kol kak ndoo sinak tu palom. ¹⁷ Ligier kol kak, por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do leñ ktoo. ¹⁸ Ni axte lo xtisy ni lo rey tsikso meñ do por naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo meñ xñabey ni lo meñ sit. ¹⁹ Per tsiñee lëë do ktsiñ lo xaa xñabey pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa to, por tsiñee tsitsib kñee do, lëë Dios ksyaab leñ kik to pe cos kñee do. ²⁰ Ni kchëë gaa tiits nii kchoo chuw do, lëdy xtiits tow, sink xtiits xkyalbini Tat Tioso.

²¹ 'Ni so gaa tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ, ni so tse nii lëë xaa wiñ kakniladzy pxosy aan lëë xaa kñabey kety xaa. ²² Kchësy meñ klëë lo do, porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee xekw to te do kchë lo kyalnë go stelaa do. ²³ Tsiñee ktilyni meñ do tu kyedzy, kol kxooñ, kol tsi stu kyedzy. Porque xsobaa nii karty ksa kyedzy nii nche Israel no tedy to tsi lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub.

²⁴ 'Mastre non maestre lo mëëdscuel ni mastre non patrón lo mos. ²⁵ No nii tsoxko mëëdscuel kak sinak maestre, ni no nii tsoxko mos kak sinak xpatrón. Deelñee xñee meñ nii xaatox nakni xpixwan yu, ¿pe toodyxe ntseebre nii kñee meñ lo meñ lidzy xpixwan yu?

Cho no nii ktsyeb meñ

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Ktsyebty to meñ, por nody tu cos nguetsy nii kchukëdy, ni nody tu cos tsilaan nii kak ndoondy. ²⁷ Kchësy nii chutiitsaa lo do lo nguëy kol kutiitso xña lo ngbidz. Ni kchësy kaa nii xñe tsilaanaa lo do kol tsëp kik yu aan nguiedzy kol neew. ²⁸ Ktsyebty to meñ nii chuty, por chilody kuty meñ go xkyalmbañ do. Kol ktsyeb xaa nii schilo kuty xkyalmbañ do ni schilo kxaal lëë do linfiern.

²⁹ '¿Pe karty kaa nayak kan do nii xtyo chop mguiñ wiñ con bla pes? Per ni tu ma chejty deelñee xteejty Tat Tios tiits. ³⁰ Aan lëë lëë do axte kits kik to ngab lo Tat Tios. ³¹ Ktsyebty to, por mastre non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús

(Lc. 12:8-9)

³² 'Kchësy meñ nii xchoo xfavoraa lo kislyu re, schon xfavor meñ go tsiñee lëë meñ go klyañ lo Tat Tios. ³³ Per lëë meñ nii kchoody xfavoraa lo kislyu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo Tat Tios.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiy

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëën syelyni tily. ³⁵ Lëën syely parñee ktilyni mëëdpkiy pxosy, ni ktilyni mëëd kwnaa xña, ni ktilyni nkwxizh xñaatsaap. ³⁶ Misme kchë meñ lidzy meñ ktily.

³⁷ 'Kchë meñ nii xkëstyoo pxosy ni xñaan aan xkëstyoody naa nongualdy kak meñ go xpëëdscuelaa, ni meñ nii xkëstyoo xiñgan o xiñtsyaap kaa aan xkëstyoody naa nongualdy kak xpëëdscuelaa. ³⁸ Ni deelñee chaklasty meñ te kyalnë ni kiidnaldy meñ naa, nongualdy kak meñ xpëëdscuelaa. ³⁹ Kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ porñee xniladzy xaa xtitsaa.

*Nii jkaa meñ nii xsoob xtiits Dios**(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Kchë meñ nii chantsi lëë do, chantsi naa. Ni kchësy meñ nii chantsi naa, chantsi Tat Tios nii pxaal naa. ⁴¹ Kchë meñ nii chantsi tu profet nii pxaal Dios jkaa nii ktee Dios lo profet ko. Ni kchë meñ nii chantsi tu xaa buen jkaa nii ktee Dios lo xaa buen go. ⁴² Kchë meñ nii ktee tub xig nis yag ki xaa nii no xladaa, lëë Dios ktikche xkyalnsaak meñ go.

11

*Lëë xpëëdscuel Juan chinabtiits lo Jesús**(Lc. 7:18-35)*

¹ Tsiñee lëë Jesús lox beeñ kseedy xpëëdscuel, lëë xaa sikluuy xtiits Dios lo meñ nii no tañ go.

² Lëëtyee gaa leñ tse go lëë Juan Bautist no skiib tsiñee biñ xaa kchë nii noyuuñtsyey Jesús. Lëë xaa pxaal bla xpëëdscuel xaa ³ kunabtiits dyon pe lëë Jesús nak xaa nii kxaal Dios ote no nii yak bii kyëmbës xaa xaa nii kxaal Dios.

⁴ Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel Juan:

—Kol kyey aan kol kutiits lo Juan kchësy nii chan do ni chon do. ⁵ Kol këb nii lëë meñ nii xñady lo chan, ni lëë meñ nii xsyëdy xsyë, ni lëë meñ nii xyodz lady xyak, ni lëë meñ nii xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ, ni lëë kchë meñ mban nii ni tu pe chapy xkëëtyag xtiits Dios. ⁶ Ni kol këb nii dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

⁷ Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan Bautist bi, lëë Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii nëz re nëz rek xni me? ⁸ Deelñee kukuydy to kizh nii xni me, ¿pe cos kukuy do? Ote ¿kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy rey ncheno kchë xaa nii nakw ladx non. ⁹ Kol në dyon pe cos kukuy do. Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. ¹⁰ Lëë Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:

Lëen kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

¹¹ 'Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak Juan Bautist, per lëë laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.

¹² 'Destye nii biid Juan Bautist axte nina, lëë laa xñabey Dios chak tily, aan lëë meñ ntseeb chakladzy knitylow. ¹³ Lëë kchë profet ni lëë xley Moisés bluuy xtiits Dios lo meñ worñee karty kiid Juan. ¹⁴ Ni toon pe sniladzy kaa to nii lëë Juan nak profet Elías nii no kiid. ¹⁵ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

¹⁶ '¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp? Nak meñ nii no natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa: ¹⁷ "Ptsyool noo flaut aan byëëdy to, ni ptsyool noo ti nii së mban aan biiñdyak to." ¹⁸ Na nii lëë Juan biid, xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee tawdy xaa ni kowdy xaa viñ. ¹⁹ Lëë na nii lëë mguiy nii pxaal Dios chaw ni chi viñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëë xaa chi lidzy meñ ngoptol ni lidzy meñ nii xtop tumi par kyey Roma. Per por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

*Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios**(Lc. 10:13-15)*

²⁰ Lëë Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii no kchë kyedzy laañee beeñtsyey xaa kyalntson, porñee ptikchedy meñ go styoo lo Dios. Chëb xaa:

²¹ —¿Chooksye lëë doy meñ Corazín ni chooksye lëë do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye pchoop meñ go xkiti lo kik parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. ²² Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. ²³ Lëë lii nii nol leñ kyedzy Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak nii sle Dios lool? Kledy xaa gon, sink lëë xaa kxaal lii linfiern. Porque deelñee nyak kchë

kyalntson nii konoo leñ kyedzy Sodoma, bii ndyon no kyedzy ko natiemp. ²⁴ Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ nii no kyedzy Sodoma.

Lëë Jesús ktee laa kxiladzy meñ

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tat Tios, lii xñabey kpa a ni lii xñabey kislyu. Skizhoo porñee kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy nii nak sinak mëed wiñ.

²⁶ Styool, Tat Tios, kwlañ nii singo kuuñtsyeyoo ni lëew beeñtsyey gaal.

²⁷ Ni lëë Jesús chëb lo meñ:

—Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios, xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa. ²⁸ Kol tē lon kchësy to siñee xtsag to kē do tsiñ ni kchësy to siñee noy do yow. Naa knetsy laañee kxiladzy to. ²⁹ Kol ksoob xtitsaa. Kol kuy gaanoo nii chaapaa paciensy ni nguudzy styoon tsiin ktsyol laa kxiladzy to. ³⁰ Por ngandy ksoob to xtitsaa ni ndalydy nii kuuñtsyey do.

12

Lëë xpëëdsuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Lëë Jesús sitedy lo tu kwaakon tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ, tsiñee lëë xpëëdsuel xaa kwlaañ aan lëë xaa bislo xchoow xaa xobxtily parñee kaw xaaw. ² Lëë meñ fariseo kon nii noyuuñtsyey xpëëdsuel Jesús, aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, lëë xpëëdsueeloo noyuuñtsyey nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? ⁴ Kwsëëb xaa leñ lidzy Dios aan taw xaa kyaxtily nii xaktyee pxosy nonguial kaw ni ptee xaa nii taw xaa nii ksa xaa si. ⁵ ¿Ni pe karty kaa klab to xley Moisés laañee xñee nii lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ lidzy Dios nikxe xilasty xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiñ? ⁶ Per lëen xñee lo do nore nii mastre non lo lidzy Dios. ⁷ Por xyeña a nii karty kyeñ do xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo do xcombañer do, chaklastyaa nii ksakon do ma.” Deelñee nyeñ do tiits ko, nguëkiydy to meñ nii nody xtol. ⁸ Per kol kaknan nii lëë mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

Tu xaa nii mbañdy ña

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Lëë Jesús bi siko aan lëë xaa kwsëëb leñ ktoo nii sob leñ kyedzy ko. ¹⁰ Lëë tu xaa xsyaknë nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go, aan como wi bla meñ nii chakladzy jkëëkiy Jesús nche siko, lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe nonguial dyon kak meñ xsyaknë rmedy tse nii xiladzy no lo tsiñ?

¹¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee chap to tu mëkwxiily aan xyab ma leñ tu kyeech nxity tse nii xiladzy meñ lo tsiñ, ¿pe xkwiidy to ma nayak? ¹² ¿Ni mastre gaa non tu meñ lo mëkwxiily! Por ngo lëen xñee nii schilo kuñ ñee kyalbuen tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

¹³ Loxsy ngo lëë Jesús chëb lo xaa xsyaknë go:

—Biskaa ñal.

Lëë xaa go biskaa ña, aan lëew byaktsey. ¹⁴ Tsiñee lëë xaa fariseo pchoo ktoo, lëë xaa bislo bitiits xaa dyon xa kuty xaa Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiñ Dios

¹⁵ Tsiñee lëë Jesús byeño, lëë xaa bi siko. Aan ndaly meñ sinal xaa ni ndaly gaa meñ xsyaknë beeñ kyak xaa, ¹⁶ ni chëb xaa lo kchë meñ nii beeñ kyak xaa nii kutiisty meñ cho

nak xaa. ¹⁷ Singo beeñtsyey Jesús parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

¹⁸ Lëë xaa re kwlen parñee kuñ xaa xtsiñaa.

Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.

Lëen kte xkyalbinin lo xaa,

parñee tsikëb xaa lo meñ sit nii lëen kuñ kyalxtisy.

¹⁹ Ktilynidy xaa meñ, ni kuptsyëdy xaa,

parñee kondy meñ nii xtyenëz tsiy xaa.

²⁰ Ni ksaksidy xaa meñ mban nii nak sinak yag nii merle ketsy

ni këntseeby xaa lo meñ nii nak sinak bini ntsool nii no nëz kyuuy,

sink lëë xaa kuñ kyalxtisy.

²¹ Ni lëesy xaa ksaladzy meñ nii ncheno lo kislyu.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Lëë meñ kuni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Xñady lo xaa ni ngop xaa, per lëë Jesús been kyak xaa. ²³ Kchësy meñ nii kon nii beeñtsyey Jesús psee chëb:

—¿Pe lëdy kaa lo xtiy rey David sëed xaa gue?

²⁴ Tsiñee lëë xaa fariseo biñ nii nchenee meñ, lëë xaa chëb:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo xaa gue parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

²⁵ Per como nan Jesús pe cos xsya styoo xaa fariseo, lëë xaa chëb:

—Ni tu kyedzy nii nak chop tiy gon chilody ktiy. Lëew xnitylo. Singo gak kaa meñ wlidzy nii nak chop tiy chilody ktiy meñ go. ²⁶ Nikle gaa kchë kyalbini mal nii xsoob xtiits xaatox, deelñee ktilyo kchë xcombañero, sikootyee lëë xkyalwnabey xaatox kyal.

²⁷ Deelñee lëë Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchë kyalbini mal, xneetsy tiitspey lon parñee kwii kyalbini mal leñ styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsgo parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do.

²⁸ Lëë xKyalbini Dios xnee tiitspey lon parñee kwii kyalbini mal, ni lëë wor gaa kutsiñ nii lëë Dios kñabey.

²⁹ ¿Xa lë nii kwan meñ cos nii no lidzy tu xaa ntseeb na dyon deelñee kxituu kazhty meñ xaa?

³⁰ ¿Kchë xaa nii nody xfavoraa chiidnidy xaa meñ lon, sink lëë xaa xsëëbtañ meñ porñee xlëë xaa lon.

³¹ Nli xñen nii stsily Dios xtol meñ ni kchë tiits yox nii kñee meñ, per ktsildy xaa xtol meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson. ³² Ni stsily Dios xtol meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal xaa, per lëë meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson, tsitsiñdy tse nii ktsily Dios xtol meñ go.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low

(Lc. 6:43-45)

³³ Deelñee xtyoontsi yag, buen nex nii xkyë low. Deelñee xtyoontsidyo, buendy nex nii xkyë low. Singo gak kaa lëë do. ³⁴ ¡Nak to sinak mëel! Chilody kñee do tiits buen por mal do. Ni nan gaa to nii tiits nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ. ³⁵ Buen së lo xtiits meñ nii buen no styoo. Buendy së lo xtiits meñ nii no cos mal leñ styoo. ³⁶ Ni lëen xñe kaazhkaa nii lëë do ktee cuent lo Dios por kchë tiits yox nii kchoo chuw do tse nii lëë xaa kuñ kyalxtisy. ³⁷ Porque misme tiits nii kchoo chuw do ksoli lëë do o kchon gaa lëë do.

Lëë meñ chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley chëb lo Jesús:

—Maestre, beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo parñee kniladzy noo nii Dios nakni lii.

³⁹ Tsgo lëë Jesús chëb:

—Lëë meñ mal re me chakladzy kan tu kyalntson, aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per ni stu kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool profet Jonás. ⁴⁰ Porque

sinak nii kwyo gak Jonás leñ mël lo nistoo tson kpidz tson kyool, singo gak tso mguiy nii pxaal Dios leñ lyu tson kpidz ni tson kyool. ⁴¹ Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy lëë meñ Nínive jkëëkiy meñ nii no natiemp, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios wornee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, porque mastre precisy nii xluuyaa lo do que nii kwnee Jonás. ⁴² Ni skëëkiy kwnaa nii kok rey kyedzy Sabá meñ nii no natiemp tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey Salomón, ni mastre gaa precisy nii xñen lo do lo kchë xkylchak Salomón.

Kyalbini mal nii xpikche

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Tsiñee lëë tu kyalbini mal xchoo leñ styoo tu meñ, lëëw xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Aan deelñee xtsyoldy pa kwëso, lëëw xñee: ⁴⁴ “Lëën kpikche kyan laañee pchon.” Tsiñee lëë kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëë leñ styoo meñ nii pchow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwixkwaa. ⁴⁵ Tsigoo lëëw chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëëw xsyëëb leñ kik meñ go ksaw, aan mastre mban xtye meñ go. Singo gak nagon ktsyool kchësy meñ mal nii no natiemp.

Xña Jesús ni betsy xaa

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Lëë Jesús bii nonee lo meñ, tsiñee lëë xña xaa ni betsy xaa ptsiñ parñee kñee xaa lo Jesús. Aan como kwsëëbty xaa leñ yu, ⁴⁷ lëë meñ kuni tiits lo Jesús chëb:

—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley chakladzy kñee lool.

⁴⁸ Per lëë Jesús chëb lo meñ nii kuni tiits:

—¿Cho nak kaa tnan ni cho nak betsyaa?

⁴⁹ Loxsye ngo lëë Jesús bluuy xpëëdsuel aan lëë xaa chëb:

—Lëë xaa gue nak tnan ni nak betsyaa. ⁵⁰ Porque kchësy meñ nii xsoob xtiits Tat Tios nii sob kpaal nak betsyaa, psyaña ni tnan.

13

Xcuent ngon

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa pchoo leñ yu aan lëë xaa kusob chu nistoo. ² Tsiñee kon xaa nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa kwsob tu leñ barkw aan lëë meñ kwche chu nistoo. ³ Tsigoo lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent, xñee xaa:

—Tu ngon name pchoo si kon. ⁴ Aan tsiñee lëë xaa bislo kon, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw kutaw mguiñ. ⁵ No gaa laañee byabo lady kyo laañee needy lyu, aan blyëdy lëëw pchukë lyu, porñee nxijty kwow. ⁶ Per tsiñee lëë ngbidz kwlañ lëë ngbidz psaaoy, aan como kindy luw lëëw pidzy. ⁷ Lëë stub lugar lëë xipni xaa byab lady yakitsy, aan tsiñee lëë yakitsy kwroob lëë yakitsy kwitño. ⁸ Per lëë stub lugar lëë pni byab laañee neely lyu, aan ngui kok xkwaa xaa siko. No laañee ptop xaa tu kyoow lmud xob, no gaa laañee ptop xaa tsongalyo ni no laañee ptop xaa kalyptsii lmudo. ⁹ Deelñee chakladzy to kyeñ do, jkol jkëëtyag!

Lëë Jesús xñee penak nii chuuñ kseedy xaa meñ con cuent

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Loxsye ngo lëë xpëëdsuel Jesús big, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús, chëb xaa:

—¿Penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedyoo meñ?

¹¹ Tsigoo lëë Jesús chëb:

—Lëë Dios gon xluuy xa nak xkylwnabey xaa lo do, per xluuydy xaaw lo meñ nii nche tublad. ¹² Por lëë Dios kuuñ kseedy meñ nii chak parñee mastre kak meñ go, per lëë meñ nii chakty, lëë Dios kuñ nii knityladzy meñ go axte kchë nii no kseedy meñ go. ¹³ Nonsyke con cuent chuuñ ksedyaa meñ, porñee xña lo meñ aan chandy meñ, ni chon meñ per xyeñdy meñ. ¹⁴ Lëë meñ chuñ cumplir nii kwnee profet Isafas tsiñee chëb xaa:

Nikxe mastre kon do, per kyeñdy to,
nikxe mastre kuy do, per kandy to.

¹⁵ Por lëë styoo meñ lox pkyedzy.

Ntse tyag meñ, ni ndiib lo meñ.

Kchë nrii ptyool meñ parñee kchilody kan meñ, ni kon meñ ni kyeñ meñ.

Ni lëë meñ ptyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa xtol meñ.

¹⁶ 'Per dichos to, porñee xña lo do ni chon do. ¹⁷ Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly xaa buen kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw, ni ndaly xaa kokladzy nguëtyag nii xkëetyag to, per pkëetyagty xaaw.

Lëë Jesús xluuy xa nak xcuent ngon

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Lëë Jesús chëb:

—Lëen kniy lo do xa nak xcuent ngon. ¹⁹ Lëë meñ nii xkëetyag xtiits Dios nii xñee xa nak xkyalwnabey xaa aan xyeñdy xaaw nak sinak pni nii byab lo nëz. Xlyëedy lëë xaatox chiklaats nii bña leñ styoo meñ go. ²⁰ Lëë meñ nii gaa xle xkëetyag xtiits Dios nak sinak pni nii byab lady kyo. ²¹ Por sinusy xnildazy meñ go xtiits Dios, per tsiñee chan meñ go nii lëë kyalnë sëed, lëë styoo meñ go xchoso. ²² Lëë pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, per como xsyak meñ go nii mastre precisy toon pere kap meñ go lo kislyu, kchësy ngo nagon xkiñ xtiits Dios nii no leñ styoo meñ go aan xlaadyoo ksoob meñ go xtiits Dios. ²³ Lëë pni nii byab laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, ni xyeño, ni chuuñsyeyo. No meñ go nak sinak laañee ptyop tu kyoow lmud xob, no gaa meñ nii nak sinak laañee ptyop tsongaly lmud xob, ni kalyptsii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobxtily

²⁴ Lëë Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii kon xobxtily lo xkwaa. ²⁵ Aan mentre lëë xaa nixyesy, lëë tu xaa nii xlëë lo xaa kukan stub clasy pni lo xkwaa xaa. ²⁶ Per tsiñee lëë xobxtily kwroob, ni lëew pchukë to, lëë pni nii kondy xaa kok nyoo. ²⁷ Tsigo lëë mos kukëb lo xpixwan kwaa: “Xey, con nonsy xobxtily konoo, ¿pa pchoo kizh nii kwlañ lady xobxtily?” ²⁸ Lëë xpixwan kwaa chëb: “No cho tu xaa nii xlëë lon kukan kizh ko lady tu xobxtilyaa.” Lëë mos chëb: “¿Pe syo klaats noo kizh ko?” ²⁹ Per lëë xpixwan kwaa chëb: “Tsidy to, por toontlaa tsiñee klaats to kizh ko, klaats to wi xobxtily. ³⁰ Masy kol ksaan kroobo ksaw axte kal lo kwlaap. Tsigolye kxalaa mos tsiktop klo kizh ko ni këpaa kxituu xaaw por manoj parñee tseko. Loxsyee ngo lëë xaa kotsey tu xobxtilyaa.”

Xcuent medzy martas

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Lëë Jesús pso stu cuent re lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu medzy martas nii xlyañ lo kwaa. ³² Lëë medzy martas nak tu medzy nii mastre wiich. Per tsiñee lëë yag ko xroob, axte nguiñ chiksaa xipchoos loo go.

Xcuent levadur

(Lc. 13:20-21)

³³ Pso gak xaa stu cuent re, chëb xaa:

—Nak xkyalwnabey Dios sinak levadur nii xkots tu kwana tson lmud riñ tsiñee xkweek me kobyi.

Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ ³⁵ parñee kak cumplir nii kwnee tu profet tsiñee chëb xaa:

Nonsyke con cuent kuuñ ksedyaa meñ.

Lëen kluy cos nii karty kon meñ destye nii kwleek Dios kislyu.

Lëe Jesús xñee xa nak xcuent ngon

³⁶ Tsiñee lëe meñ lox bi, lëe Jesús byo leñ yu, aan lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa:

—Bluuy loo noo dyon xa nak xcuent kizh nii kwlañ lady xobxtily.

³⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëe mguiy nii pxaal Dios nak xaa nii chan xobxtily. ³⁸ Lo kislyu nak laañee chak kon. Lëe meñ nii xsoob xtiits Dios nak sinak xobxtily. Lëe meñ nii xsoob xtiits xaatox nak sinak pni nii kondy xpixwan kwaa. ³⁹ Lëe xaatox kon stub clasy pni. Lëe kwlaap nak si kak tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. Lëe angly kyë si xkyë xaa nii xkyë kwlaap tse go. ⁴⁰ Sinak nii xkyëktop meñ kizh nii pa xkiiñdy par tseko, singo ktop angly meñ nii ngab lo xaatox tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. ⁴¹ Lëe xangly mguiy nii pxaal Dios tsiktop kchë meñ nii chuñ xtol xcombañer, ni meñ nii xsaandy xtol. ⁴² Lëe angly ko kchësy meñ go leñ worne nii noyek. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go. ⁴³ Loxsye ngo lëe kchësy meñ nii xsoob xtiits Dios ksaani laañee xñabey Dios sinak nii xsaani ngbidz. Deelñee chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Xcuent cos non nii no lyu

⁴⁴ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xtsyol tu cos non nii no lyu. Aan xle xaa, lëew xkolyu xaa stub, ni lëe xaa xto kchësy nii chap xaa parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

⁴⁵ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xkyëkyub kyo non nii lë perle. ⁴⁶ Aan tsiñee xtsyol xaa tu kyo nii nyazh non, lëe xaa chikto kchësy nii chap xaa aan lëew xsi xaa.

Xcuent kyex

⁴⁷ 'Nikle laañee xñabey Dios nako sinak tu kyex nii xyab lo nistoo aan xtopo kchë clasy mël. ⁴⁸ Tsiñee lëe kyex lox xyaktsë, lëe ngoosy mël xkwiiw tublad chu nis, aan lëe xaa xsyob xkwe xaa mël. Leñ tskwidy xko xaa ma nii xtyaaw. Lëe ma nii xtyaawdy xsëeb xaa. ⁴⁹ Singo gak kak tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. Lëe angly kwii meñ nii xsoobty xtiits Dios lady meñ nii xsoobo, ⁵⁰ aan lëe xaa ko meñ nii psoobty xtiits Dios lo ki nii noyek leñ worne. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

⁵¹ Lëe Jesús kwnabtiits lo xpëedscuel chëb:

—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen lo do?

—Xyeeñ noow —kwëb xaa.

⁵² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee xseedy maestre ley xa nak xkyalwnabey Dios, nak xaa sinak tu xaa nii xkwii cos kub ni cos yoox nii no leñ lidzy.

Lëe Jesús xyey xkyedzy

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Tsiñee lëe Jesús lox pso kchë cuent ko, lëe xaa bi siko, ⁵⁴ aan lëe xaa kwey xkyedzy xaa. Beeñ kseedy xaa meñ leñ ktoo aan psee meñ biñ xiwseedy xaa, xñee meñ:

—¿Pa pseedy xaa kchë cos ke ni pa pseedy xaa kuuñtsyey xaa kchë kyalntson gue?

⁵⁵ ¿Pe lëdy lëe xiñ carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xñaa xaa nayak nak Mariy, ni betsy xaa nak Jacob, José, Simoñ ni Judas? ⁵⁶ ¿Ni pe lëdy kaa nayak lady no no psyañ xaa? ¿Pa pseedy xaa kchë cos nii chuuñtsyey xaa?

⁵⁷ Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. Per lëe Jesús chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak profet, xsaldy meñ xaa.

⁵⁸ Beeñtsyeydy xaa ndaly kyalntson leñ xkyedzy xaa, porñee bnilasty meñ xtiits xaa.

¹ Lëe Herodes nii xñabey tyub Galilea tiemp ko biñ kchë nii chuuñtsyey Jesús, ² aan lëe xaa chëb lo meñ nii xkyë tsiñ lo xaa:

—Lëe Juan Bautist ngue pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.

³ Singo chëb Herodes porñee lëe xaa kwnabey kwoy Juan skiib ni lëe xaa kwnabey pxituu Juan con caden leñ skiib porsye Herodías, tsiil betsy xaa Felip. ⁴ Porñee chëb Juan lo xaa:

—Buendy nii tsol chopoo me.

⁵ Tsigo kokladzy Herodes nyuty Juan, per ptsyeb xaa meñ kyedzy porñee kchësy meñ bnildzy nii xtiits Dios bluuy Juan. ⁶ Per tsiñee lëe Herodes ptsiil iz, lëe xiñtsyaap Herodías kukyëe laañee nche sob xaa ksa xaa meñ nii kwtsyetsy xaa, aan ptsiladzy Herodes xa byëe me. ⁷ Por ngo lëe Herodes pkon Dios lo me nii stee xaa nii kñabtyee me.

⁸ Lëe me kunabtiits lo xñaa me. Tsi lëe me bikche, chëb me lo Herodes:

—Pxob kik Juan Bautist leñ tu plat aan bneetsyo lon.

⁹ Mban ptee styoo rey Herodes, per como lëew pchool chuw xaa ni lëew biñ gaa kchësy meñ nii nche sob siko, ¹⁰ lëe xaa kwnabey chug kik Juan leñ skiib. ¹¹ Tsiñee lëe kik Juan lox kwchug, lëew pxob xaa tu leñ plat, aan lëew ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías, aan lëe me pteedyo lo xñaa me.

¹² Lëe xpëedscuel Juan kuklis Juan aan loxsye pkeetsy xaa Juan, lëe xaa kunitiits lo Jesús.

Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Tsiñee lëe Jesús biño, lëe xaa kwoy tu leñ barkw, aan lëe xaa si laañee kindy meñ. Per lëe meñ byeño aan lëe meñ siniy tub lo kislyu. ¹⁴ Tsiñee lëe Jesús byety barkw, lëe xaa kon nii singootyee ndaly meñ nche, aan lëe xaa pkëstyoo kchë meñ go ni lëe xaa been kyak meñ xsyakñe. ¹⁵ Tsiñee lëe tse ptsye lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Lëe tse gon ptsye, aan ni tu kyedzy nchedy nu. Psonëz meñ parñee tsikyub meñ nii kaw.

¹⁶ Lëe Jesús chëb:

—Xkiiñdy nii kyey meñ. Lëe do kol ktee nii kaw meñ.

¹⁷ Lëe xpëedscuel xaa chëb:

—¿Per pe cos kyaan noo kchësy meñ gue? Xaktyee kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo.

¹⁸ Lëe Jesús chëb:

—Kol tē niw nu dyon.

¹⁹ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ lo kizhyë. Loxsye ngo lëe xaa kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaa par ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye ptee xaa skizh lëe xaa been grol kyaxtily go aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa parñee kiisy xpëedscuel xaaw lo meñ. ²⁰ Kchësy meñ byëly taw, aan tsiñee lëe wagw kwlox, ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy. ²¹ Xkaa meñ nii taw siik kaay mily xaapkiy aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ.

Lëe Jesús xsyë lo nis

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Loxsye ngo lëe Jesús blëp xpëedscuel barkw parñee ktsiñ xaa stublad chu nistoo klo xaa mentre lëe Jesús bii no ksonëz meñ. ²³ Tsiñee lëe Jesús lox psonëz meñ, lëe xaa kwyp kiy par kutiitsni xaa Dios. Lëe lyu lox pkyey aan lëe xaa bii so siko nonsy xaa. ²⁴ Lëe barkw nii no xpëedscuel xaa tse si groltyee nistoo, aan lëe nis xchëep barkw, porñee lëe me bislo xpi. ²⁵ Lëe wor tempran lëe Jesús ptsiñ laañee si barkw xsyë xaa lo nistoo. ²⁶ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús kon nii lëe tu meñ xsyë lo nis, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa kwchuptsyë nladzy xaa neñdy tu pesy chan xaa.

²⁷ Per lëe Jesús kwnee chëb:

—¿Ktsyebty to. Naaw!

²⁸ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Deel lii busy nak Jesús, blaa nii sën lo nis parñee kyelyaa axte laañee sol.

²⁹ Lëë Jesús chëb:

—Të.

Lëë Pedre byety barkw aan lëë xaa bislo xsyë xaa lo nis par ktsiñ xaa laañee so Jesús.

³⁰ Per tsiñee byeñ xaa nii lëë me xchëp xaa, lëë xaa ptsyeb. Ni tsi lëë nis bislo xpix kik xaa, lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¿Pteelaa naa!

³¹ Lëë Jesús kuseñ ña xaa aan lëë Jesús chëb lo xaa:

—¿Penak nii bnilastyoo nii schilo sëel lo nis?

³² Tsiñee lëë xaa byo leñ barkw, lëë me kwlës. ³³ Aan lëë ksa xpëedscuel xaa nii no leñ barkw psoxib lo xaa chëb:

—Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Lëë xaa kwtekë nistoo aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. ³⁵ Tsiñee lëë meñ kyedzy ko byuumbey Jesús, lëë xaa kunitiits kchë kyedzy nii nche kex siko, aan lëë meñ kuni xaa xsyakñë lo Jesús. ³⁶ Ni lëë meñ chëb lo Jesús nii klaa xaa señ meñ xsyakñë siquier skiñ xab xaa, aan kchë meñ xsyakñë nii kwseño byak.

15

Lëë Jesús xtilytiitsni xaa fariseo ni maestre ley

(Mr. 7:1-23)

¹ Lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley nii no Jerusalén kwey lo Jesús, aan lëë xaa chëb:

² —¿Penak chuuñtsyeydy xpëedscueeloo nii beeñtsyey pxusykoltoo no nii kawdy xaa deelñee tsadtxy ña xaa sinak xñabey xley no?

³ Per lëë Jesús chëb:

—Kol në dyon nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par kuuñtsyey do nii no kik to.

⁴ Porque lëë Dios gon xñee: “Psal pxoosyoo ni xñaal.” Ni lëë gaa Dios xñee nii nongual kety kchë xaa nii ktsiibtee pxosy o ktsiibtee gaa xña. ⁵ Per lëë do xñee nii schilo këb tu xaa lo pxosy o lo xña gaa: “Chilody kuña to yudar, por lëen kwlookon kchësy nii chaapaa lo Dios.” ⁶ Ni lëë do xñee nii këbsye meñ tiits ko nodre nii kuñ meñ pxosy o xña gaa yudar. Aan singo mod lëë do xsaan nii xñabey Dios par kuuñtsyey do nii no kik to. ⁷ Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee chëb xaa:

⁸ Tsiñee xñeesy meñ sootee nli nii xsal meñ naa,

per sinidy kik meñ nii ksoob meñ xtitsaa.

⁹ Pe nandy chool meñ lay lon,

porque xluuydy meñ xtitsaa, sink nii no kik meñ xluuy meñ.

¹⁰ Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy meñ aan lëë xaa chëb:

—Kol jkëëtyag nii kënen lo do ni kol kyeño: ¹¹ Ni tu cos nii xtyaaw gon chuñdy xtol meñ, sink kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ chuñ xtol meñ.

¹² Lëë xpëedscuel Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe byeño gaa nii blëë xaa fariseo biñ nii kwneel?

¹³ Lëë Jesús chëb:

—Nak xaa fariseo sinak yag nii been pnidy Tat Tios nii sob kpa, lëew klaats xaa si luw.

¹⁴ Kol ksaan xaa fariseo, por xñady lo xaa aan chakladzy xaa kluuy xaa nëz lo stu xaa nii xñadyak lo. Aan deelñee kob tu xaa nii xñady lo ña stu xaa nii xñadyak lo chop xaa tsikyab leñ tu kyeech.

¹⁵ Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:

—Kwnë loo noo dyon xa nak tiits nii chëëboo lo meñ.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe ni lëe do nayak xyeñdy nii kwnen? ¹⁷ ¿Nandy to nayak nii kchë nii chaw meñ, leñsy meñ chitedyo aan xlyëedyak lëew xchoo? ¹⁸ Per lëe kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ gon, leñ styoo meñ xlyañ, aan chuño xtol meñ. ¹⁹ Porque leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuuñtsyey cos mal, leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuty, leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ tsoni tsiil xcombañer, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ jkëeti, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kotsyetsy. ²⁰ Kchësy cos re chuñ xtol meñ. Lëdy tol chuñ meñ tsiñee chaw meñ aan xkiibty meñ ña sinak xñabey xley pxusykoltoo meñ.

Lëe Jesús chuuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa
(Mr. 7:24-30)

²¹ Siko pchoo Jesús, lëe xaa si nëz Tiro ni Sidón. ²² Aan lëe tu kwnaa Canaán nii no nëz tañ go big lo Jesús aan lëe me chëb:

—¿Xey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa! Lëe xiñtsyaapaa xsyakñë. No tu kyalbini mal leñ styoo me.

²³ Per psaldy Jesús me. Por ngo lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa:

—Kwnabtiits dyon pe cos chakladzy me, por xaktyee chuptye me nal me xitsy no.

²⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lo meñ Israelsye nii këtañ si xkyëtañ mëkwxiily pxaal Diosaa.

²⁵ Per lëe kwnaa go big lo Jesús aan lëe me psoxib chëb me:

—¿Xey, pkëstyoo naa!

²⁶ Lëe Jesús chëb lo me:

—Buendyo nii klan kyaxtily lo mëed par kteedy noo lo mëkw.

²⁷ Tsigo lëe me chëb:

—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop mëkw axte kchë plë nii xlaal xpixwan ma leñ mezh.

²⁸ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—Lëe xiñtsyaapoo kyak, por bnildzyoo nii syak me.

Aan wor go kash lëe xiñtsyaap me byak.

Lëe Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë

²⁹ Tsiñee lëe Jesús bi siko lëe xaa ptsiñ chu nistoo Galilea aan lëe xaa kusob tu kik kiy. ³⁰ Ndaly meñ kwey laañee sob xaa. Kuni meñ xaa nii xsyëdy ni xaa nii xñady lo, ni kuni meñ xaa nii mank niy, ni kuni meñ ngop, ni kuni meñ kchëlo xaa xsyakñë lo Jesús aan lëe Jesús beñ kyak kchë xaa xsyakñë go. ³¹ Psee meñ kon meñ nii lëe ngop xñee, ni lëe xaa nii xñady lo chan, ni lëe xaa nii chilody së xsyë. Aan kchësy meñ ptee skizh lo xDios meñ Israel.

Lëe Jesús xyaan tap mily meñ
(Mr. 8:1-10)

³² Lëe Jesús kwtsyetsy xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Xkëstyoon kchë meñ gue, por natse chak tson kpidz nii nche meñ lon aan kindy pe kaw meñ. Aan deelñee ksonëzaa meñ singosy, ntseeb jkyey meñ nëz.

³³ Lëe xpëedscuel Jesús chëb:

—Per ¿pa kyoxii no nii kaw kchë meñ gue, con ni tu cho nody nu par ksyuuyo?

³⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do?

Aan lëe xaa chëb:

—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.

³⁵ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu.

³⁶ Aan lëe xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go ni mël go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew beñ grol xaa, aan lëe xpëedscuel xaa kwtiisyo lo meñ. ³⁷ Kchësy meñ byëly taw aan tsiñee lëe wagw kwlox ptyop kadzy tskwidy kyaxtily byuy. ³⁸ Siik tap mily xaapkiy taw

aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ. ³⁹ Loxsye psonëz Jesús meñ, lëë xaa byëp barkw aan lëë xaa si nëz Magadán.

16

Lëë meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Kwey xaa fariseo ni xaa saduceo lo Jesús nladzy xaa nguëeti xaa Jesús. Por ngo lëë xaa chëb:

—Beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin kniladzy noo nii Dios nakni lii.

² Per lëë Jesús chëb:

—Tsiñee xtsye tse name xñee do: “Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ kpaa.” ³ Lëë tsi xyaani lyu xñee do: “Lëë kyo kyab natse, por tir nixñë leñ kpaa ni no xkey.” Deelñee nan do xa chak leñ kpaa worñee kyabty kyo o worñee gaa kyabo, penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp. ⁴ Lëë meñ mal re chakladzy kan tu kyalntson aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per kandy meñ re ni stu kyalntson. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.

Loxsye ngo nche gak meñ, lëë Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa si stublad chu nistoo, bnityladzy xaa nyoy xaa kyaxtily.

⁶ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kono gaa. Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo.

⁷ Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo xñee:

—Neñdy porñee nooydy no kyaxtily, ngo nii kwnee xaa singo.

⁸ Per lëë Jesús byeñ pe cos ncheyutiits xaa aan lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily ni penak nii xnilasty to nii naa kyan lëë do? ⁹ ¿Pe byeñdy to nawen ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kaay kyaxtily lo kaay mily meñ, aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹⁰ ¿Ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹¹ ¿Penak nii byeñdy to nii lëdy kyaxtily nii xtyaaw psetyaa lo do worñee niyaa: “Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo”?

¹² Tsigore lëë xpëëdscuel xaa byeñ nii lëdy levadur nii kxyë kyaxtily pseety xaa tsiñee chëb xaa: “Kol kap cuent lo levadur gon”, sink lo kchë nii xluuy xaa fariseo ni xaa saduceo no nii kap xaa cuent.

Lëë Pedre xñee nii lëë Jesús nak Crist

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea de Filipino, lëë xaa kwnabtiits lo xpëëdscuel xaa, chëb xaa:

—¿Pe nan do dyon cho xñee meñ nii nakaa?

¹⁴ Tsigo lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist. No gaa meñ xñee nii lii nak Elías. Ni no stubla meñ nii xñee nii lii nak Jeremías o stu profet.

¹⁵ Tsigo lëë xaa chëb:

—Lëë dook, ¿pe nan do cho nakaa?

¹⁶ Lëë Simoñ, xaa nii xñee gak xaa Pedre chëb:

—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ Tat Tios.

¹⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Simoñ, lii nii nakoo xiñ Jonás, dichoosoo por lëdy chol meñ lo kislyu re nëw lool, sink Tat Tios nii sob kpaa nëw. ¹⁸ Per Pedre xñen lool por lii ladzy kchë meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo yu aan ni kyalkuty kuñdy gan lo meñ go. ¹⁹ Lëen knetsy kyalwnabey lool parñee kchësy meñ nii kuñoo perdón ktsily Dios xtol, per ktsily xaa xtol meñ nii kuñdyoo perdón.

²⁰ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel nii ni tu cho lo këbty xaa nii lëe Jesús nak Crist.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Destye tse go lëe Jesús bislo xñee lo xpëedscuel nii lëe xaa tsi Jerusalén, aan lëe xaa kol nii xñabey ni lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley ksaksi xaa. Chëb xaa nii lëe meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ²² Tsigo lëe Pedre kuni Jesús tublad aan lëe xaa kwëntseeb lo Jesús, chëb xaa:

—¡Nëdy Dios nii ktsyooloo ngo!

²³ Per lëe Jesús byoogw aan lëe xaa chëb lo Pedre:

—¡Bichee nu, xaatox! Toontlaa kuñoo xtola. Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

²⁴ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Deelñee chakladzy to kak to xpëedscuelaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do ni no nii tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. ²⁵ Por lëe kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ, lo kyalkuty kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. ²⁶ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëetyak lëe meñ kety? ¿O palal gaa kizh meñ parñee kejty meñ? ²⁷ Porque lëe mguiy nii pxaal Dios kiid con xkyalwnabey Dios ksa angly aan lëe xaa kizh meñ según nii beeñtsyey meñ. ²⁸ Nli xñen nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ kiid kñabey mguiy ni pxaal Dios.

17

Lëe Jesús chutiitsni Moisés ni Elías
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Tse nii kwloxo xoop kpidz, lëe Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa, aan xaktyee Pedre, ni Jacob, ni betsy Jacob nii lë Juan kuni xaa. ² Siko xña lo xaa lëe Jesús ptsyëelo. Bibëly lo Jesús sinak xpibëly lo ngbidz ni byak nguitsy xab xaa sinak nguitsy bini. ³ Ni lëe xaa kon nii lëe Moisés ni lëe profet Elías ncheyutiits ksa Jesús. ⁴ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—¡Xaatee mbëë nche no nu! Pe chakladzyoo nii ksan tson yu yagxiidy, tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par profet Elías.

⁵ Lëe Pedre bii nonee, tsiñee lëe tu xkey nii xpibëly ptyaagw laañee nche xaa aan lëe xaa kwnity lo xkey go ni lëe xaa biñ nii lo xkey go pchootsiy tu xaa nii chëb:

—Lëe xiñaa nrii. Naa kwle xaa ni xkëstyoon xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

⁶ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëe xaa byab ndooslo lo lyu porñee ptsyeb xaa. ⁷ Per lëe Jesús big kwatap xitsy xaa chëb:

—Kol tsische. Ktsyebty to.

⁸ Aan tsiñee lëe xaa blis lo xaa, ni tu cho kontre xaa, xaktyee Jesús so siko.

⁹ Tsi lëe xaa siksëeb chex kiy go, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Ni tu cho lo kutiisty to nii kon do. Kol kwës axte tse nii kpañ mguiy nii pxaal Dios.

¹⁰ Tsigo lëe xpëedscuel Jesús kwnabtiits:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo profet Elías kiid?

¹¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli nii klo Elías kiid kweekli kchë cos. ¹² Per lëe Elías biidle, aan byuumbeydy meñ xaa, sink lëe meñ psaksi xaa sinak nii ksaksi meñ mguiy nii pxaal Dios.

¹³ Tsigore lëe xpëedscuel Jesús byeñ nii lëe Juan Bautist biid xlugar profet Elías.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Tsiñee lëe xaa ptsiñ laañee nche meñ, lëe tu xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

¹⁵ —Pkěstyooy xiŋganaa, por chetyë xaa aan tir xsaksi kyalkits re xaa. No wor xchono xaa lo ki o lo nis kaa. ¹⁶ Lëë xaa byelynin lo xpëëdscueeloo, per pchilody xpëëdscueeloo nyuñ kyak xaa.

¹⁷ Lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no nii kkekwaaw lo do? Kol tēni xaa wiñ go nu dyon.

¹⁸ Lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go aan lëëw kwlii xaa leñ styoo xaa wiñ go aan wor go kazh lëë xaa byak.

¹⁹ Loxsye byaan Jesús nonsy, lëë xpëëdscuel xaa chëb:

—¿Penak nii pchilody noo ngwii noo kyalbini mal go?

²⁰⁻²¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Porñee bnilasty to nii lëë Dios kuuñ kyak xaa wiñ go. Nli xñen nii nikxe palalsye xniladzy to Dios schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu, kusob stu lugar”, aan lëë kiy kpichee. Por kchë nii no styoo meñ nii xniladzy Dios chak cumplir.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Nëz Galilea kënsë Jesús tsiñee lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ. ²³ Aan lëë meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz, lëë xaa kpañ. Mban ptee styoo xpëëdscuel xaa biñ nii chëb xaa.

Xaa nii xtop tumi

²⁴ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ leñ kyedzy Capernaum ksa xpëëdscuel, lëë xaa nii xtop tumi nii xkiiñ leñ yu nii lë lidzy Dios kunabtiits lo Pedre chëb:

—¿Pe xsoob xmaestroo tumi nii xtop noo?

²⁵ —Xsoob xaaw —chëb Pedre.

Tsiñee lëë Pedre byo leñ yu, klo Jesús kwnee chëb:

—¿Pe nëël dyon, Simoñ? ¿Cho lo xtop rey tumi: pe lo xaa xkyedzy xaaw, ote lo xaa sito yak?

²⁶ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lo xaa sito.

Chëb kaa Jesús:

—Nody tsigo busy nii ksoob xaa xkyedzy tumi. ²⁷ Per parñee kody no falt lo meñ, kwey chu nistoo aan kwlii tu mël. Leñ chuw ma no tumi. Skaa tumi go tsitixoo nii nsëbaa ni nii nsëëboo lo xaa nii xtop tumi.

18

¿Cho mastre non?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Misme tse go lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa kwnabtiits:

—¿Cho mastre non laañee xñabey Dios?

² Lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa grolytee. ³ Loxsye ngo lëë xaa chëb:

—Nli xñen nii deelñee ktsëedy to xmod to ni kak ndolasty to sinak ndoladzy tu xaa wiñ, chilody sëëb to laañee xñabey Dios. ⁴ Kchë xaa nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non laañee xñabey Dios no nii kak ndoladzy xaa sinak ndoladzy tu xaa wiñ. ⁵ Ni kchësy kaa meñ nii kantsi tu xaa wiñ porñee xniladzy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Kchësy xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño nongual kxituu meñ tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo. ⁷ ¡Brob meñ nii nche lo kislyu, por tir xtee tiits nii kuñ meñ tol! Ni tugak kaa kteedyo tiits, per ¡brobsye xaa nii kuñ xtol meñ!

⁸ 'Por ngo, deelñee ñal o niy gaal chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo. Mbëere ktsiiñoos lo Dios con tugak niyoo ni tugak ñal, lëjty nii chop ñal ni chop niyoo sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern. ⁹ Deelñee mëloos gaal na chuñ xtoloo, kuliw aan psëëbo. Mbëere ktsiiñoos lo Dios con tugak mëloos, lëjty nii chop mëloos sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern.

Mëkwxiiily nii kwnity
(Lc. 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ 'Ksyablyudy to meñ ni xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño, por tugak nche angly nii nakni meñ go lo Tat Tios nii sob kpaas.

¹² 'Deelñee nyap to tu kyoow mëkwxiiily aan nguëtañ do tu ma, ¿pe nsaandy to stapkalypsiipkee xcombañer ma nayak aan lëe do nyikyub ma? ¹³ Aan deelñee ntsil do ma, nli xñen nii mastre nleni do ma nii kwnity que kchë ma nii kwnijty. ¹⁴ Singo gak Tat Tios nii sob kpaas chaklasty xaa nii kyëtañ meñ nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer
(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Deelñee ko tu xcombañeroos falt lool, kunee lo xaa aan kudzy xtol xaa. Deelñee son xaa xtiitsoos lëel beeñle gan nii ktiilydre to. ¹⁶ Deelñee ksaldy xaa lii, kunee lo xaa stub, per tsidyoo nonsyoo, sink kuni tu meñ o chop kaa meñ parñee kñee meñ lo xaa. ¹⁷ Deelñee psaldyak xaa meñ nii kunil, kudzyo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan deelñee ksaldyak xaa meñ go, psaan xaa, por nak xaa sinak meñ sit nii xnilasty xtiits Dios, ni nak xaa sinak tu xaa yox nii xtop tumi kyedzy par kyeyo Roma.

¹⁸ 'Nli xñen nii lëe Dios ktsily xtol kchë meñ nii kuñ do perdón, per ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdy to perdón.

¹⁹ 'Ni deelñee gaa nche do chop to tub lugar aan kñab to tugak cos lo Tat Tios, lëew kneetsy xaa. ²⁰ Porque laañee nche choptson meñ nii xniladzy xtitsaa, lëen so siko.

²¹ Loxsye ngo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—¿Blak vuelte no nii kuñaa perdón xcombañeraa deelñee ko xaa falt lon? ¿Pe axte kadzy vuelte?

²² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kniydyaa nii no nii kuñoo xcombañeroos perdón kadzy vuelte, por no nii kuñoo perdón kchë falt nii ko xaa lool.

Xcuente xaa nii kwnëdy nyuñ perdón xcombañer

²³ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi nii nsëeb mos lo xaa. ²⁴ Lëe xaa bislo xkwetsy xaa mos nii nsëeb lo xaa aan lëe tu mos nii singootyee nroob tumi nsëeb lo xaa. ²⁵ Como nseñdy mos ko tumi par kizh xaa tiñ go, lëe rey kwnabey nii to xaa ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy nii chap xaa, parñee kazh tiñ go. ²⁶ Lëe mos ko psoxib lo rey aan lëe xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool." ²⁷ Lëe rey pkëstyoo xaa nii nsëeb ko aan lëe rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa. ²⁸ Per tsiñee lëe mos ko pchoo, lëe xaa ptyool tu xcombañer xaa nii nsëeb toon palalsye tumi lo xaa. Lëe xaa kwseñ yañ xcombañer xaa aan lëe xaa bislo xiyañ xaa xaa, xñee xaa: "¿Pe skizhoo nii nsëeboos lon busy ote kizhtylo yak?" ²⁹ Tsigo lëe xcombañer xaa psoxib lo xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool." ³⁰ Per kwnëdy xaa, sink lëe xaa kulo xcombañer xaa skiib axte nii nguizh xcombañer xaa xtiñ. ³¹ Tsiñee lëe stubla xmos rey kon nii beeñtsyey xaa go, pteenë xaa aan lëe xaa kukëbo lo rey. ³² Lëe rey kwnabey koktsyetsy mos ko aan lëe rey chëb lo xaa: "¿Natsypee maaloo! Beñaa lii perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee psoxiboo lon. ³³ Singo gak no nii nyuñoo perdón xcombañeroos sinak nii beñaa lii perdón." ³⁴ Aan lo nii singootyee blëe rey, lëe xaa kwnabey nii te mos ko castigw axte nii kizh xaa kchë nii nsëeb xaa.

³⁵ 'Singo gak nagon ksaksi Tat Tios nii sob kpaas lëe do, deelñee kuñdy to perdón xcombañer do —chëb Jesús.

19

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëbtsiil

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa bi Galilea, aan lëë xaa si nëz Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee Jordán. ² Ndaly meñ kunal aan ndaly meñ xsyaknä beeñ kyak xaa siko.

³ Lëë bla xaa fariseo big lo Jesús aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:

—¿Pe schilo dyon klaa mguiy tsiil por cualquier falt nii ko me?

⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii worñee lëë Dios psaa kislyu, tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios? ⁵ Por ngo chëb Dios: “No nii klaa mguiy pxosy ni xña parñee kpañ xaa chop tsiil xaa, aan singo mod lëë xaa kyak sinak tugak meñ chop tsiil xaa.” ⁶ Deelñee tugak meñ tsigo busy nak xaa nii xtsiilña chop tsiil xaa, nody nii klaa xaa me, por lëë Dios pteedy me lo xaa.

⁷ Tsigo lëë xaa fariseo chëb:

—¿Penak tsigo nii kwnabey Moisés nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa, deelñee klaa xaa me?

⁸ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Porñee koklasty meñ nsoob xtiits Dios, ngo nii lëë Moisés ptee tiits nii klaa tsiil meñ, per lëë mastre klo psëëbtsiildy meñ. ⁹ Ni nli gaa xñen nii deelñee klaa tu mguiy tsiil, aan pkaady me lo xaa chop me stu mguiy, aan xtsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa.

¹⁰ Tsigo lëë xpëëdsuel Jesús chëb:

—Deelñee singo xtsyool xaa nii xtsiilña, masy xtsiilñady meñ.

¹¹ Lëë Jesús chëb:

—Lëdy kchë mguiy xsyak nii masy buen tsiilñady xaa, xaktyee blasy xaa xsyak nii bueno. ¹² No xaapkiy nii destye nii koly xaa, chilody kap xaa mëëd. No gaa xaapkiy nii chilody kap xaa mëëd porñee lëë meñ pchug xaa parñee kapy xaa mëëd. Ni no xaapkiy nii schilo xtsiilña ni kap xaa mëëd, per xtsiilñady xaa porñee chakladzy xaa kuñ xaa xtsiil Dios. Deel no cho chaklasty xtsiilña, schilo xtsiilñady xaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ ni kñab xaa lo Dios por kchë xaa wiñ go, per lëë xpëëdsuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ.

¹⁴ Per lëë Jesús chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon, jkady tow. Por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios.

¹⁵ Lëë Jesús pxob ña kik kchë xaa wiñ go, aan lëë xaa bi siko.

Lëë Jesús chutiitsni tu xaa rikw

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Lëë Jesús nol nëz nii kpi xaa tsiñee lëë tu xaa kwey lo Jesús chëb:

—Maestre, kwnë kchë cos buen nii no kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody.

¹⁷ Lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii xñabtiitsoo pe cos buen? Tugak xaa nii chuuñtsyey cos buen no. Per deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, beeñtsyey nii xñabey xley Moisés.

¹⁸ Tsigo lëë xaa go chëb:

—¿Cho xley Moisés no nii kuuñtsyeyaa?

Lëë Jesús chëb:

—Kujtyoo, kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, ni jkots tiitskizhtyoo meñ, ¹⁹ psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal, ni pkëstyoo xcombañeroo sinak xkëstyool lii.

²⁰ Lëë xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa. Kwnë dyon pe cos chak falt kuuñtsyeyaa.

²¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, byey aan pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo sëëboo laañee xñabey Dios. Loxsye ktol kchë nii chapoo, tēnal naa.

²² Tsiñee lëë xaa go biñ nii chëb Jesús, mban ptee styoo xaa porñee tir rikw xaa, aan lëë xaa sey.

²³ Tsigo lëë Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Nli xñen nii neñ sëëb tu rikw laañee xñabey Dios. ²⁴ Masy sinusy te tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁵ Tsiñee biñ xpëedscuel xaa ngo, ntseeb psee xaa aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigno?

²⁶ Lëë Jesús buy lo xpëedscuel aan lëë xaa chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.

²⁷ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lëë noo psaan kchësy nii chaap noo aan lëë noo syoop naal lii. Kwnë dyon pe cos jkaa noo.

²⁸ Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii tsiñee lëë Dios kuuñ jkub kchë cos nii no lo kislyu, lëë xaa kxaal naa kakaa rey, aan lëen kso lëë do kñabey do ksa tsiipchop tiy nii no Israel. ²⁹ Kchë meñ nii xsaan lidzy, ni xsaan betsy ni psyañ ni xñaa ni pxosy ni xiñ, ni xsaan xilyu parñee kiidnal naa, siik tu kyoow nii psaan meñ go jkaa meñ go ni lëë meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody. ³⁰ Per ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu, parñee ktaan xaa nii mban nina.

20

Xcuent xaa nii xkyë tsiñ

¹ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii silyga sikyub mos parñee kyë mos tsiñ lo xkwaa xaa nii no nonsyke yag uv. ² Loxsye byaan xaa tiits nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizh xaa mos, lëë xaa pxaal mos lo xkwaa xaa. ³ Tsi kol las nueve lëë xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëë xaa kon nii lëë stubla xaa nii xkyë tsiñ nche nlety. ⁴ Aan lëë xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiñ lo xkwaan, na kizhaa lëë do.” Lëë xaa go si. ⁵ Tsi kol xwe ngbidz lëë xaa kwey stub, singo gak tsi lëë las tres kok. ⁶ Lëë las cinco merle kak tsiñee lëë xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëë xaa kon nii lëë stubla xaa nii xkyë tsiñ nche nlety. Lëë xaa chëb lo xaa go: “¿Penak nii kwëdy to tsiñ natse?” ⁷ Tsigo lëë xaa go chëb: “Porñee ni tu cho pcheedy lëë noo.” Lëë xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiñ lo xkwaan.” ⁸ Tsiñee lëë tse ptsye, lëë xpixwan kwaa chëb lo xaa nii xñabey lo mos: “Kwtsyetsy xaa nii kwë tsiñ, aan kwtiix klo xaa nii kwsëëb lultime. Axte lultime kizhoo xaa nii kwsëëb silyga.” ⁹ Klo xaa nii kwsëëb las cinco kozh aan lal nii xkaa meñ nii xkyë tsiñ nder tse kwaa xaa. ¹⁰ Tsiñee lëë kchësy xaa nii kwsëëb lo tsiñ silyga kozh nladzy xaa tu masy tu kpidz nguizh xpixwan kwaa xaa, per lalak nii xkaa meñ nii xkyë tsiñ tu kpidz kwaa xaa. ¹¹ Tsiñee lëë kchësy xaa go lox kwnaasy tumi go, lëë xaa kwneenë xpixwan kwaa, ¹² chëb xaa lo xpixwan kwaa: “Lalak nii kwtiizhoo xaa nii kwë tsiñ tugak wor name kwtiizhoo lëë noo, aan tyub tse pkyë noo tsiñ lo naay.” ¹³ Tsigo lëë xpixwan kwaa chëb lo tu xaa nii kwsëëb lo tsiñ silyga: “Beetsy, xsaksidyaa lii gon. ¿Pe lëdy nayak kazh bñee no nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizhaa lii? ¹⁴ Pseñ xtumil aan byey, por styoon kwlañ nii kizhaa xaa nii kwsëëb lultime lalak nii kwtizhaa lii ¹⁵ aan kindy cho pe kñë lon. Por schilo kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon con tu tumin. ¿Ote xlëël yak porñee buenaa?”

¹⁶ Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—No meñ nii nyats chak nina, per sitsiñ tse nii lëë meñ go kyablyu parñee ktaan kchë meñ nii mban nina.

Lëew xyon vuel t nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Lëe Jesús si Jerusalén, aan nëz no xaa tsiñee lëe xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel xaa, aan lëe xaa chëb:

¹⁸ —Chan do gon, lëe no syo Jerusalén. Siko lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley kñaasy naa, aan lëe xaa kñab ketyaa, ¹⁹ ni lëe xaa jko naa ña meñ sit parñee kidyni xaa naa, ni kiñ xaa naa ni lëe xaa jkëe naa lo crusy parñee ketyaa, per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Lëe tsiil Zebedeo kunab tu favor lo Jesús ksa xiñ me, aan lëe me psoxib lo Jesús.
²¹ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—¿Pe cos chakladzyoo?

Lëe me chëb:

—Chakladzyaa nii tsiñee lëel sob kñabeyoo sob tuga xiñaa tyuxlad kwil, tu me nëzli stu me nëzpeg.

²² Lëe Jesús chëb:

—Nandy to pe cos xñab to. ¿Pe nyakxe na xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa?

Tsigo lëe xiñ me chëb:

—Xekw noo.

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa. Per lëdy naa kwe xaa nii sob kwin nëzli o nëzpeg kaa. Lëe Tat Tios xyal kwe meñ nii sob siko.

²⁴ Tsiñee lëe stsi xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëe xaa blëe lo chop xiñ kwnaa go. ²⁵ Per lëe Jesús kwtsyetsy ksa xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu. Chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa, ni xsoob meñ xtiits xaa. ²⁶ Nody nii kuuñtsyey do singo, sink kchë xaa nii kakladzy kñabey lo do no nii ksoob xaa xtiits to. ²⁷ Singo gak kchë xaa nii kakladzy kak klaa lo do no nii kyë xaa tsiñ lo do sinak nii xkyë moso. ²⁸ Singo gak naa syeldyaa parñee kantsi meñaa, sink parñee kantsin meñ, ni ketyaa parñee telaa meñ lo tol syelyaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Tsiñee lëe Jesús bi Jericó, ndaly meñ sinal xitsy xaa. ³⁰ Aan lëe chop xaa nii xñady lo nii nche sob chu nëz biñ nii lëe Jesús sitedy siko, aan nguiedzy kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:

—¿Xey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëe noo!

³¹ Kwëntseeb meñ lo chop xaa nii xñady lo parñee nyoogw chuw xaa, per mastre nguiedzy kwnee xaa:

—¿Xey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëe noo!

³² Lëe Jesús kwso tse, aan lëe xaa kwtsyetsy chop xaa nii xñady lo aan lëe xaa chëb:

—¿Pe cos chakladzy to?

³³ Tsigo lëe chop xaa nii xñady lo chëb:

—Xey, chakladzy noo nii kña loo noo.

³⁴ Lëe Jesús pkëstyoo chop xaa nii xñady lo aan lëe Jesús kwseñ lo chop xaa go, aan nli gaa wor go kazh lëe lo xaa byak aan lëe xaa sinal Jesús.

21

Lëe Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Lëe Jesús mer ktsiñ Jerusalén tsiñee lëe xaa pxaal chop xpëedscuel xaa kyedzy nii lë Betfagé nii nche chex kiy nii lë Olivos. ² Chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëe do kan nii lëe tu burr kusy këtuu chop xiñ. Kol klaa ma aan kol tēni ma lon. ³ Deelñee cho kñabtiits lo do penak nii xlaa do ma, kol kēb nii naa xkiiñ ma ni kol kēb na kiid kni gak xaa ma.

⁴ Singo beeñtsyey Jesús par kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chēb xaa:

⁵ Kol kēb lo meñ Jerusalén:

“Buy gaanoo ndoladzy xreyyoo,
lëe xaa sēed soobsye xaa lady tu burr wiñ.”

⁶ Lëe xpēēdscuel Jesús kwey mandad nii pxaal Jesús xaa. ⁷ Kuxi xaa burr kusy chop xiñ ma aan loxsye pxoob xaa xab xaa lady ma, lëe Jesús kwsob. ⁸ Aan ndaly meñ ptañ xab lo nēz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño laañee tedy Jesús. ⁹ Aan lëe meñ nii nal xitsy xaa ni nech lo xaa bislo kwchuptsyē xñee:

—¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sēed lo xtiy rey David kak xrey no! ¡Lëe Dios nakni xaa! ¡Kol ktee skizh lo Dios!

¹⁰ Tsiñee lëe Jesús kwsēēb leñ kyedzy Jerusalén, kchēsý meñ xñabtiits lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa gue?

¹¹ Aan lëe meñ nii si ksa Jesús xñee:

—Lëe xaa gue nak Jesús. Profet xaa, Nazaret nak xkyedzy xaa. Galilea ngabo.

Lëe Jesús xsyēēb leñ lidzy Dios

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Lëe Jesús kwsēēb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa kwlii kchēsý meñ nii nche kto ni nche si. Ptische xaa xmez h xaa nii xtsēē tumi lo meñ ni ptsily xaa laañee xsyob xaa nii xto palom. ¹³ Aan lëe xaa chēb:

—Leñ kitsy nii kē xtiits Dios xñee nii lidzy Dios kak tu laañee kiidnee meñ lo Dios. Per lëe do byuño lidzy ngbaan.

¹⁴ Aan lëe xaa beeñ kyak meñ nii xñady lo ni meñ nii chilody sē nii big lo xaa leñ lidzy Dios. ¹⁵ Per tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley kon kchē kyalntson nii beeñtsyey Jesús, ni lëe xaa biñ nii lëe kchē xaa wiñ nii no leñ lidzy Dios bislo chuptsyē xñee: “¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sēed lo xtiy David!”, lëe xaa blëe ¹⁶ aan lëe xaa chēb lo Jesús:

—¿Pe chonoo nii xñee xaa wiñ gue?

—Chonno —chēb Jesús— ¿ni pe karty kaa nayak klab to leñ kitsy laañee xñee nii lëe Dios kwle mēed nii bii chadzy par kool mēed lay lo Dios?

¹⁷ Loxsye ngo nche gak meñ, lëe Jesús si Betania. Siko ptseñ xaa.

Lëe Jesús xtsiibtee yag yegw

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Lëe byaani lyu lëe Jesús si Jerusalén stub, aan lëe xaa kwlaañ. ¹⁹ Aan lëe xaa kwey xan tu yag yegw nii sob kex chu nēz, per kēdy nex loo go. Xaktyee xikwo singootyee xña. Tsigo lëe xaa chēb lo yag yegw:

—¡Kpikchedre kyē nex lool!

Aan wor go kash lëe yag yegw ko pidzy.

²⁰ Tsiñee lëe xpēēdscuel xaa kono, kchēsý xaa psee, aan lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chēb xaa:

—¿Xa nak nii blyēēdy pidzy yag yegw?

²¹ Lëe Jesús chēb:

—Nli xñen nii deelñee kniladzy to nii schilo kuuñtsyey do tu cos ni jkandy kik to, lējty xaktyee yag yegw kchilo jkwiitsy to, sink schilo kēb to lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan lëe kiy tsikyab. ²² Ni lëe Dios knee kchē nii kñab to deelñee kniladzy to.

Lëe Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Lëe Jesús kwsēēb leñ lidzy Dios aan lëe xaa noyuuñ kseedy meñ tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukēb lo xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

²⁴ Lëë Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsigo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re. ²⁵ Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsigo lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?” ²⁶ Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xnildazy nii xtiits Dios bluuy Juan.

²⁷ Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy knidy dyon cho bnee tiitspey lon.

²⁸ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëë xaa chëb lo tu xaa: “Xiñ, kwey tsiin lo xkwaan natse.” ²⁹ Lëë xiñ xaa kwëb chëb: “¿Chaklastyaa kan!” Per kok xtsedyako lëë styoo xaa bikche aan lëë xaa kwey. ³⁰ Tsigo lëë xaa go kunee lo stu xiñ aan lëë xiñ xaa chëb: “Na kan.” Aan kweydy xaa. ³¹ Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëë xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiin lo xkwaa xaa.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëëb laañee xñabey Dios lo do. ³² Por lëë Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bnildazy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bnildazy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëë do, nikxe kon do nii lëë xaa go ptsëë xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

'Loxsye ngo lëëw ptee xaa kompaniy lo xaa nii kuuñ tsiin, aan lëë xaa si viaj. ³⁴ Aan tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa. ³⁵ Per lëë xaa nii beeñ tsiin ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo. ³⁶ Tsigo lëë xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiin.

³⁷ 'Lultime lëë xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: “Stsyeb xaa go xiñganaa.” ³⁸ Per tsiñee kon xaa go nii lëë xiñgan xpixwan uv ptsiñ, lëë xaa chëb lo xcombañer xaa: “Lëë xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now.” ³⁹ Lëë xaa kwnaasy xiñgan xpixwan uv aan lëë xaa kukyeety xaa tublad chu kwaa.

⁴⁰ '¿Pe në do dyon pe cos kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ tsiin xkwaa xaa?

⁴¹ Tsigo lëë meñ kwëb chëb:

—Jkëstyoody xaa xaa yox ko, lëë xaa kuty xaa, aan lëë xaa kutiñ xkwaa xaa lo xaa nii kxaal nii ktyop lo xkwaa xaa tsiñee kal xtiemp kwlaap.

⁴² Lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii lëë kyo nii kwxaak xaa nii xsaay yu xkiiñdy?

Byak tu kyo nii mastre xkiiñ.

Lëë Dios byuñ kyo go kyo nii xkiiñ,
aan xsee no xtyon now.

⁴³ Por ngo lëe Dios ksaan lëe do aan lëe xaa tsikyub meñ nii ksoob xtiits xaa. ⁴⁴ Deel kyab meñ lady kyo nii psetyaa lo do, lëe meñ kak byuy. Per deelñee kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.

⁴⁵ Tsiñee lëe Jesús lox pso cuent ko, lëe bla xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa fariseo byeñ nii contre lëe xaa kwnee Jesús. ⁴⁶ Kokladzy xaa nyaasy xaa Jesús wor go kash, per ptsyeb xaa meñ, porñee kchë meñ bnildazy nii xtiits Dios xluuy Jesús.

22

Xcuent tu kyalwtsiilña

¹ Lëe Jesús bislo xso cuent stub, xñee xaa:

² —Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii beeñ tu lni worñee ptsiilña xiñgan xaa.

³ Aan lëe xaa pxaal xmos xaa sitsyetsy meñ nii tsi lo lni, per kwnëdy meñ go nyi. ⁴ Lëe rey go pxaal xmos stub, chëb xaa: “Kol këb lo meñ nii lëen tse beeñlo xixkwanaa, ni kol këb nii lëen tse lox bety xyosyaa nii xro. Kol këb lo meñ kiid meñ lo lni.” ⁵ Per psaldy meñ nii koktsyetsy xmos rey. No meñ nii koktsyetsy si tañ, no gaa meñ go si lo xtsiñ, ⁶ ni no meñ nii ptee xcheñ xmos rey, axte nii beety xaa xaa. ⁷ Por ngo nii blëe rey, aan lëe xaa pxaal xsoldad xaa kukyeety kchë meñ nii psaksi xmos xaa ni psaay soldad xkyedzy meñ go. ⁸ Loxsye ngo lëe rey chëb lo xmos: “Lëe nii ktyaaw lo lni nagon lox koklo, per kwnëdy meñ nii koktsyetsy nyiid. ⁹ Na kol tsi nëz aan kol këb kchë lo meñ nii ktsyool do nii kiid meñ lo xkyalwtsiilña xiña.” ¹⁰ Lëe xmos rey pchoo kwey nëz, aan lëe xaa ptop meñ. Nikxe meñ bueno, nikxe gaa malo, kchëlo meñ kuni xaa aan lëe lidzy rey byaktsë.

¹¹ Tsiñee lëe rey kwsëeb leñ yu laañee nche sob meñ nii ptsiñni xmos xaa, lëe xaa kon tu xaa nii nakwty ladx nii chakw meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña. ¹² Lëe rey chëb lo xaa: “¿Penak nii sëedoo aan nakwtyoo ladx nii chakw meñ nii chi kyalwtsiilña?” Per ni tu pe chëbty xaa go. ¹³ Tsigo lëe rey chëb lo xaa nii xkiisy niskwaan: “Kol kxituu niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsikchon xaa lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”

¹⁴ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëe xaa chëb:

—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per xisy meñ sëeb laañee xñabey xaa.

Lëe xaa fariseo chuñ Jesús preb

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Lëe xaa fariseo xyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús. ¹⁶ Por ngo lëe xaa pxaal bla xaa nii no xlad xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes kukëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios. ¹⁷ Kwnë dyon pe nongual tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma ote nongualdyo yak.

¹⁸ Per como nan Jesús pe cos tsiñ si xaa, lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? ¹⁹ Kol kluuy tu pes lon dyon.

Tsigo lëe xaa go kuni tu pes lo Jesús. ²⁰ Aan lëe Jesús kwnabtiits:

—¿Cho nak xaa nii kë loo go?

²¹ Tsigo lëe xaa go chëb:

—Lëe xaa nak xtisy Roma.

Lëe Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëeb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh nii nsëeb to lo Dios.

²² Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús, ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús, lëe xaa sey.

Lëe xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Misme tse go lëe bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëe xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty. Por ngo lëe xaa kukëb lo Jesús:

²⁴ —Maestre, lëe Moisés gon chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëedy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa deelñee chapty me mëed, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed. ²⁵ Lady noo kwyo tu xaa nii kop xoop betsy, aan lëe xaa

ptsiiilña. Per blyëedy lëe xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëed, lëe tu betsy xaa byaani tsiil xaa, ²⁶ aan lëe xaa kutyak. Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiiilña me, per ni tu xaa psandy mëed. ²⁷ Lëe byalo wi kwnaa go kuty. ²⁸ Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëe xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiiilña me.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty to nii lëe Dios kuuñ kpañ meñ kuty. ³⁰ Per nli xñen nii tsiñee lëe meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiiilñadre, sink lëe kchë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno leñ kpaa. ³¹ Chakladzy to lë kaknan do dyon pe nli spañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to laañee xñee nii yuub Dios chëb nii lëe xaa ³² nak xDios pxusykooltoo no Abraham, ni pxusykooltoo no Isaac ni pxusykooltoo no Jacob? Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa.

³³ Tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee Jesús, ntseeb psee meñ.

Nii xñabey Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lëe xaa fariseo ptyop tsiñee biñ xaa nii lëe Jesús psuugw chuw xaa saduceo. ³⁵ Aan lëe tu xaa fariseo nii nak maestre ley kokladzy nyuñ Jesús preb. Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

³⁶ —Maestre, ¿cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyey meñ mastre non?

³⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—“Bniladzy Tat Tios tyub styool ni psoob xtiits xaa.” ³⁸ Ngo mastre precisy kuuñtsyeyoo. ³⁹ Ni precisy nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. ⁴⁰ Nrii xñabey xley Moisés ni nrii biid kluuy kchë profet.

¿Cho lo xtiy sëed Crist?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Lëe xaa fariseo bii nche siko ⁴² tsi lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon cho lo xtiy sëed Crist?

Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—Lo xtiy rey Davito.

⁴³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak tsigo nii worñee kwnee David xtiits Kyalbini Ntson, chëb David:

⁴⁴ Lëe Dios chëb lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwinn nëzli, axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëe lool?”

⁴⁵ ¿Xa kchoo Crist lo xtiy rey David deelñee misme rey David xñee nii lëe Crist xñabey lo xaa?

⁴⁶ Per ni tu cho kwëbty lo xtiits Jesús, aan destye tse go ni tu cho byaxtre nyabtiits lo xaa.

23

Lëe Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ ni lo xpëedscuel:

² —Lëe maestre ley ni lëe xaa fariseo xyal kluuy xley Moisés. ³ Kol jkëetyag xtiits xaa. Per kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey xaa, por ngui së lo xtiits xaa, per xaa nii chuuñtsyey xaa. ⁴ Lëe xaa xñee pe cos kuuñtsyey meñ, per chilody kuuñtsyey meño, por nako sinak tu yow në, aan ni lëe xaa chuuñtsyeydyo. ⁵ Tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos xteepee xaa nii kan meñ xaa, ni tsiinpee xkëe xaa xtiits Dios lo kitsy aan xkëe xaaw kë xaa ni chu xikw xaa nii chakw xaa ladx nii xluuy nii nli xaa non nak xaa. ⁶ Tsiñee chi xaa laañee chak tu lni, laañee xsyob xaa non xsyob xaa tsi lëe wagw chak, ni xkwe xaa skan nii xsyob xaa leñ ktoo. ⁷ Tsiiladzy xaa nii jkëeptyux meñ xaa pal nëz ni këb meñ lo xaa maestre.

⁸ Per lëe do tsookidy to nii kñe meñ lo do maestre, porque tugak nak to, ni tugak maestre no. ⁹ Ni kñeedy to pxosy lo chol meñ, porque tugak pxosy no aan lëe xaa go sob kpa. ¹⁰ Ni tsookidy to kak to xaa xñabey, por lëesy Crist nak xaa xñabey. ¹¹ Kchë xaa nii kakladzy kak nyaa no nii kyë xaa tsiin lo do. ¹² Por lëe kchë xaa nii chak nyaa kyablyu. Per lëe Dios klisklaa kchë xaa nii ndoladzy.

¹³⁻¹⁴ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xsyonlë do laañee xñabey Dios parñee sëebty meñ aan xsyëebty to, ni xlaady kaa to sëeb meñ nii chakladzy sëeb.

¹⁵ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xkyënsë do lo kislyu ni xtyeekë do nistoo xyub to meñ nii sëeb xlad to, aan tsiñee chuñ do gan xsyëeb tu meñ xlad to, mastre chuñ ktyaly do xtol meñ go que lo xtol do, parñee kyey meñ go linfiern.

¹⁶ '¡Chooksye lëedoy nii xñady lo do! Xñee do nii ndoxytly nii kseety meñ lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos nikxe kuuñtsyeydy meño, per deelñee kseety meñ xor lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits no nii kuñ meño cumplir. ¹⁷ '¡Tont to ni xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy lidzy Dios, kindy pa kak lay or? ¹⁸ Ni xñee do nii ndoxytly kseety meñ xipkoog lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos, nikxe kuuñtsyeydy meño. Per deelñee kseety meñ kchë nii no lo pkoog tsiñee xyaan meñ tiits, no nii kuñ meño cumplir. ¹⁹ '¡Xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy pkoog, pa nondy kchë nii chiksakon meñ? ²⁰ Tsiñee xyaan meñ tiits aan xseety pkoog, lëdy nonsy pkoog xseety meñ, sink wi kchë nii no lo pkoog. ²¹ Singo gak kchë meñ nii xseety lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits, Dios xkon meñ go. ²² Kchësy meñ nii xseety kpa tsiñee xyaan meñ tiits xkon Dios nii sob leñ kpa.

²³ '¡Chooksye lëe doy mastre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xtiix to pixtily, ni xtiix to nizh ni comiñ nii xsaakon do lo Dios, per chuñdy to kyalbuen, ni xkëstyoody to meñ ni xsoobty to xtiits Dios. Ngo mastre precisy ni ngo xñabey ley kuuñtsyey do, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios. ²⁴ Chakladzy to kuuñtsyey do kchë cos wiñ nii xñabey ley aan xsaan do nii mastre precisy tublad.

²⁵ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por nyë xkiib to vas nii xtyëe nii chi do ni xkiib to kyon nii xtyëe nii chaw do, per xyeñdy to nii nonsyke cos nii kwlan do xkyë do leeño. ²⁶ Kol ksaan kyëdre to cos kpaan leñ xvas to, tsiin singo mod lëew kak nyë.

²⁷ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por nak to sinak paa nii xkoyoo meñ con color nguitsy par kak nguiw nëz fuer, per lëe leeño nonsyke xtsit meñ kuty ni cos peedy no. ²⁸ Singo gak lëe do tsiñee xuy meñ lo do, sootee nli buen do, per lëe leñ styoo do nonsyke kyalmbixladzy ni tol no.

²⁹ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por lëe do xsaa chu xpa kchë profet ni chu xpa kchë xaa buen nii biid penaadle. ³⁰ Aan loxsye ngo lëe do xñee: "Deelñee ngwe noo xtiemp pxusykoltoo noo, nyuñdy noo xaa yudar nyuty xaa kchë profet nii biid." ³¹ Siko nagon xluuy nii xyeñ do nii lo xtiy xaa nii beety kchë profet nii biid penaadle sëed to. ³² '¡Kol kisaal xtsiñ pxusykoltoo do!

³³ '¡Nak to sinak mëel! ¿Cho në nii lëe do telaa lo ki nii chek linfiern? ³⁴ Lëen kxal profet, ni lëen kxal xaa chak, ni lëen kxal maestre kiidnee lo do, per no xaa nii kxalaa kuty to, ni no xaa jkëe do lo crusy, ni no xcheñ xaa ktee do leñ ktoo ni lëe do kyënlaag xaa kyedzy por kyedzy. ³⁵ Lëe do kyëkiy kchësy meñ buen nii kuty. Destye xkyalkuty Abel kyëkiy do axte xkyalkuty xiñ Berequias nii lë Zacarías xaa nii beety to kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. ³⁶ Ni nli xñen nii lëe Dios ksaksi meñ nii nche natiemp por xkyalkuty kchë xaa go.

*Lëe Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—¡Chooksye lëe doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuilt gon kokladzyaa ndopaa to sinak nii xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! ³⁸ Lëe na lëe xkyedzy to kyaanladzy. ³⁹ Ni kpikchedre gaa kan do naa, axte tse nii lëe do këb: “Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa.”

24

Lëe Jesús xñee nii lëe lidzy Dios nitylo

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Tsiñee lëe Jesús pchoo leñ lidzy Dios, lëe xpëedscuel xaa chëb nii kuy xaa xa nyaa lidzy Dios. ² Lëe Jesús chëb:

—Xsee do lë chan do lidzy Dios, per lëew nitylo. Kchësy kyo nii nyaaw kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Loxsye ngo lëe Jesús kusob chex kiy nii lë Olivos, aan lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa: —Chakladzy noo nii këeël loo noo pa wor kak kchë nii kwnëel ni xa mod kyeeñ noo nii lëel mer kiid stub ni xa mod kyeeñ noo nii lëe kislyu mer nitylo.

⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kap cuent tsiin ni tu cho jkëetidy lëe do. ⁵ Porque ndaly xaa nii kakladzy kak sinakaa kiid aan lëe xaa këe nii lëe xaa nak Crist, aan ndaly meñ kyëti. ⁶ Tsiñee kon do nii lëe guerr chak, ktsyebty to, porque singo no nii kako, per nitylody kaa kislyu. ⁷ Por no nii kchë kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa, ni lëe kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni xu. ⁸ Lëe kyalnë nii kak tsigo kal bislo.

⁹ Lëe meñ ksaksi lëe do, ni lëe meñ kuty lëe do, ni tyub lo kislyu ktilyni meñ do, porñee xsoob to xtitsaa. ¹⁰ Leñ tse go ndaly meñ nii xniladzy xtitsaa kchoso styoo, aan lëe meñ go kakniladzy xcombañer. ¹¹ Ni ndaly profet wnee xuuy kiid aan lëe xaa jkëeti meñ. ¹² Aan tsiñee lëe xtol meñ lox ktyaly, per ni jkëstyoodre meñ xcombañer. ¹³ Per stelaa kchë meñ nii ksaandy xtitsaa. ¹⁴ Ni axte gaa lox ksa meñ nii nche lo kislyu jkëetyag xtiits Dios, tsigolye lëe Dios knitylo kislyu.

¹⁵ Lëe profet Daniel pkëe cos ntseeb nii kak. Tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak leñ lidzy Dios, ¹⁶ tsigo kchësy to siñee nche do Judea kol kxooñ, kol tsëp kiy. ¹⁷ Deelñee nche do kik lidzy to, kyejty to par pe kwii do. ¹⁸ Deelñee nche gaa to tañ, per ni par tsikxi do xab to kyeydy to. ¹⁹ ¡Brob kchë kwnaa nii lëetyee tse go nak xiñ o xkadzy kaa mëed! ²⁰ Kol nab lo Dios nii kxooñdy to mëe nii chak nal o tse nii gaa xiladzy meñ lo tsiin. ²¹ Porque tse go lëe meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko. ²² Aan deelñee jkwëesty Dios kyalnë go, kchësy meñ kety. Per lëew jkwëes xaa porñee xkëstyoo xaa kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa.

²³ Deelñee cho këe lo do tse go: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so ske”, o “lëe gaa xaa so nek”, knilasty tow. ²⁴ Porque ndaly kchë xaa wnee xuuy kiid aan lëe xaa këe nii lëe xaa nak Crist, ni ndaly profet wnee xuuy kiid, aan lëe xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson ni milagre parñee jkëeti xaa meñ. Deelñee steedyo tiits axte wi meñ nii xniladzy Dios kyëti. ²⁵ Lëen kwnel kchë nii kak lo do. ²⁶ Por ngo, deelñee cho këe lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so tañ”, tsidy to. O deelñee gaa cho këe lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist nolan nu”, knilasty tow. ²⁷ Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpa, singo kak tse nii lëe Crist kiid stub. ²⁸ Sinak nii xtyop pech laañee nix ma kuty, singo ktyop meñ tse go.

Lëe Crist kiid stub

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Tsi lëe kyalnë dox ko lox tedy, lëe lo ngbidz jkyey, ni lëe mëe kyuy, ni lëe mëly kchingaa leñ kpa, ni lëe kchë cos nii no leñ kpa kxisy. ³⁰ Loxsye ngo lëe Crist kchoo ktsiib leñ kpa, aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni koon tsiñee kan meñ nii

lëe xaa kyety kpaar par kuñ xaa kyalxtisy. ³¹ Lëe xaa kxaal xangly xaa tsijkwets trompet parñee ktop angly kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa nii nche tyub lo kislyu.

³² Tsiñee lëe yag yegw xkëpeñ xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ³³ Singo gak tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak, kol kyeñ nii lëe Crist mer kiid. ³⁴ Por nli xñen nii antes nii kety meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³⁵ Stedy kpaar ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³⁶ Per ni tu cho nandy pa tse o pa woor gaa kako, per ni angly nii ncheno kpaar, per ni xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios nano.

³⁷ Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëe Crist kiid stub. ³⁸ Xtiemp Noé worñee karty kisló kyo, lyaadzy wagwsye, ni lyaadzy nii kisy meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëe Noé byo leñ barkw. ³⁹ Per mer worñee bii pe sinidy kik meñ, lëe kyo bislo aan lëe meñ kwloow. Singo kak tsiñee lëe Crist kiid stub. ⁴⁰ Tse nii lëe Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiñ lo kwaa, lëe xaa koy tu xaa aan lëe xaa ksaan stu xaa. ⁴¹ Singo gak deelñee kë chop kwnaa wëet, lëe xaa koy tu me aan lëe xaa ksaan stu me.

⁴² Ligier kol kak, por nandy to pa wor kiid Crist stub. ⁴³ Nako sinak xpixwan tu yu, deelñee kaknan xaa nii lëe ngbaan sëeb lidzy xaa, kaakesty xaa parñee klaady xaa sëeb ngbaan lidzy xaa. ⁴⁴ Ligier kol kak, por lëe Crist kiid mer worñee pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ ¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëe xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits, parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xaa? ⁴⁶ Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón kan xaa nii lëe mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. ⁴⁷ Xsobaa nii lëe patrón këb lo xaa: “Kop cuidad kchësy nii chaapaa.” ⁴⁸ Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, ⁴⁹ lëe xaa xsaksi kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xpatrón xaa ni lëe xaa xsyudzy ksa xaa ngonip, ni chawni xaa ngonip. ⁵⁰ Per mer tse nii pe sidy kik xaa, lëe xpatrón xaa ktsiñ. ⁵¹ Aan lëe patrón ksaksi mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii xsoobty tiits. Tsigore lëe mos ko koon ni lëe mos ko kawlay.

25

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

¹ Lëe gak Jesús chëb:

—Nak laañee xñabey Dios sinak nii ptyool tsii kwnaa yeeñ nii kwëmbës ktsiñ tu xaa nii ktsiilña, parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini nii xkyë con aceit. ² Per kaayak me nyaani, lëe skaay me koñee pe sinidy kik. ³ Lëe ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ xbini, aan biydy me naal aceit. ⁴ Per lëe kwnaa yeeñ nii nyaani biy me xbini me ni biy me naal aceit. ⁵ Aan como xtsiñdy kaa xaa nii ktsiilña, lëe me kuutkesy ksa me. ⁶ Per mer wrol kyool, lëe meñ bislo chuptyyë, xñee: “¡Lëe xaa nii ktsiilña sëed. Kol tsiktsiil nëz xaa!” ⁷ Lëe ksa kwnaa yeeñ go kuxche, aan lëe me bislo xkëe ki me xbini me. ⁸ Tsigore lëe ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb lo ksa kwnaa yeeñ nii nyaani: “Kol jkady xisy xaceit to loo noo, porque lëe xbinii noo no kyuuy.” ⁹ Per lëe kwnaa yeeñ go chëb: “Jkaajty noow, por jkaadyo jkiñ noo. Masy kol tsiw laañee xto meño.” ¹⁰ Per mentre lëe kwnaa yeeñ nii noydy naal aceit sisiw, lëe xaa nii ktsiilña ptiñ. Aan lëe ksa kwnaa yeeñ nii noy naal aceit kwsëeb leñ yu ksa xaa nii ktsiilña, aan lëe chu yu byoogw. ¹¹ Tsigore lëe ksa kwnaa yeeñ nii kukyub aceit ptiñ aan lëe me chëb: “¡Xey, pxaly chu yu syëeb noo!” ¹² Per lëe xaa nii ktsiilña chëb: “Nandyaa cho do, xyuumbeydyaa lëe do.”

¹³ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëe xaa chëb:

—Ligier kol kwe, por nandy to pa tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

¹⁴ Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii no nëz tsi stu tañ. Lëe xaa kwtsyetsy xmos xaa aan lëe xaa chëb: “Kol kap cuidad tumi nii ksanaa lo do.”

¹⁵ 'Tu lo xaa pteedy xaa kaay bols or, lëe stu lo xaa pteedy xaa chopo, lëe stu lo xaa pteedy xaa tuwo. Loxsye pteedy xaa tumi nii byeñ xaa nii schilo kuuñ tsiin catu xmos xaa, lëe xaa si viaj. ¹⁶ Lëe mos nii byaani kaay bols or kwë dilgenty aan lëe xaa ptsiñaa skaay bolso. ¹⁷ Singo gak beeñtsyey mos nii kwaa chop bols or, aan lëe xaa ptsiñaa schop bolso. ¹⁸ Per lëe mos nii byaani tu bols or kwteeñ tu kyeech, aan lëew kwlolyu xaa.

¹⁹ 'Xtse kwey xpatrón mos ko aan tsi lëe xaa bikche, lëe xaa kwlii xcuent xmos xaa. ²⁰ Klo mos nii byaani kaay bols or ptsiñ, aan lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: "Xey, kaay bols or psaanoo lon. Per lëen ptsiñaa skaay bolso." ²¹ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: "Nyoo nii beeñ tsiinoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii buenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiinoo. Kwyo leñ yu, por xlen lool." ²² Loxsye ngo lëe mos nii byaani chop bols or ptsiñ aan lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: "Xey, chop bols or bneetsyoo lon, per lëen ptsiñaa schop bolso." ²³ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: "Nyoo nii beeñ tsiinoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii buenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiinoo. Kwyo leñ yu por xlen lool." ²⁴ Per tsiñee lëe mos nii byaani tu bols or ptsiñ, lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: "Xey, nanaa nii tir ntseeboo, ni nanaa nii xkyëel kwlaap laañee kondyoo. ²⁵ Por ngo ptsyeebaa, aan lëen kwya lo lyu xtumul. Per lëew syelynin." ²⁶ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: "Floojoo ni maaloo, por deelñee nanoo nii ntseebaa ni nanoo nii xkyën kwlaap laañee kondyaa, ²⁷ ¿penak nii kwlootiñdyoo tumi nii psanaa lool parñee nyixiw xiño?" ²⁸ Tsigo lëe patrón chëb lo xaa nii nche siko: "Kol kla or nii noy xaa, aan kol kteedyo lo xaa nii noy tsii bols or. ²⁹ Porque lëe xaa nii chuuñ tsiin nii pteyaa jkaarew, per lëe xaa nii chuuñ tsiin dyo, axte nii wiñ pteyaa lo xaa go klan. ³⁰ Kol tsikchon mos nii pa xkiin dyke lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa."

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

³¹ 'Tsiñee lëe Crist kiid kchë xangly, lëe xaa sob par kuñ xaa kyalxtisy. ³² Aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu kpig lo xaa, aan lëe xaa kwiixso meñ sinak nii kwiixso meñ mëkwxiiily lady chiv. ³³ Kwi xaa nëzli kwe meñ buen, lëe meñ mal kwe nëzpeg. ³⁴ Tsigo lëe xaa këb lo meñ nii nche nëzli: "Kol tē tsiin sēeb to laañee xñabey Dios, por destye worñee kwche kislyu psaa xaaw par lëe do. ³⁵ Por kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneetsy to nii tawaa, ni kwyo tse nii kwlaan nis, aan bneetsy to nii kowaa, ni kwëkyubaa posad, aan lëe do bneetsy laa kwläsaa. ³⁶ Kwyo tse nii bneetsy to ladx kookwaa porñee kindy xabaa, ni kon do naa worñee kwxaaknën, ni biid tedy to lon worñee kwyon skiib." ³⁷ Tsigo lëe meñ buen këb: "¿Pa wor ptyon noo nii xlyaañoo, aan bneetsy noo nii taawoo? ¿Ni pa wor ptyon noo nii xlyaal nis, aan bneetsy noo nii kowoo? ³⁸ ¿O pa woor gaa ptyon noo nii këkyuboo posad aan bneetsy noo laañee kwläsoo, ni pa woor gaa ptyon noo nii kindy xaboo aan bneetsy noow? ³⁹ ¿Ni pa wor kwxaaknël aan ptyon noo lii, o pa woor gaa kwyl skiib aan byoteedy noo lool?" ⁴⁰ Tsigo lëe Crist këb: "Nli xñen nii kchësy kyalbuen nii beeñtsyey do lo chol meñ, lon beeñtsyey dow."

⁴¹ 'Loxsye ngo lëe xaa këb lo meñ nii nche nëzpeg: "Kol kpichee nu, kol kyey lo ki nii chek linfiern, por siko kyey xaatox ni siko kyey kyalbini mal. ⁴² Kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneesty to nii nyawaa, ni kwlaan nis, aan bneesty to nii nyin. ⁴³ Ni kwëkyubaa posad aan bneesty to laañee ngwësaa, ni kon do nii kindy xabaa aan bneesty tow. Kwxaaknën ni kwyon skiib aan biid teejty to lon." ⁴⁴ Tsigo lëe meñ mal go këb: "¿Pa wor kwlaañoo, ni pa wor kwlaal nis, ni pa wor kwëkyuboo posad, ni pa wor ptyon noo nii kindy xaboo, ni pa wor kwxaaknël, ni pa wor kwyl skiib, aan beeñdy noo lii yudar?" ⁴⁵ Tsigo lëe Crist këb: "Nli xñen nii tsiñee beeñdy to tu meñ mban yudar, naa ngo beeñdy to yudar." ⁴⁶ Kchësy meñ mal kyey lo ki nii chek linfiern, aan lëe meñ buen jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

26

Lëe xaa xñabey chakladzy kuty Jesús (Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

² —Nan do gon nii schopak kpidz chak falt parñee kak paskw, aan lëe meñ jkëe mguiy nii pxaal Dios lo crusy.

³ Leñ tse go gak lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey lo meñ Israel ptyop chilidzy Caifás. Lëe Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy. ⁴ Lëe xaa bitiits dyon xa kñaasy xaa Jesús tsiin kuty xaa xaa. ⁵ Per lëe gak xaa chëb:

—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

Lëe tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Lëe Jesús so Betania, aan lëe xaa kwey lidzy Simoñ nii byodz lady. ⁷ Lëe Jesús sobyaw tsiñee lëe tu kwnaa ptsiñ noy tu bot aceit nyazh nii xlyaa nex, aan lëe me pchoob aceit xlyaa nex ko lo kik Jesús. ⁸ Per lëe xpëedscuel Jesús blëe, aan lëe xaa chëb:

—¿Penak nii lika kwxiñ aceit ke? ⁹ Nchilo ndyow par kak meñ prob yudar.

¹⁰ Lëe Jesús biñ nii nchenee xaa, aan lëe Jesús chëb:

—Klëedy to lo kwnaa re, por tu buen beeñ me. ¹¹ Ni tugak kaa kan do meñ prob, per naa lëdy tugak kan do naa. ¹² Lëe kwnaa re kwtëeb aceit nii xlyaa nex ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëen jkyeetsy. ¹³ Nli xñen nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios, lëe meñ kseety nii beeñsyey kwnaa re, aan singo mod lëe meñ ksaladzy me.

Lëe Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Lëe tu xpëedscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kukëb lo xaa nii xñabey lo pxosy:

¹⁵ —¿Pa lal kizh to naa deelñee jkon Jesús ña do?

Lëe xaa xñabey go ptee kalyptsii pes plat. ¹⁶ Aan destye wor go lëe Judas kwëkyub dyon xa jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëedscuel

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Tse nii chislo lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?

¹⁸ Lëe Jesús chëb:

—Kol tsi lidzy tu xaa nii kxalaa lëe do aan kol këb: “Lëe maestre në nii lëe xwor xaa kutsiñ, aan lëe xaa kiid ksa xpëedscuel xaa parñee tedy xaa paskw liidzyoo.”

¹⁹ Lëe xpëedscuel Jesús kwey, aan lëe xaa beeñlo nii ktyaaw paskw.

²⁰ Tsiñee lëe lyu pkyey, lëe Jesús kwsob lo mezh ksa xpëedscuel. ²¹ Aan mentre ncheyaw xaa, lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii misme tu do kakniladzy naa.

²² Kchësy xpëedscuel xaa pteenë, aan lëe xaa bislo tuga xaa xñabtiits, xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xaa nii noyaw leñ tu kyonaa, xaa go kakniladzy naa. ²⁴ Lëe mguiy nii pxaal Dios te kchë kyalnë nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per jbrobsye xaa nii kakniladzy xaa! Masy buen nyi xaa go nyaldy xaa.

²⁵ Tsigo lëe Judas, xaa nii kukëb lo xaa xñabey xa jkaa Jesús chëb:

—Maestre, ¿pe lëdy naaw?

—Misme chuwoo pchoow —chëb Jesús.

²⁶ Lëe Jesús kwxeñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew kwtiisy xaa lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—Kol kaawoo, xcuerpno.

²⁷ Ni lëe xaa kwxeñ tu vas nii no viñ, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew pteeso xaa lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—Kchësy to, kol ki viñ re, ²⁸ por tu cheñno. Lëew kxee parñee ktsily Dios xtol meñ.
²⁹ Ni kidre gaan viñ, sink lëen kwës axte nii klyañ do laañee xñabey Tat Tios tsiin tyow no viñ kub nii no siko.

Lëe Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Loxsye biily Jesús ksa xpëedscuel, lëe xaa si kiy nii lë Olivos. ³¹ Siko lëe Jesús chëb:
 —Kchësy to ksaan naa na kyool. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe xaa kuty xaa nii xkyë lo mëkwxiily aan lëe mëkwxiily kchoots klyaal. ³² Per tsiñee lëen kpañ, kloon ka Galilea lo do.

³³ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

³⁴ Lëe Jesús chëb:

—Na kyool kazh tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

³⁵ Lëe Pedre chëb:

—Nikxe kety no tusyke, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan kchësy xpëedscuel xaa chëb singo.

Lëe Jesús chutiitsni Dios laañee lë Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Tsiñee lëe Jesús ptiñ tu laañee lë Getsemaní, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol sob nu, mentre lëen kakutiitsni Dios.

³⁷ Lëe xaa sini Pedre ni chop xiñ Zebedeo, aan lëe xaa pteenë, ³⁸ ni lëe xaa chëb:

—Mban xtee styoon. Kol kwës nu dyon, aan kol kwena.

³⁹ Lëe Jesús si par kaan, aan loxsye psoxib xaa ni pkiitsy kë xaa lyu lëe xaa chëb:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

⁴⁰ Tsi lëe xaa ptiñ laañee psaan xaa ksa tson xpëedscuel xaa nii kuni xaa, lëe xaa nche nixyesy. Por ngo lëe xaa chëb lo Pedre:

—¿Pe ni tu wor nawen pchilody ngwena do? ⁴¹ Kol kwena ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to, por ndaan no styoo do, per lëe lady to mban now.

⁴² Lëe xaa kwey stub, aan lëe xaa chëb:

—Tat Tios, deelñee no nii teedyaa lo kyalnë re, beeñtsyey nii klyañ styool.

⁴³ Tsiñee lëe xaa bikche, lëe xpëedscuel xaa nche nixyesyak, porñee xekwtre xaa mgaan aan lika xtiib lo xaa. ⁴⁴ Lëe xaa si stub. Lëe gaaw byon vuelt, aan misme tiits nii chëbak xaa klo chëb xaa lo Dios. ⁴⁵ Tsi lëe xaa bikche, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëew na, lëe wor kutsiñ nii lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. ⁴⁶ Kol tsische tsiin kyoo no, por lëe xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëed kexle.

Lëe meñ xñaasy Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Lëe Jesús bii nonee tsiñee lëe tu xpëedscuel xaa nii pcholë Judas ptiñ ksa tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey pxaal kchë meñ go. ⁴⁸ Lëe Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa.

⁴⁹ Lëe Judas pkëëptyux Jesús, ni lëe xaa ptee tu pxit kwesy Jesús. ⁵⁰ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo Judas:

—Deelñee pe cos tsiñ sëedoo, klyëedyoo beeñtsyeyo.

Tsigo lëe meñ kwnaasy Jesús aan lëe meñ biy xaa.

⁵¹ Tsiñee kon tu xaa nii no xlad Jesús ngo, lëe xaa kwlii xispad xaa aan lëe xaa pchug tu tyag xmos xaa nii xñabey lo pxosy. ⁵² Per lëe Jesús chëb:

—Psoob xispadoo xlugaro. Porque kchësy meñ nii xtily con spad, kety con spad.

⁵³ ¿Pe nandyoo nawen nii deelñee kakladzyaa schilo kñen lo Tat Tios parñee kxaal xaa

tub yox xangly xaa kla naa? ⁵⁴ Per deelñee kñen lo Tat Tios parñee kteelaa xaa naa, ¿xa kak cumplir xtiits xaa tsigo?

⁵⁵ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—¿Penak nii con spad ni con yag sëednaasy to naa nyak xaa ngbaan? Ksatyee tse kwson leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ aan penak nii kwnaasty to naa. ⁵⁶ Per lëe do chuuñtsyey nrii parñee kuñ do cumplir nii kwnee kchë profet nii biid penaadle.

Loxsye ngo so gak Jesús lëe xpëedscuel xaa pxooñ.

Lëe Jesús so lo xaa xñabey

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Lëe meñ kuni Jesús lidzy pxosy nii mastre non nii lë Caifás. Siko nche mbës maestre ley ni kchë xaa kol nii xñabey. ⁵⁸ Lëe Pedre kunal sit sit, per lëe xaa ptsiñ axte lo xley Caifás aan lëe xaa kwsob lady xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee kan xaa dyon pe cos kuñ meñ Jesús.

⁵⁹ Lëe kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa non kwëkyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús parñee kchilo kñab xaa kety Jesús. ⁶⁰ Ndaly meñ kwnee contre Jesús, per ptsyoldy xaa xñabey pe cos nguëëkiy xaa Jesús. ⁶¹ Singo nche xaa tsi lëe schop xaa chëb:

—Ptsyon noo kwnee xaa gue nii lëe xaa knitylo lidzy Dios, aan tsonak kpidz me lëew ksaa xaa stub.

⁶² Tsigo lëe xaa nii mastre non lo pxosy kuso, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

⁶³ Per koñee kwneedy Jesús. Por ngo lëe xaa nii mastre non lo pxosy chëb:

—Pkon Dios loo noo dyon, nii nli lii nak Crist nii no kxaal Dios.

⁶⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nliw, naa nak Crist, ni san gaa to naa tsi lëen soob kwi Dios nözli, ni san do tsi lëen kchukë lo xkey parñee kyelyaa stub.

⁶⁵ Tsiñee lëe xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëe xaa pchos xab xaa, porñee singootyee blëe xaa, aan lëe xaa chëb:

—Tiits ntseeb kwnee xaa re lo Dios, ni ¿pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? Misme lëe do biñ kchë tiits ntseeb nii kwnee xaa. ⁶⁶ ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo lëe meñ chëb:

—No nii kety xaa, por no xtol xaa.

⁶⁷ Wor go kash lëe meñ pchoo mxeñ lo xaa ni lëe meñ ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox ptee meñ xcheñ xaa, ⁶⁸ xñee meñ lo xaa:

—Deelñee nli lii nak Crist, ¡kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Lëe Pedre sob lo ley, tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë tsiñ siko chëb lo xaa:

—Wil lë no xlad Jesús Galilea.

⁷⁰ Per lëe Pedre chëb:

—Nandyaa pe xñeel.

⁷¹ Loxsye ngo lëe Pedre kwey chu puert nii kë chu nöz, aan lëe stu kwnaa kon xaa aan lëe me chëb lo meñ:

—Wi meñ gue no xlad Jesús Nazaret.

⁷² Per lëe Pedre pkon Dios chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

⁷³ Kok xtsedyako, lëe xaa nii nche siko big lo Pedre aan lëe xaa chëb:

—Nli gaa na wil lë no xlad Jesús, por si xñeepee xaa xñeel.

⁷⁴ Tsigo lëe Pedre pkon Dios stub chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

Aan wor go kash lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁷⁵ Lëe Pedre gaa psaladzy nii lëe Jesús chëb: “Tson vuelte këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” Lëe Pedre pchoo siko aan lëe xaa biiñ.

27

*Lëe meñ chikso Jesús lo Pilat**(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

¹ Tsiñee lëe tañ byeñ, lëe kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey bitiits dyon xa kuty xaa Jesús. ² Loxsye ngo lëe xaa pxituu Jesús aan lëe xaa kuni xaa lo xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

³ Tsiñee lëe Judas biñ nii lëe meñ kuty Jesús, lëe xaa pteenë, aan lëe xaa ptikche ksa kalyptsii pes plat nii kozh xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo xaa kol nii xñabey, ⁴ chëb xaa:

—Nody xtol xaa nii pkon ña do. Deelñee kety xaa xfaltno.

Per lëe xaa go chëb lo Judas:

—¿Pe xcueent noo ngo? ¡Lii kon!

⁵ Lëe Judas kuklaal tumi go leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëe xaa sey aan lëe xaa pxiiyañ.

⁶ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy kuktop tumi go aan lëe xaa chëb:

—Chilody jkots no tumi re xtumi lidzy Dios, por con tumi re kozh xaa nii kwnaasy tu xaa nii kety.

⁷ Aan lëe xaa kwxii tublë lyu con tumi go parñee jkeetsy xaa meñ sit loo go. Xkwaa xaa nii xsaa kis lë kwaa go. ⁸ Per destye tse go lëe kwaa go pcholë “Laañee pxee cheñ.”

⁹ Singo mod lëe nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa: “Kalyptsii pes plat kwaa xaa Israel, ¹⁰ aan con tumi go kwxii xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii xsaa kis. Lëe Dios kwnabey nii singo kuuñtsyey xaa.”

*Lëe Jesús so lo Pilat**(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

¹¹ Tsi lëe Jesús ptsiñ lo xtisy lëe xtisy chëb lo xaa:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

¹² Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol bislo pkëëkiy Jesús, per koñee kwneedy Jesús. ¹³ Por ngo lëe Pilat chëb lo xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe chondyoo nayak blaktre nii xkëëkiy xaa gue lii?

¹⁴ Per ni tublan tiits kwneedy Jesús. Por ngo psee xtisy kon xtisy xaa.

*Lëe meñ xñab kety Jesús**(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

¹⁵ Nak xcostumbre xtisy nii mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii no skiib nii kñab meñ kyedzy.

¹⁶ Aan lëetyee leñ tse go lëe tu xaa ntseeb nii lë Barrabás no skiib. ¹⁷ Tsi lëe meñ lox ptyop, lëe Pilat chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan Barrabás, ote chakladzy to yak nii klaan Jesús nii xñee do Crist?

¹⁸ Singo chëb xaa porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy meñ Jesús.

¹⁹ Lëe Pilat sob leñ yulyey tsi lëe tsiil xaa pxaal tu meñ nii kukëb lo xaa: “Byeñ gon pe cos kuñoo, por nody xtol meñ gue, ni tir nguidy kwnee xkaalaa tsi kyool por meñ gue.”

²⁰ Per lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás ni kñab meñ kety Jesús. ²¹ Lëe xtisy chëb stub:

—Kol në dyon cho xaa re klaan.

Kchësy meñ chëb:

—Blaa Barrabás.

²² Tsiigo lëe Pilat chëb lo meñ:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do Crist tsiigo?

Kchësy meñ chëb:

—¿Pkëë xaa lo crusy!

²³ Lëe Pilat chëb:

—Per kindy xtol xaa.

Per lëe meñ chëb stub:

—¡Pkëe xaa lo crusy!

²⁴ Tsiñee lëe Pilat kon nii chondy meñ tiits, sink lëe meñ chak nxolyre, lëe Pilat kwnab nis aan xña lo meñ lëe xaa kwtiib ña xaa, chëb xaa:

—Lëe xaa gue kety, per lëdy xfaltno, xfalt tow.

²⁵ Tsigo lëe meñ chëb:

—¡Nikxe kety xaa, lëe noo ni lëe xiñ noo kizh tol go!

²⁶ Por ngo loxsye blaa Pilat Barrabás lëe xaa kwnabey ptee soldad xcheñ Jesús ni lëe xaa kwnabey nii kwë Jesús lo crusy.

²⁷ Tsi lëe bla soldad ptsiñni Jesús chu yulyey lëe los demasy soldad ptyop kyako kwi Jesús. ²⁸ Lëe soldad kwlii ladx nii nakw Jesús, aan lëe xaa pkakw xaa tu ladx nixñë, ²⁹ ni lëe xaa psoob tu coron yakitsy kik xaa, ni lëe xaa kwloo tu var ñali xaa. Loxsye ngo lëe xaa psoxib lo xaa ni lëe xaa kwtsityni xaa, xñee xaa:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!

³⁰ Ni pchoo mxeñ soldad lo Jesús, aan misme var nii no ña Jesús psob xaa kik Jesús. ³¹ Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëe xaa kwlii ladx nixñë go lady xaa aan lëe xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëe xaa sini xaa par jkëe xaa xaa lo crusy.

Lëe Jesús kë lo crusy

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Tsiñee lëe xaa pchoo chu yulyey lëe xaa ptsyool tu xaa Cirene nii lë Simoñ. Aan lëe soldad pkoy xaa xicrusy Jesús.

³³ Lëe soldad kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëe tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik.) ³⁴ Siko lëe xaa ptee viñ nii nla lo Jesús. Per loxsye pkëe chuw xaaw, kwnëdy xaa nyi xaaw.

³⁵ Tsiñee lëe soldad lox pkëe Jesús lo crusy, lëe xaa kwloo rif xab Jesús. ³⁶ Loxsye ngo lëe xaa kwsob par kyënap xaa. ³⁷ Ni pkëe xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús parñee kaknan meñ penak kë xaa lo crusy. Sinrii xñee tiits ko: “Lëe Jesús nrii. Lëe xaa nak xrey meñ Israel.”

³⁸ Wi chop ngbaan kwë kwi xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. ³⁹ Aan kchësy meñ nii kwtedy siko kwlootsyetsy xaa ni ptsiyy kik ⁴⁰ chëb:

—¿Pe chanlo na?, lii nii xtischeel lidzy Dios aan tsonak kpidz lëew tse xsooblil stub. Pteelaa lii ni byety lo crusy deelñee nli Xiñ Dios nakoo.

⁴¹ Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa, ni maestre ley, ni xaa kol nii xñabey, xñee xaa:

⁴² —Pteelaa xaa meñ, per chilody kteelaa xaa lëe xaa. Kyety xaa lo crusy dyon deelñee nli lëe xaa nak xrey meñ Israel, parñee kniladzy no xtiits xaa. ⁴³ Dios sye psaladzy xaa, na klity Dios xaa lo crusy na deelñee nli xkëstyoo Dios xaa. ¿Pe lëdy në xaa lo no nayak nii Xiñ Dios xaa?

⁴⁴ Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Tsi lëe xwe ngbidz kol lëe kislyu pkyey aan lëew byaani axte las tres. ⁴⁶ Aan wor go nguiedzy kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (Lëe tiits ko nak sinak xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak psaanoo naa?)

⁴⁷ Lëew biñ bla xaa nii nche siko aan lëe xaa chëb lo xcombañer xaa:

—Profet Elías xkwetsy xaa.

⁴⁸ Per lëe tu xaa nii so siko lëenlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ nyi. Lëew pxituu xaa lo tublë yag, aan lëew ptsig xaa parñee nsyup Jesús. ⁴⁹ Per lëe xcombañer xaa chëb:

—Psaan xaa parñee tyon no dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.

⁵⁰ Lëe Jesús kwchuptsyë stub, aan lëe xaa kuty. ⁵¹ Ni misme wor go lëe ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli, ni lëe kislyu pxisy, ni lëe kchë kyo kwlë, ⁵² ni lëe paa byaly. Aan ndaly meñ nii psoob xtiits Dios nii kutyle bikche pañ. ⁵³ Aan loxsye pañ Jesús, lëe kchë xaa go pchoo leñ paa, aan ndaly meñ kon nii lëe xaa psëeb leñ kyedzy Jerusalén.

⁵⁴ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo soldad ni lëe kchë soldad nii nche nap Jesús kon nii lëe xu xni, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa chëb lo xcombañer xa:

—Nli nii Xiñ Dios nak xaa re.

⁵⁵ Wi tubtsoon kwnaa Galilea nche sit xuy. Lëe kwnaa go beeñ Jesús yudar. ⁵⁶ Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni tsiil Zebedeo, ni Mariy. Xiñ Mariy nak José ni Jacob.

Lëe José xkeetsy Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tsiñee lëe lyu mer jkyey, lëe tu xaa Arimatea nii lë José ptsiñ. Rikw xaa aan wi xaa kwoyo xlad Jesús. ⁵⁸ Lëe xaa kunee lo Pilat aan lëe xaa bñab xcuerp Jesús. Lëe Pilat kwnabey nii ktee soldado. ⁵⁹ Lëe José blis xcuerp Jesús, aan lëew pchal xaa xaa tu ladx rusy, ⁶⁰ aan lëe xaa pkeetsy Jesús leñ tu xpaal kub xaa nii ndeeñ lo kyo. Loxsye ptse xaa chu paa con tu kyo ngol, lëe xaa sey. ⁶¹ Per lëe María Magdalena ni lëe stu Mariy byaan chu paa.

Lëe soldad xkyënap chu xpaal Jesús

⁶² Tsi lëe lyu byaani lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo kwey lo Pilat ⁶³ aan lëe xaa chëb:

—Worñee bii mbañ xaa wnee xuuy go, chëb xaa nii tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ.

⁶⁴ Por ngo, lëe noo syoopnee lool parñee kxaaloo xaa nii kyënap chu paa axte ksa tson kpidz. Por toontlaa tsilii xpëedscuel xaa xcuerp xaa leñ paa wor kyool aan loxsye ngo këb xaa lo meñ nii lëe Jesús pañ. Aan ndalyre meñ nii jkëeti xaa que meñ nii pkëeti xaa klo.

⁶⁵ Tsiigo lëe Pilat chëb:

—Lëe soldad nche ske. Kol tsini xaa parñee kyënap xaa chu paa.

⁶⁶ Lëe xaa kwey, aan lëe xaa kwloo tu señ lady kyo nii xoob chu paa, ni lëe xaa psaan soldad parñee kyënap soldad.

28

Lëe Jesús xpañ

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tsiñee lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kwtedy, lëe María Magdalena ni lëe stu Mariy kwey chu paa wor silytoo. ² Aan kolpsye lëe tu xu dox bni, porñee lëe tu xangly Dios byety kpaal, aan lëe xaa kwtoob kyo nii xoob chu paa. Loxsye ngo lëe xaa kwsob lady ko. ³ Xpibëly angly ko sinak tu xbëly yë nkwsiy ni nguitsy xab xaa sinak nguitsy kyeg. ⁴ Tsiñee lëe soldad kon angly ko, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa pkyey. ⁵ Lëe angly chëb lo kwnaa go:

—Ktsyebty to, por nanaa nii Jesús nii kwë lo crusy xyub to. ⁶ Per kindy me nu. Lëe me pañle. Kol kuy gaanoo nu pxoob me. ⁷ Sinusy kol kyey aan kol këb lo xpëedscuel me nii lëe me pañ, ni kol këb nii klo me ktsiñ Galilea. Siko ktsiil me xpëedscuel me. Tiits re syelynin lo do.

⁸ Lëenlëdy lëe kwnaa go bi chu paa. Lal xtsyeb me, lal xle me, per lëe me sikni tiits lo xpëedscuel Jesús. ⁹ Aan lëe Jesús byaklo lo me ni lëe xaa pkëeptyux me. Lëe me big lo Jesús aan lëe me psoxib lo xaa ni lëe me kwteetsy niy xaa. ¹⁰ Lëe xaa chëb:

—Ktsyebty to. Kol tsikni tiits lo xpëedscuelaa parñee tsi me Galilea, aan siko ktsiil noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

¹¹ Mentre lëe kwnaa go sikni tiits, lëe bla soldad nii kwënap chu paa kwey leñ kyedzy, aan lëe xaa bitiits lo xaa nii xñabey lo pxosy kchësy nii kon xaa. ¹² Tsiigo lëe xaa nii

xñabey lo pxosy kunee lo xaa kol nii xñabey parñee kutiits xaa dyon xa kuuñtsyey xaa. Aan nroob tumi pteedy xaa lo soldad, ¹³ per lëe xaa chëb kazh lo soldad:

—Deelñee kñabtiits meñ lo do kol këb nii kyool, mentre nche nixyesy to, lëe xpëedscuel Jesús biidxi xcuerp xaa. ¹⁴ Aan deelñee kon xtisyo, lëe noo kñee lo xaa parñee pe kuñdy xaa lëe do.

¹⁵ Lëe soldad kwnaasy tumi go, aan lëe xaa bitiits nii chëb xaa xñabey go. Por ngo, axte natiemp xniladzy meñ Israel nii bitiits soldad.

Xilkëeb Jesús

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lëe ksa tsiptub xpëedscuel Jesús kwey tu kiy nii sob Galilea, por siko chëb Jesús nii kwës Jesús xaa. ¹⁷ Aan tsiñee lëe xaa kon Jesús, lëe xaa psoxib, per no xaa pkan kik. ¹⁸ Lëe Jesús chëb lo xaa:

—Lëe Dios pso naa parñee kñabeyaa kpa ni kñabeyaa lo kislyu. ¹⁹ Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni kol kchoobnis meñ nii kniladzy xtitsaa con xtiitspey Tat Tios, ni xtiitspey xiñ xaa, ni xtiitspey Kyalbini Ntson. ²⁰ Ni kol këb lo meñ kuuñtsyey meñ kchë nii bluyaa lo do. Pe tsinidy kik to, por tugak kaknin lëe do axte tse nii lëe kislyu nitylo.

Kitsy nii pkëe San Marcos

Lëe Juan xluuy xtiits Dios

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Sinrii nak nii bislo xkaasy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist.

² Lëe profet Isaías pkëe leñ xkitsy Dios sinrii:

Lëgaanoo lëen kxal gaa tu xaa nii tenech lool parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

³ Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee tu tañ pidzy këb xaa:

“Kol kxixkwaa nëz nii tedy meñ nii xñabey.

Kol kwii tu nëz tubli.”

⁴ Singo mod biid Juan xchoobnis xaa meñ tañ ni xñee xaa lo meñ:

—Kol ktikche styoo do lo Dios ni kol chobnis, parñee ktsily Dios kchë xtol do.

⁵ Tsigo lëe meñ nii ncheno tyub tañ nii lë Judea ni meñ kyedzy Jerusalén kwey laañee so Juan. Aan tsiñee lox xobtol meñ kchësy xtol lo Dios lëe Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.

⁶ Kits lady camey kwyya xab Juan, lëe xcinturón xaa kwyya con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. ⁷ Lo xiwseedy xaa xñee xaa lo meñ:

—Skere sëed tu xaa nii mastre non lon, por naa ni parñee sinchuña kxakaa tuu kidy lab xaa xkiiñdyaa. ⁸ Naa pchoobnis lëe do con nis. Per lëe xaa kchoobnis lëe do con Kyalbini Ntson cheñ Dios.

Xkyalkwchobnis Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Leñ tse go lëe Jesús pchoo Nazaret, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Galilea, lëe xaa si chu kiigwpee Jordán aan siko lëe Juan pchoobnis xaa. ¹⁰ Aan siikñee lëe Jesús pchoo lo nis, lëe xaa kon nii lëe kpaa byaly aan lëe Kyalbini Ntson cheñ Dios sëed sëeb byab lady xaa sinak tu palom. ¹¹ Ni lëe xaa biñ tsiy Dios nii sëed sëeb kpaa xñee lo xaa:

—Lii nak xiñaan nii xkëstyoon. Xlen lool.

Lëe Jesús chak preb

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Loxsye ngo lëe Kyalbini Ntson kuni Jesús tañ pidzy. ¹³ Choow kpidz kwyo xaa tañ. Beeñ xaatox xaa preb ni kwyo xaa lady kchëlo ma tox, per lëe xangly Dios kokni xaa.

Lëe Jesús chislo lo xtsiñ Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Loxsye kwloo meñ Juan skiib, lëe Jesús si nëz xtañ meñ Galilea xluuy xtiits Dios nii xteelaa ¹⁵ xñee xaa:

—Lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey. Kol ktikche styoo do ni kol kniladzy xtiits xaa.

Lëe Jesús xkwetsy tap ngoosy mël

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Tu tse lëe Jesús sitedy chu nistoo Galilea tsiñee lëe xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ, lëe stu xaa lë Ndresy. ¹⁷ Aan lëe Jesús chëb:

—Kol ténal naa parñee jkoostre to mël, sink lëen kluy lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.

¹⁸ Wor go kash nche gak xkyex xaa, lëe xaa sinal Jesús.

¹⁹ Sijtyak kwsë Jesús lëe xaa kon Jacob ni Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Lëe xaa ncheno tu leñ barkw xkëtë xaa xkyex xaa. ²⁰ Tsigo lëe Jesús kwtsyetsy xaa, aan lëe xaa psaan pxosy xaa Zebedeo leñ barkw ksa xmos xaa aan lëe xaa sinal.

Tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo

(Lc. 4:31-37)

²¹ Lëe Jesús ptsiñ kyedzy Capernaum ksa xpëedscuel. Aan tsiñee lëe tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin kol, lëe Jesús kwsëeb ktoo aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xtiits Dios. ²² Tsigo ndaly meñ psee biñ xiwseedy xaa porñee lëdy wi xaa chuuñ kseedy sinak kchë maestre ley, sink tsi lëe xaa xñee sootee tu xaa nii per nli busy xñabey nak xaa. ²³ Lady kchësy meñ nii ncheno leñ ktoo no tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo aan lëe xaa bislo chuptyyë xaa xñee xaa:

²⁴ —¿Penak sëed sëeboo lady noo Jesús Nazaret? ¿Buty sëed knitylool lëe noo lë? Xyuumbeyaa lii. Lii nak Xiñ Ntson Dios nii sëed lo kislyu.

²⁵ Tsigo lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—¿Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

²⁶ Tsigo lëe kyalbini mal go beeñ nii lëe mguiy go kutyë aan lëew pchoo chuptyyë taño. ²⁷ Tsiñee lëe meñ kon kchësy ngo, ntseeb ptsyeb meñ, aan xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:

—¿Pe cos re? ¿Xa nak xiwseedy xaa re nii axte wi kyalbini mal xsoob xtiits xaa?

²⁸ Aan blyëdyak masyke lë Jesús xseety kchësy meñ nii ncheno tyub nëz Galilea.

Lëe Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ Pedre

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Tsiñee lëe xaa pchoo ktoo, lëe Jesús kwey lidzy Simoñ ni Ndresy ksa xaa Jacob ni Juan. ³⁰ Aan tsiñee lëe xaa ptsiñ, lëe xñaatsaap Simoñ nix xlyañ xlyëe, aan lëew chëb xaa lo Jesús. ³¹ Tsigo lëe Jesús big kwseñ ña me blische xaa me. Aan wor go kazh lëe xlyëe pchoo, aan lëe me bislo beeñlo me nii taw xaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Tsiñee lëe tse ptsye, lëe ngbidz kwyaasyle, lëe lyu no jketsyle, lëe meñ kuni kchëlo meñ xsyaknë ni meñ nii no kyalbini mal styoo lo Jesús, ³³ aan casy kchësy meñ kyedzy ptyop chu puert. ³⁴ Kchëlo kyalkits beeñ kyak Jesús meñ ni kwlii xaa kchësy kyalbini mal. Per blaady xaa nyeew porñee nano cho nak xaa.

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo nii nche sob Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Wor silytoo bii nguey lëe Jesús kuxche aan lëe xaa pchoo tublad chu kyedzy tu laañee tusy xaa par kutiitsni xaa Dios. ³⁶ Aan lëe Simoñ ksa xcombañer kukyub Jesús. ³⁷ Tsiñee lëe xaa ptsil xaa chëb xaa lo xaa:

—Kchësy meñ këkyub lii.

³⁸ Per lëe Jesús kwëb chëb:

—Tsoo kchësy kyedzy nii nche kex nu parñee wi siko kluyaa xtiits Dios porque par ngo pchon.

³⁹ Singo kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo nii kwtedy xaa ni xkwii xaa kchësy kyalbini mal.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xyodz lady

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Lëe tu xaa nii xyodz lady big lo Jesús aan lëe xaa go psoxib chëb:

—¿Pe nëedyoo beeñ kyak naa?

⁴¹ Tsigo lëe Jesús pkëstyoo xaa xsyaknë go, aan lëe xaa pxob ña xaa kik xaa xñee xaa:

—Chakladzyaa nii kyaan nyëel lo xkyalkiitsoo. Nina kazh byaktsey.

⁴² Aan nli gaa wor go kazh lëe xaa nii xyodz lady ko byak. ⁴³ Tsigo lëe Jesús kwëntseeb lo xaa nii byak ko aan lëe xaa psonëz xaa chëb xaa lo xaa:

⁴⁴ —Byey aan ni tu cho lo këëbtyoo dyon xa byakoo. Kwey lo pxosy aan psakon nii xñabey xley Moisés, parñee kaknan meñ nii lëel byak.

⁴⁵ Per siñee lëe xaa go pchoo lëe xaa go bislo bitiits dyon xa byak xaa. Por ngo pchilodre nsyëeb Jesús ni stu kyedzy nii neñlo, sink lëe xaa kunsë laañee kindy meñ. Per nikxe singow ndaly meñ kwey lo xaa.

2

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii nëtoo

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Tsiñee kwloxo bla tse lëe Jesús bikche ptsiñ kyedzy nii lë Capernaum stub. Aan lëe meñ biñ nii lëe xaa nyoogw yu. ² Lëe meñ ptyopbe, per ni chu puert yu xkaadre kwe meñ. Aan lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios ³ tsi lëe tap xaa ptsiñni tu xaa nii nëtoo. ⁴ Per konsye ksa tap xaa go nii chilody ktsiñ xaa axte laañee sopee Jesús porñee singootyee ndaly meñ nche, lëe xaa pxaly kik yu nii no Jesús, aan nëz laa nyaly go ptee xaa xaa xsyakñe go pxobsye xaa xaa lo tu ta.

⁵ Tsiñee lëe Jesús kon nii nli xnildazy ksa xaa go, lëe xaa chëb lo xaa xsyakñe go:

—Xiñ, nodre xtolo. Kchësyo bily.

⁶ Per lëe bla maestre ley nii nche sob siko psya styoo nladzy xaa: ⁷ “¿Penak xñee xaa gue singue? No ko xaa falt lo Dios por ni tu cho chilody ktsily tol, xaktyee Dios.” ⁸ Per sinusy byeñ Jesús kchësyo nii no ksya styoo xaa. Tsigo lëe xaa chëb:

—¿Penak xsya tol do? ⁹ Schilo këpaa lo meñ xsyakñe: “Lëe kchësyo xtolo bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche, blis xtal aan byey”, per ¿chow dyon mastre ngan? ¹⁰ Per na gaanoo lëen kluy lo do nii wi mguiy nii pxaal Dios schilo ktsily tol lo kislyu.

Tsigo lëe xaa chëb lo xaa xsyakñe go:

¹¹ —Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

¹² Tsigo lëe xaa xsyakñe go kuxche wor go kazh, aan lëe xaa blis xta xaa. Tsigo lëe xaa pchoo kwtedy xaa kchësyo lady meñ. Por ngo, kchësyo meñ psee aan kchësyo meñ biily lay lo Dios xñee:

—Loñee mbañ no karty tyon no kchësyo nrri.

Lëe Jesús xkwetsy Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Loxsye ngo lëe xaa kwey chu nistoo stub, aan tsiñee lëe meñ lox ptyopbe lo xaa, lëe xaa bislo been kseedy xaa meñ xtiits Dios. ¹⁴ Lëe tsi lëe Jesús bikche sey leñ kyedzy stub, lëe xaa kon tu xaa nii pcholë Leví. Alfeo nak pxosy xaa. Lëe xaa sob laañee chitizh meñ par kchilo kto meñ xcheñ aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—Tënal naa.

Tsigo lëe Leví kuso aan lëe xaa sinal.

¹⁵ Aan lëetyee lëe Jesús noyaw lidzy Leví. Ndaly xaa nii chuuñ jkizh meñ ni ndaly meñ ngoptol kunal. Lëe xaa kwsob lo mezh ksa xaa Jesús ni ksa xaa xpëedscuel Jesús. ¹⁶ Per tsiñee lëe xaa fariseo ni maestre ley kon nii lëe Jesús kayawni kchësyo meñ go, lëe xaa chëb lo xpëedscuel Jesús:

—¿Xa mod nak nii chaw xmaestre to ksa xaa nii chuuñ jkizh ni kchësyo meñ ngoptol gue?

¹⁷ Tsiñee lëe Jesús biñ kchësyo nii kwnee xaa go, lëe xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ buen ni meñ ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyakñe xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. Per syely kyubtyaa meñ buen, sink lëen syely kyub meñ ngoptol.

Lëe meñ xñabtiits lo Jesús

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Tu tse tawdy xpëedscuel Juan ni xaa fariseo parñee kuuñ ksak xaa Dios. Tsigo lëe bla meñ kunabtiits lo Jesús chëb:

—¿Penak nii chawdy xaa nii no xlad Juan ni xaa nii no xlad xaa fariseo parñee kuuñ ksak Dios, per lëe xpëedscueeloo pe xseedy xaa masyke lëe xaa ncheno wagw?

¹⁹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Pe mod lika nayak ksaan meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña wagw par tso kyalnë meñ? Deelñee bii so xaa nii ptsiilña gon, ni tu cho chilody tso kyalnë. ²⁰ Per sitsiñ tse nii lëe xaa nii ptsiilña kyas. Tsigosy nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalnë meñ.

²¹ Ni tu cho xkëtëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub. Por tsi lëew tsadx, lëe ladx kub kpe aan lëew kchos ladx yoox, aan lëe laa nchos ko kak nroobre. ²² Ni nody nii ktyëe nip kub leñ kyeg kidy nii kwyoxle. Porque schilo kchos nip kub kyeg kidy, aan ntseeb xiñ nip, nikxe gaa kyeg kidy. Por ngo no nii ktyëe nip kub leñ kyeg kub.

Lëe xpëedscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Lëe tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ lëe Jesús sitedy tu lo kwaa nii no nonsyke xobxtily, aan lëe xpëedscuel xaa bislo xchoow xobxtily. ²⁴ Tsigo lëe xaa fariseo chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, ¿penak nii chuñ xpëedscueeloo nii nongualdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ?

²⁵ Per lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? ²⁶ Iz nii lëe Abiatar nak pxosy nii mastre non, lëe David kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa taw kyaxtily nii nak lay nii xaktyee pxosy chaw, aan wi kchë meñ nii ksa xaa si byaan xaa kyaxtily go.

²⁷ Chëbak Jesús lo kchësy meñ go:

—Lëe tse nii chak wxiladzy byaan par meñ, per byaandy meñ par tse go. ²⁸ Por ngo, axte lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ xñabey mguiy nii pxaal Dios.

3

Beeñ kyak Jesús tu xaa nii mbañdy tu ña

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Lëe Jesús kwsëeb ktoo stub. Aan lëetyee lëe tu xaa nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go.

² Ni lëe meñ nche kuy dyon pe syuun kyak Jesús xaa xsyaknë go tse nii xiladzy meñ lo tsiñ parñee tso pe cos jkëëkiy meñ xaa. ³ Tsigo lëe Jesús chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

⁴ Tsigo lëe xaa kwnabtiits lo meñ chëb xaa:

—¿Pe cos nongual kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ? ¿Pe nongual kantsi ñe ote ksaksi ñe saa bñech ñe yak?

Per ni tu cho kwëbty. ⁵ Tsigo lëe Jesús buy lo kchësy meñ nii nche siko aan lika blëe xaa, ni pteenë xaa porñee kon xaa nii singootyee nguiedzy styoo kchësy meñ go. Loxsy ngo lëe xaa chëb lo xaa xsyaknë go:

—Biskaa ñal.

Aan lëew biskaa xaa. Lëe gaaw byak. ⁶ Per siñee lëe xaa fariseo pchoo siko lëe xaa bitiits ksa xaa meñ nii nak ksa rey Herodes dyon xa kuty xaa Jesús.

Lëe meñ xtyopbe chu nistoo Galilea

⁷ Lëe Jesús si chu nistoo ksa xpëedscuel aan ndaly meñ Galilea kunal xaa. ⁸ Tsiñee lëe meñ nii no nëz Judea ni meñ nii no kyedzy Jerusalén ni meñ nii no nëz Idumea ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán ni meñ nii no tyub kyedzy Tiro ni meñ nii no tyub kyedzy Sidón koknan kchësy nii chuuñtsyey Jesús, ndaly kchë meñ go kukuy. ⁹ Por ngo lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa nii nyub xaa tu barkw parñee ndaagwty meñ xaa. ¹⁰ Porñee beeñ kyak xaa ndaly meñ xsyaknë, aan kchësy meñ chas xkyë lady xaa par señ meñ xab xaa. ¹¹ Aan tsiñee lëe kyalbini mal chan Jesús, xsoxibo chuptyëw xñeew:

—¿Lii nak Xiñ Dios!

¹² Per lëe Jesús kwnabey nii nyeedyo cho nak xaa lo meñ.

Lëe Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëedscuel

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Loxsye ngo lëe Jesús si tu kiy. Siko lëe xaa kwtsyetsy meñ nii kwlaañtyee styoo xaa aan lëe meñ go big lo xaa. ¹⁴ Aan lady kchësy meñ go kwle xaa tsiipchop xaa go tsikluuy xtiits Dios. ¹⁵ Ni lëe xaa ptee kyalxñabey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal. ¹⁶ Lëe ksa lë xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ¹⁷ Jacob ni betsy wiñ xaa Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Boanerges kwloolë Jesús xaa. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Xiñ Nkwsiy.) ¹⁸ Ni kwle xaa Ndrësy ni Felip ni Bartolomé ni Mateo ni Max ni Jacob xiñ Alfeo, ni Tadeo ni Simoñ, xaa nii kwyo lady tub tiyy meñ nii pcholë Cananista, ¹⁹ ni Judas Iscariote, xaa nii byub mod pkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëe meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Loxsye ngo lëe Jesús byo leñ yu nii xkwës xaa ksa xpëedscuel xaa aan lëe meñ ptyopbe stub. Por ngo nii byobty nyaw xaa ksa xpëedscuel xaa. ²¹ Tsiñee lëe meñ lidzy Jesús biñ nii lëe Jesús so siko, lëe me kwey par kyoy me xaa, porñee ndaly meñ xñee nii lëe Jesús chak wety.

²² Wi maestre ley nii nak xaa Jerusalén ptsiñ xñee:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal, nakni xaa ni xtee tiitspey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal.

²³ Tsigo lëe Jesús kwtsyetsy kchësy meñ go aan lëe xaa pso tu cuent par kuuñ kseedy xaa chëb xaa:

—¿Xa kchilo xaatox kwii saa xaatox? ²⁴ Tu kyedzy nii nak chop tiyy chilody ktiiyo. ²⁵ Ni tu meñ wlidzy nii nak chop tiyy chilody ktiiy me. ²⁶ Singo gak nak xaatox deel kak xaa chop tiyy ni ktily lsa xaa. Chilody ktiiy xaa, sink sikootyee lëe xcuent xaa kyal.

²⁷ Ni tu cho chilody sëeb leñ lidzy tu meñ nii ntseeb par koy xaa xcheñ xaa, sink klo no nii kxituu kazh xaa xaa. Xakxe singo schilo koy xaa nii klyaañtyee styoo xaa.

²⁸ Lëen xñeli kazh lo do nii stsily Dios kchë xtol meñ ni kchë cos yox nii kñee meñ lo Dios. ²⁹ Per lëe meñ nii kñeenë Kyalbini Ntson cheñ Dios kpildy xtol meñ go. Tugak tso xtol meñ go.

³⁰ Kchësy nrii kwnee Jesús porñee kwnee meñ nii kyalbini mal nakni xaa.

Xñaa Jesús ni betsy xaa

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tsiñee lëe xñaa Jesús ni betsy xaa ptsiñ, lëe xaa kwche ley aan lëe xaa pxaal mandad sityetsy Jesús. ³² Tsigo lëe meñ nii nche sob kyako kwi Jesús chëb:

—Lëe xñaal ni betsyoo nche ley xyub lii.

³³ Per lëe xaa kwëb chëb xaa:

—¿Cho nak kaa tnan ni betsyaa?

³⁴ Loxsye ngo lëe xaa buy lo kchësy meñ nii nche sob kyako kwi xaa aan lëe xaa chëb:

—Meñ re nak tnan ni betsyaa. ³⁵ Porque kchësy meñ nii chuuñtyey nii chakladzy Dios, meñ go nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

4

Xcuent ngon

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Lëe Jesús bislo bluuy xtiits Dios chu nistoo stub. Aan como lëe meñ ptyopbe, lëe Jesús kwyo tu leñ barkw nii so siko aan lëe xaa kwsob leeño. Lëe meñ kwche chu nis. ² Tsigo lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent. Aan lo xiwseedy xaa xñee xaa:

³ —Kol kon tu xcuent ngon nii pchoo kwey kon. ⁴ Aan tsiñee lëe xaa bislo lo wlaal xob, grol xoob xaa byab kexka chu nëz aan kuktop kaa mguño. ⁵ Lëe stub lugar lëe xob byab lady kyo laañee nchedy ndaly yu. Blyëedy pchukë xob ko lyu porñee nxijty kwow. ⁶ Per tsiñee lëe ngbidz kwlañ, lëe ngbidz psayo, aan como kindy luw lëew pidzy. ⁷ Lëe stub lugar lëe xob byab lady yakitsy aan lëe yakitsy kwroob aan lëew kwtiño koktyo. ⁸ Per lëe

stub lugar lëe xob byab laañee neely lyu aan lëew kwroob. No ladyo kwsob tsongalyo ni tu kyoowo. Buen koko.

⁹ Aan loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëe xpëëdscuel Jesús xñabtiits penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy Jesús

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Tsiñee lëe Jesús byaan nonsy, lëe kchësy meñ nii nak ksa xaa ni ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:

—¿Xa nak cuent nii lox psool?

¹¹ Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Kchë lo meñ tiemp gon kwyolan xa nak xkyalwnabey Dios. Lëe na lëew xluuy xaa lo do. Per lëe meñ nii nche tublad nonsyke con cuent no nii kseedy meñ go ¹² parñee nikxe xaapee kuy meñ go, per kandy me, ni nikxe mastre kon meñ go, per kyeñdy me, ni parñee kpikchedy styoo meñ go lo Dios tsiin ktsily Dios xtol meñ go.

Lëe Jesús xñee xa nak xcuent ngon

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Lëe Jesús chëb:

—¿Xyeñdy to cuent re lë? ¿Xa kyeñ do nii sëedre tsigo? ¹⁴ Lëe meñ nii chan xob nak sinak meñ nii xluuy xtiits Dios. ¹⁵ No meñ nii nak sinak xob nii byab lo nëz, nii chon xtiits Dios, aan xlyëëdyak lëe xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go. ¹⁶ No gaa meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady kyo, nii xle chon xtiits Dios, ¹⁷ per como kindy luw xsyob lido. Singo nak meñ go tsiñee chan meñ go nii lëe kyalnë sëed por xtiits Dios. Xchoso gaa styoo meñ go. ¹⁸ No gaa stubla meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady yakitsy, nii chon xtiits Dios, ¹⁹ per mastre sini kchë cos lo kislyu re kik meñ go. Choki meñ go kap kchëlo cos, per xaktyee xkëëtiw. Kchë ngo xsyëëb leñ styoo meñ go aan xkiño xtiits Dios, ni xkaw jkiiñ meñ go lo Dios. ²⁰ Per no gaa meñ nii chon xtiits Dios aan xnildzyo. Aan chak meñ go sinak kok xob nii blyaal laañee neely lyu. No meñ go nak sinak xob nii kwsob kalyptsii xob lady, ni tsongaly xob, ni tu kyoow xob.

Xcuent bini

(Lc. 8:16-18)

²¹ Ni chëbak xaa:

—¿Pe mod xyoooy tu bini nayak parñee tsow leñ tu cajón o leñ lon gaa? Lëdyo gon. Klaa xsyob tu bini parñee ksaaniw. ²² Por nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kchukëdy, ni nody ni tu cos ngueetsy nii kak ndoondy. ²³ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

²⁴ Ni chëbak xaa:

—Kol ksal nii xkëëtyag to, porque sinak nii xsee gak to chan do xcombañer do, singo gak ksee Dios kan xaa lëe do, ni stsiibre xaa stublaw loo go. ²⁵ Por meñ nii chap palalo, lëe Dios kteerew. Per lëe meñ nii pe chapty, lëe Dios kla axte nii wiñ nii chapsye meñ go.

Xcuent xob nii xroob

²⁶ Ni chëbak Jesús:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xlaal xob. ²⁷ Loxsye ngo lëe xaa xyey kuutkesy aan tsi lëe lyu xyaani lëe xaa chische, xtye kyool ni xtye tse, per nandy xaa dyon xa kwlañ xoob xaa ni xa kwroobo. ²⁸ Aan xaly lyu xroobo xob. Klo xlyañ xikwo. Loxsye ngo lëew xchukë to aan xlyëëdyak lëew xsyo xob. ²⁹ Aan tsiñee lëew lox chal, lëe xaa chiktopo, porñee lëe xtiemp kwlaap kol.

Xcuent medzy martas

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ni chëb Jesús:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako? ³¹ Nako sinak tu medzy martas nii xñaa lo kislyu. Lëe medzy ko nak tu medzy nii mastre wiich lo kislyu.

³² Per tsiñee lëew lox xña, xroobo aan mastre chak ngolo lo kchësy kizh. Chak nxii xikwo ni axte mguñ schilo ko xipchoos lo xingalo.

Lëe Jesús xñee penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy xaa
(Mt. 13:34-35)

³³ Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ, axte laañee byeñ xaa nii schilo kyeñ meñ. ³⁴ Per ni tu pe bluuydy xaa singosy, sink nonsyke con cuent, nikxe tseyladzy xñee xaa xa nak cuent ko lo xpëedscuel xaa.

Lëe Jesús xkwëes me nii xpi lo nistoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Tsiñee lëe lyu pkyey misme tse go, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

³⁶ Tsigo lëe xpëedscuel Jesús psaan meñ, aan lëe xaa sini Jesús leñ tu barkw nii nol Jesús. Aan wi stubla barkw si ksa xaa. ³⁷ Per lëe tu me dox bislo xpi xchëep barkw, aan lëe nis bislo chisoli xchoon leñ barkw. Singo lëe barkw no kyatsë nis. ³⁸ Aan lëe Jesús nixyesy xan barkw ngookwsy xaa tublë yag. Lëe xpëedscuel xaa beeñ kna xaa chëb xaa lo xaa:

—¡Maestre! ¿Pe xyeñdyoo nii lëe no kety lo nis re?

³⁹ Tsigo lëe Jesús kuxche aan lëe xaa kwëntseeb lo me ni lëe xaa chëb lo nistoo:

—¡Kwlës! ¡Tsesy!

Lëe me kwlës aan tsesy byak. ⁴⁰ Loxsy ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—¿Penak xtsyeb to? ¿Pe karty kap to Dios confians?

⁴¹ Per loñee singootyee bii xtsyeb xpëedscuel Jesús, lëe xaa xñabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:

—¿Cho nak xaa re nii axte me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

5

Meñ kyedzy Gerasa nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Lëe xaa ptsiñ stublad chu nistoo laañee nak xtañ meñ Gerasa. ² Aan siikñee lëe Jesús byedy leñ barkw, lëe tu xaa nii no tu kyalbini mal leñ styoo big lo xaa. Leñ paa pchoo xaa go ³ porñee leeño no xaa. Ni tu cho chilody kxituu xaa nikxe con caden. ⁴ Ndaly vuelt pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden, per pchug xaaw. Ni tu cho chuñdy gan lo xaa. ⁵ Xkyënsë xaa kyool yutsy tyub kiy ni leñ paa chuptyë xaa ni chiswee xaa xaa con kyo. ⁶ Per tsiñee lëe xaa kon Jesús, sitre bii sëed Jesús, lëe xaa kwloo corr aan lëe xaa psoxib lo Jesús ⁷ aan chuptyë xaa xñee xaa:

—¿Penak xkaaloo naa, Jesús Xiñ Dios nii sob kpa? Ni nlipee gaa nawo xñabaa lool nii ksaksidyoo naa.

⁸ Singo xñee xaa porñee lëe Jesús chëble:

—¡Kyalbini mal, psaan mguiy gue!

⁹ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël busy?

Lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Ndaly lën porñee ndaly nak noo.

¹⁰ Aan mban xñee kyalbini mal go lo Jesús nii kwiidy Jesús so tañ go. ¹¹ Aan como kex xan kiy go ncheyaw tubtsoon ngutsy, ¹² lëe kyalbini mal go kwnab lo Jesús chëb:

—Pxaal noo lo ngutsy nii nche ske ni blaa syëeb noo leñ ma.

¹³ Lëe Jesús ptee tiitspey, aan lëe kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go aan lëew kwsëeb leñ kchë ngutsy ko. Xkaa ngutsy ko siik chop mily. Kchësy ma kwloo corr kwsëeb ma lo nistoo aan lëe ma kuty.

¹⁴ Tsigo lëe meñ nii nche nap ngutsy ko pchoo wxooñ kukni tiits kyedzy dyon xa kok tañ. Aan lëe meñ kukuy dyon pe cos kok. ¹⁵ Aan tsiñee lëe meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëe meñ kon xaa nii kwoy kyalbini mal styoo. Lëe xaa sob, nakw xab xaa ni mbëe nyaani

chak xaa. Lëe meñ ptsyeb, ¹⁶ ni lëe meñ nii kon xa kok xaa nii kwyo kyalbini mal go leñ styoo ni xa kok ngutsy, bitiitso lo kchësy meñ. ¹⁷ Tsigo lëe meñ bislo kwnab nii kpi Jesús xtañ meñ go.

¹⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ laañee so barkw, lëe xaa nii kwyo kyalbini mal styoo go kokladzy nyinal xaa. ¹⁹ Per kwnëdy Jesús, sink lëe xaa chëb lo xaa:

—Byey, kujkan meñ liidzyoo, aan bitiits xa been kyak Dioosoo, ni xa pkëstyoo xaa lii.

²⁰ Lëe mguiy go sey, aan lëe xaa bislo bitiits xaa tyub nëz Decápolis xa been kyak Jesús xaa. Aan kchësy meñ psee.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ stublad chu nistoo con barkw, lëe meñ ptyopbe aan lëe xaa kwso chu nistoo. ²² Lëetyee lëe xaa so siko tsiñee lëe tu xaa nii xñabey leñ ktoo nii lë Jairo ptsiñ. Tsi lëe xaa kon Jesús, lëe xaa psoxib ²³ aan mban kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:

—Lëe xiñaa noyety. Të kxoboo ñal lady me tsiin kyaktsey me ni kpañ me.

²⁴ Lëe Jesús sinal xaa ni ndaly meñ kunal, aan lika xtaagw meñ Jesús. ²⁵ Lady kchësy bñeçtooo go no tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyakñë me, xchoo me cheñ. ²⁶ Mban kwtedy me. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kwey me. Xaktyee kukxiñ me kchë xtumi me aan kokty me rmedy. Lëel mastre kok xkyalkits me. ²⁷ Tsiñee lëe me biñ nii lëe meñ xseety Jesús, lëe me big nëz xitsy Jesús lady meñ aan lëe me kwseñ xab xaa. ²⁸ Porñee nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëen kyak.” ²⁹ Aan wor go kazh lëe xcheñ me byag. Aan axte mbëe byaan lady me byeñ me nii lëe me byak. ³⁰ Lëe Jesús byeñ nii lëe xaa been tu kyalntson, aan lëe xaa byoogw xuy xaa lo meñ xñee xaa:

—¿Cho kwseñ xabaa?

³¹ Tsigo lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Chanoo name nii lëe meñ xtaagwoo aan xñabtiitsoo, xñeel: “¿Cho kwseñ xabaa?”

³² Per lëe Jesús bii buy tyuxlad kwi parñee kan xaa dyon cho kwseñ xab xaa. ³³ Tsigo lëe kwnaa go xisy me ni xtsyeb me porñee nan me lëe me kwseñ xab Jesús. Lëe me kuksoxib lo xaa aan lëe me bitiits penak nii been me singo. ³⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xiñ, porñee bniladzyoo naa ngo nii lëel byak. Byey. Pe tsinidre kikoo. Lëel byakle.

³⁵ Lëe Jesús bii nonee tsiñee lëe bla meñ nii pchoo lidzy xaa nii xñabey ktoo ptsiñ chëb lo pxosy mëed kwnaa go:

—Lëe xiñoo tse lox kuty. ¿Penak nii xko tsiñoo lo maestre?

³⁶ Per lëe Jesús koñee psaldy xaa meñ go lëe xaa chëb lo xaa nii xñabey ktoo:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy sye naa.

³⁷ Aan blaady xaa nyinal meñ. Xaktyee Pedre, Jacob ni Juan, betsy Jacob kunal. ³⁸ Tsiñee lëe xaa ptsiñ lidzy xaa nii xñabey ktoo, lëe xaa kon xa nche kxoly meñ ni xa ncheyoon meñ ni nche kteenë gaa meñ. ³⁹ Lëe xaa kwyo yu aan lëe xaa chëb:

—¿Penak singueetyee noyak nxoly do ni choon do singueetyee? Kujty mëed kwnaa gue, sink lëe me nixyesy.

⁴⁰ Pxidzyny meñ Jesús, per lëe xaa kwlii kchësy meñ yu. Aan lëe xaa byaan ksa xaa pxosy me ni xñaa me ni xaa nii ksa xaa si. Aan lëe xaa kwsëeb laañee nix mëed kwnaa go. ⁴¹ Lëe xaa kwseñ ña me aan lëe xaa chëb:

—Talita, cum. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Mëed wiñ, lool xñen, kuxche.)

⁴² Wor go kazh lëe mëed kwnaa nii chap tsiipchop iz kuxche aan lëe me bislo kwsë me. Aan kchësy meñ nii nche siko psee. ⁴³ Per lëe Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty meñ gow. Loxsy ngo lëe xaa chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

Lëe Jesús chi kyedzy Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Lëe Jesús bi siko aan lëe xaa kwey mer xkyedzy xaa ksa xpëedscuel xaa. ² Tsi lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiin kol, lëe Jesús bislo beeñ kseedy xaa meñ leñ ktoo. Tsiñee lëe kchësy meñ biñ xiwseedy Jesús, ntseeb psee meñ. Aan xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:

—¿Pa pseedy xaa kchësy cos re? ¿Pa xkwii xaa kchë wseedy ke ni kchë kyalntson nii chuñ xaa? ³ ¿Pe lëdy lëe carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xiñ Mariy nayak nak xaa ni betsy xaa nak Jacob, José, Judas ni Simoñ? ¿Ni pe lëdy nayak wi kchë psyañ xaa ncheno lady no nu?

Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. ⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per xsaldy meñ tu profet nii nak xaa xkyedzy meñ ni meñ lidzy meñ.

⁵ Ni tu kyalntson pchilody nyuuñtsyey xaa siko, xaktyee bla lady meñ xsyaknë pxob xaa ña xaa ni beeñ kyak xaa. ⁶ Aan ntseeb psee xaa porñee bnilasty meñ xaa.

Lëe Jesús xaal xpëedscuel xluuy xtiits Dios

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kunsë Jesús kchë kyedzy nii nche kex siko xluuy xaa xtiits Dios. ⁷ Tsigo lëe xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel xaa aan lëe xaa pxaal xaa chop kaa chop kaa xaa loxsye ptee xaa tiitspey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal. ⁸ Ni chëb kazh xaa nii ni tu pe koydy xaa par nëz, xaktyee tublë yag nii ksoxka xaa. Ni chëb xaa nii nody koy xaa bols ni kyaxtily ni tumi. ⁹ Ptee xaa tiitspey kwë lab xaa, per pteejty xaa tiits nii nyoy xaa ladx parñee ntsyëë xab xaa. ¹⁰ Ni chëb xaa:

—Tsiñee ktsiñ do tu yu, kol kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko. ¹¹ Aan deelñee ktsiñ do tu laañee kneesty meñ laa kwës to ni kaklasty meñ kon xiwseedy to, kol kchoo siko aan kol kwib yu nii xña niy do parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.

¹² Tsigo lëe xpëedscuel xaa pchoo xñee lo meñ: Kol ktikche styoo do lo Dios. ¹³ Ni kwlii xaa ndaly kyalbini mal ni kwtëeb xaa meñ xsyaknë aceit aan lëe meñ xsyaknë byak.

Xkyalkuty Juan, xaa nii pchoobnis meñ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Lëe rey Herodes biñ kchë kyalntson nii chuuñtsyey Jesús, porñee nonsyke lë Jesús xseety meñ tyub tañ go. Aan xñee rey Herodes:

—Lëe Juan, xaa nii pchoobnis meñ pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.

¹⁵ Lëe stubla meñ xñee:

—Lëe profet Elías ngue.

Lëe stubla meñ xñee:

—Tu profeto sinak kchësy profet nii biid tiemp.

¹⁶ Per tsiñee lëe rey Herodes biñ kchësy ngo, lëe xaa chëb:

—Lëe Juan ngue. Naa kwnabey kwchug kik Juan aan na lëe xaa pañ.

¹⁷ Porsye Herodías lëe rey Herodes kwnabey pkaa Juan ni lëe xaa kwnabey pxituu Juan con caden leñ skiib. Herodías kok tsiil Felip, betsy Herodes, per lëe Herodes ptsiilña me.

¹⁸ Aan lëe Juan tugak xñee lo Herodes:

—Nody nii tsonil tsiil betsyoo.

¹⁹ Tsigo lëe Herodías bislo blëeni Juan aan kokladzy me nyuty me Juan. Per pchilody me ²⁰ porñee ptsyeb Herodes Juan, porñee koknan xaa nii tu meñ buen Juan ni tu xaa nii chuuñ ksak Dios nak Juan. Ngo nii kokni xaa Juan. Nikxe gaa nii tsiñee biñ xaa xtiits Juan byeñdy xaa pe nyuñ xaa, per tyub styoo xaa pkëetyag xaa xtiits Juan. ²¹ Per lëew ptee tiits lo Herodías tse nii lëe Herodes ptsiil iz. Lëe xaa beeñlo tu niskwaan par kchë xmeñ xñabey xaa ni par meñ nii xñabey lo xsoldad xaa ni par kchësy meñ non nii kwyo Galilea.

²² Lëe xaa no wagw tsi lëe xiñtsyaap Herodías kwsëëb, aan lëe me bislo byëë me. Tirak ptsiladzy Herodes xiwyëë me ni wi kchë xaa nii ksa xaa ncheyaw ptsiladzyo. Loxsye ngo lëe Herodes chëb lo me:

—Kwnab nii klyaañtyee styool lon aan na knetsyno.

²³ Aan lëe xaa pkon Dios chëb xaa:

—Snetsyaa nii kñabtyoo, nikxe kñaboo grol tañ nii xñabeyaa.

²⁴ Lëe me pchoo aan lëe me kwnabtiits lo xña me chëb me:

—¿Pe cos kñabaa?

Aan lëe xña me kwëb chëb:

—Kwnab kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ.

²⁵ Tsigo lëenlëdy kwsëeb me laañee sob rey aan lëe me chëb:

—Chakladzyaa nii nina kazh kneetsyoo kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ. Kxoobo tu leñ plat.

²⁶ Tsigo mban kok rey. Per xaw lëe xaa pkonle Dios xña lo kchësy meñ, koklasty xaa nga xaa nii kwnab me. ²⁷ Loxsye ngo lëe xaa pxaal tu soldad kuxi kik Juan. ²⁸ Aan lëe soldad kwey leñ skiib, pchug kik Juan aan lëew kuni xaa xoobo leñ tu plat. Lëew ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías aan lëe me pteedyo lo xña me.

²⁹ Tsiñee lëe xaa nii nak ksa Juan koknano, lëe xaa kuklis xcuerp Juan aan lëew pkeetsy xaa.

Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Loxsye ngo lëe ksa xaa nii pxaal Jesús ptsiñ aan lëe xaa bitiits kchësy nii beeñtsyey xaa ni bluuy xaa. ³¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol tē tsiin kyo no nonsy no kxiladzy no xisy tu laañee cho kindy.

Porñee si siid meñ nii xyobty kaw xaa. ³² Tsigo lëe xaa kwyo barkw ksa xpëedscuel xaa aan lëe xaa si tu laañee cho kindy. ³³ Per ndaly meñ kon si xaa aan lëe meñ byuumbey Jesús. Tsigo kchësy meñ nii no kchë kyedzy nii nche tañ go kwey siko, aan klo meñ ptsiñ lo xaa. ³⁴ Tsiñee lëe Jesús byety leñ barkw, lëe xaa kon kchë bñechtoo nii nche, aan lëe xaa pkëstyoo kchësy meñ go porñee nche kchë meñ go sinak xkwe mëkwxiily nii kindy cho kyënap. Aan lëe xaa bislo bluuy xaa ndaly cos lo meñ go. ³⁵ Lëe tse ptsyel tsi lëe xpëedscuel xaa big lo xaa chëb:

—Lëe tse ptsye aan ni tu cho kindy nu. ³⁶ Psonëz meñ parñee tsi meñ tañ ni kchë kyedzy nii nche kexka tsiin si meñ nii kaw.

³⁷ Per lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol ktee nii kaw meñ wo.

Tsigo lëe xaa chëb:

—¿Pe chakladzyoo nii kyosyuuy noo chop kyoow denario kyaxtily par kaw meñ re?

³⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do? Kol tsikuy dyon.

Tsiñee lëe xaa bikche chëb xaa:

—Kaay kyaxtily schop mël.

³⁹ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ tubtsoon gaa meñ lo kixkiy. ⁴⁰ Aan lëe meñ kwsob. Tubtsoon gaa meñ no laa kwsob tu kyoow meñ, no gaa laa kwsob choowptsii meñ. ⁴¹ Loxsye ngo lëe Jesús kwsëñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaa. Lëe xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëe xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa parñee kiisy xaaw lo meñ. Wi chop mël go kwtiisy xaa kchë lo meñ. ⁴² Kchësy meñ taw axte laañee byëly meñ. ⁴³ Aan tsiñee lëe wagw kwlox, bii ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily nii byaan ni mël. ⁴⁴ Aan lëe meñ nii pchilosy pkab lady kchë meñ nii taw, pkab kaay mily xaapkiy.

Lëe Jesús xsyë lo nis

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Loxsye ngo lëe Jesús blëp xpëedscuel barkw parñee tekë xaa nistoo klo xaa, ktsiñ xaa Betsaida mentre lëe Jesús bii no ksonëz meñ. ⁴⁶ Aan tsiñee lëe xaa lox psonëz meñ, lëe xaa si tu kiy par kutiitsni xaa Dios. ⁴⁷ Tsiñee lëe lyu lox pkyey lëe barkw tse si groltyee nistoo. Aan lëe Jesús bii so chu nis nonsy. ⁴⁸ Lëe xaa kon nii në si barkw porñee singootyee xchëep mew. Lëe wor silytoo lëe xaa sisë lo nis nëz laañee si barkw, aan kokladzy xaa ndyenech xaa.

⁴⁹ Per tsiñee lëe xpëedscuel xaa kon nii lëe xaa xsyë lo nis, nladzy xaa tu pesyo. Aan kchësy xaa kwchuptsyë ⁵⁰ porñee kchësy xaa kon Jesús aan ptsyeb xaa. Per lëe Jesús kwnee chëb xaa:

—¡Kol kak ndaan; naaw, ktsyebty to!

⁵¹ Tsigo lëe xaa byëp barkw aan lëe me kwlës. Ni lëe xpëedscuel xaa psee ⁵² porñee byeñdy xaa kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwtiisy Jesús kaay kyaxtily lo meñ, porñee bii nguiedzy styoo xaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñe leñ kyedzy Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Lëe xaa kwtekë nistoo aan lëe xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. Siko lëe xaa pxituu barkw chu nistoo. ⁵⁴ Siikñee lëe xaa byety barkw, lëe meñ byuumbey Jesús. ⁵⁵ Aan pchoo wxooñ kchësy meñ kyedzy nii nche nëz tañ go ptsiñni meñ xsyakñe kë yag laañee biñ meñ so Jesús. ⁵⁶ Aan laañee xtsiñtyee Jesús, nikxe kyedzy ngolo, kyedzy wiñ gaaw, o tañ gaaw, xkweek meñ meñ xsyakñe nëz aan xñab meñ nii klaa Jesús señ meñ xsyakñe xab xaa. Aan kchësy meñ xsyakñe nii pkaa kwseño byak.

7

Cos nii chuñ xtol meñ
(Mt. 15:1-20)

¹ Lëe xaa fariseo big lo Jesús ksa xaa tubtsoon maestre ley nii sëed Jerusalén. ² Tsiñee lëe xaa kon nii lëe bla xpëedscuel Jesús ncheyaw aan kwtiibty xaa ña xaa sinak chuuñtsyey xaa fariseo, lëe xaa kwneenë xaa. ³ Porñee lëe xaa fariseo ni kchë meñ Israel sinal kchë xmod pxusykoltoo nii kawdy xaa deelñee kiib nyë kazhty xaa ña xaa. ⁴ Ni tsiñee chi xaa wsi lo kiy, tsi lëe xaa xpikche, chawdy xaa deelñee tsadx kazhty ña xaa. Ni ndalyre gaa costumbre nii byaani xaa sinak nii tsadx vas, kandy ni ntsyëe kiib nii xkiiñ xaa. ⁵ Por ngo lëe xaa fariseo ni maestre ley kwnabtiits chëb:

—¡Penak nii sinaldy xpëedscueeloo xcostumbre pxusykoltoo no, sink koñee chaw xaa con ña peedy xaa?

⁶ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee pkëe xaa xa nak to. Chëb xaa: Tsiñee xñeesy meñ, sootee nii nli xsal meñ naa, per sinidy kik meñ ksoob xtitsaa.

⁷ Pe nandy chool meñ lay lon, por xluuy meñ xiwseedy meñ sinak nii nyako xtiits Dios.

⁸ Ni lëe do xsaan nii xñabey Dios par tsinal do xcostumbre saa bñech to.

⁹ Chëbak xaa:

—¡Penak nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par tsinal do xcostumbre to? ¹⁰ Lëe pxusykoltoo no Moisés gon chëb: “Psal pxoosyoo ni xñaal”, aan “Meñ nii ktsiibtee pxosy o xñaa gaa iipñee sety meñ go.” ¹¹ Per lëe do xñee nii schilo këb meñ lo pxosy o lo xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar porque lëen ko kon kchësy nii chaapaa lo Dios.” ¹² Ni xñee gak to nii meñ nii këbsye sinrii, nodre ni kuñ meñ go xyudar pxosy o xyudaar gaa xñaa. ¹³ Singo mod lëe do xsaanlyu xtiits Dios nii xñabey par tsinal do kchë costumbre nii byaani do ni nii ksaan do. Ni ndalyre gaa stubla cos nii singo nak chuuñtsyey do.

¹⁴ Lëe Jesús kwtsyetsy meñ stub aan lëe xaa chëb:

—Kol kon nii kñen kchësy lo do ni kol kyeño: ¹⁵ Ni tu cos nii xtyaaw chuñdy xtol meñ. Sink kchë cos mal nii xsya leñ styoo meñ chuñ xtol meñ. ¹⁶ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag.

¹⁷ Tsiñee lëe Jesús lox psonëz meñ, lëe xaa byo leñ yu nii xkwës xaa aan lëe xpëedscuel xaa kwnabtiits xa nak cuent nii lox pso xaa. ¹⁸ Tsigo lëe xaa chëb:

—¡Pe ni lëe do nayak xyeñdy? ¡Chondy to nawen nii ni tu nii chaw meñ chuñdy xtol meñ ¹⁹ por xsyëebtyo xkylmbañ meñ, sink leñsyey meñ chitedyo, xlyëedyak lëew xchoo? Sinrii mod lëe xaa bluuy nii schilo kaw meñ kchëlo nii xtyaaw. ²⁰ Ni chëb xaa:

—Kchë cos mal nii xsya styoo meñ chuñ xtol meñ. ²¹ Porque leñ styoo meñ xsya cos yox, ni leñ styoo mguiy xlyañ nii lëe xaa kityni tu kwnaa aan karty ktsiilña xaa chop xaa me, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuty. ²² Leñ styoo meñ nii nol tsiil xlyañ kyub stu kwnaa o stu mguiy gaa, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ tsoki, ni nii lëe meñ kuuñtsyey cos yox, ni kyalwkëti, ni kchë cos mal, ni kyalmbidy, ni tiits kizh, ni kyalnyats, ni leñ styoo meñ xsya tol. ²³ Kchësy cos re xchoo leñ styoo meñ aan chuñ xtol meñ.

Tu kwnaa sit nii bniladzy Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Tsi lëe Jesús bi siko, lëe xaa si kyedzy nii lë Tiro aan lëe xaa kwsëeb tu leñ yu. Koklasty xaa nii cho nyaknano, per pchilody nyolan xaa. ²⁵ Aan blyëedy lëe xña tu mëed kwnaa nii no tu kyalbini mal styoo koknan nii lëe xaa ptsiñ kyedzy ko. Lëe me kwey aan lëe me psosib lo Jesús. ²⁶ Meñ Sirofenicia nak me, xñee me tiits griego. Lëe me kwey lo Jesús aan lëe me kwnab nii kwii xaa kyalbini mal leñ styoo xiñtsyaap me. ²⁷ Per lëe Jesús chëb:
—Blaa kaw klo mëed porque buendyo nii kla ñe kyaxtily lo mëed aan ktee ñew lo mëkw.

²⁸ Tsigo lëe me kwëb chëb me:

—Nli, xey, xñeel, per axte wi mëkw chaw nii byuy nii xlaal mëed leñ mezh.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Buen kwneel. Schilo kyeyoo. Lëe kyalbini mal go tse pchoo leñ styoo xiñtsyaapoo.

³⁰ Tsiñee lëe kwnaa go ptsiñ lidzy, lëe xiñtsyaap me nixsye lo lon, per lëe kyalbini mal go tse pchoo.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu meñ nii chondy ni xñeedy

³¹ Lëe Jesús bi gak nëz Tiro aan lëe xaa kwtedy nëz kyedzy Sidón ni bla kyedzy nii nche nëz Decápolis. Lëe xaa ptsiñ chu nistoo Galilea. ³² Siko lëe meñ ptsiñni tu xaa nii chondy ni xñeedy aan lëe meñ kwnab nii kxob Jesús ña lady xaa xsyaknë go. ³³ Lëe Jesús kuni xaa xsyaknë go tublad laañee kindy meñ, aan lëe xaa kwloo xkweñ leñ tyag xaa xsyaknë go ni lëe xaa kwtëeb mxeñ lo ludzy xaa xsyaknë go. ³⁴ Loxsye ngo lëe xaa blëp lo leñ kpa, lëe styoo xaa ptyoob aan lëe xaa chëb:

—¡Efata! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: ¡Byaly!)

³⁵ Wor go kash lëe tyag xaa nii chondy ko byaly, ni lëe ludzy xaa go byaktsey aan lëe xaa kwnee nyë. ³⁶ Tsigo lëe Jesús chëb kash lo kchë meñ, nii ni tu cho lo këbty meño. Per sootee tsiñee sopee tiits, mastre bitiits meño. ³⁷ Ntseeb psee meñ xñee meñ:

—Kchësyo chak xaa chuñ xaa. Axte ngop ni meñ nii chondy chuuñ kyak xaa.

8

Lëe Jesús xyaan tap mily meñ

(Mt. 15:32-39)

¹ Lëe stu tse lëe meñ ptyopbe stub aan kindy pe kaw meñ. Ngo nii lëe Jesús kwtsyetsy xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

² —Xkëstyoony meñ re por natse chak tson kpidz nii nche kchë meñ re lon aan kindy pe kaw meñ re. ³ Aan deelñee ksonëëzaa kchë meñ re kyey lidzy singosy, ntseeb pa jkyey meñ re nëz, por no meñ nii sit sëed.

⁴ Tsigo lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—¡Per xa ktee no nii kaw kchë meñ re laañee ni tu cho nody?

⁵ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¡Blak kyaxtily noy do?

—Kadzyo —kwëb xaa.

⁶ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu. Aan lëe xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa aan lëew ptee xaa lo xpëedscuel xaa, aan lëe xpëedscuel xaa kwtiisyo lo meñ. ⁷ Ni noy xaa bla mël wiñ, aan loxsye ptee Jesús skizh lo Dios, lëe xpëedscuel xaa kwtiisyo ma lo meñ. ⁸ Kchësy meñ taw axte laañee byëly,

aan tsiñee lëe wagw kwlox, byaktsë kadzy tskwidy kyaxtily nii byaan. ⁹ Aan xkaa meñ nii taw siik tap mily. Loxsye psonëz Jesús kchë meñ go, ¹⁰ lëe xaa byëp barkw ksa xpëedscuel xaa aan lëe xaa kwey xtañ meñ Dalmanuta.

Lëe xaa fariseo xñab tu kyalntson

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Lëe xaa fariseo ptsiñ aan lëe xaa bislo ptilytiitsni xaa Jesús. Lëe xaa kwnab nii nyuñ Jesús tu kyalntson nii sëed kpaar par kuñ xaa Jesús preb. ¹² Lëe styoo Jesús ptyoob aan lëe xaa chëb:

—¿Penak xñab meñ mal re kyalntson? Nli xñen lo do nii kakty ni tu kyalntson.

¹³ Tsigo nche gak xaa go, lëe xaa byëp barkw stub aan lëe xaa si stublad chu nistoo.

Xlevadur xaa fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Aan lëe xpëedscuel xaa bnityladzy nyoy nii kaw xaa leñ barkw. Xaktyee tu kyaxtily sinox xaa. ¹⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kono gaa, kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur Herodes.

¹⁶ Aan lëe xpëedscuel Jesús bislo xñee lo xcombañer:

—Porñee nooydy no kyaxtily ngo nii kwnee xaa singo.

¹⁷ Lëe Jesús byeño aan lëe xaa chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily? ¿Pe karty nawen kan do ni kyeñ do? ¿Pe tir nayak nguiedzy styoo do? ¹⁸ ¿Pe sob lo do yak aan chandy to, ni pe sob tyag to yak aan chondy to? ¿Xsalasty to nayak ¹⁹ tsiñee kwtiisyaa kaay kyaxtily nii byaan dyon ptop to?

Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Tsiipchopo.

²⁰ Ni tsiñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ, ¿blak tskwidyo dyon ptop to?

Tsigo lëe xaa kwëb, chëb xaa:

—Kadzyo.

²¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Karty kyeñ do.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii chandy leñ kyedzy Betsaida

²² Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ kyedzy Betsaida, aan lëe meñ kuni tu xaa nii chandy lo Jesús, ni lëe meñ kwnab nii nxob xaa ña xaa lady xaa nii chandy ko. ²³ Lëe Jesús kwseñ ña xaa nii chandy ko aan lëe xaa kwlii xaa tublad chu kyedzy. Siko lëe xaa kwtëeb mxeñ lo xaa nii chandy ko, ni lëe xaa pxob ña xaa lady xaa. Loxsye ngo lëe xaa kwnabtiits dyon pe chan xaa go palalsy. ²⁴ Lëe xaa nii chandy ko bislo kon aan lëe xaa chëb:

—Chanaa nii lëe meñ xsyë, per chak meñ si chak yag.

²⁵ Tsigo lëe Jesús kwseñ lo xaa nii chandy ko stub aan lëew byaktsey. Lëe xaa kon nyë kchë cos. ²⁶ Tsigo lëe Jesús psonëz xaa lidzy xaa ni lëe xaa chëb lo xaa:

—Ksëëbtyoo leñ kyedzy.

Lëe Pedre xñeeli nii Jesús nak Crist

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Loxsye ngo lëe Jesús si nëz Cesarea kyedzy Cesarea de Filipino ksa xpëedscuel. Aan nëz si xaa tsiñee lëe Jesús kwnabtiits lo xpëedscuel chëb:

—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?

²⁸ Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—No meñ xñee nii Juan nii pchoobnis nakoo, no gaa meñ xñee nii lii nak Elías, no gaa meñ xñee nii no cho tu profet nakoo.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëe dook, ¿cho xñee do nii nakaa?

Lëe Pedre kwëb chëb:

—Lii nak Crist.

³⁰ Per lëe Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty xaaw.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Lëe Jesús, mguiy nii pxaal Dios, bislo chuuñ kseedy xpëedscuel xñee:

—No nii teedyaa kchëlo kyalnë, ni ksaldy xaa kol naa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëe meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpudz lëen kpañ.

³² Nyë nyë chëb xaa kchë nii ktsyool xaa. Tsigo lëe Pedre kuni Jesús tublad aan lëe xaa bislo kwëntseeb xaa lo Jesús. ³³ Per lëe Jesús byoogw buy lo xpëedscuel aan lëe xaa kwëntseeb lo Pedre chëb xaa:

—¡Bichee nu, xaatox! Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

³⁴ Loxsye ngo lëe Jesús kwtsyetsy kchësy meñ ni xpëedscuel xaa aan lëe xaa chëb:

—Deel no cho do chakladzy kak xpëedscuelaa, kol knityladzy kuuñtsyey do nii xyo styoo do, ni kol kxob yañ xicrusy to aan kol tënal naa. ³⁵ Porque kchë meñ nii chakladzy kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty, lëe meñ go kety. Per lëe meñ nii kety por naa ni por xtiits Dios, lëe meñ go telaa. ³⁶ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu deelñee jkëëtañ meñ xkyalmbañ? ³⁷ ¿O palal gaa kchilo kizh meñ por xkyalmbañ meñ? ³⁸ Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon nii xluyaa lo meñ mal ni ngoptol nii nche natiemp, singo gak kteladzy mguiy nii pxaal Dios kan kchë meñ go tsiñee lëe xaa kiid con xkyalxtisy Tat Tios kchë xaa angly.

9

¹ Ni chëbak Jesús:

—Nli xñen lo do nii no bla meñ nii nche nu kejty axte nii kan kñabey Dios con kyalxtisy.

Lëe Jesús xtsyëëlo

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Tse nii kwloxo xoop kpudz lëe Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa. Kuni xaa xaktyee Pedre, Jacob ni Juan. Siko xña lo xaa lëe Jesús ptsyëëlo. ³ Bibëly xab xaa, byak nguitsy pu rusyo ni ni tu cho chilody ksaan nguitsy ladx singo nikxe nii xare kiibo. ⁴ Ni lëe xaa kon nii lëe Elías ni Moisés ncheyutiits ksa Jesús. ⁵ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—Maestre, ¡xaatee mbëë nche no nu! Lëe noo ksa tson yu yagxiidy nu: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.

⁶ Ksa xpëedscuel Jesús ptsyeb. Ngo nii nandy Pedre pe xñee. ⁷ Tsigo lëe tu xkey ptaagw aan lëe xaa kwnity lo xkey. Aan lo xkey go pchoo tsy Dios chëb:

—Lëe xiñaa nii xkëstyoon nrii. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

⁸ Aan tsiñee lëe xaa buy, ni stu cho kontre xaa, xaktyee Jesús.

⁹ Tsiñee lëe xaa siksëëb chex kiy go, lëe Jesús chëb kazh nii kwtiisty xaa nii kon xaa axte nii kpañ mguiy nii pxaal Dios. ¹⁰ Por ngo kwlootseysy xaa leñ styoo xaa nii kon xaa, nikxe nii kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xa nak nii kpañ meñ. ¹¹ Tsigo lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo Elías no nii kiid?

¹² Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Nliw, no nii klo Elías kiid par kxixkwaa xaa kchësy cos. ¿Per penak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëe mguiy nii pxaal Dios te kchëlo kyalnë ni ksaldy meñ xaa? ¹³ Per naa nii xcuentaa xñen nii lëe Elías biidle ni lëe meñ beeñtsyey xaa sinak nii kwlaañtyee styoo meñ, sinak nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii no nii tedy xaa.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ nii no tu kyalbini mal leñ styoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Tsi lëe xaa ptsiñ laañee nche stubla xpëedscuel Jesús, lëe xaa kon nii per nli busy ndaly meñ nche kyako kwi xaa, ni lëe maestre ley nche ktilytiitsni xaa. ¹⁵ Siikñee lëe

meñ kon Jesús, lëe meñ psee aan lëenlëdy lëe meñ kujkëeptyux xaa. ¹⁶ Loxsye ngo lëe Jesús kwnabtiits lo xpëedscuel chëb:

—¿Pe cos nche ktilytiits to ksa do xaa gue?

¹⁷ Lëe tu xaa nii so siko kwëb chëb:

—Maestre, lëen syely ni xiŋganaa lool nu por lëe tu kyalbini mal no leñ styoo xaa aan lëew beëñ ngop xaa. ¹⁸ Laañee sotyee xaa lëe kyalbini mal xsyeñ xaa aan lëew xchon xaa lyu. Aan xchoo ptsiñ chuw xaa, chaw lay xaa ni xkyedzy xaa. Lëen tse kwnab lo xpëedscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.

¹⁹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Natsypee nguiedzy styoo do! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëen ksaladzy lëe do? ¿Pa slal tiemp kxekwaa lo do? Kol tëni xaa wiñ go nu dyon.

²⁰ Tsigo lëe xaa kuni xaa wiñ go lo Jesús. Per tsiñee lëe kyalbini mal go kon Jesús, lëew beëñ nii lëe xaa wiñ go kutyë, aan lëe xaa byab lyu xtuupxto xaa ni xchoo ptsiñ chuw xaa. ²¹ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits lo pxosy xaa chëb:

—¿Destye pa wor chak xaa sinrii?

Tsigo lëe pxosy xaa kwëb chëb:

—Destye nii nak xaa xaa wiñ. ²² Aan ndaly vuelt no kchon kyalbini mal gue xaa lo ki ni lo nis par kutyoo xaa. Singo nako deelñee schilo kuuñ kyakoo xaa, pkëstyoo lëe noo ni beëñ noo yudar.

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Xa nak nii deelñee schilool? Kchësyo schilo lo meñ nii xnildazy.

²⁴ Tsigo lëe pxosy xaa wiñ go kwchuptsyë chëb:

—¿Xnildazyaa; beëñ naa yudar knildazyraa!

²⁵ Tsiñee lëe Jesús kon nii lëe meñ xtyopre, lëe xaa kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—Kyalbini ngop ni ngwaat, naa xñabey nii kchool leñ styoo xaa wiñ re aan kpikchedroo sëëboo.

²⁶ Lëe kyalbini mal go kwchuptsyë, aan lëew beetyë xaa wiñ go stub. Loxsye ngo lëew pchoo leñ styoo xaa, psaano xaa sootee meñ nii lox kuty. Por ngo ndaly meñ kwnee nii lëe xaa kuty. ²⁷ Per lëe Jesús kwseñ ña xaa, lëe xaa blische xaa, aan lëe xaa wiñ go kusoli.

²⁸ Loxsye ngo lëe Jesús kwsëeb tu leñ yu, aan lëe xpëedscuel xaa kwnabtiits chëb:

—¿Penak nii pchilody noo ngwii noo kyalbini mal go?

²⁹ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Por parñee kwii ñe clasy kyalbini mal go no nii kutiitsni kazh ñe Dios.

Lëe Jesús xñee stub nii lëe xaa kety

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Tsiñee lëe xaa bi siko, lëe xaa kwte nëz Galilea. Per koklasty Jesús nii cho nyaknano ³¹ porñee lëe xaa noyuuñ kseedy xpëedscuel xaa xñee xaa lo xaa:

—Lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ, aan lëe meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ³² Per byeñdy xaa nii kwnee Jesús aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa.

¿Cho mastre non?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Lëe xaa ptsiñ leñ kyedzy Capernaum, aan lëe xaa nchenol leñ yu tsi lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos no ktilytiits to nii syoop no nëz?

³⁴ Per tsesy kwche xaa, porñee nan xaa nii worñee siid xaa nëz lëe xaa no ktilytiits xaa dyon cho xaa mastre non. ³⁵ Tsigo lëe Jesús kwsob aan lëe xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel xaa aan lëe xaa chëb:

—Deel no cho chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii kyaanlyu xaa ni jkiñ xaa kchë lo meñ.

³⁶ Loxsye ngo lëe xaa pso tu xaa wiñ groltyee, lëe xaa kwteetsy xaa wiñ go aan lëe xaa chëb:

³⁷—Kchësy meñ nii kantsi tu xaa wiñ re porñee xnildazy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go. Ni kchësy meñ nii chantsi naa, lëdy nonsyaa chantsi meñ go, sink wi xaa nii pxaal naa.

Meñ nii xtilynidy lëe no, no xlad no

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Tsigo lëe Juan chëb:

—Maestre, ptyon noo tu xaa nii nonsyke lël xseety xaa tsi lëe xaa kwii kyalbini mal, per como nody xaa lady no lëe noo pkaw.

³⁹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Jkady tow, porque ni tu xaa nii xseety lën par kuñ tu kyalntson kyaxty kñeenë naa. ⁴⁰ Por meñ nii xtilynidy lëe no, no xlad no. ⁴¹ Ni cholsye meñ nii kneetsy nikxe tub xigak nis ki do porñee nak ksa do Crist, nli xñen nii stikche Dios kyalnsaak ko lo meñ go.

Ndox kuñ meñ tol

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Cualquier xaa nii kuñ xtol meñ nii xnildazy xtitsaa, masy buen kyëtuu tu kyomoliñ yañ xaa go aan tsikhon meñ xaa lo nistoo. ⁴³⁻⁴⁴ Deelñee ñal chuñ xtoloo, pchugo. Mbëere sëëboo kpa a tunkoo, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ, laañee chilody kyuyy ki. ⁴⁵⁻⁴⁶ Deelñee niy gaal chuñ xtoloo, kwliiw. Mbëere koxoo sëëboo kpa, lëjty nii chop niyoo sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ. ⁴⁷ Deelñee loo gaal na chuñ xtoloo, kwliiw. Mbëe sëëboo kpa con tugak lool, lëjty nii chop lool sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ, ⁴⁸ laañee chejty msyog ni xyuyydy ki.

⁴⁹ 'Porque kchësy lady cos kwib ki sinak xkwib sedy lady pëel parñee xiñdyo. ⁵⁰ Xkiñ sedy. Per deelñee ksaano nii kak nxiyo, ¿xa kuñ do nii kyak nxiyo stub? Kol kak sinak sedy nii nxiy aan ngui kol kpañ ksa xcombañer do.

10

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwsëeb tsiil

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Tsi lëe Jesús bi Capernaum, lëe xaa si nöz Judea ni tañ nii nche stublad chu kiigwpee Jordán. Siko lëe meñ ptyopbe lo xaa stub, aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ stub porñee singo nak xmod xaa. ² Tsigo lëe bla xaa fariseo big lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb lëe xaa kwnabtiits chëb xaa dyon pe schilo klaa tu mguiy tsiil. ³ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Pe cos kwnabey Moisés lo do?

⁴ Tsigo lëe xaa chëb:

—Ptee Moisés tiits nii klaa tsiil meñ, per no nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa. No nii kñee lo kitsy ko nii lëe xaa blaa me.

⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Ptee Moisés tiits porñee singueetyee nguiedzy styoo do, ⁶ per worñee lëe Dios gon psaa kchësy cos, “tu mguiy ni tu kwnaa psaa Dios.” ⁷ Por ngo no nii klaa mguiy pxosy ni xña parñee kpañ xaa chop tsiil xaa ⁸ aan chop xaa kak sinak tugak meñ. Singo naktre xaa chop, sink tugak nak xaa. ⁹ Por ngo nody nii klaa mguiy kwnaa nii pteedy Dios lo xaa.

¹⁰ Lëe tsi lëe xaa ptsiñ chu yu, lëe xpëedscuel xaa kwnabtiits stub xa nak cos ko. ¹¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xaa nii xlaa tsiil aan xtsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa lo meñ klo. ¹² O deelñee gaa lëe kwnaa xlaa tsiil par ktsiilña me stu mguiy, wi me chuñ tol.

Lëe Jesús chuuñlay xaa wiñ

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Lëe meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob xaa ña xaa kik xaa wiñ go, per lëe xpëedscuel Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii xtsiñni xaa wiñ. ¹⁴ Tsiñee lëe Jesús kono, lëe xaa blëe aan lëe xaa chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por xcheñ meñ nii nak sinak xaa wiñ nak laañee xñabey Dios. ¹⁵ Nli xñen lo do nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak xniladzy tu xaa wiño, sëebty meñ laañee xñabey Dios.

¹⁶ Aan lëe xaa kwteetsy kchësy xaa wiñ go, ni lëe xaa pxob ña xaa kik kchë xaa wiñ go. Singo lëe xaa beeñlay xaa wiñ.

*Lëe Jesús xñee lo tu xaa rikw
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

¹⁷ Lëe Jesús nol nëz nii kpi, tsiñee lëe tu mguiy ptsiñ wxooñ psoxib kwnabtiits chëb:
—Maestre buen, kwnë dyon pe cos no nii kuñaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody.

¹⁸ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xñeel nii buenaa? Tugak meñ buen no. Lëe meñ go nak Dios. ¹⁹ Nanloo kchë nii kwnabey Dios: “Kujtyoo, kaptyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, jkots tiits kizhtyoo meñ, jkëëtiidyoo, psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal.”

²⁰ Lëe mguiy go kwëb chëb:

—Maestre, kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

²¹ Lëe Jesús buy lo xaa aan pkëstyoo xaa xaa. Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Tu cos chakoo falt: Byey, pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo ndalyre nii kapoo kpa. Tsigo tã aan tãnal naa.

²² Lëe styoo mguiy go bikche tsiñee lëe xaa biñ ngo. Mbansye ptee styoo xaa, lëe xaa bi, porñee tir rikw xaa.

²³ Tsigo lëe Jesús buy kyako kwi, aan lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—¿Xaatee ngan sëeb tu rikw laañee xñabey Dios!

²⁴ Ntseeb psee xpëedscuel xaa biñ nii kwnee xaa, per lëe Jesús bikche chëb:

—Xiñ, ¿xaatee ngan sëeb meñ laañee xñabey Dios! ²⁵ Masy ngandy xsyak tu camey te ma xan tu kyeech kuzh. Mastre ngan xsyak tu rikw sëeb xaa laañee xñabey Dios.

²⁶ Tsiñee biñ xaa ngo, mastre psee xaa, aan kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:

—Aan ¿cho telaa lo tol tsigo?

²⁷ Tsigo lëe Jesús buy lo xaa aan lëe Jesús kwëb chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëe Dios kteelaa meñ.

²⁸ Tsigo lëe Pedre bislo kwnee chëb:

—Lëe noo psaan noo kchësy nii chaap noo, aan lëe noo syoop naal lii.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchësy meñ nii xsaan lidzy, betsy, psyañ, xña, pxosy, o xilyu gaa por naa ni por xtiits Dios nii xteelaa, ³⁰ misme lo kislyu re skaa meñ go siik tu kyoow nii psaan meñ go sinak yu, betsy, psyañ, xña, xiñ ni xilyu, nikxe con kyalnë. Aan lëe lo stu kislyu lëe meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. ³¹ Per kchësy meñ nii nak meñ klo nina, kyak meñ lultime. Ni ndaly meñ nii nak meñ lultime nina, kyak meñ klo.

*Lëew xyon vuelt nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Lëe xaa no nëz si xaa Jerusalén, aan lëe Jesús nechsy lo xpëedscuel. Ksa xpëedscuel xaa psee, per lëe meñ nii nal xtsyeb. Tsigo lëe Jesús, mguiy nii pxaal Dios, kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel tublad aan lëe xaa bislo bitiits xaa kchë nii ktsyool xaa, chëb xaa:

³³ —Chan do gon lëe no syo Jerusalén laañee lëen jkaa ña maestre ley. Lëe xaa kñab ketyaa ni lëe xaa jko naa ña meñ sit. ³⁴ Lëe xaa kityni naa, lëe xaa kchoo mxeñ naa, lëe xaa kiñ naa ni lëe xaa kuty naa. Per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

*Lëe Jacob ni Juan xñab tu favor
(Mt. 20:20-28)*

³⁵ Lëe chop xiñ Zebedeo nii lëe Jacob ni Juan big lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Maestre, chakladzy noo nii kuñoo tu favor nii kñab noo lool.

³⁶ Lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzy to nii kuñaa?

³⁷ Lëë xaa chëb:

—Bneetsy tiits nii tsiñee lëël sob kñabeyoo, syoob tuu gaa noo tyuxlad kwil, tuu noo nëzli, tuu noo nëzpeg.

³⁸ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñab to. ¿Pe mod stedy to kyalnë nii teedyaa nayak, ni pe schobnis to nayak sinak chobnisaa lo xkyalnën ni xkyalkutyaa?

³⁹ Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Schiloo noo.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli ste do kchë kyalnë nii teedyaa ni schobnis to con kyalnë nii chobnisaa. ⁴⁰ Per nii sob to kwin nëzli o nëzpeg kaa, lëdy naa xyal knetsyo, sink lëëw jkaa meñ nii xyal jkaaw.

⁴¹ Tsiñee lëë stsi xpëëdscuel xaa biñ ngo, lëë xaa bislo blëë xaa lo Jacob ni lo Juan.

⁴² Per lëë Jesús kwtsyetsy xaa aan lëë xaa chëb:

—Nan do gon xa chuñ meñ xñabey lo kislyu re. Xsyak xaa nii tir non xaa aan chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa. Singo gak xtisy, tir nroob xkyalwnabey xaa. ⁴³ Per lëë lady to gon lëdy singow. Deel no tu xaa nii chakladzy kak non lo do, no nii jkiiñ xaa kchësy lo do. ⁴⁴ Ni deel no tu do nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii jkiiñ xaa kchë lo meñ. ⁴⁵ Porque biiyty mguiy nii pxaal Dios parñee kantsi meñ xaa, sink parñee kantsi xaa meñ ni kety xaa parñee telaa ndaly meñ lo xtol.

Lëë Jesús chuuñ kyak Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Lëë xaa ptsiñ kyedzy Jericó. Aan tsiñee lëë Jesús no nëz nii kchoo chu kyedzy ko ksa xpëëdscuel ni tub yox meñ, lëë xiñ Timeo nii lë Bartimeo sob kex chu nëz nii xtyedy siko xñab tumi lo meñ porñee chandy xaa. ⁴⁷ Tsiñee lëë xaa biñ nii lëë Jesús xaa Nazaret sitedy siko, lëë xaa bislo chuptysyë xaa xñee xaa:

—¿Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa!

⁴⁸ Ndaly meñ kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per mastre kwchuptysyë xaa xñee xaa:

—¿Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa!

⁴⁹ Tsigo lëë Jesús kwso tse aan lëë xaa chëb:

—Kol kwetsy xaa dyon.

Tsigo lëë meñ kwtsyetsy xaa nii chandy ko, chëb meñ lo xaa:

—Nguiool kwloo styool aan kuso, por lëë xaa xkwetsy lii.

⁵⁰ Lëë xaa nii chandy ko pchon xkaxkem tublad aan lëë xaa kwyas big xaa lo Jesús.

⁵¹ Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuñaa?

Tsigo lëë xaa nii chandy ko chëb:

—Maestre, chakladzyaa kanaa.

⁵² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Schilo kyeyoo. Porñee bniladzyoo ngo nii lëël byak.

Wor go kazh lëë xaa nii chandy ko kon, aan lëë xaa kunal Jesús tyub nëz.

11

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex Jerusalén laañee nche kyedzy Betfagé ni kyedzy Betania laañee nyoo sob kiy nii lë Olivos, lëë Jesús pxaal chop xpëëdscuel ² chëb xaa lo xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan tu burr nii këtuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tēni ma. ³ Aan deelñee cho kñabtiits lo do penak xlaa do ma, kol këb nii naa jkiiñ ma. Na kakni gakaa ma.

⁴ Lëe xpëedscuel xaa si, aan tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy ko, lëe xaa kon nii lëe burr këtuu kex tu chu yu laañee xtye nëz aan lëe xaa blaa ma.

⁵ Aan lëe bla meñ nii nche siko chëb lo xaa:

—¿Pe cos chuñ do? ¿Penak nii xlaa do burr gue?

⁶ Tsigo lëe xaa chëb si chëb Jesús lo xaa. Aan lëe meñ blaa biy xaa ma. ⁷ Tsi lëe xaa ptsiñni ma laañee so Jesús, lëe xaa pxob xab xaa lady ma aan lëe Jesús kwsob lady ma.

⁸ Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño lo nëz.

⁹ Tsigo lëe kchësy meñ nii nech ni meñ nii nal bislo kwchuptsyë xñee:

—¿Skizh Dios! ¿Xaatee buen xaa nii pxaal xaa lo no! ¹⁰ ¿Skizh Dios nii lëe xaa pxaal tu xaa nii kñabey lëe no sinak kwnabey rey David! ¿Kol ktee skizh lo Dios!

¹¹ Singo kwsëëb Jesús leñ kyedzy Jerusalén ni leñ lidzy Dios. Aan loxsye buy xaa kchësy cos nëz re nëz rek, lëe xaa si Betania ksa xaa ksa tsiipchop xpëedscuel xaa porñee lëe tse ptsyel.

Lëe Jesús xtsiibtee yag yegw nii këdy nex

(Mt. 21:18-19)

¹² Lëe byaani lyu lëe xaa bi Betania, aan lëe Jesús kwlaañ. ¹³ Aan sitre so xaa kon xaa tub xan yag yegw nii singootyee no xikw. Aan lëe xaa kukuy dyon pe kë yegw, per këdyo. Xaktyee xiplago singootyee xña porñee lëdy xtiemp yegw. ¹⁴ Tsigo lëe Jesús kwnee lo yag yegw, chëb xaa:

—Ni tu cho kpikchedre kaw xnexoo.

Aan biñ xpëedscuel xaa nii kwnee xaa.

Lëe Jesús xlëe lo meñ leñ lidzy Dios

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ leñ kyedzy Jerusalén. Aan tsiñee lëe Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, lëe xaa bislo kwlii xaa kchësy meñ nii nche kto ni nche si siko. Ptische xaa xmez h meñ nii no ktsëe tumi lo xcombañer, ni ptische xaa xyagxily meñ nii xto palom, ¹⁶ ni blaady xaa nsyëëb meñ nii noy pe cos leñ lidzy Dios. ¹⁷ Aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xñee xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Lidzyaa kak tu laañee kiidnee kchësy meñ lo Dios”, per lëe do byuño lidzy ngbaan.

¹⁸ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley biñ nii kwnee Jesús. Ngo nii lëe xaa bislo byub xaa mod par kuty xaa xaa. Nli gaa nii ptsyeb xaa Jesús porñee kon xaa kchësy meñ psee biñ xiwseedy Jesús. ¹⁹ Per tsiñee lëe lyu pkyey lëe Jesús pchoo kyedzy ksa xpëedscuel.

Lëe yag yegw xpidzy

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Lëe byaani stu lyu silyga, lëe xaa kwte kexka xan yag yegw aan kon xaa nii axte luw pidzy. ²¹ Tsigo lëe Pedre psaladzy nii chëb Jesús lo yag yegw ko aan lëe xaa chëb:

—Maestre, buy gaanoo lëe yag yegw nii ptsiibteel pidzy.

²² Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol kniladzy Dios. ²³ Por nli xñen deelñee cho këb lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan xkandy kik xaa, sink xniladzy tyub styoo xaa nii lëe nii xñee xaa kak, tsigo sako. ²⁴ Por ngo lëen xñe lo do nii kchësy nii kñab to lo Dios, deelñee xniladzy to nii lëew chaple to, lëew kap to. ²⁵⁻²⁶ Aan tsiñee lëe do noyutiitsni Dios, kol knityladzy tol nii ngo xcombañer do lo do parñee ktsily pxosy to nii sob kpaal xtol do.

Xkylwnabey Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Tsiñee lëe xaa ptsiñ Jerusalén stub, lëe Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni bla xaa kol big lo xaa ²⁸ aan lëe xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

²⁹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na, tsigo sniyaa cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchë cos re. ³⁰ ¿Cho pxaal Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dios ote no chol meñ lo kislyu rew yak? Kol nëw dyon.

³¹ Tsigo lëe xaa go bislo ptilytiits lsa xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo bnilasty to nii bluuy xaa?” ³² Lëe deelñee tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal xaa, no nii ktsyeb no meñ, por kchësy meñ xnildzy nii nli xtiits Dios bluuy Juan.

³³ Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Per ni naa ngo busy knidydy dyon cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchësy cos re.

12

Xcuent xaa tsiin nii tir kok ntseeb
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Lëe Jesús bislo beeñ kseedy meñ nonsyke con cuent xñee xaa:

—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv aan lëew psuugw kwraly xaa, ni lëe xaa kwteeñ tu kyeech par kxii xaa uv tsiin kchoo viñ ni psaa xaa tu laañee klaa sob xaa par kyënap xaaw.

‘Loxsye ngo lëe xaa kwlootiñ lyu go lo bla xaa nii kuuñ xtsiiño aan lëe xaa si sit. ² Tsiñee lëe xtiemp uv kol, lëe xpixwano pxaal tu xmos siknab nii xyal xaa lo xaa nii beeñ tsiinño.

³ Per lëe xaa tsiin psaksi xmos xaa, ptee xaa xcheñ xaa aan lëe xaa psonëz xaa singosy.

⁴ Tsigo lëe xpixwano pxaal stu mos, per xaa gosy kwle xaa kik xaa ni kwlootsyetsy xaa xaa. ⁵ Pxaalak xaa stu xaa, lëel beetyak xaa xaa. Loxsye ngo lëe xaa pxaal stubla xaa. No cheñ xaa ptee xaa tsiin go, no gaa xaa beety xaa.

⁶ Lëe lultime lëe xaa pxaal yuub xiñ xaa nii mastre xleni xaa nladzy xaa: “Sak mbeeñ xaa tsiin xiñganaa.” ⁷ Per lëe xaa tsiin go chëb lo xcombañer: “Lëe xaa re nak nii kyaani kchësy nii chap pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kako xcheñ no.” ⁸ Lëe xaa kwnaasy xaa, aan lëe xaa beety xaa. Loxsye ngo lëe xaa kukchon xaa tublad chu kwaa nii no yag uv.

⁹ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon pe kuñ xpixwan uv? Tsi xaa wo aan kuty xaa xaa tsiin go ktee gaa xaa kwaa go lo stu meñ.

¹⁰ ¿Pe karty nayak klab to xkitsy Dios laañee xñee:

Lëe kyo nii psëeb meñ nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre xkiiñ.

¹¹ Lëe Dios beeñtsyey nrii aan xsee no xtyon now?

¹² Tsigo lëe xaa kokladzy nyoy xoo xaa Jesús porñee byeñ xaa nii contre lëe xaa pso Jesús cuent ko. Per como ptsyeb xaa meñ, lëe xaa psaan Jesús aan lëe xaa bi.

Lëe xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Loxsye ngo lëe xaa pxaal bla xaa fariseo ni bla xaa nii nak ksa Herodes lo Jesús parñee dyon tsaap nyë Jesús tublan tiits nii nchilo nguëkiy xaa Jesús. ¹⁴ Lëe xaa kwey chëb xaa:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel, xsaldyoo nii xñee meñ porque xseedyoo xa chak meñ. Liisy nli gaa na xluuyoo xa kpañ ñe sinak xñabey Dios. ¿Pe nongual dyon tizh noo lo xtisy Roma ote nongualdyo yak? ¿Pe stizh noo ote tizhty noo yak?

¹⁵ Per lëe Jesús byeñ pe cos tsiin si xaa aan lëe xaa chëb lo xaa:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? Kol tēni tu pes lon dyon parñee kanno.

¹⁶ Lëew kuni xaa aan lëe Jesús chëb:

—¿Cho nrii kë loo go ni cho lë kë nu?

Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Lëe xtisy Roma nii lë César kë low.

¹⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii nak xcheñ César lo César ni kol ktee gaa nii nak xcheñ Dios lo Dios.
Aan ntseeb psee meñ go biñ nii chëb Jesús.

Lëë meñ xñabtiits xa nak nii xpañ meñ kuty

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Tsigo lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii nlidy xpañ meñ kuty. Por ngo kunabtiits xaa lo Jesús chëb xaa:

¹⁹ —Maestre, Moisés gon pkëë nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëedy kety xaa aan ksaandy xaa mëed lo tsiil xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed. ²⁰ Per tu vuilt name tu xaa kadzy betsy nak xaa aan lëë xaa nii nak xaa kol lo xaa ptsiilña, per lëë xaa kuty aan kopty tsiil xaa mëed. ²¹ Tsigo lëë xaa nii so xitsy xaa ptsiilña kwnaa viud ko, per lëë xaa kutyak aan kopty kwnaa go mëed. Singo gak ptsyool stu xaa. ²² Ksa kadzy xaa ptsiilña, per ni tu xaa psandy mëed. Lëë byalo wi kwnaa go kuty. ²³ Per lëë nana busy tsiñee lëë xaa kpañ, ¿cho tsiil xaa kak kwnaa go deel ksa kadzy xaa ptsiilña me?

²⁴ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyuumbeydy to kitsy nii kë xtiits Dios ni xyuumbeydy to xkyalwnabey Dios. ²⁵ Tsiñee lëë meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñady, sink lëë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno kpa. ²⁶ Xñee do lë nii nlidy xpañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to xcuent yakitsy nii noyek leñ libre nii pkëë Moisés laañee chëb Dios: “Naa nak xDios pxusykooltoo do Abraham, ni pxusykooltoo do Isaac ni pxusykooltoo do Jacob?” ²⁷ Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mpañ nak xaa. Ngo nii xñen nandy to pe xñee do.

Nii chakladzy Dios kuuñtsyeey no

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Wi tu maestre ley nii no lady meñ biñ wtilytiits ko, ni biñ xaa nii ngui kwëb Jesús lo xaa saduceo. Ngo nii lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyeey no mastre non?

²⁹ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Lëë nii xñabey Dios nii mastre non lo kchësyo nak nrii: “Biño meñ Israel, tugak Dios gon nak xDios no, kintre stu Dios. ³⁰ Pkëestyoo xDioosoo tyub styool, tyub xkyalbiniil, ni tyub xkyalcheeño ni tyubña fuersy nii nol.” ³¹ Ni xñabey Dios nii jkëstyool xcombañeroo sinak nii xkëstyool lii. Porque jkëstyoo no Dios ni jkëstyoo no xcombañer no, nrii mastre non lo Dios.

³² Tsigo lëë maestre ley chëb lo xaa:

—Singow, maestre. Nli xñeel nii tugak Dios no ni kintre stu xaa. ³³ Ni nii jkëstyoo ñe Dios tyub styoo ñe, ni tyub xkyalcheñ ñe, ni tyub fuersy nii no ñe, ni nii jkëstyoo ñe xcombañer ñe sinak lëë ñe, mastre nono que kchë ma nii chek lo pkoog ni kchë nii chiksakon meñ lo Dios.

³⁴ Tsiñee kon Jesús nii ngui no kik maestre ley go, lëë xaa chëb lo xaa:

—Xlyëëdre lëë klaa kñabey Dios lii.

Aan ni tu cho byaxtre tsigo nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiy sëed Crist?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lëë Jesús noyuun kseedy meñ leñ lidzy Dios aan lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Penak dyon nii xñee maestre ley nii lo xtiy rey David sëed Crist? ³⁶ Per con lëë Kyalbini Ntson cheñ Dios na beeñ knee rey David chëb xaa:

Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwin nëzli axte nii tsitsiñ tse nii lëel kñabey kchë lo meñ nii xlëë lool.”

³⁷ ¿Xa kñabey Crist rey David deelñee lo xtiy rey David pchoo Crist?

Aan tyub styoo kchësy meñ go pkëëtyag xiwseedy Jesús.

*Nii chuuñtsyey maestre ley**(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)*³⁸ Lo xiwseedy Jesús xñee xaa:

—Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa kchë ladx non ni xtsiladzy xaa jkëëptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy. ³⁹ Xyub xaa skan leñ ktoo laañee xsyob meñ non ni tsiñee chi xaa tu wagw xyubpee xaa sob xaa laañee kan meñ xaa. ⁴⁰ Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee këb meñ nii tir buen xaa xsyob xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios xaa.

*Tumi nii kwloo kwnaa viud alcansiy**(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Lëë Jesús kwsob laañee sob alcansiy xuy xaa xko meñ tumi leñ alcansiy ni chan xaa xtsiñ meñ rikw nii xko tub yox tumi leñ alcansiy. ⁴² Tsiñee lëë tu kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, lëë me kwloo chop centab cobre nii xisy non leñ tu alcansiy. ⁴³ Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb lo xaa:

—Nli xñen lo do nii nroobre tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy que kchë nii kwloo meñ. ⁴⁴ Porque kchësy meñ xtee tumi nii xkiiñtre lo meñ, per lëë me lo xkylaprob me, lëë me ptee kchësy tumi nii nseñ me.

13

*Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo**(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*¹ Tsiñee lëë Jesús pchoo lidzy Dios, lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:

—¡Maestre, buy gaanoo xaatke ngol kchë kyo gue ni xaatke ngui kchë yu gue!

² Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Chanoo kchë yu ngol re lë? Per ni tu kyo kyaandy lady xcombañero. Kchësy nitylo.

*Kyalnë nii tedy meñ**(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëë xaa kwsob chex kiy laañee nyoo lidzy Dios. Siko sob xaa tsi lëë Pedre, Jacob, Juan ni Ndresy kwnabtiits tsilaan lo xaa chëb:

⁴ —Chakladzy noo nii kñëel loo noo pa wor kak kchë nii kwneel. ¿Ni xa mod kyeeñ noo nii lëëw mer kak?

⁵ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kap cuent parñee ni tu cho jkëëtidy lëë do. ⁶ Por ndaly xaa nii jkiiñ lën kiid aan kñë xaa nii lëë xaa nak Crist, ni skëëti xaa ndaly meñ.

⁷ Tsiñee kon do nii lëë tily chak nëz re nëz rek, ktsyebty to, porque singo noo nii kako. Per nitylody kaa kislyu. ⁸ Porque lëë kyedzy ktily lsa ni lëë xaa xñabey ktily lsa. Ni ndaly laañee kni xu ni lëë kpiñ tso. Lëë kchë kyalnë go tsigo kal bislo.

⁹ Ligier kol kak. Por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do leñ ktoo. Ni lëë do tsinee lo xtisy ni lo rey por naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo xaa. ¹⁰ Por antes nii nitylo kislyu, lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kon xtiits Dios nii xteelaa. ¹¹ Ni pe tsinidy kik to nii dyon pe kñee do tsiñee lëë meñ tsini lëë do lo xaa xñabey, sink kol nee nii kñë Dios lo do wor go, porque lëdy to kñee, sink Kyalbini Ntson cheñ Dios kñee. ¹² So tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misime pxosy meñ kñabey kety meñ. Ni so gaa tse nii lëë xaa wiñ kak niladzy pxosy aan lëë xaa kñabey kety xaa. ¹³ Kchësy meñ klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee kxekw to te do kchë lo kyalnë go, stelaa do.

¹⁴ Tsiñee kan do nii lëë nii ntseeb nii xnitylo noyak laañee nody nii kako, tsigo kchësy to nii no do Judea noo nii kxooñ do tsëp to kiy. (Deel xlab to nrii, kol ktee nii kyeñ dow.)

¹⁵ Ni deelñee so do kik lidzy to tse go, kyejty to par pe kwii do. ¹⁶ Ni deelñee nche do tañ, kpikchedy to par tsikxi do xab to. ¹⁷ Brob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o kwnaa nii xkadzy kaa xiñ! ¹⁸ Kol nab lo Dios nii kakty kchësy nrii mëë nii chak nal. ¹⁹ Porque tse go lëë meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre

gaa kan meñ kyalnë dox ko loxsye tedyo. ²⁰ Aan deelñee kuuñ ktopty Dios tiemp ko, ni tu cho telaady. Per lëew kuuñ ktop xaa porñee xkëstyoo xaa meñ nii kwle xaa.

²¹ 'Deelñee cho kñë lo do tse go: "Kol kuy gaanoo, lëe Crist so nu", o "Lëe gaa xaa so ske", knilasty tow. ²² Por ndaly kchë xaa wnee xuuy nii kiid kñë lo do nii lëe xaa nak Crist, ni kñë xaa nii lëe xaa sëedni xtiits Dios, ni suuñtsyey xaa milagre ni kyalntson parñee jkëeti xaa meñ nii kwlel Dios deelñee steedyo tiits. ²³ Per lëe do ligier kol kak, por lëen niyle lo do kchë nii kak.

Lëe mguiy nii pxaal Dios kpikche

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Tsi lëe kchë kyalnë dox ko lox tedy, lëe lo ngbidz jkyey, ni lëe mëe kyuuy, ²⁵ ni lëe mëly kchingaa leñ kpaal ni lëe kchë nii no leñ kpaal kni.

²⁶ Chëbak Jesús:

—Naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëe meñ kan kchukën lo xkey con tu kyalwn-abeyaa ni tu kyalntsonaa. ²⁷ Lëen kxal xanglyaa tsiktop kchësy meñ nii kwlelaa tyubñaa lo kislyu.

²⁸ 'Kol kseedy xcuent yag yegw: Tsiñee lëe xikwo xkë peñ, aan lëe xiplago xchukë, xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ²⁹ Singo gak tsiñee kan do nii lëe kchë cos re noyak, syeñ do nii lëen mer kyely. ³⁰ Ni xñen lo do nii antes nii tedy kchë meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³¹ Stedy kpaal ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³² 'Per lëe tse nii kako ni wor ni tu cho nandyo, ni angly nii ncheno kpaal. Ni naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios nandyno. Xaktyee Tat Tios nano.

³³ 'Ligier kol kwe ni kol kwena por nandy to pa wor tsitsib tse go. ³⁴ Nak kchë nrii sinak tu xaa nii no nëz tsi tu tañ sit, aan antes nii kchoo xaa lëe xaa xsaan tsiiñ nii kuñ catu xmos xaa, ni lëe xaa xso tu xaa nii kyënap chu puert. ³⁵ Singo tsiigo busy, kol kwena, porque nandy to pa wor klañ xpixwan yu, deelñee xkyeysye lyuw, o wrol gaa kyoolo, o worñee gaa xpetsy nguidy kolo o xyeñsyee kaa taño. ³⁶ Toontlaa kolpsyee klañ xaa aan jkaa do lo mgaan. ³⁷ Nii xñe gakaa lo do xñen lo kchësy meñ: Kol kwena.

14

Lëe xaa xñabey xyub xa jkaa Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Schop kpidz chak falt kak paskw. Lo lni go chaw meñ Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur. Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley bislo xyub mod dyon xa kñaasy xaa Jesús par kuty xaa xaa. ² Per lëe gak xaa xñee:

—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

Lëe tu kwanaa xkyëeb aceit lo kik Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Lëe Jesús kwey Betania lidzy Simoñ nii kwlañ kyalkits nii lë lepra. Lëe xaa sob lo mezh noyaw xaa tsiñee lëe tu kwanaa ptsiñ noy tu bot. Kaktsësy tub clasy aceit nii xlyaa nex. Tir nyazh non clasy aceit ko. Lëe me pxaly bot ko aan lëe me kwtëeb aceit nii xlyaa nex ko lo kik Jesús. ⁴ Per no bla xaa nii nche siko blëe aan xñee xaa lo xcombañer xaa:

—¿Penak lika kwxiñ aceit nii xlyaa nex re? ⁵ Nchilopee ndyow mansye tson kyoow denario par kak meñ prob yudar.

Aan blëe xaa lo kwanaa go.

⁶ Per lëe Jesús chëb:

—Kol ksaan me. ¿Penak chisyedy to me? Buen beñ me. ⁷ Por tugak gon kan do meñ prob, aan schiloo gaa kuñ do meñ prob yudar tsiñee klyañ styoo do, per naa gon lëdy tugak tson lady to. ⁸ Lëe kwanaa re beëñtsyey nii pchilootyee lo me. Lëe me kwtëeb aceit nii xlyaa nex re ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëen jkyeetsy. ⁹ Nli xñen lo do nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios nii xteelaa tyub lo kislyu, lëe meñ kutiits nii beëñtsyey kwanaa re parñee ksaladzy meñ me.

Lëë Judas xyub xa jkaa Jesús ña xaa xñabey
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Lëë tu xpëedscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kunee lo xaa nii xñabey lo pxosy parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. ¹¹ Tsiñee lëew biñ xaa xñabey, per nli busy ble xaa, aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi lo Judas. Tsigo lëë Judas bislo byub dyon xa jkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë Jesús chaw xtsee ksa xpëedscuel
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Tse nii chislo lni nii chaw meñ Israel kyaxtily nii kxyëdy levadur, ni tse nii chuty meñ mëkwxiiily nii ktyaaw paskw, lëë xpëedscuel Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pa chakladzyoo nii kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?

¹³ Tsigo lëë Jesús pxaal chop xpëedscuel chëb xaa:

—Kol tsi leñ kyedzy. Siko lëë do kan tu xaa nii noy tub che nis. Kol tsinal xaa, ¹⁴ aan laañee sëeb xaa, kol këb lo xpixwan yu: “Lëë maestre xñabtiits: ¿Pa sob yu laañee kaw xtseen na paskw ksa xpëedscuelaa?” ¹⁵ Lëë xaa kluuy tu yu ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.

¹⁶ Lëë xpëedscuel xaa si. Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy, lëë xaa kon xaa go sinak nii chëebpee Jesús, aan lëë xaa bislo beeñlo xaa nii kaw xtsee xaa paskw.

¹⁷ Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús ptsiñ leñ yu go ksa xpëedscuel xaa. ¹⁸ Lëë xaa nche sob lo mezh kayaw xaa, tsiñee lëë Jesús chëb:

—Xyeñpaa nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.

¹⁹ Tsigo mban ptee styoo ksa xpëedscuel Jesús aan lëë xaa bislo tuga xaa xñabtiits xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

²⁰ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Tu xaa nii no lady ksa tsiipchop tow. Lëë xaa noyaw leñ tu kyonaa. ²¹ Naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëë meñ kuty naa ni lëen teedy kaa kchë nii no teedyaa sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per ¡brob xaa nii jko naa ña xaa xñabey! Masy buen nyi xaa nyaldy xaa.

²² Aan mentre lëë xaa ncheyaw, lëë Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Kol kawo, xcuerpno.

²³ Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew ptee xaa kow xpëedscuel xaa. ²⁴ Tsigo lëë xaa chëb:

—Tu cheñaa nrii kow do. Lëew kxee parñee kak nyoo nii xkëstyoon lëë do ni xkëstyoon kchësy meñ. ²⁵ Nli xñen lo do nii kidraa viñ axte ktsiñ tse nii kin viñ kub kpaa laañee sob Dios.

Lëë Pedre xñee nii ksaandy xaa Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Loxsye biily xaa lëë xaa si kiy nii lë Olivos. ²⁷ Siko lëë Jesús chëb:

—Kchësy to ksaan naa. Sinrii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëen kuty meñ nii xkyënap mëkwxiiily, aan lëë ma kchoots klyaal.” ²⁸ Per tsiñee lëen kpañ, kloon ka Galilea lo do.

²⁹ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

³⁰ Per lëë Jesús kwëb chëb:

—Nli xñen lool nii na kyool kazh, antes nii jkwetsy nguidy kol chop vuelt, lëel këb nii xyuumbeydyoo naa.

³¹ Per lëë Pedre tugak kwnee:

—Nikxe ketynin lii, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan ksa xpëedscuel xaa kwnee singo.

*Lëe Jesús chutiitsni Dios Getsemaní**(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, aan lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:
—Kol sob nu mentre lëen kakutiitsni Dios.

³³ Lëe xaa sini Pedre, Jacob ni Juan, aan lëe xaa bislo pteenë xaa ni mban kok xaa, ³⁴ ni lëe xaa chëb:

—Mban xtee kyalkuty styoon. Kol kwës nu dyon aan kol kwena.

³⁵ Tsigo lëe Jesús si par kaan xisy wiñ, lëe xaa kot ndooslo lo lyu, aan lëe xaa kwnab lo Dios nii xaatsye ntsiñdy kyalnë go, ³⁶ xñee xaa:

—Tat Tios, par lool kchësyo xchilo. Pteelaa naa lo kyalnë re. Per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink nii chakladzyoo.

³⁷ Tsi lëe xaa bikche lëe ksa tson xpëedscuel xaa nii kuni xaa nche nixyesy. Ngo nii lëe xaa chëb lo Pedre:

—Simoñ, ¿nixyesyoo lë? ¿Pchilody nawen siquier xisy wiñ nsyob naal? ³⁸ Kol kaa na ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to. Ndaan no styoo do, per lëe lady to mban now.

³⁹ Lëe xaa si stub, aan lëe xaa bitiitsni Dios. Misme tiits nii kwnee gak xaa klo kwnee xaa stub. ⁴⁰ Tsiñee lëe xaa bikche, lëe xpëedscuel xaa nche nixyesyak, porñee lika xtiib lo xaa lo mgaan. Aan nandy xaa pe këb xaa. ⁴¹ Lëe xaa kwey stub. Lëew byoon gaa vuelt. Lëe xaa chëb:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëew na, lëe wor kutsiñ nii lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. ⁴² Kol tsische, kol tsoo, por lëe xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëed kexle.

*Lëe meñ xñaasy Jesús**(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴³ Lëe Jesús bii nonee tsiñee lëe Judas, tu xaa nii wi kwyo lady xpëedscuel xaa, ptsiñni tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëe meñ nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni meñ kol pxaal kchësy meñ go. ⁴⁴ Lëe Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa aan kol koy xaa. Klaady to xaa.

⁴⁵ Singo big xaa lo Jesús chëb xaa:

—Maestre.

Ptee gaa xaa tu pxit kwesy Jesús. ⁴⁶ Tsigo lëe meñ kwnaasy Jesús aan lëe meñ biy xaa.

⁴⁷ Per lëe tu xaa nii so siko kwlii xispad aan lëe xaa pchug tyag tu xmos xaa nii xñabey lo pxosy. ⁴⁸ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits lo meñ chëb:

—¿Penak nii sëednaasy to naa con spad ni con yag, sinak nawen nyakaa tu ngbaan?

⁴⁹ Ksatyee tse kwson lady to leñ lidzy Dios been ksedyaa meñ, aan kwnaasty to naa. Per lëe kchësy nrii chak parñee teedyaa nii kë leñ xkitsy Dios.

⁵⁰ Tsigo so gak Jesús. Lëe xpëedscuel xaa pxooñ.

⁵¹ Per lëe tu xaa yeeñ sinal, mbixsy xaa tublë ladx, aan lëe meñ kokladzy nyaasy meñ xaa, ⁵² per lëe xaa blaa ladx ko aan lëe xaa pxooñ nëb kidy xaa.

*Lëe Jesús so lo xaa xñabey**(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Tsiñee lëe meñ ptsiñni Jesús lo xaa nii mastre non lo pxosy, lëe kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol ni maestre ley ptyop. ⁵⁴ Ni nikxe gaa sit sit kunal Pedre, per lëe xaa ptsiñ axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy, aan lëe xaa kwsob xtsëe xaa chu ki ksa xaa xaa nii xkyënap lidzy Dios.

⁵⁵ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa non xyub dyon pe jkëëkiy xaa Jesús parñee kñab xaa kety Jesús. Per ptsyoldy xaa pe nguëëkiy xaa xaa. ⁵⁶ Porque nikxe ndaly meñ pkots tiits kizh xaa, per xaal xaal kwnee cad meñ. ⁵⁷ No meñ kuso pkëëkiy xaa cos nii nlidy kwnee xaa, xñee meñ:

⁵⁸ —Ptsyoon noo kwnee xaa nii lëe xaa knitylo lidzy Dios nii psaa meñ lo kislyu re aan tsonak kpudz me lëe xaa ksaalo stu nii ksaady meñ lo kislyu re.

⁵⁹ Per ni tu meñ nii kwnee së lidy xtiits.

⁶⁰ Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwso groltyee lady meñ aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

⁶¹ Per kwneedy Jesús. Tsesy kwso xaa. Ni tu pe chëbty xaa. Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy bikche kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe nli nii lii nak Crist, mguiy nii no kxaal Dios?

⁶² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nliw, naa nak mguiy nii pxaal Dios. Ni sanak to lëën sob kwi Dios nëzli, ni tsiñee lëën kchukë lo xkey kyelyaa lo kislyu re stub.

⁶³ Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab xaa porñee singootyee blëë xaa aan lëë xaa chëb:

—¿Pa jkiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? ⁶⁴ Lëë do gon biñ xaatee ntseeb kchë tiits nii kwnee xaa. ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo kchësy meñ chëb no nii kety xaa.

⁶⁵ Wor go kazh lëë meñ bislo pchoo mxeñ xaa, ni lëë meñ ptse lo xaa, aan loxsye xtee meñ cheñ xaa, xñee meñ:

—¿Kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Ni lëë xaa nii xkyënap leñ lidzy Dios byaasy lo xaa.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Lëë Pedre so lo ley tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë xtsiñ xaa nii mastre non lo pxosy kwtedy. ⁶⁷ Aan tsi lëë me kon nii lëë Pedre no ktsëë chu ki, lëë me buy lo xaa aan lëë me chëb:

—Wil lë kwënal Jesús meñ Nazaret.

⁶⁸ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, xyuumbeydyaa meñ go ni nandyaa pe cos xñeel.

Aan lëë xaa pchoo ley laañee xsyëëb meñ. Tsigo lëë tu nguidy kol pkwetsy. ⁶⁹ Lëë kwnaa go buy lo Pedre stub aan lëë me bislo bitiits mew lo meñ xñee me:

—Wi meñ gue nak ksa Jesús.

⁷⁰ Per lëë xaa bikche gak chëb xaa lëdyo. Kok xtsedyako lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre stub:

—Nli gaa na wil lë nak ksa Jesús, porque xaa Galilea nakoo.

⁷¹ Tsigo lëë Pedre bislo xkon Dios xñee:

—Xyuumbeydyaa xaa gue. Nandyaa cho xñee do.

⁷² Aan wor go kazh lëëw pchop vult nii lëë nguidy kol no jkwetsy, lëë Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús lo xaa: “Antes nii jkwetsy nguidy kol chop vult, lëël këb nii xyuumbeydyoo naa tson vult.” Ngo nii lëë xaa bislo biiñ xaa.

15

Lëë Jesús so lo Pilat

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol, ni maestre ley ni kchësy xaa non ptyop. Lëë xaa pxituu Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo Pilat. ² Lëë Pilat kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Lii në nii naaw —chëb Jesús.

³ Ndaly nii pkëëkiy xaa nii xñabey lo pxosy xaa. ⁴ Lëë Pilat bikche kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Penak nii xñeedyoo? Buy gaanoo blaktre nii xkëëkiy kchë xaa gue lii.

⁵ Per ni tu pe kwneedy Jesús. Tsi kon Pilat ngo, ntseeb psee styoo xaa.

Lëe Jesús no skiib par kety xaa
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Mer lni xlaa Pilat tu xaa nii no skiib, tu xaa nii kñab meñ kyedzy. ⁷ Lëetyee leñ tse go lëe tu xaa nii lë Barrabás no skiib ksa stubla xaa ntseeb porñee kukyeety xaa meñ worñee ptilyni xaa xaa xñabey. ⁸ Lëe meñ kunab lo Pilat nii klaa xaa tu xaa nii no skiib sinak nii chuuñtsyey xaa cad iz. ⁹ Tsigo lëe Pilat kwëb chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan xrey meñ Israel?

¹⁰ Porñee byeñ xaa nii por kyalmbody kwnaasy xaa nii xñabey lo pxosy Jesús. ¹¹ Per lëe xaa nii xñabey lo pxosy pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás. ¹² Lëe Pilat kwnabtiits chëb:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do xrey meñ Israel tsigo?

¹³ Tsigo kchësy meñ kwchuptsyë xñee:

—¿Pkëe xaa lo crusy!

¹⁴ Tsigo lëe Pilat chëb:

—¿Per pe cos nak xtól xaa?

Per lëe meñ bikche kwchuptsyë stub xñee:

—¿Pkëe xaa lo crusy!

¹⁵ Tsigo lëe Pilat, como kokladzy xaa nyaan buen xaa lo meñ, lëe xaa blaa Barrabás. Aan loxsye kwnabey xaa ptee meñ cheñ Jesús, lëe xaa kwloo xaa ña meñ nii jkëe xaa lo crusy.

¹⁶ Lëe bla soldad kuni Jesús chu yulyey aan siko lëe kchë soldad ptyop. ¹⁷ Lëe xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë ni lëe xaa psoob tu coron kitsy kik xaa. ¹⁸ Loxsye ngo lëe xaa bislo kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¿Byinayk xrey meñ Israel!

¹⁹ Ni pxob soldad yag kik Jesús, ni pchoo mxeñ soldad xaa, ni psoxib xaa lo Jesús sinak nii xsoxib meñ lo tu xaa non. ²⁰ Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëe xaa kwlii ladx nixñë yë go lady xaa aan lëe xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëe xaa sini xaa par jkëe xaa xaa lo crusy.

Lëe soldad xkëe Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Lëe tu xaa kyedzy Cirene nii lë Simoñ bikche tañ. Alejandro ni Rufo nak xiñ xaa. Aan tsiñee lëe xaa kwtedy kexka laañee nche meñ, lëe soldad pkoy xoo xaa xicrusy Jesús.

²² Lëe xaa kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëe tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee no tsit kik meñ kuty.) ²³ Siko lëe xaa pteedy viñ nii nots tub clasy kizh nii lë mirra lo Jesús, per kowdy Jesús. ²⁴ Loxsye ngo lëe xaa pkëe xaa lo crusy. Ni lëe soldad kwloo xab Jesús ríf parñee dyon pe cos kchal catu xaa.

²⁵ Las nueve nak sily nii pkëe xaa Jesús lo crusy. ²⁶ Pkëe xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús laañee xñee penak kë xaa lo crusy, xñeew sinrii: “Xrey meñ Israel.” ²⁷ Wi chop ngbaan kwë ksa xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg.

²⁸ Pkab Jesús lady meñ mal sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios.

²⁹ Kchësy meñ nii xtyedy laañee kë Jesús lo crusy xkotsyetsy ni xtsiiy kik xñee:

—¿Pe chanlo na?, lii nii xchonoo lidzy Dios aan tsonak kpidz lëew tse xsoblil stub.

³⁰ Pteelaa lii ni byety lo crusy.

³¹ Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa ni maestre ley xñee xaa:

—Pteelaa xaa stu meñ, per chilody kteelaa xaa lëe xaa. ³² No nii kyety xaly Crist ke lo crusy nina kash parñee kniladzy no nii nli lëe xaa nak xrey meñ Israel.

Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa lo crusy kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tsiñee lëe xwe ngbidz kol lëe kislyu pkyey aan lëew byaani axte las tres wor wtse.
³⁴ Aan misme wor go lëe Jesús kwchuptsyë xñee xaa:

—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak nii psaanoo naa?)

³⁵ Lëë bla xaa nii nche siko biñ nii kwnee Jesús aan lëë xaa chëb:

—Kol kon gaa, profet Elías xkwetsy xaa.

³⁶ Tsigo lëë tu xaa nii so siko lëënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ la. Lëëw psoob xaa lo tublë punt yag aan lëëw ptsig xaa lo Jesús parñee nyi Jesús, xñee xaa:

—Kol ksaan xaa dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.

³⁷ Per lëë Jesús kwchuptsyë nguiedzy aan lëë xaa kuty. ³⁸ Ni lëë ladx nii kē leñ lidzy Dios pchos nsoli. ³⁹ Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo kchë soldad nii nche siko kon xa kuty Jesús, lëë xaa chëb:

—Nli nii Xiñ Dios nak mguiy re.

⁴⁰ Wi bla kwnaa nche sit xuy. Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni Salomé, ni Mariy. Xiñ Mariy nak Jacob xaa nii nak xaa nyab ni José. ⁴¹ Lëë ksa kwnaa re beeñ xyudar Jesús worñee kwyo xaa nëz Galilea. Ni ndaly re kchë kwnaa nii ptsiñ Jerusalén ksa Jesús nche siko.

Lëë Jesús xkyeetsy

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tsiñee lëë tse go ptsyë lëë meñ no wxixkwaa par tse nii xiladzy meñ lo tsiñ. ⁴³ Lëë José xaa kyedzy Arimatea kwloo valor lo aan lëë xaa kunab xcuerp Jesús lo Pilat. Wi xaa nak tu xaa non Israel, ni wi gaa xaa kēmbës nii lëë Dios kñabey. ⁴⁴ Ntseeb psee Pilat biñ xaa nii lëë Jesús tse lox kuty. Lëë xaa kwtsyetsy xaa nii xñabey lo soldad parñee kñabtiits xaa dyon pe nliw. ⁴⁵ Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad chëb nii nliw, lëë Pilat ptee tiitspey tsiklity José xcuerp Jesús lo crusy. ⁴⁶ Tsigo lëë José kusi tublë ladx rusy, lëë xaa blity xcuerp Jesús lo crusy aan lëëw pchal xaa ladx ko. Loxsye ngo lëë xaa kujkeetsy Jesús leñ tu paa nii ndeeñ lo kyo. Ptse gaa xaa chu paa con tu kyo. ⁴⁷ Aan lëë María Magdalena ni Mariy xña José kon pa pkyeetsy Jesús.

16

Lëë Jesús xpañ

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tsiñee lëë tse nii chak wxiladzy kwtedy, lëë María Magdalena, ni Mariy xña Jacob, ni Salomé kwxii aceit nii xlyaa nex par tsilo mew lady Jesús. ² Lëë byaani lyu silyga, xlyañ lik ngbidz, lëë me tse ptsiñ chu paa. ³ Xñeesy me lo xcombañer me:

—¿Cho lë nii kob kyo nii xoob chu paa na?

⁴ Per tsi lëë me buy, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. ⁵ Tsiñee lëë me kwsëëb leñ paa, lëë me kon tu xaa xab rusy nii sob nëzli, aan lëë me ptsyeb ksa me. ⁶ Per lëë xaa xab rusy ko chëb lo me:

—Ktsyebty to. Nanaa nii lëë do xyub Jesús Nazaret, xaa nii kwë lo crusy. Per lëë xaa pañ, kindy xaa. Kol kuy gaanoo nu pxoob xaa. ⁷ Kol kyey aan kol kēb lo xpëëdscuel me, per yuub lo Pedre kol kēb nii lëë Jesús tse si Galilea. Siko lëë xpëëdscuel me kan me sinak nii chëëbpee me.

⁸ Tsigo lëë kwnaa go bi wxooñ chu paa xisy me lo tseb. Aan ni tu pe chëbty me, porñee tir ptsyeb me.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Loxsye pañ Jesús tse tminkw sily, lëë xaa byaklo klo lo María Magdalena. Leñ styoo kwnaa go kwlii xaa kadzy kyalbini mal penaadle. ¹⁰ Lëë me kuni tiits lo kchë meñ nii kwënal Jesús. Mbansye ncheyoon kchë meñ go. ¹¹ Tsiñee lëë meñ go biñ nii lëë Jesús mbañ, ni biñ meñ go nii lëë Mariy kon xaa, bnilasty meñ gow.

Lëë Jesús xyaklo lo chop xpëëdscuel xaa

(Lc. 24:13-35)

¹² Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo stu mod lo chop xpëedscuel xaa nii no nëz si tañ.

¹³ Lëë chop xaa go kukni tiits lo stubla xpëedscuel xaa, per bnilastyak xaaw.

Lëë Jesús xyaklo lo ksa tsiiptub xpëedscuel

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo ksa tsiiptub xpëedscuel. Lëëtyee lëë xpëedscuel xaa nche sob lo mezh kayaw. Kwëntseeb Jesús lo xaa porñee singootyee nguiedzy styoo xaa ni porñee bnilasty xaa xtiits meñ nii chëb nii lëë Jesús pañ. ¹⁵ Ni chëb xaa:

—Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtiits Dios nii xteelaa kchësy lo meñ. ¹⁶ Kchë meñ nii kniladzy xtiits Dios ni chobnis telaa lo xtol, per lëë meñ nii knilasty xtiits Dios, lëë meñ go nitylo lo xtol. ¹⁷ Kyalntson re kuuñtsyey meñ nii xnildzy xtiits Dios: Con xtitsaa kwii meñ kyalbini mal ni kñee meñ stu tiits kub, ¹⁸ ni nikxe gaa señ meñ go mëël ni ki meñ go ngwaan, pe kakty meñ go. Ni tsi lëë meñ go kxob ña lady meñ xsyakñë, lëë meñ xsyakñë kyak.

Lëë Jesús xyëp kpaa

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Loxsye kwnee Jesús lëë xaa byëp kpaa aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli par kñabey xaa. ²⁰ Tsigo lëë xpëedscuel xaa pchoo xluuy xaa xtiits Dios laañee xtsiiñtyee xaa. Lëë Jesús been xaa yudar. Ptee Jesús tiitspey beeñtsyey xaa kyalntson parñee kak nyoo nii nli xtiits Dios xluuy xaa.

Kitsy nii pkëe San Lucas

¹⁻² Tyux Teófilo. Lëen xal kitsy re lool nii nakoo tu xaa non parñee ksocueentaa kchë nii kal kwtedy. Ndaly xaa nojkëe kchë nii beeñtsyey Jesucrist. Lëe meñ nii kono ni xluuyo chutiits xa nako. ³ Lëe na win byub xa nak kchë cos ko destye worñee bislow, aan kwxaakaa nii precisy kso xnëez noo parñee kxalno lool ⁴ parñee kaknan nyëel xa nak kchë nii no kluuy meñ lool.

Lëe angly xñee nii lëe Juan kaly

⁵ Lëe Herodes nak rey xtañ meñ Judea tiemp nii kwyo tu pxosy nii pcholë Zacarías. Lady tub tiy pxosy nii pcholë Abías kwyo Zacarías. Sabely pcholë tsiil xaa, lo xtiy Aarón sëed me. ⁶ Psoob Zacarías xtiits Dios chop tsiil. Por ngo ni tu cho pchilody nlis kiy pe cos lo xaa. ⁷ Per lëe xaa kol le chop xaa aan pchilody nyap tsiil xaa mëed.

⁸ Lëe tu tse lëe xtiy Zacarías pchal sëeb leñ lidzy Dios, ⁹ aan nak xcostumbre pxosy nii klo xko xaa rif parñee kan xaa dyon cho sëeb lo pkoog, aan lëetyee Zacarías pchal sëeb lo pkoog tsiko kox yaal lo Dios. ¹⁰ Kchë meñ kwche ley chool lay mentre lëe yaal noyek. ¹¹ Aan lëe tu xangly Dios byaklo lo Zacarías lo pkoog. Nëzli laañee noyek yaal byaklo angly. ¹² Tsiñee lëe Zacarías kon angly, byeñdy xaa pe nyuñ xaa aan tir ptsyeb xaa. ¹³ Per lëe angly chëb:

—Zacarías, ktsyeebtyoo, por lëe Dios biñ nii xñaboo, aan lëe tsiiloo Sabely kap tu mëed nii kcholë Juan. ¹⁴ Aan lëel kle ni ndaly gaa meñ kle tsi lëe mëed ko kaly. ¹⁵ Por tu xaa non kak xiño lo Dios. Kidy xaa viñ ni kidy xaa cos nii chuuñ ksudzy, ni lëe Kyalbini Ntson sëeb leñ styoo xaa antes nii kaly xaa. ¹⁶ Lëe xaa ktikche styoo meñ Israel lo Dios. ¹⁷ Lëe xiño Juan tenech lo Dios, ni siñee kwyo kyalbini leñ styoo Elías, tsow leñ styoo xaa, ni sinak nii kwnabey Elías kñabey xaa, parñee kisyaaal xaa xtily meñ nii xtilyni xiñ, ni parñee ksoob meñ ntseeb tiits. Singo mod lëe xaa kluuy xa kyëmbës meñ Dios.

¹⁸ Tsigo lëe Zacarías kwnabtiits lo angly chëb:

—¿Xa mod kniladzyaa nii sak nrri cumplir? Por kwyoxaa ni kwyo x tsiilaa.

¹⁹ Tsigo lëe angly kwëb chëb:

—Naa nak Gabriel. Lo Dios tugak son, aan lëe xaa pxaal naa syelynin tiits re lool. ²⁰ Per lëe na como bnilastyoo tiits nii byelynin, lëel kyaan ngop, aan chilody kñeel axte tse lëe kchë nrri kak cumplir.

²¹ Mentre lëe kchë ngo kayak leñ lidzy Dios, lëe kchë meñ nii nche ley xñee penak nii no klyëe Zacarías lo pkoog. ²² Tsiñee lëe xaa pchoo, pchilody nyee xaa, aan axte tsigolye lëe meñ byeñ nii no pe cos kon xaa lo pkoog, xaktyee señ xko xaa aan singo byaan xaa.

²³ Tsi lëe nii no kuuñtsyey Zacarías leñ lidzy Dios byal, lëe xaa sey lidzy xaa. ²⁴ Loxsy ngo lëe tsiil xaa kok xiñ, aan kaay mëe pchoody me lidzy me porñee nladzy me: ²⁵ “Lëe Dios bnee kyalnsaak re lon parñee ktelastraa tsiñee kan meña.”

Lëe angly xñee nii lëe Jesús kaly

²⁶ Tsiñee kok xoop mëe nii nak xiñ Sabely, lëe Dios pxaal angly Gabriel tu kyedzy nii lë Nazaret. Galilea ngab kyedzy ko. ²⁷ Leñ kyedzy ko kwyo tu kwnaa yeeñ nii pcholë Mariy, aan lëe me pchootiñle par ktsiilña me tu xaa nii lë José. Lo xtiy David sëed José. ²⁸ Lëe angly kwsëeb leñ lidzy me aan lëe angly pkëeptyux me chëb:

—¡Xle Dios lool ni lëe Dios nakni lii!

²⁹ Tsiñee lëe me kon angly, ptsyeb me biñ me xtiits angly, aan nladzy me penak nii pkëeptyux angly me singo. ³⁰ Per lëe angly chëb:

—Mariy, ktsyeebtyoo, por xle Dios lool. ³¹ Lëel kak xiñ aan lëel kap tu mëed nii kcholë Jesús. ³² Tu meñ xñabey kak mëed ko aan Xiñ Dios nii sob kpaal kolë meñ me, ni lëe Dios kaa kso me kak me rey sinak pxusykoltoo me David, ³³ parñee kñabey me lo meñ Israel aan iip kyaldy xkyalwnabey me.

³⁴ Tsigo lëe Mariy chëb lo angly:

—¿Xa kaapaa mëed con bii tusyaa?

³⁵ Lëe angly chëb:

—Lëe Kyalbini Ntson kiid lool, ni lëe xkyalntson Dios nii sob kpaas kyab ladyoo sinak nii nyako tu xkey. Por ngo Xiñ Dios kak mëed nii kaly. ³⁶ Ni wi gaa meñ liidzyoo Sabely kap tu mëed, nikxe nii meñ kol me ni xñee meñ nii chilody kap mëed. Per lëew kok xoop mëe nii noy xiñ me, ³⁷ por par Dios nody tu cos nii kchilody kak.

³⁸ Tsigo lëe Mariy chëb:

—Ña Dios non. Na kuuñtsyeyaa nii kaklastyee Dios. Loxsye ngo lëe angly bi.

Lëe Mariy chikan Sabely

³⁹ Leñ tse go lëenlëdy lëe Mariy si tu kyedzy nii nche nëz kiy Judea. ⁴⁰ Aan tsiñee lëe me ptsiñ lidzy Zacarías, lëe me pkëëptyux Sabely. ⁴¹ Tsi lëe Sabely biñ nii lëe Mariy xkëëptyux, lëe mëed nii so noy me bni leñ styoo me, aan wor go kash lëe Kyalbini Ntson kwsëeb leñ styoo me. ⁴² Tsigo nguiedzy kwnee me chëb me:

—Ni tu kwnaa karty kuuñlay Dios sinak beeñlay Dioosoo, ni sinak beeñlay Dios xiñoo.

⁴³ ¿Cho nakaa parñee kiid kan xña Xiñ Dios naa? ⁴⁴ Por siikñee biñaa nii lëel xkëëptyux, lëe xiñaa ble aan lëe me bni leñ styoon. ⁴⁵ Dichoosoo nii bnildzyoo nii sak cumplir kchë nii në Dios lool.

⁴⁶ Tsigo lëe Mariy chëb:

Tyub styoon xlen lo Dios.

⁴⁷ Ni xle xkyalmbañaa lo Dios nii pteelaa naa.

⁴⁸ Por lëe Dios psooblo naa nii nakaa tu kwnaa ndoladzy,

aan destye natse lëe meñ kñë lon dichoosoo.

⁴⁹ Por ndaly kyalnsaak nii no kneetsy Tat Tios lon.

Ntson Tat Tios.

⁵⁰ Ni tugak kaa xkëestyoo Dios meñ nii xsoob xtiits me.

⁵¹ Con xkyalwnabey Dios bnitylo me kchë nii nyuuñtsyey meñ nyaa.

⁵² Lëe me kwlii kchë meñ xñabey,

ni lëe me blisklaa kchë meñ ndoladzy.

⁵³ Lëe me ptee nii pkiiñ lo meñ nii no lyaadzy,

aan psonëz me meñ rikw singosy.

⁵⁴ Beeñ me meñ Israel nii ngab lo me yudar,

ni psaanlasty me meñ Israel.

⁵⁵ Por singo byaan me tiits chop me pxusykoltoo no Abraham ni xtiyy Abraham nii nare kiid.

⁵⁶ Tson mëe kwlës Mariy lo Sabely. Loxsye ngo lëe me sey lidzy me.

Lëe Juan Bautist chaly

⁵⁷ Tsi lëe tse kutsiñ nii lëe xiñ Sabely kaly, lëe me kop tu mëedpkiy. ⁵⁸ Aan kchësy meñ nii no kex chilidzy me ni meñ lidzy me kutedy lo me porñee xle meñ nii lëe Dios psaladzy me. ⁵⁹ Lëe kwloxo xon kpidz, lëe me kuni mëed tsobey mëed, aan kokladzy meñ nii ncholë mëed Zacarías sinak lë pxosy mëed. ⁶⁰ Per lëe xña mëed chëb:

—Juan no nii kcholë mëed.

⁶¹ Tsigo lëe meñ chëb:

—Per ni tu meñ liidzyoo lëdy singo.

⁶² Lëe meñ kwnabtiits lo pxosy mëed con señ, parñee këb xaa dyon xa kcholë mëed.

⁶³ Lëe pxosy mëed kwnab tublë table aan lëe xaa pkëe lo table ko: “Juan kcholë mëed.” Aan kchësy meñ psee. ⁶⁴ Ni wor go kaazhkaa lëe Zacarías pchilo kwnee stub, aan lëe xaa bislo pteedy xaa skizh lo Dios. ⁶⁵ Kchësy meñ nii no kex chilidzy xaa ptsyeb, ni kchë kyedzy nii nche nëz kiy Judea pso cuent meñ nii kok. ⁶⁶ Aan kchësy meñ nii biñ ngo xñee:

—¿Cho lëe nii kak mëed re tsi lëe me kroob?

Por nyoo nii lëe Dios nakni me.

Ti nii biily Zacarías

⁶⁷ Lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo Zacarías aan lëë xaa kwnee nii psyaab Dios styoo xaa, chëb xaa:

⁶⁸ Skizh xDios meñ Israel,
por lëë xaa sëëd kteelaa xkyedzy xaa.

⁶⁹ Lo xtiy David pchoo tu xaa ndaan nii pxaal xaa kteelaa lëë no.

⁷⁰ Penaadle pxaal xaa tiits lo xiprofet xaa chëb xaa

⁷¹ nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii xtilyni lëë no ni lo kchë xaa nii chaklasty kan lëë no.

⁷² Ni nyoo nii pkëstyoo xaa pxusykoltoo no.

Por ngo beeñ xaa cumplir kchë tiits ntson nii kwnee xaa.

⁷³ Lo pxusykoltoo no Abraham chëb xaa

⁷⁴ nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii xtilyni lëë no, parñee ktsyebty no ksoob no xtiits xaa,

⁷⁵ ni ksaan no xtol no ni kpañ no sinak xñabey xaa parñee kchilo kpig no lo xaa tyub nii kpañ no.

⁷⁶ Lëë lii, xiñ xiprofet Dios nii sob kpaal kakoo,

por lii nech lo Dios parñee kwiil nëz nii tedy xaa,

⁷⁷ ni parñee këëboo lo meñ Israel nii lëë Dios ktsily xtol meñ go,

ni lëë xaa kteelaa meñ go lo tol.

⁷⁸ Porñee tir buen xDios no,

por ngo lëë xaa kxaal tu xaa nii klyañ kpaal sinak xlyañ ngbidz,

⁷⁹ parñee ksaani xaa lo meñ nii ncheno lo nguey,

ni kluuy xaa xa kpig no lo Dios.

⁸⁰ Lëë xaa wiñ go kwroob aan nonsyke xtiits Dios kuni kik xaa, ni tañ gaa kwyo xaa axte tse nii lëë xaa kwnee lo meñ Israel.

2

Lëë Jesús chaly

(Mt. 1:18-25)

¹ Leñ tse go lëë xtisy Roma nii pcholë César Augusto kwnabey ktyop lë meñ nii no kchë kyedzy nii ngab lo xaa. ² Lëë Cirenio xñabey xtañ meñ Siria worñee kwyaal cens re. ³ Aan no nii kchësy meñ kyey xkyedzy parñee mer xkyedzy meñ jkab meñ. ⁴ Por ngo lëë José pchoo kyedzy Nazaret nii ngab Galilea par tsi xaa tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judea. Kyedzy ko koly rey David ni lo xtiy gaa rey David sëëd José. ⁵ Lëë xaa kwey kyedzy ko parñee siko jkab xaa chop xaa Mariy, por lëë xaa merle ktsiilña me ni lëë gaa me nak xiñle. ⁶ Aan lëëtyee Belén nche xaa tsiñee lëë tse kutsiñ nii lëë xiñ Mariy kaly. ⁷ Siko koly xiñ klo Mariy, aan loxsysy pchal me mëëd ladx, lëë me kwtiix mëëd laañee xkyëtuu ma, porñee ptsyoldy me posad.

Lëë angly xñee lo xaa nii xkyënap mëkwxiily

⁸ Kexka chu kyedzy Belén ptseñ bla xaa nii nche nap xpëkwxiily. ⁹ Aan kolpsye lëë tu xangly Dios ptsiñ lo xaa ni lëë xbini Dios bibëly lo xaa aan tir ptsyeb xaa. ¹⁰ Per lëë angly chëb:

—Ktsyebty to, por tiits nii kuuñ kle styoo do ni styoo kchësy meñ syelynin. ¹¹ Lëë xaa nii këmbës to kiid kteelaa lëë do koly leñ xkyedzy David natse. Lëë xaa nak Crist nii xñabey. ¹² Tsiñee kan do tu mëëd yeeñ nii nchal ladx nix laañee xkyëtuu ma, lëë do kyeñ nii nli tiits nii niyaa lo do.

¹³ Aan misime wor go lëë tub yox angly byety kpaal par ktee angly skizh lo Dios xñee angly:

¹⁴ ¡Skizh Dios nii sob kpaal!

¡Xtee xaa xkyalnsaak xaa lo kchë meñ nii xleni xaa lo kislyu!

¹⁵ Loxsysy byëp angly kpaal, lëë xaa nii xkyënap mëkwxiily chëb lo xcombañer:

—Kol tsoo leñ kyedzy Belén tsiin tyon noo nii biidnë Dios lo no.

¹⁶ Lëenlëdy lëe xaa si aan tsiñee ptsiñ xaa, lëe xaa kon Mariy ni José ni lëe xaa kon mëed yeeñ nii nix laañee xkyëtuu ma. ¹⁷ Lëe xaa bitiits nii lëe angly kukëb lo xaa cho nak mëed nii koly. ¹⁸ Aan kchësy meñ psee biñ nii bitiits xaa nii xkyënap mëkwxiily. ¹⁹ Per lëe Mariy iip bnitylasty Mariy kchë ngo, tugak kwyow styoo me. ²⁰ Lëe xaa nii xkyënap mëkwxiily bi aan lëe xaa ptee skizh lo Dios porñee kon xaa ni biñ xaa kchë nii chëb angly lo xaa.

Lëe Jesús chobey

²¹ Tse nii ptsiil mëed xmal, lëe mëed kwyobey, aan lëe mëed pcholë Jesús, por destye worñee karty kak xiñ Mariy, lëe angly chëb xa kcholë mëed.

²² Tsiñee lëe Mariy kwte lo kyalsyañ sinak xñabey xley Moisés, lëe me kwey Jerusalén par tsini me Jesús leñ lidzy Dios. ²³ Por leñ kitsy nii kë xley Dios xñee nii kchësy mëedpkiy klo jkab lo Dios. ²⁴ Lëe me kuksakon nii xñabey xley Dios. Lëe ley xñee nii schilo kokon meñ chop ngog o chop kaa palom lo Dios.

²⁵ Tiemp ko kwyo tu xaa nii pcholë Simeón leñ kyedzy Jerusalén. Buen xaa ni psoob xaa xtiits Dios ni kwëmbës kaa xaa nii lëe Dios kteelaa meñ Israel. Kokni Kyalbini Ntson xaa. ²⁶ Lëe Kyalbini Ntson chëb nii kejty xaa deelñee kandy xaa kiid Crist. ²⁷ Lëe Kyalbini Ntson pxaal Simeón lidzy Dios, aan tsiñee lëe José ni Mariy ptsiñni Jesús par kuuñtsyey xaa nii xñabey ley, ²⁸ lëe Simeón kwteetsy Jesús aan lëe xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:

²⁹ Blaa na, Tat Tios, ketyaa,

por lëen kon nii lëel beëñ cumplir xtiitsoo,

³⁰ ni lëen kon gaa xaa nii kteelaa meñ,

³¹ ni kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu kan nii lëe xaa pxaaloo.

³² Lëe xaa ksaani lo meñ sit,

ni lëe xaa ksoli meñ Israel.

³³ Lëe pxosy Jesús ni lëe xñaa Jesús psee biñ kchë nii kwnee Simeón. ³⁴ Aan loxsye beëñlay Simeón xaa, lëe Simeón chëb lo Mariy, xñaa Jesús:

—Tsiñee lëe mëed re kñee lo meñ Israel no meñ kpig lo Dios, no gaa meñ ksaan Dios, ni ndaly meñ klëe lo xaa. ³⁵ Singo mod lëe kchë nii xsya styoo meñ kak nyoo. Kchë ngo ktsiñ leñ styool sinak nii nyak tu cuchiy nii kchug xkyalmbañoo.

³⁶⁻³⁷ Kwyo tu kwnaa nii kwnee xtiits Dios. Ñan pcholë me. Xiñ Fanuel nii sëed lo xtiiy Aser kok me. Tap kaly ptsiitap iz chap me. Ptsiilña me, per xaktyee kadzy iz pañ tsiil me, aan destye nii kuty tsiil me, ksatyee tse chi me lidzy Dios par kutiitsni me Dios ni no tse chawdy me par kuuñ ksak me Dios. ³⁸ Lëe Ñan ptsiñ mer worñee lëe Simeón nonee aan lëe me pteedy skizh lo Dios ni lëe me chëb lo meñ nii lëe mëed ko kteelaa meñ Israel.

Lëe pxosy Jesús sey Nazaret

³⁹ Loxsye beëñtsyey pxosy Jesús nii xñabey xley Dios, lëe xaa sey par xkyedzy xaa. Nazaret nii ngab Galilea nak xkyedzy xaa. ⁴⁰ Aan siko kwroob Jesús ni siko ptee Dios kyalchak lo xaa ni lëe Dios kokni xaa.

Lëe Jesús chutiitsni maestre

⁴¹ Ksatyee iz chi pxosy Jesús paskw Jerusalén. ⁴² Por ngo, worñee lëe Jesús kop tsiipchop iz, lëe xaa kwey ksa xaa, por singo nak xcostumbre meñ Israel. ⁴³ Tsiñee lëe lni kwtedy, lëe Mariy ni lëe José bi aan byeñdy xaa nii lëe Jesús byaan Jerusalén. ⁴⁴ Nladzy xaa tse sey Jesús lady meñ. Tu kpidz nder kwsë xaa, per tsiñee konsye xaa nii seydy Jesús lady meñ nii xyuumbey xaa, ⁴⁵ lëe xaa bikche sey xaa Jerusalén sikyub xaa Jesús.

⁴⁶ Axte kwloxo tson kpidz, lëe xaa ptsil Jesús leñ lidzy Dios. Lëe Jesús noyutiitsni maestre. ⁴⁷ Aan kchësy meñ psee biñ kchë nii kwnee xaa. ⁴⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsil, psee pxosy xaa, aan lëe xñaa xaa chëb:

—Xiñ, ¿penak nii psaksil lëe noo? Mban pkyëkyuub noo lii.

⁴⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak kwëkyub to naa? ¿Pe nandy to nii mastre precisy kyën tsiñ leñ lidzy Dios?

⁵⁰ Per byeñdy pxosy Jesús penak kwnee xaa singo.

⁵¹ Lëe xaa sey Nazaret ksa xaa, ni lëe Jesús kaa psoob xtiits pxosy, aan bnitylasty xña xaa kchë ngo. Tugak kwyow styoo me. ⁵² Siko kwroob Jesús ni siko kwyo xkyalcheñ xaa aan ble Dios ni ble meñ lo xaa.

3

*Lëe Juan xluuy xtiits Dios**(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹⁻² Tsiinle iz kok nii nak Tiberio xtisy Roma worñee lëe xiñ Zacarías nii pcholë Juan bislo xluuy xtiits Dios. Lëe Poncio Pilato xñabey xtañ meñ Judea tiemp ko. Lëe Herodes xñabey Galilea, lëe betsy Herodes nii lë Felip xñabey Iturea ni Traconite, lëe Lisantias xñabey xtañ meñ Abilinia, ni lëe Anás ni Caifás nak pxosy nii mastre non. Tiemp ko lëe Dios kwnee lo Juan tañ. ³ Aan lëe Juan kukëb lo kchë meñ nii no kexka chu kiigwpee Jordán nii no nii ktikche meñ styoo lo Dios ni chobnis meñ, parñee ktsily Dios xtol meñ.

⁴ Lëe Juan nak xaa nii xseety profet Isaías worñee pkëe xaa leñ xlibre xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee lo meñ tañ, këb xaa:

“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii xñabey.

Kol kwii tu nëz tubli.

⁵ Kchësy laañee kë yoo kyaktsë,
ni kchësy laañee sob kiy kyak tubli,
kchësy nëz nii xtee vuelt kchooli,
ni kchë kyeech nii no lo nëz kyaktsë.

⁶ Ni kchësy meñ kan kiid xaa nii kteelaa meñ.”

⁷ Tsiñee lëe meñ xtsiñ par kchoobnis Juan meñ, lëe xaa xñee lo meñ:

—¿Nak to sinak mëë! ¿Cho në nii lëe do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios? ⁸ Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëe do ptikche styoo do lo Dios. Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen schilo kuñ Dios kyo re xiñ Abraham. ⁹ Ni lëe kiib yag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex, aan lëew tso lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios.

¹⁰ Tsigo lëe meñ chëb:

—Kwnë pe cos kuuñtsyey noo.

¹¹ Lëe Juan chëb:

—Deelñee chap to chop nëz ladx, kol ktee tub nëzo lo meñ nii kindy xab. Ni deelñee chap to nii ktyaaw, kol ktee nii kaw meñ nii kindy pe kaw.

¹² Wi bla xaa nii xtop tumi nii xyey Roma big chobnis, aan lëe xaa chëb lo Juan:

—Maestre, lëe nook, ¿pe cos kuuñtsyey noo?

¹³ Lëe Juan chëb:

—Kol nab tumi nii nongual kñab to. Ksaksidy to meñ.

¹⁴ Wi bla soldad kwnabtiits lo Juan chëb:

—Aan lëe nook, ¿pe cos kuuñtsyey noo?

Lëe Juan chëb:

—Klady to xcheñ meñ, ni ktsebty to meñ, ni jkëëkiydy to meñ deelñee karty pe kuñ meñ. Kol tso conforme nii chazh to.

¹⁵ Kchësy meñ psee biñ nii kwnee Juan, aan nladzy meñ neñdy lëe Juan nak Crist nii no kxaal Dios. ¹⁶ Per lëe Juan chëb lo meñ:

—Nli naa xchoobnis lëe do con nis, per lëe xaa nii kiid tsiñee lëen kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëe xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Por mastre non xaa lon, ni parñee sinchuñaa kxakaa tuukidy lab xaa xkiiñdyaa. ¹⁷ No xpal xaa ña xaa par kuñ nyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëe xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëe xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuydy.

¹⁸ Ndaly mod kwnee Juan lo meñ worñee bluuy xaa xtiits Dios. ¹⁹ Axte lo rey Herodes kwëntseeb Juan, chëb xaa: “Nody nii tsonil Herodías, por tsiil betsyoo Felip nak me.”

Ni lëdy kaa por ngosy kwëntseeb xaa lo Herodes, sink wi por kchë cos mal nii beeñtsyey Herodeso. ²⁰ Per psaandy Herodes xtol, sink lëew been ktyalyre xaa worñee lëe xaa kwloo Juan skiib.

Lëe Jesús xchobnis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Wi Jesús kwchobnis worñee no kchoobnis Juan kchësy meñ. Aan mentre noyutiitsni Jesús Dios, lëe kpaabyaly ²² aan lëe xKyalbini Ntson Dios sëed sëeb sinak tu palom byab lady xaa. Ni lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lii nak xiñaa. Xkëstyoon lii. Naa kwlel.

Pxusykoltoo Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Kalyptsii iz Jesús worñee lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios. Nladzy meñ nii xiñ José kok Jesús. Lëe José nak xiñ Elí, ²⁴ lëe Elí nak xiñ Matat, lëe Matat nak xiñ Leví, lëe Leví nak xiñ Melqui, lëe Melqui nak xiñ Jana, lëe Jana nak xiñ José, ²⁵ lëe José nak xiñ Matatías, lëe Matatías nak xiñ Amós, lëe Amós nak xiñ Nahúm, lëe Nahúm nak xiñ Esli, lëe Esli nak xiñ Nagai, ²⁶ lëe Nagai nak xiñ Maat, lëe Maat nak xiñ Matatías, lëe Matatías nak xiñ Semei, lëe Semei nak xiñ Josec, lëe Josec nak xiñ Judá, ²⁷ lëe Judá nak xiñ Joanán, lëe Joanán nak xiñ Resa, lëe Resa nak xiñ Zorobabel, lëe Zorobabel nak xiñ Salatiel, lëe Salatiel nak xiñ Neri, ²⁸ lëe Neri nak xiñ Melqui, lëe Melqui nak xiñ Adi, lëe Adi nak xiñ Cosam, lëe Cosam nak xiñ Elmadam, lëe Elmadam nak xiñ Er, ²⁹ lëe Er nak xiñ Jesús, lëe Jesús nak xiñ Eliezer, lëe Eliezer nak xiñ Jorim, lëe Jorim nak xiñ Matat, ³⁰ lëe Matat nak xiñ Leví, lëe Leví nak xiñ Simeón, lëe Simeón nak xiñ Judá, lëe Judá nak xiñ José, lëe José nak xiñ Jonam, lëe Jonam nak xiñ Eliaquim, ³¹ lëe Eliaquim nak xiñ Melea, lëe Melea nak xiñ Mena, lëe Mena nak xiñ Matata, lëe Matata nak xiñ Natán, ³² lëe Natán nak xiñ David, lëe David nak xiñ Isaí, lëe Isaí nak xiñ Obed, lëe Obed nak xiñ Booz, lëe Booz nak xiñ Sala, lëe Sala nak xiñ Naasón, ³³ lëe Naasón nak xiñ Aminadab, lëe Aminadab nak xiñ Admin, lëe Admin nak xiñ Arni, lëe Arni nak xiñ Esrom, lëe Esrom nak xiñ Fares, lëe Fares nak xiñ Judá, ³⁴ lëe Judá nak xiñ Jacob, lëe Jacob nak xiñ Isaac, lëe Isaac nak xiñ Abraham, lëe Abraham nak xiñ Taré, lëe Taré nak xiñ Nacor, ³⁵ lëe Nacor nak xiñ Serug, lëe Serug nak xiñ Ragau, lëe Ragau nak xiñ Peleg, lëe Peleg nak xiñ Heber, lëe Heber nak xiñ Sala, ³⁶ lëe Sala nak xiñ Cainán, lëe Cainán nak xiñ Arfaxad, lëe Arfaxad nak xiñ Sem, lëe Sem nak xiñ Noé, lëe Noé nak xiñ Lamec, ³⁷ lëe Lamec nak xiñ Matusalén, lëe Matusalén nak xiñ Enoc, lëe Enoc nak xiñ Jared, lëe Jared nak xiñ Mahalaleel, lëe Mahalaleel nak xiñ Cainán, ³⁸ lëe Cainán nak xiñ Enós, lëe Enós nak xiñ Set, lëe Set nak xiñ Adán, aan lëe Adán nak xiñ Dios.

4

Lëe Jesús chak preb

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Loxsye kwsëeb Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëe xaa bi chu kiigwpee Jordán, aan lëe Kyalbini kuni xaa tañ. ² Aan ksa choow kpidz nii kwyo xaa tañ go pkaal xaatox xaa. Ni tu pe tawdy xaa. Por ngo, tsiñee lëe xaa kwlaañ, ³ lëe xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ.”

⁵ Loxsye ngo lëe xaatox kuni Jesús tu kik kiy aan ketyle bluuy xaa kchë kyedzy nii nche lo kislyu lo Jesús, ⁶ aan lëe xaa chëb:

—Snetsyaa kchë kyedzy ni cos non nii no lo kislyu lool, por lëe Dios bneetsyo lon aan lëew ktedyaa lo xaa nii klyañ styoon. ⁷ Deelñee soxiboo lon, lëew knetsyaa lool.

⁸ Tsiigo lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

⁹ Lëe xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëe xaatox blëp xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ni lëe xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee Xiñ Dios nakoo, kwyas nu, ¹⁰ por leñ xkitsy Dios xñee: “Lëe Dios kxaal xangly kakni lii. ¹¹ Lëe angly kñaasy lii con ña, parñee lasty kyo niyoo.”

¹² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

¹³ Tsiñee konsye xaatox nii chilodre kuñ xaa Jesús preb, lëe xaa psaan Jesús tu tiemp.

Lëe Jesús xtsiñ xtañ meñ Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ No Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëe xaa ptsiñ Galilea, aan tyub tañ go xseety meñ xaa. ¹⁵ Kchë ktoo nii kwtedy xaa bluuy xaa xtiits Dios, ni kchë gaa meñ kwoy xfavor xaa.

Psaldy meñ Nazaret Jesús

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Lëe Jesús kwey Nazaret. Kyedzy ko kwroob xaa. Aan lëe xaa kwey ktoo tse nii xiladzy meñ Israel, por wal nii singo nak xcostumbre xaa, ni lëe xaa kwsoli par klab xaa kitsy nii kë xtiits Dios. ¹⁷ Lëe xaa kwnaasy kitsy nii pkëe profet Isaías aan lëe xaa byub laañee xñee:

¹⁸ Lëe xKyalbini Ntson Dios nakni naa, por lëe xaa kwle naa par kanin xtiits xaa lo meñ mban.

Lëe xaa pxaal naa kaklaan xaa nii no skiib,

ni kxalyaa lo meñ nii chandy,

ni kchoobladzyaa styoo meñ nii no kyalnë.

¹⁹ Ni lëen syely këp lo meñ nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kteelaa meñ.

²⁰ Loxsye ptse Jesús libre, lëew pko xaa ña xaa nii xkyë tsiñ leñ ktoo aan lëe xaa kwsob. Kchë meñ nii nche siko buy lo xaa. ²¹ Tsigo lëe xaa chëb lo meñ:

—Misme natse lëe kchë nii blabaa lo do kok cumplir.

²² Kchë meñ kwoy xfavor Jesús ni kchë meñ psee biñ kchë tiits ngui nii kwnee Jesús. Aan xñee meñ:

—¿Pe lëdy lëe xiñ José ngue nayak?

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Neñdy snë do tiits re lon: “Doctor, beeñ lii rmedy.” Ni snë do lon: “Kchësy nii ptsyon noo beeñtsyeyoo leñ kyedzy Capernaum, beeñtsyeyo xkyedzyoo.”

²⁴ Ni lëe gak xaa chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak profet, xsaldy meñ xaa. ²⁵ Nli xñen nii ndaly kwnaa viud kwoy Israel xtiemp profet Elías worñee byabty kyo tson iz grol, aan tyub tañ go kwoy kpiñ. ²⁶ Per ni tu lo kwnaa viud nii no Israel pxaaldy Dios Elías, sink lëe xaa pxaal Dios lo tu kwnaa Sarepta nii ngab Sidón. ²⁷ Singo gak xtiemp profet Eliseo ndaly xaa nii byodz lady kwoy Israel, per ni tu xaa byakty. Xaktyee tu xaa Siria nii pcholë Naamán byak.

²⁸ Tsiñee lëe kchësy meñ nii no leñ ktoo biñ ngo, per nli busy blëe meñ lo xaa. ²⁹ Aan lëe meñ kwlii xaa kyedzy. Kuni meñ xaa tu kik kiy klaa parñee kchon meñ xaa siko. Chex kiy go nche kyedzy. ³⁰ Per lëe Jesús kwtedy lady meñ aan lëe xaa si.

Xaa nii kwoy kyalbini mal styoo

(Mr. 1:21-28)

³¹ Lëe Jesús kwey Capernaum nii ngab Galilea, aan tsi lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kol, lëe xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. ³² Psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, porñee si xñee xaa xñabey xñee xaa.

³³ Aan lëe tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo no leñ ktoo. Lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa:

³⁴ —Psaan noo. ¿Penak xkaaloo lëe noo, Jesús Nazaret? ¿Pe sëed knitylool lëe noo yak? Xyuumbeyaa lii ni nanaa nii lii nak Xiñ Ntson Dios.

³⁵ Tsigo lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, chëb xaa:

—¿Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

Lëe kyalbini mal go pchon mguiy go lyu, aan lëew pchoo. Ni tu pe beeñdyo mguiy go.
³⁶ Kchësy meñ ptsyeb aan xñee meñ:

—¿Xa nak kchë cos re? ¡Axte lo kyalbini mal xñabey xaa re aan lëew xchoo!

³⁷ Aan tyub tañ go masyke lë Jesús xseety meñ.

Lëe Jesús chuun kyak xñaatsaap Simoñ

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Tsi lëe Jesús pchoo ktoo, lëe xaa kwey lidzy Simoñ, aan lëe xñaatsaap Simoñ xsyakñë, no me xlyëë. Aan lëe xaa chëbo lo Jesús. ³⁹ Lëe Jesús kwxinchuñ buy lo me aan loxsye kwëntseeb xaa lo xlyëë, lëew pchoo ni lëe gaa me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Ndaly meñ xsyakñë byak

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Tsiñee lëe ngbidz kwyaasy, lëe meñ kuni kchëlo xaa xsyakñë lo Jesús, aan lëe xaa pxob ña xaa kik kchë meñ go, ni kchë gaa meñ go byak. ⁴¹ Ni ndaly leñ styoo meñ nii nche siko pchoo kyalbini mal nii chuptyë, xñee:

—Lii nak Xiñ Dios.

Per lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go. Blaady xaa nyeew, porñee nan kchë kyalbini mal go nii lëe Jesús nak Crist nii no kiid.

Lëe Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo

(Mr. 1:35-39)

⁴² Tsiñee lëe lyu byaani, lëe Jesús kwey tublad chu kyedzy laañee ni tu cho kindy. Per lëe meñ kukyub xaa, aan lëe xaa ptsil lo meñ. Kokladzy meñ ngwëes meñ xaa parñee mbidy xaa, ⁴³ per lëe xaa chëb:

—No nii kateedyaa stubla kyedzy par kluyaa xa nak xkyalwnabey Dios, por par ngo syelyaa.

⁴⁴ Singo kwtedy Jesús xtañ meñ Judea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo.

5

Xaa nii kwnaasy ndaly mël

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Tu vuelt lëe Jesús so chu nistoo nii lë Genesaret, aan singootyee xtaagw kchësy meñ nii chakladzy kon xtiits Dios. ² Lëe Jesús kon nii lëe chop barkw nche nlety chu nis, porñee lëe xpixwano no kiib kyex nii xkaa mël. ³ Lëe Jesús kwyëp leñ tu barkw nii nak xcheñ Simoñ, aan lëe xaa kwnabey kwsosit barkw chu nis. Loxsye ngo lëe xaa kwsob leñ barkw aan lëe xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. ⁴ Tsiñee lëe xaa lox kwnee lo meñ, lëe xaa chëb lo Simoñ:

—Kuni barkw laañee nxity, aan kol kchon xkyex to par kñaasy to mël.

⁵ Tsigo lëe Simoñ chëb:

—Maestre, tyub kyool pkyëë noo tsiñ, aan bñaasty noo mël. Per ya ke nii lii dyon xñeew, lëen kchon kyex lo nis.

⁶ Tsiñee lëe xaa pchon kyex, per nii ndaly mël busy pkaa, axte pchos xkyex xaa. ⁷ Por ngo lëe xaa kwloo señ lo xcombañer xaa nii no stu leñ barkw parñee kuñ xaa go xaa yudar. Lëe xaa go kwey aan chop xbarkw xaa byaktsë axte xkiitsyo lo nis. ⁸ Tsiñee lëe Simoñ Pedre kon kchë ngo, lëe xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Psaan naa, xey, por tu ngoptol nakaa.

⁹ Singo chëb Simoñ porñee ptsyeb xaa ksa xaa meñ nii kon kchë mël nii kwnaasy xaa. ¹⁰ Ni wi gaa Santiagw ni Juan ptsyeb. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Ksa xaa Simoñ xkyë tsiñ. Per lëe Jesús chëb lo Simoñ:

—Ktsyeebtyoo. Por destye natse kñaastroo mël, sink lëel kluuy xtitsaa lo meñ.

¹¹ Loxsye psotsey xaa barkw chu nis, nche gak kchë xtsiñ xaa, lëe xaa sinal Jesús.

Lëe Jesús chuun kyak tu xaa xsyakñë

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Tu tse lëe Jesús so tu leñ kyedzy, tsiñee lëe tu xaa xsyakñe nii xyodz lady ptsiñ. Lëe xaa psoxib ni lëe xaa pkiitsy kë lyu kon xaa Jesús, aan lëe xaa chëb:

—Xey, pe nëedyoo beeñ kyak naa.

¹³ Lëe Jesús pxob ña kik xaa chëb:

—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Wor go kazh lëe xaa nii xyodz lady ko byak. ¹⁴ Aan lëe Jesús chëb kazh lo xaa:

—Ni tu cho lo këebtylo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kaknan kchësy meñ nii lëel byak.

¹⁵ Sisi gaa tse lëe meñ nii chon nii chuuñtsyey Jesús xtyaly, ni lëe meñ chijkëetyag xtiits xaa, ni lëe meñ chi par kuuñ kyak xaa meñ. ¹⁶ Per ndaly vuilt xchooxso Jesús par kutiitsni xaa Dios laañee kindy meñ.

Lëe tu xaa xsyakñe xyak

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Lëe stu tse lëe bla xaa fariseo ni bla maestre ley nii sëed nëz xtañ meñ Galilea, ni Judea ni Jerusalén kusob laañee no kluuy Jesús xtiits Dios. Lëe Dios nakni Jesús. Por ngo chuuñ kyak xaa xaa xsyakñe. ¹⁸ Siko kuni meñ tu xaa xsyakñe nii kë yag lo xaa. Tyub lady xaa xsyakñe go kutoo. Kokladzy meñ nsyëebni meñ xaa leñ yu par kix meñ xaa lo Jesús. ¹⁹ Per pchilody ndyedyni meñ xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. Por ngo lëe xaa kwyëp kik yu, aan lëe xaa kwtoob bla tej, aan nëz laa nyaly go blity xaa xaa xsyakñe go par ktsiñ xaa lo Jesús. ²⁰ Tsiñee lëe Jesús kon nii xnildzy meñ nii ptsiñni xaa xsyakñe go nii lëesy Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñe, lëe Jesús chëb lo xaa xsyakñe:

—Xiñ, lëe kchë xtoloob bily.

²¹ Tsigo nladzy maestre ley ni xaa fariseo: “¿Cho nak xaa gue nii xko xaa falt lo Dios? Dios sye xtsily xtol meñ.”

²² Per lëe Jesús byeñ kchë nii no ksya styoo xaa go aan lëe xaa chëb:

—¿Penak nii xsya tol do? ²³ Schilo këpaa lo meñ xsyakñe: “Lëe kchë xtoloob bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? ²⁴ Per lëen kluy lo do gaanoo nii lëe mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee xtsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xaa nii kutoo go:

—Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

²⁵ Wor go kazh xña lo meñ lëe xaa nii kutoo go kuxche, lëe xaa blis xta xaa, aan lëe xaa sey lidzy xaa, xtee xaa skizh lo Dios. ²⁶ Kchësy meñ nii nche siko psee kon nii beeñtsyey Jesús, aan lëe meñ ptee skizh lo Dios xñee meñ:

—Tu kyalntson nrii ptyon no natse.

Lëe Jesús xkwetsy Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Loxsye ngo lëe Jesús bi siko, aan lëe xaa kon tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma. Leví pcholë xaa go. Lëe xaa sob laañee chikni meñ tumi. Lëe Jesús chëb lo xaa:

—Tënal naa.

²⁸ Lëe Leví kuso, aan nche gak kchë xtsiñ xaa, lëe xaa sinal Jesús.

²⁹ Lëe Leví beeñlo tu niskwaan par Jesús. Aan ndaly xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni stubla meñ kwsob kwi Jesús. ³⁰ Por ngo lëe xaa fariseo ni lëe maestre ley bislo kwneenë xpëedscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Penak nii chawni do ni chini do ksa do xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni meñ ngoptol?

³¹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyakñe xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. ³² Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëen syely kyub meñ nii no xtol parñee kpikche styoo meñ go lo Dios.

Ndaly nii bitiits Jesús lo meñ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Tsigo lëe meñ chëb lo Jesús:

—Kchësy xaa nii no xlad Juan gon ni xaa nii no xlad xaa fariseo chawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, per lëe xpëedscueeloo masyke wagw no xaa.

³⁴ Lëe Jesús chëb:

—¿Pe mod lika nayak ksaan xaa nii chi tu kyalwtsiilña xkyon par kteenë xaa deelñee bii nche xaa nii ptsiilña? ³⁵ Per sitsiñ tse nii lëe xaa ptsiilña kpi. Tsigolye nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalnë meñ.

³⁶ Lëe gak Jesús bitiits nrui lo meñ, chëb xaa:

—Ni tu cho xchugty tublë xab kub par kyëtë tu ladx yoox, por deelñee kchug meñ xab kub, lëew xiñ, ni xtsiildy kaa ladx yoox nii kyëtëw ladx kub. ³⁷ Ni xtyëëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, por lëe nip kub xchos kyeg yoox, aan lëew xiñ chopo. ³⁸ Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub. ³⁹ Ni ni tu cho chidy nip kub loxsye xtyoow nip nii pyexle, por kchë meñ xñee nii mastre nizh nip nii pyexle.

6

Lëe xpëedscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Lëe Jesús sitedy tu lo kwaakon tse nii xiladzy meñ lo tsiñ. Aan lëe xpëedscuel xaa pchoow xobxtily parñee kwii xaa xobxtily kaw xaa. ² Per lëe bla xaa fariseo chëb lo xaa: —¿Penak nii chuuñtsyey do tu cos nii nongualdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ?

³ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Pe karty klab to kitsy nii xñee xa beeñtsyey rey David ksa xcombañer xaa worñee kwlaañ xaa? ⁴ Lëe xaa gon kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa taw kyaxtily nii nak lay ksa xcombañer xaa, nikxe nii nonsy pxosy nongual kaw kyaxtily go.

⁵ Ni lëe gak Jesús chëb:

—Lëe mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

Mguiy nii mbañdy ña

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Lëe stu tse nii xiladzy meñ lo tsiñ, lëe Jesús kukluuy xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, aan lëetyee lëe tu xaa xsyaknë nii mbañdy ñali no leñ ktoo. ⁷ Ni lëe maestre ley gaa ni lëe xaa fariseo nche kleetsy dyon pe syuun kyak Jesús xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiñ, parñee tso pe cos jkëëkiy xaa Jesús. ⁸ Per como nan Jesús pe cos no kik xaa go, lëe xaa chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

Lëe xaa xsyaknë go kwsoli. ⁹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—Kol në dyon pe nongual kak buen tse nii xiladzy meñ lo tsiñ, ote nongual yak kak mal. ¿Pe nongual dyon klaa no kety tu meñ, ote nongual yak kteelaa no meñ?

¹⁰ Lëe xaa buy lo kchë meñ nii nche siko, aan lëe xaa chëb lo xaa xsyaknë go:

—Ptsiily ñal.

Lëe xaa xsyaknë go psoob xtiits xaa, aan lëe ña xaa byaktsey. ¹¹ Per no xaa nii tir blëe, aan lëe xaa bislo bitiits xaa dyon xa ksaksi xaa Jesús.

Lëe Jesús xkwe xaa nii kak apostle

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Misme gak leñ tse go lëe Jesús kwey tu kiy, aan tyub kyool bitiitsni xaa Dios. ¹³ Tsiñee lëe lyu byaani, lëe xaa kwtsyetsy kchë xpëedscuel xaa, aan lëe xaa kwle tsiipchop xaa nii kak apostle. ¹⁴ Lëe lë ksa xaa nii kwle xaa nrui: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ni Ndresy betsy Simoñ, ni Santiagw, ni Juan, ni Felip, ni Bartolomé, ¹⁵ ni Mateo, ni Max, ni Santiagw xiñ Alfeo, ni Simoñ nii kwyo lady tub tiy xaa nii pcholë Cananista, ¹⁶ ni Judas betsy Santiagw, ni Judas Iscariote, xaa nii pko Jesús ña xaa xñabey.

Ndaly meñ xsyaknë xyak

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Lëe Jesús byety kiy ksa apostle, aan lëe xaa kwlës tu lo letsy. Ndaly meñ nii no xlad xaa ptsiñ siko ni ndaly meñ Judea, ni meñ Jerusalén ni ndaly meñ nii no tyub chu nistoo nii lë Tiro ni Sidón ptsiñ. Kchësy meñ go kwey par jkëëtyag meñ go nii xluuy Jesús ni parñee kuñ xaa meñ go rmedy. ¹⁸ Beeñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksi kyalbini mal. ¹⁹ Kchë meñ kokladzy nsyeñ Jesús, porñee byeñ meñ nii lëe Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuuñ kyak xaa kchë meñ xsyakñë.

Kyalwle ni kyalnë

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Lëe Jesús buy lo xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Dichos to nii prob to, por lëe do sëeb laañee xñabey Dios.

²¹ 'Dichos to nii kindy pe kaw do nina, porque sitsiñ tse nii lëe do kyëly.

'Dichos to nii choon do nina, porque sitsiñ tse nii lëe do kxidzy.

²² 'Dichos to tsiñee kaklasty meñ kan meñ do, ni tsiñee kwii meñ do kyedzy, ni tsiñee kotsyetsy meñ do, ni tsiñee kpixladzy meñ kan do sinak nii nyak to tu xaa mal porñee xsoob to xtiits mguiy nii pxaal Dios. ²³ Kol kle ni kol ko nguiool styoo do tse nii ktsyool do kchë ngo, por lëe Dios kizh lëe do tsiñee ktsiñ do kpaa. Ni siñee xsaksi gak meñ lëe do psaksi pxosy meñ kchë profet nii biid penaadle.

²⁴ 'Chooksye lëe doy nii nak to rikw, por lëe do kwaan nii no jkaa do.

²⁵ 'Chooksye lëe doy nii xlyaañdy to nina, por so tse nii lëe do tedy kpiñ.

'Chooksye lëe doy nii xidzy to nina, por so tse nii lëe do koon por kyalnë.

²⁶ 'Chooksye lëe doy tsiñee xlisklaa meñ do, por singo gak blisklaa pxusykoltoo meñ kchë profet wnee xuuy nii biid penaadle.

Kyalwkëstyoo

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Per lëen xñe lo do, kchësy to siñee xkëëtyag to xtitsaa, nii jkëstyoo do meñ nii xlëe lo do, ni kuñ do kyalbuen lo meñ nii chaklasty kan lëe do. ²⁸ Kol ktikche tiits buen lo meñ nii xkyë lo do, ni kol nab nii kakni Dios meñ nii xkotsyetsy lëe do. ²⁹ Deelñee kiswee meñ tublad kwesyoo, wi stublado ptee kiswee meñ. Ni deelñee no cho chakladzy kla xchakeetoo, blaa koy xaa wi xmaankwoo. ³⁰ Ni deelñee kñab meñ tu cos lool, ptedyo. Ni deelñee kla meñ tu cos lool, kuuñkiydylo. ³¹ Kol kan meñ sinak chakladzy to kan meñ do.

³² 'Deelñee xaktyee meñ nii xkëstyoo gak lëe do xkëstyoo do, pa nondyo. Por singo gak chuuñtsyey kchë meñ ngoptol. ³³ Ni deelñee xaktyee gak lo meñ nii buen lo do chuñ do kyalbuen, pa nondyo. Por singo gak chuuñtsyey meñ ngoptol. ³⁴ Deelñee xaktyee lo meñ nii xyeñ do schilo kizh xkutiñ do, pa nondyo. Por singo chuuñtsyey meñ ngoptol. Tsiñee xkutiñ xaa tu cos, xkyëmbës xaa ktikche meñ favor go. ³⁵ No nii jkëstyoo do meñ nii xlëe lo do, ni no nii kuñ do buen. Ni no nii kutiñ do cos, per kyëmbësty to nii ktikche meñ favor go lo do, tsiin nroobre nii jkaa do lo Dios nii sob kpaa ni lëe gaa to kak xiñ xaa. Buen xaa, lëe xaa chakni meñ nii xsakty styoo ni meñ mal. ³⁶ Kol jkëstyoo meñ sinak nii xkëstyoo Tat Tios lëe do.

Jkëëkiydy to meñ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Kseejty to meñ tsiin kseejty Dios lëe do, ni jkëëkiydy to parñee jkëëkiydy Dios to. Kol knityladzy falt nii xko meñ lo do tsiin ktsily Dios xtol do. ³⁸ Kol kteedy nii jkiiñ meñ tsiin knee Dios nii jkiiñ do. Lëe xaa ktiix nii kneetsy xaa lo do aan axte kpixo chu medid. Sinak nii xtiixak to nii xtee do lo xcombañer do ktiix Dios nii kneetsy xaa lo do.

³⁹ Aan lëe gak Jesús bitiits nrii chëb:

—¿Pe schilo nawen kluuy xaa ni xñady lo nëz lo stu xaa nii chandy? ¿Pe lëdy nayak sikyab xaa leñ tu kyeech chop xaa? ⁴⁰ Mastre chak maestre lo mëedscuel, per tsi lëe mëedscuel lox xseedy, lëe xaa chak sinak chak xmaestre xaa.

⁴¹ ¿Penak xseel chanoo tublë kizh wiñ nii no lo betsyoo, aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? ⁴² ¿Xa kchilo kēēboo lo betsyoo: “Kwlës dyon, beetsy, kwın kizh wiñ nii no lool”, deelñee xyeñdyoo nii mastre ngol yag nii no lool? Kseedyoo meñ, sink klo kwlii yag ngol nii no lool, tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo betsyoo.

Por xnex yag kyuumbey meñ

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Xkyedy nex byodz lo yag buen, ni kyedy nex buen lo yag nii buendy. ⁴⁴ Por xnex yag xyuumbey meñ yag. Xkyedy yegw lo yakitsy, ni xkyedy uv lo sars. ⁴⁵ Tiits buen xñee xaa nii buen no styoo xaa, per lëe xaa mal, tiits mal xñee xaa, porñee mal no styoo xaa. Ni kchë gaa nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ.

Xaa nii xsoob tiits ni xaa nii xsoobtyo

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Penak xñee do nii naa nak xaa nii xñabey lo do, aan chuuñtsyeydy to nii xñen? ⁴⁷ Lëen kniy cho nak sinak meñ nii xkëetyag xtitsaa ni chuuñtsyey nii xñen. ⁴⁸ Nak meñ go sinak tu xaa nii kwteen nxity lo kyo par tsaalidzy. Aan tsiñee lëe nis kok naal kiigwpee, lëe nis kutsib axte chilidzy xaa, per beñ kxisty niso, porñee tsiitsy sobo. ⁴⁹ Per lëe meñ nii xkëetyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak meñ go sinak tu xaa nii psaa lidzy nëb lo lyu aan kwteeny xaa. Aan tsiñee lëe nis kok naal kiigwpee, lëe nis kutsib axte chilidzy xaa, lëe nis pchon lidzy xaa aan kashka kwnitylow.

7

Lëe Jesús chuuñ kyak xmos soldad

(Mt. 8:5-13)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëe xaa sey Capernaum. ² Siko kwyo tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma, aan lëe tu xmos xaa kwxaaknë. Tir xkëstyoo xaa mos ko, per lëe mos no nëz kyalkuty. ³ Tsiñee lëe xaa biñ nii lëe meñ xsocuent nii chuuñtsyey Jesús, lëe xaa pxaal bla xaa kol nii xñabey lo meñ Israel sinab nii tsikuuñ kyak Jesús xmos xaa. ⁴ Lëe xaa kol go kwey aan lëe xaa kwnab nii tsi Jesús, chëb xaa:

—Chigal nii kuñoo soldad xñabey re yudar, ⁵ por xkëstyoo xaa meñ xkyedzy noo. Lëe xaa psaa xiktoo noo.

⁶ Lëe Jesús sinal, per tsiñee lëe xaa ptsiñ kex chilidzy soldad nii xñabey, lëe soldad pxaal bla xamigw kukëb lo xaa:

—Ko tsiñdyaa lool, por cho naktyaa parñee sēēboo leñ lidzyaa. ⁷ Por ngo nii byaxtyaa nyelyaa yuubaa lool. Pxaal tiits parñee kyak xmosaa. ⁸ Por deel naa no xaa nii mastre xñabey lon, lëe naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

⁹ Psee Jesús biñ ngo, aan lëe xaa chëb lo meñ nii nal xitsy xaa:

—Nli xñen nii karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa re.

¹⁰ Tsiñee lëe xaa nii kune lo Jesús ptsiñ chu yu, lëe mos nii xsyaknë tselye byak.

Lëe Jesús chuuñ kpañ xiñ tu kwnaa viud

¹¹ Loxsye ngo lëe Jesús si tu kyedzy nii lë Naín ksa xpëedscuel aan ndaly meñ kunal xaa. ¹² Tsiñee lëe xaa ptsiñ kex chu kyedzy, lëe xaa kon nii lëe meñ sijkeetsy tu xiñgan tu kwnaa viud. Mëed tusy kok xaa wiñ go lo xñaa, aan singootyee ndaly meñ sinal me wkeetsy. ¹³ Lëe Jesús pkëstyoo kwnaa go aan lëe xaa chëb lo me:

—Koondyoo.

¹⁴ Lëe xaa big kwseñ xaa chu yaglan, aan lëe xaa nii nxob yaño kwche tse. Loxsye ngo lëe xaa chëb lo mëed kuty ko:

—Xaa wiñ, lool xñen, jkuxche!

¹⁵ Lëe xaa wiñ nii kuty ko kwsobli ni lëe xaa kwnee, aan lëe Jesús psaan xaa lo xña xaa. ¹⁶ Kchësy meñ nii kon ngo psee ni ptee skizh lo Dios, xñee:

—Lëe tu profet kwlañche lo no, ni lëe Dios sëed kuñ meñ yudar.

¹⁷ Aan tyub Judea ni kchë kyedzy nii nche nëz tañ go bitiits meñ nii beeñtsyey Jesús.

Meñ nii chini xtiits Juan Bautist

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Lëe xpëedscuel Juan bitiits kchë ngo lo Juan. Por ngo lëe Juan kwtsyetsy chop xpëedscuel, ¹⁹ aan lëe Juan pxaal xaa lo Jesús par kñabtiits xaa dyon pe lëe Jesús nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbës xaa. ²⁰ Lëe xaa nii pxaal Juan chëb lo Jesús:

—Lëe Juan Bautist pxaal lëe noo par kñabtiits noo dyon pe lii nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbëes noo.

²¹ Wor go kash lëe Jesús beeñ kyak ndaly meñ xsyakñë ni lëe xaa beeñ kyak meñ nii no kyalbini mal leñ styoo ni meñ nii xñady lo.

²² Tsigo lëe xaa chëb lo xpëedscuel Juan:

—Kol kyey, aan kol kutiits kchë nii kon do ni biñ do lo Juan. Kol këb nii lëe meñ nii xñady lo chan, ni lëe meñ nii në niy xsyë, ni lëe meñ nii xyodz lady xyak, ni lëe meñ nii xkwaat chon, ni lëe meñ kuty xpañ, ni lëe kchë meñ nii ni tu pe chapty xkëëtyag xtiits Dios. ²³ Ni kol këb: Dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

²⁴ Tsiñee lëe xpëedscuel Juan bi, lëe Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii nëz re nëz rek xni me? ²⁵ Aan deelñee kukuydy to ngo, ¿pe cos kukuy do? ¿Pe kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy sye rey no xaa nii nakw ladx non ni xaa nii mbëe mbañ. ²⁶ Kol në dyon pe cos kukuy do. ¿Pe kukuy do tu profet yak? Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. ²⁷ Lëe Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:

Lëen kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

²⁸ Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak Juan. Per lëe laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.

²⁹ Kchësy meñ pkëëtyag nii kwnee Juan aan axte wi xaa nii xtop tumi nii xyey Roma byeñ xa nak xkyalwnabey Dios. Por ngo lëe xaa kwchobnis lo Juan. ³⁰ Per lëe xaa fariseo ni maestre ley kwchobnisty xaa lo Juan. Kwxaakty xaa kyalnsaak nii pxaal Dios.

Chëb kaa Jesús:

³¹ —¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp dyon? ³² Nak meñ nii no natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe kity laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa: “Biily noo flaut aan byëedy to, ni biily noo ti nii së mban aan biiñdyak to.” ³³ Por na nii biid Juan xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee tawdy xaa kyaxtily ni kowdy xaa wiñ.

³⁴ Lëe na nii lëe mguiy nii pxaal Dios chaw ni chi wiñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa gue ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëe xaa xtsiil lsa meñ ngoptol ni meñ nii xtop tumi nii xyey Roma. ³⁵ Per por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Lëe Jesús kwey lidzy Simoñ

³⁶ Lëe tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy xaa par kaw Jesús, aan lëe Jesús sob lo mezh. ³⁷ Tsiñee lëe tu kwnaa ngoptol nii no leñ kyedzy ko biñ nii lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa fariseo go, lëe me kwey noy me tu bot aceit nii xlyaa nex. ³⁸ Lëe me big nëz xitsy Jesús choon me aan lëe me pkadz niy xaa con nis lo me. Loxsye ngo lëew pkwiitsy me con kits kik me, ni lëe me ptsiil chuwo, ni lëe me kwtëëbo aceit xlyaa nex. ³⁹ Tsigo nladzy xaa fariseo nii kwtsyetsy Jesús kaw Jesús: “Deelñee nyak xaa gue profet, nyeñ xaa nii no xtol kwnaa nii so lo xaa.” ⁴⁰ Per lëe Jesús chëb lo xaa fariseo:

—Simoñ, chakladzyaa kniyaa tu cos lool.

Aan lëe xaa chëb:

—Kwnëw maestre.

⁴¹ Lëe Jesús chëb:

—Chop xaa name nsëeb lo tu xaa nii xkutiñ tumi. Tu xaa nsëeb kaay kyoow denario. Lëe stu xaa nsëeb choowptsiw. ⁴² Aan como pchilody nguizh xaaw, lëe xaa nii xkutiñ tumi ptsily chop lë xaa parnee kak nsëebtre xaa. Kwnë dyon lo chop xaa go cho xaa mastre ksak styoo.

⁴³ Lëe Simoñ chëb:

—Buty xaa nii mastre nroob tumi nsëebo.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xtiitsoo.

⁴⁴ Lëe Jesús byoogw buy lo kwnaa go, aan lëe xaa chëb lo Simoñ:

—¿Pe chanoo kwnaa re? Kwsëbaa liidzyoo, aan bneestyoo nis nyadx niyaa. Per lëe kwnaa re kwtiib niyaa con nis lo me, ni lëew pkwiitsy me con kits kik me. ⁴⁵ Ptsiilchuwdyoo naa, per lëe me, destye kwlaañaa, tugak no ktsiil chuw me niyaa. ⁴⁶ Ni kwtëebtyoo aceit lo kikkaa, per lëe me kwtëeb me aceit xlyaa nex niyaa. ⁴⁷ Por ngo xñen nii lëe kchë xtol me bily, pornee tir pkëstyoo me. Per lëe meñ nii ndalydy xtol xpily, xisy xkëstyoo meñ go.

⁴⁸ Loxsye ngo lëe xaa chëb lo kwnaa go:

—Lëe kchë xtoloo bily.

⁴⁹ Tsigo nladzy stubla xaa nii ksa xaa nche sob lo mezh:

—¿Cho nak xaa gue nii axte tol xtsily xaa?

⁵⁰ Per lëe Jesús chëb lo kwnaa go:

—Pornee bnildazyoo, ngo nii lëel kwtelaa. Byey, pe tsinidre kikoo.

8

Kwnaa nii beeñ yudar Jesús

¹ Loxsye ngo lëe Jesús kwey ndaly kyedzy nii nche tañ go, kukluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ. ² Wi bla kwnaa nii kwlii xaa kyalbini mal leñ styoo ni beeñ kyak xaa kunal. Lady kwnaa go si María Magdalena. Leñ styoo me pchoo kadzy kyalbini mal. ³ Ni lady kwnaa go si Xwan, tsiil Cuza. Lo Herodes kwë Cuza tsiin. Ni lady kwnaa go si Susan, ni wi kchë kwnaa nii ptee kchë nii pkiin xaa kunal.

Xcuent ngon

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ndaly meñ pchoo xkyedzy par kan meñ Jesús. Por ngo singootyee ndaly meñ ptyop, aan lëe Jesús pso cuent re lo meñ, chëb xaa:

⁵ —Tu ngon name pchoo si kon. Aan tsi lëe xaa bislo xnee xaa pni, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëew ksubniy meñ ni lëew ptop mguin. ⁶ No gaa laañee byabo lady kyo, aan tsi lëe pni go kwlañ, lëew pidzy, pornee ngopyt lyu. ⁷ Ni no laañee byabo lady yakitsy, aan tsi lëew kwlañ, lëe yakitsy kwtiño. ⁸ Per lëe stub lugar lëe xipni xaa byab laañee neely lyu, aan lëew kwroob ni ngui koko. No lady pni go kwsob axte tu kyoow xob.

Loxsye bitiits Jesús ngo, nguiedzy chëb xaa:

—Deelnee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag.

Lëe Jesús xñee xa nak xcuent ngon

(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)

⁹ Tsigo lëe xpëedscuel Jesús kwnabtiits xa nak cuent ko, ¹⁰ aan lëe xaa chëb:

—Lëe Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per lëe lo meñ nii nche tublad nonsyke con cuent xluyno, parnee nikxe kuy meñ, per kandy meñ, ni nikxe kon meñ, per kyeñdy meñ.

¹¹ Lëe pni nak sinak xtiits Dios. ¹² Lëe pni nii byab lo nëz nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, per xlyëedy lëe xaatox chikwii tiits ko styoo meñ, parnee knilasty meñ ni telaady meñ. ¹³ Lëe pni nii byab lady kyo nak sinak meñ nii xle xkëetyag xtiits Dios, per como kindy luw, xtsedy xniladzy meñ go, por tsi lëe kyalnë sëed lëe meñ go xchooxso.

¹⁴ Lëe pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, per tseyga tseyga

lëe kchë cos nii chak lo kislyu re, ni kchë cos non ni cos ngui xluuylo lo meñ go aan xsoobty meñ go xtiits Dios. ¹⁵ Lëe pni nii byaab kaa laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios ni xniladzyo ni chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Xcuent bini
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ 'Ni tu cho xkëedy tu bini par kaaw leñ lon o tsolan gaaw, sink lëew xkyë par sobo tu laañee ksaaniw lo meñ nii xsyëeb yu. ¹⁷ Singo gak nody tu cos ngeetsy nii kchukëdy, ni nody kaa tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy.

¹⁸ 'Kol kap cuent, por lëe meñ nii chaple cos jkaarew. Per lëe meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chap meñ go kpichee.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Lëe xñaa Jesús ni betsy xaa kwey laañee so xaa, per pchilody mbig me lo xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. ²⁰ Lëe meñ kunitiits lo xaa chëb:

—Lëe xñaal ni lëe betsyoo nche ley, chakladzy kan lii.

²¹ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Kchësy meñ nii xkëetyag xtiits Dios ni chuuñtsyeyo nak tnan ni nak betsyaa.

Lëe Jesús xkwëes me
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Tu tse lëe Jesús kwyo tu leñ barkw ksa xpëedscuel, aan lëe xaa chëb:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

Lëe xaa si, ²³ aan lëe Jesús kuutkesy leñ barkw. Lëe me gaa bislo xpi ni lëe nis noyaktse leñ barkw. Tsiñee kon xpëedscuel Jesús nii lëe barkw nonity lo nis, ²⁴ lëe xaa kukuunñ kna Jesús, chëb xaa:

—¡Maestre! ¡Maestre! ¡Lëe barkw nonity lo nis!

Lëe Jesús kuxche, aan lëe xaa kwëntseeb lo me ni lo nis, ni lëe gaaw byaktse. ²⁵ Tsigo lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan lo xtseeb ko xñee xpëedscuel xaa lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa re nii xsoob me ni xsoob nis xtiits xaa?

Mguiy nii kwyo kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Lëe xaa ptsiñ xtañ meñ Gerasa nii nche stublad chu nistoo Galilea. ²⁷ Aan tsiñee lëe xaa byety barkw, lëe tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo big lo Jesús. Kok xtsele nii chakwty xaa ladx ni nody xaa leñ tu yu, sink lady paa no xaa. ²⁸ Lëe xaa psoxib lo Jesús, aan lëe xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—Jkaaldyoo naa, Jesús, Xiñ Dios nii sob kpa. Xñabaa nii ksaksidyoo naa.

²⁹ Singo chëb xaa porñee lëe Jesús kwnabey nii kchoo kyalbini mal go leñ styoo xaa. Ndaly vuilt psaksi kyalbini mal xaa, aan nikxe pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden parñee kchoody xaa, lëew pchug xaa, aan lëe kyalbini mal go kuni xaa tañ. ³⁰ Lëe Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël?

Aan lëe xaa chëb:

—Ndaly lën.

Singo chëb xaa porñee ndaly kyalbini mal kwsëeb leñ styoo xaa. ³¹ Lëe kyalbini mal go kwnab nii kxaaldy Jesússo linfiern. ³² Aan como lëe tub tsoon ngutsy ncheno wagw chex kiy go, lëe kyalbini mal kwnab tiitspey lo Jesús par sëebo leñ ngutsy ko. Aan lëe xaa pteedy tiitspey. ³³ Lëe kchë kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go, lëew kwsëeb leñ ngutsy nii nche siko, aan lëe kchë ngutsy ko kukyab lo nis, aan lëe ma kuty.

³⁴ Lëe xaa nii xkyënap ngutsy pxoon, kukni tiits kyedzy ni lëe xaa bitiits kchë nii kon xaa lo meñ nii ptsyool xaa nêz. ³⁵ Lëe meñ kukuy aan tsiñee lëe meñ ptsiñ laañee so Jesús,

lëe xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo sob lo Jesús. Nyaani chak xaa ni lëe xaa tse nakw xab xaa. Lëe meñ ptsyeb. ³⁶ Aan lëe xaa nii kon kchë ngo bitiits xa byak xaa nii kwoy kyalbini mal leñ styoo. ³⁷ Tsigo lëe kchë meñ Gerasa kwnab nii kpi Jesús tañ go, porñee tir ptsyeb me. Lëe Jesús byo barkw aan lëe xaa bi. ³⁸ Kokladzy xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo nyinal xaa Jesús, per lëe Jesús psonëz xaa chëb:

³⁹ —Byey liidzyoo, aan bitiits xa beñ kyak Dioosoo.

Lëe xaa go sey aan tyub leñ kyedzy bitiits xaa xa beñ kyak Jesús xaa.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ skiñ xab Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ stublad chu nistoo stub, xle meñ kuktsiilnëz meñ xaa, porñee kchësy meñ nche mbës xaa. ⁴¹ Lëe tu xaa nii lë Jairo nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëe xaa psoxib lo Jesús parñee tsi Jesús lidzy xaa, ⁴² porñee lëe xiñtsyaap xaa nii chap masy tu tsiipchop iz no nëz kyalkuty. Mëed tusy nak me lo xaa. Lëe Jesús si aan xtaagw kchë meñ nii sinal xaa.

⁴³ Lady kchë meñ go si tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyaknë me, xchoo me cheñ. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kukxiñ me xtumi me aan byagty me. ⁴⁴ Lëe kwnaa go big nëz xitsy Jesús aan lëe me kwseñ skiñ xab xaa, aan wor go kazh lëe me byag cheñ.

⁴⁵ Lëe Jesús chëb:

—¿Cho kwseñ xabaa?

Aan como kchësy meñ chëb: “Lëdy lëe noow”, lëe Pedre chëb:

—Maestre, kchësy meñ xtaagw lii ni xchëep lii.

⁴⁶ Per lëe Jesús chëb:

—No cho kwseñ naa, por byënaa nii lëen beñ tu kyalntson.

⁴⁷ Tsiñee lëe kwnaa go kon nii chilody tsolan me, xisy me aan lëe me kuksoxib lo Jesús. Aan xña lo meñ lëe me pxobtol penak kwseñ me xaa ni lëe me chëb nii wor go kazh lëe me byak. ⁴⁸ Lëe Jesús chëb lo me:

—Xiñ, porñee bnildazyoo nii suuñ kyakaa lii, ngo nii lëel byak. Byey, pe tsinidre kikoo.

⁴⁹ Lëe Jesús bii nonee tsiñee lëe tu xaa nii pchoo lidzy xaa nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëe xaa chëb lo xaa xñabey go:

—Lëe xiñtsyaapoo tse lox kuty. Kotsiiñtroo lo maestre.

⁵⁰ Lëe Jesús biñ, aan lëe xaa chëb:

—Ktsyebtyoo. Bnildazy nii lëe Dios kuuñ kyak xiñoo aan lëe me kyak.

⁵¹ Tsi lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa go, xaktyee Pedre, ni Santiagw, ni Juan, ni xña meëd kwnaa go ni pxosy me blaa xaa kwsëeb leñ yu. ⁵² Kchësy meñ nchenoyoon ni no kteenë por meëd kwnaa go, per lëe Jesús chëb:

—Koondy to. Kujty me, sink lëe me nixyesy.

⁵³ Kchësy meñ pxidzyny Jesús, porñee nan meñ nii kuty me. ⁵⁴ Lëe Jesús kwseñ ña me aan lëe xaa chëb:

—Mëed wiñ, lool xñen, kuxche.

⁵⁵ Lëe me pañ aan wor go kazh lëe me kuxche, aan lëe Jesús chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

⁵⁶ Tir psee pxosy me, per lëe Jesús chëb nii ni tu cho lo kutiisty xaaw.

9

Lëe xpëedscuel Jesús chikluuy xtiits Dios

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel, aan lëe xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë. ² Lëe xaa pxaal xpëedscuel xaa parñee kluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë, ³ chëb xaa:

—Koydy to nii jkiñ do nëz, ni yag nii ksoxka do, ni bols, ni kyaxtily, ni tumi, ni koydy to ladx par ktsyëë xab to. ⁴ Tsiñee ktsiñ do cualquier lidzy meñ, kol kwës siko axte nii

kpi do kyedzy ko. ⁵ Deelñee no tu kyedzy nii kaklasty meñ knee meñ laañee kwës to, kol kchoo kyedzy ko, aan kol kwib yu nii xña niy do, parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.

⁶ Lëe xpëedscuel xaa kwey kchë kyedzy nii nche tañ go, bluuy xaa xa kteelaa Dios meñ ni beeñ kyak xaa meñ xsyakñë.

Lëe Herodes chakladzy kan Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Lëe rey Herodes biñ nii lëe meñ xseety Jesús ni kchësy nii chuuñtsyey Jesús, aan nandy Herodes pe kwxaak, porñee no meñ kwnee nii lëe Juan pañ. ⁸ No gaa meñ kwnee nii lëe profet Elías kwlañche, ni no meñ kwxaak nii tu profet nii biid penaadle pañ. ⁹ Per lëe Herodes chëb:

—Yuub naa kwnabey kwchug kik Juan. ¿Cho ngue tsiigo tant xseety meñ?

Por ngo nii kokladzy Herodes nyan Jesús.

Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Tsiñee lëe xapostle Jesús bikche, lëe xaa bitiits kchë nii beeñtsyey xaa, aan lëe Jesús sini xaa tu kyedzy nii lë Betsaida. ¹¹ Per lëe meñ byeño, aan lëe meñ kunal. Lëe Jesús kaa kwnee lo meñ xa nak xkyalwnabey Dios ni lëe xaa beeñ kyak meñ xsyakñë.

¹² Lëe tse no ktsye tsi lëe ksa tsiipchop xpëedscuel xaa big lo xaa chëb:

—Psonëz meñ parñee kyey meñ wxiladzy ni tsikyub meñ nii ktyaaw kyedzy ni kchë laañee sob yu, por ni tu cho kindy nu.

¹³ Lëe Jesús chëb:

—Lëe do wo, kol ktee nii kaw meñ.

Lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—Kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo, xakxe deelñee kyosyuuy noo nii kaw kchësy meñ re.

¹⁴ Siik kaay mily meñ, per lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol këb lo meñ nii sob meñ choowptsii gaa meñ tub lugar.

¹⁵ Lëe xpëedscuel xaa psoob tiits aan loxsye kwsob meñ, ¹⁶ lëe Jesús kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaa par ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye beeñ grol xaaw, lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa par kiisy xaaw lo meñ. ¹⁷ Kchësy meñ byëly, aan tsiñee lëe wagw kwlox ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy.

Lëe Pedre xñee nii Jesús nak Crist

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Tu tse lëe Jesús noyutiitsni Dios nonsy, aan lëe xpëedscuel xaa nche lo xaa. Lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?

¹⁹ Lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist, no gaa meñ xñee nii lii nak profet Elías, ni no stubla meñ xñee nii no cho tu profet nii pañ nakoo.

²⁰ Tsiigo lëe Jesús chëb:

—Lëe dook, ¿pe nan do cho nakaa?

Aan lëe Pedre kwëb chëb:

—Lii nak Crist, Xiñ Dios.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Per lëe Jesús psaan kazh tiits nii ni tu cho lo këbty xaaw.

²² Ni lëe xaa chëb nii tir mban tedy mguiy nii pxaal Dios, ni ksaldy xaa kol xaa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëe meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ.

²³ Ni lëe gak Jesús chëb lo kchësy meñ:

—Deelñee no tu do chakladzy tso xladaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do, ni no nii tse con tse tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. ²⁴ Por lëë kchë xaa nii choxko kteelaa xkylambañ lo kyalkuty kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ, porñee xnildazy xaa xtitsaa. ²⁵ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë meñ kety? ²⁶ Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon xtitsaa, lëë mguiy nii pxaal Dios kteladzy kan kchë meñ go tsiñee lëë xaa kiid con xkylwnabey Dios ksa xaa angly. ²⁷ Xsobaa nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ xkylwnabey Dios.

Lëë Jesús xtsyëëlo

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Tse nii kwlox xon kpidz nii bitiits Jesús kchë ngo, lëë xaa kwey tu kik kiy kukutiitsni xaa Dios ksa xaa Pedre, Santiagw ni Juan. ²⁹ Mentre lëë Jesús noyutiitsni Dios, lëë lo xaa ptsyëë ni lëë xab xaa byak nguitsy ni lëëw bibëly. ³⁰ Aan lëë chop xaa ptsiñ chutiitsni xaa. Moisés ni Elías nak chop xaa go. ³¹ Xpibëly xaa. Lëë xaa bitiits nii lëë Jesús kety Jerusalén. ³² Nikxe kwyo mgaal lo Pedre ksa xcombañer, lëë xaa kwchena, aan lëë xaa kon nii xpibëly Jesús ni xpibëly xaa nii bitiitsni Jesús. ³³ Tsiñee lëë chop xaa go no kpi lo Jesús, lëë Pedre chëb:

—Maestre, ¡xaatke mbëë nche no nu! Lëë noo ksa tson yu yagxiidy: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.

Per nandy Pedre penak kwnee xaa singo. ³⁴ Lëë Pedre bii nonee tsiñee lëë tu xkey ptaagw laañee nche xaa. Lëë xaa kwnity lo xkey go, aan lëë xaa ptsyeb. ³⁵ Lo xkey go pchoo tsiy tu xaa nii chëb:

—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

³⁶ Loxsye biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, lëë xaa kon nii xaktyee Jesús so. Koñee kwneedy xaa, ni tu cho lo bitiisty xaa kchë nii kon xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús byety kiy ksa xpëëdscuel aan lëë tubtsoon meñ kuktsiilnëz xaa. ³⁸ Lady kchë meñ go no tu xaa nii nguiedzy kwnee chëb:

—Maestre, të kanoo xiñganaa. Mëëd tusy nak xaa lon. ³⁹ Per lëë tu kyalbini mal xsaksi xaa, xkuptyëw xaa, ni xchono xaa lyu, ni xkwiiw ptsiñ chuw xaa, aan xlaadyo xaa. ⁴⁰ Lëë tse kwnab lo xpëëdscueelloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.

⁴¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëë ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no nii kkekwa lo do? Tëni xiñoo nu dyon.

⁴² Tsiñee lëë xaa wiñ go big lo Jesús, lëë kyalbini mal pchon xaa lyu, aan lëë xaa kutyë stub. Per lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, ni lëë xaa beeñ kyak xaa wiñ go, aan ndaan xaa sikni pxosy xaa xaa. ⁴³ Kchësy meñ psee kon xkylantson Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mentre lëë meñ nche ksee kon kchë nii beeñtsyey Jesús, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

⁴⁴ —Kol jkëëtyag nii kniyaa lo do, aan knitylasty to nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ.

⁴⁵ Per byeñdy xaa nii chëb Jesús, porñee blaady Dios nyeñ xaaw, aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa lo Jesús xa nak tiits ko.

¿Cho mastre non?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Lëë xpëëdscuel Jesús bislo ptilytiits dyon cho xaa nak xaa nii mastre non. ⁴⁷ Tsi lëë Jesús byeñ xa no kik xaa, lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa wiñ go kwi xaa, ⁴⁸ ni lëë xaa chëb:

—Kchë meñ nii kantsi xaa wiñ re porñee xnildazy meñ xtitsaa, chantsi meñ go naa, ni chantsi meñ go xaa nii pxaal naa. Por ngo, tu xaa nii pa nondy lady to nak xaa nii mastre non.

Meñ nii xlëedy lo no no xlad no

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Lëe Juan chëb:

—Maestre, lëe noo ptyon tu xaa nii xkwii kyalbini mal aan xseety xaa lël, per lëe noo pkaw, porñee nody xaa lady no.

⁵⁰ Lëe Jesús chëb:

—Jkady tow, por kchë xaa nii xlëedy lo do no xfavor do.

Lëe Jesús chakntseeb lo Santiagw ni lo Juan

⁵¹ Worñee lëe Jesús mer kyëp kpaal, lëe xaa kwloo valor lo xaa, aan lëe xaa si Jerusalén. ⁵² Lëe xaa pxaal xaa nii kwtenech lo xaa par kyub xaa go laañee kwës xaa xtañ meñ Samaria. ⁵³ Per kwnëdy meñ Samaria ndee laañee ngwës xaa, porñee byeñ meñ nii Jerusalén si xaa. ⁵⁴ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús nii lë Juan ni Santiagw kon ngo, lëe xaa chëb:

—Jesús, ¿pe chakladzyoo nii kñab noo kxaal Dios ki par knitylo kchësy meñ re?

⁵⁵ Lëe Jesús byoogw, aan lëe xaa kwëntseeb lo xpëedscuel xaa. ⁵⁶ Loxsye ngo lëe xaa si stu kyedzy.

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nëz no xaa, lëe tu xaa chëb lo Jesús:

—Xey, chakladzyaa sënalaal lii laañee tsityoo.

⁵⁸ Tsiño lëe Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguñ pchoos, per lëe mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzy xaa xisy wiñ chapy xaa.

⁵⁹ Lëe Jesús chëb lo stu xaa nii so siko:

—Tënal naa.

Per lëe xaa go kwëb chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa.

⁶⁰ Lëe Jesús chëb:

—Blaa jkeetsy meñ kutysaa meñ meñ kuty. Lii nii xcueentoo kukluuy xtiits Dios lo meñ.

⁶¹ Lëe stu xaa chëb:

—Xey, chakladzyaa sënalaal lii, per blaa kaknin tiits lidzyaa.

⁶² Lëe Jesús chëb:

—Kchë xaa nii xsyeñ ña rad aan xuy xaa tublad, xkiiñdy xaa par kyë xaa tsiñ laañee xñabey Dios.

10

Lëe Jesús pxaal meñ kukluuy xtiits Dios

¹ Lëe Jesús kwle stsongaly ptsiipchop meñ, aan chop kaa chop kaa meñ pxaal xaa nech tsi kchë kyedzy nii no tsi xaa. ² Lëe xaa chëb lo meñ go:

—Nak meñ nii no laañee tsi do sinak tsiñee lëe kwlaap mer kisló aan kindy ndaly xaa nii kyë tsiñ. Por ngo no nii kñab to lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kluuy xtiits xaa lo meñ. ³ Lëen xal lëe do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiily. ⁴ Koydy to bols ni tumi ni kyalkidy, ni jkëëptyuxty to meñ nëz parñee klyëedy to. ⁵ Tsiñee sëeb to tu leñ yu, kol nab nii kakni Dios meñ nii no leñ yu go. ⁶ Aan deelñee jkëëtyag meñ nii no yu go nii kñee do, lëe nii kwnab to kak cumplir, per deelñee jkëëtyagty meñ gow, kakty nii kwnab to cumplir. ⁷ Kol kwës tugak yu, ni kol kaw ni kol ki nii kneestyee meñ, por nongual kazh xaa nii xkyë tsiñ. Ktsëëlejty to laañee kwës to. ⁸ Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksal meñ do, kol kaw nii kneetsy meñ, ⁹ ni kol kuuñ kyak kchë meñ xsyakñe

nii no siko, ni kol këb nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey meñ. ¹⁰ Per deelñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksaldy meñ do, kol kchoo aan kol këb lo meñ: ¹¹ “Axte xkiti nii pkaay niy noo xkwib noo parñee kyeñ do nii no xtol do. Per kol kaknan nii lëe xkylwnabey Dios merle klyañche lo do.” ¹² Nli xñen nii tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy meñ go que nii tedy meñ Sodoma.

Kyedzy nii xsoobty tiits

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Chooksye lëe doy meñ Corazín ni chooksye lëe do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye kwsob meñ go nèb lo xkiti parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. ¹⁴ Por ngo, tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. ¹⁵ Lëe lii nii nol Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak tir klaa soboo? Klaadyoo gon, por lëel kyab laañee mastre nxity.

¹⁶ Kchë meñ nii xkëetyag nii xñee do xkëetyag xtitsaa, per lëe meñ nii xsaldy lëe do, ni naa xsaldy meñ go. Aan deelñee xsaldy meñ naa, xsaldyak meñ xaa nii pxaal naa.

Lëe meñ nii pxaal Jesús bikche

¹⁷ Lëe ksa tsongaly ptsiipchop xaa nii kukluuy xtiits Dios bikche aan xle xaa chëb xaa: —Jesús, axte kyalbini mal psoob xtiits noo tsiñee pseety noo lël.

¹⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xñee do, por konaa xa pchingaa xaatox leñ kpaa sinak tsiñee xyab tu nkwsiy.

¹⁹ Por lëen bnetsy tiitspey lo do parñee subniy do mëel ni subniy do mëkwkyoow, ni parñee kuñ do gan lo xaatox, aan ni tu pe kakty to. ²⁰ Per klady to porñee xsoob kyalbini mal xtiits to, sink kol kle porñee lëe lë do kë lo kitsy nii ngotsey Dios kpaa.

Lëe Jesús xtee skizh lo Dios

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lëe Jesús ble, aan por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo xaa lëe xaa chëb:

—Xnetsyaa skizh lool, Tat Tios, por lii xñabey kpaa ni lii xñabey kislyu, ni kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy. Singo Tat Tios beeñtsyeyoo, porñee singo kwlaño styool.

²² Lëe Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon. Ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa.

²³ Lëe Jesús byoogw aan nonstyeey lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Dichos meñ nii chan kchë nii chan do. ²⁴ Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly rey kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw. Ni ndaly xaa kokladzy nguëetyag nii xkëetyag to, per pkëetyagty xaaw.

Xcuent tu xaa Samaria

²⁵ Lëe tu maestre ley kuneey lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëe xaa chëb:

—¿Pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody?

²⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe cos xñabey xley Moisés?

²⁷ Lëe maestre ley chëb:

—Lo ley xñee: “Pkëstyoo xDioosoo tyub styool, ni tyub xkylmbañoo, ni tyubña fuersy nii nol, ni tyub xkylalcheeño. Ni pkëstyoo meñ sinak xkëstyool lii.”

²⁸ Lëe Jesús chëb:

—Nli singo xñeew. Deelñee suuñtsyeyoo kchë ngo, skaal kyalmbañ nii nitylody.

²⁹ Per parñee këb meñ nii buen xaa, lëe xaa chëb:

—Kwnë dyon cho jkëstyoon.

³⁰ Tsigo lëe Jesús bitiits nrii lo xaa, chëb Jesús:

—Tu xaa name pchoo xaa Jerusalén, si xaa Jericó. Aan lëe ngbaan pchoo lo xaa nëz, aan axte ladx nii no lady xaa kwlan ngbaan ni ptee ngbaan xcheñ xaa. Casy beety ngbaan

xaa. ³¹ Siko nix xaa tsiñee lëe tu pxosy kwtedy nëz ko. Per tsi lëe pxosy kon xaa, lëe pxosy kwte tublad. ³² Singo gak beeñsyey tu xaa nii chuñ yudar pxosy tsiñee kon xaa xaa nii psaksi ngbaan. Lëe xaa kwte tublad. ³³ Per tsi lëe tu xaa Samaria nii kwtedy nëz ko kon xaa nii psaksi ngbaan, lëe xaa pkëstyoo xaa, ³⁴ ni lëe xaa big beeñ xaa xaa go rmedy con aceit ni viñ, ni lëe xaa pchal ladx laañee bnek. Loxsye ngo lëe xaa psoob xaa go lady xkway xaa, aan lëe xaa kuni xaa tu posad par kan xaa xaa. ³⁵ Lëe byaani lyu lëe xaa Samaria kwlii tumi aan lëew pteedy xaa lo xaa nii xtee posad, chëb xaa: “Kon xaa re, aan deelñee jkaady tumi re, na tsiñee kpikchen kizhaa nii kak falt.”

³⁶ Tsigo lëe Jesús chëb lo maestre ley:

—Lo ksa tson xaa nii kwtedy dyon, ¿cho xaa pkëstyoo xaa nii psaksi ngbaan?

³⁷ Lëe maestre ley chëb:

—Xaa nii blis xaa.

Lëe Jesús chëb:

—Singo no nii kuuñsyeyoo.

Lëe Jesús chi lidzy Marty ni Mariy

³⁸ Lëe Jesús pkaa nëz, aan lëe xaa ptiñ tu kyedzy nii no tu kwnaa nii lë Marty. Lëe me ptee lidzy me kwles xaa. ³⁹ Aan lëe pël Marty nii lë Mariy kwsob lo Jesús par jkëetyag me nii xñee xaa. ⁴⁰ Per lëe Marty singootyee no xmandad me, lëe me big lo Jesús, chëb me:

—Xey, ¿pe ni tu pe sinidy kikoo nii lëe pëlaa psaan kchë mandad lon? Kudzy lo me kuñ me naa yudar.

⁴¹ Per lëe Jesús chëb:

—Marty, por ndaly cos nol kyalnë, ⁴² per tugak cos precisy. Lëe Mariy kwle cos ko, aan ni tu cho kladyo lo me.

11

Lëe Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Tu vuelt lëe Jesús noyutiitsni Dios. Tsi lëe xaa byal, lëe tu xpëedscuel xaa chëb:

—Jesús, beeñ kseedy lëe noo kutiitsni noo Dios sinak beeñ kseedy Juan xpëedscuel.

² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee kutiitsni do Dios, kol këb:

Tat Tios, lii nii soboo kpaaw, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksak lii, ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo.

³ Bneetsy nii tyaaw noo natse.

⁴ Beeñ noo perdón sinak chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.

Klaadyoo jkaal xaatox lëe noo parñee kyaabty noo lo tol.

⁵ Lëe gak Jesús chëb:

—Kol tsoo ksoob noo nii chap to tu amigw, aan tsi do lidzy xaa wrol kyool, këb to: “Kwlootiñ tson kyaxtily lon, ⁶ por lëe tu xamigwaa kwlañche lidzyaa, aan kindy pe ktedyaa kaw xaa.” ⁷ Kñëdy xamigw to gon: “Kuuñ klëedyoo naa. Lëen tse psugw chilidzyaa ni lëen nix ksa xiñaa. Chilody kaschen par pe knetsyaa nii jkiiñoo.” ⁸ Nli xñen nii nikxe nii nyakty to xamigw xaa, lëe xaa tsiñee, por lëe do kulii xkaal xaa aan lëe xaa kneetsy kchë nii jkiiñ do. ⁹ Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyol dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. ¹⁰ Por kchë meñ nii xñab cos xkaaw, ni kchë meñ nii xyub cos xtsyolo, ni kchë meñ nii xkëëptyux chu yu lëew xyaly.

¹¹ ¿Pe no tu do dyon xyax xtee tu mëel lo xiñ do tsiñee xñab xaa tu mël? ¹² ¿Ni pe no do xtee tu mëkwyoow tsiñee xñab xiñ do tu tsit? ¹³ Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëedyxe Tat Tios nii sob kpaaw tsigo kteejty Kyalbini Ntson lo meñ nii kñabo?

Lëe meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Lëe Jesús kwlii kyalbini mal leñ styoo tu ngop, aan lëe ngop bislo kwnee. Kchësy meñ psee kon ngo, ¹⁵ per no meñ kwnee:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchësy kyalbini mal, ptee tiitspey lo xaa gue par kwii xaa kyalbini mal.

¹⁶ No gaa meñ kokladzy nii nyuuñtsyey xaa tu kyalntson leñ kpaar parñee kuñ meñ xaa preb. ¹⁷ Per como nan xaa pe xsya styoo meñ go, lëe xaa chëb:

—Ni tu kyedzy nii nak chop tiy gon xtiidy. Lëew xnitylo, aan kchë yu nii no leñ kyedzy ko xyab lady xcombañer. ¹⁸ Singo gak xaatox deelñee kak xaa chop tiy, ¿xa kchilo kñabey xaa? Lëen xñe kchë nrii porñee xñee do nii lëe Beelzebú bneetsy tiitspey lon par kwii kyalbini mal. ¹⁹ Deelñee singo xsyak to, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsigo par kwii xaa kyalbini mal? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. ²⁰ Per deelñee por xkyalwnabey Dios xkwii kyalbini mal, lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey lo do.

²¹ Tsiñee lëe tu xaa ndaan chap kiib ni xkyënap lidzy, segur nak kchë nii no leñ lidzy xaa. ²² Per deelñee tsi stu xaa nii mastre ndaan lo xaa, aan kla xaa kiib nii xtaan xaa, lëe xaa kiisy kchë nii chap xaa go lo xcombañer xaa.

²³ Kchë xaa nii nody xfavoraa, chiidnidy xaa meñ lon, sink lëe xaa xsëebtañ meñ, porñee xlëe xaa lon.

Kyalbini mal nii xpikche
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Tsiñee lëe tu kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ, lëew xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Per deelñee xtsyoldy laañee kwëso, lëew xñee: “Lëen kpikche lidzyaa laañee pchon.” ²⁵ Tsiñee lëe kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëe leñ styoo meñ nii pchoow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwixkwaa. ²⁶ Tsigo lëew chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëew xsyëeb leñ styoo meñ go ksaw, aan mastre mban xtyedy meñ go.

Dichos meñ nii xsoob xtiits Dios

²⁷ Mentre lëe Jesús nonee kchësy ngo, lëe tu kwnaa nii no lady meñ chëb:

—¡Dichos kwnaa nii kop lii ni pkadzy lii!

²⁸ Lëe Jesús chëb:

—¡Mastre dichos meñ nii xkëetyag xtiits Dios, ni xsoob xtiits xaa!

Lëe meñ chakladzy kan tu kyalntson
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Lëe meñ ptyopre, aan lëe Jesús chëb:

—Lëe meñ mal nii no natiemp chakladzy kan tu kyalntson, per ni stu kyalntson kandre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii beeñtsyey Jonás. ³⁰ Por sinak nii kunee gak Jonás lo meñ Nínive, sëednee mguiy nii pxaal Dios lo meñ natiemp. ³¹ Tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy lëe kwnaa nii kok rey xtañ meñ Sabá jkëëkiy meñ nii no natiemp, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey Salomón, aan mastre precisy nii xñen que kchë xkyalchak rey Salomón. ³² Wi meñ Nínive jkëëkiy meñ nii no natiemp tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, aan mastre precisy nii xñen que nii kwnee Jonás.

Bini nii no leñ styoo meñ
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Ni tu meñ xkëedy bini par kolan meño leñ tu cajón, sink lëe meñ xsoobo tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëeb leñ yu. ³⁴ Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do, tyub leñ styoo do nyaani. Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. ³⁵ Kol kap cuent nii kyuydy bini nii no leñ styoo do. ³⁶ Por deelñee tyub leñ styoo do no bini, kindy nguey leñ styoo do, aan singo mod lëe do kan nyë kchë cos, sinak tsiñee xsaani tu bini lo do.

Lëe Jesús xkëëkiy xaa fariseo ni maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Tsiñee lëe Jesús lox kwnee, lëe tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy par kaw Jesús. Lëe Jesús kwsëeb leñ yu aan lëe xaa kwsob lo mezh. ³⁸ Aan psee xaa fariseo kon xaa nii kwtiibty Jesús ña antes nii kaw xaa. ³⁹ Per lëe Jesús chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ fariseo nyë xkiib to vas nii xtyëe nii chi do, ni xkiib to kyon nii xtyëe nii chaw do, per lëe leñ styoo do kaktsë kchë clasy cos mal. ⁴⁰ ¡Nguey do! ¿Pe nandy to nayak nii xaa nii psaa gak lëe do psaa xkylambañ do? ⁴¹ Kol ktee nii chap to lo meñ nii no lyaadzy tsiin kyak nyë do.

⁴² ¡Chooksye lëe doy, meñ fariseo nii xtiix to pixtily ni xtiix to rud ni kchë clasy kizh nii xsaakon do lo Dios, per xsaldy to xkylxtisy Dios ni xkylwkestyoo xaa! Ngo mastre precisy, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios.

⁴³ ¡Chooksye lëe doy, meñ fariseo nii chakladzy to sob to laañee xsyob meñ non leñ ktoo, ni choki do jkëëptyux meñ do pal nëz!

⁴⁴ ¡Chooksye lëe doy!, porñee nak to sinak paa nii nyoody, aan xyeñdy meñ xsyub niy meño.

⁴⁵ Tsigo lëe tu maestre ley kwëb chëb:

—Maestre, wi loo noo gon pxiñoo tiits por kchë nii kwneel.

⁴⁶ Per lëe Jesús chëb:

—¡Chooksye lëe doy, maestre ley nii chakladzy to kuuñtsyey meñ cos nii ni tu cho chilody kuuñtsyey, aan lëe lëe do xtejty to nii kuuñtsyey dow!

⁴⁷ ¡Chooksye lëe doy nii xxaa do chu xpaal kchë profet nii beety pxusykoltoo do! ⁴⁸ Por singo mod lëe do xluuy nii byo ni beeñtsyey pxusykoltoo do styoo do, por lëe xaa beety, aan lëe do xxaa chu paa.

⁴⁹ Por ngo nladzy Dios: “Lëen kxal profet ni apostle, aan lëe meñ kuty xaa, ni lëe meñ kyënlaag xaa.” ⁵⁰ Lo meñ nii nche natiemp kuuñkiy Dios kchë profet nii noyuty meñ destye nii kwche kislyu, ⁵¹ destye Abel axte Zacarías, xaa nii beety meñ kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. Kyëkiy meñ nii nche natiemp.

⁵² ¡Chooksye lëe doy, maestre ley nii chuuñ xcheñ do xtiits Dios, aan xyeñdy tow, ni xlaady kaa to kyeñ meño!

⁵³ Tsiñee lëe Jesús lox kwnee kchë ngo, lëe maestre ley ni lëe xaa fariseo blëe. Aan ndaly nii kwnabtiits xaa lo Jesús par kisyeedy xaa xaa. ⁵⁴ Nladzy xaa nyuuñ knee xaa Jesús tu tiits nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.

12

Lëe Jesús xñee nii chilody jkyeetsy cos

¹ Mentre gaa lëe meñ ptyopbe, lika xtyaagw meñ. Tsigo lëe Jesús kwnee klo lo xpëëdscuel, chëb xaa:

—Kol kap cuent nii kakty to sinak xaa fariseo, por chuuñtsyeydy xaa nii xñee xaa. ² Por nody ni tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy.

³ Singo gak kchë nii kwnee do lo nguey, lëew kñee meñ xña lo xbini ngbidz. Nikle gaa kchë nii kwnee tsilaan do worñee nyoogw yu, lëe meñ tsëp kik lidzy aan lëew kuptysyë meñ.

Cho no nii ktsyeb meñ

(Mt. 10:28-31)

⁴ Ktsyebty to xaa nii chuty, por tsiñee lox kuty xaa lëe do chilodre pe kuñ xaa lëe do. ⁵ Sink kol ktsyeb xaa nii schilo kuty lëe do ni schilo kxaal lëe do linfiern. Xaa go kol ktsyeb.

⁶ ¿Pe lëdy xaktyee chop centab nayak non kaay mguñ wiñ?, aan ni tu ma xnitylasty Dios. ⁷ Lëe lëe do axte kits kik to ngab lo Dios. Por ngo, ktsyebty to, por mastre non do lo mguñ.

Meñ nii xchoo xfavor Crist

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nli xñen nii kchë meñ nii kchoo xfavoraa lo kislyu re schon xfavor meñ go tsi lëe meñ go klyañche lo xangly Dios. ⁹ Per lëe meñ nii kchoody xfavoraa lo kislyu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo xangly Dios.

¹⁰ 'Axte meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal Dios kuñ Dios perdón, per kuñdy xaa perdón meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson.

¹¹ 'Tsiñee lëe meñ tsini lëe do leñ ktoo ni tsikso lëe do lo xaa xñabey par jkëekiy meñ do, pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këeb kaa to. ¹² Por tsiñee tsitsib kñee do, lëe Kyalbini Ntson kñe pe cos këb to.

Xcuent tu rikw

¹³ Tsigo lëe tu xaa nii no lady meñ chëb lo Jesús:

—Maestre, kudzy lo betsyaa nii kuuñ grol xaa nii psaan pxosyaa loo noo.

¹⁴ Lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Cho në lool nii xtisyaa o xaa nii gaa chuuñ grol cos nakaa?

¹⁵ Lëe gak Jesús chëb:

—Kol kap cuent. Kak kpiñdy to, por syoobty no kislyu re parñee tsyaap no tubtsoon cos.

¹⁶ Loxsye ngo lëe xaa pso cuent re, chëb xaa:

—Kwyo tu rikw nii singootyee kok xkwaa, ¹⁷ aan nladzy rikw: “¿Xa kuñaa? Kindy pa kotseyaa nii ptyop lo xkwaan.” ¹⁸ Aan lëe gak rikw chëb: “Nanaa xa kuñaa. Lëen ktsily yu nii chotsey nii xtyop lo xkwaan, aan lëen ksa stu nii mastre ngol, parñee kotseyaa kchë nii ptyop lo xkwaan ni kchë nii chaapaa leeño. ¹⁹ Loxsye ngo misme naa këp lon: Biño gaanoo. Pxiladzy ni ble, por skaa kchë nii chapoo par kaawoo ni kil ndaly iz.” ²⁰ Per lëe Dios chëb: “Natsypee ngueyoo. Na kyool kazh lëel kety. Aan ¿cho kyaani kchë nii ngotseyoo?” ²¹ Singo xtsyool meñ nii xtop cos lo kislyu re, per lëe lo Dios, ni tu pe chapty meñ go.

Chantsi Dios xiñ (Mt. 6:25-34)

²² Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Lëen xñe kchë nrii lo do parñee tsody to kyalnë nii dyon pe kaw do par kpañ do, ni tsody to kyalnë nii dyon pe kakw to. ²³ Por mastre non kyalmbañ lo nii ktyaaw, ni mastre non xcuerp no lo ladx. ²⁴ Kol kan myak gaanoo. Chandy ma, ni xlapty ma, ni xkotseydy ma nii ktyaaw, per lëe Dios xyaan ma. Aan ¡mastre non do lo ma! ²⁵ Nikxe xaapre gaa tsoxko do, per ni tu wor chilody kiskool do lo tse nii no kpañ do. ²⁶ Deel ni ngo chilody to kuuñtsyey do, ¿penak nii choxko do por cos nii jkiiñ do?

²⁷ 'Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo aan xkyëdyo tsiñ ni xkibtyo ladx. Aan ni rey Salomón kokwty tu ladx ntson nii ntson si ntsono. ²⁸ Deelñee Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëdyak lëew chek lo ki, ¿penak nii xnilasty to nii lëe Dios jkakw xab to? ²⁹ Por ngo, kteenëdy to nii dyon pe kaw do o ki gaa to. ³⁰ Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëe lëe do nanle Tat Tios nii sob kpaap pe cos chak falt lo do. ³¹ Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa kchë nii jkiiñ do.

No nii kto meñ xcheñ (Mt. 6:19-21)

³² 'Ktsyebty to, por nikxe ndalydy to, lëe Tat Tios bneetsy tiits nii wi do kñabey. ³³ Kol kto kchësy nii chap to, ni kol kteedyo lo meñ nii no lyaadzy, aan kol kweek mbës ngoch nii koxy, por ndaly nii jkaa do kpaap, aan kindy nkwxog siko ni kindy ngbaan. ³⁴ Por laañee no nii chap to siko xyo styoo do.

Dichos mos nii xkwena

³⁵ 'List kol kwe, kol kakw xab to, ni kol jkëe xhini do. ³⁶ Kol kwe si xkwe mos nii këmbës patrón nii si lo tu kyalwtsiilña, parñee siikñee kseetsy patrón chu yu, lëe mos kxalyo. ³⁷ Dichos mos nii nixna tsiñee lëe patrón kpikche, por nli xñen nii lëe patrón këb lo xaa: “Kwsob lo mezh”, aan lëe patrón kyë nii kaw xaa. ³⁸ Dichos mos nii nixna nikxe ktsiñ

patrón wrol kyool o wor tempran gaa. ³⁹ Ni nli gaa xñen nii deelñee kyeñ tu xpixwan yu pa wor tsi ngbaan lidzy xaa, klaady xaa sëëb xaa. ⁴⁰ Singo gak, lëe do, ligier kol kak, por lëe nguui nii pxaal Dios kiid mer worñee pe sidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Tsigo lëe Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pe nonsy loo noo psool cuent re ote wi lo kchësy meño yak?

⁴² Lëe Jesús chëb:

—¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëe xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xaa? ⁴³ Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón, kan xaa nii lëe mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. ⁴⁴ Nli xñen, nii lëe patrón këb lo xaa: “Kop cuidad kchësy nii chaapaa.” ⁴⁵ Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, lëe xaa ksaksi kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xpatrón xaa, ni lëe xaa tso wagw ni lëe xaa kyë kunip. ⁴⁶ Per mer tse nii pe sinidy kik xaa, lëe xpatrón xaa ktsiñ, aan lëe patrón ksaksi xaa sinak xsaksi patrón kchë mos nii xsoobty tiits.

⁴⁷ Deelñee nan mos pe cos chakladzy patrón, aan xsoobty mos tiits, ndaly golp jkaa mos. ⁴⁸ Per deelñee nandy mos pe cos chakladzy patrón aan ko mos falt, xisy golp jkaa mos. Por deelñee ndaly nii byaani meñ, ndaly nii kak wñab lo meñ. Deelñee ndaly gaa cos nan meñ, ndaly nii no kuuñtsyey meñ.

Lëe Jesús chuñ meñ chop tiy

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Lëen syely kuñ kyalxtisy lo kislyu. Nak nii kuuñtsyeyaa sinak tsiñee chek ki, ni ;xsyaak gaan naaty tsek kaa kislyu! ⁵⁰ No nii teedyaa lo tu kyalnë dox, aan ;mban xtee styoon nii lëen ktsyool kyalnë go! ⁵¹ Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëen syelyni tily. ⁵² Por destye natse, deelñee no kaay meñ tu yu, lëe meñ kak chop tiy. Tublad tso tson meñ, lëe stublad tso chop meñ. ⁵³ Lëe mëedpkiky ktilyni pxosy, ni lëe mëed kwnaa ktilyni xñaan, ni lëe nkwxizh ktilyni xñaatsaap.

Lëe Jesús chak ntseeb lo meñ

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—Tsiñee chan do nii lëe xkey no nëz laa chaasy ngbidz, xñee do lëe kyo kyab, aan nli gaa xyabo. ⁵⁵ Singo gak tsiñee xpi me nëz kyety xñee do lëe naay kak, aan nli gaa chako. ⁵⁶ ;Nguey do! Deelñee xyeñ do xa chak leñ kpaa tsiñee lëe kyo kyab, ni xyeñ do xa chak lo kislyu tsiñee lëe naay kak, ¿penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp?

Ptee nii kwnee lo meñ nii xlëe lool

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Penak nii xyeñdy to pe cos nonguial kuuñtsyey do? ⁵⁸ Deelñee xkëekiy tu xaa lëe do aan chakladzy xaa tsikso xaa lëe do lo xtisy, kol nee lo xaa lëe ka bii xteedyo tiits. Por deelñee kyab to ña xtisy, lëe xtisy këb lo mayor: “Kol ko xaa gue skiib”, aan lëe xaa ko lëe do skiib. ⁵⁹ Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

13

Lëe meñ nii ktikchedy styoo lo Dios kety

¹ Misme tse go lëe bla xaa kukan Jesús aan lëe xaa bitiits nii lëe Pilat beety bla meñ Galilea aan lëe xaa pkots xcheñ meñ go xcheñ ma nii kwlokón xaa. ² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nladzy to nayak nii ptsyool xaa go ngo porñee mastre no xtol xaa que xtol xaa xtañ xaa. ³ Lëdyo gon. Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii deelñee kpikchedy styoo do lo Dios, wi do kety. ⁴ ¿Ni pe nladzy to nii mastre no xtol ksa tsiimtson xaa nii byab yu ngol nii lë

Siloé lady que xtol kchësy meñ nii no Jerusalén? ⁵ Lëdyo gon. Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii deelñee kpikchedy styoo do lo Dios, wi do kety.

Xcuent yag yegw nii xkyëdy nex

⁶ Lëë Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name sob tub xan yag yegw lady xyag uv xaa, aan lëë xaa kukuy dyon pe kë yegw low, aan ni tu yegw ptsyoldy xaa. ⁷ Tsigo lëë xaa chëb lo xaa nii xkyënap kchë xyag uv xaa: “Buy gaanoo, lëew kak tson iz nii xyely kyubaa yegw lo yag re, per lo ksa iz ko ni tu xnexo karty kawaa. Pchugo masy, por xaktyee xlyëw lo kwaa.” ⁸ Per lëë xaa nii xkyënap kwaa kwëb chëb: “Xey, psaaansyew na iz. Lëen ksoly xano ni lëen ko pyëëb xano, ⁹ tsiin tsaaplaa skyë nex low singo. Aan deelñee kyëdyo, mansye kchugloo.”

Lëë Jesús beeñ kyak tu kwnaa

¹⁰ Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin lëë Jesús beeñ kseedy meñ leñ ktoo. ¹¹ Aan lady kchësy meñ no tu kwnaa nii kwlox tsiimtson iz xsyaknë. Tu kyalbini mal beeñ me chop xkwaa, aan pchilodre nyak tubli me. ¹² Tsiñee lëë Jesús kon me, lëë xaa kwtsyetsy me aan lëë xaa chëb:

—Kwnaa, lëël byak, xsyaknëdroo.

¹³ Tsigo lëë xaa pxob ña xaa lady me, aan wor go kazh lëë me byak tubli, aan lëë me bislo biily me lay lo Dios. ¹⁴ Per lëë xaa nii xñabey leñ ktoo blëë, porñee beeñ kyak Jesús me tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin, aan lëë xaa chëb lo meñ:

—Xoop kpidz nongual kak tsiin. Kol tē leñ tse go par kak to rmedy, kijty to tse nii chakty tsiin.

¹⁵ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Mal do. ¿Pe chinidy to xyosy to kunis nayak o xburr gaa to nikxe chakty tsiin? ¹⁶ Lëë kwnaa re gon lo xtiy Abraham sëed me, aan kok tsiimtson iz nii nguëttuu xaatox me lo kyalkits re. ¿Pe nongualdy nayak laa me nikxe tse nii chakty tsiin nak?

¹⁷ Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa nii xlëë lo xaa pteladzy, per kchësy meñ ble kon kyalntson nii beeñtsyey xaa.

Xa nak laañee xñabey Dios

(Mt. 13:31-33; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Lëë gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako? ¹⁹ Nako gon sinak tu medzy martas nii chan meñ lo kwaa aan tsiñee lëew chak lal tu yag, lëë mguin xko xipchoos loo go.

²⁰ Lëë gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon? ²¹ Nako gon sinak levadur nii xkëë kwnaa tson lmud riñ par tsobe kchësy kobyi.

Puert nya

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Worñee lëë Jesús no nëz si xaa Jerusalén, beeñ kseedy xaa meñ kyedzy ni tañ nii kwtedy xaa. ²³ Aan lëë tu xaa kwnabtiits lo xaa chëb:

—Xey, ¿ndalydy meñ lë xtyelaa lo tol?

Lëë Jesús chëb:

²⁴ —Kol ktee nii sëëb to laañee xñabey Dios, por nako sinak tu puert nya aan ndaly meñ kakladzy sëëb, per kchilodyo. ²⁵ Loxsye ksuugw xpixwan yu puert, deelñee kyaan do ley lëë do këb: “Xey, pxaly chu yu syëëb noo.” Per lëë xaa këñ lo do: “Nandyaa cho xaa do.” ²⁶ Tsigo lëë do këb: “Ptyaawni noo ni ptyowni noo lii, ni beeñ kseedyo meñ nëz laa no noo.” ²⁷ Per lëë xaa kyëb këñ xaa: “Lëen niyle nii nandyaa cho xaa do. Kol kyey por ngoptol do.” ²⁸ Tsigo lëë do koon ni lëë do kaw lay do tsiñee kan do nii lëë Abraham ni lëë Isaac ni lëë Jacob ni lëë kchësy profet ncheno laañee xñabey Dios, aan lëë do byaan ley. ²⁹ Por ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu sob kaw laañee xñabey Dios. ³⁰ Tsiñee lëë tse go tsitsib ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu parñee ktaan xaa nii mban nina.

Lëe Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Loxsye ngo lëe bla xaa fariseo ptsiñ, aan lëe xaa chëb lo Jesús:
—Bi nu, porque lëe Herodes chakladzy kuty lii.

³² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol tsi aan kol këb lo mëz wnee xuuy go: “Natsesy ni kxesey kwinn kyalbini mal ni kuuñ kyakaa meñ xsyakne, widzy lëen kyal.” ³³ Per no nii ktsiñaa laañee san natse, kxe ni widzy. Por ni tu profet chilody kety deelñee sody xaa Jerusalén.

³⁴ ;Chooksye lëe doy nii no do Jerusalén! ;Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ;Ndaly vuelt kokladzyaa ndopaa to sinak xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! ³⁵ Lëe na lëe xkyedzy to kyaanladzy. Ni kpikchedre kan do naa axte tse nii lëe do këb: “Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa.”

14

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xchooki

¹ Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ lëe Jesús kwey wagw lidzy tu xaa nii xñabey lo meñ fariseo, aan lëe stubla xaa fariseo bleetsy xaa. ² Siko lëe Jesús kon tu xaa xsyakne nii xchooki. ³ Lëe Jesús kwnabtiits lo maestre ley ni lo xaa fariseo chëb:

—;Pe nonguial dyon kak tu xaa xsyakne rmedy tse nii chakty tsiñ ote nonguialdyo yak?

⁴ Per ni tu xaa kwneedy. Tsigo lëe Jesús kwseñ xaa xsyakne go aan loxsye beñ kyak xaa xaa, lëe xaa chëb: “Byey.” ⁵ Ni lëe xaa chëb lo meñ fariseo:

—Deelñee kyab tu xiñ do o tu xyosy kaa to leñ tu kyeech nxity, ;pe kwiidy to xaa nayak ni pe kwiidy to ma nikxe chakty tsiñ tse go?

⁶ Aan ni tu xaa pchilody pe nyëb.

Meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña

⁷ Tsiñee kon Jesús nii kchësy xaa nii koktsyetsy xkwe yagxily nii xsyob xaa non, lëe xaa ptee tu consef lo meñ chëb xaa:

⁸ —Tsiñee tsi do laañee chak tu kyalwtsiilña, sobty to laañee xsyob xaa non, por toontlaa tsi stu xaa nii mastre non lo do. ⁹ Aan këñ xaa nii kwtsyetsy lëe do: “Pte xlugaaroo lo xaa re.” Tsigo lëe xkyalto do kchoo por lëe do tsisob axte lultime bankw. ¹⁰ Masy tsiñee tsi do lo tu lni, kol sob axte lultime bankw parñee tsiñee kan xaa nii kwtsyetsy lëe do to, këñ xaa: “Penak nii soboo ske. Tësoboo axte klaa.” Singo mod xña lo kchësy meñ lëe do klisklaa xaa. ¹¹ Porque kchësy xaa nii xalyga chak nyaa kyablyu aan lëe xaa mban kyak klaa.

¹² Lëe gak Jesús chëb lo xaa nii kwtsyetsy xaa:

—Tsiñee kuuñlool tu siily o tu xtsee gaa, kwëstyoo xamiigwoo, ni betsyoo, ni meñ liidzyoo, ni meñ rikw nii no kex chiliidzyoo, por toontlaa kwetsyak xaa lii aan singo mod lëe xaa ktikche favor nii beeñtsyeyoo. ¹³ Masy tsiñee kuñoo tu lni, kwtsyetsy kchë meñ prob, ni meñ nii chilody së, ni meñ nii chandy. ¹⁴ Por chilody ktikche meñ go kyalnsaak ko lool, per lëe Dios kuuñ kle lii ni lëe xaa ktikche favor go lool tse nii lëe xaa kuuñ kpañ meñ kuty nii beeñtsyey kyalbuen.

Xcuent xaa nii beeñlo tu niskwaan

¹⁵ Loxsye biñ meñ ngo, lëe tu xaa nii wi sob lo mezh chëb lo Jesús:

—Dichos meñ nii chaw laañee xñabey Dios.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tu xaa name beeñlo xaa tu niskwaan aan ndaly lo meñ chëb xaa nii tsi meñ wagw.

¹⁷ Tsiñee lëe xwor wagw kol, lëe xaa pxaal xmos xaa kukëb lo meñ nii koktsyetsy: “Kol të por lëe niskwaan lox koklo.” ¹⁸ Per xaal xaal nii chëb meñ parñee tsidy meñ. Klosy lo tu xaa nii kwey mos chëb: “Lëen kal lox kwxi tublë lyu, aan no nii kakuyaa loo go. Chilody kan.” ¹⁹ Lëe stu xaa chëb: “Lëen kwxi kaay nëz yosy aan lëen kakuñ ma preb. Chilody

kan.” ²⁰ Lëe stu xaa chëb: “Lëen kal ptsiilña. Chilody kan.” ²¹ Tsiñee lëe mos bikche, lëe xaa chëb kchë nii chëb meñ, aan lëe xaa nii pxaal xaa blëe. Tsigo lëe xaa chëb lo xmos xaa: “Sinusy kwey kchë nëz yu ni nëzniy nii no leñ kyedzy, aan tēni kchë meñ prob, kchë meñ nii chilody sē, ni meñ ciegw.” ²² Blyëedyako, lëe mos chëb: “Xey, lëen beeñtsyey nii kwnabeyoo naa, aan lëe lugar bii no.” ²³ Tsigo lëe xaa chëb lo mos: “Kwey nëz nii xchoo chu kyedzy ni kwey kchë skiñ kwraly, aan tēni xoo stubla meñ parñee kyaktsē lidzyaa. ²⁴ Por ni tu meñ nii kwtsyetsyaa klo kawdy niskwaan nii beeñloon.”

Meñ nii chakladzy kak xpëedscuel Jesús

²⁵ Ndaly meñ kunal Jesús aan lëe xaa byoogw chëb xaa:

²⁶ —Deelñee no tu xaa nii sëednal naa aan mastre xkëstyoo xaa pxosy xaa que naa o mastre gaa xkëstyoo xaa xña naa, tsiil xaa, xiñ xaa, betsy xaa ni psyañ xaa, o xkëstyoo gaa xaa lëe xaa, chilody kak xaa xpëedscuelaa. ²⁷ Ni chiloody kaa kak meñ xpëedscuelaa deelñee teyty meñ lo kyalnë ni deelñee kiidnaldy meñ naa. ²⁸ Deelñee no tu do chakladzy ksa tu yu ngol, ¿pe xsyobty to nayak kwii do cuent parñee kan do dyon pe slëb to ksaalo dow? ²⁹ Por deelñee xaktyee kyeen do cimient, aan lëbty to ksaalo dow, kchësy meñ nii kano kxidzyni lëe do, ³⁰ kēb meñ: “Lëe xaa re bislo nsaa lidzy, per kwlëbty xaa nsaa xaaw.” ³¹ O deelñee gaa no tu rey nii tsiktily contre stu rey, ¿pe xsyobty xaa nayak kwii xaa cuent parñee kan xaa dyon pe slëb tsii mily soldad nii chap xaa ktily contre kaly mily xsoldad stu rey? ³² Aan deelñee kyeñ xaa nii lëbty xsoldad xaa, bii sitre sëed stu rey, lëe xaa kxaal xaa nii tsikēb: “Masy kwēs tily.” ³³ Singo tsigo busy, deelñee ksaandy to kchë nii chap to, chilody kak to xpëedscuelaa.

Tsiñee nxiytre sedy

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ ‘Buen sedy. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? ³⁵ Lëew ksyëeb porñee ni par lyu ni par pyëeb xkiiñdyo. Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag.

15

Xcuent xaa nii xtsil xpëkwxiily

(Mt. 18:10-14)

¹ Lëe xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni lëe stubla xaa ngoptol big par jkëetyag xaa xtiits Jesús. ² Por ngo lëe xaa fariseo ni lëe maestre ley kwneenë Jesús, chëb xaa:

—Xtsiil lsa xaa gue meñ ngoptol ni chaw xaa ksa xaa meñ go.

³ Tsigo lëe Jesús pso tu cuent lo meñ chëb xaa:

⁴ —Deelñee chap to tu kyoow mëkwxiily dyon, aan xnity to tu ma, ¿pe xsaandy to stap kalyptsiipkee ma nii kwnijty tañ nayak, aan chikyub to ma nii kwnity, axte nii xtsil do ma? ⁵ Aan tsiñee lëe ma xtsil do, xle do xob to ma chu yañ do, ⁶ aan tsiñee lëe do xtsiñ lidzy to, xtop to kchë xamigw to ni kchë meñ nii no kexka chilidzy to, aan xñee do: “Kol kle lon, por lëen ptsil mëkwxiily nii kwnity.” ⁷ Nli xñen nii mastre kak wle kpa a por tu meñ ngoptol nii ktikche styoo lo Dios que por tapkalyptsiipkee meñ buen nii xkiiñdy ktikche styoo lo Dios.

Xcuent kwnaa nii xtsil xcentab

⁸ ‘Kol tsoo kso no xcuent tu kwnaa nii chap tsii pes plat, aan xnity me tuwo. ¿Pe xkëedy me bini nayak ni pe xloobty me yu ni pe xkyëkyubty mew axte nii xtsil mew? ⁹ Aan tsiñee lëew xtsil me, xtop me kchë xamigw me ni meñ nii no kexka chilidzy me, aan xñee me: “Kol kle lon, porque lëen ptsil pes plat nii bnityaa.” ¹⁰ Nli xñen nii singo gak xle kchë angly nii no kpa a tsiñee xtikche tu xaa ngoptol styoo lo Dios.

Xcuent xaa nii beeñ perdón xiñgan

¹¹ Lëe gak Jesús bitiits nrri lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xaa wiñ, ¹² aan lëe xaa nii mastre nyab chëb lo pxosy: “Pa, neetsy kchë nii xyalaa.” Tsigo lëe pxosy xaa kwtiisy kchë nii chap. ¹³ Kok xtsedyako

lëe xaa nii mastre nyab pto kchësy nii pchal, aan con tumi go lëe xaa si stu tañ nii sit. Siko pxiñ xaa kchë xtumi xaa laañee xkaatyee. ¹⁴ Per tsiñee lëe xaa lox pxiñ xtumi xaa, lëe kpiñ kwyo tañ go, aan lëe xaa kwte kpiñ. ¹⁵ Tsigo lëe xaa kunab tsiñ lo tu xaa nii no tañ go, aan lëe xaa go pxaal xaa lo kwaa kukap xaa ngutsy. ¹⁶ Ptee gan xaa nyaw xaa nii chaw ngutsy, per ni tu cho pteejtyo. ¹⁷ Lëe lultime nladzy xaa: “¡Blaktre gaa meñ nii kë xtsiñ pxosyaa na axte xyely chaw, lëe naa na noteedy kpiñ nu! ¹⁸ Lëen kya lidzy pxosyaa, aan këpaa: Papá, kwlon falt lool ni lo Dios. ¹⁹ Nongualtre kakaa xiño. Beeñ cuent nii sinak tu xmoosoo nakaa.” ²⁰ Loxsye ngo lëe xaa pkaa nëz, lëe xaa sey lidzy pxosy xaa.

’Bii sitre siid xaa tsiñee lëe pxosy xaa kon xaa, aan lëe pxosy xaa pkëstyoo xaa. Lëe xaa kwloo corr kuktsiil nëz xaa xiñ xaa, aan lëe xaa kwteetsy xaa, ni lëe xaa taw pxit kwesy xaa. ²¹ Tsigo lëe xiñ xaa chëb: “Papá, kwlon falt lo Dios ni lool. Nongualtre kakaa xiño.” ²² Per lëe pxosy xaa chëb lo xmos: “Sinusy kol kwii ladx buen jkawk to xaa, kol ko tu nily ña xaa, ni kol jkëe lab xaa. ²³ Kol tēni tu becerr nii xro aan kol kuty ma, por ¡lëe no tyaaw ni lëe no kuuñ lni! ²⁴ Por nladzyaa te kuty xiñaa, per kujty xaa. Kwnity xaa, per lëe xaa ptsil.” Aan lëe lni bislo.

²⁵ ’Mentre lëe stu xiñgan xaa nii nak xaa kol këno tañ. Tsiñee lëe xaa bikche, lëe xaa biñ ti ni lëe xaa kon nii lëe wyëe kayak. ²⁶ Lëe xaa kwtsyetsy tu mos, aan lëe xaa kwnabtiits pe cos chak. ²⁷ Tsigo lëe mos chëb: “Lëe betsyoo blañ, aan lëe pxoosyoo kwnabey kuty becerr xro, porñee mbëe blañ xaa ni ndaan xaa.” ²⁸ Per lëe betsy kol xaa blëe, aan kwnëdy xaa nyo xaa yu. Por ngo lëe pxosy xaa pchoo kwnee lo xaa. ²⁹ Tsigo lëe xaa chëb lo pxosy xaa: “Nanoo gon blaktre iz nojkiiñaa lool ni nanoo nii tugak xsobaa xtiitsoo, aan ni tu chiv wiñ karty kneetsyoo par kawnin xamigwaa. ³⁰ Lëe nana nii blañ xiño nii kukxiñ xtumil lo kwnaa nii xkwe pal nëz, lëel chuty becerr xro par lëe xaa.” ³¹ Tsigo lëe pxosy xaa kwëb chëb: “Xiñ, lii tugak so lon, ni kchësy kaa nii chaapaa xcheño nako. ³² Per no nii kuuñ no lni ni kle no, por lëe betsyoo nii kwxaak no kuty bikche. Kwnity xaa, per lëe xaa ptsil lo no.”

16

Xcuent mos nyaani

¹ Lëe Jesús bitiits nrri lo xpëedscuel, chëb xaa:

—Tu xaa rikw name kop xaa tu mos, aan lëe meñ kuni tiits lo xaa nii lëe mos ko no kxiñ xtumi xaa. ² Tsigo lëe patrón kwtsyetsy mos ko, aan lëe xaa chëb lo xaa: “¿Pe nli kchë nii këjkëeki y meño dyon? Bneetsy cuent dyon xa si lo xtsiño, porque chilodre kyëel tsiñ lon.” ³ Tsigo nladzy mos ko: “¿Pe kuñaa na busy na nii lëe xpatrónaa kwii naa lo tsiñ? Nodyaa fuersy par kyën tsiñ tañ, aan xteladzyaa kñabaa limosn. ⁴ Nanaa xa kuñaa parñee tso cho lidzy ktsiñaa tsiñee lëe xpatrónaa kwii naa lo tsiñ.” ⁵ Tsigo lëe xaa kwtsyetsy tuga tuga meñ nii nsëeb lo xpatrón xaa. Klosy lo tu xaa nii ptsiñ chëb xaa: “¿Palal nsëeboo lo xpatrónaa?” ⁶ Lëe xaa go kwëb chëb: “Nsëbaa tu kyoow barrily aceit.” Tsigo lëe mos nii sinyo cuent chëb: “Naa xpagareel aan pkëe stuwo nii xaktyee choowptsii barrily aceit nsëeboo.” ⁷ Loxsye ngo lëe xaa kwnabtiits lo stu xaa, chëb xaa: “Liik, ¿palal nsëeboo?” Lëe xaa go kwëb: “Nsëbaa tu kyoow lmud xobxtily.” Tsigo lëe mos chëb: “Naa xpagareel aan pkëe stuwo nii xaktyee tapkaly lmud xobxtily nsëeboo.” ⁸ Psee patrón kon nii singootyee nyaani mos mal go. Nli xñen nii mastre nan meñ nii xyuumbeydy Dios xa nak cos nii chak lo kislyu re que meñ nii xyuumbey Dios.

⁹ ’Kol kiisy kchë nii chap to lo kislyu re parñee kap to amigw, parñee tso cho kneetsy laañee kwës to kpaat tsiñee lëe kchë nii chap to lox.

¹⁰ ’Kchë xaa nii chap cuidad cos nikxe ndalydyo, sap cuidad xaa cos ndaly, per lëe xaa ni chap cuidajty cos xisy, xa kap cuidad xaa cos ndaly. ¹¹ Deelñee chap cuidajty to cos nii no lo kislyu re, ¿cho lëe nii knee cos nii nli non lo do? ¹² Aan deelñee chap cuidajty to xcheñ meñ, ¿cho lëe nii kneetsy nii jkaa do?

¹³ 'Ni tu cho chilody kyë tsiin chop lo patrón. Por neñdy slëë xaa lo tu xaa, lëë lo stu xaa kle xaa. O neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiin tu xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios deelnee tumi tugak sini kik to.

¹⁴ Pxidzy xaa fariseo nii tir xyo tumi styoo biñ nii kwnee Jesús. ¹⁵ Tsigo lëë Jesús chëb: —Chakladzy to nii këb meñ nii buen do, per nan Dios pe cos xsya styoo do. Por kchësyo nii xsyak meñ non pa nondyo lo Dios.

Xley Moisés ni xkyalwnabey Dios

¹⁶ 'Lëë xley Moisés ni lëë kchë profet bluuy xtiits Dios axte tse nii lëë Juan biid. Destye tse go lëë meñ xkëëtyag xa nak laañee xñabey Dios aan xoo xsyëëb meñ siko.

¹⁷ 'Ni tu letre nii kë lo ley kyaanlasty. Kchësyo kak cumplir. Por nli xñen nii masy ngandy nitylo kislyu ni nitylo kpaq que nii kyaanladzy ley.

Kyalwsëëb tsiil

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Deelnee klaa tu xaapkiy tsiil, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa. Singo gak xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, tol chuñ xaa.

Rikw ni Lázaro

¹⁹ 'Tu rikw name nonsyke ladx non ni ladx ngui chakw xaa, aan ksatyee tse chuñ xaa lni. ²⁰ Kwyo gak tu prob nii pcholë Lázaro. Xyodz lady xaa aan chisob xaa nëb lo lyu chilidzy rikw. ²¹ Kokladzy prob re nyëly con cos nii xlyaal leñ xmez h rikw. Aan axte mëkw big kwlee lady xaa laañee xyodz. ²² Lëë tu tse lëë prob kuty, aan lëë angly kukni xaa laañee no Abraham kpaq. Lëë rikw kutyak, aan lëë xaa pkyeetsy. ²³ Aan mentre lëë rikw no te mban laañee xyey meñ nii chety, lëë xaa blis lo xaa aan lëë xaa kon nii lëë Lázaro so lo Abraham. ²⁴ Tsigo lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa: “Tat Abraham, pkëstyoo naa. Pxaal Lázaro tsijkadz xaa punt xkweñ lo nis aan kiid ksalyu xaa lo ludzyaa, porque tir mban no teedyaa lo ki re.” ²⁵ Per lëë Abraham kwëb chëb: “Xiñ, psaladzy gaanoo nii mbëë kwtedyoo lo kislyu, lëë Lázaro mban kwtedy xaa. Lëë na mbëë notedy xaa nu, lëë lii mban notedyoo. ²⁶ Ni chilody gaaw, por tir ngol yoo nii kë groltyee, aan chilody kiid meñ nii no nu ske, ni meñ nii no gaa ske chilody kiid nu.” ²⁷ Tsigo lëë rikw chëb: “Xñabaa lool tsigo busy, Tat Abraham, nii kxaaloo Lázaro lidzy pxosyaa, ²⁸ parñee këee xaa lo kaay betsyaa nii byaan tsiin kiiyty xaa laañee sinriityee mban noteedyaa.” ²⁹ Tsigo lëë Abraham chëb: “Lëë nii pkëë Moisés ni pkëë kchë profet byaanle. ¡Ksal xaa kchë ngo!” ³⁰ “Ksaldy xaaw”, chëb rikw, “per deelnee kyaklo tu xaa nii kutyle lo xaa, spikche styoo xaa lo Dios.” ³¹ Lëë Abraham chëb: “Deelnee chaklasty xaa ksal xaa xley Moisés ni kchë nii pkëë profet, nikxe kpañ tu meñ kuty, kpikchedy styoo xaa.”

17

Xaa nii xsyaab meñ lo tol

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Tugak ktee tiits nii kyab meñ lo tol, per jbrobsye xaa nii ksyaab meñ lo tol! ² Masy buen kxituu tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo que nii kuñ xaa xtol meñ nii xniladzy xtitsaa. ³ Kol kap cuent.

'Deelnee ko betsy to falt lo do, kol nee lo xaa, aan deelnee kpikche styoo xaa, kol kuñ xaa perdón. ⁴ Nikxe ko xaa falt lo do kadzy vuelt tu kpidz, deelnee ksa kadzy vuelt ko kiid në xaa lo do: “Kpikchedraa kon falt lool”, no nii kuñ do xaa perdón.

Nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy

⁵ Lëë apostle chëb lo Jesús:

—Chakladzy noo nii mastre kniladzy noo Dios.

⁶ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Deelñee niladzy to Dios, xisy wiñak, nixxe nyak xkyalwniladzy to lalak tu medzy martas, nchilo nyëb to lo yag re: “Bichee nu aan kusob lo nistoo”, aan lëe yag nsoob xtiits to.

Nii nonguial kuuñtsyey mos

⁷ Deelñee chap to tu mos nii chikon o chikap kaa ma, ¿pe xñee do lo xaa nayak tsiñee xpikche xaa: “Kwte të soboo kaawoo”? ⁸ Lëdyo gon, sink xñee do lo xaa: “Beeñlo tu xtseen ni kwtëe nii kawaa ni kin. Loxsye kawaa schilo soboo kaawoo ni kil.” ⁹ Aan ni skizh xteejty to lo mos nii beeñtsyey kchë nii kwnabey do. ¹⁰ Singo gak lëe do, tsiñee lox kuuñtsyey do kchë nii xñabey Dios to, no nii këb to: “Mos nii pa xkiiñdy nak no, por xaktyee nii pchilo lo no beeñtsyey no. Beeñsyeytre no pe stu cos.”

Lëe Jesús chuuñ kyak tsii xaa xsyakñë

¹¹ Lëe Jesús kwte laañee ntsiil meñ Samaria ni meñ Galilea worñee lëe xaa si Jerusalén, ¹² aan lëe tsii xaa xsyakñë nii xyodz lady kuktsiilnëz Jesús kyedzy nii ptsiñ Jesús, per big kexy xaa, ¹³ sink lëe xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—¿Jesús, lii nii nakoo maestre, pkëstyoo lëe nool!

¹⁴ Tsiñee lëe Jesús kon ksa xaa go, lëe Jesús chëb:

—Kol tsi lo pxosy.

Aan nëz si xaa lëe xaa byak. ¹⁵ Tsiñee kon tu xaa xsyakñë go nii lë xaa byak, lëe xaa bikche xtee xaa skizh lo Dios. ¹⁶ Aan lëe xaa psoxib lo Jesús, axte pkiitsy kë xaa lyu par ktee xaa skizh ni lëew na xaa Samaria nak xaa. ¹⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe lëdy tsii xaa xsyakñë nawen byak? ¿Ko skee xaa? ¹⁸ ¿Nonsy xaa sit re nawen bikche ktee skizh lo Dios?

¹⁹ Lëe Jesús chëb lo xaa nii byak ko:

—Kuso aan byey. Por porñee bniladzyoo ngo nii lëel byak.

Xa kñabey Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Lëe xaa fariseo kwnabtiits lo Jesús pa wor klyañche xkyalwnabey Dios aan lëe Jesús chëb:

—Kijjty xkyalwnabey Dios parñee kan dow. ²¹ Ni tu cho kñëdy lo do: “Lëew nrii”, o “Lëew nrek kaa.” Por lëe xkyalwnabey Dios kwlañchel lo do.

²² Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Sitsib tse nii lëe do kakladzy kan do mguiy nii pxaal Dios lo kislyu, aan kandy to xaa.

²³ No meñ kñë lo do: “Lëe xaa so nu”, o “lëe gaa xaa so nek.” Per tsidy to ni tsinaldy to meñ go. ²⁴ Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpa, singo kak mguiy nii pxaal Dios tsiñee lëe xaa kiid stub. ²⁵ Per no nii te kazh xaa kyalnë ni ksaldy meñ nii no natiemp xaa. ²⁶ Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios kiid stub. ²⁷ Tiemp ko lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëe Noé byo leñ barkw, aan lëe kchësy meñ go kuty lo kyo. ²⁸ Singo gak kok xtiemp Lot: lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni wtosy ni wsisy kuni kik meñ. Lyaadzy konsye ni lyaadzy yusy kwyo meñ. ²⁹ Per tsiñee lëe Lot pchoo leñ kyedzy Sodoma, lëe ki ni kyo lëe nii xsaay byab kpa, aan kchësy meñ go kuty. ³⁰ Singo kak tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios kpikche.

³¹ Tse go deelñee no cho do so kik yu aan no xcheñ do leñ yu, kyejty to par kwii dow. Deelñee no gaa to so tañ, kpikchedy to kyey do lidzy to. ³² Kol ksaladzy nii ptsyool tsiil Lot. ³³ Kchë xaa nii kakladzy kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nixxe kety xaa, lëe xaa kpañ.

³⁴ Kyool go deelñee nix chop xaa lo tugak lon, lëe Dios koy tu xaa, per lëe xaa ksaan stu xaa. ³⁵ O deelñee gaa kë chop kwnaa wëët, lëe xaa koy tu me aan lëe xaa ksaan stu me. ³⁶ Singo gak deelñee kë chop xaa tsiin tañ, lëe tu xaa kyooy, aan lëe stu kyaan.

³⁷ Tsigo lëe meñ chëb:

—¿Pa kak kchësy nrii?

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Laañee kaa ma kuty ktyop pech.

18

Xcuent tu kwnaa viud

¹Loxsye ngo lëe Jesús pso tu cuent lo xpëedscuel parñee këb xaa nii ktsagty xpëedscuel xaa, sink tugak kutiitsni xaa Dios axte nii ktikche Dios lo xtiits xaa. ²Sinrii së lo cuent ko:

—Tu kyedzy name kwyo tu xtisy nii ptsyebty Dios ni psaldy meñ. ³Leñ kyedzy ko gak kwyo tu kwnaa viud nii kunab kyalxtisy lo xtisy parñee ksaksi xaa meñ nii xlëe lo me. ⁴Xtse kwë me, per psaldy xtisy me. Lëe lultime nladzy xaa: “Nikxe nii xtsyeebtyaa Dios ni xsaldyaa meñ, ⁵per como kety kety chiid kisyedy me naa, lëen kcho xfavor me parñee kijtre me, por toontlaa kloox me xpaciensyaa.”

⁶Lëe Jesús chëb:

—Singo gon chëb xtisy mal. ⁷¿Lëe Dios dyon pe kchoody xaa xfavor meñ nii xnildazy xtiits xaa nayak deelñee tsel kyool xñab meñ kyalxtisy lo xaa? ¿Slaa xaa nawen kyëmbës meñ go xaa? ⁸Klyëedy xaa gon, lëe xaa kchoo xfavor meñ go. Per tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios dyon kiid, ¿pe bii sanre xaa meñ nii xnildazy xtiits Dios lo kislyu re?

Xaa fariseo ni xaa nii xtop tumi

⁹Lëe Jesús pso cuent re par xaa nii xsyak nii tir buen aan xsyablyu los demasy meñ, chëb xaa:

¹⁰—Tu vuelte kwey tu xaa fariseo ni tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma lidzy Dios par kutiitsni xaa Dios. ¹¹Lëe xaa fariseo kwsoli aan lëe xaa chëb lo Dios: “Tat Tios, xnetsyaa skizh lool, porñee naktyaa sinak xaa nii nak ngbaan, ni xaa mal, ni naktyaa sinak xaa nii no tsiil aan choni stu kwnaa, ni porñee naktyaa sinak xaa nii xtop tumi nii so ske. ¹²Naa chawdyaa chop vuelte tu leñ xmal par kuuñ ksakaa lii ni chuñaa kchë nii xtsiñaan tsii tant aan xtedyaa tu tanto jkiiñ liidzyoo.” ¹³Lëe xaa nii xtop tumi nii xyey Roma kwsosit aan byaxty xaa nlis xaa lo xaa kpaal, sink lëe xaa xtee golp styoo xaa xñee xaa lo Dios: “¡Tat Tios, pkëstyoo naa, por tu ngoptol nakaa!” ¹⁴Nli xñen nii tsi lëe xaa nii xtop tumi nii xyey Roma bikche sey lidzy, lëe Dios beeñ xaa perdón, per lëe xaa fariseo kokty xaa perdón. Por lëe kchë xaa nii xaly chak nyaa kyablyu aan lëe xaa nii mban chak kyak klaa.

Lëe meñ chini xaa wiñ lo Jesús

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵Wi xaa wiñ kuni meñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ. Per lëe xpëedscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ. ¹⁶Per lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios. ¹⁷Nli xñen nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak xnildazy tu xaa wiño, sëebty meñ laañee xñabey Dios.

Lëe Jesús chutiitsni tu rikw

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Lëe tu xaa xñabey chëb lo Jesús:

—Maestre buen, ¿pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody?

¹⁹Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñeel nii buenaa? Tugak xaa buen no. Lëe xaa go nak Dios. ²⁰Nanloo nii xñabey xley Dios: “Kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kujtyoo, kwandyoo, kñeedyoo tiits kizh par ksaksil meñ, ni psal pxoosyoo ni xñaal.”

²¹Lëe xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

²²Tsiñee biñ Jesús nrii, lëe xaa chëb:

—Tu cos bii chakoo falt: pto kchësy nii chapoo aan pkadyo lo meñ prob tsiin kchilo kapoo cos kpaal. Loxsye ngo të aan tēnal naa.

²³ Per tsiñee lëe xaa go biñ ngo, mban ptee styoo xaa, porñee tir rikw xaa. ²⁴ Tsiñee kon Jesús nii mban kok xaa, lëe Jesús chëb:

—¡Xaatee ngan sëeb rikw laañee xñabey Dios! ²⁵ Masy ngandy sëeb tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëeb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁶ Kchësy meñ nii biñ ngo chëb:

—¿Cho lëe nii telaa lo tol tsigno?

²⁷ Lëe Jesús chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëe Dios kteelaa meñ.

²⁸ Tsigno lëe Pedre chëb:

—Lëe noo psaan kchësy nii koop noo aan lëe noo syoopnaal lii.

²⁹ Tsigno lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchë xaa nii psaan lidzy, tsiil, o betsy, o pxosy, o xiñ gaa par sëeb xaa laañee xñabey Dios, ³⁰ ndaly re nii jkaa xaa lo kislyu re aan lëe lo stu kislyu nii nare sëed lëe xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Lëew xyon vult nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel tublad, aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Chan do gon nii lëe no syo Jerusalén, aan siko lëe kchësy nii pkëe profet nii ktsyoolaa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios kak cumplir. ³² Lëe meñ jko naa ña meñ sit, ni lëe meñ kityni naa, lëe meñ kotsyetsy naa, ni lëe meñ kchoo mxëñ lon. ³³ Lëe meñ kiñ naa ni lëe meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

³⁴ Per byeñdy xpëedscuel Jesús ngo, por nonsyke cos ngano. Nandy xaa penak chëb Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu ciegw

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Lëe Jesús mer ktsiñ Jericó, aan lëe tu ciegw sob kex chu nëz xñab limosn, ³⁶ tsiñee lëe ciegw biñ nii singootyee ndaly meñ xtyedy, lëe xaa kwnabtiits penak nii singootyee xtye meñ. ³⁷ Lëe meñ chëb lo xaa nii lëe xaa Nazaret nii lëe Jesús sitedy siko. ³⁸ Aan lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¡Jesús, lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!

³⁹ Kchësy meñ nii sinech kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per lëel mastre kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!

⁴⁰ Lëe Jesús kwsotse, aan lëe Jesús chëb:

—Kol tēni xaa nu dyon.

Tsiñee lëe ciegw ko ptsiñ kex, lëe Jesús chëb lo xaa:

⁴¹ —¿Pe cos chakladzyoo?

Lëe ciegw ko chëb:

—Xey, chakladzyaa nii kña lon stub.

⁴² Lëe Jesús chëb:

—¡Lëe lool kña! Lëel byak, por bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii.

⁴³ Wor go kash lëe lo ciegw ko byak, aan lëe xaa sinal Jesús xtee xaa skizh lo Dios. Wi kchësy meñ nii kon ngo ptee skizh lo Dios.

19

Jesús ni Zaqueo

¹ Lëe Jesús ptsiñ Jericó aan lëe xaa kwte leñ kyedzy. ² Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa rikw nii pcholë Zaqueo. Lëe xaa kwnabey lo xaa nii xtop tumi nii xyey Roma. ³ Kokladzy xaa nyuumbey xaa Jesús, per pchilodyo porñee tir ndaly meñ aan tir wiich Zaqueo. ⁴ Por ngo lëe xaa kwloo corr kwnech xaa, aan parñee kchilo kan xaa Jesús, lëe xaa kwyëp tu lo yag

nii sob laañee notedy Jesús. ⁵ Tsiñee lëe Jesús sitedy xan yag ko, lëe xaa blëp lo lo yag, aan lëe xaa chëb:

—Zaqueo, sinusy byety ske, por no nii kwësaa liidzyoo natse.

⁶ Lëe Zaqueo byety wxooñ, aan xle xaa lëe xaa kuni Jesús lidzy xaa. ⁷ Tsiñee kon meñ ngo, lëe meñ kwneenë Jesús, xñee meñ nii lëe xaa kwlës lidzy tu ngoptol. ⁸ Lëe Zaqueo kuso, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Xey, lëen jkady grol kchë nii chaapaa lo meñ prob. Ni deelñee no cho lo kwlaanaa pe tu cos, lëen ktikche tap lal nii kwlaanaa.

⁹ Lëe Jesús chëb:

—Lëe Dios pteelaa kchë meñ nii no lidzy xaa re natse, por wi xaa ngab lo xtiy Abraham.

¹⁰ Por lëe mguiy nii pxaal Dios sëed kyub ni sëed kteelaa kchë meñ nii no xtol.

Xcuent tumi

¹¹ Lëe meñ pkëetyag kchë nii kwnee Jesús, aan lëe xaa pso tu cuent, porñee lëe xaa mer ktsiñ Jerusalén, aan nladzy meñ nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey, ¹² chëb xaa:

—Tu vuelt name kwyo tu xaa non nii no kak rey, per no nii tsi xaa tu kyedzy sit parñee kak xaa rey. ¹³ Per antes nii kchoo xaa, lëe xaa kwtsyetsy tsii xaa nii xkyë tsiñ lo xaa, aan lëe xaa ptee deel palal gaa tumi lo xaa go, chëb xaa: “Kol kyë diligensy con tumi re axte nii kpikchen.” ¹⁴ Per como xtilyni meñ kyedzy xaa, lëe meñ kyedzy pxaal bla xaa nii kukëb: “Chaklasty noo nii kak xaa gue xrey noo.” ¹⁵ Per lëe xaa kok rey, aan tsiñee lëe xaa bikche xkyedzy xaa, lëe xaa kwnabey kok tsyetsy ksa xaa nii ptee xaa tumi lo parñee kaknan xaa palal beeñ catu xaa go gan. ¹⁶ Lëe tu xaa nii ptsiñ klo chëb: “Xey, lëe tumi nii bneetsyoo lon broob, lëew byak tsii.” ¹⁷ Tsiñee lëe rey chëb: “Buen ngo. Tir xaa tsiñ nakoo. Ngui beeñ tsiñoo tumi wiñ nii kwaal. Por ngo lëel kak xtisy. Tsii kyedzy kñabeyoo.” ¹⁸ Lëe stu mos ptsiñ chëb: “Xey, lëe tumi nii bneetsyoo lon broob, lëew byak kaay.” ¹⁹ Lëe rey chëb lo xaa: “Lëel kak xtisy. Kaay kyedzy kñabeyoo.” ²⁰ Lëe stu mos ptsiñ aan lëe xaa chëb: “Xey, lëe xtumil nrii. Lëew pkën lo tu bayjan. ²¹ Porñee ptsyebaa lii, ni nanaa nii tir ntseeboo, por xtopoo nii kwleektyoo ni xlaapoo laañee kondyoo.” ²² Tsiñee lëe rey chëb: “Maaloo, mismé xtiitsoo pteekyo lii. Deelñee nanoo nii tir ntseeboo, ni nanoo nii xtopaa nii kwlektyaa nii xlaapaa laañee kondyaa, ²³ ¿penak kulodyoo xtumin bankw parñee neetsylo tyub xiño na nii lëen bikche?” ²⁴ Aan lëe rey chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla tumi lo xaa gue, aan kol kteedyo lo xaa nii nroob tumi ptsiñaa.” ²⁵ Tsiñee lëe meñ chëb: “Xey, per con nrooble tumi kwaa xaa.” ²⁶ Lëe rey kwëb chëb: “Lëe meñ nii chaple cos jkaarew, per lëe meñ nii ni tu pe chapy, axte nii wiñ nii chapsye meñ go kpichee.” ²⁷ Loxsye ngo lëe xaa chëb: “Kol tēni kchë xaa nii koklasty nyakaa rey, aan xña lon kol kuty xaa.”

Lëe Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Loxsye bitiits Jesús kchë ngo, lëe xaa pkaa nëz par ktsiñ xaa Jerusalén. ²⁹ Tsiñee lëe xaa ptsiñ kex laañee ntsiil meñ Betfagé ni meñ Betania xan kiy nii lëe Olivos, lëe xaa pxaal chop xpëedscuel xaa, ³⁰ chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nyoo nu, aan tsiñee ktsiñ do, lëe do kan nii lëe tu burr këtuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tēni ma. ³¹ Aan deelñee kñabtiits meñ lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa jkiiñ ma.

³² Lëe xpëedscuel Jesús kwey, aan lëe xaa ptsyol burr nii chëb Jesús. ³³ Lëe xaa no klaa burr tsiñee lëe xpixwan ma chëb:

—¿Penak xlaa do ma?

³⁴ Tsiñee chëb xaa:

—Lëe xmaestre noo jkiiñ ma.

³⁵ Lëe xaa biy burr aan tsiñee ptsiñ xaa lëe xaa pxob xab xaa lady ma parñee sob Jesús ma. ³⁶ Aan tyub nëz nii notedy Jesús ptañ meñ xab. ³⁷ Aan tsiñee lëe xaa sisëëb chex kiy nii lëe Olivos, lëe meñ nii ksa xaa si bislo xle ni xtee skizh lo Dios por kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús. ³⁸ Nguieex kwnee meñ:

—¡Lëe Dios pxaal tu xaa nii kak xrey no! ¡Byinayk rey! ¡Skizh Dios nii sob kpaal!

³⁹ Tsigo lëe bla xaa fariseo nii no lady meñ chëb lo Jesús:

—Maestre, kwëntseeb lo xaa nii sëednal lii parñee kñeedre xaa.

⁴⁰ Per lëe Jesús chëb:

—Deelñee kyoogw chu w kchë meñ re, lëe kyo kñee xcuent meñ.

⁴¹ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ kexka Jerusalén, lëe xaa biiñ por kchë meñ nii no leñ kyedzy ko, ⁴² chëb xaa:

—¡Chooksye lëe doy, naaty xaatsye nyeñ do xa nak xkyalwtelaa Dios siquier natse! Per lëe na chilody kyeñ dow ni chilody kan dow. ⁴³ Por sitsiñ tse nii lëe xaa nii xlëe lo do ksuugw kwraly lëe do, aan klaady xaa kchoo meñ ni klaady xaa sëeb meñ, ⁴⁴ ni lëe xaa knitylo xkyedzy to. Ni tu kyo kyaandy lady xcombañero, kchësyo nitylo. Ni lëe xaa kuty meñ, por byeñdy to nii kokladzy Dios ndeelaa lëe do.

Lëe Jesús xlëe lo meñ leñ lidzy Dios

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Loxsye ngo lëe Jesús kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa kwlii kchësyo meñ nii no wto siko, ⁴⁶ chëb xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee nii laañee kiid kutiitsni meñ Dios nak lidzy Dios, per lëe do byuño lidzy ngbaan.

⁴⁷ Ksatyee tse been kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios. Aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley ni xaa xñabey nii no kyedzy kwëkyub dyon xa kuty xaa Jesús. ⁴⁸ Per pchilodyo, porñee kchësyo meñ pkëetyag nii bluuy Jesús.

20

Xkyalwnabey Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tu tse mentre lëe Jesús noyuun kseedy meñ leñ lidzy Dios, lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley ni lëe bla xaa kol ptsiñ, ² aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Cho bnee tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

³ Lëe Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Kol në dyon: ⁴ ¿cho pxaal Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso, ote cholsye meño yak?

⁵ Lëe xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?” ⁶ Aan chilody tyeesy no nii meñ lo kislyu re pxaal Juan, por suty meñ no lo kyo. Por kchësyo meñ xnildzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

⁷ Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús nii nandy xaa cho pxaal Juan biid kchoobnis Juan. ⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Per ni naa tsigo busy kniydy dyon cho bneetsy tiitspey lon.

Xcuent xaa nii been tsiñ yag uv

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Loxsye ngo lëe Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name been pni xaa yag uv, aan lëew ptee xaa kompaniy lo xaa nii kuuñ tsiñoo, aan lëe xaa si laa sit. ¹⁰ Tsi lëe xtiemp uv kol, lëe xaa pxaal tu xmos xaa siknab nii xyal xaa lo xaa nii been tsiñ, per lëe xaa go ptee xcheñ xmos xaa, aan lëe xaa psonëz xaa singosy.

¹¹ Tsigo lëe xpixwan yag uv pxaal stu mos, per singo gak kwlootsyetsy xaa nii been tsiñ mos ko aan loxsye ptee xaa xcheñ xaa, lëe xaa psonëz xaa singosy. ¹² Lëe xpixwan yag uv bikche pxaal stu mos, per lëe xaa nii been tsiñ ptee xcheñ xaa, aan lëe xaa psonëz xaa.

¹³ Tsigo nladzy xpixwan uv: “Lëe nana ¿pe kuña?” Lëe lultime, lëe xaa pxaal xiñgan xaa nii xkëstyoo xaa. Nladzy xaa stsyeb xaa tsiñ xiñgan xaa. ¹⁴ Per tsiñee lëe xaa tsiñ kon xiñgan xaa, lëe xaa tsiñ chëb lo xcombañer: “Lëe xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol

tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now.” ¹⁵ Lëe xaa kwlii xiñgan xpixwan uv lo kwaa, aan lëe xaa beety xaa.

¿Pe nê do dyon pe cos kuuñtsyey xpixwan uv xaa nii beeñ tsiin xkwaa xaa? ¹⁶ Lëe xaa gon kuty ksa xaa tsiin go, aan lëe xaa ktee xkwaa xaa lo stu xaa tsiin.

Tsiñee biñ meñ ngo, lëe meñ chëb:

—¿Nëdy Dios ngo!

¹⁷ Lëe Jesús buy lo meñ aan lëe xaa chëb:

—¿Penak tsgo nii xñee leñ kitsy nii kē xtiits Dios nii lëe kyo nii psëeb xaa nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre xkiiñ?

¹⁸ Deelñee kyab meñ lady kyo go, lëe meñ go kak byuy. Per deelñee kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.

¹⁹ Wor go kazh kokladzy xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nyaasy xaa Jesús, porñee byeñ xaa nii contre lëe xaa pso Jesús cuent ko. Per byaxty xaa, porñee ptsyeb xaa meñ.

Tumi nii chazh lo xtisy

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Por ngo lëe xaa pxaal bla xaa nii chak si chak xaa buen kukleetsy Jesús, parñee kyub xaa dyon pe cos jkëëkiy Jesús tsiin jko xaa xaa ña xtisy. ²¹ Lëe xaa chëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios. ²² Kwnë dyon pe nonguial tizh no tumi nii xtop xtisy Roma, ote nonguialdyo yak.

²³ Lëe Jesús byeñ pe cos no styoo xaa, por ngo lëe Jesús chëb:

²⁴ —Kol kluuy tu pes lon dyon.

Loxsye buy Jesús, lëe xaa chëb:

—¿Chonre dyon kē loo go, ni cho lē kē nu?

Lëe xaa chëb:

—Lëe xtisy Roma ni lē xaa kē loo go.

²⁵ Tsgo lëe Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëeb to lo xtisy Roma tsgo busy, ni kol kizh kaa nii nsëeb to lo Dios.

²⁶ Aan pchilody nyuunñ knee xaa tu cos nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús. Lëel lëe xaa psee biñ xaa nii kwnee Jesús, aan kwneedre xaa.

Lëe xaa saduceo chutiitsni Jesús

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Lëe bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëe xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty, por ngo lëe xaa kukëb lo Jesús:

²⁸ —Maestre, lëe Moisés chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëedy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa nii psaan xaa deelñee chapy me mëed, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed. ²⁹ Tu vult name kwyo tu xaa nii kop xoop betsy aan lëe xaa ptsiilña. Per blyëedy lëe xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëed, ³⁰ lëe tu betsy xaa ptsiilña tsiil xaa aan lëe xaa kutyak. ³¹ Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psandy mëed. ³² Lëe byalo wi kwnaa go kuty. ³³ Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëe meñ kuty kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.

³⁴ Tsgo lëe Jesús chëb:

—Lo kislyu re busy xtsiilña mguiy ni xtsiilña kwnaa, ³⁵ per lëe meñ nii kchal kpañ kpa, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre. ³⁶ Por kejtremëñ go, sink lëe meñ go kak sinak angly ni lëe meñ go kak xiñ Dios porñee lëe Dios kuuñ kpañ meñ go. ³⁷ Ni axte Moisés kaa xluuy lo no nii nli xpañ meñ kuty por worñee kon xaa yakitsy nii noyek xñee xaa nii lëe Dios nak xDios Abraham, xDios Isaac ni xDios Jacob. ³⁸ Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ mbañ nak xaa, porque par Dios kchë meñ nii kuty mbañ.

³⁹ Tsgo lëe bla maestre ley chëb:

—Maestre, buen ptikcheel lo xtiits xaa nii kwnabtiits lool.

⁴⁰ Aan byaxtre meñ nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiy sēed Crist?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Loxsye ngo lēē Jesús chēb lo meñ:

—¿Penak dyon xñee do nii lo xtiy rey David sēed Crist?, ⁴² con misme David na pkēē leñ kitsy nii kē salmos sinrii:

Chēb Dios lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwin nēzli,

⁴³ axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchē meñ nii xlēē lool.”

⁴⁴ ¿Xa kchoo Crist lo xtiy rey David, deelñee misme rey David xñee nii lēē Crist xñabey lo xaa?

Nii chuuñtsyey maestre ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Kchēsý meñ nche jkēētyag nii nonee Jesús aan lēē xaa chēb lo xpēēdsuel xaa:

⁴⁶ —Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa ladx non, ni chakladzy xaa nii jkēēptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy. Tsiimpee xsyob xaa laañee xsyob xaa non leñ ktoo, ni tsiñee chi xaa tu wagw, laañee xsyob xaa non xsyob xaa. ⁴⁷ Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee kēb meñ nii tir buen xaa, xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios xaa.

21

Kwnaa viud nii kwloo tumi alcansiy

(Mr. 12:41-44)

¹ Lēē Jesús no kuy xa xko meñ rikw tumi alcansiy ² tsiñee lēē tu kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, aan lēē me kwloo chop centab cobre nii xisy non leñ alcansiy. ³ Tsigo lēē xaa chēb lo xpēēdsuel xaa:

—Nli xñen lo do nii mastre nroob tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy que kchē nii kwloo meñ rikw. ⁴ Por kchēsý meñ xko tumi nii chuñ sobre alcansiy, per lēē me, lo xkyalprob me, lēē me kwloo kchēsý tumi nii nseñ me alcansiy.

Lēē Jesús xñee nii lēē lidzy Dios nitylo

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Lēē meñ ncheyutiits nii tir ngui kchē kyo nii nyaa lidzy Dios ni tir ngui xixkwaaw, tsiñee lēē Jesús chēb:

⁶ —Sitsiñ tse nii lēē kchē nii nche kuy do nitylo. Ni tu kyo kyaandy lady xcombañero. Kchēsýo nitylo.

Kyalnē nii ktsyool meñ

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Loxsye ngo lēē xpēēdsuel Jesús chēb:

—Maestre, ¿pa wor kak kchē nii kwneel? ¿Xa mod kyeeñ noo nii lēēw mer kak?

⁸ Tsigo lēē Jesús chēb:

—Kol kap cuent parñee jkēētidy meñ do. Por ndaly xaa nii kakladzy kak sinakaa kiid, aan lēē xaa kñē nii lēē xaa nak Crist ni lēē xaa kñē nii lēē wor kutsiñ, per tsinaldy to xaa.

⁹ Tsiñee kon do nii lēē guerr ni tily noyak, ktsyebty to. Por singo no nii kako, per nitylody kaa kislyu.

¹⁰ Tsigo lēē xaa kwnee re chēb xaa:

—Lēē kchē kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa ni lēē kchē xaa xñabey ktily. ¹¹ Ndaly laañee kni xu dox, ni lēē kpiñ kiid ni lēē kyalkits kiid, ni lēē meñ kan cos ntseeb leñ kpa.

¹² 'Per antes nii kak kchēsý cos re, lēē meñ kñaaasy lēē do. Aan lēē meñ tsini lēē do lo xaa nii xñabey leñ ktoo, ni lēē meñ ko lēē do skiib, axte lo rey ni lo xtisy tsikso meñ do por naa. ¹³ Siko stedyo tiits kñee do lo meñ cho nakaa. ¹⁴ Kol ktee nii pe tsinidy kik to nii dyon pe kēb to o xa ksoli gaa to, ¹⁵ porque naa ksyab leñ kik to pe cos kēb to lo xaa nii

xlëe lo do. Aan kxekwty xaa con xaaw ni chilody kaa kñë xaa nii buendyo por nonsyke tiitsliw. ¹⁶ Misme pxosy to, betsy to, xaa lidzy to ni xamigw to kak niladzy lëe do. No do axte kuty xaa, ¹⁷ ni kchësy kaa meñ klëe lo do porñee xsoob to xtitsaa. ¹⁸ Per ni tu pe kakty to por ni tu kits kik to knekty. ¹⁹ Kol kxekw tsiin telaa do.

²⁰ 'Tsiñee kan do nii lëe xaa nii noy kiib nche kyako Jerusalén, klyëedy lëew nitylo. ²¹ Tse go deelñee nche do Judea, kol kxooñ, kol tsëp kiy. O deelñee gaa nche do Jerusalén, kol kchoo kyedzy, ni deelñee nche do tañ, kyedy to kyedzy. ²² Porque ntseeb kak tse go, por lëe kchë nii kë leñ xkitsy Dios kak cumplir. ²³ ¡Broob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o xkadzy kaa mëed! Por tir mban tedy meñ tse go ni lëe meñ ktsyool tu kyalnë dox. ²⁴ No meñ kety con spad, no gaa meñ kyooy xoo tyub lo kislyu. Aan lëe meñ sit kyëpkyety leñ kyedzy Jerusalén axte ksa tse nii ktee Dios tiitspey.

Lëe mguiy nii pxaal Dios kiid stub

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Kchë meñ ni nche lo kislyu jkan kik ni ktsyeb por kchë señ nii ko ngbidz, mëe, mëly ni por kchë xbi nistoo. ²⁶ Lëe meñ jkyey tseb por nandy meñ pere kak lo kislyu. Por axte wi kpaal kni. ²⁷ Axte tsigolye lëen kchukë lo xkey con tu kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa, por naa nak mguiy nii pxaal Dios. ²⁸ Tsiñee lëe kchë cos re kislo, kol ko nguiool styoo do ni kol klis kik to, porque klyëedy lëe do telaa.

²⁹⁻³⁰ 'Kol ksaladzy gaanoo nii tsiñee lëe yag yegw o stu gaa yag xkë peñ, xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ³¹ Singo gak tsiñee kan do nii lëe kchë cos nii psetyaa noyak, kol kakanan nii lëe xkyalwnabey Dios mer klyañche.

³² 'Por nli xñen nii antes nii kety kchë meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³³ Stedy kpaal ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³⁴ 'Kol kap cuent klaady to jkyedzy styoo do lo nip o lo kchë gaa cos nii no lo kislyu re, por toontlaa kyeñdy to tsitsib tse go. ³⁵ Por nako sinak tu tramp. Por kchë meñ nii nche lo kislyu kan nii kak tse go. ³⁶ Kol kyëmbës tse go ni tugak kol nab lo Dios nii kteelaa xaa lëe do lo kchë cos ntseeb nii kiid ni parñee kchilo kpig to lon.

³⁷ Yutsye beeñ kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios, lëe kyool lëe xaa kuktseñ kiy nii lëe Olivos. ³⁸ Aan silyga xtsiñ meñ leñ lidzy Dios parñee jkëetyag meñ xtiits xaa.

22

Lëe Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Lëe paskw sëed yob. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur. ² Aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley byub dyon xa kuty Jesús, per pchilodyo porñee ptsyeb xaa meñ.

³ Lëe xaatox kwsëeb leñ styoo Judas. Xpëedscuel Jesús nak Judas. Iscariote kwnee meñ lo Judas. ⁴ Aan lëe Judas kwey lo xaa nii xñabey pxosy ni lo xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. ⁵ Ble xaa go lo Judas, aan lëe xaa chëb nii stee xaa tumi. ⁶ Byo xtiits xaa go styoo Judas. Por ngo lëe xaa bislo byub xaa xa jkaa Jesús tu laañee kindy meñ parñee jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëedscuel

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Lëe paskw kol. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni chuty meñ mëkwxiily. ⁸ Por ngo lëe Jesús chëb lo Pedre ni lo Juan:

—Kol tsikuuñlo nii tyaaw xtsee no na paskw.

⁹ Lëe xaa kwnabtiits chëb xaa lo Jesús:

—¡Pa kyokuuñloo noow?

¹⁰ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee ktsiñ do leñ kyedzy, lëe do kan tu xaa nii nsob yañ tub che nis. Kol tsinal xaa axte laañee ktsiñ xaa, ¹¹ aan kol këb lo xpixwan yu: “Lëe maestre pxaal lëe noo parñee

kñabtiits noo pa sob yu laañee kawxtsee xaa ksa xpëedscuel xaa na paskw.” ¹² Lëe xaa kluuy tu cuart ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.

¹³ Lëe xpëedscuel xaa si aan lëe xaa ptsil yu nii chëebpee Jesús, aan lëe xaa beeñlo nii kak xtsee paskw.

¹⁴ Tsiñee lëe xwor xtsee kol, lëe Jesús kwsob lo mezh ksa xaa apostle. ¹⁵ Aan lëe Jesús chëb:

—¡Penaadle non gan kawnin lëe do na paskw antes nii ketyaa! ¹⁶ Por axte nii klañche xkyalwnabey Dios kuñaa paskw stub.

¹⁷ Loxsye ngo lëe xaa kwseñ tu vas viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëe xaa chëb:
—Kol ki nrii ni kol kiisyo lo xcombañer do. ¹⁸ Por nli xñen nii kidraa viñ sink lëen kwës axte klyañche xkyalwnabey Dios.

¹⁹ Lëe Jesús kwseñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa, aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Lëe xcuerpaa nrii. Kol kawo parñee ksaladzy to naa, por lëen kety parñee telaa do.

²⁰ Singo gak tsiñee lëe xtsee kwlox, lëe xaa kwseñ tu vas viñ aan lëe xaa chëb:

—Tu cheñaa nrii. Lëew kxee parñee kpily xtol do.

²¹ Lëe na lëe xaa nii kakniladzy naa sob lo mezh nu. ²² Per no nii ktsiiñaa laañee pxaal Dios naa. Per ¡brobsye xaa nii kakniladzy naa!

²³ Tsigo lëe xpëedscuel xaa bislo xñabtiits lo xcombañer dyon cho xaa kokniladzy Jesús.

Cho mastre non

²⁴ Lëe xpëedscuel Jesús ptilytiits parñee kaknan dyon cho xaa mastre non. ²⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu ni nan do nii chakladzy xaa nii këb meñ nii tir buen xaa. ²⁶ Per lëe lëe do nody nii kak to singo, sink deelñee no tu do chakladzy kñabey no nii kak to sinak tu xaa nii xsoob tiits ni sinak tu xaa wiñ. ²⁷ Kol në dyon cho mastre non, ¿pe xaa nii xsyob lo mezh chawo ote xaa nii xkyë niskwaano yak? ¿Pe lëdy xaa nii xsyob lo mezh nak xaa non? Per lëe naa, lëen no lady to sinak tu xaa nii chuñ mandad.

²⁸ Ni kon gaa to kchë kyalnë ptsyoolaa aan psaandy to naa. ²⁹ Por ngo lëen knetsy kyalwnabey lo do sinak nii bneetsy Tat Tioso lon, ³⁰ aan lëe do kaw ni lëe do ki laañee xñabeyaa ni lëe do sob parñee kñabey do lo ksa tsiipchop tiy meñ nii no tañ Israel.

Lëe Pedre këb nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Simoñ, lëe xaatox gon kwnab lëe do parñee kuxso xaa to sinak xchooxso xobxtily. ³² Per lëen kwnab lo Dios nii kakni xaa lii, parñee kchosody styool kaazhkaa, aan tsiñee lëe styool kpikche, pchooblady styoo xcombañeroo parñee kchosody styoo xaa.

³³ Tsigo lëe Simoñ Pedre chëb:

—Nikle win tso skiib, ni nikxe kety no tusyke, per ksandyaa lii.

³⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Pedre, na kyool kazh tson vuilt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

³⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee pxalaa lëe do sin bols, ni sin tumi, ni sin kyalkidy, ¿pe no dyon pe cos kok falt lo do?

Tsigo lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Ni tu pe kokty falt.

³⁶ Lëe Jesús chëb:

—Lëe na, deelñee no cho do chap bols, kol koyo, ni kol koy tumi. Aan deelñee chapty to spad, kol kto xchaket to aan kol si tuwo. ³⁷ Por no nii kak cumplir xkitsy Dios nii xñee nii win pkab lady xaa mal. Kchë laañee chakyety nii ktsyoolaa kak cumplir.

³⁸ Lëe xpëedscuel xaa chëb:
 —Maestre, lëe chop spad xoob nu.
 Tsigo lëe Jesús chëb:
 —Kol ksaano.

Lëe Jesús chutiitsni Dios
 (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Loxsye ngo lëe Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëe xpëedscuel xaa sinal. ⁴⁰ Tsiñee lëe xaa ptsiñ siko, lëe xaa chëb:

—Kol kutiitsni Dios parñee kyabty to lo tol.

⁴¹ Aan lëe xaa kwsë lal laañee xyab tu kyo tsiñee xkëe meño, aan lëe xaa psoxib par kutiitsni xaa Dios, ⁴² chëb xaa:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

⁴³ Ngo nonee xaa tsiñee lëe tu angly byety kpaar par ktee xfuersy xaa. ⁴⁴ Lo xkyalnë Jesús mastre chutiitsni xaa Dios, aan axte lo lyu byab nis nii psinis xaa, xñaw si xña cheñ.

⁴⁵ Tsiñee lëe xaa lox bitiitsni Dios, lëe xaa sey laañee nche xpëedscuel xaa. Per ksasy xpëedscuel nche nixyesy, porñee tir xteenë xaa. ⁴⁶ Tsigo lëe xaa chëb:

—¿Penak nche nixyesy to? Kol tsische aan kol kutiitsni Dios, parñee kyabty to lo tol.

Lëe meñ xñaasy Jesús
 (Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Lëe Jesús bii nonee, tsiñee lëe tubtsoon meñ ptsiñ. Lëe xpëedscuel xaa nii pcholë Judas nech lo meñ, aan lëe xaa ptee tu pxit kwesy Jesús, ⁴⁸ per lëe Jesús chëb:

—Judas, ¿con tu pxit nawen jkol naa ña meñ re?

⁴⁹ Tsiñee lëe xaa nii nak ksa Jesús kon nii ktsyool Jesús, lëe xaa chëb:

—¿Pe stiily noo con spad?

⁵⁰ Aan lëe tu xaa nii nak ksa Jesús biswee tu xmos xaa nii mastre non lo pxosy, pchug xaa tyag xaa nii sob nëzli. ⁵¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol ksaan.

Lëe xaa kwseñ tyag mos ko, aan lëew beeñ kyak xaa. ⁵² Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy, ni lo xaa nii xkyënap lidzy Dios, ni lo xaa kol nii sinaasy xaa:

—¿Penak nii sëedxi do naa con spad ni yag nyak xaa ngbaan? ⁵³ Ksatyee tse kwyon lady to leñ lidzy Dios, aan kwnaasty to naa. Per nyoo nii lëe xaatox xchëep lëe do nina.

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
 (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Lëe meñ kwnaasy Jesús, aan lëe meñ kuni xaa lidzy xaa nii mastre non lo pxosy. Lëe Pedre kunal sit sit. ⁵⁵ Lëe meñ psaay ki grolytee lo ley. Aan wi Pedre kwsob lady meñ go chu ki. ⁵⁶ Siko sob Pedre tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë tsiñ siko kon xaa aan lëe me chëb:

—Wi meñ gue nak ksa Jesús.

⁵⁷ Per lëe Pedre chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

⁵⁸ Kok xtsedyako, lëe stu xaa nii so siko kon Pedre, aan lëe xaa chëb:

—Wil lë no xlad Jesús.

Per lëe Pedre chëb:

—Lëdyo.

⁵⁹ Nonsyak koko tu wor, lëe stu xaa chëb:

—Soot paa gon nii wi xaa gue no xlad Jesús, por xaa Galilea xaa.

⁶⁰ Per lëe Pedre chëb:

—Nandyaa pe cos xñeel.

Aan wor go kash, mentre lëe Pedre bii nonee, lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁶¹ Tsigo lëe Jesús psuugw lo buy lo Pedre. Lëe Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús: “Na kyoool kash tson vuelte këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” ⁶² Lëe Pedre pchoo siko aan lëe xaa biñ.

*Xaa nii ptee xcheñ Jesús**(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)*

⁶³ Lëe xaa nii kwënap Jesús ptee xcheñ xaa ni kwtsityni xaa xaa. ⁶⁴ Ni ptse xaa lo Jesús, aan xñee xaa:

—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!

⁶⁵ Ni kwlootsyetsy xaa Jesús. Ndaly nii chëb xaa lo xaa.

*Lëe Jesús so lo xaa xñabey**(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)*

⁶⁶ Tsiñee lëe lyu byaani lëe xaa kol ni lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley ptyop, aan lëe xaa kuni Jesús lo stu xaa nii mastre non, aan siko lëe xaa chëb lo Jesús:

⁶⁷ —Kwnë dyon pe lii nak Crist.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee kniyaa na nii naaw, knilasty to xtitsaa. ⁶⁸ Deelñee gaa kñabtiitsaa tu pe cos lo do, kñëdy tow. ⁶⁹ Per destye nina lëen soob kwi Dios nëzli.

⁷⁰ Loxsye ngo lëe xaa xñabey chëb:

—¿Lii tsigo busy nak Xiñ Dios?

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Misme lëe do xñee nii naaw.

⁷¹ Tsigo lëe kchë xaa go chëb:

—¿Pa jkiinre gaa no testigw? Misme lëe no ptyon pchoo kchë tiits re chuw xaa.

23

*Lëe Jesús so lo Pilat**(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Lëe xaa pchoo siko aan lëe xaa kuni Jesús lo Pilat, ² chëb xaa:

—Lëe xaa re pkaa loo noo. Lëe xaa noyuñ xkyedzy noo chop tiy, xñee xaa nii nody nii tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma, ni xñee xaa nii lëe xaa nak Crist nii kak rey.

³ Lëe Pilat chëb lo Jesús:

—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

⁴ Tsigo lëe Pilat chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo meñ kyedzy:

—Nody xfalt xaa re.

⁵ Per nguiedzy chëb xaa xñabey:

—Con kchë xiwseedy xaa lëe xaa noyuñ meñ chop tiy. Galilea bislo xaa, lëe na lëe xaa kwlañche Judea.

Lëe Jesús so lo Herodes

⁶ Tsiñee biñ Pilat ngo, lëe Pilat kwnabtiits dyon pe xaa Galilea nak Jesús. ⁷ Lëe xaa xñabey chëb nii lëew, aan lëe Pilat pxaal Jesús lo Herodes porñee lëe Herodes xñabey Galilea aan lëe xaa so Jerusalén leñ tse go. ⁸ Tsiñee lëe Herodes kon Jesús, lëe xaa ble porñee penaadle kokladzy xaa nyan xaa Jesús, porñee biñ xaa kchë nii beeñtsyey Jesús aan kokladzy xaa nyan xaa tu kyalntson. ⁹ Ndaly nii kwnabtiits Herodes, per koñee kwëbty Jesús. ¹⁰ Aan wi xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nii tugak xkëëkiy Jesús nche siko. ¹¹ Lëe Herodes kwtsityni Jesús ksa xsoldad ni lëe xaa pkakw Jesús ladx nii chakw rey. Loxsye ngo lëe Herodes pxaal xaa lo Pilat stub. ¹² Tse go lëe Herodes ni lëe Pilat bnee buen, por klo xñee lsady xaa.

*Lëe meñ chakladzy nii kyë Jesús lo crusy**(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Loxsye ngo lëe Pilat ptop kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni kchë xaa nii nak xtisy ni kchësy meñ kyedzy. ¹⁴ Aan lëe xaa chëb:

—Lëe do gon biidni xaa re lon, në do nii lëe xaa noyuñ meñ chop tiy. Aan xña lo do gon lëe xaa beeñ kñelin, per nliidy ngo xaa kchë falt nii xkëëkiy do xaa. ¹⁵ Nikle gaa Herodes,

byeñ xaa nii nody xfalt xaa re. Por ngo lëë xaa ptikche xaa nu stub. Kol kan gaanoo nii ngody xaa falt nii tsigal kety xaa. ¹⁶ Lëën ksaksi xaa, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

¹⁷ Porñee tsiñee chak paskw, nak xmod Pilat klaa xaa tu xaa nii no skiib par kuuñ ksak xaa styoo meñ kyedzy. ¹⁸ Per nguiedzy chëb meñ:

—¡Beety xaa gue, aan blaa Barrabás!

¹⁹ Lëë Barrabás no skiib por tu tily nii kok leñ kyedzy, ni porñee beety Barrabás tu meñ. ²⁰ Kokladzy Pilat nlaa xaa Jesús. Por ngo kwnee xaa lo meñ stub. ²¹ Per mastre nguieex chëb meñ:

—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!

²² Lëew byon vuilt nii xñee Pilat lo meñ:

—¿Per pe cos nak xfalt xaa? Karty ko xaa tu falt nii tsigal kety xaa. Lëë xaa ksaksin, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

²³ Per loñee singootyee nguiedzy kwnee meñ nii no nii kyë Jesús lo crusy, lëë nii kokladzy meñ kok. ²⁴ Lëë Pilat beeñtsyey nii kokladzy meñ. ²⁵ Aan loxsye blaa xaa xaa nweety bñech nii no skiib, lëë xaa pko Jesús ña meñ.

Lëë Jesús kë lo crusy

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Tsiñee lëë soldad sijkëë Jesús lo crusy, lëë xaa kwnaasy tu xaa Cirene nii lë Simoñ, nii bikche tañ, aan lëë xaa pkoy xaa xicrusy Jesús. Loxsye ngo lëë xaa bneechlo Jesús.

²⁷ Ndaly meñ ni ndaly kwnaa choon ni chuptyyë sinal xitsy Jesús. ²⁸ Per lëë Jesús byoogw, aan lëë xaa chëb:

—Kchësy to siñee nak to kwnaa Jerusalén, koondy to por naa, sink kol koon por lëë do ni por xiñ do. ²⁹ Porque sitsiñ tse nii lëë meñ këb: “Dichos kwnaa nii chilody kap mëed ni dichos kwnaa nii pkasty mëed.” ³⁰ Ni lëë meñ këb lo kiy: “Kol kyab lady noo.” Ni lëë meñ këb lo tañ: “Kwloolan lëë noo.” ³¹ Por deelñee ptsyoolaa kchë kyalnë re nii nakaa sinak tu yag mbañ, ¿xa lë nii xña kyalnë ktsyool do nii nak to sinak tu yag pidzy?

³² Wi chop xaa mal kuni xaa kyë lo crusy ksa Jesús. ³³ Tsiñee lëë xaa ptsiñ laañee lë Calavera, lëë xaa pkëë Jesús lo crusy, ni lëë xaa pkëë chop xaa mal go kwi Jesús, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. ³⁴ Aan lëë Jesús chëb:

—Tat Tios, beeñ kchë xaa re perdón, porque nandy xaa pe cos chuuñtsyey xaa.

Aan lëë soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon cho xaa kchalo. ³⁵ Lëë meñ kukuy aan axte wi kchë xaa xñabey kwtsityni xaa xñee:

—Pteelaa xaa meñ. Kyety xaa lo crusy na dyon deelñee nli nii lëë xaa nak Crist nii pxaal Dios.

³⁶ Wi soldad kwtsityni Jesús. Ptee xaa viñ nyi lo Jesús, ³⁷ ni chëb xaa lo xaa:

—Deelñee nli lii nak xrey meñ Israel, pteelaa lii.

³⁸ Ni kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús nii xñee: “Lëë xaa re nak xrey meñ Israel.”

³⁹ Wi tu xaa mal nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa chëb:

—Deelñee nli nii lii nak Crist, pteelaa lii ni pteelaa lëë noo.

⁴⁰ Per lëë stu xaa mal nii wi kë lo crusy kwëntseeb lo xcombañer chëb:

—¿Pe xtsyeebtyoo Dios nawen? ¿Pe xyeñdyoo nayak nii lo crusyak kël? ⁴¹ Lëë no busy porñee beeñ no mal ngo no tizh no xfalt no lo crusy. Per lëë xaa re, ni tu pe karty kuuñtsyey xaa.

⁴² Tsigo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Psaladzy naa tsiñee lëël sob kñabeyoo.

⁴³ Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii natse kazh lëël së kyo no kpa.

Xkyalkuty Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Tsiñee kol xwe ngbidz lëe lo kislyu pkyey, aan lëew byaani axte las tres. ⁴⁵ Ni lëe lo ngbidz pkyey ni lëe ladx nii kē leñ lidzy Dios pchos nsoli. ⁴⁶ Loxsye ngo lëe Jesús kwchuptsyë ni lëe xaa chëb:

—Tat Tios, kokni xkyalbinin.

Aan lëe xaa kuty.

⁴⁷ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo soldad kon kchë nii kok, lëe xaa biily lay lo Dios, chëb xaa:

—Nli nii kwyody xtol xaa re.

⁴⁸ Kchësy meñ nii kwey ni kon kchë nii kok xyaasy styoo bi. ⁴⁹ Per lëe kchësy xaa nii byuumbey Jesús ni kchë kwnaa nii pchoonal xaa destye Galilea kwche sit buy.

Lëe Jesús xkyeetsy

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Kwyo tu xaa buen nii pcholë José. Xaa Arimatea xaa. Judea ngab xkyedzy xaa. Wi xaa kwyo lady xaa xñabey nii no Israel. ⁵¹ Kwëmbës xaa nii klyañche xkyalwnabey Dios. Por ngo nii byody kchë nii beeñtsyey xaa xñabey styoo xaa. ⁵² Lëe xaa kwey lo Pilat, aan lëe xaa bnab xcuerp Jesús. ⁵³ Loxsye blity xaa xcuerp Jesús lo crusy, lëew pchal xaa tu sávana, aan lëe xaa kujkeetsy Jesús tu leñ paa nii ndeeñ lo kyo. Ni tu cho karty jkyeetsy leñ paa go. ⁵⁴ Mer tse nii kxe kxiladzy meñ lo tsiñ nak tse go, por ngo lëe meñ nowxixkwaa.

⁵⁵ Lëe kwnaa nii pchoonal Jesús destye Galilea kukuy pa pkyeetsy Jesús, ni lëe me kon xa kwyo xcuerp Jesús paa. ⁵⁶ Tsiñee lëe me ptsiñ chu yu, lëe me pxixkwaa ngwaan nii xlyaa nex, aan lëe me pxiladzy tse nii chakty tsiñ, por singo xñabey xley Moisés.

24

Lëe Jesús xpañ

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Per tsi lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kwtedy, lëe kwnaa go si chu paa silyga. Noy me ngwaan xlyaa nex nii pxixkwaa me. ² Tsiñee lëe me ptsiñ, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. ³ Lëe me kwsëeb leñ paa, per kondy me xcuerp Jesús. ⁴ Por ngo, tir ptsyeb me, nandy me pe kwxaak me, tsiñee kolpsye lëe me kon nii lëe chop mguiy so lo me nonsyke ladx xpibëly nakw xaa. ⁵ Lo xtseeb ko lëe me pkiits kē lyu, per lëe chop xaa go chëb lo me:

—¿Penak nii sëed kyub to tu meñ nii mbañ lady meñ kuty? ⁶ Kindy meñ nii xyub to nu, lëe me pañ. Kol ksaladzy nii kwnee me lo do worñee bii no me Galilea. ⁷ Kwnee me nii no nii kyab me ña meñ ngoptol, ni lëe meñ jkëe me lo crusy, per tse nii loxo tson kpidz lëe me pañ.

⁸ Tsigo lëe kwnaa go psaladzy xtiits Jesús, ⁹ aan tsi lëe me bikche chu paa, lëe me kukso cuento lo ksa tsiiptub apostle ni lo meñ nii nak ksa Jesús. ¹⁰ Lëe María Magdalena, ni Xwan, ni Mariy xñaa Jacob, ni stubla kwnaa kunitiits lo apostle. ¹¹ Per kwxaak apostle nii chak wety me aan bnilasty xaa xtiits me.

¹² Per lëenlëdy lëe Pedre kwey chu paa, aan tsiñee lëe xaa buy leñ paa, xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa. Loxsye ngo lëe xaa sey chu yu aan psee xaa kon xaa kchë nii kok.

Chop xpëedscuel Jesús nii kwey Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Misme gak tse go lëe chop xpëedscuel Jesús no nöz si Emaús. Tsiiptub mily metre nak nöz tsiñee xchoo meñ Jerusalén. ¹⁴ Chutiits xaa kchë nii kok Jerusalén. ¹⁵ Lëe xaa pkaa lo Jesús aan lëe xaa si ksa xaa. ¹⁶ Per nikxe kon xaa Jesús, pchilody nyeñ xaa nii Jesús. ¹⁷ Lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe cos chutiits to dyon na nii sëed to nöz? ¿Penak nii mban chak to?

¹⁸ Tsigo lëe tu xaa nii lë Cleofas chëb:

—¿Nandyoo nawen pe cos kok Jerusalén leñ tse re, aan kwlësoo Jerusalén?

¹⁹ Lëe Jesús chëb:

—¿Pe cos kok?

Aan lëe xaa chëb:

—Nii ptsyool Jesús Nazaret wo. Tu profet nii kwnee xtiits Dios kok xaa ni kon gaa meñ nii nakni Dios xaa, por kchë nii beeñtsyey xaa. ²⁰ Per lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa xñabey kwnab nii kyë xaa lo crusy par kety xaa. ²¹ Nladzy noo nii lëe xaa ndeelaa xkyedzy noo. Per natse chak tson kpidz nii ptsyool xaa singo. ²² Per lëe bla kwnaa nii no lady noo ptseb lëe noo, por lëe me kwey chu paa nasilytoo, ²³ aan como kintre xcuerp Jesús leñ paa, lëe me byood chu yu. Aan lëe me bitiits nii lëe chop angly byaklo lo me aan lëe angly chëb nii mbañ Jesús. ²⁴ Loxsye ngo lëe bla xcombañer noo kwey chu paa, aan kon xaa nii nli xtiits kwnaa go, per kondy xaa Jesús.

²⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Natsypee nguey do ni natsypee neñ do par kniladzy to kchë nii kwnee profet! ²⁶ ¿Pe nody nayak nii tedy Crist kchë kyalnë re antes nii kyëp xaa kpa?

²⁷ Loxsye ngo lëe Jesús beeñ kseedy chop xaa go, bluuy xaa xlibre Moisés laañee xñee kchë nii ktsyool Crist ni bluuy xaa kchë libre nii pkëe profet.

²⁸ Tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy nii si xaa, lëe Jesús beeñ nii koñee lëe xaa ndyeddy. ²⁹ Per lëe xaa pkwëes Jesús, chëb xaa:

—Kwlës, porque lëe tse ptsye, aan lëe lyu mer jkyey.

Lëe Jesús kwsëeb par kwës xaa. ³⁰ Aan tsiñee lëe xaa nche sob lo mezh, lëe Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëe xaa beeñ grol kyaxtily aan lëew pteedy xaa chop lo xaa go. ³¹ Wor go lëe lo xaa byaly, aan lëe xaa byeñ nii Jesús. Per pchilodre nyan xaa Jesús. ³² Tsigo xñeesy xaa:

—¿Pe lëdy gaanoo lika xyan leñ styoo no worñee bluuy xaa xkitsy Dios lo no nëz?

³³ Lëenlëdy lëe xaa pkaa nëz, sey xaa Jerusalén. Tsiñee ptsiñ xaa, lëe ksa tsiiptub apostle ni lëe meñ nii nak ksa xaa tse pkaal lsa. ³⁴ Lëe meñ go chëb lo xaa:

—Nli nii lëe Jesús pañ, por lëe Simoñ kon xaa.

³⁵ Tsigo lëe chop xaa go bitiits xa ptsyool xaa nëz, ni lëe xaa bitiits xa byakpey xaa Jesús worñee beeñ grol Jesús kyaxtily.

Lëe Jesús xyaklo lo xpëedscuel

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Lëe chop xaa go bii noyutiits ngo tsiñee lëe Jesús kwso groltyee lady xaa chëb:

—Kakni Dios to dyon.

³⁷ Kchësy xaa ptsyeb porñee nladzy xaa te pesyo. ³⁸ Per lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xtsyeb to, ni penak nii xkan kik to? ³⁹ Kol kuy ñan gaanoo ni kol kuy niyaa. Naaw. Kol seeñ naa. Non tsit ni kë pëelaa, aan lëe pesy gon nodyo tsit ni kë pëeldyo.

⁴⁰ Loxsye chëb xaa ngo, lëe xaa bluuy ña xaa ni lëe xaa bluuy niy xaa. ⁴¹ Per como singootyee xle xpëedscuel xaa, lika bnilasty xaaw, por ngo lëe Jesús chëb:

—¿Pe cos chap to tyaaw no?

⁴² Tsigo lëe xaa ptee tublë mël pkyee lo Jesús, ⁴³ aan xña lo xaa lëe Jesús taw ma. ⁴⁴ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Worñee bii non lady to niyaa nii kchësy nii xseety xley Moisés, ni profet, ni kchë nii kë leñ kitsy nii kë salmos ktsyoolaa. Lëe na lëew kok cumplir.

⁴⁵ Tsigo lëe Jesús bluuy xa nak kitsy nii kë xtiits Dios aan lëe xaa byeño, ⁴⁶ chëb Jesús: —Kël nii lëe Crist kety, ni kël nii tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ⁴⁷ Ni kël nii lëe meñ Jerusalén ni lëe meñ nii nche tyub lo kislyu jkëetyag xtiits Dios tsiin ktikche meñ styoo lo Dios parñee kpily xtol meñ. ⁴⁸ Aan lëe do këee kchë nii kon do. ⁴⁹ Por lëe do jkaa nii kneetsy Tat Tios. Naa kxalo. Per kchoody to leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii jkaa do Kyalbini Ntson nii sëed kpa.

Lëe Jesús xyëp kpa

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Lëë Jesús kuni kchë xpëedscuel axte Betania, aan lëë xaa blis ña xaa par kuuñlay xaa xpëedscuel xaa. ⁵¹ Aan mentre noyuuñlay xaa xaa, lëë xaa byëp kpa. ⁵² Loxsye biily mëedscuel lay lo Jesús, lëë xaa sey leñ kyedzy Jerusalén xle xaa, ⁵³ aan sob sobsye tse kwey xaa lidzy Dios par ktee xaa skizh.

Kitsy nii pkëe San Juan

Lëe xaa nii nak xtiits Dios biid lo kislyu

¹ Klo worñee karty kwe kislyu kwo tublan tiits kexka lo Dios aan lëe tiits ko nak Dios. ² Lo Dios kwo tiits ko. ³ Lëe tiits ko psaa kchë kchësy cos. Ni tu cos nii no kwyaady sin tiits ko. ⁴ Lëe tiits ko nak kyalmbañ aan lëe kyalmbañ go nak bini nii xsaani lo meñ. ⁵ Lëe bini go xsaani lo nguey aan kchilody nguey ksuuyo.

⁶ Lëe Dios pxaal tu xaa nii pcholë Juan ⁷ biid këb lo meñ nii lëe xaa nii nak bini kiid parñee tsiñee kiid xaa kniladzy meñ xtiits xaa. ⁸ Lëdy Juan nak bini, sink lëe xaa biid këb lo meñ nii lëe bini kiid. ⁹ Tsigore biid bini nii nli xsaani lo meñ lo kislyu.

¹⁰ Lëe xaa nii nak bini go biid lo kislyu, aan nikxe nii lëe xaa psaa kislyu, byuumbeydy meñ xaa. ¹¹ Biid xaa lo meñ kxyedzy xaa, per psaldy meñ kxyedzy xaa xaa. ¹² Lëe xaa ptee tiits nii kchë meñ nii bniladzy xtiits xaa kak xiñ Dios. ¹³ Ni nli gaa nii xiñ Dios nak meñ go, per nakty meñ go xiñ Dios porñee koly meñ go sinak chaly xiñ chol meñ, sink lëe meñ go nak xiñ Dios porñee singo kwlaño styoo Dios.

¹⁴ Lëe xaa nii nak tiits ko biid lo kislyu aan lëe xaa kwo lady no. Pkëstyoo xaa kchësy meñ ni bluuy xaa tiitsli, ni ptyon gaa noo kyalwnabey nii ptee Tat Tios lo xaa. Mëed tusy nak xaa lo Tat Tios. ¹⁵ Lëe xaa nii nak tiits ko pseety Juan tsiñee chëb Juan:

—Mastre non tu xaa nii kiid tsiñee lëen kpi, por nol xaa worñee lëen koly.

¹⁶ Kchësy lo no xneetsy xaa kchë nii chap xaa ni xitsy xkwaa gaa kyalnsaak nii xneetsy xaa lo no. ¹⁷ Lëe Moisés biidni xley Dios, per lëe Jesucrist biidni kyalwkëstyoo ni tiitsli. ¹⁸ Ni tu cho karty kan Dios, xaktyee xiñ xaa nii tugak no lo xaa. Lëe xaa bluuy Dios lo no.

Lëe Juan Bautist xñee cho nak Jesucrist

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Lëe meñ Israel nii no Jerusalén pxaal pxosy ni meñ levita nii chuñ yudar pxosy kunabtiits cho nak Juan. ²⁰ Aan lëe Juan chëb:

—Kaazhkaa lëdy naa nak Crist.

²¹ Tsigo lëe xaa go kwnabtiits stub chëb:

—¿Cho nakoo tsigo busy? ¿Pe lii nak profet Elías?

Lëe Juan chëb:

—Lëdyo, lëdy naaw.

Loxsye ngo lëe xaa kwnabtiits stub chëb xaa:

—¿Lii tsigo busy nak profet nii no kiid?

Lëe Juan kwëb chëb:

—Lëdyo.

²² Tsigo lëe xaa go chëb stub:

—¿Cho nakoo busy? Por no nii kyo knii noo tiits lo xaa nii pxaal lëe noo. Kwnë dyon cho nakoo.

²³ Lëe Juan chëb:

—Naa nak tsiy xaa nii xñee lo meñ tañ: “Kol kwii tu nëz tubli tedy xaa nii xñabey.” Singo kwnee profet Isaías.

²⁴ Tsigo lëe bla xaa nii pxaal meñ fariseo chëb lo Juan:

²⁵ —Deelñee lëdy lii tsigo busy nak Crist ni lëdy lii nak Elías ni lëdy lii nak profet, ¿penak nii xchoobnisoo?

²⁶ Tsigo lëe Juan chëb:

—Nli naa xchoobnis con nis, per lady to no tu xaa nii xyuumbeydy to. ²⁷ Lëe xaa kiid tsiñee lëen kpi. Xaa non xaa ni parñee kxakaa tuu kidy lab xaa xkiiñdyaa.

²⁸ Betania nii nche kexka chu kiigwpee Jordán no kchoobnis Juan worñee kunee kchë xaa go lo Juan.

Lëe Jesús nak xaa nii xtsily xtol meñ

²⁹ Lëe byaani lyu lëe Jesús kwey lo Juan aan tsiñee lëe Juan kon xaa, lëe Juan chëb:

—Kol kuy gaanoo, lëe xpëkwxiiily Dios nii ktsily kchë xtol meñ sëed ske. ³⁰ Lëe xaa psetyaa worñee niyaa nii nare kiid tu xaa nii mastre non lon, por nol xaa worñee kolyaa.

³¹ Nikle nandyaa cho nak xaa, per lëen syely kchoobnis parñee kyuumbey meñ Israel xaa.

³² Lëe gak Juan chëb:

—Konaa byety Kyalbini Ntson kpaasinak tu palom aan lëe Kyalbini Ntson byab lady xaa. ³³ Nandyaa cho nak xaa, per lëe xaa nii pxaal naa syely kchoobnisaa con nis në lon: “Xaa nii kanoo kyab Kyalbini Ntson lady, xaa go kchoobnis meñ con Kyalbini Ntson.”

³⁴ Lëe xaa konlaa ni lëen xñeli gaa nii lëe xaa nak Xiñ Dios.

Mëedscuel nii klootyee kwle Jesús

³⁵ Lëe byaani stu lyu lëe Juan nche mismee gak lugar go ksa chop xpëedscuel. ³⁶ Tsiñee lëe Juan kon nii lëe Jesús sitedy siko, lëe Juan chëb:

—Kol kuy gaanoo, lëe xpëkwxiiily Dios si ske.

³⁷ Tsiñee lëe chop xpëedscuel Juan biñ ngo, lëe xaa sinal Jesús. ³⁸ Tsi lëe Jesús kon nii lëe xaa sinal, lëe Jesús chëb:

—¿Pe cos chakladzy to?

Tsigo lëe xaa chëb:

—Maestre, ¿pa nak liidzyoo?

³⁹ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol tē gaanoo kuy do paw.

Tsigo lëe xaa kwey laañee no Jesús aan lëe xaa ptseñ lo Jesús porñee tsel siik las cuatro nak worñee pchoonal xaa Jesús.

⁴⁰ Betsy Simoñ Pedre nii lë Ndresy nak xpëedscuel Juan nii pchoonal Jesús. ⁴¹ Lëe Ndresy kukyub Simoñ aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Lëe noo ptyon Mesías, xaa nii këmbëes no kiid. Lëe xaa nak Crist.

⁴² Loxsyee ngo lëe Ndresy kuni Simoñ lo Jesús aan tsiñee lëe Jesús kon xaa, lëe Jesús chëb:

—Lii nak Simoñ. Xiñ Jonás nakoo, per lëel kcholë Cefas. (Tiits ko nak sinak nii xñee no Pedre.)

Lëe Jesús xkwetsy Felip ni Natanael

⁴³ Lëe byaani stu lyu lëe Jesús kwlokyyeñ tsi xtañ meñ Galilea. Lëe xaa ptsyool Felip aan lëe xaa chëb:

—Tënal naa.

⁴⁴ Betsaida lë xkyedzy Felip. Xaa kyedzy ko gak nak Ndresy ni Pedre. ⁴⁵ Loxsyee ngo lëe Felip kukyub Natanael aan lëe xaa chëb:

—Lëe noo ptyon xaa nii tant xseety Moisés leñ libre nii kë ley ni lëe gaa xaa nak xaa nii tant pseety kchë profet. Lëe xaa nak Jesús Nazaret. José nak pxosy xaa.

⁴⁶ Lëe Natanael chëb:

—¿Schilo nawen kchoo tu xaa buen leñ kyedzy Nazaret?

Tsigo lëe Felip chëb:

—Të gaanoo kuyoo.

⁴⁷ Tsiñee lëe Jesús kon nii lëe Natanael mer ktsiñ lo xaa lëe xaa chëb:

—Lëe tu xaa nii nli nak xaa Israel sëed ske. Ni tu kyalwkëti nody leñ styoo xaa.

⁴⁸ Lëe Natanael kwnabtiits chëb:

—¿Xa xyuumbeyoo naa?

Lëe Jesús chëb:

—Antes nii ngwetsy Felip lii, konaa soboo xan yag yegw.

⁴⁹ Tsigo lëe Natanael chëb:

—Maestre, lii nak Xiñ Dios. Lii nak xrey meñ Israel.

⁵⁰ Lëe Jesús chëb:

—¿Pe xniladzyoo xtitsaa nayak xaktyee porñee niyaa nii lëen kon lii xan yag yegw? Nare kanoo cos nii mastre kuuñ ksee styool.

⁵¹ Ni chëb Jesús:

—Nli xñen nii lëe do kan kyaly kpaan ni lëe do kan nii lëe xangly Dios kyëp kyety lady mguiy nii pxaal Dios.

2

Lëe Jesús chi laañee chak kyalwtsiilña

¹ Tse nii kwloxoo tson kpidz lëe tu kyalwtsiilña kok Caná, tu kyedzy nii nche nëz Galilea. Lëe xñaa Jesús kwey, ² aan wi Jesús kwey ksa xpëedscuel. ³ Mer wrolytyee lo lni lëe viñ pidzy, aan lëe xñaa Jesús chëb:

—Lëe xviñ meñ re kwlox.

⁴ Per lëe Jesús chëb lo xñaa:

—¿Penak nii xñeelo lon? Karty tsitsib xwora.

⁵ Per lëe me chëb lo meñ nii xkiisy viñ:

—Kol kuuñtsyey kchë nii kñe xaa.

⁶ Lëetyee gaa lëe xoop tiñ nii nyaa con kyo nche siko. Leñ tiñ go chadx ña meñ Israel. Masy tap kaly gaa o tu kyoow gaa litre nis xtyëe tu leñ tiñ go. ⁷ Tsigo lëe Jesús chëb lo xaa nii xkiisy viñ:

—Kol jkatsë ksa tiñ gue nis.

Lëew pkatsë xaa axte pixo chu tiñ. ⁸ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Kol kwii xisyo aan kol tsiniw lo xaa nii chuñ lni.

Aan lëew kuni xaa. ⁹ Tsiñee lëe xaa nii chuuñtsyey lni pkëe chuw nis nii byak viñ, nandy xaa dyon pa pchoow. Xaktyee xaa nii xkiisyo nano, porñee lëe xaa go kwlii nis. Por ngo lëe xaa kwtsyetsy xaa nii ptsiilña ¹⁰ aan lëe xaa chëb:

—Kchësy meñ gon xkiisy viñ buen tsiñee lëe lni chislo, aan axte lultime xkiisy meñ viñ mban, per lëe lii, lëel kwlootsey viñ buen par kiisyo lultime.

¹¹ Caná nii ngab Galilea klootyee beeñtsyey Jesús kyalntson. Siko bluuy xaa xkyalwn-abey xaa, aan lëe xpëedscuel xaa bniladzy xtiits xaa.

¹² Loxsye ngo lëe xaa si Capernaum ksa xñaa xaa ni betsy xaa ni xpëedscuel xaa, aan lëe xaa kwlës siko bla kpidz.

Lëe Jesús chuuñ nyë lidzy Dios

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Aan como lëe paskw nii chuuñtsyey meñ Israel sëed yob, lëe Jesús kwey Jerusalén. ¹⁴ Tsiñee lëe xaa kwsëeb leñ lidzy Dios, lëe xaa kon kchë meñ nii xto yosy, ni meñ nii xto mëkwxiily ni palom, ni meñ nii nche sob laañee xtsyëe tumi. ¹⁵ Tsigo lëe xaa psaa tu soty aan lëe xaa kwlii kchë meñ go leñ lidzy Dios ksa meñ go mëkwxiily ni yosy. Kchësy xtumi meñ nii xtsëe centab pchoots xaa lo lyu ni ptische xaa xmez h meñ go. ¹⁶ Chëb xaa lo xaa nii xto palom:

—¿Kol kwii kchë ngue nu! ¿Kyuñdy to lidzy pxosyaa tu mesón!

¹⁷ Tsigo lëe xpëedscuel xaa psaladzy tiits nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Sinrii xñeew: “Tirak xkëstyoon lidzy pxosyaa.”

¹⁸ Tsigo lëe meñ Israel chëb:

—Beeñtsyey tu kyalntson parñee kniladzy noo nii xaa xñabey nakoo.

¹⁹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol knitylo ktoo re aan tsonak kpidz lëew ksoblin stub.

²⁰ Tsigo lëe meñ Israel chëb:

—Choowpxoop iz kwë meñ kwya ktoo re. ¿Xa ksaaloolo tsonak kpidz?

²¹ Per byeñdy xaa nii misme xcuerp Jesús nak ktoo nii pseety Jesús. ²² Por ngo, tsiñee lëe Jesús pañ, lëe xpëedscuel xaa psaladzy kchë nii kwnee xaa, aan lëe xaa bniladzy kitsy nii kë xtiits Dios ni lëe xaa bniladzy xtiits Jesús.

Xyuumbey Jesús kchësy meñ

²³ Worñee lëë Jesús kwey paskw Jerusalén, ndaly meñ bniladzy xtiits xaa tsiñee kon meñ kchë kyalntson nii beeñtsyey xaa. ²⁴ Per kopty Jesús kchë meñ go confians, porñee xyuumbey xaa kchë meñ. ²⁵ Xkiiñdy xaa nii dyon cho këb xa nak meñ lo xaa, por misme lëë xaa nan pe cos xsya leñ styoo meñ.

3

Lëë Jesús chutiitsni Nicodemo

¹ Lëë tu xaa fariseo nii pcholë Nicodemo kwey lo Jesús. Tu xaa non nak xaa lo meñ Israel. ² Kyool kwey Nicodemo lo Jesús aan lëë xaa chëb:

—Maestre, ndon noo nii lëë Dios pxaal lii par kuuñ kseedyoo lëë noo, por ni tu cho chilody kuuñtsyey kyalntson nii chuuñtsyeyoo deelñee naknidy Dios xaa.

³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii sëëbty kchë meñ nii kaldy stub laañee xñabey Dios.

⁴ Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits chëb:

—¿Per xa mod na dyon kpikche kaly tu xaa nii kwyoxle stub? ¿Pe schilo nayak kyo xaa leñ xñaa xaa stub par kpikche kaly xaa?

⁵ Aan lëë Jesús kwëb chëb:

—Nli xñen nii deelñee sëëbty Kyalbini Ntson leñ styoo meñ nii chaly, chilody kyey meñ go laañee xñabey Dios. ⁶ Kchë meñ nii chaly no pxosy, per deelñee sëëbty Kyalbini Ntson leñ styoo meñ, chilody kak meñ xiñ Dios. ⁷ Kseety styool nii xñen lool nii kchësy meñ no nii kaly stub. ⁸ Laañee xkaatyee xpi me ni chonoo xbi me, per nandyoo pa sëed me ni nandyoo pa tsi me. Singo gak nak Kyalbini Ntson nii xsyëëb leñ styoo meñ.

⁹ Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe nli lëësy kchë cos re?

¹⁰ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Maestre nakoo Israel aan nandyoo xa nak kchë cos re? ¹¹ Nli xñen nii nonsyke nii ndon noo ni ptyon noo xñee noo. Per xnilasty to kchë nii xñee noo. ¹² Deelñee xnilasty to xtitsaa tsiñee xsetyaa cos lo kislyu re lo do, ¿xa kniladzy to xtitsaa tsiñee lëen kseety cos nii sëed kpa?

¹³ 'Ni tu cho karty tsëp kpa, xaktyee xaa nii byety kpa. Lëë xaa go nak mguiy nii pxaal Dios. ¹⁴ Aan sinak nii psaa gak Moisés tu mëel aan psoob klaa xaa ma tu kik yag, singo gak noo nii kyënal mguiy nii pxaal Dios lo crusy, ¹⁵ parñee kchësy meñ nii kniladzy xtiits xaa nii pxaal Dios, kejty meñ go, sink lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Xkyalwkëstyoo Dios

¹⁶ 'Tir pkëstyoo Dios meñ nii nche lo kislyu re. Por ngo lëë xaa pxaal xiñ xaa nii nak mëed tusy lo xaa, parñee kejty kchësy meñ nii kniladzy xtiits xiñ xaa, sink lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. ¹⁷ Pxaaldy Dios xiñ lo kislyu par jkëëkiy xaa meñ, sink lëë xaa pxaal xiñ xaa par kteelaa xaa meñ.

¹⁸ 'Kchë meñ nii xniladzy xtiits Xiñ Dios chilody kyëkiy meñ go, per lëë meñ nii xnilasty, lëë meñ go kyëkiy porñee xnilasty meñ go xtiits xaa nii nak mëed tusy lo Dios. ¹⁹ Kchësy meñ nii xnilasty kyëkiy, por psaldy meñ go xaa nii nak bini worñee biid xaa lo kislyu, sink lëë meñ go byaan lo nguey porñee xtsiladzy meñ go xtol. ²⁰ Kchësy meñ nii chuñ cos mal xtilyni bini, aan xpigty meñ go lo bini parñee kak ndoondy kchë cos mal nii chuñ meñ go. ²¹ Kchë meñ nii xniladzy tiitsli xpig lo bini parñee kak nyoo nii lëë meñ go chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Lëë Juan Bautist xseety Jesús

²² Loxsye ngo lëë Jesús kwey xtañ meñ Judea ksa xpëedscuel, aan lëë xaa pchoobnis meñ siko. ²³ Lëëtyee gaa wi Juan no kchoobnis meñ tu laañee lë Enón nii nche kexka Salim. Naal nis no siko, aan ndaly meñ kuchobnis. ²⁴ Karty tso Juan skiib wor go.

²⁵ Per lëe bla xaa nii nak ksa Juan ptilytiitsni tu xaa Israel. Ptilytiits xaa xa kak nyë meñ parñee kuuñ ksak meñ Dios. ²⁶ Aan lëe xaa kukëb lo Juan:

—Maestre, biño gaanoo, lëe xaa nii biid lool stublad chu kiigwpee Jordán, xaa nii tant pseetyoo loo noo, lëe xaa no kchoobnis aan lëe meñ sinal xaa.

²⁷ Tsigo lëe Juan chëb:

—Ni tu meñ chilody kap pe tu cos deelñee kteejty Dioso. ²⁸ Misme lëe do biñ kwenn nii lëdy naa nak Crist, sink tu xaa nii kwtenechsye lo xaa naka. ²⁹ Lo tu kyalwtsiilña tsesy xsyo xamigw xaa nii ptsiilña. Lëe xaa nii ptsiilña xsyob kwi tsiil, aan tsi lëe xaa nii ptsiilña xñee, xle xamigw xaa. Singo gak naa xlen chonaa kchë nii chuuñtsyey xaa. ³⁰ No nii kak xaa tu xaa non, lëe naa no nii tseyga tseyga kyablyun.

Xaa nii sëed kpa

³¹ Lëe xaa nii sëed kpa xñabey kchë meñ. Kchë meñ nii no lo kislyu xñee nonsyke cos nii no lo kislyu. Per lëe xaa nii sëed kpa xñabey lo kchë meñ, ³² ni nonsyke nii konle xaa ni biñle xaa xñee xaa. Per ni tu cho xnilasty nii xñee xaa. ³³ Per kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa xyeñ nii nli tiitsli xñee Dios. ³⁴ Porque xtiits Dios xñee xaa nii pxaal Dios, ni lëe gaa Dios xtee xKyalbini lo xaa, xkady Dios xKyalbini. ³⁵ Xkëstyoo Tat Tios xiñ, por ngo lëe xaa ptee kchëlo kyalwnabey lo xaa. ³⁶ Kchësy meñ nii kniladzy xtiits Xiñ Dios jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. Per lëe meñ nii knilasty xtiits Xiñ Dios, jkaady meñ go kyalmbañ nii nitylody, sink lëe meñ go jkaa castigw nii kxaal Dios.

4

Lëe Jesús chutiitsni tu kwnaa Samaria

¹ Lëe meñ fariseo biñ nii ndaly meñ kwsëeb xlad Jesús ni ndalyre meñ xchobnis lo xaa que lo Juan. ² Per lëdy lëe Jesús xchoobnis, sink xpëedscuel xaaw. ³ Tsiñee lëe Jesús biñ ngo, lëe xaa bi xtañ meñ Judea aan lëe xaa sey xtañ meñ Galilea.

⁴ Per no nii tedy xaa nëz xtañ meñ Samaria. ⁵ Por ngo lëe xaa kutedy tu kyedzy nii nche xtañ meñ Samaria. Sicar lë kyedzy ko. Kexka siko nix lyu nii pkady Jacob lo xiñ xaa José. ⁶ Siko kë tu kiigw nii xñee meñ go xkiigw Jacob, aan como xtsag Jesús, lëe xaa kwsob chu kiigw ko. Lëe ngbidz mer xwe. ⁷⁻⁸ Lëe xpëedscuel gaa xaa si leñ kyedzy sisi nii ktyaaw. Siko sob Jesús tsiñee lëe tu kwnaa Samaria ptsiñ chu kiigw sixi nis, aan lëe Jesús chëb lo me:

—Pkady xisy xisoo kin.

⁹ Tsigo lëe me chëb:

—¿Xa mod nii meñ Israel nakoo aan xñaboo nis lon nii naka meñ Samaria?

(Singo chëb me porñee xñeenguidy meñ Israel lo meñ Samaria.) ¹⁰ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee nyanoo kchë nii xnee Dios, ni nyanoo cho xñab nis lool, xsobaa nii lii nyab nis lo xaa, aan lëe xaa neetsy tu nis nii xnee kyalmbañ lool.

¹¹ Loxsye ngo lëe kwnaa go chëb:

—Ni tu pe noydyoo, xey, par kwiil nis aan nxity kiigw. ¿Pa kwiil nis mbañ nii kneetsyoo kin? ¹² Lëe pxusykoltoo noo Jacob psaan kiigw re. Nu kow me nis kchë xiñ me ni xma me. ¿Pe mastre nayak nonoo lo me?

¹³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kchësy meñ nii chi nis re xlyaa nis stub. ¹⁴ Per lëe meñ nii ki nis nii ktedyaa, kpikchedre klyaa meñ go nis. Porque lëe nis nii ktedyaa kak sinak tu xlyañ leñ styoo meñ go aan lëew ktee tu kyalmbañ nii nitylody lo meñ go.

¹⁵ Tsigo lëe kwnaa go chëb:

—Xey, nee nis ko kin parñee klyaadraa nis, ni parñee kyelyxidraa nis chu kiigw re.

¹⁶ Lëe Jesús chëb:

—Kutsyetsy tsiiloo aan tēni me nu.

¹⁷ Tsigo lëe kwnaa go kwëb chëb:

—Kindy tsiilaa.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xñeel nii kindy tsiiloo, ¹⁸ por kaay mguivy kwyonil aan lëdy tsiiloo nak meñ nii nonil nina. Nli xñeel, xkëetiidyoo.

¹⁹ Tsiñee lëe kwnaa go biñ ngo, lëe me chëb:

—Xey, chanaa gon nii nli tu profet nakoo. ²⁰ Chu kiy re biid pxusykoltoo noo lo Dios, per lëe lëe do nii nak to meñ Israel xñee do nii Jerusalén nak laañee kyo noo lo Dios.

²¹ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Bniladzy nii kniyaa. Lëe wor kutsiñ nii kiijtre to chu kiy re ni tsidy to Jerusalén par ksoxib to lo Tat Tios. ²² Kchësy to siñee nak to meñ Samaria nandy to cho lo xsoxib to, per lëe noo ndon noo cho lo xsoxib noo, por xlad meñ Israel sëed xaa nii xteelaa. ²³ Per sitsiñ tse, ni lëew kutsiñle gaa nina kazh, nii lëe meñ nii nli chool lay lo Tat Tios koolo sinak xñabey Kyalbini Ntson. Por singo chakladzy Tat Tios nii kool meño. ²⁴ Kyalbini nak Dios. Por ngo noo nii kool meñ lay lo xaa sinak xñabey Kyalbini Ntson ni noo nii kool meño tyub styoo meñ.

²⁵ Tsigo lëe kwnaa go chëb:

—Nanaa nii lëe Mesías kiid (Crist nak Mesías), aan tsiñee lëe me kiid, lëe me kluuy loo noo xa nak kchë cos.

²⁶ Lëe Jesús chëb:

—Naa nak Mesías, lëe meeraa xñe lool.

²⁷ Ngo nonee Jesús tsiñee lëe xpëedscuel xaa ptsiñ, aan ntseeb psee xpëedscuel xaa nii lëe xaa noyutiitsni tu kwnaa. Per ni tu xaa byaxty nyëb: “Pe cos chuñoo”, o “penak kaa noyutiitsnil kwnaa gue.” ²⁸ Tsigo lëe kwnaa go psaan xche chu kiigw aan lëe me sey leñ kyedzy. Tsiñee ptsiñ me lëe me chëb lo meñ:

²⁹ —Kol tã gaanoo kan do tu meñ nii nã kchë cos nii kayuũtsyeyaa. ¿Toon pe lëdy lëe me nak Crist?

³⁰ Tsigo lëe meñ kyedzy kwey laañee so Jesús. ³¹ Mentre gaa lëe xpëedscuel Jesús xñee:

—Maestre, tã kaawoo.

³² Per lëe Jesús chëb:

—Lëen kaw tu cos nii xyuumbeydy to.

³³ Tsigo lëe xpëedscuel xaa bislo xñabtiits lo xcombañer xñee:

—¿Pe no yak cho biidni nii taw xaa?

³⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Xwagwaa nak kuuũtsyeyaa xtsiñ xaa nii pxaal naa, ni xwagwaa nak kisyaaalaa xtsiñ xaa. ³⁵ Xñee do: “Bii chak falt stap mëe par kislo kwlaap”, per kol kuy buen lo kwaa gaanoo, kchësy no jketsy. ³⁶ Kchësy meñ nii xkyë kwlaap chazh, aan kchë nii xlaap meñ go chotsey par tu kyalmbañ nii nitylody, parñee kle kchë meñ nii xkyë kon ni meñ nii xkyë kwlaap. ³⁷ Nli gak tiits nii sã sinrii: “Xaa meñ nii chan, xaa meñ nii xkyë kwlaap.” ³⁸ Lëen pxal lëe do kwlaap laañee kwëdy to tsiñ. Xaa cho kwë tsiñ, aan lëe do bley xtsiñ meñ go.

³⁹ Ndaly meñ Samaria nii no kyedzy ko bnildzy xtiits Jesús por kchë nii kwnee kwnaa go worñee chëb me: “Në me kchë cos nii kayuũtsyeyaa.” ⁴⁰ Aan tsiñee lëe meñ Samaria ptsiñ, lëe meñ go chëb lo Jesús: “Kwlës loo noo.” Aan lëe Jesús kwlës lo meñ go chop kpidz. ⁴¹ Ndalyre meñ bnildzy tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee mer xaa. ⁴² Tsigo lëe meñ chëb lo kwnaa go:

—Na si nagon, xniladzy noo, lëdy xaktyee nii nëel loo noo, sink wi por kchë nii ptsyon noo kwnee me. Ndon noo nii nli lëe me kteelaa meñ lo tol.

Lëe Jesús chuũñ kyak xiñ tu xaa nii xkyë xtsiñ rey

⁴³ Tse nii kwloxo chop kpidz, lëe Jesús bi Samaria aan lëe xaa si nãz xtañ meñ Galilea.

⁴⁴ Misme Jesús chëb: “Xsaldy meñ tu profet deelñee tsi xaa xkyedzy xaa.” ⁴⁵ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ Galilea, ngui kwnee meñ go lo xaa, porñee wi kchë meñ go kwey paskw Jerusalén aan kon meñ go kchë nii beeñtsyey xaa lo lni go.

⁴⁶ Tsigo lëe Jesús kwey Caná stub. Galilea ngab Caná. Leñ kyedzy ko byuñ xaa nis viñ. Lëetyee gaa leñ tse go lëe xiñ tu xaa nii xkyë xtsiñ rey nii no Capernaum xsyakñë.

⁴⁷ Tsiñee lëe xaa nii xkyë xtsiñ rey biñ nii lëe Jesús bi Judea aan lëe xaa tsi Galilea, lëe xaa kwey lo Jesús aan lëe xaa kwnab nii tsi Jesús lidzy xaa par kuuñ kyak Jesús xiñ xaa nii no xnëz kyalkuty. ⁴⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee kandy to milagre ni kyalntson, knilasty to xtitsaa.

⁴⁹ Tsigo lëe xaa nii xkyë xtsiñ rey chëb:

—Xey, ligier tsoo, por toon kety xiñaa.

⁵⁰ Lëe Jesús chëb:

—Byey, kejty xiñoo.

Lëe xaa go bnildzy xtiits Jesús aan lëe xaa sey. ⁵¹ Tsiñee lëe xaa sey, lëe xmos xaa kuktsiil nëz xaa chëb:

—Lëe xiñoo byak.

⁵² Tsigo lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pa wor bislo byak buen xiñaa?

Lëe mos chëb:

—Neeg a la una pchoo xaa xlyëë.

⁵³ Tsigo lëe xaa nii byak xiñ psaladzy nii mer wor go chëb Jesús: “Kejty xiñoo”, aan lëe xaa bnildzy xtiits Jesús kchë meñ lidzy xaa.

⁵⁴ Chople kyalntson noyuuñtsyey Jesús tsiñee lëe xaa bi Judea ptsiñ xaa Galilea.

5

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii kutoo

¹ Kok xtsedyako lëe meñ Israel beeñtsyey tu lni aan lëe Jesús kwey Jerusalén stub. ² Aan leñ kyedzy Jerusalén laañee lë puert mëkwxiiily kë tu pily nii lë Betesda. Singo lëw con tiitsë hebreo. Kaay lo ley chap pily go. ³⁻⁴ Ndaly meñ xsyakñë nche nix lo ley go, kchë meñ nii chandy, ni meñ nii chilody së ni meñ nii kutoo. ⁵ Lady kchë meñ xsyakñë go no tu xaa nii kok kalyptsiipxon iz xsyakñë. ⁶ Tsiñee lëe Jesús kon xaa, byeñ Jesús nii kok xtsele nix mbës xaa siko. Lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe chakladzyoo kyakoo?

⁷ Tsigo lëe xaa xsyakñë go chëb lo Jesús:

—Xey, kindy cho ko naa leñ pily tsiñee lëe nis xni. Cad nii chakladzyaa sëëbaa, klol stu meñ xsyëëb.

⁸ Tsigo lëe Jesús chëb lo xaa:

—Kuxche, blis xtal aan kwsë.

⁹ Wor go kazh lëe xaa go byak. Lëe xaa blis xta xaa aan lëe xaa bislo kwsë xaa. Per como mer tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ byak xaa, ¹⁰ lëe bla meñ Israel chëb lo xaa:

—Chakty tsiñ natse. Chilody kyoyoo xtal.

¹¹ Tsigo lëe xaa nii byak ko kwëb chëb:

—Lëe xaa nii beeñ kyak naa në lon: “Blis xtal aan kwsë.”

¹² Tsigo lëe meñ Israel kwnabtiits chëb:

—¿Cho në lool: “Blis xtal aan kwsë”?

¹³ Per nandy xaa cho beeñ kyak xaa, porñee lëe Jesús kwnity lady meñ. ¹⁴ Tsi lëe Jesús kon xaa leñ lidzy Dios, lëe Jesús chëb lo xaa:

—Kon gaanoo lëel byak. Na kpikchedroo kuñoo tol tsiin ktsyooldyoo tu kyalnë nii mastre ntseeb.

¹⁵ Tsigo lëe xaa nii byak ko kunitiits lo meñ Israel go nii lëe Jesús beeñ kyak xaa. ¹⁶ Por ngo lëe meñ Israel go kwënal kuty Jesús porñee chuuñtsyey Jesús ngo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ. ¹⁷ Per lëe Jesús chëb:

—Tugak xkyë Tat Tios tsiñ, nikle gaa naa tugak xkyën tsiñ.

¹⁸ Por ngo nii mastre kwyoki meñ Israel go kuty Jesús, porñee lëdy xaktyee tse nii kiladzy meñ lo tsiin xsaldy xaa, sink wi penak nii chakladzy xaa kak xaa sinak Dios tsiñee xñee xaa nii pxosy xaa nak Dios.

¹⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii chilody kuuñtsyey Xiñ Dios nii klyaañtyee styoo xaa. Xaktyee nii chan xaa chuuñtsyey Tat Tios chuuñtsyey xaa. Kchësy nii chuuñtsyey Tat Tios chuuñtsyey Xiñ Dios. ²⁰ Xkëstyoo Tat Tios xiñ. Por ngo nii xluuy xaa kchë nii chuuñtsyey xaa lo xiñ xaa, ni nare kluuy xaa cos nii kuuñ ksee lëe do. ²¹ Sinak nii chuuñ kpañ Tat Tios meñ kuty nii xtee xaa kyalmbañ, singo gak xtee xiñ xaa kyalmbañ lo meñ nii klyaañtyee styoo xaa. ²² Chuñdy Tat Tios kyalxtisy, sink lëe xaa ptee kyalwnabey lo xiñ xaa parñee kuñ xiñ xaa kyalxtisy, ²³ ni parñee ksal meñ Xiñ Dios sinak nii xsal meñ Tat Tios. Deelñee xsaldy meñ Xiñ Dios, chilody ksal meñ xaa nii pxaal xaa.

²⁴ Nli xñen nii kchësy meñ nii kniladzy tiits nii xñen ni kniladzy xaa xaa nii pxaal naa, ksaksidy xaa nii pxaal naa meñ go, sink lëe meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. ²⁵ Ni nli xñen nii sitsiñ wor ni lëe gaaw kutsiñ nina kazh nii lëe meñ kuty kon tsiy Xiñ Dios, aan kchë meñ kuty nii ksal xtiits xaa kpañ. ²⁶ Porque lëe Tat Tios nak kyalmbañ, aan lëe xaa ptee tiits nii wi xiñ xaa kak kyalmbañ parñee ktee xaaw lo meñ. ²⁷ Aan lëe Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuñ xaa kyalxtisy, por lëe xaa nak mguiy nii pxaal Dios. ²⁸ Kseety to, por sitsiñ worñee kchë meñ kuty kon tsiy xaa, ²⁹ aan lëe meñ kuty ko kchoo leñ paa. Kchësy meñ kuty nii beeñ buen jkaa kyalmbañ, per lëe kchësy meñ kuty nii beeñ mal tedy castigw.

Xkyalwnabey Xiñ Dios

³⁰ Chilody kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon, sink lëen chuñ kyalxtisy sinak nii xñabey xaa nii pxaal naa. Ni ngui chuñaa kyalxtisy, por syeldyaa par kuuñtsyeyaa nii chakladzyaa, sink lëen syely par kuuñtsyeyaa nii chakladzy pxosyaa. ³¹ Deelñee misme naa xñee cho nakaa, chilody kniladzy meñ nii nli kchë nii xñen. ³² Per no tu xaa nii xñee cho nakaa, ni nanaa nii nli kchë nii xñee xaa. ³³ Lëe do pxaal meñ nii kunabtiits lo Juan, aan kchësy nii chëb Juan nliw. ³⁴ Per xkiiñdyaa nii cho kñee cho nakaa. Singo niyaa parñee chilo telaa do lo tol. ³⁵ Kok Juan sinak tu bëly nii xsaani, aan mbëe bleni do xbini xaa xisy wiñ. ³⁶ Per kchësy nii chuuñtsyeyaa xluuy nii nli lëe Tat Tios pxaal naa, por nii xñabey xaa chuuñtsyeyaa, ni mastre gaa nono lo xtiits Juan. ³⁷ Ni wi gaa Tat Tios nii pxaal naa xñee cho nakaa, nikxe nii karty kon do tsiy xaa ni karty kan do xaa. ³⁸ Xnilasty to nii xñen porñee nody xtiits xaa nii pxaal naa leñ styoo do. ³⁹ Xseedy to kitsy nii kë xtiits Dios porñee nladzy to leñ kitsy ko ksil do kyalmbañ nii nitylody, aan leñ kitsy ko xñee cho nakaa. ⁴⁰ Per chaklasty to kiid to lon parñee jkaa do kyalmbañ nii nitylody.

⁴¹ Chaklastyaa nii kuuñ ksak meñ naa, ⁴² por xyuumbey buenaa lëe do ni nanaa nii xkëstyoody to Dios. ⁴³ Lëe Tat Tios pxaal naa, aan xsaldy to naa, per deelñee nyiid tu xaa nii pxaaldy pxosyaa, xaa gol nsal do. ⁴⁴ ¿Xa kchilo na dyon kniladzy to xtitsaa deelñee misme lëe do chuuñ ksak xcombañer do, aan xkwësty to nii kuuñ ksak Dios to? ⁴⁵ Këbty to tsaaplaa naa jkëëkiy lëe do lo Tat Tios. Misme Moisés xkëëkiy lëe do, ni lëew na Moisés sye xsaladzy to. ⁴⁶ Deelñee niladzy to nii kwnee Moisés, niladzy to nii xñen, por lëe Moisés pkëe leñ kitsy nii kë xtiits Dios cho nakaa. ⁴⁷ Per deelñee xnilasty to nii pkëe xaa, ¿xa mod kniladzy to nii xñen?

6

Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Loxsye ngo, lëe Jesús si stublad chu nis Galilea. No meñ xñeew Tiberias. ² Aan singootyee ndaly meñ kunal porñee chan meñ kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa tsiñee chuuñ kyak xaa meñ xsyakñë. ³ Lëe Jesús kwyëp tu kik kiy aan lëe xaa kwsob siko ksa

xpëedscuel xaa. ⁴ Lëe paskw nii chuuñtsyey gaa meñ Israel sëed yob. ⁵ Tsiñee lëe Jesús buy, kon xaa nii singootyee ndaly meñ sinal. Lëe xaa chëb lo Felip:

—¿Pa lë nii syuuy no nii kyaan no kchësy meñ gue?

⁶ Singo chëb xaa par kuñ xaa Felip preb, por nanle xaa xa kuñ xaa. ⁷ Tsigo lëe Felip chëb:

—Per ni chop kyoow denario kyaxtily jkaady parñee jkaa meñ re tublë gaaw.

⁸ Tsigo lëe betsy Simoñ Pedre nii lë Ndrysy nii wi nak xpëedscuel xaa chëb:

⁹ —Lëe tu xaa wiñ nii so nu noy kaay kyaxtily ni chop mël, per ¿pe lë nrii lo tant meñ?

¹⁰ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol këb lo meñ sob meñ.

Aan singootyee no kizh siko. Masy kaay mily xaapkiy pkab. ¹¹ Lëe Jesús kwseñ ksa kyaxtily go, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa aan lëew kwtiisy xaa lo meñ nii nche sob. Singo gak kwtiisy xaa mël aan kchë meñ byëly. ¹² Tsiñee lëe meñ lox taw, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol ktop kchë nii byuy nii byaan parñee ni tublëw xiñdy.

¹³ Lëew ptop xaa, aan lo kaay kyaxtily go byaktsë tsiipchop tskwidy nii byuy. ¹⁴ Tsiñee kon meñ kyalntson nii beeñtsyey Jesús, xñee meñ:

—Nli nii lëe xaa re nak profet nii no kiid lo kislyu.

¹⁵ Per como lëe Jesús byeñ nii lëe meñ chakladzy koy xoo meñ xaa parñee kak xaa rey, lëe xaa pxooñ, lëe xaa si kiy tusy xaa.

Lëe Jesús xsyë lo nis

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tsiñee lëe lyu pkyey, lëe xpëedscuel Jesús biidso chu nis. ¹⁷ Lëe xaa byo barkw par tekë xaa nis ktsiñ xaa Capernaum. Lëe lyu gaa lox pkyey, aan karty kpikche Jesús. ¹⁸ Lëe nis bislo chisoli por tu me dox nii bislo xpi. ¹⁹ Tsiñee kok masy tu kaay o xoop kaa mily metre si xaa lo nis, lëe xaa ptsyeb porñee kon xaa nii lëe Jesús xsyë lo nis aan lëe Jesús xpig chu barkw. ²⁰ Per lëe Jesús chëb:

—¿Naaw, ktsyebty to!

²¹ Tsigo lëe xaa blaa kwyëp Jesús leñ barkw aan blyëedy lëe xaa ptsiñ laañee si xaa.

Lëe Jesús nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ

²² Tsi lëe lyu byaani, lëe meñ nii byaan stublad chu nis byeñ nii lëe xpëedscuel Jesús bii byo leñ tu barkw nii so siko, per byody Jesús leñ barkw ko. ²³ Mentre gaa lëe stubla barkw Tiberias ptsiñ kex laañee taw meñ kyaxtily tsi lox ptee Jesús skizh lo Dios. ²⁴ Aan tsiñee konsye meñ nii kindy Jesús siko ni kindy xpëedscuel xaa, lëe meñ byo barkw, lëe meñ sikyub xaa kyedzy Capernaum.

²⁵ Tsiñee lëe meñ ptsiñ stublad chu nis, lëe meñ ptsil Jesús aan lëe meñ kwnabtiits chëb:

—Maestre, ¿pa wor kwlaañoo nu?

²⁶ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii porñee taw do axte laañee byëly do, ngo nii xyub to naa. Xyubty to naa porñee byeñ do xa nak kyalntson nii beeñtsyeyaa. ²⁷ Kyëdy to tsiñ par ktsiñaa do nii ktyaawsye, por xlyoxo, sink kol kyë tsiñ par ktsiñaa do tu kyalmbañ nii nitylody. Lëe mguiy nii pxaal Dios kneetsy kyalmbañ go lo do, por lëe Tat Tios bluuyale nii lëe xaa nak Xiñ Dios.

²⁸ Tsigo lëe meñ kwnabtiits chëb:

—¿Xa kuuñ noo par kuuñtsyey noo kchë nii chakladzy Dios?

²⁹ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Chakladzy Dios nii kniladzy to xtiits xaa nii pxaal xaa.

³⁰ Tsigo lëe meñ chëb:

—¿Pe cos kluuyoo tyon noo parñee kniladzy noo xtiitsoo? ¿Pe cos kuuñtsyeyoo? ³¹ Lëe pxusykoltoo noo taw kyaxtily nii lë maná tañ. Sinrii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëe Dios ptee kyaxtily nii blyaal kpaal taw xaa.”

³² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëdy Moisés bneetsy kyaxtily nii byety kpaal lo do. Lëesy Tat Tios xnee kyaxtily nii nli xyety kpaal. ³³ Lëë xaa nii byety kpaal nak kyaxtily nii xteedy pxosyaa lo meñ parñee kpañ meñ.

³⁴ Lëë meñ chëb:

—Xey, bneetsy kyaxtily go tyaaw noo.

³⁵ Lëë Jesús chëb:

—Naa nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ. Kchësy meñ nii kiid lon, kpikchedre klyaañ meñ go, ni kchësy meñ nii kniladzy xtitsaa, kpikchedre klyaa meñ go nis. ³⁶ Sinak nii niylaa lo do, nikxe chan do naa, per xnilasty to. ³⁷ Kchësy meñ nii xnee Tat Tios lon chiid lon. Aan ni tu meñ nii chiid lon xsonëztyaa. ³⁸ Porque pchodyaa kpaal parñee kuuñtsyeyaa nii klyaañ styoon, sink lëen syely par kuuñtsyeyaa nii chakladzy xaa nii pxaal naa. ³⁹ Chaklasty xaa nii pxaal naa nii jkëëtaña meñ nii bneetsy xaa lon, sink chakladzy xaa nii kchë meñ go kuuñ kpaaña tsi lëë tse go tsigal. ⁴⁰ Por chakladzy xaa nii pxaal naa nii kchësy meñ nii kuy lo Xiñ Dios ni kniladzy xtiits xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. Aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi lëë tse go tsigal.

⁴¹ Tsiñee biñ meñ Israel ngo, lëë xaa bislo kwneenë xaa Jesús, porñee chëb Jesús: “Naa nak kyaxtily nii byety kpaal.” ⁴² Tsigo lëë meñ go bislo xñee:

—¿Pe lëdy lëë Jesús nayak nak xiñ José? Xyuumbey no pxosy xaa ni xña xaa. ¿Penak nii xñee xaa nii lëë xaa byety kpaal?

⁴³ Lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol ksaan, kñeenëdre to. ⁴⁴ Por ni tu cho chilody kiid lon deelñee kiidnidy Tat Tios nii pxaal naa xaa. Aan naa kuuñ kpañ kchë meñ nii kiid lon tsi lëë tse go tsigal. ⁴⁵ Leñ kchë libre nii pkëë profet xñee sinrii: “Lëë Tat Tios kuuñ kseedy kchësy meñ.” Por ngo nii kchësy meñ nii xkëëtyag xtiits Tat Tios, ni xseedy nii xñee xaa, chiid lon.

⁴⁶ Xñedyaa nii nol tu xaa nii kayan Tat Tios. Xaktyee xaa nii pchoo lo Dios kayanle Tat Tios. ⁴⁷ Nli xñen nii kchësy meñ nii kniladzy xtitsaa jkaa kyalmbañ nii nitylody. ⁴⁸ Naa nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ. ⁴⁹ Nikxe taw pxusykoltoo do kyaxtily nii lë maná tañ, lëë xaa kuty. ⁵⁰ Per lëë naa kyaxtily nii byety kpaal xnen. Chejty kchë meñ nii chaw kyaxtily go. ⁵¹ Naa nak kyaxtily nii byety kpaal par ktedyaa kyalmbañ lo meñ, aan kejty kchësy meñ nii chaw kyaxtily re. Misme xcuerpaa nak kyaxtily nii ktedyaa. Lëew ktedyaa parñee kpañ kchë meñ nii nche lo kislyu.

⁵² Tsigo lëë meñ Israel bislo ptilytiits ksa xcombañer, xñee:

—¿Xa kchilo dyon kneetsy xaa re xcuerp tyaaw no?

⁵³ Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii deelñee kawdy to xcuerp mguiy nii pxaal Dios ni kidy to xcheñ xaa, kpañdy to. ⁵⁴ Kchësy meñ nii chaw xcuerpaa ni chi tu cheña, xkaa kyalmbañ nii xnitylody, aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi lëë tse go tsigal. ⁵⁵ Por nii xtyaaw nak xcuerpaa, ni nii xtyoow nak tu cheña. ⁵⁶ Kchësy meñ nii chaw xcuerpaa ni chi tu cheña nakni naa, ni nakni gaan meñ go. ⁵⁷ Lëë Tat Tios nii pxaal naa xnee kyalmbañ, aan por kyalmbañ go lëë meñ mbañ. Singo gak kchë meñ nii kaw naa jkaa kyalmbañ. ⁵⁸ Kyaxtily nii byety kpaal xnen. Naktyo sinak maná nii taw pxusykoltoo do ni nikxe gaa taw xaaw, lëë xaa kuty. Per lëë meñ nii kaw kyaxtily nii byety kpaal kejty meñ go.

⁵⁹ Leñ ktoo nii sob leñ kyedzy Capernaum bluuy Jesús kchë nrii.

Tiits nii xnee kyalmbañ

⁶⁰ Tsiñee lëë kchë meñ nii nak xpëëdscuel xaa biñ ngo, ndaly xaa bislo xñee:

—Tir ngan kchë nii xñee xaa. ¿Cho lë nii kuuñtsyeyo?

⁶¹ Tsi lëë Jesús byeñ kchë nii nonee tsilaan meñ go, lëë xaa chëb:

—¿Pe xyeedy kik to biñ do kchë nii kwneen? ⁶² ¿Pe nyuñ do deelñee nyan do nii lëë mguiy nii pxaal Dios xyëp kpaal par kyey xaa laañee sob xaa klo? ⁶³ Lëë Kyalbini xnee kyalmbañ. Pa xkiñdy cuerp. Kchë tiits nii xñen lo do xñee xa nak kyalmbañ nii xnee kyalbini. ⁶⁴ Per no do nii xnilasty nii xñen.

Singo chëb Jesús porñee nanle xaa cho xnilasty ni nanle xaa cho kak niladzy xaa. ⁶⁵ Ni chëb xaa:

—Por ngo nii lëen niyle lo do nii ni tu cho chilody kiid lon deelñee kiidnidy Tat Tios xaa.

⁶⁶ Destye tse go ndaly xpëedscuel Jesús pchooxso kwënaltre xaa Jesús. ⁶⁷ Tsigo lëe Jesús chëb lo ksa tsiipchop xpëedscuel:

—¿Pe wi do chakladzy kchooxso?

⁶⁸ Lëe Simoñ Pedre kwëb chëb:

—Xey, ¿cho lo kyo noo? Lii nak xaa nii xñee tiits nii xnee kyalmbañ nii xnitylody. ⁶⁹ Ni ndonle noo ni xniladzy noo nii lii nak Xiñ Ntson Dios.

⁷⁰ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe lëdy tsiipchop to nawen kwlen? Per lëe tu do byaklo xaatox.

⁷¹ Xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas pseety Jesús worñee lëe xaa kwnee singo, por lëe Judas kok niladzy xaa nikxe nii wi Judas pkab lady ksa tsiipchop xpëedscuel xaa.

7

Lëe Jesús chi lni

¹ Loxsye ngo, lëe Jesús kunsë nëz xtañ meñ Galilea. Koklasty xaa nyi xaa nëz Judea, por lëe meñ Israel nii xñabey tañ go kënal kuty xaa. ² Per como lëe lni nii xsa meñ Israel yu yag xiidy sëed yob, ³ lëe betsy Jesús chëb:

—Pchoo nu, kwey Judea parñee wi meñ nii nak ksal nii no siko kan kchë nii chuuñtsyeyoo. ⁴ Por ni tu cho chuuñtsyeydy tsilaan tu cos deelñee chakladzy xaa kyuumbey meño. Deelñee chuuñtsyeyoo kchë cos re, pchoo parñee kyuumbey meño.

⁵ Singo chëb betsy xaa, porñee ni betsy xaa xnilasty xtiits xaa. ⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Karty tsitsib xwuraa, per lëe lëe do kindy xwor do. ⁷ Xtilynidy meñ nii nche lo kislyu lëe do. Per lëe naa, xtilyni kchë meñ go naa porñee xñen nii mal kchë cos nii chuuñtsyey meñ go. ⁸ Kol tsi lni. Naa kadyaa, por karty tsitsiñ xwuraa.

⁹ Aan loxsye chëb xaa ngo, lëe xaa byaan Galilea. ¹⁰ Per loxsye si betsy Jesús, lëe xaa sinal. Tsilaan kwey xaa, kwey neñlody xaa. ¹¹ Kwëkyub xaa Israel nii xñabey xaa lo lni, xñee xaa:

—¿Ko xaa go?

¹² Ndaly meñ bislo xseety Jesús. No meñ xñee: “Buen xaa.” No gaa meñ xñee: “Buendy xaa por xkëeti xaa meñ.”

¹³ Per ni tu meñ kwneedy nder confians, porñee ptsyeb meñ xaa Israel nii xñabey.

¹⁴ Mer wroltyee lo lni lëe Jesús kwteyo lidzy Dios aan lëe xaa bislo beñ kseedy xaa meñ. ¹⁵ Kchësy meñ Israel nii xñabey psee xñee:

—¿Pa pseedy xaa gue kchë nii xñee xaa con kweydy xaa scuel?

¹⁶ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Lëdy nii chakaa xluyaa, sink nii xñabey xaa nii pxaalno. ¹⁷ Deelñee no cho chakladzy kuuñtsyey nii chakladzy Dios, syeñ meñ go deelñee nii xñabey Dios xluyaa o deelñee gaa nii xlyañsyey styoono. ¹⁸ Kchësy xaa nii xñee nii xlyañ leñ styoo chakladzy xaa nii ksal meñ xaa, per lëe xaa nii chakladzy nii ksal meñ xaa nii pxaal xaa, lëe xaa go xñee tiitsli aan ni tu tiits xuuy xñeedy xaa.

¹⁹ ¿Pe lëdy nawen bneetsy Moisés ley lo do? Per ni tu do chuuñtsyeydy nii xñabey ley go. ¿Penak nii chakladzy to kuty to naa?

²⁰ Tsigo lëe meñ kwëb chëb:

—Kyalbini mal no leñ styool. ¿Cho chakladzy kuty lii?

²¹ Lëe Jesús chëb:

—Por tugak kyalntson nii beeñtsyeyaa tse nii xiladzy to lo tsiñ, kchësy to xsee. ²² Lëe Moisés psaan nii tsoyey meëd. Por ngo nii xkobey do meëd tse nii xiladzy to lo tsiñ, per lëdy kik Moisés kwlaño, por destye pxusykoltoo do beeñtsyeyo. ²³ Lëe nana, lëe do xkobey meëd tse nii chakty tsiñ porñee chaklasty to ksaan do xley Moisés. ¿Penak tsigo

nii xlëe do lon porñee beñ kyakaa tu meñ tse nii chakty tsiñ? ²⁴ Kuñdy to kyalxtisy si no kik to, sink kol kuñ kyalxtisy sinak xñabey Dios.

Lëe Jesús xñee pa sëed xaa

²⁵ Tsigo lëe bla meñ Jerusalén bislo xñabtiits lsa, xñee:

—¿Pe lëdy lëe xaa gue nawen kënal meñ xñabey kety? ²⁶ Lëe na lëe xaa so ske xñee xaa aan ni tu cho pe xñeedy lo xaa. ¿Pe wi xaa nii xñabey yak xniladzy nii nli lëe xaa nak Crist? ²⁷ Ndon no pa sëed xaa, per tsiñee lëe Crist kiid, ni tu cho kaknandy pa kchoo xaa.

²⁸ Lëe Jesús noyuun kseedy meñ leñ lidzy Dios tsiñee lëe xaa biñ ngo, aan lëe xaa chëb:

—¿Xsyak to nii xyuumbey do naa ni nan do pa pchon! Per syeldyaa porñee chakladzyaa, sink lëen syely porñee pxaal tu xaa nii xyuumbeydy to naa. Lëe xaa go xñee tiitsli. ²⁹ Xyuumbeyaa xaa porñee lo xaa pchon, ni lëe xaa pxaal naa.

³⁰ Tsigo lëe meñ kokladzy nyaasy xaa, per ni tu cho byaxty, porñee karty tsitsiñ xwor xaa. ³¹ Per ndaly meñ nii bnildadzy xtiits xaa, xñee:

—Tsiñee kiid Crist na dyon, ¿pe suuñtsyey xaa kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa re?

Lëe meñ fariseo xaal mayor tsinaasy Jesús

³² Tsi lëe meñ fariseo biñ nii lëe meñ chutiits cho nak Jesús, lëe xaa kok ksa xaa nii xñabey lo pxosy par kxaal xaa mayor tsinaasy Jesús. ³³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xtsedre tson lady to, por lëen kya lo xaa nii pxaal naa. ³⁴ Aan nikxe kyub to naa, ktsildyaa lo do, por chilody kiid to laañee tson.

³⁵ Tsigo lëe meñ Israel nii xñabey bislo xñabtiits lo xcombañer xñee:

—¿Pa lëe nii tsi xaa nii chilody ktsil no xaa? ¿Pe si xaa lo meñ Israel nii ncheno tañ yak parñee wi lo meñ sit kluuy xaa xtiits xaa? ³⁶ ¿Penak nii në xaa lo no: “Nikxe kyub to naa, per ktsildyaa lo do, por chilody kiid to laañee tson”?

³⁷ Ntson chak tse nii lëe lni xyal, aan tse go lëe Jesús kuso chëb lo meñ:

—Deelñee no cho do xlyaa nis, kol tã lon aan kol ki. ³⁸ Kchësy leñ styoo meñ nii xniladzy xtitsaa klyañ nis mbañ, por singo kë leñ xkitsy Dios.

³⁹ Tsiñee lëe Jesús kwnee singo, lëe xaa chëb nii kchësy meñ nii xniladzy xtiits xaa sëeb Kyalbini Ntson leñ styoo. Karty kiid Kyalbini Ntson wor go, porñee karty kyey xaa kpa.

Lëe meñ chak chop tiy

⁴⁰ No meñ nii biñ kchë nii kwnee xaa bislo xñee:

—Lëe xaa gue nak profet nii no kiid.

⁴¹ No gaa meñ kwnee:

—Lëe xaa gue nak Crist.

Per no meñ kwnee:

—Lëdyo. ¿Pe Galilea nawen kchoo Crist? ⁴² Leñ xkitsy Dios kë nii lo xtiy rey David kchoo Crist, ni Belén kchoo xaa, por kyedzy ko pchoo David.

⁴³ Por Jesús lëe meñ kok chop tiy. ⁴⁴ No meñ kokladzy nyilo Jesús skiib, per ni tu meñ byaxty.

Xnilasty xaa xñabey xtiits Jesús

⁴⁵ Tsiñee lëe mayor ptsiñ laañee nche sob xaa fariseo ni xaa nii xñabey lo pxosy, lëe xaa chëb lo mayor:

—¿Penak nii sëednidy to xaa?

⁴⁶ Tsigo lëe mayor kwëb chëb:

—¿Ni tu cho karty tsyon noo kënee sinak nii xñee xaa go!

⁴⁷ Lëe xaa fariseo chëb:

—¿Pe wi do nawen tse kwëti? ⁴⁸ ¿Pe tse nayak bnildadzy tu xaa nii xñabey xtiits xaa, ni pe tse bnildadzy meñ fariseo xaa? ⁴⁹ Per nguialsy meñ nii xyuumbeydy xley Moisés.

⁵⁰ Tsigo lëe tu xaa fariseo nii lë Nicodemo nii kwey lo Jesús tu vult chëb:

⁵¹ —Lo xley no gon xñee nii chilody jkëëkiy no tu xaa deelñee karty tsyon no xtiits xaa parñee kak ndon no pe cos beeñtsyey xaa.

⁵² Tsigo lëe xcombañer xaa kwëb chëb:

—¿Pe wil nayak nak xaa Galilea? Pseedy kitsy nii kë xtiits Dios kaa tsiin kanoo nii ni tu profet karty kchoo Galilea.

⁵³ Loxsye ngo lëe meñ sey lidzy.

8

Kwnaa nii pkaa chop stu mguiy

¹ Per lëe Jesús si kiy nii lë Olivos. ² Lëe byaani lyu lëe xaa ptsiñ leñ lidzy Dios stub. Lëe meñ gaa ptyop aan lëe xaa kwsob beeñ kseedy xaa meñ. ³ Lëe maestre ley ni xaa fariseo ptsiñni tu kwnaa nii pkaa lo xaa chop stu mguiy. Lëe me pso xaa groltyee lady meñ, ⁴ aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Maestre, lëe kwnaa re pkaa loo noo chop stu mguiy. ⁵ Lo ley nii psaan Moisés loo noo gon xñee nii no nii kety clasy kwnaa re lo kyo. ¿Lii, dyon pe nëel?

⁶ Kchësy ngo chëb xaa parñee kuñ xaa Jesús preb tsiin tso pe cos jkëëkiy xaa Jesús. Per lëe Jesús pkiitsy kë lyu aan lëe xaa bislo xkëë xaa lo lyu con xkweñ xaa. ⁷ Aan como xyaldy kñabtiits xaa, lëe Jesús blis kik aan lëe Jesús chëb:

—Deelñee no tu xaa nii nody xtol lady to, klo xaa go jkëë kyo me.

⁸ Lëe xaa pkiitsy kë lyu stub, xkëë xaa lo lyu. ⁹ Tsiñee biñ xaa go ngo, lëe xaa pkaa nëz tuga xaa, klosy xaa nii mastre kol. Lëe kwnaa go so gak lo Jesús. ¹⁰ Lëe Jesús blis kik aan lëe xaa chëb lo kwnaa go:

—¿Ko meñ nii xkëëkiy lii? ¿Pe ni tu me kwtiñdy lii?

¹¹ Lëe me chëb:

—Ni tu me, xey.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nikle naa kiñdyaa lii. Na byey aan kpikchedroo kuñoo tol go.

Lëe Jesús nak bini

¹² Lëe Jesús kwnee lo meñ stub aan lëe xaa chëb:

—Naa nak bini nii xsaani lo meñ, aan kchësy meñ nii kiidnal naa jkaa bini nii kluuy xa kpañ meñ tsiin kyënsëdy meñ lo nguey.

¹³ Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—Misme lii xñee cho nakoo. Nlidy kchë nii xñeel.

¹⁴ Lëe Jesús chëb:

—Nikxe nii misme naa xñe cho nakaa, nli kchë nii xñen. Por nanaa pa pchon ni nanaa pa kan, per lëe lëe do nandy to pa pchon ni nandy to pa kan. ¹⁵ Lëe do chuñ kyalxtisy sinak nii no kik meñ lo kislyu re. Naa, ni tu cho xkëëkiydyaa. ¹⁶ Per deelñee kuñaa kyalxtisy, sinak nii xñabey Dios kuuñtsyeyno. Lëdy nonsyaa chuñ kyalxtisy, sink chopaa pxosyaa. ¹⁷ Lo xley do kë nii deelñee tugak së lo xtiits chop meñ, nliw. ¹⁸ Chopaa pxosyaa nii pxaal naa xñe cho nakaa.

¹⁹ Lëe xaa fariseo kwnabtiits chëb:

—¿Ko pxoosyoo?

Lëe Jesús chëb:

—Xyuumbeydy to naa, ni xyuumbeydy to pxosyaa. Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbeyak to pxosyaa.

²⁰ Kchësy ngo chëb Jesús mentre lëe xaa noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios laañee nche sob alcansiy. Per ni tu cho kwnaasty xaa, porñee karty tsitsiñ xwor xaa.

²¹ Lëe Jesús chëb stub:

—Lëen kya aan lëe do kyub naa, per lëe do kety lo xtol do, por chilody së do laañee kan.

²² Tsigo lëe meñ Israel nii xñabey bislo xñee lo xcombañer:

—¿Penak nii xñee xaa nii chilody kyo no laañee tsi xaa? ¿Pe sety xaly xaa yak?

²³ Lëë Jesús chëb:

—Meñ leñ kyety re nak to, per naa meñ leñ klaa rek nakaa. Lo kislyu ngab to, per naa kpaá ngabaa. ²⁴ Lëen niy nii lëë do kety lo xtol do, por deelñee knilasty to nii naa nak xaa nii nakaa, lëë do kety lo xtol do.

²⁵ Tsigo lëë xaa go chëb:

—¿Cho nakoo?

Lëë Jesús chëb:

—Destye klo lëen niy lo do cho nakaa. ²⁶ Ndaly nii no kniyaa ni kuuñkiyaa, per tiitslisy xñee xaa nii pxaal naa, aan kchësy nii xñen lo meñ biñ tyagaa pchoow chuw xaa.

²⁷ Per byeñdy meñ nii Tat Tios xaa nii sob kpaá pseety xaa. ²⁸ Por ngo nii chëb xaa:

—Tsiñee lëë do jkëenal mguiy nii pxaal Dios lo crusy, lëë do kyeñ nii naaw. Xñedyaa nii xlyañsy styoon, sink nii bluusye Tat Tios lon xñen. ²⁹ Lëë xaa nii pxaal naa nakni naa. Karty ksaan xaa naa nonsyaa, por tugak chuuñtsyeyaa nii xyostyoo xaa.

³⁰ Tsiñee lëë meñ biñ nii kwnee Jesús, ndaly meñ bnildzy xtiits xaa.

Xiñ Dios ni xiñ xaatox

³¹ Lëë Jesús chëb lo meñ Israel nii bnildzy xtiits xaa:

—Deelñee ksaandy to xtitsaa, nli nii xpëedscuelaa nak to. ³² Lëen kluy tiitsli lo do, aan lëë tiitsli klaa lëë do.

³³ Tsigo lëë meñ chëb:

—Lo xtiy Abraham xsyoop noo. Ni tu cho karty ksiniy lëë noo. ¿Xa mod nii xñeel lëë noo laa?

³⁴ Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchësy meñ nii chuñ tol këtuu lo tol. ³⁵ Tu xaa nii no xpixwan lëdy meñ wldzy nak xaa, por chilody tso xaa lidzy xpixwan xaa tyub nii kpañ xaa. Per lëë xaa nii chaly lidzy pxosy schilo tso xaa lidzy pxosy xaa tyub nii kpañ xaa. ³⁶ Por ngo, deelñee klaa Xiñ Dios to lo tol, lëë do kyënlaa. ³⁷ Nanaa nii lo xtiy Abraham sëed to, per lëë do chakladzy kuty to naa, porñee chaklasty to ksoob to xtitsaa. ³⁸ Nii konnaa chuuñtsyey Tat Tios xñen lo do, nikle gaa lëë do nii në pxosy to lo do chuuñtsyey do.

³⁹ Tsigo lëë meñ chëb:

—Abraham nak pxoosy noo.

Per lëë Jesús chëb:

—Deelñee nyak to xiñ Abraham nyuuñtsyey do nii beeñtsyey xaa. ⁴⁰ Per nikxe bluyaa kchë tiitsli nii bluuy Dios lon, lëë do chakladzy kuty to naa. ¡Ni tu vuelt beeñtsyeydy Abraham nii chakladzy to kuuñtsyey do! ⁴¹ Nii chuuñtsyey pxosy to chuuñtsyey do.

Tsigo lëë meñ chëb:

—Lëdy mëed xaly nak noo. Tugak pxoosy noo no. Lëë Dios nak pxoosy noo.

⁴² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee nyak Dios pxosy to nguëstyoo do naa, por lo Dios pchon aan lëen so nu. Syeldyaa porñee chakladzyaa, sink lëë Dios pxaal naa. ⁴³ ¿Penak nii xyeñdy to nii xñen? Xyeñdy to porñee chaklasty to jkëetyag to xtitsaa. ⁴⁴ Xaa tox nak pxosy to, xlad xaa no do aan nii xyostyoo xaa chuuñtsyey do. Destye klo nweety bñech nak xaatox ni iip xñeedy xaa tiitsli. Tsiñee lëë xaa xñee, nonsyke tiits xuuy xñee xaa, por lëë xaa nak pxosy wnee xuuy. ⁴⁵ Per lëë naa nii xñen nonsyke tiitsli, xnilasty to xtitsaa. ⁴⁶ ¿Cho do dyon kyax kñë nii no xtolaa? Aan deelñee tiitsli na xñen, ¿penak nii xnilasty to xtitsaa? ⁴⁷ Kchësy meñ nii ngab lo Dios xkëetyag xtiits Dios, per lëë lëë do ngabty to lo Dios, ngo nii chaklasty to jkëetyag to xtiits xaa.

Nol Crist worñee koly Abraham

⁴⁸ Tsigo lëë meñ chëb:

—Nli gak xtiits noo tsiñee xñee noo nii meñ Samaria nakoo ni tsiñee xñee noo nii kyalbini mal no leñ styool.

⁴⁹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Ni tu kyalbini mal nody leñ styoon. Tat Tios chuuñ ksakaa ni xlisklaan, per lëe do xsyablyu naa. ⁵⁰ Chaklastyaa nii klisklaa do naa, nikxe nii no tu xaa nii chakladzy klisklaa meñaa. Lëe xaa go chuñ kyalxtisy. ⁵¹ Nli xñen nii kejty kchë meñ nii xsoob xtitsaa.

⁵² Lëe meñ chëb:

—Na si nagon, ndon noo nii no kyalbini mal leñ styool, por kuty Abraham ni kuty kchësy profet. Lëe lii name xñeel: “Kejty kchësy meñ nii xsoob xtitsaa.” ⁵³ ¿Pe mastre nayak nakoo lo pxoosy noo Abraham nii kuty ksa profet? ¿Cho xsyakoo nii nakoo?

⁵⁴ Lëe Jesús chëb:

—Deelñee misme naa klisklaa naa, pa nondyo. Per lëe pxosyaa nii xñee do nak xDios to xlisklaa naa. ⁵⁵ Xyuumbeydy to Dios. Naa si xyuumbeyaa xaa. Deelñee kniyaa nii xyuumbeydyaa xaa, tu wnee xuuy nii nak sinak to nakaa. Per xyuumbeyaa xaa ni xsobaa xtiits xaa. ⁵⁶ Ble pxusykoltoo do Abraham tsiñee byeñ xaa nii lëen kyely, aan tsiñee lëe xaa kon naa, lëe xaa ble.

⁵⁷ Tsigo lëe meñ chëb lo Jesús:

—Ni choowptsii iz name chapyoo, ¿aan xñeel nii lëel kon Abraham?

⁵⁸ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii nolaa worñee lëe Abraham koly.

⁵⁹ Por ngo lëe meñ kwseñ kyo par klaal kyo meñ Jesús, per lëe Jesús kwyolan aan lëe xaa pchoo lidzy Dios.

9

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xñady lo

¹ Lëe Jesús sitedy tub lugar, tsiñee lëe xaa kon tu xaa nii koly ciegw. ² Aan lëe xpëedscuel xaa kwnabtiits chëb:

—Maestre, ¿penak nii koly xaa re ciegw xaa? ¿Pe por xtol pxosy xaaw ote por misme xtol xaaw yak?

³ Lëe Jesús chëb:

—Lëdy por xtol xaaw, ni lëdy por xtol pxosy xaaw, sink lëew ptsyool xaa parñee kuuñtsyey Dios tu kyalntson por lëe xaa. ⁴ No nii kyëe no xtiiñ xaa nii pxaal naa lëe ka bii nyaani. Por tsi lëe lyu jkyey, ni tu cho chilody kyë tsiñ. ⁵ Naa xsaani lo meñ mentre lëen bii so lo kislyu.

⁶ Loxsye chëb Jesús ngo, lëe xaa pchoo mxeñ lo lyu, aan lëe xaa kwtëeb peñ go lo xaa nii chandy, ⁷ ni lëe xaa chëb:

—Kutiib lool chu pily nii lë Siloé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Pxaal.)

Lëe xaa nii chandy ko kutiib lo aan tsi lëe xaa bikche, lëe lo xaa tse byaly. ⁸ Tsi lëe meñ nii xyuumbey xaa kon nii lëe xaa byak, lëe meñ bislo xñee:

—¿Pe lëdy lëe xaa gue nayak xsyob pal nëz xñab tumi?

⁹ No meñ xñee:

—Lëew, lëe xaaw.

No gaa meñ xñee:

—Lëdy xaaw, per si chakpee xaa go chak xaa.

Per lëe xaa nii byak xñee:

—Lëew, naaw.

¹⁰ Tsigo lëe meñ xñabtiits xñee:

—¿Xa mod nak tsigo nii lëel chan?

¹¹ Tsigo lëe xaa nii byak xñee:

—Lëe xaa nii lë Jesús pkadz peñ kwtëeb lon. Loxsye ngo lëe xaa në lon: “Kwey chu pily Siloé aan kwtiib lool.” Lëen kwya, aan tsiñee lëen lox kwtiib lon, lëew byaly.

¹² Lëe meñ chëb:

—¿Ko xaa go tsigo?

Lëe xaa nii byak chëb:

—Nandyno.

Lëe xaa fariseo xñabtiits lo xaa nii byak

¹³ Lëe meñ kuni xaa nii byak lo xaa fariseo. ¹⁴ Tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin pkadz Jesús peñ nii kwtëeb Jesús lo xaa nii byak. ¹⁵ Por ngo, wi xaa fariseo kwnabtiits chëb:

—¿Xa mod nak nii lëe lool byak?

Lëe xaa nii byak chëb:

—Peñ ptyëeb lon, aan tsi lëew lox kwtiibaa, lëew byaktsey. Lëe na lëen chan.

¹⁶ Tsigo no xaa fariseo chëb:

—Lëdy xlad Dios no xaa nii been kyak lii, por xsaldy xaa tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin.

No gaa xaa chëb:

—Deelnee ngoptol xaa, ¿xa kchilo kuuñtsyey xaa kyalntson re?

Por ngo lëe xaa kok chop tiy. ¹⁷ Lëe xaa fariseo kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:

—Ndon noo nii lëe xaa been kyak lii. ¿Pe nëel dyon cho nak xaa?

Lëe xaa nii byak ko chëb:

—Naay xñen nii tu profet nak xaa.

¹⁸ Per bnilasty xaa Israel nii xñady lo xaa nii byak. Por ngo lëe xaa kwtsyetsy pxosy xaa ¹⁹ aan lëe xaa chëb:

—¿Pe lëe xiñ do nrii? ¿Pe nli nii destye nii koly xaa chandy xaa? ¿Xa mod nii lëe xaa chan nina?

²⁰ Lëe pxosy xaa nii byak ko chëb:

—Ndon noo nii xiñ noow, ni nli nii destye nii koly xaa chandy xaa. ²¹ Per ndondy noo xa byak xaa, ni ndondy kaa noo cho been kyak lo xaa. Kwrooble xaa, kol nabtiits lo xaa. Misme lëe xaa kñe dyon xa byak xaa.

²² Ptsyeb pxosy xaa, por lëe xaa Israel nii xñabey byaanle tiits nii klaady xaa sëeb meñ nii kniladzy nii lëe Jesús nak Crist ktoo. ²³ Por ngo lëe pxosy xaa chëb: “Kol nabtiits lo xaa. Bay kwrooble xaa.”

²⁴ Lëe xaa Israel kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:

—Pkon Dios nii nli nii xñeel, por ndon noo nii no xtol xaa nii been kyak lii.

²⁵ Tsigo lëe xaa nii byak ko chëb:

—Nandyaa deelnee no xtol xaa o nody kaaw, per nan nyëen nii klo xñady lon, lëe na lëen chan.

²⁶ Lëe xaa nii xñabey kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe cos been xaa lii? ¿Xa been kyak xaa lool?

²⁷ Lëe xaa nii byak ko chëb:

—Lëew niylaa, per psaldy to xtitsaa. ¿Penak nii chakladzy to kniyno stub? ¿Pe wi do yak chakladzy sëeb to xlad xaa?

²⁸ Tsigo lëe xaa xñabey kwlootsyetsy xaa, ni lëe xaa chëb lo xaa:

—Kwsëeb xlad xaa go, lëe gaa noo kyonaal Moisés. ²⁹ Ndon noo nii kwnee Dios lo Moisés. Per lëe xaa gue, ni ndondy noo pa pchoo xaa.

³⁰ Tsigo lëe xaa nii byak ko chëb:

—Nii ksee gaa ñe gon kan ñe nii nandy to pa pchoo xaa, aan lëe xaa been kyak lon.

³¹ Ndon no gon nii chondy Dios xtiits ngoptol. Xaktyee xtiits meñ nii xsoob xtiits xaa nii chuuñtsyey nii xyostyoo xaa chon xaa. ³² Lo nii kwche kislyu karty tso tu xaa nii kuuñ kyak lo tu meñ nii chaly ciegw. ³³ Deelnee nyody xaa go xlad Dios, ni tu pe nchilody nyuuñtsyey xaa.

³⁴ Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—Lo tol name kolyoo aan ¿chakladzyoo ksaabiniil lëe noo?

Aan lëe xaa kwlii xaa ktoo.

³⁵ Blyëedyak lëe Jesús biñ nii lëe xaa fariseo kwlii xaa nii byak ko ktoo. Tsiñee lëe Jesús ptsyool xaa, lëe Jesús chëb:

—¿Pe xnildzyoo xtiits mguiy nii pxaal Dios?

³⁶ Lëe xaa nii byak ko chëb:

—Xey, kwnë dyon chow, parñee kniladzyaa xtiits xaa.

³⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kayanloo xaa. Lëe mer xaa noyutiitsnil.

³⁸ Lëe xaa nii byak ko psoxib lo Jesús chëb:

—Xniladzyaa.

³⁹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Lëen syely lo kislyu re parñee kuñaa kyalxtisy tsiin kan kchë meñ nii xñady lo ni parñee kandy meñ nii xña lo.

⁴⁰ Lëe bla xaa fariseo nii nche siko biñ nii kwnee Jesús aan lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe wi loo noo nawen xñady?

⁴¹ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Deelñee nyak to ciegw, nyody xtol do. Per como xñee do nii chan do, no xtol do.

10

Xaa nii xkyënap mëkwxiily

¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchësy xaa nii xsyëëbty nëz chu xikwraly mëkwxiily nak ngbaan. ² Per lëe xaa nii xkyënap mëkwxiily nëz chu kwraly xsyëëb xaa. ³ Lëe xaa nii xkyënap kwraly xlaa xsyëëb xaa nii chikap mëkwxiily aan xñee lë xaa kchë mëkwxiily ni xyuumbey gaa ma tsiy xaa. ⁴ Tsiñee lëe xaa lox xkwii ma kwraly, lëe xaa xñech lo ma aan lëe ma chinal xitsy xaa porñee xyuumbey ma tsiy xaa. ⁵ Per chinaldy ma meñ nii xkaatyee, porñee xyuumbeydy ma tsiy chol meñ.

⁶ Lëe Jesús bitiits ngo, per byeñdy meñ xa nako.

⁷ Lëe Jesús chëb stub:

—Nli xñen nii naa nak sinak chu kwraly laañee xtyedy mëkwxiily. ⁸ Ngbaan kchë xaa nii biid worñee karty kyelyaa, per psaldy mëkwxiily xaa. ⁹ Naa nak sinak chu kwraly laañee xtyedy mëkwxiily. Pe kakty meñ nii sëëb nëz chu kwraly, sink lëe meñ go kak sinak mëkwxiily nii xtsyol kizh tsiñee xchoo ma kwraly.

¹⁰ 'Kchë xaa nii nak ngbaan xkwan, chuty ni xnitylo, per naa, lëen syely parñee mbëë kpañ meñ. ¹¹ Naa nak xaa nii ngui chan mëkwxiily. Kchë xaa nii xkëstyoo mëkwxiily xtee xaa xkyalmbañ xaa por lëe ma, ¹² per lëe xaa nii xkyë lo mëkwxiily par ktsiñaa tumi, tsiñee chan xaa lëe pëw sëëd, nche gak mëkwxiily lëe xaa xooñ, porñee lëdy xma xaaw. Por ngo lëe pëw xñaasy mëkwxiily ni lëe pëw xsëëb tañ ma. ¹³ Xooñ xaa porñee par ktsiñaa xaa tumi xkyë xaa tsiñ, xcuenjty xaa mëkwxiily.

¹⁴ 'Naa nak xaa nii ngui chan mëkwxiily. Xyuumbeyaa xpëkwxiilyaa ni xyuumbey gaa ma naa ¹⁵ sinak nii xyuumbey Tat Tios naa ni xyuumbeyaa xaa. Xtedyaa xkyalmbañaa por mëkwxiily. ¹⁶ Chaapaa stubla mëkwxiily nii nody kwraly re, per no nii kakxin ma parñee kyak ma tugak kwraly ni tso tugak xaa nii kyënap ma. Son ma xtitsaa tsi lëen kñe.

¹⁷ 'Xkëstyoo Tat Tios naa porñee xtedyaa xkyalmbañaa parñee kpikche jkano stub.

¹⁸ Ni tu cho xlady xkyalmbañaa, sink xaalyaa xtedyoo. Chaapaa nii ktedyno ni chaap kaan nii kpikche jkano. Nrii nak nii në Tat Tios lon.

¹⁹ Tsiñee lëe meñ biñ kchë tiits re, lëe meñ kok chop tiy stub. ²⁰ No meñ chëb:

—Chak wety xaa gue, tu kyalbini mal no leñ styoo xaa. ¿Penak nii xsal do xaa?

²¹ No gaa meñ chëb:

—Ni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo xñeedy singo. ¿Pe schilo kyalbini mal nawen kuuñ kyak lo meñ nii chandy?

Xsaldy meñ Israel Jesús

²² Mer mëë nii chak nal, lëe meñ Jerusalén noyuñ xilni lidzy Dios. ²³ Lëe Jesús kaa këno nëz laa lë xcorredor Salomón. ²⁴ Lëe meñ ptyop lo xaa aan lëe meñ kwnabtiits chëb:

—¿Axte pa wor na busy kyal lox jkanoo kik noo? Deelñee lii nak Crist, kwnë gaaw.

²⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëew niylaa aan bnilasty to xtitsaa. Kchësy cos nii chuuñtsyeyaa con xtiitspey Tat Tios xluuy cho nakaa. ²⁶ Per xnilasty to xtitsaa porñee lëdy xpëkwxiilyaa nak to. ²⁷ Xyuumbey xpëkwxiilyaa tsiyaa, nikle gaa naa xyuumbeyaa ma ni chiidnal ma naa. ²⁸ Naa xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo meñ nii nak xpëkwxiilyaa, aan tsitsiñdy tse nii kety meñ go, ni ni tu cho klady meñ go lon. ²⁹ Mastre non Tat Tios nii bneetsy kchë meñ go lon, aan ni tu cho chilody kwii meñ go ña xaa. ³⁰ Tugak nakaa chopaa Tat Tios.

³¹ Tsigo lëe meñ kwseñ kyo stub par klaal kyo meñ xaa. ³² Per lëe Jesús chëb:

—Ndaly cos buen beeñtsyeyaa por xkyalwnabey Tat Tios. Kol në dyon ¿pe por ngo chakladzy to jkëe kyo do naa?

³³ Lëe meñ chëb:

—Klaal kyody noo lii por cos buen nii beeñtsyeyoo, sink lëe noo klaal kyo lii porñee pxiiñoo tiits lo Dios. Sinak chol meñ nakoo aan lëel chakladzy kakoo Dios.

³⁴ Lëe Jesús chëb:

—¿Pe lëdy lo xley do nawen kë nii lëe Dios chëb: “Kchësy to nak dios”? ³⁵ Ndon no nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe xaa kwloolë dios kchë meñ nii psal xtiits xaa, aan ni tu cho chilody gon ktsëe xtiits Dios. ³⁶ Aan deelñee Tat Tios kwle naa ni pxaal naa lo kislyu, ¿xa mod tsigo xyax to xñee do nii lëen pxiiñ tiits lo Dios porñee kwneen nii naa nak Xiñ Dios? ³⁷ Deelñee chan do nii chuuñtsyeydyaa nii xñabey Tat Tios, knilasty to xtitsaa. ³⁸ Per deelñee chuuñtsyeyaa nii xñabey Tat Tios, nikxe knilasty to xtitsaa, kol kniladzy kchë cos nii chuuñtsyeyaa, parñee kyeñ do nii tugak nakaa chopaa Tat Tios.

³⁹ Por ngo lëe meñ kwloo kyeñ nyaasy Jesús stub, per lëe Jesús pxooñ.

⁴⁰ Lëe Jesús si stublad chu kiigwpee Jordán, aan tsi lëe xaa ptsiñ laañee pchoobnis Juan meñ, lëe xaa kwlës. ⁴¹ Ndaly meñ kutedy lo xaa siko xñee:

—Nikxe nii beeñtsyeydy Juan ni tu kyalntson, per nli kchë nii kwnee xaa worñee bitiits xaa cho nak Jesús.

⁴² Ndaly meñ bniladzy xtiits Jesús siko.

11

Xkyalkuty Lázaro

¹ Kwyo tu xaa xsyakñe nii pcholë Lázaro. Betania lë xkyedzy xaa. Siko kwyo xaa ksa psyañ xaa Mariy ni Marty. ² Lëe Mariy re nak kwnaa nii kwtiib niy Jesús con aceit nii xlyaa nex aan beeñ jkwiitsy mew con kits kik me. ³ Chop pël kwnaa go pxaal tiits lo Jesús chëb:

—Lëe xamiigwoo xsyakñe.

⁴ Tsiñee lëew biñ Jesús, lëe xaa chëb:

—Kujty kyalkits ko xaa, sink lëe kyalkits ko jkiñ parñee kluuy Dios xkyalwnabey ni parñee kak nyoo xkyalwnabey Xiñ Dios.

⁵ Xkëstyoo Jesús Mariy, ni Marty ni Lázaro, ⁶ per tsiñee lëe xaa biñ nii lëe Lázaro xsyakñe, lëe xaa kwlës schop kpudz laañee kwey tiits lo xaa. ⁷ Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol tsoo Judea stub.

⁸ Tsigo lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Maestre, kal pa tse go kesy kokladzy meñ Israel nii no nëz tañ go nyuty lii lo kyo, ¿aan chakladzyoo tsil siko stub?

⁹ Per lëe Jesús chëb:

—¿Pe nliidy nayak nii tsiipchop wor nak tu kpudz? Por ngo xlyasty niy xaa nii xkyënsë yutsye, porñee xsaani bini nii xsaani lo kislyu re lo xaa. ¹⁰ Per lëe xaa nii xkyënsë kyool xlyadzy niy xaa porñee kindy bini. ¹¹ Lëe xamigw no Lázaro kuutkesy, per lëen kakuuñ kna xaa.

¹² Lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Deelñee kuutkesy xaa, klyëedy lëe xaa kyak.

¹³ Per byeñdy xpëedscuel Jesús nii lëë Lázaro kuty. Nladzy xaa te nli nii kuutkesy Lázaro sinak nii chakesy meñ. ¹⁴ Por ngo lëë Jesús chëb:

—Lëë Lázaro kuty. ¹⁵ Xlen nii sodyaa siko wor go, por lal tu bueno par lëë do parñee kniladzy to xtitsaa. Per kol tso ton no xaa.

¹⁶ Tsigo lëë Max nii kwloolë xaa Kwach chëb lo xcombañer:

—Kol tsoo wi no parñee kety no ksa no xaa.

Lëë Jesús xchooblady styoo psyañ Lázaro

¹⁷ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ, taple kpidz kok nii pkyeetsy Lázaro. ¹⁸ Tsonak mily metre xsyë meñ par tsi meñ Betania tsiñee xchoo meñ Jerusalén. ¹⁹ Por ngo ndaly meñ Jerusalén kutedy lo Marty ni lo Mariy par kchooblady meñ styoo me por xkyalkuty psyañ me.

²⁰ Tsiñee lëë Marty biñ nii lëë Jesús no nëz ktsiñ, lëë me kuktsiil nëz xaa, per lëë Mariy byaan chu yu. ²¹ Lëë Marty chëb lo Jesús:

—Deelñee nsyool nu, nyejty psyañaa. ²² Per nanaa nii sneetsy Dios kchë nii kñaboo.

²³ Lëë Jesús chëb:

—Lëë psyañoo kpañ stub.

²⁴ Tsigo lëë Marty chëb:

—Nanaa nii lëë me kpañ ksa me meñ nii kutyle tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.

²⁵ Lëë Jesús chëb:

—Naa chuuñ kpañ meñ ni naa xnee kyalmbañ. Nikxe kety meñ nii xniladzy xtitsaa, lëë me kpañ. ²⁶ Kejty meñ nii bii mbañ deelñee kniladzy meñ xtitsaa. ¿Pe xniladzyoo tiits re dyon?

²⁷ Lëë me chëb:

—Xniladzyaa nii lii nak Crist, meñ nii nak Xiñ Dios, ni xniladzyaa nii lii nak meñ nii no kiid lo kislyu.

Lëë Jesús choon chu xpaa Lázaro

²⁸ Loxsyë chëb Marty ngo, lëë me kutsyetsy pël me Mariy, aan tsilaan chëb me lo Mariy: —Lëë maestre kwlañche aan lëë me xkwetsy lii.

²⁹ Siikñee biñ Mariy ngo, lëë me kuso aan lëë me si laañee so Jesús. ³⁰ Kwsëëbty kaa Jesús leñ kyedzy, sink lëë xaa kwles laañee kuktsiil nëz Marty xaa. ³¹ Tsiñee kon meñ Israel nii nche kchooblady styoo Mariy nii lëë Mariy pchoo wxooñ, lëë meñ go sinal xitsy me nladzy meñ go te chu paa sikoon me. ³² Tsiñee lëë Mariy ptsiñ laañee so Jesús, lëë me psoxib lo Jesús, chëb me:

—Deelñee nsyool nu, nyejty psyañaa.

³³ Mban ptee styoo Jesús kon xaa choon Mariy ni choon meñ nii ksa me ptsiñ. ³⁴ Lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pa pkeetsy to xaa?

Lëë meñ go chëb:

—Të gaanoo kuyoo paw.

³⁵ Aan lëë Jesús biiñ. ³⁶ Por ngo no meñ chëb lo xcombañer:

—Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo xaa xaa.

³⁷ No gaa meñ chëb:

—Lëë xaa gue psaabini lo meñ nii xñady lo. ¿Pe nody tu mod nii ndeelaa xaa Lázaro lo kyalkuty?

Lëë Lázaro xpañ

³⁸ Lëë Jesús pteenë stub, aan lëë xaa big chu paa. Tu kyo pxoob chu paa nii pkyeetsy Lázaro. ³⁹ Lëë Jesús chëb:

—Kol ktichee kyo gue.

Per lëë psyañ Lázaro nii lë Marty chëb:

—Neñdy tse xlyaa nigw me, por natse chak tap kpidz nii kuty me.

⁴⁰ Per lëë Jesús chëb:

—¿Pe lëdy nayak lëen niy lool nii deelñee xnildazyoo xtitsaa, lëel kan xkylwnabey Dios?

⁴¹ Tsiñee lëe meñ ptichee kyo nii ntse chu paa, lëe Jesús blëp lo leñ kpaas chëb:

—Tat Tios, xnetsyaa skizh lool porñee chonoo xtitsaa. ⁴² Nanaa nii tugak chonoo xtitsaa, per lëen xñe sinrii parñee knildazy kchë meñ re nii lii pxaal naa.

⁴³ Loxsye ngo lëe xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—¿Lázaro, pchoo ske!

⁴⁴ Lëe xaa nii kuty ko pchoo, nxituusy ña xaa ni niy xaa con ladx ni ntse lo xaa con stublë ladx. Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kxaak xaa, aan kol klaa kyey xaa.

Lëe meñ nii xñabey xyub mod kuty Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndaly meñ Israel nii kutedy lo Mariy bnildazy xtiits Jesús porñee kon meñ nii beeñtsyey xaa. ⁴⁶ Per no meñ kukutiits kchë nii beeñtsyey Jesús lo xaa fariseo. ⁴⁷ Tsigo lëe xaa fariseo ni xaa nii xñabey lo pxosy beeñ tu junt. Lëe xaa chëb:

—¿Xa kuuñ no? Ndaly kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa. ⁴⁸ Deelñee ksaan no, kchësy meñ knildazy xtiits xaa, aan lëe xtisy Roma kiid kla kyalwnabey lo no aan lëe xaa knitylo xkyedzy no.

⁴⁹ Per lëe tu xaa nii lë Caifás nii mastre non lo pxosy iz ko chëb:

—Ni tu pe nandy to, ⁵⁰ ni xyeñdy to nii buen kety tugak xaa por xkyedzy no, lëjty nii nitylo kyedzy.

⁵¹ Per chëbty Caifás ngo porñee kwlaño styoo xaa, sink lëew chëb xaa porñee lëe Dios psyaab leñ kik xaa nii lëe Jesús kety por meñ Israel. Lëe Dios psyaab tiits ko styoo xaa porñee lëe xaa nak xaa nii mastre non lo pxosy iz ko. ⁵² Lëjty nonsy por meñ Israel kuty Jesús, sink wi por kchë xiñ Dios nii nche tyub lo kislyu kuty xaa. ⁵³ Destye tse go lëe meñ Israel nii xñabey byaan tiits nii lëe xaa kuty Jesús.

⁵⁴ Por ngo nii pchoo neñlody re Jesús, sink lëe xaa kwey tu kyedzy nii lë Efraín nii nche kexka tu tañ pidzy. Aan lëe xaa kwlës siko ksa xpëedscuel xaa.

⁵⁵ Lëe xilni gaa meñ Israel nii lë paskw sëed yob, aan ndaly meñ no nëz si Jerusalén parñee kak nyë meñ sinak xñabey xley Moisés. ⁵⁶ Kwëkyub meñ Jesús leñ lidzy Dios, xñeesy meñ lo xcombañer:

—¿Pe në do dyon? ¿Pe siid xaa lni ote kijty xaa yak?

⁵⁷ Lëe xaa fariseo gaa ni xaa nii xñabey lo pxosy chëb nii deelñee no cho nan pa no Jesús, këb xaaw parñee kchilo jkaa Jesús.

12

Lëe Mariy xkyëëb aceit niy Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Xoop kpidz chak falt kak paskw, lëe Jesús kwey Betania. Siko no xaa nii beeñ kpañ xaa nii lë Lázaro. ² Tsi lëe Jesús ptsiñ, lëe meñ beeñlo tu xtsee par Jesús. Lëe Marty kwtëë niskwaan. Wi Lázaro kwsob lo mezh chaw. ³ Lëe Mariy kuxi siik grol litre aceit nardo nii xlyaa nex. Aan nikxe nii nyazh nono, lëew kwtëëb me niy Jesús. Loxsye ngo lëew pkwiitsy me con kits kik me. Tyub leñ yu kwlaa aceit ko. ⁴ Tsigo lëe Judas Iscariote nii pko Jesús ña meñ xñabey chëb:

⁵ —¿Penak nii kwtody aceit nii xlyaa nex re tson kyoow denario par kak meñ prob yudar?

⁶ Per chëbty Judas ngo porñee xkëstyoo xaa meñ prob, sink lëew chëb xaa porñee ngbaan xaa, aan como lëe xaa kënoy bols tumi, xkwan xaa tumi nii no leeño. ⁷ Lëe Jesús chëb:

—Psaan me, por pena ngotsey mew par tse nii jkyeetsyaa. ⁸ Tugak kan do meñ prob, per lëe naa, lëdy tugak son lo do.

Lëe meñ xñabey chakladzy kuty Lázaro

⁹ Ndaly meñ Israel kwey Betania tsiñee biñ meñ nii lëe Jesús ptsiñ siko. Kweydy meñ par kan meñ nonsy Jesús, sink lëe meñ kwey par kan meñ Lázaro nii beeñ kpañ Jesús. ¹⁰ Per lëe xaa nii xñabey lo pxosy byaan tiits nii wi Lázaro kuty xaa, ¹¹ porñee por Lázaro ndaly meñ Israel bnildazy xtiits Jesús.

Lëe Jesús xsyëëb Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Tsi lëe lyu byaani ndaly meñ nii sitedy paskw Jerusalén biñ nii lëe Jesús ktsiñ. ¹³ Lëe meñ pchug siñ par tsiktsiilnëz meñ xaa. Kchësy meñ xñee:

—¡Skizh Dios! ¡Xaatke buen xaa nii pxaal xaa, xaa nii kak xrey meñ Israel!

¹⁴ Lady tu burr kwsob Jesús, por singo kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios:

¹⁵ Kchësy to sinak to meñ Sión ktsyebty to.

Kol kuy gaanoo lëe xrey do sëed sobsye xaa lady tu burr wiñ.

¹⁶ Klo byeñdy xpëëdsuel Jesús nii beeñtsyey Jesús, per tsi lëe Jesús lox byëp kpaal, lëe xpëëdsuel xaa psaladzy nii kël nii sinrii ktsyool xaa aan nli gaa singo ptyool xaa.

¹⁷ Kchësy meñ nii kon xa kwlii Jesús Lázaro leñ paa ni xa beeñ kpañ xaa xaa bitiitso.

¹⁸ Kuktsiil nëz meñ Jesús porñee biñ meñ nii lëe xaa beeñtsyey kyalntson go. ¹⁹ Per lëe xaa fariseo bislo xñee lo xcombañer:

—¿Pe chan dow na? Ni tu pe chilody kuuñtsyey no. Kchësy meñ no xlad xaa.

Lëe meñ sit xyub Jesús

²⁰ Lady kchësy meñ nii kukiily lay lo Dios paskw no bla xaa sit. ²¹ Lëe xaa sit ko big lo tu xaa Betsaida nii lëe Filip aan lëe xaa chëb:

—Xey, chakladzy noo tyon noo Jesús.

²² Lëe Filip kukëbo lo Ndresy, aan chop xaa kukëbo lo Jesús. ²³ Lëe Jesús nii nak mguiy nii pxaal Dios chëb:

—Lëe wor kutsiñ nii lëe Dios klisklaa naa. ²⁴ Nli xñen nii deelñee këaady xobxtily lo lyu, ktyaldyo, per deelñee këaaw, lëew ktyaly. ²⁵ Kchësy meñ nii xkëstyoo xkyalmbañ lo kislyu re kety, per kejty meñ nii xkëstyoody xkyalmbañ, sink lëe meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody. ²⁶ Kchësy xaa nii chakladzy kuñ xtsiñaa no nii kiidnal xaa naa parñee laañee tson siko tso xaa. Xle Tat Tios lo meñ nii chuñ xtsiñaa.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety

²⁷ 'Mban xteedy styoon nina, per ¿pe sëpaa lo Tat Tios nayak nii kteelaa xaa naa lo kyalnë re con par ngo syelyaa? ²⁸ Tat Tios, bluuy xkyalwnabeyoo.

Tsigo lëe meñ biñ tsiy tu xaa nii pchoo kpaal chëb:

—Lëew bluylaa, per lëew kluyaa stub.

²⁹ Kchësy meñ biñ tsiy xaa go aan no meñ kwnee:

—Tu nkwsiyoy.

No gaa meñ kwnee:

—Lëdyo, tu angly kwnee lo xaa.

³⁰ Lëe Jesús chëb:

—Lëdy por naa biñ do tsiy xaa go, sink por lëe dow. ³¹ Lëe wor kutsiñ nii lëe kyalxtisy kak lo kislyu re, ni lëe wor kutsiñ nii lëe Dios ksonëz xaa nii xñabey lo kislyu re. ³² Tsiñee lëen kyë lo crusy, lëen kuñ nii kchësy meñ kpig lon.

³³ Singo mod lëe xaa chëb xa kety xaa. ³⁴ Tsigo lëe meñ chëb:

—Lo xleey noo xñee nii tsiñee lëe Crist kiid kpidy xaa. ¿Penak tsigo xñeel no nii kety mguiy nii pxaal Dios? Cho nak kaa mguiy nii pxaal Dios.

³⁵ Lëe Jesús chëb:

—Xtsedre kan do bini. Kol kyënsë lëe ka lëe bini bii no parñee jkaady to nguey, por nandy kchë meñ nii xkyënsë lo nguey pa si. ³⁶ Lëe ka bii chan do bini, kol jkaaxcuento parñee tugak tsow lo do.

Loxsye chëb Jesús ngo lëe xaa bi aan lëe xaa kwyolan lo meñ go.

Xnilasty meñ Israel xtiits Jesús

³⁷ Nikxe nii kon meñ kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús, bnilasty meñ xtiits xaa, ³⁸ sink lëe meñ beeñ cumplir nii pkëe profet Isaías tsiñee chëb xaa:

Tat Tios, ¿cho bniladzy xtiitsoo na dyon?

¿Cho lo bluuy gaal xkyalwnabeyoo?

³⁹ Pchilody niladzy meñ xtiits Dios, porñee lë gak profet Isaías pkëe sinrii:

⁴⁰ Lëe Dios ptse lo meñ ni lëe xaa beeñ jkyedzy styoo meñ, parñee kandy meñ ni kyeñdy meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee ktikchedy meñ styoo lon, tsiin ktsilyaa xtol meñ.

⁴¹ Kchë nrii kwnee Isaías porñee kon xaa xkyalwnabey Jesús aan lëe xaa bitiits xa nak kyalwnabey go.

⁴² Nikxe nii singo chëb Isaías, ndaly meñ Israel nii xñabey bniladzy xtiits Jesús, per kwneedy xaaw porñee ptsyeb xaa ngwii xaa fariseo xaa ktoo. ⁴³ Singo beeñtsyey xaa go porñee xyore xkyalnsaak meñ lo kislyu re styoo xaa que xkyalnsaak Dios.

⁴⁴ Lëe Jesús chëb:

—Kchësy meñ nii xniladzy xtitsaa lëdy nonsy xtitsaa xniladzy meñ go, sink wi xtiits xaa nii pxaal naa. ⁴⁵ Ni wi gaa lo xaa nii pxaal naa xuy meñ nii xuy lon. ⁴⁶ Naa nak bini nii biid lo kislyu parñee kyënsëdy kchë meñ nii kniladzy xtitsaa lo nguey. ⁴⁷ Deel no meñ nii chon xtitsaa aan xsaldyo, lëdre naa jkëëkiy meñ go, por xsyeldyaa par jkëëkiyaa meñ, sink lëen syely par kteelaan meñ lo tol. ⁴⁸ Kchësy meñ nii xtilyni naa ni xsaldy xtitsaa nol cho jkëëkiy meñ go. Kchësy tiits nii kwnën jkëëkiy meñ nii xsaldy naa tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. ⁴⁹ Porque xñedyaa nii xlyañ styoon, sink lëe Tat Tios nii pxaal naa xñee kchë nii kluyaa ni kñen lo meñ. ⁵⁰ Ni nanaa nii kchë nii xñee Tat Tios xnee kyalmbañ nii xnitylody. Por ngo, kchë nii xñee Tat Tios xñen lo meñ.

13

Lëe Jesús xkiib niy xpëedscuel

¹ Tse nii kxe kak paskw, nanle Jesús nii lëe wor kutsiñ nii lëe xaa kpi lo kislyu re par kyey xaa lo Tat Tios. Tugak pkëstyoo xaa kchë meñ nii bniladzy xtiits xaa axte tse nii lëe xtse xaa psa.

² Lëe Jesús ncheyaw xtsee ksa xpëedscuel tsiñee lëe xaatox kwloo kik xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas nii lëe xaa kak niladzy Jesús. ³ Nan Jesús nii lëe Tat Tios ptee kyalwnabey lo xaa ni nan Jesús nii lo Dios pchoo Jesús ni lo Dios kaa kyey xaa. ⁴ Per mer worñee noyak xtsee lëe Jesús kuso, lëe xaa kwlii xmankw xaa ni lëe xaa pxituu tu tway xpans xaa. ⁵ Loxsye ngo lëe xaa kwtëe nis leñ tu tiñ aan lëe xaa bislo xkiib xaa niy xpëedscuel xaa ni lëew pkwiitsy xaa con tway nii nxituu xpans xaa.

⁶ Tsiñee kol nii lëe xaa kiib niy Simoñ Pedre, lëe Simoñ Pedre chëb:

—¿Penak nii lii kiib niyaa?

⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xyeeñdyoo penak nii chuuñtsyeyaa nrii nina, per tsiñee tedsyo, lëew kyeeño.

⁸ Per lëe Pedre chëb:

—Nikxe pere kladyaa kiiboo niyaa.

Lëe Jesús chëb:

—Deelñee kiibtyaa niyoo chilody tsol xladaa.

⁹ Tsigo lëe Simoñ Pedre chëb:

—Deelñee singo busy nako, kiibtyoo nonsy niyaa, sink wi ñan ni kika kwtiib.

¹⁰ Per lëe Jesús chëb:

—Nonstyee niy xaa nii kal lox kosy precisy tsadx, por nder lady xaa nyë. Nyë do nii lëe do, nikxe nii lëdy kchësy to nyë.

¹¹ Chëb xaa nii lëdy kchë xpëedscuel xaa nyë, porñee nanle xaa cho kak niladzy xaa.

¹² Loxsye kwtiib Jesús niy xpëedscuel, lëe xaa kokw xmankw xaa stub, aan lëe xaa psob lo mezh aan lëe xaa chëb:

—¿Pe byeñ do kchë nii beeñtsyeyaa? ¹³ Maestre ni xey xñee do lon. Tiitsli xñee do, porque nli maestraa ni nli xey nakaa. ¹⁴ Per deel maestraa ni xeyaa aan kwtiibaa niy do, singo gak lëe do no nii kiib to niy xcombañer do. ¹⁵ Lëen bluy nrii lo do parñee wi do kuuñtsyey nii beeñtsyeyaa. ¹⁶ Nli xñen nii mastre non tu xaa nii xchee que xaa nii xkyë tsiñ, ni mastre non xaa nii xñabey que xaa nii chi mandad. ¹⁷ Deelñee kyeñ do kchë cos re ni kuuñtsyey dow, mbëe kpañ do.

¹⁸ 'Lëdy kchë lo do xñen. Nanaa cho kwlen. Per no nii kak cumplir xtiits Dios nii xñee sinrii: "Lëe xaa nii chaw xkuñaa ktilyni naa." ¹⁹ Lëen xñe kazh nrii lo do parñee tsiñee lëew kak, kniladzy to nii naa nak Crist. ²⁰ Nli xñen nii kchësy meñ nii xleni xaa nii xalaa xluuy xtitsaa, xleni naa. Aan kchësy meñ nii xleni naa, xleni xaa nii pxaal naa.

Lëe Jesús xñee nii lëe Judas jko xaa ña xaa xñabey

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Loxsye chëb Jesús ngo, mban ptee styoo xaa, aan lëe xaa chëb:

—Nli xñen nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.

²² Tsigo lëe xpëedscuel Jesús xuy lsasy lo xcombañer, porñee nandy xaa cho xñee Jesús.

²³ Lëe tu mëedscuel nii mastre xkëstyoo Jesús sobyaw xtsee kwi Jesús, ²⁴ aan lëe Simoñ Pedre kwloo señ lo xaa parñee kñabtiits xaa cho pseety Jesús. ²⁵ Tsigo lëe xaa big kexre kwi Jesús aan lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—Xey, kwnë dyon chow.

²⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëen jkadz tublë kyaxtily, aan lo xaa nii kteno, xaa gow.

Lëe xaa pkadz tublë kyaxtily aan lëew pteedy xaa lo xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas.

²⁷ Aan tsi lëe Judas lox taw kyaxtily go, lëe xaatox kwsëeb leñ styoo xaa. Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nii no kikoo kuuñtsyeyoo, beeñtsyey gaaw klyëedyoo.

²⁸ Per ni tu xaa nii nche sob lo mezh byeñdy penak chëb Jesús singo. ²⁹ Aan como lëe Judas nak cuent tumi, no xaa nladzy tsaaplaa chëb Jesús nii no nii tsi Judas tu cos nii jkiiñ paskw, o no gaa nii kteedy Judas pe tu cos lo meñ prob. ³⁰ Loxsye taw Judas kyaxtily go, lëe Judas pchoo. Lëe lyu gaa pkyeyle.

Lëe Jesús xñabey tu cos ngub

³¹ Loxsye pchoo Judas, lëe Jesús chëb:

—Na si lëe do kan xkyalwnabey mguiy nii pxaal Dios, aan por mguiy go lëe do kan xkyalwnabey Dios. ³² Aan deelñee xluuy mguiy nii pxaal Dios xa nak xkyalwnabey Dios, klyëedy lëe Dios kluuy nii wi mguiy go xñabey. ³³ Xiñ, xtsedre son lo do. Nikxe kyub to naa, per nii chëpaa gaa lo meñ Israel nii xñabey, xñen lo do: Chilody së do laañee kan. ³⁴ Lëen xñabey nii kuuñtsyey do tu cos ngub nii kniyaa: Kol jkëstyoo xcombañer do. Sinak nii xkëstyoon lëe do, no nii jkëstyoo do xcombañer do. ³⁵ Deelñee jkëstyoo do xcombañer do, kchësy meñ kyeñ nii xpëedscuelaa nak to.

Lëe Jesús xñee nii lëe Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre xaa

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Lëe Simoñ Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pa tsil?

Lëe Jesús kwëb chëb:

—Chilody sënaloo naa nina, per tseyladzy lëel kiidnal.

³⁷ Tsigo lëe Pedre chëb:

—¿Penak nii chilody sënalaa lii nina? Axte xkyalmbañaa schilo ktedyaa por lii.

³⁸ Lëe Jesús chëb:

—¿Pe nli nii steedyoo xkyalmbañoo por naa? Por antes nii jkwetsy nguidy kol tson vult, lëel këb nii xyuumbeydyoo naa.

14

Lëe Jesús xtsiñni meñ lo Dios

¹ 'Kteenëdy to. Tugak kol ksaladzy Dios ni kol ksaladzy naa. ² Nroob lugar no lidzy pxosyaa. Deelñee nyody lugar, niyaa lo do. Lëen kakxixkwaa laañee tso do. ³ Aan loxsye kxixkwaan laañee tso do, lëen kyely kxi lëe do, parñee tso do laañee tson. ⁴ Nanle to nëz nii xlyañ laañee tson.

⁵ Tsigo lëe Max chëb:

—Ndondy noo pa tsil. ¿Xa mod kaknan noo nëz?

⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Naa xtsiñni meñ lo Dios ni naa xñe tiitsli ni naa xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo meñ. Chilody ktsiñ meñ lo Tat Tios deelñee kanidyaa meñ. ⁷ Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbey do pxosyaa. Per destye nina lëe xaa kyuumbey do, por tugak kwso xaa lo do ni tugak kon do xaa.

⁸ Tsigo lëe Felip chëb:

—Blaa tyon noo Tat Tios tsiin kniladzy styoo noo.

⁹ Tsigo lëe Jesús chëb lo Felip:

—¿Blaktre tiemp kok nii non lady to, aan xyuumbeydyoo naa? Kchë meñ nii chan naa chan Tat Tios. ¿Penak nii chakladzyoo klaan kan do Tat Tios? ¹⁰ ¿Pe xnilastyoo nayak nii non leñ styoo Dios ni no Dios leñ styoon? Kchë nii xñen lo do xñedyno porñee xlyañsyew styoon. Lëe Tat Tios nii no leñ styoon chuuñtsyey nii chakladzy. ¹¹ Kol kniladzy nii non leñ styoo Tat Tios ni kol kniladzy nii no Tat Tios leñ styoon. Deelñee gaa xnilasty to nii xñen, kol kniladzy kchë nii chan do chuuñtsyeyaa. ¹² Nli xñen nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtitsaa kchë nii chuuñtsyeyaa ni ndalyre gaa nii kchilo kuuñtsyey meñ go, por lëen kya lo Tat Tios. ¹³ Aan kchësy nii kñab to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa, lëew kuuñtsyeyaa parñee kluyaa xkyalwnabey Tat Tios. ¹⁴ Kchë cos nii kñab to porñee xniladzy to xtitsaa, lëew kuuñtsyeyaa.

Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kxaal Kyalbini Ntson

¹⁵ 'Deelñee xkëstyoo do naa, suuñtsyey do nii xñabeyaa. ¹⁶ Lëen kñab nii kxaal Tat Tios stu xaa nii tugak kuñ lëe do yudar. ¹⁷ Lëe xaa nii kiid nak Kyalbini Ntson nii xñee cho nak Dios aan chilody sëeb xaa leñ styoo meñ nii xnilasty xtitsaa, porñee xyuumbeydy meñ xaa ni chandy meñ xaa. Per lëe lëe do xyuumbey do xaa, porñee lëe xaa no leñ styoo do aan iip kchoody xaa leñ styoo do. ¹⁸ Ksandyaa to nonsy to, lëen kpikche par kaknin lëe do. ¹⁹ Xtsedre kan meñaa, per lëe do san do naa aan lëe do kpañ porñee mbañaa. ²⁰ Tsi lëe tse go tsitsib lëe do kyeñ nii nli non leñ styoo Tat Tios, ni nli no do leñ styoon, ni nli non leñ styoo do. ²¹ Kchë meñ nii chuuñtsyey nii xñabeyaa, nyoo nii xkëstyoo meñ go naa. Aan lëe pxosyaa jkëstyoo meñ nii xkëstyoo naa, nikle gaa naa lëen jkëstyoo meñ go ni lëen kluylo lo meñ go.

²² Tsigo lëe stu xaa nii lë si lë Judas chëb:

—¿Penak nii xaktyee loosy noo kluuylool? ¿Penak nii kluuyloodyoo cholsye lo meñ nii nche lo kislyu?

²³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kchë xaa nii xkëstyoo naa xsal xtitsaa, aan lëe Tat Tios jkëstyoo kchë xaa go, ni lëen kyely chopaa Tat Tios par tsyo noo leñ styoo xaa go. ²⁴ Kchë xaa nii xkëstyoody naa xsaldy xaa xtitsaa. Kchë nii xñen lo do lëdy xtitsno, xtiits Tat Tios nii pxaal naaw.

²⁵ 'Kchë nrii niyaa tyub nii kwyon lady to. ²⁶ Per lëe Kyalbini Ntson nii kxaal Tat Tios xcuenta kluuy kchë kchësy cos lo do ni kuñ lëe do yudar parñee ksaladzy to kchë nii bluylaa lo do.

²⁷ 'Lëen kya, per lëen ksan xkyalnsaakaa lo do. Lëen knetsy xkyalnsaakaa, per knestyno sinak xneetsy chol meñ nii nche lo kislyu rew. Kteenëdy to ni ktsyebty to, ²⁸ por nanle to nii lëen kya, ni nanle to nii lëen kpikche kyely kanaa lëe do. Deelñee nli

nguéstyoos do naa, nle do nyon do nii lëen kya lo Tat Tios, por mastre non Tat Tios que naa. ²⁹ Lëen xñe kazh nrii lo do parñee tsiñee lëew kak, kniladzy to kchë nii niyaa lo do.

³⁰ 'Nroobdre kñen lo do, por lëe xaa nii xñabey lo kislyu re sëed. Nikxe nii xñabeydy xaa naa, ³¹ per singo no nii kako parñee kaknan meñ nii nche lo kislyu nii xkëstyoon Tat Tios ni chuuñtsyeyaa nii xñabey xaa. Kol tsiiso tsiin kpil no nu.

15

Sinak tu yag uv nak Jesús

¹ 'Naa nak sinak tu yag uv aan ni stu yag chakty si chakaa. Lëe pxosyaa nak sinak xaa nii chantsi yag uv. ² Deelñee no tu xikwaa nii xkyëdy nex, lëew xchug xaa. Per chantsi xaa kchë xikwaa nii xkyë nex ni chuuñ nyë xaaw parñee kyëre nex low. ³ Nyë do nii lëe do, porñee bniladzy to kchë nii bluyaa lo do. ⁴ Kol kyënaady chexaa sinak kënaadyaa chex to. Por chilody kyë nex lo tu xikw yag deelñee kënaajtyoo chex tronk. Singo gak lëe do, ni tu pe chilody kuuñtsyey do deelñee kyënaajty to chexaa.

⁵ 'Naa nak sinak tu yag uv. Lëe do nak sinak xikwo. Deelñee kyënaady meñ chexaa ni kyënaadyaa chex meñ, ndaly nii kchilo kuuñtsyey meñ, por ni tu pe chilody kuuñtsyey meñ deelñee kuñdyaa meñ yudar. ⁶ Kchë meñ nii xkyënaajty chexaa ksyëëb aan lëe meñ go kpidzy sinak xpidzy kchë xikw yag nii xtop meñ par tsek ki.

⁷ 'Deelñee tugak kyënaady to chexaa ni ksaandy to xtitsaa, schilo kñab to kchë nii kakladzy to aan lëew knetsyaa. ⁸ Chuuñ ksak to Tat Tios tsiñee chuuñtsyey do xtsiñaa. Aan kchë nii chuuñtsyey do xluuy nii nli xpëedscuelaa nak to. ⁹ Xkëstyoon lëe do sinak nii xkëstyoo Tat Tios naa. Singo gak lëe do kchoxsody to tsiin tugak jkëstyoon lëe do. ¹⁰ Deelñee ksoob to xtitsaa, tugak jkëstyoon lëe do, sinak nii xsobaa xtiits Tat Tios ni tugak kaa xkëstyoo xaa naa.

¹¹ 'Lëen niy kchë nrii lo do parñee kle do sinak nii xlen ni parñee tugak kle do. ¹² Lëen xñabey nii jkëstyoo do xcombañer do sinak nii xkëstyoon lëe do. ¹³ Tsiñee chety tu xaa par kteelaa xaa xcombañer xaa nyoo nii tir xkëstyoo xaa xaa. ¹⁴ Xamigwaa nak to deelñee chuuñtsyey do nii xñabeyaa. ¹⁵ Xñedraa lo do mos, por nandy mos pe cos chuuñtsyey xaa nii xñabey mos. Xamigwaa nak to. Ngo nii lëen bluy kchë nii në pxosyaa lon lo do. ¹⁶ Kwledy to naa, sink naa kwle lëe do parñee tugak kuuñtsyey do nii xñabey Tat Tios. Aan kchë nii kñab to porñee xniladzy to xtitsaa kneetsy Tat Tios. ¹⁷ Nrii nak nii xñabeyaa: Kol jkëstyoo xcombañer do.

Lëe meñ lo kislyu re xlëe lo Jesús

¹⁸ 'Deelñee xlëe meñ nii nche lo kislyu re chan lëe do, kol kaknan nii klo lon blëe meñ. ¹⁹ Deelñee nyak to sinak meñ nii nche lo kislyu re, nguéstyoos meñ lëe do. Per lëen kwle lëe do lady meñ nii nche lo kislyu re, aan por ngo xlëe meñ lo do, porñee naktre to sinak meñ nii nche lo kislyu. ²⁰ Tugak kol ksaladzy nii mastre non xaa nii xchee que xaa nii xkyë tsiin. Deelñee kwënlaag meñaa, wi do kyënlaag meñ. Ni deelñee psal meñ nii kwnen, salak meñ nii kñee do. ²¹ Lëe meñ kyënlaag lëe do, porñee xsoob to xtitsaa ni porñee xyuumbeydy meñ xaa nii pxaal naa.

²² 'Nyody xtol meñ deelñee nyely kluudyaa xtitsaa lo meñ. Per na chilody këb meñ nii nandy pe beeñ. ²³ Wi lo pxosyaa xlëe meñ nii xlëe lon. ²⁴ Nyody xtol meñ deelñee nyandy meñ kchë kyalntson nii beeñtsyeyaa. Ni tu cho karty kuuñtsyey clasy kyalntson re. Per nikxe kon meñ kchë kyalntson go, lëe meñ xlëe lon ni xlëe meñ lo pxosyaa. ²⁵ Per no nii kak cumplir tiits nii kë lo xley xaa nii xñee sinrii: "Pe beñdyaa aan blëe meñ lon."

²⁶ 'Per tsiñee lëe xaa nii chuñ yudar kiid, lëe xaa kñee xcuenta. Lëe xaa nak Kyalbini Ntson nii kxaal Tat Tios aan nonsyke tiitsli kñee xaa. ²⁷ Ni wi do kñee xcuenta, por tugak kwënal do naa destye nii bislon xluuyaa xtiits Dios.

16

¹ 'Lëen chutiits kazh kchë cos re lo do parñee ksaandy to xtitsaa. ² Lëe meñ kwii lëe do ktoo ni sitsiñ tse nii këb meñ tu favor chuñ meñ lo Dios tsiñee chuty meñ do. ³ Kchë

nrii kuuñtsyey meñ porñee karty kyuumbey meñ naa ni karty kyuumbey meñ Tat Tios.
⁴ Lëen xñe kazh nrii lo do parñee ksaladzy to nii lëew niylaa tsiñee lëe tse go tsitsib.

Nii chuuñtsyey Kyalbini Ntson

'Niydyaa nrii lo do worñee kal bniladzy to xtitsaa, por naa tugak kokni lëe do. ⁵ Per lëe na nii lëen kya lo xaa nii pxaal naa, ni tu do xñabtiisty dyon pa kan. ⁶ Lëel mban chak to porñee niyaa kchë cos re lo do. ⁷ Nli xñen nii buen kyan. Por deelñee kyadyaa, kiiyty xaa nii chuñ yudar. Per deelñee kyan, naa kxal xaa go lo do. ⁸ Tsiñee lëe xaa kiid, lëe xaa kluuy lo meñ nii no xtol meñ, ni lëe xaa kluuy nii no tu nöz tubli, ni lëe xaa kluuy nii no xkyalxtisy Dios. ⁹ Lëe xaa kluuy nii no xtol meñ, porñee xnilasty meñ xtitsaa. ¹⁰ Ni lëe xaa kluuy nöz tubli, por lëen kya lo Tat Tios, aan kandre to naa. ¹¹ Ni lëe xaa kluuy nii chuñ Dios kyalxtisy. Por ngo lëe xaatox nii xñabey lo kislyu re pkaal.

¹² 'Ndalyre nii no kniyaa lo do, per chilody kyeñ dow nina. ¹³ Per tsiñee lëe xaa nii nak Kyalbini Ntson kiid, lëe xaa kluuy nonsyke tiitsli lo do, por kñeedy xaa nii klyañ styoo xaa, sink lëe xaa kñee kchë nii kon xaa, ni lëe xaa kluuy cos nii nare kak. ¹⁴ Lëe xaa kuuñ ksak naa, por lëe xaa kiidni xtitsaa lo do. ¹⁵ Kchë nii chap Tat Tios nak xcheña. Por ngo nii niyaa nii lëe Kyalbini Ntson kiidni xtitsaa lo do.

Lëe kyalnë kyak kyalwle

¹⁶ 'Xtsedre kan do naa, per kak xtsedyak lëe do kan naa stub.

¹⁷ Tsigo lëe bla xpëedscuel xaa bislo xñabtiits lsa lo xcombañer xñee:

—¿Penak nii xñee xaa nii xtsedre tyon no xaa, aan kak xtsedyak lëe xaa tyon no stub? ¿Ni penak nii xñee xaa nii lëe xaa kyey lo Tat Tios? ¹⁸ ¿Penak nii xñee xaa “xtsedre”? Xyeñdy no xa nak tiits ko.

¹⁹ Lëe Jesús byeñ nii lëe xpëedscuel xaa chakladzy kñabtiits lo xaa. Por ngo lëe xaa chëb:

—Lëen niy lo do nii xtsedre kan do naa, aan kak xtsedyak lëe do kan naa stub. ¿Pe nrii nonabtiits lsa do lo xcombañer do? ²⁰ Nli xñen nii lëe do koon ni lëe do kteenë tsiñee lëe kchë meñ nii nche lo kislyu kle. Per nikxe kteenë do, lëe xkyalnë do kyak kyalwle. ²¹ Tsiñee lëe tu kwnaa kaly xiñ, mban chak me porñee lëe xwor yoob kol. Per tsi lëe mëed lox chaly, ni xsalastre me yoob nii kwë me lo kyalwle nii lëe xiñ me kwlañche lo kislyu. ²² Singo gak lëe do xteenë do nina. Per tsi lëen kyely kan lëe do stub, lëe styoo do kyo nguiool, aan ni tu cho chilody kwii kyalwle go leñ styoo do.

²³ 'Tsi lëe tse go tsitsiñ, ni tu pe kñabtiistre to lon. Nli xñen nii kchë nii kñab to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa, lëew kneetsy xaa. ²⁴ Axte nina ni tu pe karty kñab to porñee xniladzy to xtitsaa. Kol nab nii chakladzy to, parñee tsi lëew kneetsy Dios, mastre kle do.

Lëe Jesús xñabey lo kislyu

²⁵ 'Nonsyke con cuent kwnen kchë nrii lo do. Per sitsiñ tse nii ksodraa cuent par kuuñ ksedyaa to, sink nöz nii xa nak Tat Tios kñen lo do. ²⁶ Tse go yuub to kñab nii kakladzy to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa. Xkiiñdy nii naapee kñe lo Tat Tios. ²⁷ Por xkëstyoo Tat Tios lëe do, porñee xkëstyoo do naa, ni porñee bniladzy to nii lëe Tat Tios pxaal naa. ²⁸ Lo Tat Tios pchon byelyaa lo kislyu. Per lëe na lëen kpi lo kislyu par kyan lo Tat Tios stub.

²⁹ Tsigo lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Na si nagon, xyeñ noo nii xñeel, aan xsodroo cuent par kñeel. ³⁰ Na si nagon, xtyon noo nii xaa chak nakoo. Xkiiñdy nii cho kñabtiits lool. Por ngo xniladzy noo nii lëe Dios pxaal lii.

³¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Xniladzy to nina, ³² per sitsiñ wor ni lëew kutsiñle gaa nina nii lëe do kchoots klyaal, aan lëe do ksaan naa nonsyaa. Per sodyaa nonsyaa, lëe Tat Tios nakni naa. ³³ Lëen bitiits kchë nrii lo do parñee pe tsinidy kik to, por naa nakni lëe do. Mban tedy to lo kislyu re, per ktsyebty to, por naa xñabey lo kislyu.

17

Lëë Jesús xñab nii kakni Dios xpëëdsuel xaa

¹Loxsye kwnee Jesús kchë ngo, lëë xaa blëp lo leñ kpaan aan lëë xaa chëb:

—Tat Tios, lëë wor kutsiñ nii lëël klisklaa xiñoo parñee klisklaa xiñoo lii. ²Por lii pteedy tiits nii kñabey xaa kchësy lo meñ nii nche lo kislyu re, ni lii pteedy tiits nii kteedy xaa kyalmbañ nii xnitylody lo kchësy meñ nii pxaaloo lo xaa. ³Kchësy meñ nii kwaal kyalmbañ nii xnitylody xnildazy nii liisy nak Dios ni xnildazy xtiits Jesucrist nii pxaaloo.

⁴Beeñ ksakaa lii lo kislyu re, por lëën byal tsiñ nii bneetsyoo lon. ⁵Lëë nana, Tat Tios, xñabaa nii klisklaal naa ni ksooboo naa kwil laañee sobaa worñee karty kwe kislyu.

⁶Lo kislyu kwlel kchësy meñ nii pxaaloo lon, aan lëën bluy cho nakoo lo meñ go. Lool ngab kchë meñ go, aan lëël pxaal kchë meñ go lon, aan lëë meñ go psal xtiitsoo. ⁷Lëë na kchë meñ go nan nii kchë nii bneetsyoo lon xcheño nako. ⁸Por lëën bluy tiits nii pxaaloo, aan lëëw psal meñ. Lëë meñ byeñ nii nli lool pchon, ni lëë meñ bnildazy nii lii pxaal naa.

⁹Xñabaa nii kaknil kchë meñ go. Xñabtyaa nii kaknil chol meñ, sink lëën xñab por kchë meñ nii pxaaloo lon, por lool ngab kchë meñ go. ¹⁰Kchësy nii chaapaa nak xcheño, ni kchësy kaa nii chapoo nak xcheña, aan lëë kchë meñ nii pxaaloo lon xluuy tu kyalwnabeyaa.

¹¹Sodraa lo kislyu re, per lëë kchë meñ nii pxaaloo lon bii kyaan, por lëën kyely parñee tson lool. Tat Tios, kon kchë meñ go con kyalwnabey nii bneetsyoo lon, parñee kyak tusy meñ go sinak nii nak tusy no chop no. ¹²Worñee kwyon lady meñ nii pxaaloo lon, konaa meñ go con kyalwnabey nii bneetsyoo lon. Ni tu meñ go kujty. Xaktyee meñ nii nolak kety kuty, parñee kak cumplir xtiitsoo.

¹³Lëë nana lëën kyely laañee soboo. Per lëë ka lëën bii so lo kislyu lëën xñe kchë cos re, parñee kle kchë meñ go sinak nii xlen. ¹⁴Lëën bluy xtiitsoo lo meñ nii pxaaloo lon, per lëë meñ nii nche lo kislyu xlëë porñee nodre kik meñ go sinak nii no kik meñ nii nche lo kislyu, nikle gaa naa nody kikaa sinak nii no kik meñ lo kislyu re. ¹⁵Xñabtyaa nii kwiil meñ go lo kislyu, sink lëën xñab nii klaadyoo jkaal xaatox meñ go. ¹⁶Nody kikaa si no kik meñ lo kislyu re. Singo gak kaa kchë meñ nii pxaaloo lon, nodre kik meñ go si no kik meñ lo kislyu re. ¹⁷Beeñlay kchë meñ go con xtiitsoo, por xtiitsoo nak tiitsli. ¹⁸Lëën kxal kchë meñ go sinak nii pxaaloo naa lady meñ nii nche lo kislyu. ¹⁹Aan por kchë meñ go lëën xsob xtiitsoo, parñee wi meñ go ksoob xtiitsoo. Por tiitsli nak xtiitsoo.

²⁰Xñabtyaa nii kaknil nonstye meñ nii xnildazyle, sink lëën xñab por wi meñ nii nare knildazy xtiitsoo. ²¹Tat Tios, xñabaa nii kyak tusy kchësy meñ go sinak nii non leñ styool ni nol leñ styoon. No nii kyak tusy kchësy meñ go parñee knildazy meñ nii nche lo kislyu nii lii pxaal naa. ²²Misme kyalwnabey nii bneetsyoo lon ptedyaa lo meñ nii xnildazy parñee kyak tusy meñ go sinak nii nak no. ²³Naa no leñ styoo meñ nii xnildazy lii, lëë lii no leñ styoon parñee kyak tusy meñ go, tsiin kyeñ meñ nii nche lo kislyu nii lii pxaal naa ni kyeñ meñ nii xkëstyool meñ nii xnildazy lii sinak nii xkëstyool naa.

²⁴Tat Tios, lii pxaal kchë meñ go lon, aan lëë nana lëën chakladzy nii laañee tson siko tso meñ go, parñee kan meñ go kyalwnabey nii bneetsyoo lon. Lëël bneesy kyalwnabey go lon porñee xkëstyool naa destye worñee karty kwe kislyu. ²⁵Xyuumbeydy chol meñ nii nche lo kislyu lii, Tat Tios, per naa xyuumbeyaa lii, ni kchësy kaa meñ nii pxaaloo lon nan nii lii pxaal naa. ²⁶Lëën bluy cho nakoo lo meñ nii pxaaloo lon, per lëëw kluyraa, parñee jkëstyoo meñ go xcombañer sinak nii xkëstyool naa, ni parñee tson leñ styoo kchë meñ go.

18

Lëë meñ xñaasy Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹Loxsye chëb Jesús kchë ngo, lëë xaa si stublad chu psë nii lë Cedrón ksa xpëëdsuel xaa aan lëë xaa kwsëeb tu lo kwaa. ²Wi Judas nii pko Jesús ña xaa xñabey nan pa kë kwaa

go porñee ndaly vuelk kuni Jesús xpëedscuel siko. ³ Siko ptsiñni Judas tubtsoon soldad ni tubtsoon mayor nii pxaal xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo. Kchë xaa go noy kiib ni noy bini. ⁴ Per como nanle Jesús nii singo ktsyool xaa, lëe xaa kwnabtiits lo xaa go, chëb xaa:

—¿Cho xyub to?

⁵ Lëe xaa go chëb:

—Lëe noo xyuub Jesús Nazaret.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Naa nak Jesús.

Lëe Judas nii kok niladzy kaa xaa no lady kchë xaa go. ⁶ Tsiñee lëe Jesús chëb: “Naa nak Jesús”, kchësy xaa bikche nde xitsy byab lyu. ⁷ Tsigo lëe Jesús chëb stub:

—¿Cho xyub to?

Aan lëe xaa go chëb stub:

—Lëe noo xyuub Jesús Nazaret.

⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëen niyle nii naa nak Jesús Nazaret. Deelñee naa xyub to, kol klaa xpëedscuelaa.

⁹ Kchë nrii kok parñee kak cumplir nii chëb Jesús tsiñee kwnee xaa: “Tat Tios, pe kokty ni tu xaa nii pxaaloo lon.”

¹⁰ Tsigo lëe Simoñ Pedre kwlii xispad aan lëe xaa pchug tyag tu xaa nii lë Malco. Xmos xaa nii xñabey lo pxosy nak Malco. ¹¹ Per lëe Jesús chëb lo Pedre:

—Psoob xispadood xlugaro. ¿Pe nladzyoo nayak nii teejtyaa lo kyalnë nii pxaal Tat Tios?

Lëe Jesús so lo xaa nii xñabey lo pxosy

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Tsigo lëe soldad ni lëe xaa nii xñabey lo soldad ni lëe xmayor xaa Israel kwnaasy Jesús aan lëe xaa pxituu xaa. ¹³ Klo lidzy Anás kuni xaa Jesús porñee lëe Anás nak pxosytsaap Caifás. Lëe Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy iz ko. ¹⁴ Lëe gak Caifás chëb nii masy buen kety tugak xaa, lëjty nii kety kchë meñ kyedzy.

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Chop Simoñ Pedre stu xpëedscuel Jesús kunal. Xyuumbey xaa xaa nii mastre non lo pxosy. Por ngo lëe xaa kwsëeb axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy ksa xaa Jesús.

¹⁶ Per lëe Pedre byaan ley. Por ngo lëe xpëedscuel Jesús nii xyuumbey pxosy nii mastre non pchoo, aan lëe xaa kwnee lo kwnaa nii xkyënap chu puert parñee klaa me tedy Pedre.

¹⁷ Tsigo lëe kwnaa nii xkyënap chu puert chëb lo Pedre:

—¿Pe lëdy kaa wil no xlad Jesús?

Lëe Pedre chëb:

—Lëdyo, lëdy win.

¹⁸ Lëe mos ni lëe mayor psaay ki aan lëe xaa nche soli chu ki xtsëe xaa porñee singootyee chak nal. Aan wi Pedre kuso lady xaa xtsëe.

Lëe xaa nii mastre non lo pxosy xñabtiits lo Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Lëe xaa nii mastre non lo pxosy kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Cho nak xpëedscueeloo ni pe cos xluuyoo lo meñ?

²⁰ Lëe Jesús chëb:

—Xña lo ngbidz kwneen lo meñ. Leñ ktoo ni leñ liidzy kaa Dios tugak beeñ ksedyaa meñ. Siko xkaalsa kchë meñ Israel. Ni tu pe karty kñe tsilaanaa. ²¹ ¿Penak nii xñabtiitsoo lon? Kwnabtiits lo meñ nii pkëetyag xtitsaa, aan lëe meñ go kñe pe cos kwneen. Kchë meñ go nan pe cos kwneen.

²² Tsiñee lëe Jesús chëb ngo, lëe tu mayor byaasy lo Jesús chëb:

—¿Singue nawen xkyëboo lo xaa nii mastre non lo pxosy?

²³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee nonguialdy nii kwnen, kwnë dyon penak nii nonguialdyo. Per deelñee nonguiald nii kwnen, ¿penak nii kwtiñoo naa?

²⁴ Loxsye ngo nxituu xaa pxaal Anás xaa lo Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy.

Lëew xchop vuelt nii xñee Pedre nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Lëë Pedre gaa bii so ktsëë chu ki aan lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre:

—Nli gaa na ¿pe lëdy wil no xlad Jesús?

Aan lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, lëdy win.

²⁶ Kok xtsedyako lëë tu xmos xaa nii mastre non lo pxosy chëb:

—¿Kondyaa nawen nii wil so laañee pkaa Jesús?

Tyag xaa lidzy xaa go pchug Pedre.

²⁷ Lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, lëdy win.

Aan wor go kazh lëë nguidy kol pkwetsy.

Lëë Jesús so lo Pilat

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Silyga kwlii xaa Jesús lidzy Caifás aan lëë xaa kuni Jesús chu yulyey. Per kwsëëbty xaa leñ yulyey, por deelñee sëëb xaa Israel leñ lidzy xaa sit, chilody kaw xtsee xaa paskw, porñee singo xñabey xley xaa. ²⁹ Por ngo lëë Pilat pchoo leñ yulyey, aan lëë Pilat chëb:

—¿Pe cos xkëëkiy do xaa re?

³⁰ Tsigo kchësy xaa chëb:

—Deelñee nyody xfalt xaa re, nyoopniidy noo xaa lool.

³¹ Lëë Pilat chëb:

—Kol tsini xaa aan kol kuñ kyalxtisy sinak xñabey xley do.

Per lëë xaa Israel go chëb:

—Chilody kuuty noo meñ, por xlaady xleey noo.

³² Singo chëb xaa go parñee kuñ xaa cumplir nii kwnee Jesús tsiñee chëb Jesús xa kety Jesús. ³³ Lëë Pilat byo leñ yulyey stub, lëë xaa kwtsyetsy Jesús, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?

³⁴ Lëë Jesús chëb:

—¿Pe kikoo kwlañ nii kñabtiitsoo nrii lon, ote no yak cho nëw lool?

³⁵ Tsigo lëë Pilat chëb:

—¿Pe meñ Israelaa nayak? Lëë meñ xkyedzyoo ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy biidni lii lon. ¿Pe cos beeñ gaal?

³⁶ Lëë Jesús chëb:

—Naktyaa sinak rey nii xñabey lo kislyu re. Deelñee nyakaa sinak rey lo kislyu re, ndily kchë meñ nii no xladaa parñee nyaabtyaa ña xaa Israel nii xñabey. Per naktyaa sinak rey lo kislyu re.

³⁷ Tsigo lëë Pilat chëb:

—¿Nli tsigo busy nii reeyoo?

Lëë Jesús chëb:

—Lii xñee nii reeyaa, per lëen koly ni lëen byely lo kislyu re parñee kñen tiitsli. Aan kchësy meñ nii xsal tiitsli xkëëtyag xtitsaa.

³⁸ Lëë Pilat chëb:

—¿Pe cos nak kaa tiitsli?

Lëë meñ kuty Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Loxsye kwnabtiits Pilat lo Jesús, lëe Pilat pchoo ley stub aan lëe xaa chëb lo meñ Israel:
 —Kindy xfalt xaa re. ³⁹ Per nak xcostumbre to nii no klaan tu xaa nii no skiib na paskw.
 ¿Pe chakladzy to nii klaan xrey do?
⁴⁰ Kchësy meñ kwchuptsyë chëb:
 —¡Klaadyoo xaa gue! ¡Blaa Barrabás!
 Aan tu ngbaan nak Barrabás.

19

¹ Tsigo lëe Pilat kwnabey ptee soldad cheñ Jesús. ² Lëe soldad psaa tu coron yakitsy aan lëew psoob xaa kik Jesús ni lëe xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë. ³ Loxsye ngo lëe soldad big lo Jesús xñee:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!

Aan byaasy xaa lo Jesús.

⁴ Lëe Pilat pchoo leñ yulyey stub aan lëe xaa chëb:

—Kol kuy gaano, lëe xaa kwlin parñee kan do nii nody xfalt xaa.

⁵ Sob coron yakitsy kik Jesús ni nakw xaa ladx nixñë yë go pchoo xaa ley. Lëe Pilat chëb:

—¡Lëe xaa nii kwnaasy to so nul!

⁶ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe mayor kon Jesús, lëe xaa bislo kwchuptsyë xaa, xñee xaa:

—¡Pkëe xaa lo crusy! ¡Pkëe xaa lo crusy!

Lëe Pilat chëb:

—Kol tsini xaa aan lëe do kol jkëe xaa lo crusy por xyeñdyaa pe cos nak xfalt xaa.

⁷ Per lëe meñ Israel chëb:

—Chaap noo tu ley aan lo xleey noo xñee nii no nii kety xaa nii kñee nak Xiñ Dios. Aan lëe xaa gue xñee nii lëe xaa nak Xiñ Dios.

⁸ Tsiñee lëe Pilat biñ ngo, mastre ptsyeb xaa. ⁹ Lëe xaa kwsëeb leñ yulyey stub, aan lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Cho xaal?

Per kwëbty Jesús.

¹⁰ Lëe Pilat chëb:

—¿Xkyëbtyoo nawen? ¿Nandyoo nayak nii ñan no kyalxtisy? Schilo kñabeyaa kyëel lo crusy ni schiloo gaa kñabeyaa laal.

¹¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nchilody nyabeyoo lon deelñee neesty Dios tiits. Por ngo nii mastre no xtol meñ nii biidni naa lool que xtolo.

¹² Destye wor go lëe Pilat byub mod nii nlaa xaa Jesús, per lëe meñ Israel kwchuptsyë chëb:

—¡Deelñee klaal xaa gue, lëdy xamigw xtisy Roma nakool! ¡Por falt xko xaa nii chakladzy kak rey lo xtisy Roma!

¹³ Tsiñee lëe Pilat biñ ngo, lëe xaa kwlii Jesús ley aan lëe xaa kwsob lo ley nii xñee meñ Letsy Kyo. Siko xsyob xaa tsiñee chuñ xaa kyalxtisy. Gabatá lë lo ley go con tiitsë hebreo.

¹⁴ Mer xwe ngbidz tse nii kxe kak paskw, lëe Pilat chëb lo meñ Israel:

—¡Lëe xrey do nrii!

¹⁵ Per lëe meñ Israel chëb:

—¡No nii kety xaa! ¡No nii kety xaa! ¡Pkëe xaa lo crusy!

Lëe Pilat chëb:

—¿Pe mod skën xrey do lo crusy nawen?

Lëe xaa nii xñabey lo pxosy kwëb chëb:

—Lëdy rey xaa, por xaktyee xtisy Roma xñabey lëe noo.

¹⁶ Loxsye ngo lëe Pilat kwnabey nii koy soldad Jesús parñee kyë Jesús lo crusy.

Lëe soldad xkëe Jesús lo crusy

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Tsi lëe soldad kwlii Jesús, lëe Jesús noy xicrusy par tsi Jesús laañee xñee meñ Israel Gólgota. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik meñ kuty.) ¹⁸ Siko pkëe xaa Jesús lo crusy, aan tyuxlad kwi Jesús pkëe xaa tuga xaa. Grolytee lady chop xaa go kwë Jesús. ¹⁹ Kwnabey Pilat nii kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús. Sinrii xñee tiits ko: “Jesús Nazaret, xaa nii nak xrey meñ Israel.” ²⁰ Ndaly meñ Israel blab tiits ko, por kexka leñ kyedzy pkëe xaa Jesús lo crusy. Con tiitsë hebreo ni latiñ ni griego kwë tiits ko. ²¹ Por ngo lëe xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo Pilat:

—Jkëedyoo: “Xrey meñ Israel”, sink pkëe: “Xaa re chëb nii lëe xaa nak xrey meñ Israel.”

²² Per lëe Pilat kwëb chëb:

—Chilody kpily nii kwnabeyaa kwë. Singootyee no nii kyaano.

²³ Loxsye pkëe soldad Jesús lo crusy, lëe xaa ptop xab Jesús aan lëew beeñ xaa tap lë, tublë gaaw kwaa tu soldad. Per tsiñee lëe xaa blis tu ladx nool nii chakw Jesús, kon xaa nii tub ñasyako ndiib. ²⁴ Lëe xaa chëb lo xcombañer xaa:

—Kchosty now. Masy kol tsoo ko now rif dyon cho kchalo.

Singo mod lëe soldad beeñ cumplir xtiits Dios nii xñee: “Kwtiisy xaa xabaa ni kwloo xaaw rif.” Kchë ngo beeñsyey soldad ko.

²⁵ Kex laañee kwë Jesús lo crusy kwche xñaa xaa chop pël, ni Mariy nii nak tsiil Cleofas, ni María Magdalena. ²⁶ Tsiñee lëe Jesús kon nii lëe xñaa xaa so kwi tu mëedscuel nii mastre xkëstyoo xaa, lëe xaa chëb lo xñaa xaa:

—Lëe xiño so ske.

²⁷ Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Lëe xñaal so ske.

Aan destye wor go lëe xñaa Jesús kwyo lidzy xpëedscuel xaa.

Xkyalkuty Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Nan Jesús nii lëe xaa beeñsyey kchë nii no kak, per parñee kuñ xaa cumplir kitsy nii kë xtiits Dios, lëe xaa chëb:

—Xlyaan nis.

²⁹ Lëe tu canty nii kaktsë viñ nyi sob siko. Lëe soldad pkadz tublë ladx lo viñ go, lëew psoob xaa lo tu punt yag nii lë hisopo, aan lëew ptsig xaa lo Jesús. ³⁰ Lëe Jesús kwsup ladx nii kodz lo viñ go aan lëe xaa chëb:

—Lëew nagon, lëe kchë nii no kak kok.

Loxsye chëb xaa ngo, lëe xaa pkëenal kik xaa aan lëe xaa kuty.

Lëe tu soldad xsëeb xlans kwi Jesús

³¹ Mer tse nii kxe kak paskw pkëe xaa Jesús lo crusy, aan kwnëdy meñ Israel nii nyaan meñ kuty ko lo crusy tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ, porñee tir nda nak tse go. Por ngo lëe xaa kune lo Pilat parñee kñabey Pilat ketsy ksa niy xaa nii kwë lo crusy ni kñabey Pilat nii kyety ksa xaa go lo crusy. ³² Lëe soldad kwey aan lëe xaa kwtiitsy niy chop xaa nii kwë kwi Jesús lo crusy. ³³ Per tsiñee lëe xaa big kex lo Jesús, kwtiisty xaa niy Jesús, porñee kon xaa nii lëe Jesús tse lox kuty.

³⁴ Per lëe tu soldad pxaly kwi Jesús con lans, aan nonsyke cheñ ni nis pchoo. ³⁵ Lëe xaa nii kono chutiitso. Nli xtiits xaa, ni nan gaa xaa nii tiitsli xñee xaa parñee wi do kniladzyo. ³⁶ Lëe kchë cos re kok parñee kak cumplir xkitsy Dios laañee xñee: “Ni tublë xtsit xaa kiisty meñ.” ³⁷ Leñ xkitsyak Dios xñee: “San meñ xaa nii kyaly kwi con lans.”

Lëe Jesús xkyeetsy

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Lëe tu xaa Arimatea nii lë José kune lo Pilat parñee klis xaa xcuerp Jesús. Wi José kwyo xlad Jesús, per ni tu cho lo chëbty xaaw, porñee ptsyeb xaa meñ Israel nii xñabey. Lëe Pilat pteedy tiits, aan lëe José blis xcuerp Jesús. ³⁹ Wi tu xaa nii lë Nicodemo, nii kune lo Jesús tu kyool, ptsiñ. Noy xaa masy tu kalyptsii kil ngwaan xlyaa nex nii nyaan con kizh nii lë mirra ni áloe. ⁴⁰ Chop José Nicodemo pchal xcuerp Jesús ladx nii kodz lo

ngwaan xlyaa nex, por singo xkeetsy meñ Israel meñ kuty. ⁴¹ Kex tu lo kwaa kwë Jesús lo crusy, aan lo kwaa go ndeeñ tu paa kub. Ni tu cho karty jkyeetsy leeño. ⁴² Tse nii kxe kxiladzy meñ Israel lo tsiñ nak tse go. Por ngo lëe xaa pkeetsy Jesús leñ paa go, porñee kexka siko ndeeño.

20

Lëe Jesús xpañ

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Lëe tse tminkw bii nguey lëe María Magdalena kwey chu paa, aan lëe me kon nii xoobtre kyo nii ntse chu paa. ² Tsigo lëe me kwloo corr ptsiñ me laañee no Pedre chop tu mөөdscuel nii mastre xkөstyoo Jesús, aan lëe me chëb:

—Lëe meñ kwlii xcuerp Jesús leñ paa aan ndoondy pa kulo meño.

³ Wor go kazh lëe Pedre si chu paa chop mөөdscuel go. ⁴ Chop xaa kwloo corr, per klo mөөdscuel nii mastre xkөstyoo Jesús ptsiñ chu paa. ⁵ Lëe xaa kwsinchni par kuy xaa leñ paa, per xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa, aan kwsëebty xaa leñ paa. ⁶ Xitsyak xaa nal Pedre. Lëe Pedre kwsëeb leñ paa, aan xaktyee gak kchë ladx nii pchal Jesús kon Pedre. ⁷ Per lëe xaa kon nii nixty ladx nii pxituu kik Jesús laañee nche ladx pchal xcuerp Jesús, sink lëew nix tublad nyeecho. ⁸ Tsigo lëe mөөdscuel nii klo ptsiñ chu paa kwsëeb, aan loxsye kon xaa kchë ngo, lëe xaa bniladzy nii pañ Jesús. ⁹ Karty kyeñ xaa xkitsy Dios nii xñee nii no nii kpañ Jesús wor go. ¹⁰ Loxsye ngo lëe chop xpөөdscuel Jesús sey laañee xkwës xaa.

Lëe Jesús xyaklo lo María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Per lëe Mariy byaan chu paa choon. Lëe me kwsinchni par kuy me leñ paa, ¹² aan lëe me kon nii lëe chop angly nii nakw ladx rusy nche sob laañee pxoob xcuerp Jesús. Tu angly sob nöz laañee kwyo kik Jesús, lëe stu angly sob nöz laa kwyo niy xaa. ¹³ Lëe angly kwnabtiits lo me chëb:

—¿Penak nii choonoo?

Lëe me kwëb, chëb me:

—Porñee lëe meñ biy xcuerp Jesús, aan nandyaa pa kulo meño.

¹⁴ Nonsyak chëb me ngo, tsiñee lëe me psuugw lo me, aan lëe me kon nii lëe Jesús so siko, per byeñdy me nii Jesús. ¹⁵ Lëe Jesús chëb lo me:

—¿Penak nii choonoo? ¿Cho xyuboo?

Nladzy me te xaa nii xkyënap kwaa gow. Por ngo lëe me chëb:

—Xey, deelñee lii biy xcuerp Jesús, kwnë pa kulolo parñee kyoyno.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¡Mariy!

Lëe me byoogw wxooñ, aan lëe me chëb con tiitsë hebreo:

—¡Rabuni! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Maestre.)

¹⁷ Lëe Jesús chëb:

—Blaan, por karty kyan lo Tat Tios. Per byey aan kudzy lo xpөөdscuelaa nii lëen kya lo xDios no. Lëe xaa nak pxosyaa ni lëe gak kaa xaa nak pxosy to.

¹⁸ Lëe María Magdalena kunitiits lo xpөөdscuel Jesús. Chëb me nii lëe me kon Jesús ni chëb me kchë nii chëb Jesús lo me.

Lëe Jesús xyaklo lo xpөөdscuel

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Misme tse tminkw ko lëe xpөөdscuel Jesús pkaal lsa, aan lëe xaa byoogw yu, porñee xtsyeb xaa meñ Israel nii xñabey. Tsiñee lëe lyu pkyey lëe Jesús kwsëeb leñ yu aan lëe xaa kwso groltyee lady xpөөdscuel xaa, chëb xaa:

—Kakni Dios to dyon.

²⁰ Loxsye chëb xaa ngo, lëe xaa bluuy ña xaa ni kwi xaa laañee kwsëeb lans, aan kchësy xpөөdscuel xaa ble. ²¹ Lëe Jesús chëb stub:

—Dios kakni do. Lëen kxal lëe do sinak nii pxaal Tat Tios naa.

²² Lëe Jesús blub lo xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Kol klaa sëeb Kyalbini Ntson leñ styoo do. ²³ Kchësy meñ nii kuñ do perdón kpily xtol, per kpildy xtol kchësy meñ nii kuñdy to perdón.

Lëe Jesús xñee lo Max

²⁴ Worñee kwey Jesús, kindy tu xpëedscuel xaa nii lë Max. (Kwach kwloolë xaa Max.)

²⁵ Lëe xcombañer Max chëb lo Max:

—Lëe noo ptyon Jesús.

Per lëe Max chëb:

—Deelñee kandyya ña xaa laañee kwsëeb clav, ni ksëebtyaa xkweñaa laañee kwsëeb clav ni laañee kwsëeb lans, knilastyaa nii kon do xaa.

²⁶ Lëe kwloxo xon kpidz, lëe xpëedscuel Jesús pkaal lsa stub, aan wi Max no lady xaa tse go. Per nikxe tsiitsy ntse xaa chu puert, lëe Jesús kwsëeb. Aan lëe Jesús kwso groltyee lady xaa chëb:

—Kakni Dios to dyon.

²⁷ Tsigo lëe xaa chëb lo Max:

—Psëeb xkweñoo lo pat ñan, ni bneetsy ñal nu parñee ksëeblo kwin. Jkandy kikoo, sink bniladzy.

²⁸ Lëe Max chëb:

—¡Lii xñabey ni lii nak Dios!

²⁹ Lëe Jesús chëb:

—Porñee konoo naa, ngo nii xnildzyoo nii naa nak Dios. Dichos kchë meñ nii kondy naa aan xnildzy xtitsaa.

Penak nii kwë kitsy re

³⁰ Këdy kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwyo xaa lady xpëedscuel xaa leñ kitsy re. ³¹ Per lëe kchë nrii kwë parñee kniladzy to nii lëe Jesús nak Crist, ni kniladzy to nii lëe xaa nak Xiñ Dios. Deelñee kniladzy to xtiits xaa, lëe do jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

21

Lëe Jesús xyaklo lo kadzy xpëedscuel

¹ Loxsye ngo, lëe Jesús byaklo lo xpëedscuel chu nistoo nii lë Tiberias. Sinrii mod byaklo xaa. ² Lëe Simoñ Pedre nche ksa Max nii kwloolë meñ Kwach, ni tu xaa Caná nii pcholë Natanael, ni xiñ Zebedeo, ni schop xpëedscuel Jesús. ³ Lëe Simoñ Pedre chëb lo xaa:

—Lëen kënasy mël.

Tsigo lëe xcombañer xaa chëb:

—Wi noo syënaal lii.

Lëe xaa kwyo barkw, lëe xaa si. Per ni tu mël kwnaasty xaa kyool go. ⁴ Tsiñee lëe lyu mer kyaani, lëe Jesús ptsiñ chu nistoo go, per byeñdy xpëedscuel xaa nii lëe xaaw. ⁵ Lëe Jesús chëb:

—¡Pe ni tu mël karty kënaasy to?

Lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Ni tu ma.

⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kchon kxyex to kwi barkw nëzli tsiin kënaasy to mël.

Lëe xaa psoob tiits, aan loxsye ngo xlyëbty xaa kwii xaa kyex lo nis, porñee singootyee ndaly mël kwnaasy xaa. ⁷ Tsigo lëe mëedscuel nii mastre xkëstyoo Jesús chëb lo Pedre:

—¡Lëe Jesús ngue!

Siikñee biñ Simoñ Pedre nii Jesús, lëe xaa kokw xab xaa, porñee nakwty xaa xab xaa, aan lëe xaa kwsëeb lo nis. ⁸ Lëe stubla xpëedscuel Jesús ptsiñni barkw chu nis, porñee kiin tu kyoow metre nak laañee so barkw par chu nis. Ngopxax xaa kyex nii kaktsë mël.

⁹ Tsiñee lëe xaa byety leñ barkw, kon xaa nii lëe ki tse noyek, ni lëe tu mël tse xoob lo ki, ni lëe xaa kon nii lëe kyaxtily ntsiib. ¹⁰ Lëe Jesús chëb:

—Kol tēni bla mël nii kal lox kwnaasy to.

¹¹ Lëe Simoñ Pedre kwyëp leñ barkw aan lëe xaa kwtopxax kyex nii kaktsë kchë mël ngol axte chu nis. Aan nikxe nii no tu kyoow choowptsiiptson mël leñ kyex ko, per pchostyo. ¹² Lëe Jesús chëb:

—Kol tē kxiincheñ do.

Aan ni tu xpëedscuel xaa byaxty nyabtiits cho nak xaa, porñee kchë xaa nan nii Jesús.

¹³ Lëe Jesús kwsen kyaxtily aan lëew kwtiisy xaa. Singo gak kwtiisy xaa mël.

¹⁴ Lëew byon vult nii xyaklo Jesús lo xpëedscuel loxsye pañ xaa.

Lëe Jesús xñee lo Pedre

¹⁵ Tsiñee lëe wxiincheñ kwlox, lëe Jesús chëb lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa sinak nii xkëstyoo xaa re naa?

Lëe Pedre chëb:

—Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëe Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xnildazy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiiily.

¹⁶ Lëe Jesús kwnabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre stub, chëb xaa:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?

Lëe Pedre chëb:

—Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëe Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xnildazy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiiily.

¹⁷ Lëew byon vult nii lëe Jesús xñabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre xñee xaa:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?

Tsigo lëe Pedre pteenë, porñee lëew byon vult nii xñabtiits xaa dyon pe xkëstyoo Pedre xaa, aan lëe Pedre chëb:

—Nody tu cos nii nandyoo. Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëe Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xnildazy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiiily. ¹⁸ Nli xñen nii worñee kokoo xaa yeeñ, yuuboo pxituu leño par tsil laañee kokladzyoo. Per tsiñee lëel kox, lëel klis ñal parñee kxituu meño, ni lëe meñ tsini lii laañee chaklastyoo tsil.

¹⁹ Tsiñee lëe Jesús chëb ngo, lëe xaa kwnee xa no nii kety Pedre parñee kuuñ ksak xaa Dios. Loxsye ngo lëe xaa chëb lo Pedre:

—¡Tënal naa!

Mëedscuel nii mastre xkëstyoo Jesús

²⁰ Tsiñee lëe Pedre psuugw lo, kon xaa nii lëe mëedscuel nii mastre xkëstyoo Jesús nal xitsy xaa. Lëe xaa go sob kwi Jesús wtse nii kok xtsee, ni lëe xaa go kwnabtiits chëb: “Jesús, ¿cho kakniladzy lii?” ²¹ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—Lëe xaa rek, ¿xa kak xaa?

²² Lëe Jesús chëb:

—Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo? Tënal naa.

²³ Por ngo lëe tiits pchoots klyaal lady xaa nii kejty mëedscuel go. Per chëbty Jesús nii kejty xaa, sink lëe xaa chëb: “Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo?”

²⁴ Lëe mer xpëedscuel Jesús ngo xñee kchë nrii, ni lëe xaa pkëew. Ni ndon gaa noo nii tiitsli xñee xaa.

²⁵ Tir ndaly nii beeñtsyey Jesús. Deelñee nguiëw lo kitsy kchë kchësy, buty ngaady lo kislyu nyotsey kchësy libre nii nguië.

Nii beeñtsyey apostle

Lëe Jesús psaan tiits nii lëe Kyalbini Ntson kiid

¹ Teófilo, leñ libre nii klootyee gon pkën, lëen pkë kchë nii beeñtsyey Jesús ni kchë nii bluuy xaa destye worñee bislo xaa, ² axte tse nii lëe xaa byëp kpa. Antes nii kyeey xaa kpa, lëe xaa kwle xaa nii kak xapostle xaa ni lëe xaa beeñ kseedy xapostle xaa por Kyalbini Ntson parñee kyeñ xaa pe cos kuuñtsyey xaa. ³ Aan loxsye kuty Jesús, choow kpidz byaklo xaa lo meñ, xluuy xaa nii nli mbañ xaa ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey Dios.

⁴ Worñee lëe Jesús bii no lady apostle, lëe xaa chëb lo apostle:

—Kchoody to leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii kak cumplir xtiits Dios nii bluyaa tsiñee niyaa ⁵ nii lëe Juan pchoobnis con nis sye, per xlyëedre lëe do chobnis con Kyalbini Ntson.

Lëe Jesús xyëp kpa

⁶ Lëe Jesús nche ksa apostle tsi lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Pe lëe wor kutsiñ nii lëel ktee kyalwnabey lo meñ Israel stub?

⁷ Lëe Jesús kwëb chëb:

—Xyaldy to nii kaknan do pa wor o pa tsee gaa kuuñtsyey Dios nii no kuuñtsyey xaa.

⁸ Per tsiñee lëe Kyalbini Ntson sëeb leñ styoo do, lëe Dios kneetsy kyalwnabey lo do parñee kñee do cho nakaa lo meñ Jerusalén, ni lo meñ Judea, ni lo meñ Samaria, ni axte kchë lo meñ nii mastre sit nche lo kislyu.

⁹ Loxsye chëb Jesús ngo, nche kuyak meñ, lëe xaa byëp kpa. Lëe xaa kwnity tu leñ xkey aan bikchedre nyan meñ xaa. ¹⁰ Lëe meñ nche klëp lo leñ kpa mentre lëe Jesús sijkë, tsiñee lëe chop xaa xab rusy byaklo lo meñ, ¹¹ chëb:

—Meñ Galilea, ¿penak nii singueetyee nche klëp lo do leñ kpa? Sinak nii konak to sey Jesús kpa, kan do kpikche xaa.

Lëe meñ xso Matías parñee kyaan xaa xlugar Judas

¹² Loxsye ngo lëe meñ bi kiy nii lëe Olivos, lëe meñ sey Jerusalén. Kiin tu mily metre kwsë meñ porñee kexka Jerusalén sob kiy Olivos. ¹³ Tsiñee lëe meñ ptsiñ leñ kyedzy, lëe meñ kwey laañee xkwës Pedre, ni Jacob, ni Juan, ni Ndresy, ni Felip, ni Max, ni Bartolomé, ni Mateo, ni Jacob xiñ Alfeo, ni Simoñ xaa nii kwyo lady tub tiy xaa nii pcholë Cananista, ni Judas betsy Jacob. ¹⁴ Tugak pkaal lsa meñ ksa meñ betsy Jesús, ni Mariy xña Jesús, ni stubla kwnaa par kutiitsni meñ Dios.

¹⁵ Leñ tse go lëe siik tu kyoow kaly meñ nii xniladzy xtiits Jesús pkaal lsa aan lëe Pedre chëb lo meñ go:

¹⁶ —Beetsy, lëe Kyalbini Ntson gon psaan leñ kik David tsiñee kwnee xaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios xa kuuñtsyey Judas, ni nol gaa nii lëew kak cumplir. Lëe Judas nak xaa nii kwnech lo meñ nii kwnaasy Jesús. ¹⁷ Wi Judas kwyo lady no, ni wi xaa kwë lo tsiñ re. ¹⁸ Per lëe xaa kwxi tublë lyu con tumi nii kozh xaa por xtol xaa. Loxsye ngo lëe xaa kukyab nxixto lo lyu go aan lëe xaa kotsy xkyee. ¹⁹ Tsiñee lëe meñ nii no Jerusalén biño, lëe meñ go kwloolë lyu go Acéldama. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee pxee cheñ.)

²⁰ Leñ libre nii kë salmos xñee sinrii:

No nii kyaanladzy lidzy xaa,

ni ni tu cho tsody leeñgo.

Ni xñee gako:

No nii so stu xaa nii so xlugar xaa.

²¹⁻²² 'Lëe bla xaa nii tugak kwënal lëe noo destye tse nii pchoobnis Juan Jesús axte tse nii lëe Jesús byëp kpa ncheno nu. Nongual tsigo busy nii kpee tu xaa go sëeb lady noo parñee ksa noo xaa kñee nii nli pañ Jesús.

²³ Tsigo lëe xaa pso tu xaa nii lë Matías, ni stu xaa nii lë José. (No schop lë José: Tuwo nak Barsabás, lëe stuwo nak Justo.) ²⁴ Loxsye ngo lëe xaa biily lay lo Dios chëb xaa:

—Tat Tios, lii nii nanoo pe xsya leñ styoo catuu noo, bluuy dyon cho xaa re kwlel ²⁵ parñee kuñ xaa tsiin nii psaan Judas tsiñee lëe Judas sey laañee xyal kyey xaa.

²⁶ Lëe xaa kwloo suert, aan lëetyee lëe Matías pchalo. Destye wor go lëe Matías kwsëeb lady ksa tsiptub apostle.

2

Worñee biid Kyalbini Ntson

¹ Lëe tsiñee lëe lni Pentecostés kol, lëe kchësy meñ nii xniladzy xtiits Jesús ptyop tub lugarak. ² Kolpsye lëe meñ biñ tu bi nii sëedsëeb kpa, sinak tsiñee xpi tu medox, aan tyub leñ yu nii nche sob meñ kwoyo bi go. ³ Tsigo lëe kchëlo tiits byaklo sinak bëly, lëew pkaasy kchë lo meñ nii ncheno leñ yu go. ⁴ Aan kchësy leñ styoo meñ go kwsëeb Kyalbini Ntson, ni lëe meñ go bislo kwnee stu clasy tiits, sinak nii psyaab Kyalbini leñ styoo meñ go.

⁵ Lëetyee gaa leñ tse go ndaly meñ Israel nii chuuñtsyey nii xñabey xtiits Dios ptiñ Jerusalén, kok xtsele ncheno tañ meñ go tyub lo kislyu. ⁶ Tsiñee lëe bi go kwoyo, lëe meñ ptyopbe, aan nandy meñ pe cos kwxaak meñ, porñee biñ meñ xñee xpëedscuel Jesús xtiitsë meñ. ⁷ Ntseeb psee meñ, xñee meñ lo xcombañer:

—¿Pe lëdy nonsyke meñ Galilea nayak nak kchë meñ nii nchenee? ⁸ ¿Xa mod nak busy, nii xtsyon no xñee kchë meñ gue xtiitsë no? ⁹ Nche meñ Partia nu, ni meñ Media, ni meñ Elam, ni meñ Mesopotamia, ni meñ Judea, ni meñ Capodocia, ni meñ Ponto, ni meñ nii sëed nëz Asia, ¹⁰ ni meñ Frigia, ni meñ Panfilia, ni meñ Egipto, ni meñ Libia nii ncheno kexka Cirene, ni meñ Roma. No pxosy meñ go nak xaa Israel, no gaa meñ go kwsëeb xlad meñ Israel xmod. ¹¹ Ni nche meñ Creta ni Arabia nu. Per kchësy no xtsyon xñee meñ re xkylantson Dios con mer xtiitsë no.

¹² Kchësy meñ go psee aan nandy meñ go pe cos kwxaak. Ngo nii lika lo xcombañer meñ go xñee meñ go:

—Nli gaa na ¿xa nak kchë cos re?

¹³ Lëe stubla gaa meñ lika kwtsityini, xñee:

—¿Pe ksal do xaa gue?, xsyudzy xaa.

Nii chëb Pedre lo meñ

¹⁴ Tsigo lëe ksa tsiipchop apostle kusoli aan lëe Pedre chëb:

—Meñ Judea ni kchësy to siñee ncheno do Jerusalén, kol kaknan nrui, ni kol kon nii kñen lo do. ¹⁵ Xsyusty meñ re gon sinak nladzy to, por bii sily, lëe las nueve kal nak.

¹⁶ Lëe nii kwnee profet Joel noyak cumplir. Lëe xaa chëb:

¹⁷ Tsi lëe tse go tsitsib, xñee Dios,

lëen kxal xKyalbini Ntsonaa lo kchë meñ nii nche lo kislyu.

Lëe xiñgan do ni xiñtsyaap to kñee xtitsaa,

lëen kñe lo xaa yeeñ lo mgaal,

ni lëe xaa kol kñee xkaal.

¹⁸ Lëen kxal xKyaalbiniiin lo mguiy ni lo kwnaa nii xsoob xtitsaa, tsiin kñee meñ go xtitsaa.

¹⁹ Lëen kuuñtsyey kyalntson leñ kpa,

lëe lo kislyu lëe styoo meñ ksee kan meñ cheñ ni ki ni koxtoo.

²⁰ Lëe lo ngbidz jkyey,

lëe mëe kyak cheñ,

antes nii lëe Dios nii xñabey lëe no kiid.

Ntseeb kak tse go.

²¹ Per stelaa kchë meñ nii kuptsyë kwetsy Dios parñee kakni Dios meñ go.

²² Tsigo lëe Pedre chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ Israel, kol jkëetyag nii kñen. Nan do gon nii lëe Dios kwle Jesús Nazaret lady to, ni nan do nii por lëe xaa beeñtsyey Dios ndaly kyalntson.

²³ Per tsi lëe xaa pkaa ña do, lëe xaa beety to, pkëe do xaa lo crusy. Kchë do meñ ngoptol, beeñtsyey do sinak nii nol kik Dios kak. ²⁴ Per lëe Dios beeñ kpañ xaa, pteelaa Dios xaa lo xyoob kyalkuty, kwleby kyalkuty lo xaa. ²⁵ Sinrii xñee rey David tsi lëe xaa xseety Jesús:

Tugak xñech Dios nii xñabey lon,

tugak nakni xaa naa, ngo nii pe kaktyaa.

²⁶ Por ngo xle styoon, ni nguiool cholaa.

Mbëe kpañaa, pe tsinidy kikka,

²⁷ por nanaa nii klaadyoo kyaanaa laañee xyaan meñ kuty,

ni nanaa nii klaadyoo kyodz xcuerpaa.

²⁸ Lii bluuy nëz nii xnee kyalmbañ lon,

ni slen tsiñee lëen kan lii.

²⁹ Loxsye ngo lëe Pedre chëb:

—Beetsy, kol kwës gaanoo, lëen kniy lo do nii lëe pxusykooltoo no David kuty, ni lëe xaa pkyeetsy, lëe xpaa gaa xaa bii xtyon no. ³⁰ Tu xaa nii xyeñ xtiits Dios kok David. Ngo nii nan xaa nii lo xtiy xaa kwe Dios tu xaa nii kñabey. ³¹ Sotak David nii lëew tse chan xaa tsiñee kwnee xaa nii lëe Crist kpañ, ni tsi lëe xaa kwnee nii kyaandy xcuerp Crist laañee xyaan meñ kuty ni kyosty xcuerp xaa. ³² Ni nan gaa to nii lëe Dios beeñ kpañ Jesús, ni kchëe noo xñee nii ptyon noo. ³³ Lëe Jesús pañ parñee sob xaa kwi Dios nëzli, kñabey xaa. Ni lëe Dios kaa ptee xKyalbini Ntson lo xaa, aan lëe xaa pxaal Kyalbini Ntson go lo kislyu. Lëe ngo nak nii chan do ni biñ do natse. ³⁴ Lëdy David byëp kpaal, por misme David chëb:

Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwinn nëzli kñabeyoo,

³⁵ mentre lëen kuñ nii ksoob meñ nii xlëe lool xtiitsoo.”

³⁶ ‘Kol kaknano kchësy to siñee nak to meñ Israel nii misme Jesús nii pkëe do lo crusy nak xaa nii kwle Dios, ni lëe Dios pso xaa xñabey xaa.

³⁷ Tsiñee lëe meñ nii nche siko biñ xtiits Pedre, mban pteestyoo kchë meñ go, aan lëe meñ go kwnabtiits lo Pedre ni lo apostle chëb:

—Beetsy, kol në pe cos kuuñ noo.

³⁸ Tsiigo lëe Pedre kwëb chëb:

—Kol ktsëe xmod to, kol ktikche styoo do lo Dios, ni kol chobnis kchësy to siñee xnildzy to xtiits Dios parñee kak perdón xtol do, tsiin singo mod lëe Dios kneetsy Kyalbini Ntson lo do. ³⁹ Lo do ni lo xiñ do ni lo meñ sit pxaal Dios tiits re. Lëe tiits re sëed lo kchë meñ nii klyañ styoo Dios kwetsy xaa.

⁴⁰ Lëdy nriisy kwnee Pedre, ndalyre nii kwnee xaa lo meñ, chëb xaa:

—Kol ksaan kchë tol nii chuuñtsyey meñ nii xnildzy xtiits Dios.

⁴¹ Tsiigo lëe meñ nii psal xtiits xaa kwchobnis, aan tse go kwsëeb siik tson mily meñ nii kal bnildzy lady meñ nii xnildzyle. ⁴² Aan iip psaandy meñ go kchë nii bluuy apostle, mbëe pañ meñ go kchë xcombañer, chutiitsni meñ go Dios ni xkaal lsa meñ go par kaw meñ go kyaxtily tusyke.

Lëe meñ nii xnildzy xtiits Dios xkaal lsa

⁴³ Kchë meñ psee kon kchë kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey apostle. ⁴⁴ Kchësy meñ nii bnildzy tugak kok meñ go ni pkady meñ go kchë nii chap meñ go lo xcombañer.

⁴⁵ Pto meñ go kchë nii chap meñ go, aan kchë tumi go pkaasy según lyaadzy nii ncheno tub tub meñ. ⁴⁶ Ksatyee tse xkaal lsa meñ go leñ lidzy Dios. Lëe tsi lëe meñ xtsiñ lidzy tu xcombañer, lëe kyaxtily xkaasy aan mbëe con kyalwle chaw meñ gow tusyke. ⁴⁷ Ni tugak pseety meñ go Dios aan kchë meñ Jerusalén bleni meñ nii xnildzy xtiits Dios ni ksatyee gaa tse lëe Dios xtsiñnire meñ xtyelaa lo tol.

3

Lëe tu meñ nii xsyëdy xyak

¹ Tu tse lëe Pedre ni Juan si lidzy Dios tusyke. Siik las tres nak, por wor go xkaal lsa meñ par kutiitsni meñ Dios. ² Aan ksatyee tse xsyob tu xaa nii xsyëdy chilidzy Dios. Destye nii koly xaa xsyëdy xaa. Ksatyee tse chiksoob meñ xaa chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson par kñab xaa tumi lo meñ nii xsyëeb nëz chu puert ko. ³ Tsiñee lëe xaa kon nii lëe Pedre ni Juan si nëz nii sëeb leñ lidzy Dios, lëe xaa kwnab tumi. ⁴ Tsigo lëe Pedre ni Juan buy lo xaa. Loxsye ngo lëe Pedre chëb:

—Buy loo noo.

⁵ Lëe xaa nii xsyëdy ko psoob xtiits Pedre, nladzy xaa tsaaplaa no pe ndeedy Juan ni Pedre lo xaa. ⁶ Per lëe Pedre chëb:

—Chaaptyaa tumi, per lëen kne kchë nii chaapsyaa. Con kyalwnabey nii bnee Jesús lon lëen xñe lool: Kusoli aan kwsë.

⁷ Tsigo lëe Pedre kwseñ ñali xaa aan lëe xaa blis so xaa, aan wor go kash lëe niy xaa pkyedzy. ⁸ Tsigo lëe xaa kwyasklaa, lëe xaa kwsoli, aan lëe xaa pchilo kwsë. Loxsye ngo lëe xaa kwsëeb lidzy Dios ksa xaa, chasklaa xaa ni xñee xaa xaatke ntson Dios. ⁹ Kchësy meñ nii kon nii lëe xaa go xsyë ni lëe xaa xñee xaatke ntson Dios ¹⁰ psee ni ptsyeb meñ, porñee xyuumbey meñ xaa, ni nan meñ nii lëe xaa xsyob chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson xñab xaa tumi.

Kchë tiits nii kwnee Pedre lo meñ leñ lidzy Dios

¹¹ Lëe xaa nii byak ko xlaady xaa Pedre ni Juan, aan kchësy meñ ptyopbe laañee xñee meñ lo xley Salomón, porñee siko so Pedre ni Juan ni xaa nii byak ko.

¹² Tsi lëe Pedre kon nii lëe meñ xtyopre, lëe xaa chëb:

—Meñ Israel, ¿penak nii singueetyee xsee do? ¿Penak nii xuy do loo noo? ¿Pe xsyak to nawen nii lëe noo beñ kyak xaa re con xkyalchak no o porñee gaa tir tir bueen noo?

¹³ Lëdyo gon, lëe xDios pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob blisklaa xiñ xaa Jesús, xaa nii pko do ña meñ xñabey. Aan tsi lëe Pilat kokladzy nlaa xaa, kwnëdy to. ¹⁴ Ni nyab to nlyaa Xiñ Ntson Dios, lëel lëe do kwnab kwlaa tu nweety bñech. ¹⁵ Singo mod lëe do beety xaa nii xnee kyalmbañ. Per lëe Dios beñ kpañ xaa, aan nriisy lëe noo xñee nii nli ptyon noow. ¹⁶ Por xkyalwnabey Jesús lëe xaa re byak ni xyuumbey gaa to xaa. Lëe xaa pkaa fuersy porñee bnildazy xaa xtiits Jesús.

¹⁷ Beetsy, nanaa nii tsi lëe do beety Jesús kchë xmeñ xñabey do, nandy to pe cos beëntsye do wor go. ¹⁸ Per singo mod lëe Dios beñ cumplir kchë nii kwnee profet tsiñee chëb xaa nii no mban tedy Crist. ¹⁹ Por ngo, kol ktsëe xmod to ni kol ktikche styoo do lo Dios, parñee singo mod lëe xtol do kpily ni parñee knee Dios tu kyalwxiladzy lo do ²⁰ tsi lëe xaa xkaal Jesucrist, xaa nii nol kiid lo do. ²¹ Per no nii kwës Jesucrist kpaaxte nii kweekli Dios kchë cos. Por singo chëb Dios lo kchë profet nii biid penaadle. ²² Lëe Moisés chëb lo pxusykoltoo no: “Lëe Dios kxaal tu xaa nii kñee xtiits Dios. Sinak nii pxaal xaa naa, lady to kchoo xaa go. Kol ksal kchëetyee nii kñe xaa, ²³ por kchësy meñ nii ksaldy profet ko, lëe meñ go nitylo. Singo mod lëe meñ go kchoo kyedzy Israel.”

²⁴ Ni kchësy kaa profet kwnee kchë nii noyak leñ tse re. Klo Samuel kwnee nii sinrii kak, loxsye ngo kchë profet nii biid. ²⁵ Par lëe do nak kchë tiits nii pxaal Dios lo profet ni par lëe do nak tiits nii psaan Dios lo pxusykoltoo no tsiñee chëb xaa lo Abraham: “Lo xtiyoo kchoo meñ nii kuuñlay kchë meñ nii nche lo kislyu.” ²⁶ Tsi lëe Dios kaa beñ kpañ xiñ, klo lo do pxaal Dios xaa par kuuñlay xaa lëe do, parñee ksaan do xtol do.

4

Lëe Pedre ni Juan so lo xaa xñabey

¹ Lëe Pedre ni Juan bii nonee lo meñ, tsiñee lëe pxosy ptsiñ ksa xaa nii xkyënap lidzy Dios ni xaa saduceo. ² Xlëe xaa porñee lëe Pedre ni Juan nonee lo meñ nii nli spañ meñ kuty, por lëe Jesús pañ. ³ Lëe xaa xñabey kwnaasy xaa aan leñ skiib ptseñ xaa kyoool go, porñee tsel ptsye tse kwnaasy xaa xaa. ⁴ Per ndaly meñ nii pkëetyag kchë nii kwnee

xaa bnildazy, aan lëe meñ nii xnildazy xtiits Dios ptyalyre. Pkab siik kaay mily nonstyeey xaapkiy.

⁵ Lëe byaani lyu lëe xaa nii xñabey lo meñ Israel, ni xaa kol, ni maestre ley pkaal lsa Jerusalén. ⁶ Wi Anás, xaa nii xñabey lo pxosy so siko, ni Caifás, ni Juan, ni Alejandro ni kchësy meñ lidzy xaa nii xñabey lo pxosy. ⁷ Lëe xaa kwnabey koktsyetsy Pedre ni Juan, aan loxsye pso xaa xaa groltyee, lëe xaa kwnabtiits lo xaa, chëb xaa:

—¿Cho bnee tiitspey lo do nii chuuñtsyey do kchë cos re?

⁸ Tsigo lëe Pedre, xaa nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo kwëb chëb:

—Kchësy to nii nak to xaa xñabey ni kchësy to xaa kol, ⁹ lëe do xñabtiits loo noo dyon xa byak tu xaa xsyakné. ¹⁰ Lëe noo kñeeli lo do parñee kaknan do ni kaknan kchë meñ nii no Israel nii lëe xaa re byak por xkylwnabey Jesucrist Nazaret. Lëe do pkëe xaa lo crusy, per lëe Dios beeñ kpañ xaa. ¹¹ Lëe Jesús nak sinak kyo nii psëeb to kchë do siñee xaa do yu, per lëe na lëe xaa nak sinak tu kyo nii mastre xkiñ. ¹² Ni tu cho chilody kteelaa lëe no lo tol lo kislyu re, xaktyee Jesús, xaa nii pxaal Dios.

¹³ Tsiñee lëe xaa xñabey kon nii nder confians xñee Pedre ni Juan, aan lëdy xaa chak nak xaa, psee xaa xñabey aan lëe xaa byeñ nii xpëedscuel Jesús nak xaa. ¹⁴ Pchilody pe cos nguëeki y xaa xñabey xaa, porñee lëe xaa nii byak so siko. ¹⁵ Per lëe xaa kwnabey pchoo Pedre ni Juan lo junt aan lëe xaa byaan kchë xaa siñee xñabey xaa, xtilytiits lsa xaa, ¹⁶ xñee xaa:

—¿Xa kuuñ no xaa re? Por kchësy meñ nii no Jerusalén nan nii lëe xaa beeñtsyey kyalntson re, aan chilody tyeesy no nii nliido. ¹⁷ Per parñee kxooñtre tiits lady meñ, kol tsoo ktseb no xaa, parñee destye natse kseejtre xaa lë Jesús ni stu lo meñ.

¹⁸ Tsigo lëe xaa kwtsyetsy xaa, aan lëe xaa kwnabey nii kseejtre xaa ni kluuytre xaa xtiits Jesús lo meñ. ¹⁹ Per lëe Pedre ni Juan kwëb chëb:

—Misme lëe do na dyon kol kyeñ deelñee buen sak Dios nii ksoob noo xtiits to, lëel nii ksoob noo xtiits Dios. ²⁰ Kñabty to nii ksaan noo kñee noo kchë nii ptyon noo ni ptyon noo, por chilodyo.

²¹ Tsigo lëe xaa xñabey kwëntseeb lo xaa, per lëe xaa blaa xaa. Ptsyoldy xaa xa nsaksi xaa xaa, porñee kchësy meñ xtee skizh lo Dios por kchë nii kon meñ. ²² Masy choow iz chap xaa nii byak por kyalntson go.

Lëe meñ nii xnildazy chutiitsni Dios

²³ Tsi lëe Pedre ni Juan kwlaa, lëe xaa sey laañee nche xcombañer xaa aan lëe xaa bitiits kchë nii chëb pxosy ni xaa kol lo xaa. ²⁴ Tsiñee lëe xcombañer xaa lox pkëetyag kchë nii bitiits xaa, lëe xaa bitiitsni Dios tusyke kchë xaa, chëb xaa:

—Tat Tios, lii nii psaal kpaa ni kislyu ni nistoo ni kchë lo cos, ²⁵ lii beeñ knee pxusykoltoo noo David, tsiñee por Kyalbini Ntson chëb xaa:

¿Penak nii xlëe meñ nii nche lo kislyu,
ni penak nii cho cos nii pa xkiñdy leñ kik meñ?

²⁶ Lëe kchë rey ni lëe xtisy nii xñabey lo kislyu ptyop parñee ktilyni xaa Dios ni parñee ktilyni xaa xaa nii kwle Dios.

²⁷ Nli nii lëe Herodes ni Poncio Pilato pkaal lsa leñ kyedzy re kchë xaa meñ sit ni meñ Israel par ktilyni xaa xiño Jesús nii pxaaloo lo kislyu. ²⁸ Singo mod lëe xaa beeñtsyey kchë nii nol kikoo kak destye penaadle. ²⁹ Lëe nana, Tat Tios, buy kchë xkylntseeb xaa, aan beeñ yudar xaa nii xsoob xtiitsoo parñee ktsyebty xaa kluuy xaa xtiitsoo. ³⁰ Bluuy xkylwnabeyoo tsiin kuuñ kyak xaa meñ xsyakné ni kuuñtsyey xaa kyalntson por xtiits xiñ ntsonoo Jesucrist.

³¹ Tsiñee lëe xaa lox bitiitsni Dios, lëe laañee nche xaa pxisy, aan lëe Kyalbini Ntson kwsëeb kchë leñ styoo xaa, ni lëe xtseeb pchoo lo xaa parñee kñee xaa xtiits Dios.

Kwyody xpixwan cos

³² Tugak kwyo kik kchë meñ nii bnildazy xtiits Dios. Ni tu cho chëbty: “Xcheñsyaa nak cos re”, sink kchësy xcheñ meñ kok kchë cos, kwyody xpixwano. ³³ Con kyalwnabey gaa

tugak lëe apostle kwnee nii nli pañ Jesús aan mbëe beeñlay Dios xaa. ³⁴ Kwody ni tu meñ nii nyo lyaadzy lady xaa, por lëe meñ nii chap lyu o yu gaa ptow aan lëe meñ kuni tumi go lo apostle ³⁵ par kiisy apostlo lo meñ nii no lyaadzy. ³⁶ Singo beeñsyey tu xaa nii pcholë José. Lo xtiy Leví pkab xaa, chu nis nii lë Chipre koly xaa. Aan lëe apostle kwnee lo xaa Bernabé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Xaa nii xchooblady.) ³⁷ Lëe xaa pto tublë lyu nii kop xaa aan lëe xaa kuni tumi go lo apostle.

5

Xtol Ananías ni Safira

¹ Singo gak beeñsyey tu xaa nii pcholë Ananías chop tsiil xaa Safira. Lëe xaa pto tublë lyu, ² aan pteejty xaa kchë tumi nii kwto lo apostle, xaktyee grolyeew ptee xaa. Lëe xaa byaani stu grolo, aan chop tsiilsye xaa koknano. ³ Lëe Pedre chëb lo xaa:

—Ananías, ¿penak nii kwsëeb xaatox leñ styool par jkëëtiil Kyalbini Ntson aan kyaanil grol tumi nii kwto lyu? ⁴ ¿Pe lëdy xcheñooyayak nak lyu? Ni tsi lëew lox pto gaal, ¿pe lëdy xcheñooyayak nak tumi go? ¿Penak nii beeñsyeyoo sinrii? Dios gon pkëëtiil, pkëëtiidyoo cholsye meñ.

⁵ Tsiñee biñ Ananías ngo, lëe Ananías byab lyu aan lëe xaa kutu. Ntseeb ptsyeb kchë meñ nii koknano. ⁶ Tsiigo lëe bla xaa yeeñ nii nche siko pchal Ananías tublë ladx aan lëe xaa kujkeetsy xaa.

⁷ Lëe kwloxo siik tson wor, lëe tsiil Ananías ptsiñ. Ni tu pe nandy me. ⁸ Lëe Pedre kwnabtiits lo me chëb:

—Kwneeli dyon, ¿pe lal nii pto do lyu në do lon?

Lëe me chëb:

—Nliw, lal ngo pto noow.

⁹ Tsiigo lëe Pedre chëb:

—¿Penak nii kwotyits to par jkaal do xKyalbini Ntson Dios? Lëe meñ nii kujkeetsy tsiiloo siid ske. Lëe na lëel jkyeetsyak wil.

¹⁰ Aan wor go kazh lëe me byab kekka lo Pedre. Tsi lëe xaa yeeñ go bikche kon xaa lëe me tse lox kutu, lëe me blis xaa aan lëe me kujkeetsy xaa kwi tsiil me. ¹¹ Aan kchësy meñ nii xnildzy xtiits Dios nii xkaal lsa siko ni kchësy meñ nii koknano ptsyeb.

Kyalntson nii beeñsyey apostle

¹² Ndaly kyalntson beeñsyey apostle lady meñ nii tugak xkaal lsa laañee lë lo xley Salomón. ¹³ Aan nikxe nii ni stu meñ byaxty nsyëeb lady meñ nii xnildzy xtiits Dios, bleni meñ kyedzy meñ nii xnildzy. ¹⁴ Ni lëe meñ nii xnildzy kaa ptyalyre, nikxe mguiyo nikxe gaa kwnaaw. ¹⁵ Kwlii meñ kchë meñ xsyakñë nëz aan xkix meñ meñ xsyakñë go lo ta parñee tsiñee te Pedre siquier xmalë xaa kyab lady bla meñ xsyakñë go. ¹⁶ Wi meñ kyedzy nii nche kekka Jerusalén biidni meñ xsyakñë ni meñ nii no kyalbini mal leñ styoo aan kchë meñ go byak.

Lëe Pedre ni Juan no skiib

¹⁷ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa saduceo xtilyni apostle porñee kchë meñ xleni apostle. ¹⁸ Lëe xaa kwnaasy apostle aan lëe xaa kwlo xaa xiskiib kyedzy. ¹⁹ Per lëe tu xangly Dios kukxaly chu skiib wor kyool aan lëe angly kwlii xaa skiib chëb:

²⁰ —Kol tsi lidzy Dios aan kol kutiits lo meñ xa nak kyalmbañ nii xneetsy Jesús.

²¹ Lëe byaani kazh lyu silyga, lëe xaa kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios lo meñ sinak chëb angly lo xaa.

Mentre gaa lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa nii nak ksa pxosy ptop kchë xaa kol nii xñabey nii no Israel. Loxsy ngo lëe xaa kwnabey kchoo apostle skiib. ²² Per tsi lëe mayor ptsiñ chu skiib, cho sere gaa, aan lëe mayor kuknitiits, ²³ chëb:

—Tsiitsy nyoogw chu skiib ptsiñ noo, lëe soldaad kaa nche nap chu puert. Per tsiñee lëe noo pxaly chu puert, ni stu cho kintre leeño.

²⁴ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa nii xkyënap lidzy Dios biño, lëe xaa kwnabtiits lsa lo xcombañer xaa, xñee xaa: Nli gaa axte pa lo kyal kchë cos re. ²⁵ Ngo nchenee xaa tsi lëe tu meñ ptsiñ chëb:

—Lëe xaa nii gon kwloo do skiib no kluuy xtiits Dios lo meñ leñ lidzy Dios.

²⁶ Tsigo lëe xaa nii xñabey lo mayor ni lëe mayor kukxi xaa, per psaksidre xaa xaa, porñee ptsyeb xaa ndeekyo meñ kyedzy xaa. ²⁷ Tsiñee lëe xaa ptsiñni xaa, lëe xaa pso xaa groltyee lady kchë xaa kol nii xñabey, aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo xaa:

²⁸ —Lëe noo bñeel lo do gon nii nodre nii kseety to lë Jesús. Aan biñdy to tiits, sink lëe do no kiisy xiwseedy to tyub Jerusalén, aan chakladzy to jkëeki do lëe noo xkyalkuty Jesús.

²⁹ Tsigo lëe Pedre ni lëe stubla apostle kwëb chëb:

—No nii klo xtiits Dios ksoob noo que xtiits chol meñ lo kislyu re. ³⁰ Lëe xDios pxusykooloo no beeñ kpañ Jesús, xaa nii pkëe do lo crusy. ³¹ Lëe Dios psoob Jesús nëzli parñee kñabey Jesús ni parñee kteelaa Jesús meñ Israel nii ktikche styoo. ³² Ksa noo Kyalbini Ntson nii xtee Dios lo meñ nii xsoob xtiits xaa xñee nii nli beeñsyey Dios nrii.

³³ Tsiñee lëe xaa xñabey biñ ngo, per nli busy blëe xaa aan wor go kazh kokladzy xaa nyuty xaa apostle. ³⁴ Per lady kchë xaa xñabey go no tu xaa fariseo nii pcholë Gamaliel. Maestre ley xaa ni xsal gaa meñ xaa. Lëe xaa kwsoli aan lëe xaa kwnabey pchoo apostle ley xisy wiñ. ³⁵ Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xaa xñabey:

—Kchësy to xaa Israel, siñee nche do nu, kol kyeñ gon pe kuñ do xaa gue. ³⁶ Kol ksaladzy gaanoo nii penaadle pchoo tu xaa nii pcholë Teudas, xñee xaa nii tu xaa non nak xaa, aan kwsëeb siik tap kyoow meñ xlad xaa. Per blyëedy lëe xaa beety meñ, aan kchësy meñ nii kwsëeb xlad xaa pchoots klyaal, aan lëe xcuent xaa byal sikootyee. ³⁷ Kok xtsedyako, leñ tse nii cha cens, lëe tu xaa Galilea nii pcholë Judas pchoo, aan singo gak ndaly meñ kwsëeb xlad xaa, per lëe meñ beety xaa, aan lëe kchësy meñ nii kwsëeb xlad xaa pchoots klyaal. ³⁸ Por ngo lëen xñe lo do: Kol ksaan xaa gue, jkaaldy to xaa. Por deelñee kiksye chol meñ xlyañ nii chuuñsyey xaa sitsiñ tse nii lëew kyal. ³⁹ Per deelñee xtsiñ Dios kayuñsyey xaa, chilody jkwëes to low. Kol kap cuent, toontlaa Dios no ktilyni do.

⁴⁰ Kchësy xaa xñabey go psal xtiits Gamaliel. Loxsye ngo lëe xaa kwtsyetsy apostle. Lëe xaa ptee xcheñ xaa ni lëe xaa chëb nii nodre nii kseety xaa lë Jesús, per lëe xaa blaa xaa. ⁴¹ Lëe apostle pchoo lady xaa xñabey go xle xaa porñee lëe Dios ptee tiitspey psaksi meñ go xaa por xtiits Jesús. ⁴² Aan psaandy xaa, sink ksatyee tse kwnee xaa lo meñ nii lëe Jesús xaa nii pxaal Dios biid kteelaa meñ lo tol. Kchë ngo kwnee xaa lo meñ leñ lidzy Dios ni kchë ngo kwnee xaa tsiñee kwey xaa lidzy meñ.

6

Lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios xso kadzy xaa nii kuñ yudar

¹ Leñ tse go, como lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyalyre, lëe xaa Israel nii xñee tiitsë griego chëb lo xaa Israel nii xñee tiitsë hebreo nii xtyoontsidy kwnaa viud nii xñee tiitsë griego tsi lëe nii xtyaaw xkaasy. ² Tsigo lëe ksa tsiipchop apostle ptop kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëe xaa chëb:

—Buendyo nii ksaan noo kluuy noo xtiits Dios par kiisy noo nii ktyaaw. ³ Por ngo, beetsy, kol kyub kadzy xaa nii chap to confians, xaa nii xyeñ, ni xaa nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo, aan kol ktee tsiñ re lo xaa. ⁴ Lëe noo tugak kutiitsni Dios ni lëe noo kluuy xtiits xaa.

⁵ Byo nii kwnee apostle styoo xaa nii xniladzy xtiits Dios, aan lëe xaa kwle tu xaa nii pcholë Xteb. Tyub styoo Xteb xniladzy Xteb Dios ni nyoo gaa nii no Kyalbini Ntson leñ styoo Xteb. Ni lëe xaa kwle Felip, ni Prócoro, ni Nicanor, ni Timón, ni Parmenas, ni Nicolás, tu xaa Antioquía nii penaadle bniladzy xlay meñ Israel. ⁶ Loxsye ngo lëe xaa kuni xaa nii kwle xaa lo apostle, aan lëe apostle kwnab lo Dios por kchë xaa go ni lëe apostle pxob ña xaa kik xaa go.

⁷ Lëe xtiits Dios pkaasyre, ni lëe meñ nii xniladzy ptyalyre Jerusalén, aan axte wi bla xipxosy meñ Israel bniladzy.

Lëe xaa xñabey xñaasy Xteb

⁸ Kokni Dios Xteb. Ngo nii ptee xaa tiitspey beeñtsyey Xteb kyalntson lady meñ. ⁹ Lëe bla xaa Cirene, ni xaa Alejandría, ni xaa Cilicia, ni bla xaa kyedzy Asia, nii chi ktoo nii lë Libertados, bislo ptilytiitsni Xteb. ¹⁰ Per xlyëbty xaa lo Xteb, porñee nonsyke Kyalbini Ntson xsyaab leñ kik Xteb pe cos ktikche Xteb lo xaa. ¹¹ Tsigo lëe xaa kwtiix bla xaa nii këb nii biñ kwneenë Xteb Moisés ni Dios. ¹² Lëe xaa pkiily meñ kyedzy ni xaa kol ni maestre ley. Singo mod lëe xaa kwnaasy Xteb aan lëe xaa kukso xaa lo xaa xñabey. ¹³ Byubak xaa meñ nii kwnee xuuy chëb:

—Lëe xaa gue tugak nonee në lidzy Dios ni xley Dios. ¹⁴ Ptsyon noo kwnee xaa nii lëe Jesús Nazaret knitylo lidzy Dios ni lëe xaa me ktsëe kchë costumbre nii psaan Moisés lo no.

¹⁵ Tsigo lëe xaa xñabey ni lëe kchë meñ nii nche sob siko buy lo Xteb, aan lëe xaa kon nii chak lo Xteb si chak lo tu angly.

7

Kchë tiits nii kwnee Xteb

¹ Tsigo lëe xaa nii xñabey lo pxosy kwnabtiits lo Xteb chëb:

—¿Pe nli nii kwneel kchë nii xkëëkiy meñoo?

² Lëe Xteb kwëb chëb:

—Beetsy, kchësy to siñee nak to xaa kyedzy re, xñabaa lo do nii jkëëtyag to choplan xtitsaa. Worñee gon lëe pxusykoltoo no Abraham bii no nëz Mesopotamia, lëe Dios ntson byaklo lo xaa, antes nii kyey xaa nëz xtañ meñ Harán, ³ lëe Dios chëb lo xaa: “Psaan xtañoo ni kchësy meñ liidzyoo, aan kwey tañ nii kluyaa lool.” ⁴ Tsigo lëe Abraham pchoo xtañ meñ Caldea aan lëe xaa kutso nëz Harán. Lëe loxsye kuty pxosy xaa, lëe Dios biidni xaa tañ re, laañee no do nina. ⁵ Per ni tublé lyu pteejty Dios lo xaa tañ re, per ni tu laa nsyo tu niy xaa pteejty Dios. Aan nikxe nii chapy xaa mëed tiemp ko, lëe Dios chëb nii lëew ktee xaa lo xiñ xaa tsi lëe xaa lox kety. ⁶ Ni lëe Dios chëb kazh nii lëe kchë meñ nii sëed lo xtiy xaa tsitso xtañ meñ sit, ni lëe meñ sit jkuñ xaa tsiñ, ni lëe meñ sit ksaksi xaa tap kyoow iz. ⁷ Per lëe Dios chëbak nii lëe xaa ksaksi kchë meñ sit nii jkuñ meñ Israel tsiñ, aan loxsye ngo lëe meñ Israel kchoo siko, aan lëe meñ Israel kiid kutiitsni Dios nu. ⁸ Lëe Dios kwnee lo Abraham, aan lëe Dios kwnabey nii tsobey xaa, sinak tu señ nii lëe Dios tugak kakni xaa. Por ngo, tsi lëe xiñ xaa Isaac koly, tse nii ptsiil xaa xmal, lëe Abraham kwlobey xaa, aan singo gak beeñtsyey Isaac xiñ xaa Jacob, aan singo gak kwlobey Jacob ksa tsiipchop xiñ xaa. Lëe xiñ Jacob nak pxusykoltoo ksa tsiipchop xtiy meñ Israel.

⁹ Betsy xiñ Jacob nak José, aan por kyalmbidy lëe xaa pto xaa par kyey xaa Egipto. Per lëe Dios kokni José, ¹⁰ ni lëe Dios pteelaa xaa kchëlo kyalnë, ni Dios kaa ptee kyalchak lo xaa. Lëe Dios beeñ nii byo xmod José styoo Faraón rey Egipto. Ngo nii lëe xaa pso José kok José xtisy Egipto aan axte wi lidzy rey kwnabey José.

¹¹ Tsi lëe kpiñ biid, mban kwte meñ tyub Egipto ni Canaán, aan ptsyoldy pe nyaw pxusykoltoo no. ¹² Per tsi lëe Jacob biñ nii lëe xobxtily no Egipto, lëe xaa pxaal xiñ xaa siko, xaa nii kok pxusykoltoo no. Lëe xaa kwey primer viaj. ¹³ Lëe pchopo viaj lëe José pchoo neñlo lo betsy, aan lëe gaa xaa byuumbey xaa. Singo lëe rey Egipto koknan pa lo tiy sëed José. ¹⁴ Loxsye ngo lëe José chëb lo betsy: “Kol tsikxi pxosy no ni meñ lidzy no.” Tsongalyptsipkyay meñ lidzy xaa ptsiñ Egipto. ¹⁵ Singo nak nii lëe Jacob kutso Egipto, siko kuty xaa, ni siko kuty pxusykoltoo no. ¹⁶ Lëe kwloxo bla iz lëe kchë xtsit xaa byey Siquem, aan lëew pkyeetsy leñ paa nii kwxii Abraham con tumi lo xiñ Hamor.

¹⁷ Lëe tsi lëe tiits nii chëb Dios lo Abraham mer kak cumplir, lëe meñ Israel ptyaly Egipto. ¹⁸ Aan lëetyee gaa tiemp ko lëe tu rey nii byuumbeydy José kwsob kwnabey Egipto. ¹⁹ Lëe rey go pkëëti xtiy no ni lëe xaa psaksi pxusykoltoo no, xoo kwnabey xaa psëeb pxusykoltoo no xiñ xaa nii lox chaly parñee kety mëed. ²⁰ Tiemp ko koly Moisés.

Tu mēēd nii byo styoo Dios kok xaa, aan lēē pxosy xaa kwloolan xaa tson mēē. ²¹ Per tsiñee pchilodre ngolan xaa xaa, lēē xaa psēēb xaa, aan misme xiñtsyaap rey Egipto blis xaa, aan lēē me kon xaa sinak nii nyak xaa xiñ me. ²² Ngo nii pseedy Moisés kchē nii xseedy meñ Egipto, ni kok ndaan xaa por kchē nii kwnee xaa ni beeñtsyey xaa.

²³ Choow iz Moisés tsi lēē xaa kwlokyeñ tsitedy xaa lo meñ xkyedzy xaa, meñ Israel. ²⁴ Siko kon xaa nii lēē tu xaa Egipto no ktee xcheñ tu xaa xkyedzy xaa. Aan parñee kla xaa xaa xkyedzy xaa, lēē xaa beety xaa Egipto go. ²⁵ Nladzy xaa tsaaplaa nyeñ meñ xkyedzy xaa nii lēē Dios kteelaa meñ xkyedzy xaa por lēē xaa, per byeñdy meñ xkyedzy xaaw. ²⁶ Lēē byaani lyu, lēē Moisés kon nii lēē chop xaa Israel nche ktily aan como lēē xaa kokladzy ntsily xaa xaa lēē xaa chēb: “Betsy to. ¿Penak nii singue nche ktily do?” ²⁷ Tsigō lēē xaa nii no ktee cheñ xcombañer pchēēp Moisés, aan lēē xaa chēb: “¿Cho psoo gaal nii kñabeyoo loo noo, ni cho nē lool nii kakoo xixtisy noo? ²⁸ ¿Ote chakladzyoo yak kutyoo naa sinak beetyoo xaa Egipto neeg?” ²⁹ Tsi lēē Moisés biñ ngo, lēē xaa pxooñ aan lēē xaa si nēz xtañ meñ Madián. Siko kwyo xaa ni siko koly chop xiñ xaa.

³⁰ Lēē kwloxo choow iz, lēē tu angly byaklo lo xaa lo tu yakitsy nii noyek kexka xan kiy nii lē Sinaí. ³¹ Ntseeb psee Moisés kon ngo. Tsi lēē xaa big par kan ngui xaaw, lēē xaa biñ tsiy Dios nii xñee: ³² “Naa nak xDios pxusykooltool, naa nak xDios Abraham, xDios Isaac ni xDios Jacob.” Tsigō lēē Moisés bislo xisy porñee tir xtsyeb xaa, aan byaxty xaa nyuy xaa. ³³ Per lēē Dios chēb lo xaa: “Blity laboo, por ntson laañee nosubniyoo. ³⁴ Chanaa xa kēksaksi meñ Egipto meñ nii ngab lon. Por ngo lēēn byety par kteelaan meñ nii ngab lon. Na tē tsiin kxalaa lii Egipto.”

³⁵ Klo chēb meñ kyedzy lo Moisés: “¿Cho psool nii kñabeyoo loo noo ni cho nē lool nii kakoo xixtisy noo?” Per lēē Dios pxaal xaa sinak tu xaa xñabey ni sinak tu xaa nii xteelaa. Lēē angly nii byaklo lo xaa lo yakitsy nii noyek kokni xaa. ³⁶ Lēē Moisés kwlii pxusykooltoo no Egipto, ni beeñtsyey gaa xaa kyalntson Egipto, ni chu Nistoo Nixñē, ni tyub tañ pidzy nii kwtedy xaa choow iz ksa xaa pxusykooltoo no. ³⁷ Ni misme gaa Moisés chēb lo meñ Israel: “Lēē Dios kxaal tu profet nii kchoo lady to, sinak nii pxaal xaa naa.” ³⁸ Lēē gak Moisés pkaal lsa ksa pxusykooltoo no tañ pidzy. Lēē angly nii kwnee lo xaa kiy nii lē Sinaí kokni xaa. Lēē xaa pkaaxcuent xtiits ntson Dios nii xnee kyalmbañ par kteso xaaw lo no.

³⁹ Per koklasty pxusykooltoo no nsoob xtiits xaa, sink lēē pxusykooltoo no kokladzy mbikche nyey Egipto. ⁴⁰ Lēē pxusykooltoo no chēb lo Aarón: “Chakladzy noo nii ksaal tu mdyo nii nech loo noo, por toon pe cos kok Moisés nii kwlii lēē noo xtañ meñ Egipto.” ⁴¹ Tsigō lēē xaa psaa tu mdyo nii chak si chak tu becerr, ni lēē xaa beety ma mbañ par kokon xaa ma lo mdyo go. Loxsye ngo lēē xaa beeñtsyey tu lni par kleni xaa mdyo nii kwya con ña xaa. ⁴² Ngo nii lēē Dios psaan pxusykooltoo no par kleni xaa kchē mēly nii xsaani leñ kpa. Sinrii kē leñ xkitsy Dios nii pkēē kchē profet:

Lo choow iz nii kunsē do tañ pidzy,
¿pe beety to ma dyon, par kokon do ma lon?

⁴³ Psoobty to tiits gon,
sink lēē do kwēnoy lidzy mdyo nii lē Moloc,
ni lēē do kwēnoy xmēly ximdyo do Renfán,
mdyo nii psaa do par kleni do.

Por ngo lēēn kwi lēē do xtañ do,
aan lēē do kxalaa tu laañee mastre sit lo Babilonia.

⁴⁴ Tyub nii kwyo pxusykooltoo no tañ kwēnoy xaa lidzy Dios nii kwya con ladx. Leeñgo kwytsey table nii kē ley. Lēē yu go kwya sinak nii kwnabey Dios lo Moisés, tsiñee chēb xaa nii ksa xaaw sinak nii kon xaaw. ⁴⁵ Lēē pxusykooltoo no byaani yu go aan tsi lēē meñ xkyedzy no ptsiñ xtañ meñ sit ksa Josué, wiw ptsiñni xaa. Siko kwlii Dios kchē meñ nii nol kyedzy ko par ktee Dios kyedzy ko lo pxusykooltoo no. Aan singo kwēngob xaa yu go axte xtiemp David. ⁴⁶ Lēē rey David bleni Dios, aan kokladzy xaa nsaa xaa tu laañee nyo

xDios meñ Israel. ⁴⁷ Per lëel Salomón nak nii psaa lidzy Dios. ⁴⁸ Nikxe nii nody Dios nii sob kpaal leñ yu nii chaa con ña meñ. Sinak chëb Dios lo profet:

⁴⁹ Kpaal nak laañee sobaa xñabeyaa,
lo kislyu xson niyaa.

¿Xa xña yu nii ksaal do par naa? xñee Dios,
¿o xa xña gaa laañee kxiladzyaa?

⁵⁰ ¿Pe lëdy con ñan nayak psan kchë cos?

⁵¹ 'Per lëe do, chëb Xteb, tugak nguiedzy nak styoo do. Chaklasty to jkëetyag to xtiits Dios. Nak to sinak meñ nii xyuumbeydy Dios. Tugak xtilyni do Kyalbini Ntson. Lëesyak pxusykoltoo do nak to. ⁵² ¿Pe kwo tu profet dyon nii psaksidy pxusykoltoo do? Lëe pxusykoltoo do beety kchë xaa nii kwnee nii lëe Crist kiid, aan lëe na nii lëe Crist biid, lëe do kokniladzy xaa ni lëe do beety xaa. ⁵³ Lëe angly biidni xley Dios lo do, per xsaldy tow.

Xkyalkuty Xteb

⁵⁴ Tsiñee lëe xaa xñabey lox biñ kchë nii kwnee Xteb, per nli busy blëe xaa lo Xteb axte chawlay xaa. ⁵⁵ Tsigo lëe Xteb nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo blëp lo leñ kpaal aan lëe xaa kon xkyalntson Dios, ni lëe xaa kon nii lëe Jesús kusoli kwi Dios nëzli. ⁵⁶ Aan lëe xaa chëb lo xaa xñabey:

—¿Kol kuy leñ kpaal gaano! Lëen chan nii lëe Xiñ Dios nii pxaal xaa so kwi xaa nëzli.

⁵⁷ Per lëe xaa xñabey koñee ptsetyag, aan lëe xaa bislo chuptyyë yë xaa, lëe xaa kwseñ Xteb. ⁵⁸ Lëe xaa kwlii Xteb leñ kyedzy aan lëe xaa pteekyo Xteb. Lëe tu xaa nii pcholë Saulo byaani xab kchë meñ nii kukteekyo Xteb. ⁵⁹ Aan mentree lëe xaa no kteekyo Xteb, lëe Xteb chëb lo Jesús:

—Jesús, pkaaxcuent xkyalbiniin.

⁶⁰ Loxsye ngo lëe xaa psoxib aan lëe xaa kwchuptyyë nguiedzy xñee xaa:

—Tat Tios, ksaldyoo xtol meñ re.

Aan loxsye kwnee xaa singo, lëe xaa kuty.

8

¹ Aan kwo Saulo conforme nii kuty Xteb.

Lëe Saulo kënlag meñ nii xniladzy xtiits Dios

Misme tse go lëe meñ bislo xsaksi meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Jerusalén aan kchësy meñ nii xniladzy pchoots klyaal tyub xtañ meñ Judea ni Samaria. Xaktyee apostole byaan Jerusalén. ² Lëe bla xaa nii buen styoo kujkeetsy Xteb ni mban biiñ xaa. ³ Mentree gaa lëe Saulo kënlag meñ nii xniladzy xtiits Dios, xsyëeb xaa yu por yu xkwii xoo xaa kwnaa ni mguiy chilo xaa skiib.

Lëe Felip xluuy xtiits Dios lo meñ Samaria

⁴ Per lëe kchë meñ nii pchoo Jerusalén xluuy xtiits Dios nii xteelaa laañee xtsiiñtyee meñ. ⁵ Wi Felip pchoo Jerusalén, aan lëe xaa kwey leñ kyedzy Samaria aan lëe xaa bislo xñee xaa lo meñ nii lëe Jesús nak xaa nii pxaal Dios. ⁶ Tsiñee lëe meñ kon kchë kyalntson nii chuuñsyey Felip, lëe meñ pkaal lsa par jkëetyag meñ nii xñee Felip. ⁷ Ndaly meñ nii no kyalbini mal leñ styoo byak, aan chuptyyë kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ go, ni ndaly meñ nii kutoo ni meñ nii xsyëdy byak. ⁸ Por ngo ble meñ kyedzy ko.

⁹ Per leñ kyedzy ko kwo tu xaa nii pcholë Simoñ. Chuuñsyey xaa kyalbruj aan chuuñ ksee xaa meñ Samaria, xñee xaa nii tu xaa non nak xaa. ¹⁰ Kchësy xaa wiñ ni xaa kol xkëetyag xtiits xaa aan xñee meñ:

—Lëe xaa gue noy xkyalwnabey Dios.

¹¹ Kchësy meñ psal xaa, porñee con xkyalbruj xaa xtse beñ ksee xaa meñ. ¹² Per tsiñee lëe meñ bnildzy xtiits Jesús nii ptiñni Felip, lëe meñ byeñ xa nak xkyalwnabey Dios, ni lëe meñ kwchobnis, nikxe mguiyo nikxe gaa kwnaaw. ¹³ Aan axte wi Simoñ bnildzy

ni kwchobnis, aan lëe xaa bislo kwënal xaa Felip, xsee xaa chan xaa kchë kyalntson nii chuuñtsyey Felip.

¹⁴ Tsiñee lëe apostle nii ncheno Jerusalén biñ nii lëe meñ Samaria bnildazy xtiits Dios, lëe xaa pxaal Pedre ni Juan siko. ¹⁵ Tsiñee lëe xaa ptsiñ, lëe xaa kwnab lo Dios por kchë meñ Samaria nii bnildazy parñee sëeb Kyalbini Ntson leñ styoo meñ go. ¹⁶ Porñee lëe meñ go kwchobnis worñee bnildazy meñ go xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús, per ni tu leñ styoo meñ go karty sëeb Kyalbini Ntson. ¹⁷ Lëe Pedre ni Juan pxob ña kik meñ go, aan lëe Kyalbini Ntson kwsëeb leñ styoo meñ go.

¹⁸ Tsi lëe Simoñ kon nii lëe Kyalbini Ntson xsyëeb leñ styoo meñ tsi lëe apostle xob ña kik meñ, lëe xaa kwlii tumi, ¹⁹ aan lëe xaa chëb:

—Kol kneetsy kyalwnabey gue lon parñee kchë kik meñ nii kxobaa ñan sëeb Kyalbini Ntson leñ styoo.

²⁰ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Deelba nitylool kchë xtumil. ¿Xa nanoo nii sil nii xkady Dios? ²¹ Nongualdy nii kuuñtsyeyoo tsiñ nii chuuñtsyeyoo noo, por chan Dios nii nguidy no styool. ²² Psaan xtolo, aan kwnab lo Dios nii ktsily xaa tol nii psya leñ styool. ²³ Por chanaa nii tir chak mbiidyoo, ni chanaa nii xlaady tol lii.

²⁴ Tsigo lëe Simoñ kwëb chëb:

—Kol nab lo Dios por naa, parñee ktsyooldyaa kchë nii në do lon.

²⁵ Loxsye bitiits apostle cho nak Jesús, ni loxsye bluuy xaa xtiits Dios, lëe xaa bikche sey xaa Jerusalén, aan ndaly kyedzy Samaria nii ptedy xaa bluuy xaa xtiits Dios.

Lëe Felip chutiitsni tu xaa Etiopía

²⁶ Loxsye ngo, lëe tu xangly Dios chëb lo Felip:

—Ligier kwey nëz kyety, nëz nii xchoo Jerusalén xtsiñ Gaza.

Lëe nëz ko xtyedy nëz tañ pidzy. ²⁷ Lëe Felip si aan lëe tu xaa Etiopía pkaa lo xaa nëz. Tu xaa non nak xaa go, lëe xaa xkotsey kchë xtumi kwnaa nii nak rey Etiopía nii lë Candace. Lëe xaa kukiily lay lo Dios Jerusalén. ²⁸ Lëe xaa sey xtañ xaa, sobsye xaa leñ tu carret, xlab xaa libre nii pkëe profet Isaías. ²⁹ Tsigo lëe Kyalbini Ntson chëb lo Felip:

—Big kex xan carret ke.

³⁰ Tsi lëe Felip big, lëe xaa biñ nii lëe xaa Etiopía go no klab libre nii pkëe profet Isaías. Tsigo lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe xyeeño libre nii no klaboo?

³¹ Lëe xaa Etiopía chëb:

—¿Xa kyeeñ no deelñee kindy cho kñë lon xa nako?

Tsigo lëe xaa chëb lo Felip:

—Kwyëp aan kwsob kwin.

³² Sinrii xñee laañee no klab xaa Etiopía go:

Sinak nii chixi meñ mëkwxiiily nii kety, kuxi meñ xaa, ni nak xaa sinak tu mëkwxiiily nii chuptyedy tsi xtsiib meñ ma, por kwchuptyedy xaa.

³³ Psaksi meñ xaa, aan ni tu cho beeñdy xkyalxtisy xaa.

¿Cho lëe nii kñë xa kok kchë meñ nii kwyo xtiemp xaa?

Por lëe xaa seyle, sodre xaa lo kislyu.

³⁴ Tsigo lëe xaa Etiopía chëb lo Felip:

—Beeñ favor kwnë lon dyon cho por lëe xñee profet nrii, ¿pe por lëe xaaw, ote por stu meño yak?

³⁵ Lëe Felip bislo chëb xa nak laañee no klab xaa, aan singo mod lëe Felip chëb lo xaa cho nak Jesús. ³⁶ Lëe tsi lëe xaa sitedy tu laañee no nis, lëe xaa Etiopía chëb lo Felip:

—Xaatee mbëe no nis nu. ¿Pe chiloody kaa dyon chobnisaa?

³⁷ Lëe Felip chëb:

—Deelñee xniladzyoo tyub styool, schilow.

Lëe xaa Etiopía kwëb chëb:

—Xniladzyaa nii Jesucrist nak Xiñ Dios.

³⁸ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsotse carret, aan lëe xaa kwsëeb lo nis chop xaa Felip, aan lëe Felip pchoobnis xaa. ³⁹ Tsi lëe xaa pchoo lo nis, lëe xKyalbini Ntson Dios biy Felip. Aan bikchedre nyan xaa Felip, per xle xaa lëe xaa byo nëz. ⁴⁰ Tsi lëe Felip byeñ lëe xaa tse so tu kyedzy nii lë Azoto, siko pchoo xaa lëe xaa si Cesarea. Aan kchë kyedzy nii kwtedy xaa bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

9

Lëe Saulo xniladzy xtiits Jesús

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Mentre gaa lëe Saulo tugak nonee nii lëe xaa kuty xpëedscuel Jesús. Por ngo, lëe xaa kune lo xaa nii xñabey lo pxosy. ² Aan lëe xaa kwnab tublë kitsy parñee con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy lëe xaa tsinaasy kchë meñ nii no xlad Jesús nii chi kchë ktoo nii sob Damasco. Nol kik xaa nii lëe xaa tsikni kchë meñ nii kñaasy xaa Jerusalén, nikxe kwnaaw nikxe gaa mguiyo. ³ Per lëe xaa merle ktsiñ Damasco, tsi lëe tu bini nii sëed sëeb kpaabibëly kyako kwi xaa. ⁴ Lëe xaa byab lyu, aan lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?

⁵ Tsigo lëe Saulo kwnabtiits chëb:

—¿Chool?

Aan lëe tsiy xaa go kwëb chëb:

—Naa nak Jesús, xaa nii xsaksil.

⁶ Tsigo lëe Saulo bislo xisy lo kyalxtseeb chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuuñtsyeyaa?

Aan lëe Jesús chëb:

—Kuxche aan kwey leñ kyedzy. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.

⁷ Kchë xaa nii ksa Saulo si ptsyeb, porñee biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, per ni tu cho kondy xaa. ⁸ Loxsye ngo lëe Saulo kuxche lo lyu, per tsi lëe xaa pxaly lo xaa pchilodre nyan xaa. Nak nii lëe xaa nii ksa xaa si kwseñ ña xaa par ktsiñ xaa Damasco. ⁹ Siko kwlës xaa tson kpidz. Pchilody nyan xaa, aan ni tu pe tawdy xaa ni ni tu pe kowdy xaa.

¹⁰ Leñ kyedzy Damasco kwyo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii pcholë Ananías. Lëe Dios byaklo lo xaa lo tu mgaan chëb:

—¿Ananías!

Aan lëe Ananías kwëb chëb:

—Lëen nrii, Tat Tios.

¹¹ Tsigo lëe Dios chëb:

—Kuxche aan kwseñ nëz nii xñee meñ Tubli, aan tsiñee ktsiñoo laañee sob lidzy Judas kwnabtiits por tu xaa Tarso nii lë Saulo. Lëe xaa noyutiitsni naa. ¹² Lëe xaa kon tu xaa nii lë Ananías lo mgaan nii xsyëeb laañee nix xaa, xob ña lady xaa parñee kpikche kan xaa stub.

¹³ Tsiñee lëe Ananías biñ ngo, lëe Ananías chëb:

—Tat Tios, ndaly meñ noyutiits lon xa nak xaa go ni kchë kyalnë nii no kteedy xaa kchë meñ nii xniladzy lii nii no leñ kyedzy Jerusalén. ¹⁴ Lëe na lëe xaa sëedak nu con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy par koy xoo xaa kchë meñ nii xniladzy lii.

¹⁵ Per lëe Dios chëb:

—Kwey, por lëe xaa kwlen parñee kluuy xaa xtitsaa lo meñ sit ni lo xrey meñ sit ni lo meñ Israel. ¹⁶ Lëen kluy kchë kyalmban nii tedy xaa por naa.

¹⁷ Tsigo lëe Ananías kwey laañee kwlës Saulo. Tsiñee lëe xaa kwyo leñ yu, lëe xaa pxob ña xaa lady Saulo aan lëe xaa chëb:

—Saulo, lëe Jesús, xaa nii byaklo lool nëz nii sëedoo, pxaal naa parñee kpikche kanoo stub ni sëeb Kyalbini Ntson leñ styool.

¹⁸ Wor go kash lëe tublë cos nii nyaa si nyaa lbey pchoo lo xaa aan lëe xaa kon stub. Tsigo lëe xaa kuxche aan lëe xaa kwchobnis. ¹⁹ Loxsye ngo lëe xaa taw par jkaa xaa fuersy stub.

Lëe Saulo xluuy xtiits Dios Damasco

Lëe Saulo kwlës bla kpidz lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Damasco, ²⁰ aan lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, xñee xaa nii lëe Jesús nak Xiñ Dios. ²¹ Kchësy meñ nii pkëetyag nii kwnee xaa xsee, xñee:

—¿Pe lëdy lëe xaa gue nayak kënlaag kchë meñ Jerusalén nii no xlad Jesús? ¿Ni pe lëdy kaa par tsikni xaa kchë meñ nii kñaasy xaa lo xaa xñabey lo pxosy sëed xaa nu?

²² Per lëe Saulo pkaare fuersy, aan axte beeñ kchop xaa kik kchë meñ Israel nii no Damasco, tsiñee xñee xaa lo meñ nii nli lëe Jesús nak xaa nii pxaal Dios.

Lëe Saulo xtyelaa lo meñ Israel

²³ Lëe kwloxo bla kpidz, lëe meñ Israel kwnee lsa dyon xa kuty xaa Saulo, ²⁴ per blyëdy lëe Saulo koknana. Aan tsel kyool ni yutsye kwche mbës xaa chu puert nii kë chu kyedzy par kuty xaa Saulo. ²⁵ Per lëe meñ nii no xlad Saulo kwloo Saulo leñ tu tskwidy ngol aan lëe xaa blity meñ tub chex pyedzy nii ntse kyako kyedzy wor kyool, aan singo lëe Saulo kwtelaa.

Lëe Saulo xtsiñ Jerusalén

²⁶ Tsiñee lëe Saulo ptsiñ Jerusalén, lëe xaa kokladzy nsyëeb xaa lady meñ nii nakle xpëedscuel Jesús, per kchësy meñ ptsyeb kon xaa porñee bnilasty meñ nii wi xaa tse nak xpëedscuel Jesús. ²⁷ Per lëe Bernabé kuni xaa lo apostle. Aan lëe Bernabé bitiits nii lëe Saulo kon Jesús nëz, ni lëe xaa bitiits xa mod kwnee Jesús lo Saulo, ni lëe xaa bitiits nii ptsyebty Saulo kwnee Saulo lo meñ Damasco cho nak Jesús. ²⁸ Loxsye ngo lëe Saulo kwsëeb lady xpëedscuel Jesús leñ kyedzy Jerusalén aan lëe xaa bislo xñee xaa cho nak Jesús lo meñ. ²⁹ Bitiitsni xaa ni ptilytiitsni xaa meñ Israel nii xñee tiits griego, per lëe meñ go kwyoxko kuty xaa. ³⁰ Tsiñee lëe meñ nii nak xpëedscuel Jesús byeño, lëe xaa kuni Saulo kyedzy Cesarea, aan siko lëe xaa pxaal xaa nëz Tarso.

³¹ Leñ tse go mbëe pañ kchë meñ nii bniladzy xtiits Dios nii kwyo Judea, ni Galilea, ni Samaria ni ptsyeb meñ go Dios. Lëe Kyalbini Ntson beeñ meñ go yudar, por ngo lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyalyre.

Lëe Eneas xyak

³² Leñ tse go lëe Pedre kutedy lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan lëe xaa kutedy lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy nii lë Lida. ³³ Leñ kyedzy ko lëe xaa kutedy lo tu xaa nii pcholë Eneas. Kok xon iz nii chilody tsische Eneas, porñee tyub xaa kutoo.

³⁴ Lëe Pedre chëb lo xaa:

—Eneas, lëe Jesucrist kuuñ kyak lii. Kuxche aan ptuub xtal.

Wor go kash lëe Eneas kuxche, ³⁵ aan kchësy meñ Lida ni meñ Sarón nii kon kuxche Eneas bniladzy xtiits Dios.

Lëe Dorcas xpañ

³⁶ Tiemp ko kwyo tu kwnaa nii xniladzy xtiits Dios leñ kyedzy Jope nii pcholë Tabita. (Lëe con tiits griego xñee meñ me Dorcas.) Tugak chuñ me yudar meñ nii no lyaadzy.

³⁷ Lëe Dorcas kwxaakñe aan lëe me kuty. Loxsye pkasy meñ me, lëe me pxob meñ tu leñ yu nii sob klaa. ³⁸ Kexka Lida nche Jope. Por ngo, tsiñee lëe meñ Jope nii xniladzy xtiits Dios biñ nii lëe Pedre so leñ kyedzy Lida, lëe meñ go pxaal chop xaa nii kunitiits lo Pedre chëb:

—Klyëedyoo, sinusy kol tsoo Jope.

³⁹ Lëe Pedre sinal aan tsiñee lëe xaa ptsiñ, lëe meñ kuni xaa laañee xoob tuukwnaa go, aan lëe kchësy kwnaa viud ptyop kyako kwi xaa choon xluuy kchë vestid ni mankw nii psaa Dorcas worñee bii mbañ me. ⁴⁰ Tsigo lëe Pedre kwlii kchësy meñ ley, lëe xaa psoxib, aan lëe xaa kwnee lo Dios. Loxsye ngo lëe xaa buy lo kwnaa kuty ko, aan lëe xaa chëb:

—Tabita, kuxche.

Tsigo lëe me pxaly lo me. Tsi lëe me kon Pedre, lëe me kwsobli. ⁴¹ Lëe xaa kwseñ ña me aan lëe me psoli xaa. Loxsye ngo lëe xaa kwtsyetsy meñ nii xnildazy xtiits Dios ni lëe xaa kwtsyetsy kchë kwnaa viud nii nche worñee lëe xaa ptsiñ parñee kan meñ nii lëe me pañ. ⁴² Lëew koknan kchësy meñ nii no leñ kyedzy Jope, aan ndaly meñ bnildazy Dios. ⁴³ Ndaly kpidz kwlës Pedre lidzy tu xaa nii xkuutsy kidy nii pcholë Simoñ nii no leñ kyedzy ko.

10

Lëe Pedre chi lidzy Cornelio

¹ Leñ kyedzy Cesarea kwyo tu xaa nii pcholë Cornelio. Xñabey xaa lo tu kyoow soldad nii sëed nëz Italia. ² Buen xaa ni xtsyeb xaa Dios kchë meñ lidzy xaa. Nroob tumi xtee xaa par kuñ xaa meñ Israel yudar, ni tugak chutiitsni xaa Dios. ³ Lëe tu wtse, siik las tres, lëe tu xangly Dios byaklo lo xaa aan nyë kon xaa nii lëe angly ko kwsëeb laañee sob xaa chëb:

—¡Cornelio!

⁴ Ptsyeb Cornelio buy lo angly, per lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe nëel?

Tsigo lëe angly chëb:

—Lëe Dios biñ xtiitsoo ni lëe xaa kon kchë nii no kteedyoo par kuñoo yudar meñ nii no lyaadzy. ⁵ Kon cho pxaal leñ kyedzy Jope tsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak meñ Pedre.

⁶ Lidzy stu Simoñ nii xkuutsy kidy nii sob lidzy kexka chu nistoo xkwës xaa.

⁷ Tsiñee lëe angly nii kwnee lo Cornelio bi, lëe Cornelio kwtsyetsy chop xaa nii xkyë tsiñ lo xaa ni lëe xaa kwtsyetsy tu xsoldad xaa nii xnildazy xtiits Dios. ⁸ Loxsye bitiits Cornelio kchë nii ptyool xaa, lëe xaa pxaal xmos xaa Jope.

⁹ Lëe byaani lyu, tsel xwe ngbidz lëe Pedre kwyëp kik yu par kutiitsni xaa Dios. Lëe gaa xaa nii pxaal Cornelio mer ktsiñ Jope. ¹⁰ Kwlaañ Pedre aan kokladzy xaa nyaw xaa, per mentre lëe siily noyaklo, lëe xaa kwneexkaal ¹¹ nii lëe kpaal byaly, aan lëe tublë sinak ladx mant ngol sëed sëeb nxituusy ksa tap skiñ ladx ko. ¹² Lo ladx ko kë kchëlo ma nii no lo kislyu, sinak ma nii sob tap niy, ni mëel, ni kchë ma nii sob xikw. ¹³ Tsigo lëe Pedre biñ tsiy tu xaa nii chëb:

—Pedre, kuso, beety kchë ma gue aan taw ma.

¹⁴ Per lëe Pedre kwëb chëb:

—Chilodyo, por wi ma nii xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo nii mbañaa karty kawaa ma nii nongualdy ktyaaw.

¹⁵ Lëe tsiy xaa go kwnee stub chëb:

—Kñeedyoo nii chilody kaawoo nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.

¹⁶ Tson vuelte biñ xaa tsiy xaa go, axte tsigolye lëe ladx ko byëp kpaal stub. ¹⁷ Lëe Pedre no kyalnë dyon xa kyeñ xaa kchë nii kwnee Dios lo xaa lo mgaal go, tsi lëe xaa nii pxaal Cornelio ptsiñ chu puert xñabtiits dyon pa nak lidzy Simoñ. ¹⁸ Nguiedzy kwnabtiits xaa dyon pe siko xkwës tu xaa nii lëe Simoñ nii xñee meñ Pedre. ¹⁹ Aan como lëe Pedre bii no kyalnë nii dyon xa kyeñ xaa kchë nii chëb Dios lo xaa lo mgaal go, lëe Kyalbini Ntson chëb lo xaa:

—Buy gaanoo, tson meñ xyub lii. ²⁰ Kuso, byety aan kunal meñ gue. Jkañdy kikoo, por naa pxal meñ gue.

²¹ Tsigo lëe Pedre byety aan lëe xaa chëb lo xaa nii pxaal Cornelio:

—Naa nak xaa nii xyub to. ¿Pe cos tsiñ sëed to?

²² Lëe xaa nii pxaal Cornelio kwëb chëb:

—Xmandad Cornelio syoop noo. Tu xaa nii xñabey lo tu kyoow soldad nak xaa. Buen xaa, xtsyeb xaa Dios, ni kchë meñ Israel xle lo xaa. Lëe tu xangly Dios chëb nii no kwetsy xaa lii par tsil lidzy xaa tsiin jkëtyag xaa kchë nii këëboo.

²³ Tsigo lëe Pedre pteedy xaa nëz leñ yu, aan lëe xaa ptseñ ksa xaa kyoool go. Lëe byaani lyu, lëe Pedre sinal ksa bla xaa nii xnildazy xtiits Dios nii no leñ kyedzy Jope.

²⁴ Lëe byaani stu lyu lëe xaa ptsiñ Cesarea. Lëe gaa Cornelio tse nche mbës ksa meñ lidzy ni xamigw xaa nii kwtsyetsy xaa. ²⁵ Tsi lëe Pedre ptsiñ chu yu, lëe Cornelio pchoo kuktsiilnëz xaa aan lëe Cornelio psoxib lo xaa sinak nii nyak xaa tu xaa non. ²⁶ Per lëe Pedre bliso xaa chëb:

—Kusoli, por sinakakaa nakoo.

²⁷ Aan mentre lëe xaa bii sinee, lëe Pedre kwsëëb leñ yu aan lëe xaa kon nii singootyee ndaly meñ tse nche mbës. ²⁸ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Nan buen do gon nii chilody ktsiil lsa tu meñ Israel meñ sit o sëëb kaa xaa leñ lidzy tu meñ sit. Per lëe Dios bluuy lon lo tu mgaal nii nody nii kpixladzyaa meñ sit. ²⁹ Por ngo, siñee kwtsyetsy to naa, lëen syely. Blyëëdyaa. Ni tu pe chëptyaa. Lëe nina na busy, chakladzyaa kaknanaa penak kwtsyetsy to naa.

³⁰ Tsigo lëe Cornelio kwëb chëb:

—Natse chako tap kpidz, misme wor re gak lëen so leñ lidzyaa nu, cholaa lay nii chak lo Dios wor wtse aan lëetyee gaa tse go tawdyaa par kuuñ ksakaa Dios, tsiñee lëe tu xaa nii nakw tu ladx nii xpibëly byaklo lon. ³¹ Aan lëe xaa në lon: Cornelio, lëe Dios gon biñ xlayoo ni lëe xaa kon kchë nii no kteedyoo par kuñoo yudar meñ nii no lyaadzy. ³² Lëe nana busy kwnabey nii kaktsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak meñ Pedre. Lëe xaa so leñ kyedzy Jope. Lidzy stu Simoñ nii xkuutsy kidy nii sob lidzy kexka chu nistoo xkwës xaa. ³³ Por ngo nii blyëëdyaa lëen pxal xaa nii biid kyub lii, aan buen nii sëëdoo. Lëe na chan Dios nii lëe noo nche nu par jkëëtyag noo kchë nii pxaal Dioosoo sëëdneel loo noo.

Kchë nii kwnee Pedre lidzy Cornelio

³⁴ Tsigo lëe Pedre bislo kwnee chëb:

—Na si nagon, lëen xyeñ nii nli lëdy wi Dios xsee chan meñ, ³⁵ sink kchë meñ nii xsal xaa ni chuuñtsyey nii xñabey xaa, kchë meñ go xyo styoo xaa. ³⁶ Lëe Dios kwnee lo meñ Israel nii lëe Jesucrist kiidni tiits nii kchooblady styoo meñ. Lëe Jesucrist nak xaa nii xñabey kchë lo meñ. ³⁷ Nan do gon pe cos kok tyub xtañ meñ Israel. Galilea bislow, loxsye kwnee Juan nii noo nii chobnis meñ. ³⁸ Ni nan gaa to xa kwle Dios Jesús Nazaret ni xa kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo xaa. Aan lëe Dios ptee kyalwnabey lo xaa parñee kuñ xaa kyalbuen ni kuuñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksi xaatox lo kyalkits. Kchë ngo beeñtsyey xaa porñee chop xaa Dios nak. ³⁹ Lëe noo chutiits kchë nii ptyon noo beeñtsyey Jesús leñ kyedzy Jerusalén ni tyub xtañ meñ Israel. Loxsye ngo lëe meñ beety xaa, pkëë meñ xaa lo crusy. ⁴⁰ Per tse nii kwloxo tson kpidz lëe Dios beeñ kpañ xaa, aan lëe xaa byaklo loo noo. ⁴¹ Byaklody xaa kchë lo meñ, sink xaktyee kchëë noo siñee kwlel Dioos noo, ptyon noo xaa par kutiits noo nii nli pañ xaa. Ptyaaw noo ni ptyow noo ksa noo xaa loxsye pañ xaa. ⁴² Aan lëe xaa pxaal lëe noo kñee noo lo meñ nii lëe Dios pso xaa par kñabey xaa lo meñ kuty ni lo meñ mbañ. ⁴³ Ni kwneel gaa kchësy profet cho nak Jesús, ni kwneel gaa xaa nii kchësy meñ nii kniladzy xtiits Jesús kpily xtol.

Lëe Kyalbini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ sit

⁴⁴ Lëe Pedre bii nonee, tsiñee lëe Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo kchësy meñ nii nche jkëëtyag nii xñee xaa. ⁴⁵ Aan lëe meñ Israel nii xniladzy nii kwey ksa Pedre psee kon nii wi leñ styoo meñ sit blaa Dios kwsëëb Kyalbini Ntson, ⁴⁶ porñee biñ xaa nii lëe kchë meñ go xñee xaatke ntson Dios con stu clasy tiitsë. ⁴⁷ Tsigo lëe Pedre chëb:

—¿Pe no gaa dyon cho jka nis par chobnis kchë meñ re, por misme Kyalbini Ntson nii kwsëëb leñ styoo no kwsëëb leñ styoo kchë meñ re?

⁴⁸ Aan lëe xaa kwnabey kwchobnis meñ go con xtiitspey Jesucrist. Loxsye ngo lëe kchë meñ go kwnab nii kwës Pedre bla kpidz.

¹ Lëe apostle ni kchë meñ nii xniladzy nii no tyub xtañ meñ Israel biñ nii lëe bla meñ sit bniladzy xtiits Dios. ² Per tsiñee lëe Pedre ptsiñ Jerusalén, lëe bla meñ Israel kwneenë Pedre, ³ chëb xaa:

—¿Penak nii kusëëboo lidzy meñ sit, ni tawnil kchë meñ go?

⁴ Tsigo lëe Pedre bislo bitiits xa kwey xaa lidzy Cornelio, lëe xaa chëb:

⁵ —Leñ kyedzy Jope son, aan tsiñee lëen noyutiitsni Dios, lëe tu mgaal kwtedy lon, aan lëen kon tublë ladx mant ngol nii sëedsëeb kpaaxa nxituusy ksa tap skiño aan lëew byab axte laañee son. ⁶ Tsiñee lëen big kex par kuy nyëen dyon pe cos kë lo ladx ko, lëen kon kchëlo ma nii sob tap niy, kchëlo ma tox, ni kchëlo mëel, ni kchëlo ma nii sob xikw. ⁷ Aan lëen biñ tsiy tu xaa nii në lon: “Pedre, kuso, beety ma gue aan taw ma.” ⁸ Per lëen chëp: “Chilodyo, por wi ma nii xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo nii mbaña karty kawaa ma nii nonguialdy ktyaaw.” ⁹ Tsigo lëe tsiy xaa nii sëed kpaaxa në lon stub: “Kñeedyoo nii chilody kaawoo nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.” ¹⁰ Tson vult biña tsiy xaa go. Loxsye ngo lëe ladx ko byëp kpaaxa stub. ¹¹ Wor go kazh lëe tson xaa kwlañ lidzy xaa nii kwlësaa. Cesarea pchoo xaa biid kyub xaa naa. ¹² Aan lëe Kyalbini Ntson në lon: “Kunal, jkañdy kikoo.” Wi ksa xoop xaa re kwsënal naa, ksa noo psyëeb leñ lidzy tu xaa ¹³ nii bitiits loo noo xa byaklo tu angly chilidzy xaa chëb: “Pxaal meñ leñ kyedzy Jope tsitsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak meñ Pedre. ¹⁴ Aan lëe Pedre kë xa telaal ni xa telaa meñ liidzyoo lo tol.” ¹⁵ Tsiñee lëen bislo xñen, lëe Kyalbini Ntson nii klootyee kwsëeb leñ styoo no kwsëebak leñ styoo meñ go. ¹⁶ Tsigo lëen psaladzy xtiits Jesús tsiñee chëb xaa: “Nli nii lëe Juan pchoobnis con nis sye, per lëe do chobnis con Kyalbini Ntson.” ¹⁷ Por ngo, deellëe wi lo meñ sit ko pteedy Dios xKyalbini Ntson, ¿cho nakaa parñee jkaan Dios? Por singo gak bneetsy xaa Kyalbini Ntson lo no.

¹⁸ Tsiñee lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Jerusalén lox biñ ngo, kwneedre xaa, sink lëe xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:

—¿Wi meñ sit tsigo busy kteelaa Dios lo tol ni wi meñ sit jkaa kyalmbañ nii xnitylody!

Meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios

¹⁹ Loxsye kuty Xteb, ndaly kyalnë nii kwtedy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan no meñ go pxooñ ptsiñ axte Fenicia, Chipre ni Antioquía. Nonstye lo meñ Israel kwnee meñ go cho nak Jesús. ²⁰ Per lëe bla xaa Chipre ni xaa Cirene nii xniladzy xtiits Dios ptsiñ leñ kyedzy Antioquía aan wi lo meñ sit kwnee xaa cho nak Jesús. ²¹ Lëe Dios kokni xaa, aan ndaly meñ go ptikche styoo lo Dios aan lëe meñ go bniladzy xtiits Dios. ²² Tsiñee lëew biñ meñ nii xniladzy nii no Jerusalén, lëe xaa pxaal Bernabé kyedzy Antioquía. ²³ Tsiñee lëe Bernabé ptsiñ, ble xaa kon xaa xkyaalnsaak Dios aan lëe xaa kwnab nii ksaandy meñ go xtiits Dios. ²⁴ Tu xaa buen nak Bernabé. Nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo xaa ni nyoo nii tyub styoo xaa xniladzy xaa xtiits Dios. Aan ndaly meñ go big lo Dios.

²⁵ Loxsye ngo lëe Bernabé si Tarso sikyub Saulo. Aan tsi lëe xaa ptsil xaa, lëe xaa kuni xaa Antioquía. ²⁶ Nder tu iz kwlës xaa lo meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios aan ndaly meñ beeb kseedy xaa. Lëe meñ Antioquía klootyee kwnee lo meñ nii no xlad Jesús Cristiañ.

²⁷ Leñ tse go lëe bla profet pchoo Jerusalén kwey Antioquía. ²⁸ Lëe tu profet nii pcholë Agabo kusoli lady meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan por Kyalbini Ntson lëe xaa kwnee nii lëe kpiñ kiid tyub lo kislyu, aan nli gaa lëe kpiñ go biid iz nii kwnabey Claudio. ²⁹ Tsigo lëe meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios kwnee dyon xa kuñ xaa yudar meñ nii xniladzy nii no Judea. ³⁰ Aan lëe xaa ptop nii pchilootyee lo xaa par kxaal xaaw lo kchë xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no tyub Judea. Lëe Saulo ni Bernabé kuni kchë nii ptop meñ go.

12

Lëe Pedre no skiib

¹ Leñ tse go lëe rey Herodes bislo psaksi bla meñ nii xniladzy xtiits Dios. ² Lëe xaa pxaal soldad kukyeety betsy Juan nii pcholë Jacob con spad, ³ aan como kon xaa nii byo kchë

ngo styoo meñ Israel, lëe xaa kwnabey pkaa wi Pedre. Kchë ngo beeñtsyey xaa leñ tse nii chak lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur. ⁴ Loxsye pkaa Pedre, lëe Herodes kwloo xaa skiib, aan tap tiy soldad kwënap xaa, tap kaa soldad tu tiy. Nladzy Herodes kwii xaa Pedre loxsye te paskw parñee kñab meñ kyedzy kety Pedre. ⁵ Per nikxe nii tsiitsy kwyo Pedre skiib, tugak kwnab meñ nii nak ksa xaa nii kakni Dios xaa.

Lëe Dios xkwii Pedre skiib

⁶ Kyool nii kxe kwii Herodes Pedre par kñab meñ kyedzy kety Pedre. Lëe Pedre nixyesy leñ skiib nxituusy ña xaa con chop lë caden. Nix kaa tuga soldad kwi xaa, ni lëe stubla gaa soldad nche nap chu skiib, ⁷ tsiñee lëe tu xangly Dios ptsiñ, aan lëe tu bini ngol kwë leñ skiib. Lëe angly pteexug kwi Pedre par kna Pedre, aan lëe angly chëb:

—Sinusy kuxche.

Tsigo lëe caden nii nxituu ña Pedre byak, ⁸ aan lëe angly chëb:

—Kokw xaboo ni pkëëniy laboo.

Loxsye beeñtsyey Pedre nii kwnabey angly, lëe angly chëb:

—Pix xkaxkeemoo aan ténal naa.

⁹ Lëe Pedre sinal xitsy angly, nandy xaa dyon pe nli nii chop xaa angly si ote nli dyo yak. Soot xaa nii lo mgaan chan xaa kchë ngo. ¹⁰ Per klo lo tub tiy soldad nii nche nap kwtedy xaa. Loxsye ngo lëe xaa kwtedy lo stub tiy soldad nii nche nap stub lugar. Aan tsiñee lëe xaa ptsiñ chu puert kiib ngol nii kë chu nëz, lëe puert ko byaly xaly aan lëe xaa pchoo. Loxsye kwsë xaa xisy wiñ, lëe angly psaan xaa. ¹¹ Axte tsigolye lëe Pedre byaabini aan lëe xaa chëb:

—Na si nagon, chanaa nii nli lëe Dios pxaal xangly biidlii naa ña Herodes ni biid kteelaa naa lo kchë nii kokladzy meñ Israel nyuñ xaa naa.

¹² Ngo nladzy Pedre lëe xaa si lidzy Mariy, xña Juan, xaa nii kwnee gak meñ Marcos. Ndaly meñ pkaal lsa siko par kutiitsni meñ Dios. ¹³ Tsiñee lëe xaa pseetsy chu puert nii kë nëz chu nëz, lëe tu kwnaa nii tugak xkyë tsiñ nii pcholë Rode kukuy dyon chow. ¹⁴ Tsiñee lëe me byuumbey tsy Pedre, pxaldy me chu puert, sink lo kyalwle go lëe me bikche sey me leñ yu stub, sikni me tiits nii lëe Pedre so chu puert.

¹⁵ Per lëe meñ nii ncheno leñ yu chëb lo me:

—¡Chak wetyoo!

Per tugak ndip xtiits me nii nli lëe xaaw. Lëe kchë meñ go chëb:

—Lëdy xaaw, buty xangly xaaw.

¹⁶ Lëe Pedre gaa tugak no kseetsy chu puert. Aan tsiñee lëe meñ pxaly chu puert, psee meñ kon meñ nii nli lëe xaaw. ¹⁷ Per lëe xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse meñ, aan lëe xaa bitiits xa kulii Dios xaa skiib, ni lëe xaa chëb:

—Kol kutiits nrii lo Jacob ni lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.

Loxsye ngo lëe xaa pchoo, lëe xaa si stub lugar.

¹⁸ Tsiñee lëe lyu byaani, xyeñdy soldad dyon xa kuñ xaa, porñee nandy xaa pe kok Pedre. ¹⁹ Lëe Herodes kwnabey kok wyub Pedre, aan como ptsildy xaa xaa, lëe xaa kwtsyetsy xaa nii kwënap chu skiib aan lëe xaa kwnabey kuty xaa. Loxsye ngo lëe Herodes pchoo Judea, lëe xaa si Cesarea.

Xkyalkuty Herodes

²⁰ Leñ tse go lëe Herodes xlëe lo meñ Tiro ni Sidón, per lëe chop kyedzy ko kwnee dyon xa tsinee xaa lo Herodes. Tsigo lëe xaa byub mod kwnee xaa lo Blasto, tu xaa nii tugak so kex lo rey Herodes. Lëe Blasto kwnee lo Herodes parñee klëëdre xaa lo chop kyedzy ko, porñee tañ nii xñabey Herodes xchoo nii xtyaaw xtañ meñ Tiro ni meñ Sidón. ²¹ Lëe Herodes kwle tu tse nii tsinee chop kyedzy ko lo xaa. Aan tsi lëe tse go kol, lëe Herodes kokw xab lni ni lëe xaa kwsob lo xyakxily xaa leñ yulyey aan lëe xaa bislo kwnee xaa lo meñ go. ²² Tsi lëe meñ go biñ tsy xaa, lëe meñ go bislo kwchuptsyë xñee:

—¡Lëdre xaa lo kislyu ngue nonee, sink tu dioslew!

²³ Wor go kash lëe tu xangly Dios beeñ ksakñe Herodes aan lëe msyog beety xaa porñee beeñ ksakty xaa Dios.

²⁴ Lëe meñ nii pkëetyag ni bniladzy xtiits Dios ptyalyre.

²⁵ Tsiñee lëe Bernabé ni Saulo byal xtsiñ, lëe xaa bi Jerusalén, aan lëe xaa biy Juan, xaa nii xñee gak meñ Marcos.

13

Lëe Saulo ni Bernabé chislo lo tsiñ nii pteedy Dios lo xaa

¹ Kwoyo profet ni maestre lady meñ Antioquía nii bniladzy xtiits Dios. Lëe lë xaa nrii: Bernabé, Simoñ (Yeesy kwnee meñ lo Simoñ), Lucio xaa Cirene, Manaén (xaa nii kwroob tusyke chop Herodes, xaa nii kwnabey Galilea) ni Saulo. ² Lëe tu tse, lëe meñ ncheyutiitsni Dios ni tawdy meñ go par kuuñ ksak meñ go Dios. Lëe Kyalbini Ntson chëb:

—Kol kwixaa Bernabé ni Saulo par kuuñtsyey xaa tu tsiñ nii ktedyaa.

³ Loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëe xaa pxob ña xaa kik Saulo ni Bernabé aan lëe xaa psonëz xaa.

Lëe Saulo ni Bernabé xtsiñ Chipre

⁴ Lëe Kyalbini Ntson pxaal Bernabé ni Saulo kyedzy nii lë Seleucia aan siko lëe xaa kwoyo barkw par tsi xaa Chipre. ⁵ Tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy nii lë Salamina nii nche Chipre, lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios leñ xiktoo meñ Israel. Wi Juan kunal kuñ xaa yudar. ⁶ Aan lëe xaa kwte tyub lo kislyu wiñ go ptsiñ xaa axte Pafos. Siko lëe xaa kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Barjesús nii nak bruj. Tu wnee xuuy nak xaa, xñee xaa nii xtiits Dios xñee xaa. ⁷ Lëe bruj ko kok xamigw xtisy Chipre nii pcholë Sergio Paulo. Tu xaa nyaani kok xtisy ko, lëe xaa kwnabey koktsyetsy Bernabé ni Saulo, parñee jkëetyag xaa xtiits Dios. ⁸ Per lëe bruj Barjesús, xaa nii pcholë gak Elimas, kokladzy nsyonlë parñee nilasty xtisy xtiits Dios. ⁹ Tsigo lëe Saulo, xaa nii pcholë gak Pable, buy lo bruj ko, nyoo nii no Kyalbini Ntson leñ styoo Saulo, ¹⁰ aan lëe xaa chëb:

—¡Sinak xaatox nakoo! ¡Ngo nii xñee xuuyoo ni ngo nii xyody cos buen styool! ¿Penak nii tugak sonlël lo xnëz tubli Dios? ¹¹ Lëe na lëe Dios ksaksi lii. Lëel kyaan ciegw aan ndaly kpidz kchilody kanoo lo xbini ngbidz.

Wor go kazh lëe bruj ko byaan ciegw, aan lëe xaa byub dyon cho señ ña xaa porñee chandy xaa. ¹² Tsiñee lëe xtisy kon kchë ngo, lëe xaa bniladzy xtiits Dios, aan psee xaa biñ xaa xtiits Dios.

Lëe Pable ni Bernabé xtsiñ kyedzy Antioquía nii ngab Pisidia

¹³ Lëe Pable byo barkw chu nis Pafos ksa xcombañer par tsi xaa Perge, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Panfilia. Per lëe Juan pchoxso lo xaa, aan lëe Juan sey Jerusalén.

¹⁴ Loxsye kwte xaa Perge, lëe xaa ptsiñ Antioquía, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Pisidia. Lëe tsi lëe tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ kol, lëe xaa kwsëeb ktoo aan lëe xaa kwsob.

¹⁵ Loxsye pkab libre ley ni libre nii pkëe profet, lëe xaa nii xñabey leñ ktoo chëb lo xaa:

—Beetsy, deelñee chakladzy to kñee do choplan xtiits to lo meñ, schilo kñee dow nina.

¹⁶ Tsigo lëe Pable kuso, aan lëe xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse meñ, chëb xaa:

—Kol kono, meñ Israel, ni kchësy to siñee xtsyeb to Dios: ¹⁷ Lëe xDios meñ Israel kwle pxusykoltoo no ni lëe Dios beñ ktyaly xaa axte kok xaa tu kyedzy ngol worñee bii ncheno xaa Egipto. Siko kok xaa meñ sit. Loxsye ngo por xkyalwnabey Dios lëe xaa pchoo tañ go. ¹⁸ Choow iz pxekw Dios lo pxusykoltoo no tañ pidzy nii kwtedy xaa, ¹⁹ ni lëe xaa bnitylo kadzy kyedzy ngol nii nche nëz tañ nii lë Canaán par ktee xaa xilyu meñ go lo pxusykoltoo no. ²⁰ Tap kyoow grol iz kwë pxusykoltoo no singo. Loxsye ngo lëe Dios pso juesy kwnabey lo pxusykoltoo no. Lëe profet Samuel kok lultime juesy.

²¹ Loxsye ngo lëe pxusykoltoo no kwnab tu rey lo profet Samuel, aan lëe Dios pso Saúl xiñ Cis nii sëed lo xtiy Benjamín kok rey. Choow iz kwnabey Saúl lo pxusykoltoo no.

²² Lëe Dios kwlii Saúl, aan lëe xaa pso David kok David rey, chëb xaa: “Lëe David xiñ Isaí nak tu xaa nii xyo styoon ni suuñtsyey xaa kchë nii chakladzyaa.” ²³ Lo xtiy David sëed Jesús, xaa nii pxaal Dios biid kteelaa meñ Israel, sinak nii psaanle Dios tiits. ²⁴ Klo Juan

biid lo xaa. Lëë Juan bluuy xtiits Dios kchë lo meñ Israel, xñee Juan nii no nii ktikche meñ styoo lo Dios ni chobnis meñ. ²⁵ Aan tsiñee lëë xtse Juan mer ksa, lëë Juan chëb: “Lëdy naa nak xaa nii nladzy to nii nakaa. Per skere sëed tu xaa nii mastre non lon, por naa ni parñee kliityaa lab xaa xkiindyaa.”

²⁶ Kol kono gaanoo, beetsy, kchësy to siñee sëed to lo xtiy Abraham ni kchësy to siñee xtsyeb to Dios. Lëë Dios pxaal tiits re lo no parñee kñë xaa xa telaa no. ²⁷ Koknandy meñ nii no Jerusalén ni koknandy xaa xñabey cho kok Jesús. Ni byeñdy xaa kchë kitsy nii pkëë profet nii xkab leñ ktoo ksatyee tse nii xiladzy meñ lo tsiin. Por ngo lëë xaa beeñ cumplir nii pkëë profet tsi lëë xaa beety Jesús. ²⁸ Aan nikxe gaa ni tu pe beeñtsyeydy Jesús par kety xaa, lëë meñ kwnab lo Pilat kuty xaa. ²⁹ Tsiñee lëë Jesús lox kwtedy kchë nii kë leñ xkitsy Dios nii no tedy xaa, lëë meñ blity xaa lo crusy aan lëë meñ pkeetsy xaa. ³⁰ Per lëë Dios beeñ kpañ xaa. ³¹ Aan ndaly kpidz byaklo Jesús lo kchë meñ nii kwënsë ksa xaa tyub Galilea ni Jerusalén, aan lëë kchë meñ go chutiitso lo meñ nina.

³² Por ngo nii lëë noo xñee tiits ntson nii psaan Dios lo pxusykooltoo no lo do. ³³ Lëë noo syoopnii xtiits Dios lo do. Kchë nii byaan Dios tiits ksa pxusykooltoo no, lëëw beeñ xaa cumplir lo no nii nak no xiñ pxusykooltoo no. Lëë xaa beeñ kpañ Jesús sinak nii kë leñ salmo dos nii xñee sinrii: “Lii nak xiñaa. Naa bnetsy kyalmbañ lool natse.” ³⁴ Kweel Dios nii lëë xaa kuuñ kpañ Jesús parñee kpikchedre kety Jesús. Leñ kitsy nii kë xtiits xaa chëb xaa sinrii: “Lëen kne kchë kyalnsaak nii chëpaa lo David lool.” ³⁵ Por ngo leñ kitsyak nii kë salmos xñee: “Klaadyoo kyodz xcuerp xaa nii xsoob xtiitsoo.” ³⁶ Ni nan gaa to xa beeñtsyey David kchë nii kwnabey Dios xtiemp xaa. Loxsye ngo lëë xaa kuty sinak nii kuty kchë pxusykooltoo xaa aan lëë xcuerp xaa byodz. ³⁷ Per byosty xcuerp Jesús, xaa nii beeñ kpañ Dios. ³⁸⁻³⁹ Por ngo, beetsy, lëë noo syoopnee lo do nii lëë Jesús nak xaa nii xteelaa meñ lo tol. Por kchë tol nii pchilody xley Moisés ntsily, lëë Jesús xtsilyo, deelñee kniladzy to xtiits xaa. ⁴⁰ Kol kap cuent, toontlaa ktsyool do nii pkëë profet leñ xkitsy Dios tsiñee chëb xaa:

⁴¹ Kol kono gaanoo kchësy to siñee xidzyni do xtiits Dios, kol ktsyeb aan kol kety, porque naa nii nakaa Dios, lëen kuuñtsyey tu cos nii iip knilasty to, nikxe cho kutiitso lo do.

⁴² Tsiñee lëë Pable ni Bernabé pchoo ktoo, lëë meñ chëb nii kpikche xaa stub par kñeere xaa kchë ngo stu tse nii xiladzy meñ lo tsiin. ⁴³ Ndaly meñ Israel ni ndaly meñ sit nii kwsëeb xlad meñ Israel kunal Pable ni Bernabé tsi lëë ktoo kwlox. Aan lëë Pable ni Bernabé kwnab nii ksaandy kchë meñ go xtiitsli Dios.

⁴⁴ Lëë ptsiilo xmal, tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin, ndaly meñ kyedzy ptyop par jkëëtyag meñ xtiits Dios. ⁴⁵ Per tsiñee lëë meñ Israel kon nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa blëë aan lëë xaa kwlootsyetsy Pable. ⁴⁶ Per ptsyebty Pable ni Bernabé. Lëë xaa kwee, chëb xaa:

—No nii klo lo do kluuy noo xtiits Dios nii nak to meñ Israel, per como xsaldy tow, ni soot to nii chigaldy jkaa do tu kyalmbañ nii nitylody, lëë noo kyoneew lo meñ sit. ⁴⁷ Por singo kwnabey Dios lëë noo, në xaa:

Lëen pso lii sinak tu bini, parñee ksaaniil kchë lo meñ nii nche lo kislyu, ni lëen pso lii parñee tsineel xa telaa meñ nii nche tyub lo kislyu lo tol.

⁴⁸ Tsiñee lëë meñ sit biñ ngo, ble xaa, xñee xaa xaatke ntson Dios, aan lëë xaa nii nonguial le jkaa kyalmbañ nii nitylody bniladzy xtiits Dios. ⁴⁹ Por ngo ndaly meñ pkëëtyag xtiits Dios tyub tañ go. ⁵⁰ Per lëë meñ Israel kwlootiits bla kwnaa rikw nii tugak chi ktoo ni bla xaa non nii no kyedzy ko parñee ktilyni xaa Pable ni Bernabé tsiin kchoo xaa tañ go. ⁵¹ Tsigo lëë Pable ni Bernabé kwtsib yuti nii xña niy xaa parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ, aan loxsye ngo lëë xaa si stu kyedzy nii lë Iconio. ⁵² Per pe pseedy kchë meñ nii bniladzy xtiits Dios. Tugak ble meñ go ni nyoo gaa nii no Kyalbini Ntson leñ styoo kchë meñ go.

14

Lëe Pable ni Bernabé xtsiñ leñ kyedzy Iconio

¹ Tsiñee lëe Pable ni Bernabé ptiñ leñ kyedzy Iconio lëe xaa kwsëeb leñ xiktoo meñ Israel chop xaa, aan lëe xaa bislo kwnee xaa xtiits Dios, aan ndaly meñ Israel ni meñ sit bniladzy xtiits Dios. ² Per lëe meñ Israel nii koklasty niladzy xtiits Dios pkiily meñ sit parñee ktilyini xaa kchë meñ nii bniladzy. ³ Por ngo mastre xtse kwlës apostle leñ kyedzy ko. Nder confians bluuy xaa xtiits Dios, ni lëe Dios kaa bluuy lo meñ nii nli xtiits Dios xñee xaa, porñee ptee Dios tiits beeñtsyey xaa kyalntson. ⁴ Per lëe meñ kyedzy ko kok chop tiy. Grol meñ pchoo xfavor meñ Israel, lëe stu grol meñ pchoo xfavor apostle. ⁵ Tsigo lëe meñ Israel ni meñ sit bitiits ksa xaa xñabey parñee ksaksi xaa ni kuty xaa apostle lo kyo. ⁶ Per tsiñee lëe Pable ni Bernabé byeño, lëe xaa pxooñ, lëe xaa si nëz Listra ni Derbe. Chop kyedzy ko ngab Licaonia. ⁷ Wi tañ go bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

Lëe meñ xtee kyo Pable leñ kyedzy Listra

⁸ Leñ kyedzy Listra kwyo tu xaa nii chilody së. Destye nii koly xaa ndaandy niy xaa, aan lo nii mbañ xaa karty së xaa. ⁹ Lëe xaa sob jkëetyag nii xñee Pable aan tsi lëe Pable buy lo xaa byeñ Pable nii xniladzy xaa nii schilo kuuñ kyak Dios xaa. ¹⁰ Tsigo nguiedzy kwnee Pable, chëb Pable lo xaa:

—Kuso, beeñ tubli niyoo.

Aan lëe xaa nii xsyëdy ko kwyasklaa, lëe xaa kwsoli aan lëe xaa bislo kwsë xaa. ¹¹ Tsiñee lëe meñ kon nii beeñtsyey Pable, lëe meñ bislo chuptyyë xñee con tiitsë Licaonia:

—¡Lëe dios byety kpaá sëed kan lëe no! ¡Nyaa xaa si nyaa meñ!

¹² Xñee meñ nii lëe Bernabé nak dios nii lë Zeus aan lëe Pable kwnee meñ dios Hermes, porñee lëe Pable nak xaa nii xñee. ¹³ Ni lëe pxosy nii xkyënap xiktoo dios Zeus nii sob chu kyedzy biidni yosy ni tukyoo chu puert ktoo par kokon xaa ma lo Pable ni lo Bernabé kchë xaa meñ. ¹⁴ Per tsiñee lëe Bernabé ni Pable byeñ kchë nii noyuuñtsyey meñ, lëe xaa pchos xab xaa parñee kyeñ meñ nii xyody nii noyuuñtsyey meñ styoo xaa, aan lëe xaa kwsëeb lady meñ xñee xaa:

¹⁵ —¡Kol kono! ¿Penak nii chuuñtsyey do singue? Sinakak to nak noo, lëdy dioos noo. Lëe noo syoop kluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo do. Kol ksaan kchë ximdyo do par kniladzy to Dios mbañ nii psaa kpaá ni kislyu ni nistoo ni kchësy cos nii no lo kislyu. ¹⁶ Kwyo tu tiemp nii lëe Dios blaá beeñtsyey meñ nii kwlaañtyee styoo meñ. ¹⁷ Per psandy xaa meñ, sink tugak kokni xaa meñ, aan por kchë xkyalnsaak xaa lëe xaa bluuy nii buen xaa. Por lëe xaa xaal kyo parñee kak xkwaa do ni lëe xaa xnee nii kaw do parñee kle do.

¹⁸ Aan nikxe chëb xaa kchë ngo, neñ beeñ xaa gan nii beejty meñ yosy par kokon meñ ma lo xaa.

¹⁹ Lëetyee gaa leñ tse go lëe bla xaa Israel nii no Antioquía ni Iconio ptiñ, aan lëe xaa pkiily meñ Listra par kteekyo xaa Pable. Lëe xaa pteekyo Pable ni lëe xaa kwtopxax Pable, kukchon xaa Pable tublad chu kyedzy, nladzy xaa nii kuty Pable. ²⁰ Per tsiñee lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyop kyako Pable, lëe xaa kuxche aan lëe xaa byo leñ kyedzy stub. Lëe byaani lyu, lëe xaa si kyedzy nii lë Derbe chop xaa Bernabé.

²¹ Lëe xaa bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ Derbe, aan ndaly meñ kyedzy ko bniladzy. Loxsye ngo lëe xaa bikche sey xaa nëz Listra ni Iconio ni Antioquía stub. ²² Kchë kyedzy nii ptedy xaa pchooblady xaa styoo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, xñee xaa nii no nii tugak kniladzy meñ, ni xñee xaa nii parñee syëeb no laañee xñabey Dios no nii tyeedy no ndaly lo kyalnë. ²³ Ksa kyedzy nii ptedy xaa pso xaa xaa kol nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Aan loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëe xaa kwnab nii kakni Dios ksa xaa kol nii pso xaa.

Lëe Pable ni Bernabé xtsiñ Antioquía stub

²⁴ Kwte xaa nëz Pisidia par ktsiñ xaa xtañ meñ Panfilia. ²⁵ Loxsye bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús leñ kyedzy Perge, lëe xaa ptiñ Atalia. ²⁶ Siko lëe xaa byo barkw,

lëe xaa sey kyedzy Antioquía, sikni xaa tiits lo meñ nii xniladzy nii lëe xaa byal tsiin nii pxaal Dios xaa. ²⁷Tsiinee lëe xaa ptsiin Antioquía, lëe xaa ptop kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëe xaa bitiits kchë cos nii beeñtsyey Dios, ni lëe xaa bitiits xa ptee Dios tiits nii wi meñ sit kniladzy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. ²⁸Xtse kwlës Pable ni Bernabé lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy ko.

15

Lëe Pable ni Bernabé chi Jerusalén

¹Lëetyee gaa leñ tse go, lëe bla xaa Judea ptsiin Antioquía, aan lëe xaa bislo xñee xaa lo meñ nii xniladzyle xtiits Dios: Chilody telaa do deelnee tsobeydy to sinak nii xñabey xley Moisés. ²Por ngo lëe Pable ni Bernabé ptilytiitsni xaa go. Nroob kok xtily xaa, lëe byalo lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable ni Bernabé ni stubla xaa nii xniladzy Jerusalén par tsinabtiits xaa lo apostle ni lo kchë xaa kol dyon xa kak tily go.

³Lëe meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios kwloonëz xaa, aan tsi lëe xaa kwtedy xtañ meñ Fenicia ni Samaria, lëe xaa bitiits nii wi meñ sit bniladzy xtiits Dios. Aan kchësy meñ nii biñ ngo ble.

⁴Tsiinee lëe Pable ni Bernabé ptsiin Jerusalén, lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni apostle, ni kchësy xaa kol kuktsiil nëz xaa, aan lëe xaa bitiits kchë nii beeñtsyey Dios.

⁵Per lëe bla xaa fariseo nii xniladzy xtiits Dios chëb:

—No nii tsobey kchë meñ sit nii xniladzy xtiits Dios, ni no nii kuuñtsyey meñ sit kchë nii xñabey xley Moisés.

⁶Tsigo lëe apostle ni lëe xaa kol ptyop par kutiits xaa dyon xa kak tily go. ⁷Loxsye kok xtse nche ktilytiits xaa, lëe Pedre kuso chëb:

—Beetsy, nan do gon nii penaadle lëe Dios kwle naa lady to par kluyaa xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús lo meñ sit parñee wi kchë meñ go kniladzy. ⁸Lëe Dios nii nan kchë nii xsya styoo no, bluuy nii wi meñ sit schilo telaa lo xtol. Lëe xaa pteedy xKyalbini Ntson xaa lo meñ sit sinak nii bneetsyak xaa Kyalbini Ntson lo no. ⁹Lëdy wi Dios xkwe meñ. Tugak nak no lo Dios, ni wi gaa xtol kchë meñ sit ptsily xaa porñee bniladzy meñ sit xtiits xaa. ¹⁰Lëe na, lëe do noyuuñ klëe Dios, porñee chakladzy to jkoy do meñ sit tu yow ni nii pxusykoltoo no ni lëe no chilody kooy. ¹¹Buendy gon no kik to, por nan buen do nii por xkyaalsaak Jesús xtyelaa no lo tol. Singo gak kaa xtyelaa kchë meñ sit nii xniladzy.

¹²Tsigo tsesy kwche xaa go, mentre lëe Pable ni Bernabé bitiits kchë kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey xaa lady meñ sit laañee kwey xaa. ¹³Tsiinee lëe Pable ni Bernabé lox kwnee, lëe Jacob chëb:

—Beetsy, kol kon choplan xtitsaa gaano. ¹⁴Lëe Pedre gon bitiits lo no nii wi meñ sit xkëstyoo Dios. Por ngo, wi meñ sit kwle xaa. ¹⁵Ni leñ xkitsy kaa Dios pkëe profet sinrii:

¹⁶Sitsiin tse nii lëen ktop kchë meñ Israel nii ngab lo xtiy David stub,

ni sitsiin tse nii lëen kwek meñ go laañee kwche meñ go klo,

¹⁷parñee kchësy meñ ktikche styoo lon,

ni parñee kchësy meñ sit nii kwlen kpig lon.

¹⁸Lëe Dios kwnee kchë tiits re,
destye tiemp pxaal xaa xtiits xaa.

¹⁹Sootaa gon nii nongualdy jkaal no meñ sit nii xniladzy xtiits Dios. ²⁰Lëew comñee kxaal no tublë kitsy lo meñ sit parñee kawtre meñ sit kchë cos nii chokon lo mdyo, ni tsonidy meñ sit stu meñ deel no tsiil meñ sit, ni kawdy meñ sit ma nii xiyañ, ni kawdy meñ sit cheñ. ²¹Ni ksatyee gaa tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin xkab xley Moisés leñ kchë ktoo destye tyub tiemp.

²²Tsigo lëe apostle, ni lëe xaa kol ni lëe kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios byaan tiits nii lëe xaa kwe bla xaa nii no lady xaa tsinal Pable ni Bernabé Antioquía. Lëe xaa pso Judas, xaa nii pcholë gak Barsabás, ni lëe xaa pso Silas. Xaa non nak chop xaa go lady meñ nii xniladzy xtiits Dios. ²³Loxsye ngo lëe xaa pkëe tublë kitsy nii koy xaa nii tsi. Sinrii xñee leñ kitsy ko:

“Lëe noo nak apostle. Lëe noo xkëeptyux lëe do nii nak to meñ sit ksa noo xaa kol. Kchë do siñee ncheno do Antioquía, ni Siria ni Cilicia xkëeptyuux noo lëe do. ²⁴ Ptsyon noo nii lëe bla xaa nii pchoo nu biid kteenë lëe do ni biid jkan kik to. Lëdy lëe noo pxaal xaa. ²⁵ Por ngo lëe noo byaantiits kchëe noo, aan lëe noo pso bla xaa nii kiid tedy lo do ksa xaa betsy no Bernabé ni Pable. ²⁶ Ndalye vuelt notelaa Bernabé ni Pable kety xaa porñee xsoob xaa xtiits Jesucrist. ²⁷ Lëe noo xaal Judas ni Silas tsiin yuub xaa kñë lo do xa nak kchë cos nii kë leñ kitsy nii xaal noo lo do. ²⁸ Porque buen kwxaak Kyalbini Ntson ni buen kwxaak noo, nii ktsiibtire noo pe stu cos lady to, xaktyee nii precisy sye ²⁹ nii kawdy to xpëel kchë ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy to cheñ, ni kawdy to xpëel ma nii xiyañ, ni tsonidy to stu meñ deelñee no tsiil do. Deelñee kuuñtsyeydy to kchë cos re, buen tsi do. Kakni Dios to dyon.”

³⁰ Loxsye kwloonëz apostle xaa, lëe xaa sinal Bernabé ni Saulo Antioquía. Tsiñee ptsiñ xaa, lëe xaa ptop kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëe xaa ptee kitsy nii sinyo xaa. ³¹ Aan tsiñee lëe kitsy ko lox pkab lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, kchë meñ go ble porñee pchooblady tiits ko styoo meñ. ³² Aan como wi Judas ni Silas xñee tiits nii xaal Dios, lëe xaa pchooblady kchë styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios. ³³⁻³⁴ Lëe kwloxo bla kpidz ngui psonëz meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa parñee kyey xaa lo meñ nii pxaal xaa. ³⁵ Per lëe Pable ni Bernabé byaan Antioquía aan lëe xaa bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ksa xaa stubla meñ nii xniladzy.

Lëe Pable ni Bernabé xlë

³⁶ Lëe kok xtsew, lëe Pable chëb lo Bernabé:

—Kol tsoo kchë kyedzy laañee bluuy no xtiits Dios parñee tyon no dyon xa no kchë meñ nii bniladzy.

³⁷ Lëe Bernabé kokladzy nii wi Juan, xaa nii xñee gak meñ Marcos nyinal. ³⁸ Per kwnëdy Pable porñee nche gak Pable ni Bernabé leñ kyedzy Panfilia, lëe xaa bikche, kunaldy xaa axte nyal tsiñ. ³⁹ Lëe xaa ptilytiits chop xaa, lëe byalo lëe xaa blë lsa. Lëe Bernabé kwyo tu barkw nii si nëz Chipre chop Marcos. ⁴⁰ Lëe Pable gaa kwle Silas. Loxsye kwnab meñ nii xniladzy xtiits Dios por lëe xaa lo Dios, lëe xaa pchoo, ⁴¹ aan lëe xaa kwtedy nëz Siria ni nëz Cilicia xchooblady xaa styoo kchë meñ nii xniladzy.

16

Lëe Timoteo ni Silas chinal Pable

¹ Lëe Pable ni Silas ptsiñ kyedzy nii lë Derbe. Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ stu kyedzy nii lë Listra. Siko lëe xaa kuktsiil tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii lë Timoteo. Xiñ tu kwnaa Israel nii xniladzy nak xaa, per xaa griego nak pxosy xaa. ² Kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz Listra ni Iconio kwnee nii buen Timoteo. ³ Por ngo lëe Pable kokladzy nii wi Timoteo tsinal, aan parñee kody xaa falt lo kchë meñ Israel nii no tañ go, lëe xaa kwlobey Timoteo. Por kchë meñ go nan nii xaa griego nak pxosy Timoteo. ⁴ Aan kchë kyedzy nii kwtedy xaa, lëe xaa kwnee kchë nii xñabey apostle ni xaa kol nii ncheno Jerusalén nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy. ⁵ Singo mod ni tu meñ nii xniladzy pchosody styoo, sink tse con tse lëe meñ nii xniladzy ptyalyre.

Lëe Pable chan tu xaa Macedonia lo mgaan

⁶ Blaady Kyalbini Ntson nyee xaa xtiits Dios xtañ meñ Asia. Por ngo lëe xaa kwte nëz xtañ meñ Frigia ni Galacia, ⁷ aan lëe xaa ptsiñ axte laañee chislo xtañ meñ Misia. Siko lëe xaa kokladzy nyi xaa nëz Bitinia, per blaady xKyalbini Jesús. ⁸ Por ngo lëe xaa koñee kwtedy Misia, lëe xaa ptsiñ Troas. ⁹ Siko lëe Pable kon tu xaa Macedonia lo mgaan nii soli xñee: “Beeñ favor kwte Macedonia par kuñoo lëe noo yudar.” ¹⁰ Siikñee lëe Pable lox kon xaa go lo mgaan, lëe noo pxixkwaa par kyo noo Macedonia, porñee byeeñ noo nii lëe Dios xkwetsy lëe noo parñee kluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús siko.

Lëe Pable ni Silas xtsiñ Filipos

¹¹ Lëe noo ptsyo barkw Troas, aan lëe noo syo tubli lo kislyu wiñ nii lë Samotracia. Lëe byaani lyu lëe noo ptsiñ kyedzy nii lë Neápolis. ¹² Siko pchoo noo, lëe noo syo Filipos. Lëe meñ Roma xñabey kyedzy ko. Tu kyedzy non nii ngab Macedonia nak Filipos. Ndaly kpidz blyëes noo kyedzy ko.

¹³ Lëe tsi lëe tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ kol, lëe noo pchoo leñ kyedzy, lëe noo syo tu chu kiigwpee laañee chikutiitsni meñ Israel Dios. Lëe noo psyoob siko, aan lëe noo bitiitsni kchë kwnaa nii ptyop. ¹⁴ Lidia lë tu kwnaa nii pkëetyag nii kwnee Pable. Tiatira lë xkyedzy me aan nonsyke ladx non xto me. Lëe Dios beeñ nii bniladzy me nii kwnee Pable porñee xtsyeb me Dios. ¹⁵ Lëe me kwchobnis kchë meñ lidzy me. Loxsyngoo lëe me në loo noo:

—Nan do gon nii xniladzyaa Dios, na kol tē kwēs to lidzyaa.

Aan lëe me beeñ gan, blyëes no lidzy me.

¹⁶ Lëe tu vuel, lëe noo syo laañee chutiitsni meñ Israel Dios, tsi lëe noo ptsiil tu kwnaa nii no tu kyalbini mal nii chuñ kyalnsiñ leñ styoo. Nroob tumi xtsiñaa me par xpixwan me porñee chuñ me kyalnsiñ. ¹⁷ Lëe me pchoonal lëe noo, chuptye me xñee me:

—Xtsiñ Dios nii sob kpaá chuñtsyey meñ gue, ni lëe meñ gue xluuy xa telaa do lo tol.

¹⁸ Ndaly kpidz kwë me singo, axte nii lëe me lox beeñ kyeedy Pable. Tsigoo lëe xaa bikche aan lëe xaa chëb lo kyalbini mal nii no leñ styoo me:

—Con xtiitspey Jesucrist xñen lool nii kchool leñ styoo kwnaa gue.

Aan wor go kazh lëe kyalbini mal go pchoo.

¹⁹ Per tsiñee lëe xpixwan kwnaa go byeñ nii chilodre ktsiñaa me tumi par lëe xaa, lëe xaa kwnaasy Pable ni Silas aan lëe xaa kukso xaa lo xaa xñabey chu yulyey. ²⁰ Lëe xaa ptsiñni Pable ni Silas lo xtsy aan lëe xaa chëb:

—Lëe xaa Israel re noyuuñ chop kik meñ xkyedzy no, ²¹ ni lëe xaa re no kluuy cos nii nongualdy kuuñtsyey no, porñee nak no xaa Roma.

²² Tsigoo lëe meñ blëe. Por ngo lëe xtisy kwnabey pchoo xab Pable ni xab Silas aan lëe soldad ptee xcheñ xaa. ²³ Loxsyngoo ptee xaa xcheñ xaa, lëe xaa kwloo xaa skiib, aan lëe xaa chëb lo xaa nii xkyënap skiib nii buen buen kyënap xaa Pable ni Silas. ²⁴ Tsiñee lëe xaa nii xkyënap skiib biñ ngo, lëe xaa kulo xaa axte xan skiib ni lëe xaa pxituu niy xaa lady chop lë yag.

²⁵ Per lëe koko wrol kyool, lëe Pable ni Silas noyutiitsni Dios, ni lëe xaa noyool lo Dios, ni lëe stubla gaa xaa nii no skiib nojkëetyag, ²⁶ tsiñee kolpsyee lëe tu xu bni aan lëew beeñ kxisy kchë xcimient skiib. Aan wor go kazh lëe kchë puert skiib byaly, ni lëe caden nii nxituu kchë meñ nii no skiib byak. ²⁷ Tsi lëe xaa nii xkyënap skiib bna, kon xaa nii lëe kchë puert sinyaly. Lëe xaa kwlii xispad xaa par kuty xaly xaa xaa, porñee nladzy xaa nii kchë meñ nii no skiib pxooñ. ²⁸ Per lëe Pable kwchuptsyë chëb:

—Ksaksidyoo lii, por kchësy noo ncheno nu.

²⁹ Tsigoo lëe xaa nii xkyënap skiib kwnab bini, aan lëe xaa kwsëeb wxooñ leñ skiib. Xisy xaa, lëe xaa psoxib lo Pable ni lo Silas. ³⁰ Loxsyngoo kwlii xaa Pable ni Silas skiib, lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—Kol nē dyon pe cos kuuñtsyeyaa parñee telaan lo tol.

³¹ Lëe Pable ni Silas kwëb chëb:

—Bniladzy xtiits Jesucrist tyub styool aan lëel telaa lo tol kchëel meñ liidzyoo.

³² Lëe Pable ni Silas bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo xaa ni lo kchë meñ nii ncheno lidzy xaa. ³³ Aan wor kyool go, lëe xaa nii xkyënap skiib kwtiib lady Pable ni lady Silas laañee bnek ni lëe xaa kwchobnis kchë meñ lidzy xaa. ³⁴ Loxsyngoo lëe xaa kuni Pable ni Silas lidzy xaa, aan lëe xaa ptee nii taw xaa, ni lëe xaa ble porñee kchë meñ lidzy xaa bniladzy xtiits Dios.

³⁵ Lëe byaani lyu, lëe xtisy pxaal soldad lo xaa nii xkyënap skiib chëb: Blaa xaa nii kwyo skiib neeg. ³⁶ Tsigoo lëe xaa nii xkyënap skiib chëb lo Pable:

—Lëe xtisy pxaal tiits nii klaan lëe do. Lëe na, schilo kchoo do.

³⁷ Per lëe Pable chëb lo soldad:

—Ni byeñdy xixtisy to pe cos nak xfaalt noo, per lëe xaa kwitiñ lëe noo xña lo meñ kyedzy ni lëe xaa kwloo lëe noo skiib. Nandy xaa nii wi noo ngab Roma. ¿Lëe nana chakladzy xaa klaa tsilaan xaa lëe noo? Yuub xaawo kiidlii lëe noo.

³⁸ Lëe soldad kuknitiits lo xtisy, aan tsi lëe xtisy biñ nii Roma ngab Pable ni Silas, lëe xtisy ptsyeb. ³⁹ Lëe xtisy kuknab perdón lo Pable ni lo Silas, ni lëe xaa kwlii xaa skiib chëb xaa:

—Kol kuñ favor, kol kchoo kyedzy re.

⁴⁰ Siikñee lëe Pable ni Silas pchoo skiib, lëe xaa kwey tubli lidzy Lidia, aan loxsye pchooblady xaa styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëe xaa bi.

17

Lëe Pable ni Silas xtsiñ leñ kyedzy Tesalónica

¹ Lo xiviaj Pable ni Silas, lëe xaa kwte nëz Anfípolis ni Apolonia. Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ leñ kyedzy Tesalónica laañee sob tu xiktoo meñ Israel. ² Psaandy Pable xcostumbre, lëe xaa kwey xiktoo meñ Israel, aan tson sabt nii xiladzy meñ lo tsiñ kukutiitsni xaa meñ Israel kitsy nii kë xtiits Dios. ³ Lëe xaa bluuy laañee xñee nii no kety xaa nii pxaal Dios, ni no nii kpañ xaa, ni chëb Pable:

—Lëe Jesús nii xsetyaa lo do nak xaa nii pxaal Dios.

⁴ Tsigo lëe bla meñ Israel ni ndaly meñ griego ni kwnaa non kok ksa Pable ni Silas. Kchë meñ go bnildzy nii kwnee Pable. ⁵ Per lëe meñ Israel nii bnildzy blëe aan lëe xaa ptop bla xaa yox nii kënsë pal nëz parñee kuuñ jkyey xaa kik meñ kyedzy tsiin klëe meñ kyedzy. Ni lëe xaa kusëeb xoo lidzy Jasón par kñaasy xaa Pable ni Silas tsiin jko xaa xaa ña meñ. ⁶ Aan como ptsildy xaa Pable ni Silas siko, lëe xaa biy Jasón ni bla meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëe xaa kukso xaa lo xtisy nii xñabey leñ kyedzy ko, aan lëe xaa chëb:

—Lëe xaa nii noyuuñ jkyey kik kchë meñ nii nche tyub lo kislyu kwlañche nu, ⁷ aan lëe Jasón ptee lidzy kwles xaa. Xsaldy xaa nii xñabey xtisy Roma, sink xñee xaa nii no stu rey nii lë Jesús.

⁸ Tsiñee lëe meñ kyedzy ni meñ xtisy biñ ngo, lëe xaa kok ntseeb. ⁹ Per lëe Jasón ni lëe xaa nii ksa xaa kwoy skiib kwitiix multy aan lëe xtisy blaa xaa.

Lëe Pable ni Silas xtsiñ kyedzy nii lë Berea

¹⁰ Tsiñee lëe lyu pkyey, lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable ni Silas nëz kyedzy nii lë Berea. Tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy ko, lëe xaa kwey leñ xiktoo meñ Israel. ¹¹ Ndoladzy kchë meñ Israel nii no kyedzy ko. Nakty xaa sinak meñ Israel nii no leñ kyedzy Tesalónica, por mbëë pkëetyag xaa xtiits Dios nii bluuy Pable ni ksatyee gaa tse xyub xaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios par kaknan xaa dyon pe nli kchë nii xñee Pable lo xaa. ¹² Singo mod ndaly meñ Israel bnildzy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ griego bnildzy. Nikxe kwnaa nono, nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak xaa bnildzy. ¹³ Per tsiñee lëe meñ Israel nii no Tesalónica biñ nii wi leñ kyedzy Berea no kluuy Pable xtiits Dios, lëe xaa kwey siko par jkiily xaa meñ. ¹⁴ Per blyëdy lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable nëz chu nis, mentre lëe Timoteo ni Silas bii byaan leñ kyedzy Berea. ¹⁵ Axte Atenas bikche ksa xaa nii kunal Pable. Lo xaa go pxaal Pable tiits nii kyob tsiktsiil Silas ni Timoteo xaa leñ kyedzy Atenas.

Lëe Pable so leñ kyedzy Atenas

¹⁶ Mentre lëe Pable këmbës ktsiñ Silas ni Timoteo Atenas, iip kwyonguioldy styoo xaa kon xaa nii singootyee ndaly mdyo no leñ kyedzy ko. ¹⁷ Por ngo bitiitsni xaa meñ Israel leñ ktoo ni bitiitsni xaa meñ sit nii xtsyeb Dios, ni ksatyee gaa tse bitiitsni xaa meñ nii xtsyooltyee xaa lo kiy. ¹⁸ Wi bla xaa chak nii xñee meñ Epicúreos ni bla xaa chak nii xñee meñ Estoicos bislo bitiitsni Pable. No xaa go chëb lo xcombañer:

—Nandy xaa gue pe xñee xaa.

No gaa xaa chëb:

—Sootee na xñee xaa nii no stu mdyo kub.

Singo kwnee xaa porñee biñ xaa nii xluuy Pable xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ni biñ xaa nii xñee Pable nii xpañ meñ kuty. ¹⁹ Por ngo lëe xaa kuni Pable tu laañee nii lë Areópago. Siko xkaal lsa nonsyke xaa chak. Lëe xaa kwnabtiits lo Pable chëb xaa:

—¿Pe schilo dyon kñëel loo noo xa nak wseedy kub nii sëednil? ²⁰ Porque ndaly kchë cos ngub nii xñeel xyeeñdy noo. Chakladzy noo kaknan noo dyon xa nako.

²¹ Singo chëb xaa porñee kchësy meñ Atenas ni meñ sit nii no siko iip choxkody xaa nii kuuñsyey xaa stu cos, sink tugak xkyëmbës xaa jkëëtyag xaa ni kñee xaa tu cos ngub.

²² Lëe Pable kusoli groltyee lady xaa chak ko, aan lëe xaa chëb:

—Kol kono kchësy to nii nak to xaa Atenas, chanaa gon nii ndaly mdyo xleni do.

²³ Por worñee kwteedyaa laañee sob ximdyo do, konaa tu lo pkoog nii kë sinrii: “Lëe pkoog re kwya par tu Dios nii ni tu cho xyuumbeydy.” Lëe Dios nii nagon xleni do aan xyuumbeydy to nak Dios nii xsetyaa lo do.

²⁴ Lëe Dios nii xsetyaa lo do psaa kislyu ni kchë cos nii no lo kislyu. Lëe xaa xñabey kpa ni lëe xaa xñabey kislyu. Nody xaa leñ ktoo nii xsaa chol meñ lo kislyu re, ²⁵ ni nody xaa lyaadzy nii dyon pe ktee meñ lo xaa, por lëe xaa xnee kyalmbañ kchë lo no, ni kchë cos nii xkiñ no.

²⁶ Klo tugak mguuy ni tugak kwnaa psaa Dios parñee ktyaly meñ lo kislyu. Ni lëe Dios psaanle pa tiemp ni pa tañ kpañ catu meñ. ²⁷ Singo beeñsyey Dios parñee kyub meñ Dios, tsiin tsaaplaa gaa stsil meñ xaa, nikxe nii sijty so Dios catu lo no. ²⁸ Lëe Dios xnee kyalmbañ lo no, ni lëe xaa chuuñ kni lëe no, ni por lëe xaa mbañ no, sinak nii kwnee bla xaa chak nii no lady to, tsiñee chëb xaa: “Xtiy Dios nak no.” ²⁹ Deelñee lo xtiy Dios tsigo busy syoop no, nody nii kniladzy no nii chol mdyo or ni mdyo plat o mdyo kyo gaa nii xsaa chol meñ nak Dios. ³⁰ Tyub tsigo pxekw Dios kon kchë xkyalnguey meñ, per lëe na tyub lo kislyu xñabey xaa nii ktsëe meñ xmod. ³¹ Por lëe Dios psol tu tse nii lëe tu xaa nii kwlel xaa kiid kuñ kyalxtisy lo kislyu, ni lëe Dios kaa bluuyale chow lo meñ tsiñee lëe xaa beñ kpañ xaa.

³² Tsiñee lëe xaa chak ko biñ nii xpañ meñ kuty, no xaa pxidzyni Pable, no gaa xaa chëb:

—Na lëety dyon pa stu tse jkëëtyag noo nii xñeel.

³³ Tsigo lëe Pable pchoo lady xaa. ³⁴ Per lëe bla meñ nii bniladzy sinal Pable. Lady meñ go si Dionisio, tu xaa nii wi xkaal lsa lady meñ nii xtyop laañee lë Areópago. Ni wi tu kwnaa nii pcholë Dámaris bniladzy ni stubla meñ.

18

Lëe Pable xtsiñ leñ kyedzy Corinto

¹ Loxsy ngo lëe Pable pchoo Atenas, lëe xaa si leñ kyedzy nii lë Corinto. ² Siko lëe Pable kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Aquila. Kyedzy nii lë Ponto koly xaa. Kal lik ptsiñ xaa Corinto chop tsiil xaa Priscila. Nëz Italia siid xaa, porñee lëe xtisy Claudio kwnabey pchoo kchësy meñ Israel Roma. Lëe Pable kutedy lo xaa ³ aan, como misme tsiñ nii chuñak xaa chuñ Pable, xsaa xaa yu kidy, lëe Pable kwlës lo xaa par kyë xaa tsiñ chop xaa. ⁴ Aan ksatyee tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ kwey Pable ktoo par kutiitsni xaa meñ Israel ni meñ sit xa nak xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

⁵ Lëe Silas ni Timoteo pchoo Macedonia aan tsiñee lëe xaa ptsiñ Corinto, lëe Pable bislo xluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ksatyee tse. Bluuy xaa lo meñ Israel nii lëe Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios. ⁶ Per lëe meñ bislo ptilyni Pable ni lëe meñ go pxiñ tiits lo xaa. Por ngo lëe xaa kwtsib yuti nii xña xab xaa parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ, ni lëe xaa chëb:

—Xcuent to deelñee telaady to lo tol, lëdy xcuentno. Por destye natse lëen kluy xtiits Dios lo meñ sit.

⁷ Tsiñee lëe Pable pchoo ktoo, lëe xaa si lidzy tu xaa nii pcholë Justo. Tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nak Justo. Kexka chu ktoo no xaa. ⁸ Wi tu xaa nii pcholë Crispo nii xñabey leñ

ktoo bniladzy xtiits Dios kchë meñ lidzy. Ni ndaly gaa meñ Corinto nii pkëëtyag xtiits Dios ni bniladzy kwchobnis. ⁹ Lëë tu kyool lëë Dios chëb lo Pable lo mgaan:

—Ktsyeebtyoo. Tugak kwnee, ksuugwtyoo chuwoo. ¹⁰ Naa nakni lii. Ni tu cho chilody ksaksi lii, por ndaly meñ nii ngab lon no leñ kyedzy re.

¹¹ Tu iz grol kwlës Pable leñ kyedzy Corinto, bluuy xaa xtiits Dios lo meñ.

¹² Per tsi lëë Galión pkaa kok xtisy Acaya, lëë meñ Israel kwnaasy Pable aan lëë meñ kukso xaa lo xtisy, ¹³ aan lëë meñ chëb lo xtisy:

—Lëë xaa re no kluuy lo meñ kyedzy nii no nii kniladzy meñ xtiits Dios tu mod nii xñabedy xley meñ Israel.

¹⁴ Lëë Pable si nii nyee, tsi lëë Galión chëb lo meñ Israel:

—Deelñee ngo xaa tu falt nroob o nyuty kaa xaa tu meñ, nyonaa xtiits to. ¹⁵ Per como tiits sye nak kchë nii xñee do ni nonsyke lë meñ xseety to ni kchë cos nii dyon xa xñee xley do, kol kan dyon xa kuuñtsyey do, por chaklastyaa sëëbaa lo xcuent to.

¹⁶ Aan lëë Galión kwnabey pchoo meñ leñ yulyey. ¹⁷ Tsigo lëë meñ kwnaasy tu xaa nii pcholë Sóstenes nii xñabey leñ ktoo, aan kexka chu yulyey ptee meñ xcheñ xaa, per pe beëñdy xtisy Galión.

Lëë Pable xpi Corinto

¹⁸ Bii ndaly kpidz kwlës Pable leñ kyedzy Corinto. Loxsye ngo lëë xaa blë ksa xaa meñ nii xnildzy xtiits Dios, aan lëë xaa kwyo barkw par tsi xaa nëz Siria ksa xaa Priscila ni Aquila. Aan antes nii lëë barkw kchoo chu nis nii lë Cencrea, lëë Pable pka kik par kuñ xaa cumplir nii byaan xaa tiits chop xaa Dios. ¹⁹ Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Efeso, lëë xaa psaan Priscila ni Aquila, aan lëë xaa kwey ktoo par kñee xaa lo meñ Israel nii xkaal lsa siko. ²⁰ Lëë meñ Israel go kwnab nii ngwësre Pable, per kwnëdy xaa. ²¹ Lëë xaa bi, chëb xaa:

—Deelñee snë Dios, lëen kyely teedy lo do stub.

Aan lëë Pable byo barkw par kpi xaa Efeso. ²² Tsiñee lëë Pable ptsiñ Cesarea, lëë xaa kwey Jerusalén kujkëëptyux xaa meñ nii xnildzy xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa si Antioquia. ²³ Kok xtsedyako lëë xaa pchoo stub, kutedy xaa kchë kyedzy nii nche nëz Galacia ni nëz Frigia par kchooblady xaa styoo meñ nii xnildzy xtiits Dios.

Lëë Apolos xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Efeso

²⁴ Leñ tse go lëë tu xaa Israel nii pcholë Apolos ptsiñ leñ kyedzy Efeso. Xaa Alejandría nak xaa. So xnëz nak xtiits xaa ni buen buen xyuumbey xaa kitsy nii kë xtiits Dios. ²⁵ Por ngo nii xyuumbey xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ni tyub styoo xaa xñee xaa lo meñ cho nak Jesús, nikxe nii por Juansye kwchobnis xaa. ²⁶ Iip ptsyebty Apolos, lëë xaa bluuy xtiits Dios lo meñ Israel leñ ktoo. Per tsiñee lëë Priscila ni Aquila biñ nii xñee Apolos, lëë xaa kuni Apolos lidzy xaa parñee kluuyre xaa xa nak xtiits Dios lo Apolos. ²⁷ Tsi lëë Apolos kwlokyeñ tsi nëz Acaya, lëë meñ nii xnildzy xtiits Dios pkëë tublë kitsy kwseñ xaa si lo meñ nii xnildzy nii no siko, parñee ngui kñee meñ go lo xaa. Tsiñee lëë xaa ptsiñ Acaya, mbëë beëñ xaa meñ nii xnildzy xtiits Dios yudar. ²⁸ Xña lo meñ ptilytiitsni xaa xaa Israel, per beëñ xaa gan porñee bluuy xaa nii leñ xkitsy Dios kë nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios.

19

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Efeso

¹ Mentre lëë Apolos këno Corinto, lëë Pable kutedy kchë kyedzy nii nche kexka chu nëz nii si Efeso, aan leñ kyedzy Efeso lëë xaa kuktsiil bla meñ nii xnildzy xtiits Dios. ² Lëë Pable kwnabtiits chëb:

—¿Pe kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do worñee bnildzy to xtiits Dios?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Per ni ndondy noo nii no Kyalbini Ntson.

³ Tsigo lëë Pable chëb:

—¿Xa kwchobnis to tsigo?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Si bluuy Juan, singo kwchobnis noo.

⁴Loxsye ngo lëë Pable chëb:

—Lëë Juan pchoobnis meñ Israel nii ptsëë xmod, per lëë gak Juan chëb nii no nii kniladzy meñ xaa nii kiid loxsye kpi Juan. Lëë xaa go nak Jesús.

⁵Tsiñee lëë meñ go biñ ngo, lëë meñ go kwchobnis sinak nii xñabey Jesús. ⁶Aan tsiñee lëë Pable pxob ña kik meñ go, lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo kchësy meñ go, ni lëë meñ go bislo xñee stub clasy tiits ni nii tu cho karty kon ni lëë meñ go kwnee nii psyaab Dios leñ kik meñ go. ⁷Tsiipchop nak meñ go.

⁸Tson mëë tugak kwey Pable leñ ktoo siko, xluuy xaa xtiits Dios ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey Dios. Iip ptsyebty xaa. ⁹Per lëë bla meñ nii koñee koklasty niladzy kwneenë xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Por ngo lëë Pable pchoo lady meñ go aan lëë xaa kuni kchë meñ nii xniladzy laañee sob xyuscuel tu xaa nii pcholë Tirano. Siko bluuy xaa xtiits Dios lo meñ ksatyee tse. ¹⁰Chop iz kwëkluy xaa xtiits Dios. Por ngo nii kchë meñ nii no nëz Asia pkëëtyag xtiits Dios, nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ sito. ¹¹Ni ndaly kchë kyalntson nii beeñtsyey Pable porñee kokni Dios xaa. ¹²Axte wi xbayjan Pable ni xab xaa nii biy meñ psë meñ lady meñ xsyakñë aan lëë meñ xsyakñë byak ni lëë kyalbini mal pchoo leñ styoo meñ.

¹³Wi bla xaa Israel nii xkwii kyalbini mal leñ styoo meñ pal nëz kokladzy nseety lë Jesús par kwii kyalbini mal, chëb xaa lo kyalbini mal:

—Con xtiitspey Jesús nii xseety Pable xñen lo do: Kol kchoo leñ styoo meñ gue.

¹⁴Ksa kadzy xiñ Esceva, xaa nii xñabey lo pxosy, beeñtsyey ngo. ¹⁵Per lëë kyalbini mal chëb lo xaa:

—Xyuumbeyaa Jesús, ni nanaa cho nak Pable. Per lëë do, ¿cho nak to?

¹⁶Wor go kazh lëë xaa nii no kyalbini mal go leñ styoo kwyas kwseñ ksa xaa go. Per nli busy ptee xaa go xcheñ xaa. Koksye gan pchoo xaa ña xaa nii no kyalbini mal leñ styoo. Xña xaa cheñ lëë xaa pxooñ nëb kidy xaa. ¹⁷Aan kchësy meñ Israel ni meñ sit nii no Efeso nii koknano ptsyeb. Por ngo ndaly meñ blisklaa lë Jesús.

¹⁸Ndaly meñ nii bniladzy kwey wxobtol, aan bitiits meñ go kchë cos mal nii beeñtsyey meñ go worñee karty kniladzy meñ go Dios. ¹⁹Ni ndaly meñ nii pseedy kyalbruj biidni kchë xlibre, aan xña lo meñ lëëw kwyek. Kwloolbey meñ nii masy tu choowptsii mily pes plat nono. ²⁰Singo mod ndaly meñ nii pkëëtyag xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús bniladzy.

²¹Loxsye kwte kchë cos ko, lëë Pable kwlokyeñ tsitedy kyedzy nii nche nëz Macedonia ni Acaya, axte ktsiñ xaa Jerusalén. Ni chëb xaa nii loxsye kpikche xaa Jerusalén, no nii tsi xaa Roma. ²²Lëë xaa pxaal Timoteo ni Erasto nëz Macedonia mentre lëë xaa bii byaan Asia pa slal tiemp. Chop xaa go chuñ xaa yudar.

Lëë meñ Efeso xlëë

²³Leñ tse go lëë tu tily bislo por xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. ²⁴Lëë tu xaa nii pcholë Demetrio bislo tily go. Nonsyke mdyo plat ni xiktoo wiñ naybaa nii lë Diana xaa xaa, aan nroob tumi xsaan tsiñ go lo xaa ni lo xaa nii xkyë tsiñ lo xaa. ²⁵Lëë xaa kwnee lo xaa nii xkyë tsiñ lo xaa, ni lo kchë xaa nii xkyë misme tsiñ go, chëb xaa:

—Nan do gon nii nroob tumi xsaan tsiñ re lo no. ²⁶Ni nan do gon ni chon do nii lëë Pable no kluuy lo meñ nii lëdy Dios nak kchë mdyo nii xaa chol meñ, aan ndaly gaa styoo meñ nojko xaa. Lëdy nonsy leñ kyedzy Efeso nu no kluuy xaa kchë ngo, sink wi tyub nëz Asia. ²⁷Ntseebo gon, por neñdy tsodre xtsiñ no, ni neñdy axte wi xiktoo naybaa Diana kyaanladzy aan kijtre meñ Asia ni meñ sit nii nche tyub lo kislyu lo naybaa Diana.

²⁸Tsiñee lëë meñ biñ ngo, per nli busy blëë meñ aan lëë meñ bislo kwchuptsyë, xñee:
—¡Byinayk Diana xnaybaa meñ Efeso!

²⁹ Kchë meñ kyedzy pkyey kik. Lëë meñ kwnaasy Gayo ni Aristarco. Chop xaa Macedonia go nak ksa Pable. Lëë meñ kuni xaa axte tu laañee xkaal lsa meñ. ³⁰ Lëë Pable kokladzy nyinee xaa lo meñ, per blaady meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa. ³¹ Wi bla xamigw Pable nii xñabey Asia pxaal tiits nii nody nii tsisëëb Pable lady meñ go. ³² Xaal xaal nii kwchuptsyë meñ nii kwey junt. Pkyey kik meñ go. Ndaly meñ go ni nandy dyon pe cos tsiin kwey. ³³ Per lëë bla meñ Israel chëb lo Alejandro xa nak cuent ko. Loxsye ngo lëë meñ Israel pchëep xaa lady meñ. Loxsye kwso Alejandro groltyee lady meñ, lëë xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse meñ. Kokladzy xaa nchoo xaa xfavor meñ Israel. ³⁴ Per tsiñee lëë meñ byeñ nii xaa Israel xaa, lëë meñ bislo kwchuptsyë. Siik chop wor kwchuptsyë meñ, xñee meñ:

—¡Byinayk Diana, xnaybaa meñ Efeso!

³⁵ Tsiñee lëë xsecretario xtisy beëñ gan kwleektse meñ, lëë xaa chëb:

—Kol kono gaa meñ Efeso, kchësy meñ nii nche lo kislyu gon nan nii lëë meñ Efeso xyal kantsi xiktoo naybaa Diana ni kchësy meñ nan nii kpaab byab xnaybaa no Diana. ³⁶ Nan do nii ni tu cho chilody këë nii nliidy kchë nrii. Por ngo, kol kwetse. Kuuñtsyeydy to cos nii nongualdy. ³⁷ Karty gon kwan chop xaa nii biidni do nu ktoo ni karty këeenë xaa xnaybaa no. ³⁸ Deelñee Demetrio ni xaa nii ksa xaa xkyë tsiin xñab kyalxtisy, par ngo no xtisy ni no yulyey. Schilo tsinab Demetrio kyalxtisy lo xaa xñabey parñee siko catu xaa këee dyon xa nak xcuent xaa ni parñee kak ndoon gaa cho xaa nli xñee. ³⁹ Aan deelñee gaa chakladzy to këab to pe stu cos, no nii këab tow tu lo junt, per con ngui mod. ⁴⁰ Ntseeb gon tsijkëëkiy meñ no këb meñ nii lëë no noyuun tily por kchë nii beëñtsyeeey no natse, ni kindy kaa pe tyeesy no deelñee cho këabtiits lo no penak kok tily re.

⁴¹ Loxsye chëb secretario ngo, lëë xaa psonëz meñ.

20

Lëë Pable chi Macedonia ni Grecia

¹ Tsiñee lëë tily go byal, lëë Pable kwtsyetsy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios par kchooblady xaa styoo kchë meñ go. Loxsye ngo lëë xaa si nëz Macedonia. ² Kchë kyedzy nii kutedy xaa pchooblady xaa styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ Grecia. ³ Tson mëë kwlës xaa Grecia. Lëë xaa no nëz nii tso xaa barkw par tsi nëz Siria, tsiñee lëë xaa biñ nii lëë meñ Israel kënal kuty xaa. Por ngo lëë xaa sey nëz Macedonia stub. ⁴ Lëë xiñ Pirro nii pcholë Sópater kunal Pable. Xaa Berea nak Sópater. Ni wi gaa chop xaa Tesalónica nii pcholë Aristarco ni Segundo, ni tu xaa Derbe nii pcholë Gayo, ni Timoteo, ni chop xaa Asia nii pcholë Tíquico ni Trófimo kunal. ⁵ Lëë xaa kwtenech loo noo aan lëë xaa kwlës lëë noo leñ kyedzy Troas. ⁶ Loxsye kwte lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëë noo pchoo leñ kyedzy Filipos. Lëë tse nii kwloxo kaay kpidz lëë xaa nii kwtenech pkaa loo noo leñ kyedzy Troas. Kadzy kpidz blyëes noo leñ kyedzy ko.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Troas

⁷ Tsi lëë tse tminkw kol lëë noo pkaal lsa par tyaaw noo kyaxtily. Lëë Pable beëñ kseedy meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan como no nii kchoo xaa kyaani lyu, lëë xaa biskool xiwseedy xaa axte wrol kyool. ⁸ Leñ tu yu klaa pkaal lsa noo. Ndaly pis nak yu go. Aan tyub leñgo kwë bini petroly. ⁹ Lëë tu xaa wiñ nii pcholë Eutico kwsob kexka chu ventan. Aan como lëë Pable biskool xiwseedy, lëë xaa kwë mgaal aan lëë xaa pchingaa chu ventan axte lyu. Kuty xaa blis meñ xaa. ¹⁰ Lëë Pable byety kwteetsy xaa wiñ go. Aan lëë xaa chëb lo meñ nii xniladzy xtiits Dios:

—Ktsyebty to, mbañ xaa.

¹¹ Lëë Pable byo leñ yu aan lëë xaa taw kyaxtily ksa xaa meñ nii xniladzy xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa kwnee lo meñ tyub kyool. Lëë byaani lyu lëë xaa bi. ¹² Psak styoo meñ porñee mbañ xaa wiñ nii pchingaa chu ventan sikni meñ xaa.

Lëë Pable xtsiñ kyedzy nii lë Mileto

¹³ Lëe noo bñeech syo noo kyedzy nii lë Asón con barkw par kwëes noo Pable siko, por singo byaan noo tiits por lëe Pable si tub lo kislyu. ¹⁴ Tsiñee lëe noo ptsiil Pable leñ kyedzy Asón, lëe noo ptsyo barkw ksa noo xaa, aan lëe noo syo nöz Mitilene. ¹⁵ Lëe byaani lyu lëe noo ptyee mer laañee nyoo Quío. Lëe byaani stu lyu lëe noo ptsiñ chu nis nii lë Samos. Siko pchoo noo lëe noo ptsiñ Mileto. ¹⁶ Byody noo Efeso porñee koklasty Pable nii nlyëe noo xtañ meñ Asia. Lëe xaa kwlokyeñ ktsiñ noo Jerusalén tse nii chak lni Pentecostés, deelñee ndeedyo tiits.

Lëe Pable xñee lo xaa kol

¹⁷ Tsiñee lëe noo ptsiñ leñ kyedzy Mileto, lëe Pable kwnabey koktsyetsy xaa kol nii xñabey lo meñ Efeso nii xniladzy xtiits Dios. ¹⁸ Tsi lëe kchë xaa kol go kwlañche, lëe Pable chëb:

—Nan do gon xa nak xmodaa destye primer tse nii kwlañcheen Asia. ¹⁹ Ni nan gaa to nii tyub nii kwyon lady to con kyalndoladzy ni wiiñ psobaa xtiits Dios, ni ndaly gaa kyalnë pteedy meñ Israelaa. ²⁰ Per psaandyaa tugak bluyaa xtiits Dios lo do. Kwnen lo do leñ kyedzy ni kwnen lo do lidzy to. ²¹ Ni chëpaa lo meñ Israel ni lo meñ sit nii noo nii ktikche meñ styoo lo Dios ni kniladzy meñ xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. ²² Lëe na lëen ka Jerusalén, porñee lëe Kyalbini Ntson xaal naa. Nandyaa pe ktsyoolaa siko. ²³ Ni nansyaa ksatyee kyedzy nii kan xñee Kyalbini Ntson nii lëe skiib ni lëe kyalnë këmbës naa. ²⁴ Per ni tu pe sinidy kikaa, ni xkyalmbañaa nondy lon. Lëew comñee mbëe kyaalaa tsiñ nii bneetsy Dios lon. Lëe tsiñ go nak nii kluyaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ.

²⁵ 'Bluyaa lo do xa nak xkyalwnabey Dios. Lëe na xyeñpaa nii kpikchedre kan do naa. ²⁶ Por ngo chakladzyaa kniyaa lo do natse nii chaptyaa tol deelñee no tu do nii telaady. ²⁷ Por nanaa nii kchë nii kwnabey Dios bluyaa lo do. Ni tu pe kwloolandyaa lo do. ²⁸ Por ngo, kol kap cuidad lëe do ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios. Porque por kchë do kuty Jesús lo crusy ni lëe gaa Kyalbini Ntson pso lëe do parñee kap cuidad to meñ nii xniladzy xtiits Dios. ²⁹ Nanaa nii tsiñee lëen kpi, lëe meñ nii ko kyalnë kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kiid. Nak meñ go sinak chol ma tox nii chuty mëkwxiiily. ³⁰ Ni misme lady kaa to kchoo xaa nii kluuy tiits xuuy parñee tsinal meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa. ³¹ Kol kap cuent, kol ksaladzy gaanoo nii tson iz nder tyub styoon bluyaa xtiits Dios lo do tsel kyool.

³² 'Lëe nana, beetsy, xñabaa nii kakni Dios to ni xñabaa nii ksaanlasty to xtiits Dios nii xniladzy to. Lëe xtiits Dios kchooblady styoo do ni lëe xtiits Dios knee kchë kyalnsaak nii xtee Dios lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa. ³³ Tyub nii kwyon lady to kwyokidyaa xab meñ ni karty kaa tsokin xtumi meñ. ³⁴ Nan buen do nii kwën tsiñ par ktsiñaan nii jkiñnaa ni nii jkiñ meñ nii biidnal naa. ³⁵ Tugak bluyaa nii singo kak tsiñ tsiñ kchilo kuñ ñe meñ nii no lyaadzy yudar, ni ksaladzy ñe xtiits Jesús tsiñee chëb xaa: “Mastre xle meñ nii xkady que meñ nii xñaasy.”

³⁶ Loxsye kwnee Pable lëe xaa psoxib aan lëe xaa bitiitsni Dios ksa xaa. ³⁷ Kchësy xaa kol go biiñ, ni lëe xaa kwteetsy Pable. ³⁸ Mban ptee styoo xaa porñee biñ xaa nii kpikchedre kan xaa Pable. Loxsye ngo lëe xaa kuksonëz Pable axte chu barkw.

21

Lëe Pable si Jerusalén

¹ Loxsye psaan xaa go lëe noo, lëe noo ptsyo barkw aan lëe noo syo tubli lo kislyu wiñ nii lë Cos. Lëe byaani lyu lëe noo ptsiñ lo stu kislyu wiñ nii lë Rodas. Siko pchoo noo, lëe noo ptsiñ kyedzy nii lë Pátara. ² Chu nis Pátara psyeeñ noo tu barkw nii tsi nöz Fenicia. ³ Tsiñee lëe noo syo lo nis, lëe noo ptyon kislyu wiñ nii lë Chipre. Lëew byaan nöz ñapeg noo, lëe noo syo axte Siria. Aan como noo nii ksaan barkw yow chu nis nii lë Tiro, lëe noo blyëes siko. ⁴ Loxsye ptsiil noo meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëe noo blyëes kadzy kpidz lo meñ go. Aan lëe Kyalbini Ntson kwnee kchë nii ktsyool Pable Jerusalén lo meñ go, aan lëe meñ go chëb lo Pable:

—Nody nii tsil Jerusalén.

⁵ Per tsi lëe ksa kadzy kpidz ko psa, lëe noo bii. Kchë tsiil ni xiñ meñ nii xniladzy xtiits Dios kuksonëz lëe noo axte chu nistoo, aan lëe noo psoxib chu nis ko par kutiitsni noo Dios kchësy noo. ⁶ Loxsye ngo lëe noo blë lsa. Lëe noo ptsyëep barkw, lëe gaa meñ kyedzy ko bikche sey lidzy.

⁷ Tiro pchoo noo lëe noo ptsiñ kyedzy nii lë Tolemaida. Siko lëe noo byo jkëëptyux meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëe noo blyëes siko tu kpidz. ⁸ Lëe byaani lyu lëe noo ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea. Siko lëe noo byo lidzy Felip nii xluuy xtiits Dios. Wi Felip ngab lady ksa kadzy xaa nii kwle meñ leñ kyedzy Jerusalén par kuñ xaa xyudar apostle. ⁹ Ksa tap xiñtsyaap Felip nii karty ktsiilña xñee tiits nii xsyaab Dios leñ styoo me. ¹⁰ Ndaly kpidz kok nii nche noo siko, tsiñee lëe tu profet nii sëed nëz Judea nii pcholë Agabo kwlañche. ¹¹ Lëe xaa biid tedy loo noo. Lëe xaa kwseñ xcinturón Pable aan lëe xaa pxituu niy xaa ni ña xaa con xcinturón Pable, xñee xaa:

—Lëe Kyalbini Ntson xñee nii sinrii kxituu meñ Israel xpixwan cinturón re leñ kyedzy Jerusalén, ni lëe meñ jko xaa ña meñ sit.

¹² Tsiñee lëe noo ptsyon xtiits xaa go, lëe noo kok ksa meñ Cesarea bñee noo lo Pable parñee tsidy xaa Jerusalén. ¹³ Per lëe Pable kwëb, në:

—¿Penak choon do ni xko kyalnë do naa? Snëen kxituu meñaa, ni snëen ketyaa Jerusalén par kuuñ ksakaa Jesús.

¹⁴ Aan como pchiloody noo ngwiisoo noo styoo xaa, lëe noo psaan xaa, ptyeesy noo:

—Lëe Dios dyon kaknil.

¹⁵ Loxsye ngo, lëe noo pxixkwaa aan lëe noo syo Jerusalén. ¹⁶ Wi bla xaa Cesarea nii xniladzy xtiits Dios biidnal lëe noo. Lëe xaa go kuni lëe noo lidzy tu xaa Chipre nii pcholë Mnasón. Kok xtsele nii xniladzy xaa xtiits Dios. Lidzy Mnasón blyëes noo.

Lëe Pable chitedy lo Jacob

¹⁷ Tsiñee lëe noo ptsiñ Jerusalén, con kyalwle biid ktsiilnëz meñ nii xniladzy xtiits Dios lëe noo. ¹⁸ Lëe byaani lyu lëe noo byoteedy lo Jacob ksa noo Pable, aan lëe gaa wi kchë xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nche siko. ¹⁹ Lëe Pable pkëëptyux kchë xaa go. Loxsye ngo lëe Pable bislo bitiits kchë kchësy cos nii pteedy Dios tiitspey beeñtsyey xaa lady meñ sit. ²⁰ Tsiñee lëe kchë xaa go lox biñ nii bitiits Pable, lëe xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëe xaa chëb lo Pable:

—Bueno, beetsy, per nan nyëel gon nii ndaly meñ Israel xniladzy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Aan kchësy meñ Israel go chuuñ ndip xtiits nii noo nii kyonaal noo xley Moisés. ²¹ Ni lëe meñ Israel go biñ nii xluuyoo lo meñ Israel nii noo tañ nii ksaldy xaa kchë nii psaan Moisés. Ni lëe xaa biñ nii xñeel lo meñ Israel nii noo tañ nii kobedy xaa xiñ xaa ni tsinaldy xaa xcostumbre no. ²² ¿Xa kuuñ no? Por lëe meñ gon ktyop tsiñee lëe meñ kon nii lëel blañ. ²³ Lëew nii nako noo nii kuuñtsyeyoo nii kniyy noo: Lëe tap xaa nii chakladzy kuuñ ksak Dios nche nu. ²⁴ Kuni xaa, kol kuuñ nyë lëe do sinak nii xñabey xley Moisés, ni kwtiix parñee jka kik xaa tsiin kyeñ meñ nii nlidy nii chuuñtsyeyoo kchë nii noyon meñ, sink lëe meñ kyeñ nii wil chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés. ²⁵ Lëe noo pxaal le tublë kitsy lo meñ sit nii xniladzy xtiits Dios parñee kawdy meñ sit xpëel kchë ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy meñ sit cheñ, ni kawdy meñ sit xpëel chol ma nii xiyañ, ni nody nii tsoni meñ sit stu meñ deelñee noo tsiil meñ sit.

Lëe meñ xñaasy Pable leñ lidzy Dios

²⁶ Lëe Pable sini ksa tap xaa go. Lëe byaani lyu lëe xaa kok nyë ksa xaa sinak nii xñabey xley Moisés. Loxsye ngo lëe Pable kwteyo leñ lidzy Dios par këb xaa pa tse kyal kak nyë ksa tap xaa go ni parñee këb xaa pa tse kokon xaa go nii sini xaa go lo Dios.

²⁷ Per lëe ksa kadzy kpidz ko merle ksa, tsiñee lëe bla xaa Israel nii noo nëz Asia kon nii lëe Pable noo leñ lidzy Dios aan lëe xaa go pkiily meñ par kñaasy xaa Pable. ²⁸ Lëe xaa kwchuptyë, chëb xaa:

—¿Kol kono meñ kyedzy, kol kuñ lëe noo yudar kñaasy noo xaa re! Por nody xaa xlad meñ kxyedzy no, sink lëe xaa xluuy nii ksaldy meñ xley Moisés ni ksaldy meñ lidzy Dios.

Tyub lo kislyu xluuy xaa nrii. Lëe na axte wi bla meñ sit psëeb xaa leñ lidzy Dios. Sinrii mod lëe xaa beeb tu cos nii nongualdy kak.

²⁹ Singo chëb xaa Israel go pornee kon xaa Pable leñ kyedzy chop Pable tu xaa Efeso nii pcholë Trófimo. Nladzy xaa te wi Trófimo kuni Pable leñ lidzy Dios.

³⁰ Kchësy meñ kyedzy blëe aan lëe meñ ptyop tub lugarak. Lëe meñ kwtopxax Pable, kwlii meñ xaa leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëe meñ psuugw puert. ³¹ Kwxaak xaa wor go kazh nyuty xaa Pable, per tsiñee lëe tiits ptsiñ lo xaa nii xñabey lo soldad nii lëe kchë meñ Jerusalén noyuñ tily, ³² lëe xaa go ptop kchë xsoldad ni kchë xaa nii xñabey lo xsoldad xaa aan lëe xaa ptsiñ wxooñ laañee nche meñ. Tsiñee lëe meñ kon xaa nii xñabey lo soldad ni kon soldad, lëe meñ psaan Pable, pteejtre meñ xcheñ xaa. ³³ Tsigo lëe xaa nii xñabey lo soldad big, aan lëe xaa kwseñ Pable, ni lëe xaa kwnabey pxituu Pable con chop lë caden. Loxsye ngo lëe xaa kwnabtiits cho nak Pable ni pe cos beeñtsyey xaa. ³⁴ Per xaal xaal nii kwnee meñ. Pchilody nyon xaa nii xñabey lo soldad pe xñee meñ pornee kchë meñ chuptyë. Por ngo lëe xaa kwnabey kuni soldad Pable laañee sob yu nii no soldad. ³⁵ Tsiñee lëe soldad ptsiñni Pable laañee chislo scaler nii xyakxoob axte chu yu go, lëe soldad kwlañ Pable, pornee tir ntseeb chak meñ nii nal, ³⁶ xñee meñ:

—¡No nii kety kazh xaa!

Lëe Pable xñee lo meñ

³⁷ Lëe soldad si nii jko Pable leñ yu, tsi lëe Pable chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—¡Pe schilo kñen choplan xtitsaa lool?

Tsigo lëe xaa nii xñabey lo soldad kwëb chëb:

—¡Pe chakoo nayak xñeel griego? ³⁸ ¡Pe mod lëdy lii tsigo nayak nak xaa Egipto nii penaadle beeñtsyey tu tily ni kuni tap mily nweety bñech tu tañ pidzy?

³⁹ Tsigo lëe Pable chëb:

—Lëdyo. Xaa Israelaa. Tarso kolyaa. Tu kyedzy non nii nche Cilicia nak Tarso. Beeñ favor blaa kñen choplan xtitsaa lo meñ.

⁴⁰ Lëe xaa nii xñabey lo soldad ptee tiitspey, aan lëe Pable kusoli lo scaler. Lëe xaa kwloo señ con ña xaa par kwetse meñ. Tsi lëe meñ lox kwchetse, lëe xaa kwnee con xtiitsë meñ Israel chëb xaa:

22

¹ —Kol kono, beetsy, ni kol kono xaa kol. Lëen kñe choplan xtitsaa lo do parñee kyeñ do nii nody xfalaa.

² Tsiñee lëe meñ biñ nii con xtiitsë meñ kwnee xaa, mastre tse kwche meñ. Tsigo lëe Pable chëb:

³ —Xaa Israelaa. Tu kyedzy nii lë Tarso nii nche nëz Cilicia kolyaa, per leñ kyedzy Jerusalén nu kwroobaa. Lëe Gamaliel beeb kseedy naa xley pxusykoltoo no, ni tugak kaa choxkoon kuuñ ksakaa Dios tyub styoon sinak nii noyuñ ksak to Dios natse. ⁴ Penaadle kwënalaa nyutyaa meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Nikxe kwnaaw, nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak xaa kwyalon skiib. ⁵ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa kol nan kchë nii beeñtsyeyaa, por lëe xaa bneetsy kitsy nii kwseeñaa si lo xaa Israel nii no leñ kyedzy Damasco, aan lëen kwya kyedzy ko sakyubaa meñ nii xniladzy par kyely knin kchë meñ go nu ni par ksaksin kchë meñ go.

⁶ Per tu tse mer xwe ngbidz, lëen no nëz nii ktsiñaa leñ kyedzy Damasco, tsiñee lëe tu bini ngol nii sëedsëeb kpaabibëly kyako kwinn. ⁷ Lëen byab lyu, aan lëen biñ tsiy tu xaa nii xñee: “Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?” ⁸ Tsigo lëen kwnabtiits chëpaa: “¿Chool?” Aan lëe tsiy xaa go në lon: “Naa nak Jesús Nazaret, xaa nii xsaksil.” ⁹ Kchë xaa nii ksan sa ptsyeb kon bini go, per biñdy xaa tsiy xaa nii kwnee lon. ¹⁰ Tsigo lëen chëp: “Kwnë na busy pe cos kuuñtsyeyaa.” Aan lëe xaa në: “Kuxche, ptsiñ Damasco. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.” ¹¹ Aan como lëe bini go bnek lon, pchilody nyanaa. Lëe xaa nii ksan sa kwtoob ñan, ptsiñaa leñ kyedzy Damasco.

¹² Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii pcholë Ananías. Tu xaa nii nli xniladzy Dios nak xaa ni chuuñtsyey xaa nii xñabey xley Moisés. Kchësy kaa meñ Israel nii no Damasco xñee nii buen xaa. ¹³ Lëë Ananías biid tedy lon. Tsi lëë xaa kwlañ, lëë xaa në: “Beetsy Saulo, pxaly lool ni kon stub.” Aan wor go kazh lëë lon byaabini aan lëën kon Ananías. ¹⁴ Loxsye ngo lëë xaa në lon: “Lëë xDios pxusykooltoo no kwle lii penaadle parñee kaknanoo pe cos chakladzy xaa ni parñee kanoo xiñ ntson xaa ni parñee konoo tiits nii xchoo chuw xiñ xaa. ¹⁵ Por lii kutiits cho nak xiñ xaa lo meñ nii nche lo kislyu. No nii kutiitsoo kchë nii konoo ni biiño. ¹⁶ Lëë nana ¿pe xlyëël nii chischeedyoo tsiin chobnisoo? Kwnab lo Dios nii koy xaa kchë xtoloo.”

¹⁷ Tsiñee lëën blañ Jerusalén nu, lëën kwya lidzy Dios, kwyakutiitsnin Dios, aan lëë tu mgaal kwtedy lon. ¹⁸ Lo mgaal go lëën kon Jesús, aan lëë xaa në lon: “Sinusy byoblady pchoo Jerusalén, porque ksaldy meño tsiñee lëël kutiits cho nakaa.” ¹⁹ Tsigo lëën chëp: “Kchë meñ re nan nii naa kwyanyasy meñ nii xniladzy xtiitsoo leñ kchë ktoo, ni nan meñ nii naa kwyalo kchë meñ nii xniladzy xtiitsoo skiib ni naa gaa ptedy xcheñ kchë meñ go. ²⁰ Ni byo gaa styoon nii kuty Xteb, xaa nii bluuy xtiitsoo. Naa byaani xab xaa nii kukyeyty xaa.” ²¹ Per lëë Jesús në lon: “Pchoo leñ kyedzy Jerusalén, por lëën kxal lii xtañ meñ sit.”

Lëë Pable no ña xaa nii xñabey lo soldad

²² Tse kwche meñ biñ nii kwnee Pable, per tsiñee lëë meñ biñ nii lëë xaa pseety meñ sit, lëë meñ bislo kwchuptsyë xñee:

—¿No nii kety xaa gue! ¿Nonguialtre nii kpañ xaa!

²³ Aan como byoogwty chuw meñ, sink lëë meñ bislo xkwii xab ni xlëp yu kpa parñee kaknyoo nii xlëë meñ, ²⁴ por ngo lëë xaa nii xñabey lo soldad kwnabey nii jko soldad Pable leñ yu, ni lëë xaa kwnabey ktee soldad cheñ Pable parñee kñeeli Pable dyon penak nii singootyee xlëë meñ lo Pable. ²⁵ Per tsiñee lëë soldad lox pxituu Pable, lëë Pable chëb lo tu soldad nii so siko:

—¿Pe nonguialtre dyon nii kteedy to cheñ tu xaa Roma, deelñee karty kaknan do pe cos beñ xaa?

²⁶ Tsiñee lëë soldad ko biñ ngo, lëë xaa kuni tiits lo xaa nii xñabey lo kchë soldad, chëb xaa:

—Byeñ gon pe cos kuuñtsyeyoo, por Roma ngab xaa gue.

²⁷ Tsigo lëë xaa nii xñabey lo kchë soldad big lo Pable, aan lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe nli nii Roma ngaboo?

Lëë Pable kwëb chëb:

—Nliw.

²⁸ Loxsye ngo lëë xaa nii xñabey lo soldad chëb:

—Deel naa nyazh kwizhaa par jkabaa Roma.

Lëë Pable chëb:

—Per lëë naa destye nii kolyaa ngabaa Roma.

²⁹ Tsiñee lëë soldad nii nche mbës ktee cheñ Pable biñ ngo, lëë xaa bichee tublad. Aan axte wi xaa nii xñabey lo kchë soldad ptsyeb, porñee kwnaasy xaa Pable ni pxituu xaa Pable con caden aan nandy xaa nii Roma ngab Pable.

Lëë Pable so lo xaa Israel nii xñabey

³⁰ Lëë byaani lyu lëë xaa nii xñabey lo kchë soldad kokladzy nyaknan dyon pe cos xkëkiy meñ Israel Pable. Lëë xaa kwlii Pable skiib, ni lëë xaa kwnabey koktsyetsy kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchësy xaa non nii no Jerusalén. Loxsye ngo lëë xaa pso Pable groltyee lady kchë xaa xñabey go.

23

¹ Lëë Pable buy kchë lo xaa xñabey go aan lëë xaa chëb:

—Beetsy, axte natse gon mbëë mbañaa. Pe sidy kikaa porñee chuuñtsyeyaa nii chakladzy Dios.

² Tsigo lëe xaa nii xñabey lo pxosy nii pcholë Ananías kwnabey nii kyaasy meñ nii nche kexka lo Pable chuw Pable. ³ Per lëe Pable kwëb chëb:

—¡Lëe Dios kiñ lii, xaa yox! Deelñee soboo ske par kuñoo kyalxtisy sinak nii xñabey xley Moisés, ¿penak tsigo nii xsaldyoo ley, sink lëel xñabey kiñ meñaa?

⁴ Loxsye ngo lëe meñ nii nche siko chëb:

—¿Singuee gaa nawen xiñoo tiits lo xaa nii pso Dios kñabey lo pxosy?

⁵ Tsigo lëe Pable chëb:

—Beetsy, nandyaa nii lëe xaa nak xaa nii xñabey lo pxosy, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Ktsiibteedyoo xaa nii xñabey xkyedyoo.”

⁶ Tsi lëe Pable byeñ nii grol meñ nii ncheno lo junt no xlad xaa fariseo, lëe stu grol meñ no xlad xaa saduceo, nguiedzy kwnee xaa, chëb xaa:

—Beetsy, xaa fariseo nakaa ni xaa fariseo nak pxosyaa, per lëe meñ biid kso naa nu porñee xniladzyaa nii spañ meñ kuty.

⁷ Tsiñee lëe Pable lox chëb ngo, lëe meñ fariseo ni meñ saduceo bislo ptilytiits lsa, aan lëe kchë meñ go kok chop tiy. ⁸ Porñee kchësy meñ saduceo xñee nii nliidy kpañ meñ kuty, ni xnilasty meñ go nii no angly ni no kyalbini. Per lëe meñ fariseo xniladzy kchësy ngo. ⁹ Kchësy meñ bislo chuptyë aan lëe bla maestre ley nii no xlad xaa fariseo kuso chëb:

—Ni tu cos mal karty kuuñtsyey xaa re. Neñdy tu angly o tu kyalbinii gaa kwnee lo xaa.

¹⁰ Aan como xyaldy kuptyë meñ, lëe xaa nii xñabey lo soldad ptsyeb, nladzy xaa neñdy kuty meñ Pable tsi lëe meñ lox klëe. Por ngo lëe xaa kwtsyetsy bla soldad kulii Pable siko par tsikni xaa Pable laañee sob yu nii no xaa.

¹¹ Tsi lëe kyool kol lëe Jesús byaklo lo Pable aan lëe xaa chëb:

—Ndaan kok, por siñee bitiitsoo gon cho nakaa lo meñ leñ kyedzy Jerusalén, singo gak no nii kutiitslo Roma.

Lëe xaa Israel xyub dyon xa kuty xaa Pable

¹² Lëe byaani lyu lëe bla xaa Israel bitiits dyon xa kuty xaa Pable, aan lëe xaa pkon Dios nii kawdy xaa ni kidy xaa axte nii kuty xaa Pable. ¹³ Masy choow xaa Israel pkon Dios.

¹⁴ Lëe xaa go kwey lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo kchë xaa kol nii xñabey lo meñ Israel aan lëe xaa chëb:

—Lëe noo pkon Dios nii tyaawdy noo ni tyowdy noo axte nii kuuty noo Pable. ¹⁵ Lëe na nagon, no nii kñee do lo xaa nii xñabey lo soldad parñee kiidni xaa Pable lo do kxe. Kol këb nii lëe do kan dyon xa kak xcuent xaa, aan lëe noo lyëes xaa nëz par kuuty noo xaa antes nii klyañche xaa.

¹⁶ Per lëe xiñgan psyañ Pable koknana aan lëe xaa kuni tiits lo Pable laañee no soldad.

¹⁷ Lëe Pable kwtsyetsy tu soldad aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Kuni xaa wiñ re lo xaa nii xñabey lo do, parñee këb xaa tiits nii sëedni xaa.

¹⁸ Lëe soldad kuni xaa wiñ go lo xaa nii xñabey aan lëe xaa chëb:

—Lëe Pable, xaa nii no skiib kwtsyetsy naa aan lëe xaa në lon: Kuni xaa wiñ re lo xaa nii xñabey lo do. Toon pe cos tiits sëedni xaa lool.

¹⁹ Tsigo lëe xaa nii xñabey lo soldad kwseñ ña xaa wiñ go, lëe xaa kuni xaa tublad, aan lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe cos tiits sëedni lon?

²⁰ Tsigo lëe xaa wiñ go chëb:

—Lëe xaa Israel byaan nii lëe xaa kñee lool parñee tsinil Pable lo xaa nii xñabey lo meñ Israel kxe, porñee lëe lëesy xaa me kan dyon xa kak xcuent Pable. ²¹ Per knilastyoo xtiits xaa, por masy choow xaa nii no xlad xaa tse nchenolan, aan pkon xaa Dios nii kawdy xaa ni kidy xaa axte nii kuty xaa Pable. Lëe na xaktyee xtiitsoo nche mbës xaa.

²² Tsigo lëe xaa nii xñabey lo soldad psonëz xaa wiñ go, per lëe xaa chëb kazh nii ni tu cho lo këbty xaa nii lox bitiits xaa.

Lëe xaa nii xñabey lo soldad xaal Pable lo xtisy nii pcholë Felsy

²³ Lëe xaa nii xñabey lo kchësy soldad kwtsyetsy chop soldad nii xñabey lo xcombañer, aan lëe xaa chëb:

—Kol kweektsey chop kyoow soldad nii së niy, ni kol kweek mbës tsongaltsii xaa nii xsyob cabay, ni chop kyoow xaa nii koy spad, par tsi xaa Cesarea nawtse a las nueve.

²⁴ Ni lëe xaa kwnabey kwyo xab cabay nii sob Pable, ni lëe xaa kwnabey nii ndaan Pable ni mbañ Pable ktsiñni xaa Pable lo xtisy nii pcholë Felsy. ²⁵ Lo soldad pxaal xaa tublë kitsy nii si lo xtisy Felsy. Sinrii xñee lo kitsy ko:

²⁶ “Naa nak Claudio Lisias. Lëen xal tublë kitsy re lool nii nakoo xtisy. ²⁷ Lëe meñ Israel kwnaasy xaa nii xalaa lool, mer nyuty meñ xaa, per tsiñee biñaa nii Roma ngab xaa, lëen kwya ksan xsoldadaa, byaklan xaa. ²⁸ Aan como kokladzypaa nyaknanaa pe cos xkëëkiy meñ xaa, lëe xaa kwyaanin lo xaa Israel nii xñabey. ²⁹ Siko biñaa nii lëdy cos nii xkëëkiy meñ xaa, sink pel cos cheñ xley meñ xkëëkiy meñ xaa. Per xyaldy nii kety xaa, ni skiib xyaldy tso xaa. ³⁰ Per como lëen biñ nii lëe meñ Israel chakladzy kuty xaa, lëe xaa xalaa lool ni lëen kwne gaa lo meñ nii xkëëkiy xaa nii kiidnee xaa lool deelñee pe cos xkëëkiy xaa Pable.”

³¹ Lëe soldad beeñtsyey nii kwnabey xaa nii xñabey lo soldad. Lëe xaa sini Pable nëz Antípatris wor kyool go. ³² Lëe byaani lyu lëe kchë soldad nii si niy bikche ptsiñ laañee sob xaa nii xñabey lo soldad. Lëe kchë gaa xaa nii sob cabay sini Pable. ³³ Tsiñee lëe soldad nii sini Pable ptsiñ Cesarea, lëe xaa ptee kitsy nii pxaal xaa nii xñabey lo soldad lo xtisy ni lëe xaa ptee xcuent Pable. ³⁴ Loxsye blab xtisy kitsy ko, lëe xaa kwnabtiits cho xaa Pable. Tsiñee biñ xaa nii xaa Cilicia nak Pable, ³⁵ lëe xaa chëb:

—Na tsiñee kiidsye xaa nii xkëëkiy lii konaa dyon xa nak xcueentoo.

Loxsye ngo lëe xaa kwnabey nii kyënap soldad Pable leñ yulyey nii psaa Herodes.

24

Kchë nii chëb Pable lo xtisy Felsy

¹ Tse nii kwloxo kaay kpidz, lëe Ananías, xaa nii xñabey lo pxosy ptsiñ Cesarea ksa xaa bla xaa kol ni tu xaa chak nii pcholë Tértulo. Lëe xaa ptsiñ tubli lo xtisy par jkëëkiy xaa Pable. ² Tsiñee lëe Pable koktsyetsy, lëe Tértulo bislo xkëëkiy xaa, xñee Tértulo lo xtisy Felsy:

—Skizhoo xtisy, mbëe nche noo ni kindy tily leñ xkyedzy noo por xkylchakoo. ³ Tyub laañee xñabeyoo xsako styoo noo. ⁴ Per parñee kislëëdre noo lii, xñabaa nii jkëëtyagoo choplan xtiits noo. ⁵ Lëe noo gon bñaasy xaa re porñee nak xaa sinak tu kyalkits. Laañee xkaatyee noyuñ xaa meñ Israel chop tiy ni lëe xaa xñabey lo tub tiy meñ nii lë Nazareno. ⁶ Kokladzy xaa nguidyni xaa lidzy Dios nii sob Jerusalén. Por ngo nii lëe xaa bñaasy noo aan lëe noo nyuñ kyalxtisy sinak xñabey xleey noo, ⁷ per lëe xaa nii lë Lisias nii xñabey lo soldad biid kla xaa loo noo. ⁸ Lëe na misme lii gaanoo, kwnabtiits lo xaa parñee kyeñoo nii nli kchë nii xkëëkiy noo xaa.

⁹ Wi kchë meñ Israel nii nche siko chëb nii nli beeñtsyey Pable kchë nii xkyëëkiy xaa. ¹⁰ Tsigoo lëe xtisy kwloo señ lo Pable parñee kñee Pable, aan lëe Pable chëb:

—Xlen nii lii kon xa nak xcuenta por nanaa nii kokle bla iz nii soboo xñabeyoo tañ re. ¹¹ Natse gon chak tsiipchop kpidz nii ptsiñaa Jerusalén par kolaa lay lo Dios. ¹² Ni tu cho kondy nii lëen no ktilytiits pal nëz, nikle leñ lidzy Dioso, nikle gaa leñ ktoow. Ni tu cho pkaldyaa leñ kyedzy Jerusalén. ¹³ Chilody kluuy meñ Israel nii nche nu nii nli beeñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy xaa naa. ¹⁴ Lëen kñëëli lool nii nikxe nii xñee xaa re nii nlidy kchë nii bluuy Jesús Nazaret, xsobaa xtiits xDios pxosyaa sinak xñabey xaa. Ni xnildzy kaan kchë nii kē leñ xley Moisés ni kchë nii pkëë profet. ¹⁵ Ni wi gaan xnildzy nii xnildzy xaa re. Xnildzyaa nii lëe Dios kuuñ kpañ meñ kuty. Nikxe meñ malo, nikxe gaa meñ bueno, kchëlo meñ kuuñ kpañ Dios. ¹⁶ Por ngo, tugak choxkoon kuuñtsyeyaa nii chakladzy Dios ni chuuñtsyeyaa kyalbuen lo meñ.

¹⁷ Kok xtsele nii kēnsēn xtañ meñ sit. Lëe na lëen bikche tu kyedzyaa par kyelynin palal tumi jkiñ meñ nii no lyaadzy ni parñee kokonaa nii xñabey xley Moisés lo Dios.

¹⁸ Kchë ngo noyuũtsyeyaa tsiñee lëe bla meñ Israel nii no nëz Asia kon naa leñ lidzy Dios. Kok nyë kaazhaa sinak nii xñabey xleey noo antes nii sëbaa leñ lidzy Dios, ni kwyaanidy kaan tub yox meñ, ni byubtyaa tily. ¹⁹ Lëe xaa nii kon naa leñ lidzy Dios kiid jkëëkiy naa deelñee beeñtsyeyaa tu cos nii nonguialdy. ²⁰ O deelñee gaa kchilody kiid xaa go, kñë xaa nii nche nu dyon pe cos falt kwlon worñee kukso xaa naa lo xaa nii xñabey lo meñ Israel. ²¹ Xakxe worñee nguiedzy kwnen chëpaa: “Lëe do biid kso naa nu natse porñee xniladzyaa nii spañ meñ kuty”, neñdy wor go kwlon falt.

²² Tsiñee lëe xtisy Felsy biñ xa së lo xtiits Pable, aan como nanle gaa xaa xa nak xiwseedy meñ nii no xlad Crist, lëe xaa pkwëes lo cuent ko, aan lëe xaa chëb:

—Na tsiñee kiidsye Lisias, xaa nii xñabey lo soldad, kaknanraa xa nak xcueentoo.

²³ Loxsye ngo lëe xtisy Felsy kwnabey nii bii kyaan Pable leñ skiib, per lëe xaa chëb lo soldad nii klaa xaa Pable xisy wiñ ni klaa xaa tsitedy xamigw Pable lo Pable.

²⁴ Lëe koko bla kpidz lëe xtisy Felsy ptsiñ chop tsiil xaa Drusila. Meñ Israel nak tsiil xaa. Aan lëe xaa kwnabey koktsyetsy Pable par kñee Pable dyon xa nak nii kniladzy meñ Jesucrist. ²⁵ Per tsiñee lëe Pable pseedy nii no nii tsoxko meñ kpañ meñ sinak nii xñabey Dios, ni no nii kxekw meñ kuuñtsyeydy meñ nii klyaañtyee styoo meñ por sitsiñ tse nii lëe Dios kwetsy catu meñ, lëe xtisy Felsy ptsyeb aan lëe xaa chëb lo Pable:

—Kwey. Na tsiñee kteedyoo tiits lon, kwetsyaa lii stub.

²⁶ Ni lëew na kwëmbës xtisy Felsy nii ndee Pable tumi parñee nlaa xaa Pable. Por ngo kety kety kwtsyetsy xaa Pable parñee kñee xaa lo Pable. ²⁷ Lëe kwloxo chop iz, lëe gaa xiz xtisy Felsy psa, aan lëe Porcio Festo pkaa kwsob xlugar xaa kok xtisy. Aan lëe Felsy psaan Pable skiib parñee buen kyaan xaa lo meñ Israel.

25

Lëe Pable chaktsyetsy lo Festo

¹ Tse nii kwloxo tson kpidz nii pkaa xcuent Festo kyalxtisy, lëe xaa pchoo Cesarea, lëe xaa si Jerusalén. ² Tsiñee lëe xaa ptsiñ Jerusalén, lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa Israel nii mastre non kujkëëkiy Pable lo xaa. ³ Lëe xaa go kwnab tu kyalnsaak lo Festo chëb xaa nii kñabey Festo kyey Pable Jerusalén. Ni lëew na nol kik xaa nii deelñee ndee Festo tiits, lëe xaa nyikuty Pable nëz. ⁴ Per lëe Festo chëb:

—Cesarea no Pable skiib ni klyëedy kaan lëen kya Cesarea. ⁵ Por ngo no nii kiid xaa nii xñabey lo do Cesarea parñee jkëëkiy xaa Pable siko deelñee pe cos falt kwloo Pable.

⁶ Xonak o tsii gak kpidz kwlës Festo Jerusalén, lëe xaa bikche sey xaa Cesarea. Lëe byaani lyu nii ptsiñ xaa, lëe xaa kwsob leñ yulyey, aan lëe xaa kwnabey koktsyetsy Pable. ⁷ Tsiñee lëe Pable kwsëeb yulyey, lëe xaa Jerusalén big kex, aan lëe xaa bislo pkëëkiy xaa Pable tub yox cos ntseeb, per ni tu cos nii pkëëkiy xaa Pable pchilody nyuñ xaa preb nii nli beeñtsyey Pablo. ⁸ Per lëe Pable gaa tugak kwnee xaa, chëb xaa:

—Karty kuuñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy xaa gue naa. Nlidy nii xsaldyaa xley meñ Israel, ni nlidy nii xsaldyaa lidzy Dios, ni nlidy nii xsaldyaa xtisy Roma.

⁹ Per como lëe Festo kokladzy kyaan buen xaa lo meñ Israel, lëe xaa chëb lo Pable:

—¿Pe snëel tsil Jerusalén parñee siko kanaa dyon xa kak xcueentoo?

¹⁰ Tsigo lëe Pable kwëb chëb:

—Leñ yulyey nii ngab lo xtisy Roma son. Penak nii toon pare kan par kak xkyalxtisyaa. Ni nan buen gaal nii karty kon falt lo meñ Israel. ¹¹ Deelñee kwlo gaan tu falt nii xyal ketyaa, penaktyo na ketyaa. Per como nlidy kchë nii xkëëkiy xaa gue naa, ni tu cho xyaldy jko naa ña xaa Israel. Xñabaa nii yuub xtisy Roma kan dyon xa kak xcuentaa.

¹² Tsigo, lëe Festo kwnabtiits lo xaa nii ksa xaa xñabey. Loxsye ngo lëe xaa chëb lo Pable:

—Lëel kwnab nii yuub lo xtisy Roma tsil. Na tsil lo xaa na parñee kan xaa xa kak xcueentoo.

Lëe Pable so lo rey Agripa

¹³ Blyëedyako lëe rey Agripa ni Berenice kwey Cesarea kujkëëptyux Festo. ¹⁴ Aan como ndaly kpidz kwlës xaa, lëe Festo bitiits lo xaa xa nak xcuent Pable, chëb Festo:

—Lëe tu xaa nii psaan Felsy skiib bii no nu. ¹⁵ Aan tsi lëen kwey Jerusalén, lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa kol nii xñabey lady meñ Israel biid jkëëkiy xaa. Kchë xaa go kwnab nii kñabeyaa kety xaa. ¹⁶ Per lëen chëp nii xñabeydy xtisy Roma kety tu meñ deelñee karty kan xaa ktilytiitsni meñ go kchë xaa nii xkëëkiy xaa parñee kak ndoon dyon cho xaa nli xñee. ¹⁷ Por ngo, tsiñee lëe xaa Israel go kwlañche nu, blyëedyaa. Siñee byaani lyu lëen kwsoob leñ yulyey aan lëen kwtsyetsy xaa nii xkëëkiy xaa go. ¹⁸ Per tsiñee lëe xaa lox ptilytiits, ni tu cos ntseeb nii nladzyaa pkëëkiydy xaa xaa. ¹⁹ Nii biñsyaa nonsyke kchë deel xa nak xlay xaa pkëëkiy xaa xaa ni por tu xaa nii lë Jesús nii kuty, per lëe Pable xñee nii mbañ Jesús. ²⁰ Aan como byeñdyaa pe nyuuñtsyeyaa, lëen kwnabtiits dyon pe nyë Pable nyi xaa Jerusalén parñee siko nyanaa dyon xa nyak xcuent xaa. ²¹ Per como lëe xaa kwnab nii yuub lo xtisy nii sob Roma tsi xaa, lëen kwnabey nii laady xaa axte nii kteedyo tiits lon kxalaa xaa lo xtisy Roma.

²² Tsigo lëe Agripa chëb lo Festo:

—Wi gaan gon no gan konaa xa së lo xtiits xaa go.

Lëe Festo kwëb chëb:

—Kxe kazh kaanoo, lëel kon xa së lo xtiits xaa.

²³ Lëe byaani lyu, lëe Agripa ni Berenice kwsëëb yulyey ksa bla xaa nii xñabey lo soldad ni xaa non nii no leñ kyedzy Cesarea. Nonsyke ladx non nche nakw xaa. Loxsyngo lëe Festo kwnabey koktsyetsy Pable. ²⁴ Tsigo lëe Festo chëb:

—Rey Agripa ni kchësy to siñee nche do nu, lëe xaa re so lo do nu. Ndalye meñ Israel nii no Jerusalén ni meñ Israel nii no leñ kyedzy Cesarea nu nonab lon nii kñabeyaa kety xaa. ²⁵ Per naa nii xcuenta sootaa nii karty ko xaa tu falt nii tsigal kety xaa, per como lëe xaa kwnab nii kak kiy kchë nii xkëëkiy meñ go xaa axte lo xtisy Roma, lëen kwlokyeñ kxalaa xaa lo xtisy Roma. ²⁶ Aan como xyeñdyaa gaa dyon pe cos beeñtsyey xaa, lëe xaa syelynin lo do, ni loopoo rey Agripa syelynin xaa parñee kñabtiitsoo lo xaa parñee tsaap singo mod kyeñaa pe cos jkën lo kitsy nii kxalaa lo xtisy Roma. ²⁷ Porque lika sëlidyoo nii kxalaa tu xaa nii no skiib, deelñee këptyaa pe cos beeñtsyey xaa.

26

Lëe Pable xñee lo rey Agripa xa nak xcuent xaa

¹ Tsigo lëe rey Agripa chëb lo Pable:

—Schilo kñeel xfavoroo.

Tsigo lëe Pable blis ña aan lëe xaa bislo kwnee xaa, chëb xaa:

² —Nli gaa na, rey Agripa, xlen ni xsak styoon kñen lool xa nak kchë nii xkëëkiy meñ Israel naa parñee singo mod misme naa ksoli naa lool. ³ Ni xlen porñee nanaa nii xyeñoo xa nak xcostumbre noo kchësy noo siñee nak noo meñ Israel ni nanoo pe cos nak xiwtilytiits noo. Por ngo xñabaa nii kapoo paciensy konoo kchë nii kniyaa.

⁴ Kchësy meñ Israel nan xa kwyon lady meñ tu kyedzyaa ni xa kwyon Jerusalén destye nii nakaa xaa wiñ. ⁵ Xyuumbey nyë xaa Israel naa. Schilo kñë xaa nii xtse kwyon xlad tub tiyy xaa nii lë fariseo deelñee chakladzy xaa. Lëe xaa fariseo nak tub tiyy xaa nii mastre choxko kuñ cumplir xleey noo. ⁶ Aan lëe na lëe meñ Israel xkëëkiy naa porñee tyub styoon xniladzyaa nii lëe Dios kuuñ kpañ kchë meñ kuty sinak nii kwneel xaa lo pxusykoltoo noo. ⁷ Ni ksa tsiipchop kaa xtiyy noo nii no Israel këmbës nii kak cumplir nii kwneel Dios. Por ngo, tsel kyool choxko kchë meñ go kleni Dios ni kuuñtsyey nii xñabey Dios. Aan porñee win xniladzy nii kwneel Dios, lëe meñ Israel biid kso naa nu. ⁸ ¿Lëe dook, penak nii xnilasty to nii chuuñ kpañ Dios meñ kuty?

⁹ K'lo nladzyaa nii no nii ktilynin meñ nii no xlad Jesús Nazaret ¹⁰ ni beeñtsyey gaan nii no kikaa leñ kyedzy Jerusalén. Con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy ndaly kchë meñ nii no xlad Jesús kwlon skiib. Aan tsiñee lëe xaa xñabey chakladzy kuty tu xaa go, win kwne nongual kety xaa. ¹¹ Ndaly vult psaksin xaa nii no xlad Jesús parñee nsaan xaa

nyilastre xaa Jesús. Laañee sobtyee ktoo kwyán, aan por xkyalwleén axte xtañ meñ sit kwyánlagaa meñ go.

Lëe Pable chutiits xa bnildzy xaa Dios

¹² 'Kchë ngo no kikaa lëen sa kyedzy Damasco con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy. ¹³ Per mer xwe ngbidz gon, rey, lëen no nëz ksa xcombañeraa tsiñee lëen kon tu bini nii sëedsëeb kpaá. Mastre xpibëlyo que lo xbini ngbidz. ¹⁴ Tsigó kchëesy noo byab lyu. Loxsye ngo lëen biñ tsiy tu xaa nii në lon con xtiitsë meñ hebreo: "Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa? Misme lii gon no ksaksi lii, sinak nii chuuñtsyey yosy tsiñee xkëëniy ma punt yag nii xkwib meñ ma." ¹⁵ Tsigó lëen chëp: "¿Chool?" Aan lëe tsiy xaa go në lon: "Lëe meeraa nak Jesús, xaa nii xsaksil. ¹⁶ Per kuxche, por lëen byaklo lool parñee kuuñtsyeyoo nii chakladzyaa ni parñee kutiitsoo kchë nii konoo natse ni kchë nii kluuyre gaan lool. ¹⁷ Naa kteelaa lii lo meñ Israel ni naa kteelaa lii lo meñ sit. ¹⁸ Lëen kxal lii lo meñ sit parñee ksaabiniil kchë lo meñ go, parñee sëdre meñ go lo nguey, sink lo bini, ni parñee ksoobtre meñ go xtiits xaatox, sink ksoob meñ go xtiits Dios, ni knildzy meñ go xtitsaa tsiin telaa meñ go lo xtol ni jkaa meñ go nii ktee Dios lo meñ nii xniladzy."

¹⁹ 'Por ngo, rey Agripa, lëen psob xtiits tsiy xaa nii kwnee lon. ²⁰ Klootyee lo meñ Damasco bluyaa xtiits Dios. Loxsye ngo lëew bluyaa lo meñ Jerusalén ni tyub xtañ meñ Judea ni lo meñ sit. Chëpaa nii ktsëe meñ xmod, ni ktikche meñ styoo lo Dios, ni kuuñtsyey meñ cos nii kluuy nii nli xniladzy meñ Dios. ²¹ Por ngo lëe xaa Israel kwnaasy naa leñ ktoo aan kokladzy xaa nyuty xaa naa. ²² Per por xkyalnsaak Dios lëen bii so nu, xluuyaa xtiits Dios lo kchësy meñ. Karty kñen ni tu cos nii kwneedy profet ni kwneedy Moisés nii kak, sink nonsyke ngo xñen. ²³ Lëe xaa go kwnee nii lëe Crist kety, ni lëe xaa go kwnee nii klootyee Crist kpañ parñee kiidni Crist tiits nii xteelaa lo meñ xkyedzy noo ni lo meñ sit.

²⁴ Ngo nonee Pable tsiñee lëe Festo kwchuptsyë chëb:

—¿Chak wetyoo, Pable! Kchë xiwseedyoo noyuuñ wety lii.

²⁵ Per lëe Pable kwëb chëb:

—Chakwejtayaa, Festo, sink sëli xtitsaa ni nli gaa kchë nii xñen. ²⁶ Lëe rey Agripa so nu. Nan buen xaa xa nak kchë cos re. Por ngo nder confians xñen lo xaa. Nan buenaa nii wi xaa nan xa nak kchë cos re, por lëdy tu cos nii koktsilaano. ²⁷ Nli gaa na, rey Agripa, ¿pe xniladzyoo kchë nii pkëe profet dyon? Nanaa nii xniladzylo.

²⁸ Loxsye ngo lëe rey Agripa chëb:

—Slalak nu lëel lox ngo styoon parñee knildzyaa xtiits Jesucrist.

²⁹ Tsigó lëe Pable chëb:

—Nikxe nii slalak nu o xlyëere gaa lox ngon styool, tsaap në Dios que nii lëdy nonsy lii, sink wi kchë meñ nii nche jkëëtyag nii xñen natse kak sinakaa, nikxe nii lëdy kchë meñ kxituu con caden.

³⁰ Loxsye chëb Pable kchë ngo, lëe rey ni xtisy ni Berenice ni kchë xaa nii nche sob siko kuso. ³¹ Lëe xaa si tublad parñee kutiits xaa dyon xa kak cuent ko, xñee xaa lo xcombañer xaa:

—Karty ko xaa re tu tol nii tsigal kety xaa, per ni skiib nongualdy tso xaa.

³² Ni lëe Agripa chëb lo Festo:

—Nchilo nlyaa xaa re deelñee nyabty xaa nii yuub xtisy Roma kan xa kak xcuent xaa.

27

Lëe Festo xaal Pable Roma

¹ Tsiñee lëe xaa nii xñabey kwlokyeñ kxaal lëe noo Italia, lëe Pable ni stubla xaa nii no skiib kok entregar lo tu xaa nii xñabey lo soldad nii pcholë Julio. Xsoldad xtisy Roma nak kchë soldad ko. ² Lëe noo ptsyo tu leñ xbarkw meñ Adramitio. Lëe barkw ko no nëz nii kchoo tsi tyub nëz Asia. Wi Aristarco, xaa Tesalónica nii ngab Macedonia, kwsënal lëe noo. ³ Lëe byaani lyu lëe noo ptsiñ chu nis nii nche Sidón. Siko lëe Julio pkëstyoo Pable, lëe xaa blaa kutedy Pable kchë lo xamigw ni lëe xaa blaa ptee meñ go nii pkiñ Pable.

⁴ Tsiñee lëe noo pchoo Sidón, lëe noo byoteedy chu kislyu wiñ nii lë Chipre, porñee tir xpi me. ⁵ Lëe noo ptyeelaag nistoo mer laañee nyoo Cilicia ni Panfilia, aan lëe noo ptsiñ tu kyedzy nii ngab Licia nii lë Mira.

⁶ Siko lëe xaa nii xñabey lo soldad kon tu xbarkw meñ Alejandría nii no nëz tsi nëz Italia, aan lëe xaa blëp lëe noo barkw par kyo noo. ⁷ Ndaly kpidz tseyga kwoyo barkw nëz, aan tsiñee lëe noo ptsiñ laañee nyoo Gnido, blaadre me nyo noo par delanty. Por ngo lëe noo ptyee mer laañee nyoo kyedzy nii lë Salmón nii nche lo kislyu wiñ nii lë Creta. ⁸ Në syo noo tub chu nis, per lëe noo ptsiñ tu lugar nii lë Buenos Puertos. Kexka siko nche kyedzy nii lë Lasea.

⁹ Kok xtsele ncheno noo lo nis, ni ntseeble gaa së barkw lo nistoo, porñee lëe mëe nii chaknal sëed yob. Por ngo lëe Pable kwnee chëb:

¹⁰ —Kol kono gaanoo, chanaa gon nii ntseeb ktsyool no tu kyalnë deelñee kyore no tub lo nis. Neñdy kloow no barkw tyub xyowo, ni ntseeb kety no.

¹¹ Per psaldy xaa nii xñabey lo soldad Pable, sink lëe xaa psoob xtiits xpixwan barkw ni xtiits xaa nii chuuñ ksëe barkw. ¹² Aan como nguidy nak chu nis ko par kwës meño mëe nii chaknal, kchësy xaa kwlokyeñ nii masy buen kchoo noo siko, parñee tsaap schilo ktsiñ noo Fenice aan tyeedy noo mëe nal siko. Fenice nak tu kyedzy nii ngab Creta. Siko xtsiñ barkw.

¹³ Aan como lëe tu me wiñ nii sëed nëz kyety bislo xpi, nladzy xaa nii sini lëe noo nii schilo kchoo noo siko. Lëe xaa pchooni barkw tub chu nis Creta. ¹⁴ Per kok xtsedyak pchoo barkw tsiñee lëe tu medox nii lë Nordeste ¹⁵ bislo kwtopxax barkw. Aan como blaady me nyo noo par delanty, lëe noo blaa biy me lëe noo. ¹⁶ Byoteedy noo tublad chu kislyu wiñ nii lë Clauda. Xisy xpi me siko. Por ngo nikxe në pkyëe noo, per lëe noo bliis canow wiñ nii sëedngopxax barkw. ¹⁷ Loxsye byëp canow wiñ go, lëe xaa nii sini barkw pxituu tsiitsy barkw con tuu. Ptsyeb xaa nyisobnag barkw lo yuzh nii lë Sirte. Por ngo lëe xaa blity ladx nii kë kik barkw, ni lëe xaa blaa sini me barkw laañee xkaatyee. ¹⁸ Lëe byaani lyu lëe xaa bislo blaal xaa xyow barkw lo nis porñee lëe medox ko bii xpi. ¹⁹ Lëe tse nii kwloxo tson kpidz lëe xaa go blaal kchë xtsiñ barkw lo nistoo. ²⁰ Ndaly kpidz ptyoondy noo lo ngbidz ni ptyoondy noo mëly. Tir ntseeb bi medox ko. Por ngo nii nladzy noo nii sikootyee nyaan noo.

²¹ Aan como kokle ndaly kpidz nii karty tyaaw noo, lëe Pable kusoli groltyee lady kchë xaa nii sini lëe noo aan lëe xaa chëb:

—Deelñee nyon do xtitsaa nii nchoody no Creta, ntsyooldy no kchë kyalnë re ni nsëebty no xyow barkw. ²² Per na xa kuuñre no. Lëew ptyool le no. Per pe tsinidy kik to. Nikxe nitylo barkw re lo nis, per ni tu do kejty. Ktsyebty to. ²³ Porque tsikyool lëe tu angly byaklo lon. Lëe Dios nii xñabey naa pxaal angly ko biidnë lon sinrii: ²⁴ “Ktsyeebtyoo, Pable, porque no nii ktsiñoo lo xtisy Roma, aan por lii lëe Dios kteelaa kchë xaa nii ksal no leñ barkw.” ²⁵ Por ngo, kol ko nguiool styoo do, ktsyebty to, por xnildazyaa xtiits Dios ni xnildazyaa nii lëe kchë nii në angly lon kak cumplir. ²⁶ Per tesody nii lëe me tsikchon lëe no tu chu kislyu wiñ nii nche lo nis re.

²⁷ Lëe kyool nii kwloxo chop xmal nii kënsëe noo lo nistoo nii lë Adria, lëe xaa nii chuuñ ksëe barkw byeñ nii lëe noo mer ktsiñ chu kislyu. ²⁸ Lëe xaa ptiix dyon pe nxityre jkaa lo kislyu. Tsigo lëe xaa kon nii xaktyee skalyptsiipxoopak metre nxity laañee si barkw. Kok xtsedyako lëe xaa ptiix stub aan lëe xaa kon nii xaktyee skalyppyadzyak metre nxity laañee si barkw. ²⁹ Aan como ptsyeb xaa nyijkaan barkw lo kyo, lëe xaa pchon tap lë kiib nëz xan barkw parñee sëdy barkw. Loxsye ngo lëe xaa kwnab lo Dios nii kyob kyaani lyu. ³⁰ Mentre gaa lëe kchë xaa nii xkyë tsiñ leñ barkw kwlokyeñ kxooñ, lëe xaa blity tu canow wiñ nii noy barkw, xkëelo xaa nii lëe xaa kchon kiib nii kë nëz kë barkw lo nis.

³¹ Per lëe Pable kuni tiits lo xaa nii xñabey lo soldad chëb:

—Deelñee kwësty ni tu xaa gue leñ barkw, ni tu do telaady.

³² Tsigo lëe soldad koñee pchug tuu nii nxituu canow wiñ go aan lëew byab lo nis.

³³ Bii nguey, lëe Pable kwnee lo kchësy xaa nii si leñ barkw, chëb xaa:

—Natse gon chak chop xmal nii karty kaw do por kyalnë nii nandy to pe cos ktsyool no. ³⁴ Xñabaa nii kaw do parñee jkaa do fuersy telaa do, por ni tu kits kik to kloowdy to.

³⁵ Loxsye chëb Pable ngo, lëe xaa kwseñ tu kyaxtily aan xña lo kchësy xaa go lëe xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëe xaa bislo wagw. ³⁶ Lëe styoo kchë xaa go byonguiool aan lëe xaa taw kchë xaa. ³⁷ Choop kyoow tsongaly ptsiipxoop noo syo leñ barkw. ³⁸ Tsi lëe wagw kwlox lëe xaa blaal xobxtily nii noy barkw lo nis parñee knitynë barkw.

Lëe barkw xnitylo lo nis

³⁹ Tsiñee lëe lyu byaani, byuumbeydy xaa nii chuuñ ksëe barkw dyon xa lë tañ nii nche noo. Per lëe xaa kon tu kislyu wiñ nii nche kexka tu chu play, aan lëe xaa kwlokyeñ ktsig xaa barkw siko deelñee ndeedyo tiits. ⁴⁰ Lëe xaa pchug tuu nii këtuu kiib nii kë xan barkw aan lëew byab lo nistoo. Ni lëe xaa bislëe yag nii xchug nis parñee së barkw nëz nii chakladzy xaa. Loxsye ngo lëe xaa blis ladx nii kë kë barkw lo me, aan lëe barkw bislo xpig chu play. ⁴¹ Per lëe kë barkw kwsobtip lo yuzh, pchilodre niw, aan lëe xfuersy nis bislo chuuñ pyuy nëz xano. ⁴² Tsigo lëe soldad kokladzy nyuty kchë xaa nii sikni xaa tso skiib Roma parñee kxoobnistry xaa aan kxooñ xaa. ⁴³ Per como koklasty xaa nii xñabey lo soldad nii nyety Pable, blaady xaa nyuuñtsyey soldad ngo, sink lëe xaa kwnabey nii klo kchë xaa nii chak xoobnis ktsiñ xaa chu kislyu. ⁴⁴ Lëe kchë xaa nii kokty na nxoobnis ptsiñ lo kislyu con table nii nyaa barkw. Singo mod kchësy noo ptsiñ chu kislyu.

28

Lëe Pable xtsiñ lo kislyu wiñ nii lë Malta

¹ Tsiñee lëe noo lox ptsiñ chu kislyu go kchësy noo, lëe noo kok ndon nii Malta lë kislyu wiñ go. ² Mbëe kon meñ nii ncheno siko lëe noo, aan como singootyee chak nal ni so kyo, lëe meñ go psaay ki parñee ktsëe noo. ³ Lëe Pable kuktop chop lë yag, aan lëew no ktsiib xaa lo ki, tsiñee lëe tu mëel nii no lady yag pchoo por xinlëe ki, aan lëe ma pchal ña Pable. ⁴ Tsiñee lëe meñ nii no lo kislyu wiñ go kon nii lëe mëel go kënyoogw ña Pable, lëe meñ go bislo xñee lo xcombañer:

—Neñdy tu nweety bñech nak xaa gue. Ngo nii nikxe lëe xaa kwtelaa lo nistoo, per xlaady xkyalxtisy Dios kpañ xaa axte nii kizh xaa xtol xaa.

⁵ Per lëe Pable kwtsib ña aan lëe mëel go byab lo ki, per lëe lëe xaa, ni tu pe kokty xaa. ⁶ Kchësy meñ kwche mbës nii nsyëki ña xaa o kolpsyee gaa nyety xaa. Per kok xtsesy nche mbës meñ kon meñ nii ni tu pe chakty xaa. Lëe meñ bislo ptsëe xtiits, xñee meñ nii tu dios nak Pable.

⁷ Kexka siko kë xkwaa xaa nii xñabey lo kislyu wiñ go. Publio pcholë xaa. Lëe noo byolëes lidzy xaa aan mbëe kon xaa lëe noo tson kpidz nder. ⁸ Aan lëetyee gaa leñ tse go lëe pxosy Publio nix no xlyëe ni kë yoobcheñ. Lëe Pable kutedy lo xaa, aan loxsye kwnab Pable lo Dios por lëe xaa, lëe Pable pxob ña lady xaa aan lëe gaa xaa byak. ⁹ Tsiñee kon meñ ngo, wi kchë meñ xsyaknë nii no lo kislyu wiñ go biid, aan kchë meñ xsyaknë byak. ¹⁰ Aan mbëere kontsi kchë meñ lëe noo, aan tsiñee lëe wor kol nii ktsëep noo barkw stub, bnee meñ go kchë nii jkiiñ loo noo nëz.

Lëe Pable xtsiñ Roma

¹¹ Tse nii kwlox tson mëe nii nche noo lo kislyu wiñ go, lëe noo ptsyëep tu xbarkw xaa Alejandría nii kwlës chu kislyu wiñ go tyub mëe nal. Kë chop mdyo nii xñee xaa Cástor ni Pólux kë barkw ko. ¹² Tsiñee lëe noo ptsiñ chu nis nii lë Siracusa, lëe noo blyëes tson kpidz. ¹³ Siko pchoo noo lëe noo syo tub chu nis axte ptsiñ noo laañee lë Regio. Lëe byaani lyu lëe tu me nii xchoo nëz kyety bislo xpi. Lëe tse nii pchopo kpidz lëe noo ptsiñ kyedzy nii lë Puteoli. ¹⁴ Leñ kyedzy ko lëe noo byo ktsiil bla xaa nii xniladzy xtiits Jesús. Lëe xaa kwnee loo noo parñee kwëes noo lo xaa tu xmal. Lëe tsi lëe xmal go kwya lëe noo pchoo siko par ktsiñ noo Roma. ¹⁵ Lëe gaa meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no Roma tse koknan nii lëe noo no nëz ktsiñ noo Roma. Ngo nii lëe meñ biid ktsiilnëz lëe noo axte laañee lë Foro de Apio ni laañee lë Las Tres Tabernas. Tsiñee lëe Pable kon kchësy meñ

go, lëe xaa ptee skizh lo Dios ni lëe xaa pkaa fuersy. ¹⁶ Tsiñee lëe noo ptsiñ Roma, lëe xaa nii xñabey lo soldad ptee tiits nii tso Pable tublad chop tu soldad parñee kap cuidad soldad Pable.

Lëe Pable xluuy xtiits Dios Roma

¹⁷ Tse nii kwloxo tson kpidz ptsiñ noo, lëe Pable kwnabey koktsyetsy kchë xaa Israel non nii no Roma. Tsiñee lëe kchë xaa go lox pkaal lsa, lëe Pable chëb:

—Beetsy, nikxe gon ni pe beñdyaa lo meñ Israel ni nikxe nii kwneedyaa contre xcostumbre pxusykoltoo no, lëe meñ kwnaasy naa aan lëe meñ pko naa ña xaa Roma leñ kyedzy Jerusalén. ¹⁸ Tsiñee lëe xaa Roma nii xñabey lox kwnabtiits dyon pe nli beeñtsyeyaa kchë nii xkëkiy meñaa, lëe xaa byeñ nii nody xtolaa ni chigaldy ketyaa. Lëe xaa kokladzy nlaa xaa naa. ¹⁹ Per kwxykaldy xaa Israel. Por ngo lëen kwnab nii yuub xtisy nii sob Roma nu kan dyon xa kak xcuentaa, per kwnabtyaa kyelyaa nu par jkëkiyaa xaa tu kyedzyaa. ²⁰ Por ngo nagon kwtsyetsyaa lëe do parñee kñen choplan xtitsaa lo do. Porque win xniladzy kchë nii xniladzy meñ Israel aan por ngo këtuun nu.

²¹ Tsigo lëe kchë xaa nii koktsyetsy ko chëb:

—Ni tu xcart xaa Judea karty klyañ loo noo nii kseety lii, ni ni tu xaa betsy no nii chiid nu karty kñee contre lii. ²² Lëe na chakladzy noo tsyon noo dyon xa no kikoo, por ndon noo nii laañee xkaatyee xñee meñ contre lay kub nii xluuyoo.

²³ Lëe xaa pso tu tse nii jkaal lsa xaa, aan singootyee ndaly meñ kwey laañee xkwës Pable. Aan destye wor silytoo axte ptsye tse bluuy Pable xa nak xkyalwnabey Dios. Pseety xaa xley Moisés ni kchë nii pkëe profet parñee jko xaa styoo meñ kniladzy meñ xtiits Jesús. ²⁴ Grol meñ bniladzy nii kwnee Pable, lëe stu grol meñ koñee bnilastyo.

²⁵ Aan como lëdy kchë meñ bniladzy, lëe meñ bislo bi. Tsigo lëe Pable chëb:

—Nli gak nii kwnee profet Isaías tsiñee por xKyalbini Ntson Dios chëb xaa:

²⁶ Na kwey aan kudzy lo meñ gue:

Nlipee nikxe xaapre kon do, per kyeñdy to,
ni nikle gaa kuy do, per kandy to.

²⁷ Por lëe kchë styoo meñ lox pkyedzy,

ntse tyag meñ,

ni ndiib lo meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee kchilody kan meñ,

ni kon meñ,

ni kyeñ meñ.

Ni lëe meñ ptsyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa xtol meñ.

²⁸ Kol kaknan nii destye natse lëe xkyalwtelaa Dios tsi lo meñ sit. Meñ gosy skëetyag xtiits Dios. ²⁹ Tsiñee lëe Pable lox chëb ngo, lëe xaa Israel bi, per tir ptilytiits lsa xaa.

³⁰ Chop iz nder kwtiñ Pable tu yu leñ kyedzy Roma, aan leñ yu go kutedy meñ lo xaa.

³¹ Mbëe bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ ni bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Ni tu cho pe chëbty lo xaa.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ nii no leñ kyedzy Roma

¹ Paablaa. Xtsiiñ Jesucrist xkyën. Lëë Dios kwtsyetsy naa parñee kaka xapostle xaa parñee kluyaa tiits nii xteelaa.

² Penaadle bluuy Dios tiits re. Ndaly profet pkëew leñ kitsy nii kë xtiits Dios. ³ Lëë tiits re xñee cho nak Jesucrist, Xiñ Dios. Lo xtiy rey David sëed xaa. ⁴ Per por xkylwnabey Kyalbini Ntson lëë xaa kok Xiñ Dios, porñee pañ xaa lo kyalkuty.

⁵ Por Jesucrist lëë Dios bnee tiits nii kaka apostle parñee tyub lo kislyu tso meñ nii kniladzy xtiits xaa ni ksoob xtiits xaa. ⁶ Lady meñ nii kwtsyetsy Dios jkab lo Jesucrist ngab to. ⁷ Lëë Dios xkëstyoo lëë do kchë do siñee no do leñ kyedzy Roma, ni lëë xaa kwle lëë do parñee jkab to xkyedzy xaa. Lëë lëesy Tat Tios dyon ni lëë lëesy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

⁸ Xtedyaa skizh lo Jesucrist ni lo Tat Tios por lëë do, por laañee xkaatyee chakyety to porñee xnildadzy to xtiits Dios. ⁹ Aan lëë Dios chan nii tugak xsaladzyaa lëë do tsiñee chutiitsnin xaa. Xtsiiñ Dios xkyën. Tyub styoon xlyyaa xtiits xiñ xaa. ¹⁰ Tugak xñabaa lo Dios nii knee xaa tiits kyely teedyaa lo do. ¹¹ Por chakladzyaa kanaa to parñee jkaa do xkylwnsaak Dios tsiin kchosody styoo do, ¹² sinak nii xñee ñe, parñee kchooblady lsa no styoo no porñee xnildadzy no xtiits Dios.

¹³ Beetsy, kol kaknan gaanoo nii ndaly vuelkwookyeeña kyelyaa lo do, per xtejtyo tiits. Chakladzyaa kyelyaa parñee ktopaa kyalnsaak sinak nii xtopno stub lugar. ¹⁴ No nii kluyaa xtiits Dios lo kchë meñ, nikxe lo meñ nii no kyedzyo, nikxe gaa lo meñ nii no taño, nikxe lo meñ nyaaniw, nikxe gaa lo meñ ngueyo. ¹⁵ Por ngo nii xtee gaanaa kyely kluyaa xtiits Dios wi lo do nii no do leñ kyedzy Roma.

Xtiits Dios nii xteelaa

¹⁶ Xtelastyaa xtiits Dios nii xteelaa, por xkylwnabey Dios nako parñee kteelaaw kchë meñ nii xnildadzyo. Klo meñ Israel telaa. Tsigore telaa meñ sit. ¹⁷ Lëë tiits re xñee nii lëë Dios xteelaa lëë no lo tol porñee xnildadzy sye no xtiits xaa. Ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: “Por kyalwnildadzy lëë xaa nii buen kpañ.”

Xtol meñ

¹⁸ Xtyon no nii lëë xcastigw ntseeb Dios sëed kpa parñee ksaksi xaa kchë meñ yox ni meñ mal, por xlaady xtol kchë meñ go jkaasy xtiitsli Dios. ¹⁹ Aan nan meñ go cho nak Dios, por misme Dios bluuyo. ²⁰ Schilo kak nyoo nii nyoody por kchë cos nii psaa Dios. Destye nii kwche kislyu kok nyoo nii lëë xaa nak Dios ni kyaaldy kaa xkylwnabey xaa. Por ngo nii kindy pe jkëëlo meñ go. ²¹ Per nikxe xyuumbey meñ go Dios singo mod, chuuñ ksakty meñ go Dios ni xteejty meñ go skizh lo xaa. Al contrario cos nii pa xkiiñdysye sini kik meñ go, ni lëë xkylcheñ meñ go pkyey. ²² Nikxe nii xñee meñ go nii nyaani meñ go, per nguey meñ go. ²³ Por lëë meñ go psaan xkylntson Dios nii xnitylody por mdyo nii chak si chak chol meñ, ni por mdyo nii nyaa si nyaa mguñ, ni por mdyo nii chak si chak ma nii sob tap niy, ni ma nii xtyoopxax.

²⁴ Por ngo lëë Dios psaanladzy meñ go parñee kuuñtsyey meñ go kchë cos mal nii no styoo meñ go. Aan chuuñtsyey meñ go cos nii xkwii kyalto kchë xcombañer, ²⁵ porñee xnildadzy meñ go xtiitsli Dios, sink tiits xuuy xnildadzy meñ go. Xsoxib meñ go lo kchë cos nii psaa Dios. Xsoxibty meñ go lo Dios nii psaa. Por lëë Dios xyal jkaa skizh tugak. Singo no nii kako.

²⁶ Por ngo lëë Dios psaanladzy meñ go parñee kuuñtsyey meñ go cos nii xkwii kyalto. Por axte wi kwnaa ptsëë xmod. Choni me saa kwnaa me. ²⁷ Singo gak xaapkiy, chokidre xaa kwnaa, sink saapkiy xaa choki xaa. Chuuñtsyey xaa cos nii xkwii kyalto ksa saapkiy xaa, aan mban xtye xcuerp xaa castigw por cos mal nii chuuñtsyey xaa.

²⁸ Chaklastre xaa ksal xaa Dios, aan lëe Dios kaa psaanladzy xaa parñee kuuñtsyey xaa nii chigaldy kak. ²⁹ Kchëlo cos mal no kik xaa, mal xaa, ngbiñ xaa, mbidy xaa, nweety bñech xaa, xtilyni xaa meñ, wnee xuuy xaa, ni wagw tiits kizh xaa. ³⁰ Xñeenë xaa meñ, xtilyni xaa Dios, xekwty xaa lo meñ, nyaa xaa, chuuñtsyey xaa cos mal, ni xsoobty xaa xtiits pxosy xaa. ³¹ Chondy xaa tiits, chuñdy xaa cumplir xtiits xaa, xkëstyoody xaa meñ, xkombedy xaa styoo xaa. ³² Nan xaa nii lëe Dios xñabey kety kchë meñ nii chuuñtsyey ngo, per lëew chuuñtsyey xaa, aan axte xle xaa chan xaa meñ nii chuuñtsyeyo.

2

Lëe Dios chuñ kyalxtisy

¹ Por ngo kindy pe jkëllool, lii nii xseel meñ, deelñee chootyee nakoo. Misme lii xtee kyo lii tsiñee xseel meñ, por chuuñtsyeyoo nii chuuñtsyey meñ. ² Por ndon no nii tsiñee lëe Dios chuñ kyalxtisy, xsaksi xaa meñ nii chuuñtsyey kchë ngo. ³ Aan lii nii xseel chanoo nii chuuñtsyey meñ aan chuuñtsyeylo, ¿pe xsyakoo nayak nii stelaal lo xkylwsaksi Dios? ⁴ ¿Pe xsyablyul xkylndoladzy Dios nayak ni xpaciency xaa? ¿Xyeñdyoo nayak nii lëe xkylndoladzy Dios xtsig lii lo xaa? ⁵ Per nguiedzy styool ni chaklastyoo ktikcheel styool lo Dios. Por ngo lëel xyuubre kyalnë par tse nii lëe Dios kiid kuñ kyalxtisy. ⁶ Lëe xaa kizh meñ según kchë nii beeñtsyey meñ. ⁷ Lëe Dios ktee kyalmbañ nii nitylody lo meñ nii tugak beeñtsyey kyalbuen ni tugak beeñ ksak Dios. ⁸ Per lëe xaa ksaksi meñ nyaa nii xsaldy tiitsli ni meñ ngoptol. ⁹ So kyalwsaksi ni kyalnë par kchë meñ nii chuuñtsyey kyalmal, klo par meñ Israel, tsigore par meñ sit. ¹⁰ Per lo meñ nii chuuñtsyey kyalbuen lëe Dios ktee kyalnsaak parñee mbëe kpañ meñ go. Klo gak lo meñ Israel ktee xaaw, tsigore lo meñ sit.

¹¹ Por lëdy wi Dios xkwe meñ. ¹² Por kchë meñ sit nii beeñ tol aan nandy meñ go nii no xley Moisés, tsody ley tsiñee lëe meñ go kety. Per lëe xkylxtisy meñ Israel nii beeñ tol kak sinak xñabey xley Moisés. ¹³ Por xtyelaady meñ nii xkëetyag nii xñabey ley, sink meñ nii chuuñtsyey nii xñabey ley xtyelaa. ¹⁴ Per tsiñee lëe meñ nii nandy nii no ley chuuñtsyey nii xñabey ley, mismë meñ go xsaal ley. ¹⁵ Por kchë nii chuuñtsyey meñ go nyoo nii leñ styoo meñ go no ley. Ni mismë gaa xkylcheñ meñ go ksoli meñ go o ksyablyu gaa meñ go ¹⁶ tse nii lëe Dios ni lëe Jesucrist kuñ xkylxtisy meñ según kchë nii no kik meñ. Lëe xtiits Dios nii xluuya xñee nii singo kako.

Meñ Israel ni xley Moisés

¹⁷ Per lii nii xñeel nii meñ Israeloo, ni xsyeeñoo xley Moisés ni xtaanoo Dios, ¹⁸ nanoo pe cos chakladzy Dios. Ni xluuy ley lool nii no nii kwel cos mbëe. ¹⁹ Xsyakoo nii lii kob ña meñ nii xñady lo ni ksaabini lo meñ nii so lo nguey. ²⁰ Xsyakoo nii schilool kuuñ kseedyoo meñ nguey ni kñeel lo meñ mban, por nanoo nii lo xley Moisés kë kyalchak ni tiitsli. ²¹ Deelñee chuñ kseedyoo meñ, ¿penak nii chuñ kseejtyoo lii? Deelñee xluuyoo nii ndox kwan meñ, ¿penak nii xkwanoo? ²² Deelñee xñeel nii ndox tsoni meñ stu kwnaa o stu mguiy deelñee no tsiil meñ, ¿penak nii chuuñtsyeyoo singo? Deelñee xlëel chanoo mdyo, ¿penak nii xkwanoo nii no xiktoo mdyo? ²³ Xtaanoo xley Moisés, per xsyablyul Dios tsiñee xsaldyoo ley go. ²⁴ Nli gak nii xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Por lëe do, xñeenë meñ sit Dios.”

²⁵ Xkiiñ kyalwyobey palalsye deelñee xsaloo xley Moisés, per deelñee chuuñtsyeydyoo nii xñabey ley, pe nandy nii kwyobeyoo. ²⁶ Per deelñee no xaa nii nobedy aan chuuñtsyey xaa nii xñabey ley, sak cuent nii nobey xaa, nikxe nii nobedy xaa. ²⁷ Kchë xaa nii nobedy xcuerp, per chuuñtsyey xaa nii xñabey ley, ksee kan lii. Por chuuñtsyeydyoo nii xñabey ley, nikxe nii xyeñlo ni nobeyoo. ²⁸ Por lëdy laa klaasy kak no meñ Israel, ni lëdy xaktyee porñee nobey xcuerp now, ²⁹ sink tyub styoo no no nii kak no meñ Israel, ni no nii tsobey styoo no. Këdy kchë ngo lo kitsy, sink styoo no now. Kchë xaa nii nak singo xsolidy chol meñ xaa, sink Dios xsoli xaa go.

3

¹ ¿Pe non dyon nii kak no meñ Israel, ni pe non nii tsobey no? ² Nono gon. Por lo meñ Israel psaan Dios xtiits. ³ ¿Pe kok tsigo worñee pchooxso meñ Israel? ¿Pe ptsëe Dios lo xtiits nayak? ⁴ ¡Lëdyo gon! Tugak xñee Dios tiitsli nixke kchë meñ xñee xuuy, por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee:

Sak meñ nii buenoo por kchë nii xñeel,
ni mbëe kchukëel tsiñee kak kyalxtisy.

⁵ Per deelñee por xtol no chak nyoo xkyalbuen Dios, ¿pe mal Dios porñee xsaksi xaa lëe no? No meñ xñee nii nliw. ⁶ Per ¡lëdyo gon! Por deelñee nyak mal Dios, ¿xa kuñ xaa kyalxtisy lo kislyu?

⁷ Per deelñee xkiin xtiits xuuyaa parñee kak nyoore xtiitsli Dios, ¿penak tsigo xsyak xaa nii no xtolaa? ⁸ Deelñee nyako singo, ¿penak nii chuuñtsyeydy no cos mal parñee kiid cos buen? No meñ xñee nii ngo xluyaa par ksyablyu meñaa, per nongual ksaksi Dios meñ go.

Kindy meñ buen

⁹ ¿Pe tyeesy no dyon? ¿Pe mastre nayak buen no que meñ sit? ¡Lëdyo gon! Por ndon no nii nixke meñ Israel no, nixke gaa meñ sit no, ña tol no no. ¹⁰ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:

Kindy meñ buen,

ni tu meñ buen nody.

¹¹ Kindy meñ nii xyeñ,

kindy cho kyub Dios.

¹² Kchësy meñ këtañ,

kchësy meñ byab lo tol.

Kindy cho kuñ kyalbuen,

ni tu cho kindy.

¹³ Nak yañ meñ sinak tu paa nii nyaly,

con ludzy meñ xñee xuuy meñ,

xvenen mëel xchoo chuw meñ.

¹⁴ Nonsyke cos mal ni tiits në xchoo chuw meñ.

¹⁵ Ligier xsyë meñ par kuty meñ,

¹⁶ kchë nii chuuñtsyey meñ xnitylo ni xsaksi,

¹⁷ nandy meñ xa tso mbëe meñ.

¹⁸ Sinidy xkylantseeb Dios kik meñ.

¹⁹ Ndon gaa no nii kchë nii xñee xley Moisés, lo meñ nii sinalo xñeew, parñee kyoogw chuw kchësy meñ ni parñee kchësy meñ kyab lo xkyalxtisy Dios. ²⁰ Por ni tu tol ktsildy Dios porñee sinal meñ ley, por xaktyee parñee këe ley nii no xtol no xkiin ley.

Lëe no telaa por xtiits Jesucrist

²¹ Lëdy por ley telaa no, por lëe Dios bluuy nii no stu mod nii telaa no, aan kchë ngo xtyoon tsiñee xkab xley Moisés ni xlibre profet. ²² Lëe Dios xteelaa lëe no porñee xnildzy no xtiits Jesucrist. Xkwedy xaa meñ, sink kchë meñ nii xnildzy xtiits Jesucrist xteelaa xaa. ²³ Por kchësy meñ no xtol ni kchësy meñ nche sit lo Dios. ²⁴ Per por xkyalnsaak Dios lëe xaa xteelaa meñ singosy, porñee xnildzy meñ xtiits Jesucrist. ²⁵ Lëe Dios pso Crist parñee por xkyalkuty Crist kpily xtol no deelñee knildzy no xtiits xaa. Aan lëew kok singo parñee kak nyoo nii buen Dios. Psaldy Dios tol nii beeñtsyey meñ tiemp ²⁶ porñee kop xaa paciensy, nikle gaa nina nyoo nii buen Dios, por lëe xaa xteelaa kchë meñ nii xnildzy xtiits Jesús.

²⁷ ¿Pa byaan xkyalnyaa no tsigo? Lëew bichee gon. ¿Penak dyon bicheew? ¿Pe porñee chuuñtsyey no nii xñabey xley Moiséso? Lëdyo, sink porñee xnildzy no xtiits Jesucristo. ²⁸ Xtyon no tsigo busy nii lëe Dios xteelaa meñ porñee xnildzy meñ xtiits Jesucrist. Xteelaady xaa meñ porñee chuuñtsyey meñ nii xñabey ley.

²⁹ ¿Pe xaktyee meñ Israel nayak xteelaa Dios? ¿Pe lëdy wi meñ sit nayak xteelaa xaa? Wi meñ sit gon xteelaa Dios, ³⁰ por tugak Dios no. Lëe Dios xteelaa meñ nii xniladzy xtiits Jesucrist. Xkwenjty xaa deelñee nobey meñ o nobeydy kaa meñ. ³¹ ¿Pe porñee xniladzy no xtiits Jesucrist tsgo, lëe no ksyablyu xley Moisés? ¿Lëdyo gon!, sink lëe no xlisklaa ley.

4

Xkylwniladzy Abraham

¹ ¿Pe styeesy no tsiñee kseety no pxusykoltoo no Abraham? ² Deelñee nyak Abraham tu xaa buen por xtsiñ xaa, nyo pe ndaan xaa, nikxe nii ndaandy xaa lo Dios. ³ ¿Pe lëdy nayak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Bniladzy Abraham xtiits Dios, por ngo lëe Dios beeñ cuent nii buen xaa”? ⁴ Lëe nana, deelñee xkyë tu xaa tsiñ, chayjty xaa nii chazh xaa, sink nii nsëeb meñ lo xaa xkaa xaa. ⁵ Per deelñee no tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol, lëe Dios chuñ cuent nii buen xaa porñee bniladzy xaa, nikxe nii beeñsyeydy xaa ni tu cos par tsgal xaaw. ⁶ Lëe rey David xñee xa xle xaa nii xsaldy Dios xtol, sink chuñ Dios cuent nii buen xaa. ⁷ Chëb rey David:

Dichos meñ nii ptsily Dios xtol aan psaldy Dioso.

⁸ Dichos meñ nii chuñdy cuent Dios xtol.

⁹ ¿Pe par meñ nii nobeysye dyon nak kyalwle re, ote wi par meñ nii nobeydyo yak? Lëe noo bñeel gon nii lëe Dios beeñ cuent nii buen Abraham porñee bniladzy Abraham. ¹⁰ Per ¿pa wor dyon beeñ Dios cuent nii buen Abraham? ¿Pe loxsye kwyobey xaaw, ote klow yak? Klow. ¹¹ Aan tsgore kwyobey Abraham parñee kak nyoo nii lëe Dios beeñ cuent nii buen xaa porñee bniladzy xaa xtiits Dios. Por ngo lëe Abraham byak pxosy kchësy meñ nii nobeydy nii xniladzy xtiits Dios, ni por ngo lëe Dios chuñ cuent nii wi meñ go buen. ¹² Ni lëe Abraham nak pxosy meñ nii nobey nii xniladzy xtiits Dios sinak nii bniladzy Abrahamo worñee karty tsobey xaa.

Lëe tiits nii psaan Dios chak cumplir

¹³ Lëe Dios chëb lo Abraham nii lëe xaa kyaani kislyu kchë meñ lidzy xaa. Per chëbty Dios ngo porñee beeñsyey Abraham nii xñabey xley Moisés, sink porñee bniladzy Abraham xtiits Dioso ni porñee beeñ Dios cuent nii buen xaaw. ¹⁴ Por deelñee xaktyee meñ nii chuuñsyey nii xñabey xley Moisés jkaa nii ksaan Dios, pa xkiiñdy tsgo nii kniladzy meñ xtiits Dios, ni lëe tiits kaa nii psaan Dios kyablyu. ¹⁵ Por xsaksi ley, per laañee kindy ley, kindyak cho ko falt.

¹⁶ Lëe Dios beeñlay Abraham porñee bniladzy Abraham xtiits xaa, aan kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkaa kyalnsaak ko singosy. Lëdy xaktyee par meñ nii chuuñsyey nii xñabey xley Moisés nak kyalnsaak ko, sink wi par kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak bniladzy Abrahamo. Lëe Abraham nak pxosy kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios, ¹⁷ sinak nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëen byuñ lii pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu.” Dios nii chuñ kpañ meñ kuty ni xko cos nii nody bniladzy Abraham.

¹⁸ Nikxe kwyody pe nsaladzy Abraham, lëe xaa bniladzy xtiits Dios, aan singo mod lëe xaa byak pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu. Por lëe Dios chëb lo xaa: “Lëe kchë meñ nii jkab lo xtiyyoo ktyaly.” ¹⁹ Pchosody styoo Abraham, nikxe nii tsel tu kyoow iz xaa, ni nikle nan xaa ni nii lëe xaa ni nii tsiil gaa xaa Sara chilody kap mëed. ²⁰ Pkandy kik xaa ni psaanlasty xaa tiits nii psaan Dios lo xaa, sink tyub styoo xaa bniladzy xaaw ni ptee xaa skizh lo Dios. ²¹ Tyub styoo xaa bniladzy xaa nii chuñ Dios cumplir xtiits. ²² Por ngo nii lëe Dios beeñ cuent nii buen xaa.

²³ Lëdy por Abrahamsye xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëe Dios beeñ cuent nii buen xaa. ²⁴ Wi por lëe now. Por lëe Dios chuñ cuent nii buen no kchë no siñee xniladzy no xtiits xaa nii beeñ kpañ Jesucrist. ²⁵ Lëe Jesucrist kuty lo crusy por kchë xtol no, ni lëe xaa pañ parñee kteelaa xaa lëe no lo tol.

5

Mbëë nche no lo Dios

¹ Na nii lëë no kwtelaa lo tol porñee bnildazy no xtiits Dios, mbëë nche no lo Dios por Jesucrist. ² Por Jesucrist kwaa no xkyaalnsaak Dios porñee bnildazy no xtiits xaa. Tsiitsy nche no lo xtiits xaa ni xle no nii lëë no jkaa xkyaalwnabey Dios. ³ Ni lëdy kaa por ngosy xle no, sink xle no lo kyalnë, por ndon no nii lëë kyalnë xnee kyalndaan lo no parñee kaap no paciensy. ⁴ Aan lëë paciensy chakni lëë no parñee buen kchukë no lo Dios, aan loxsye kchukë buen no, mastre knildazy no xtiits Dios. ⁵ Aan kyaan maldy tiits ko lo no, por lëë Dios bnee xKyalbini Ntson lo no porñee xkëstyoo xaa lëë no.

⁶ Por worñee karty kchilo telaa no, lëë Crist kuty por kchë meñ ngoptol worñee lëë tse kutsiñ. ⁷ Lëdy likasy kety meñ xcuent stu meñ, nikxe nii neñdy so tu xaa nii kety xcuent tu meñ buen. ⁸ Per nyoo nii xkëstyoo Dios no, por lëë Crist kuty por lëë no worñee bii ngoptol no. ⁹ Lëë nana nii lëë no kwtelaa lo tol por xkyalkuty Jesucrist, lëë no telaa lo kyalnë dox nii kiid. ¹⁰ Por deelñee big no lo Dios por xkyalkuty xiñ xaa worñee bii xtilyni no xaa, pe lëëdyxe nina tsiigo nii lëë xiñ xaa mbañ. ¹¹ Ni xle gaa no lo Dios por Jesucrist, porque por Jesucrist big no lo xaa.

Adán ni Jesucrist

¹² Por tugak xaa kwyo tol lo kislyu aan lëë tol biidni kyalkuty. Singo mod kchë meñ pchal kyalkuty, por kchë meñ kwloo tol. ¹³ Antes nii nyo ley, lëë tol tse no lo kislyu, nikxe nii chakty cuent nii no tol tsiñee kindy ley. ¹⁴ Per destye xtiemp Adán axte xtiemp Moisés lëë kyalkuty ptaan lo xaa nii kwloo tol, nikxe nii beeñtsyeydy xaa si beeñtsyey Adán worñee psoobty Adán xtiits Dios. Lëë Adán kok sinak xaa nii tsiigore biid.

¹⁵ Per nakty tol nii beeñtsyey Adán sinak nii xneetsy Dios lo no. Por xtol tugak xaa ndaly meñ kuty. Per lëë kyalwtelaa nii xkady Dios, por tugak xaa biido, aan mastre ntsono, por ndaly meñ xteelaaw. ¹⁶ Nakty xtol Adán sinak xkyaalnsaak Dios. Por tugak tol biid castigw, per lëë xkyaalnsaak Dios xtsily kchë kchësy xtol meñ. ¹⁷ Per deelñee xaktyee por xtol tu xaa ptaan tol, mastre no nii ktaan meñ nii ptsily Dios xtol singosy. Xtaan meñ go, por lëë meñ go mbañ sinak xñabey Jesucrist.

¹⁸ Deelñee xaktyee por xtol Adán lëë xtol kchësy meñ kwyo, singo gak xaktyee por xkyaalbuen Jesucrist pteelaa xaa kchësy meñ lo tol. ¹⁹ Porñee psoobty tugak xaa tiits, lëë xtol kchësy meñ kwyo, per singo gak porñee psoob tugak xaa tiits, lëë meñ telaa lo tol.

²⁰ Lëë ley biid parñee ktyaly tol, per tsiñee lëë tol lox ptyaly, mastre ptyaly xkyaalnsaak Dios. ²¹ Lëë tol biidni kyalkuty. Lëë gaa xkyaalnsaak Dios pteelaa lëë no lo tol ni bneetsy tu kyalmbañ nii tsiitsiñdy tse nitylo lo no porñee bnildazy no xtiits Jesucrist.

6

Kuuty no lo tol, per mbañ no lo Dios

¹ ¿Pe tyeesy no? ¿Pe slyore no tol nayak parñee kak nyooore xkyaalnsaak Dios? ² ¿Lëdyo gon! Lëë no kutyle lo tol. ¿Xa tsyore no lo tol na dyon? ³ ¿Pe nandy to nayak nii lëë no byak tusy ksa no Crist por kyalwchobnis, ni lëë no byak ksa xaa lo xkyalkuty xaa? ⁴ Por kyalwchobnis lëë no pkyeetsy ksa no Jesucrist ni lëë no kuty parñee kpañ no ni jkaa no tu kyalmbañ kub, sinak nii pañ Jesucrist por xkyaalwnabey Tat Tios.

⁵ Por deelñee byak tusy no Crist worñee kuty xaa, lëë no kyak tusy xaa tsi lëë no kpañ si pañ xaa. ⁶ Ndon no nii lëë kchë nii xsya styoo no kwë lo crusy ksa Crist parñee nitylow tsiin kñabeytre tol lo no. ⁷ Por chilody kñabey tol lo meñ nii chety. ⁸ Deelñee ksa no Crist kuty, ndon no nii lëë no tsyo lo xaa. ⁹ Por ndon no nii lëë Crist pañ lo kyalkuty aan kpikchedre kety xaa. Pe kuñtre kyalkuty xaa. ¹⁰ Tsiñee lëë Crist kuty, kaazhkaa kuty xaa lo tol, per lëë xaa pañ parñee tso xaa lo Dios. ¹¹ Singo gak lëë do, kol kuñ cuent nii lëë do kuty lo tol, per mbañ do lo Dios, porñee nak ksa do Jesucrist.

¹² Por ngo, klaady to nii kñabey tol lo do, parñee kuuñtsyeydy to nii klyaañtyee styoo do. ¹³ Kteejty to nii kyab to lo tol par kuuñtsyey do cos mal, sink kol tso ña Dios sinak meñ

nii kuty ni bikche pañ stub. Kol tso ña Dios par kuuñtsyey do cos buen. ¹⁴ Por kñabeytre tol lëe do, por nodre to ña ley, sink lëe do no lo xkyalnsaak Dios.

Lëe do kwtelaa lo tol

¹⁵ ¿Pew tsigo? ¿Pe slyo no tol nayak por xñabeytre ley lëe no, sink lo xkyalnsaak Dios no no? ¿Lëdyo gon! ¹⁶ Nan nyë do nii deelñee to do lo tu xaa par ksoob to xtiits xaa, xpixwan do nak xaa aan no nii ksoob to xtiits xaa. Singo tsigo busy deelñee ksoob to xtiits tol, lëe do kety, o deelñee ksoob kaa to xtiits Dios, lëe do kyak tubli. ¹⁷ Per skizh Dios nii kchësy to siñee kwyo do lo tol, lëe do psoob xtiits Dios tyub styoo do. ¹⁸ Lëe na nii lëe do kwtelaa lo tol, lëe do mbañ sinak xñabey Dios. ¹⁹ Xñen si xñee chol meñ, por chilody kyeñ do kchë cos re. Sinak nii ptee do tiits beeñtsyey do kchë cos mal, kol ktee nii kuuñtsyey do cos buen nii xyo styoo Dios.

²⁰ Worñee lëe do bii no lo tol, beeñtsyeydy to nii xñabey Dios. ²¹ ¿Per pe cos dyon beeñ do gan? Xaktyee xkyalto do xkwii kchë cos ko nina. Por xaktyee kyalkuty xneetsyo. ²² Per lëe na nii lëe do kwtelaa lo tol ni lëe do xkiiñ lo Dios, lëe do jkab lo Dios ni lëe do jkaa tu kyalmbañ nii xnitylody. ²³ Kyalkuty sye xneetsy tol, per lëe xkyalnsaak Dios xneetsy kyalmbañ nii xnitylody, porñee byak ksa no Jesucrist.

7

Kyalwtsiilña

¹ Beetsy, xyuumbey do ley ni nan do nii xaktyee tsiñee mbañ meñ xñabeyo meñ. ² Sinak tu kwnaa nii xtsiilña, no nii tsoni me tsiil me mentre mbañ xaa, per deelñee kety tsiil me, lëe me xlyaa lo xley kyalwtsiilña. ³ Por ngo, deelñee tsoni me stu mguiy mentre bii mbañ tsiil me, tol chuñ me. Per deelñee kety tsiil me, schilo ktsiilña me stu mguiy aan chuñdy me tol, por nonidre me tsiil me.

⁴ Singo gak lëe do, beetsy, nii ngab to lo Crist, lëe do kuty lo xley Moisés parñee ktsiilña do stu xaa. Lo Jesucrist nii pañ lo kyalkuty ngab to nina. Singo mod lëe no jkiiñ lo Dios. ⁵ Worñee pañ no sinak cho xaa ngoptol, lëe ley psoob ki kyalmal nii no leñ styoo no aan lëe kyalmal go beety lëe no. ⁶ Per lëe na nii lëe no kuty lo ley nii pkëetuu lëe no, lëe no kwlaa parñee jkiiñ no lo Dios sinak xñabey Kyalbini Ntson, lëdy sinak xñabey ley.

Tol nii no leñ styoon

⁷ ¿Pe styeesy no tsigo nayak, nii tol xley Moisés? ¿Lëdyo gon! Per deelñee nyody ley, nyaknandyaa nii no tol. Nyaknandyaa nii ndox tsokin xcheñ meñ deelñee nyeedy ley: “Tso kidyoo xcheñ meñ.” ⁸ Per lëe tol kwseñ ley parñee ksoobkiw kchë cos mal nii no leñ styoon. Por deelñee kindy ley, pa nondy tol. ⁹ Worñee byuumbeydyaa ley, pañaa. Per tsiñee lëen byuumbey ley, lëe tol nii no leñ styoon pkaa fuersy aan lëen kuty. ¹⁰ Singo lëe ley nii bneetsy kyalmbañ lon beety naa. ¹¹ Por lëe tol kwseñ ley aan lëew pkëeti naa aan misme con ley beety naa.

¹² Ntson xley Moisés, ni buen nii xñabey ley. ¹³ ¿Per pe buen ley tsigo aan beety naa? ¿Lëdyo gon! Lëe tol beety naa aan singo kok nyoo nii tolo. Kwseñ tol cos buen par kuty, aan singo mod kok nyoo nii tir mal tol.

¹⁴ Ndon no gon nii lëe Dios pxaal ley, per xaa lo kislyun aan lëe tol xñabey naa. ¹⁵ Xyeñdyaa penak xtsyolaa nrii. Por chuuñtsyeydyaa nii chakladzyaa, sink nii xyody styoon chuuñtsyeyaa. ¹⁶ Per deelñee chuuñtsyeyaa nii chaklastyaa kuuñtsyeyaa, xyeñaa nii buen ley. ¹⁷ Por ngo lëdre naa chuuñtsyey kchë cos ko, sink tol nii no leñ styoono. ¹⁸ Por nanaa nii xaa lo kislyun aan nody cos buen leñ styoon. Chakladzyaa kuuñtsyeyaa cos buen, per chilody kuuñtsyeyno. ¹⁹ Chuuñtsyeydyaa cos buen nii chakladzyaa, sink lëen chuuñtsyey cos mal nii chaklastyaa. ²⁰ Deelñee chuuñtsyeyaa nii chaklastyaa kuuñtsyeyaa, lëdre naa chuuñtsyeyo, sink tol nii no leñ styoon chuuñtsyeyo.

²¹ Singo tsiñee chakladzyaa kuuñtsyeyaa cos buen, klol cos mal xchoo leñ styoon. ²² Xyo xley Dios styoon, ²³ per no tu cos leñ styoon nii xsyonlë lo xkyalcheñaa. Lëe tol nii no leñ styoono aan nguëtuuw naa.

²⁴ ¡Broobaa! ¿Cho kteelaa naa lo tol re? Por lëew chuty naa. ²⁵ ¡Dios syew gon! Xtedyaa skizh lo Dios, por lëe Jesucrist pteelaa naa. Xyeñaa nii no nii kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios, per como xaa lo kislyun, lëen këtuu lo tol.

8

Kyalmbañ nii xneetsy xkyalbini Dios

¹ Kintre pe cos kyëkiy xaa nii nak ksa Crist. ² Lëe kyalbini mbañ nii xnee Jesucrist pteelaa lëe no lo xley tol ni lo kyalkuty. ³ Por lëe Dios beeñtsyey nii pchilody xley Moisés. Lëe ley go byab lyu por xtol meñ. Lëe Dios pxaal xiñ sinak tu xaa nii no tol, aan biid xiñ xaa sinak chol meñ lo kislyu, parñee kuñ xaa gan lo tol. ⁴ Singo biid xaa parñee kchilo kuuñtsyey no nii xñabey ley, por mbañtre no sinak no chol xaa lo kislyu, sink lëe no mbañ sinak xñabey xKyalbini Dios.

⁵ Kchë xaa nii mbañ sinak mbañ chol meñ, nii nosy lo kislyu sini kik xaa. Per lëe xaa nii mbañ sinak xñabey Kyalbini Ntson, ngosy sini kik xaa. ⁶ Aan kyalkuty xtsyool meñ nii sini kik cos nii chak lo kislyu re, per mbëe kpañ meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xKyalbini Dios. ⁷ Kchësy meñ nii xaktyee cos lo kislyu re sini kik xtilyni Dios, por chaklasty meñ go ni chilody meñ go ksal xley Dios. ⁸ Por ngo chuuñ ksakty meñ go Dios, por nii xlyaañtyee styoo meñ go chuuñtsyey meñ go.

⁹ Per lëe do chuuñtsyeytre to nii chuuñtsyey kchë meñ nii no lo kislyu, sink sinak xñabey Kyalbini Ntson mbañ do, deelñee busy no Kyalbini Ntson leñ styoo do. Kchë meñ nii nody xkyalbini Crist leñ styoo, ngabty meñ go lo Crist. ¹⁰ Per deelñee no Crist leñ styoo do, mbañ xkyalbini do, por lëe Dios pteelaa lëe do, nikxe nii lëe xcuerp to kety por tol. ¹¹ Aan deelñee no xkyalbini xaa nii beeñ kpañ Crist lo kyalkuty leñ styoo do, yuub xaa knee kyalmbañ lo do por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo do.

¹² Singo tsigo busy, beetsy, nsëeb no tu cos, per nsëebty now lo tol, parñee tsyo no si cho chol meñ lo kislyu. ¹³ Por deelñee kpañ do si klaañtyee styoo do, lëe do kety. Per deelñee kuñ Kyalbini Ntson lëe do yudar parñee ksaan do xtol do, lëe do kpañ.

¹⁴ Kchësy meñ nii chuuñtsyey nii xñabey Kyalbini Ntson nak xiñ Dios. ¹⁵ Por lëdy kyalbini nii jkëetuu lëe do nak Kyalbini Ntson nii kwaa do, parñee ktsyeb to stub, sink lëe kyalbini go xyuñ lëe do xiñ Dios parñee këb to nii lëe Dios nak pxosy to. ¹⁶ Lëe Kyalbini Ntson xyak tusy xkyalbini no parñee tyeesy no nii xiñ Dios nak no. ¹⁷ Aan como xiñ Dios nak no, wi no jkaa nii ksaan Dios lo Crist. Deelñee xtyee no kyalnë ksa no xaa, lëe no kyo laañee xñabey xaa.

¹⁸ Pa lëdy kyalnë nii xtyeedy no natiemp lo kyalnsaak nii nare tyon no. ¹⁹ Xekwtre kchë nii psaa Dios këmbëso tse nii lëe meñ nii nak xiñ Dios kakyety. ²⁰ Kchë nii psaa Dios byablyu, per lëdy porñee kokladzyo, sink styoo Dios kwlañ nii singo kak. Per kwyo tiits ²¹ nii nitylodyo, parñee jkaaw kyalntson nii jkaa meñ nii nak xiñ Dios. ²² Ndon no nii mban xtyedy kchë nii psaa Dios. Xkyëw yoob sinak xkyë tu kwnaa nii kap mëed yoob. ²³ Ni lëdy kaa xaktyee kchë nii kwyaaxtye kyalnë, sink wi no, nikxe nii lëe no kwaa Kyalbini Ntson, parñee kak nyoo nii lëe no jkaa nii kneetsy Dios. Xkyëe no tu yoob në, këmbëes no tse nii lëe no kyak xiñ Dios, parñee jkub xcuerp no. ²⁴ Por porñee pkyëmbëes no, lëe no kwtelaa. Per deelñee nyoo nii këmbëes no, pe nandyo, por lëew nyool. Deelñee xtyonle no tu cos, penak kyëmbëes now. ²⁵ Per deelñee këmbëes no tu cos nii xtyondy no, no nii kaap no paciensy kyëmbëes now.

²⁶ Ni lëe gaa Kyalbini Ntson chuñ lëe no yudar lo xkyalmban no. Por nandy no xa kñee no lo Dios, per yuub Kyalbini Ntson xñab por lëe no lo Dios. Tsiitsyweew aan chilody kñee no xa nak nii xñeew con tiits. ²⁷ Per como nan Dios pe xsya styoo no, nan xaa pe xñee Kyalbini, por lëe Kyalbini xñab nii xyo styoo Dios par meñ nii ngab lo Dios.

Beeñ no gan

²⁸ Ndon no nii kchë cos no xfavor meñ nii xkëstyoo Dios. Kchë meñ go kwtsyetsy Dios porñee singo kwlaño styoo xaa. ²⁹ Por kchë meñ nii klo byuumbey Dios, psaanle Dios nii

lëe meñ go kak sinak xiñ xaa, parñee kak xiñ xaa xaa non lo kchë meñ nii ngab lo xaa. ³⁰ Aan lëe Dios kwtsyetsy kchë meñ nii psaanle xaa destye klo, ni lëe xaa ptsily xtol meñ nii kwtsyetsy xaa, ni kchë gaa meñ nii ptsily xaa xtol kwaa xkylansaak xaa.

³¹ ¿Pe tyeesy no tsgo? Deelñee no Dios xfavor no, ¿cho lë nii jkaal lëe no? ³² Per ni Xiñ Dios pkady Dios lo no, sink lëe xaa blaa kuty xiñ xaa por kchësy no. ¿Xa kneesty xaa kchë cos nii jkaa xiñ xaa wi lo no tsgo? ³³ ¿Cho jkëëkiy kchë meñ nii kwle Dios na dyon?, con lëe Dios xñee nii nody xtol meñ go. ³⁴ ¿Cho ktee kyo na dyon?, con lëe Jesucrist kuty ni lëe gaa xaa pañ, aan lëe xaa sob kwi Dios nözli, xñab xaa por lëe no. ³⁵ ¿Cho lë nii na dyon kuso lëe no lo xkylwkëstyoo Crist? ¿Pe skwiso kyalnë no, o nii kyënlaag kaa meñ no, o kpiñ gaa, o kyalproob kaa, o kyalntseeb kaa, o kyalkuty kaa? ³⁶ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee:

Por lii ksatyee tse kënal kyalkuty noo.

Xsyak meñ noo sinak mëkwxiiily nii kety.

³⁷ Per chuuñ no gan por xaa nii xkëstyoo lëe no. ³⁸ Xyeñpaa nii per ni kyalkuty, ni kyalmbañ, ni angly, ni kyalbini mal, ni nii no natiemp, ni nii nare gaa kiid, ³⁹ ni nii no kpa, ni nii no gaa leñ kislyu, ni tu cos nii no chilody kuso lëe no lo kyalwkëstyoo nii bneetsy Dios lo no por Jesucrist.

9

Meñ nii kwle Dios

¹ Tiitsli xñen, por xniladzyaa xtiits Crist. Xkëëtiidyaa, por lëe Kyalbini Ntson xñee nii tiitsli xñen. ² Xteenën ni tugak xkyë yoob styoon. ³ Axte xtegaanaa kyaabaa lo kyalsi, ni so sitaa lo Crist, deelñee nchilo nyuñaa meñ tu kyedzyaa yudar. ⁴ Meñ Israel nak meñ tu kyedzyaa, aan lëe Dios beñ cuent nii xiñ Dios nak meñ go. Kwyo Dios lady meñ go ni psaan xaa xley Moisés lo meñ go, ni chëb xaa nii lëe xaa kteelaa meñ go, ni lëe xaa chëb xa kool meñ go lay. ⁵ Xaa xñabey nak pxusykooltoo meñ go ni lo xtiy gaa meñ go pchoo Crist worñee koly xaa. Lëe Crist nak Dios. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa tugak.

⁶ Per lëdy nii kokty cumplir tiits nii psaan Dios lo meñ Israel, sink koktyo par meñ Israel nii ngabty lo Dios. ⁷ Lëdy kchë meñ nii sëed lo xtiy Abraham nak xiñ Dios, por lëe Dios chëb lo xaa: “Lëe Isaac kuuñ ktyaly xiñoo.” ⁸ Nrii gon xluuy nii nakty meñ xiñ Dios por lo tiy nii chaly meñ, sink xaktyee meñ nii koly sinak psaan Dios tiits nak xiñ Dios. ⁹ Por lëe Dios chëb lo Abraham: “Tsiñee lëe tiemp tsitsiñ, lëen kyely, aan lëe Sara kap tu mëed.”

¹⁰ Ni lëdy sikosy byalo. Tugak pxosy chop xiñ Rebeca, Isaac pxusykooltoo no. ¹¹⁻¹³ Por ni karty kaly mëed kwach ko, ni tu kyalbuen o kyalmaal gaa beëntsyeedy xaa, lëe Dios chëb lo Rebeca: “Lëe mëed kol ksoob xtiits mëed wiich.” Ni leñ kitsy nii kë gaa xtiits Dios xñee: “Pkëstyoon Jacob, per blëen lo Esaú.” Nu nyoo nii lëe Dios xkwe meñ nii xlyañ styoo xaa, meñ nii chakladzy xaa xkwetsy xaa. Xkwenjty xaa nii chuuñtsyey meñ.

¹⁴ ¿Pe styeesy no tsgo nii mal Dios? ¿Lëdyo gon! ¹⁵ Por lëe xaa chëb lo Moisés: “Skëstyoon xaa nii kakladzyaa.” ¹⁶ Singo tsgo busy, pe nandy nii kakladzy no o ktee gaa no fuersy, deelñee xkëstyoody Dios no. ¹⁷ Por leñ kitsyak nii kë xtiits Dios xñee nii chëb Dios lo rey Egipto: “Pson lii kakoo rey parñee kluyaa xkylwnabeyaa, ni parñee kaknan meñ cho nakaa lo kislyu.” ¹⁸ Skëstyoo Dios meñ nii kakladzy xaa, ni suuñ jkyedzy kaa xaa styoo meñ nii kakladzy xaa.

¹⁹ Per neñdy snëel lon: “Deelñee singo mod nako, ¿pe jkëëkiy Dios meñ con ni tu cho chilody sonlë lo xaa?” ²⁰ Per ¿chool na dyon parñee ktilytiitsnil Dios? ¿Pe xñee kis peñ lo xaa nii psaaaw nayak: “¿Penak nii psaal naa sinrii?” ²¹ Schilo xaa nii chuuñ tsiñ peñ kuuñtsyey nii klyaañtyee styoo xaa. Schilo ksa xaa tu kis peñ ngui, ni schilo ksa xaa tu kis nii palsye jkiñ.

²² ¿Aan pe tyeesy no deelñee kokladzy Dios nluuy xcastigw ni xkylwnabey, pxekw xaa lo meñ nii xyal tedy castigw ni xyal nitylo? ²³ Lëew gon beëntsyeey xaa parñee kluyaa xaa xkylantson xaa lo no. Pkëstyoo xaa lëe no ni pxixkwaa xaa lëe no parñee tyon no

kyalntson xaa. ²⁴ Por lëe Dios kwtsyetsy lëe no. No no nak meñ Israel. No gaa no nak meñ sit. ²⁵ Leñ libre nii pkëe profet Oseas chëb Dios:

Meñ sit kak meñ tu kyedzyaa,
ni meñ nii xkëstyoodyaa jkëstyoon.

²⁶ Ni misme laañee chëb Dios:
“Lëdy meñ tu kyedzyaa nak to”,
siko lëe xaa këb:

Lëe do nak xiñ Dios mbañ.

²⁷ Per tsi lëe meñ Israel kokyety, lëe profet Isaías chëb: “Nikxe ndaly meñ Israel sinak ndaly yuzh nii nche chu nistoo, ndalydy meñ go telaa. ²⁸ Por klyëedy lëe Dios kuñ cumplir xtiits tyub lo kislyu.” ²⁹ Misme profet Isaías chëb:

Deelñee ngwiladzy Dios meñ nii sëed lo xtiy no,
lëe no nyak sinak meñ Sodoma ni Gomorra.

Bnilasty meñ Israel xtiits Dios

³⁰ ¿Pe styeesy no tsigo? Kwëkyubty xaa sit nii mbig kex xaa lo Dios, sink lëe xaa big kex lo Dios porñee bniladzy xaa. ³¹ Per lëe meñ Israel nii kwyoxko beeñtsyey nii xñabey ley, beeñdy meñ go gan mbig kex lo Dios. ³² ¿Penak dyon beeñdy meñ go gan? Porñee gon big kexy meñ go lo Dios por kyalwniladzy, sink lëe meñ go big kex lo Dios por nii beeñtsyey meñ go. Por ngo lëe niy meñ go kwladzy kyo nii xlyadzy niy meñ. ³³ Kyo re xseety kitsy nii kë xtiits Dios:

Lëen kso tu xaa leñ kyedzy Jerusalén.

Lëe xaa kchal niy meñ,
per kchosody styoo meñ nii kniladzy xtiits xaa.

10

¹ Beetsy, tyub styoon xñabaa lo Dios nii telaa meñ Israel lo tol. ² Nli xñen nii tir choxko meñ Israel kjiñ lo Dios, per nandy meñ Israel xa kuuñtsyey nii chakladzy Dios. ³ Por xyeñdy meñ Israel nii lëe Dios xtsily xtol meñ, sink xaa mod chakladzy meñ Israel telaa lo tol. Xsaldy meñ Israel nii psaan Dios. ⁴ Lëe Crist bisyaal xley Moisés tsiin kchë meñ nii kniladzy xtiits xaa telaa lo tol.

⁵ Lëe Moisés xñee nii kchë meñ nii kuuñtsyey nii xñabey ley telaa lo tol. Per par ley sye kpañ meñ go. ⁶ Per lëe meñ nii telaa lo tol por kyalwniladzy, xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Këebtyoo leñ styool: ¿Cho tsëp kpa? (Nak nrïi sinak nii nyëboo parñee kyety Crist.) ⁷ Ni këebtyoo: ¿Cho kyety leñ kislyu?” (Por nak nrïi sinak nii nyëboo parñee kchoo Crist lady meñ kuty.) ⁸ Xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Kexka lool so xtiits Dios, ni kexka chuwoo, ni kexka styool.” Lëe tiits ko nak xtiits Crist nii xluuy noo. ⁹ Deelñee con chuwoo xñeel nii lëe Jesús xñabey lo no, ni tyub styool xniladzyoo nii beeñ kpañ Dios xaa lo kyalkuty, lëel telaa. ¹⁰ No nii kniladzy no leñ styoo no parñee kpily xtol no, ni no nii con chuw no këe no cho nak Jesucrist parñee telaa no.

¹¹ Xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Ni tu meñ nii kniladzy xtiits Crist kchosody styoo.” ¹² Nak xaady meñ Israel ni meñ sit. Por misme xDiosak meñ Israel nak xDios meñ sit, ni kchë gaa lo meñ xteedy xaa nii xñab meñ. ¹³ Por xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Kchësy meñ nii kseety lë Dios telaa lo tol.” ¹⁴ ¿Per xa kseety meñ lë Dios na dyon, deelñee karty kniladzy meñ xtiits Dios? ¿Ni xa kniladzy meñ Dios na dyon, deelñee karty jkëetyag meñ xtiits Dios? ¿Ni xa jkëetyag kaa meñ xtiits Dios na dyon, deelñee kindy cho kluuyo lo meñ? ¹⁵ ¿Ni xa tso xaa nii tsikluuy xtiits Dios na dyon, deelñee kindy cho kxaal xaa? Sinak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “¿Xaatke ntson chak tsiñee xlyañche xaa nii xluuy xtiits Dios!”

¹⁶ Per lëdy kchë meñ xsal xtiits Dios. Sinak xñee profet Isaías: “Tat Tios, ¿cho xniladzy kaa xtiits no na dyon?” ¹⁷ Singo tsigo busy, lëe meñ xniladzy porñee xkëetyag meñ xtiits Crist.

¹⁸ Per xñe gaka: ¿Pe pkëetyag meñ xtiits Dios yak? ¡Pkëetyag meño gon! Por xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios:

Tyub lo kislyu biñ meñ tsiy xaa nii bluuy xtiits Dios,
ni tyubña lo kislyu ptsiño.

¹⁹ Per xñe gaka stub: ¿Pe karty yak kyeñ meñ Israelo? Destye klo gon kwnee Moisés: Lëen kuñ nii ksiniy do tu kyedzy nii lëdy kyedzy,
ni lëen kuñ nii klëe do lo tu kyedzy nii chaklasty kon tiits.

²⁰ Lëe gak profet Isaías byax chëb:
Meñ nii kwëkyubty naa ptsil naa,
ni lëen bluylu lo meñ nii kwnabtiisty por naa.

²¹ Aan tsi lëe profet Isaías xseety meñ Israel, xñee xaa: “Tyub tse kwtsyetsyaa meñ ntseeb nii xsoobty tiits.”

11

Meñ Israel nii kwle Dios

¹ Lëe nana xñee: ¿Pe psaan Dios meñ Israel tublad yak? ¡Lëdyo gon! Misme naa, xaa Israelaa. Abraham nak pxusykoltoon. Lo xtiy Benjamín syelyaa. ² Destye klo kwle Dios meñ Israel parñee jkab meñ Israel xkyedzy Dios. Lëe na xsaandy Dios meñ Israel tublad. ¿Pe nandy kaa to nayak nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii tsiñee biily profet Elías lay, pkëekiy xaa meñ Israel lo Dios? Chëb xaa: ³ “Tat Tios, lëe meñ beety xiprofetoo ni lëe meñ bnitylo xipkoogoo. Xaktyee naa mbañ aan win chakladzy meñ kety.” ⁴ Per lëe Dios kwëb: “Lëen kwle kadzy mily xaa nii karty ksoxib lo mdyo nii lë Baal parñee jkiñ xaa lon.” ⁵ Singo gak natiemp bii no chop tson xaa nii kwle Dios por xkyaalnsaak Dios. ⁶ Aan por xkyaalnsaak Dios, lëdy por kyalbuen nii chuuñtsyey meño. Por deelñee nyako por nii chuuñtsyey meñ, lëdre por xkyaalnsaak Dios.

⁷ Kwaady xaa Israel nii kwëkyub xaa, per lëe xaa nii kwle Dios sye kwaaw. Lëe los demasy meñ pkyedzy styoo, ⁸ sinak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëe Dios been jkyedzy styoo xaa go, aan axte natse singo nak xaa. Sob mëlo xaa, per xñady lo xaa, ni sob tyag xaa, per chondy xaa.” ⁹ Wi gak rey David chëb:

Deelba kyak xilni xaa tramp ni kyako kyex,
parñee ladzy niy xaa tsiin te xaa castigw.

¹⁰ Deelba jkyey lo xaa parñee kandy xaa,
ni deelba kyeech xitsy xaa kaazhkaa.

Meñ sit nii xtyelaa

¹¹ Lëe nana xñee gaaka: ¿Pe kaazhkaa nayak byab meñ Israel lyu? ¡Lëdyo gon!, sink worñee nii lëe meñ Israel pchooxso lo Dios, lëe meñ sit pchilo kwtelaa parñee tsoki styoo meñ Israel. ¹² Deelñee por xtol meñ Israel lëe meñ sit kwaa xkyaalnsaak Dios, ¿pe toodyxe tso kyalwle tsiñee lëe meñ Israel ktikche styoo lo Dios?

¹³ Per lëen kniy tu cos lo do nii nak to meñ sit. Lëe Dios pxaal naa lo meñ sit. Por ngo ngui chuuñtsyeyaa xtsiña. ¹⁴ Por chakladzyaa nii tsoki styoo meñ tu kyedzyaa kan lëe do parñee ktee xaa nii telaa xaa lo tol. ¹⁵ Por deelñee byaan meñ Israel tublad parñee kpig meñ sit lo Dios, ¿pe lëe nii kak tsigo tsiñee lëe meñ Israel kpig lo Dios stub? Lëe meñ Israel gon jkaa kyalmbañ. ¹⁶ Por deelñee nak lay kyaxtily, tyub kobyi nak lay, aan deelñee nak lay lu tu yag, wi xikwo nak lay lo Dios.

¹⁷ Nak meñ Israel sinak xikw yag oliv nii kwchug, aan xlugaro kwsëeb to nii nak to sinak tu yag oliv tañ. Singo mod lëe do pkab lo lu yag ko. ¹⁸ Per ktaandy to lo xikw kol yag ko. Deelñee xtaan do, kol ksaladzy nii lëdy lu yag ko nak to, sink lu yag ko nseñ lëe do.

¹⁹ Neñdy snë do: “Per lëe xikw yag ko kwchug parñee kyënaady no chex yag ko.” ²⁰ Nliw, per lëe meñ Israel kwchug porñee bnilasty meñ Israel xtiits Dios, aan lëe do sob chex yag ko porñee bniladzy to. Ktaandy to, sink masy kol ktsyeb. ²¹ Por deelñee beeñdy

Dios perdón xaa nii penaadle kok xikw yag, ni lëe do kuñdy xaa perdón. ²² Kol kuy gaanoo xaatke buen Dios, nikxe nii ntseeb xaa. Ntseeb xaa lo meñ Israel nii pchooxso, per buen xaa lo do. Per no nii kpañ do sinak xñabey xaa, por deelñee kpañdy to singo, lëe do chug. ²³ Deelñee kniladzy xaa Israel xtiits Dios, lëe xaa kpig lo Dios stub, por schilo ktsig kex Dios xaa stub. ²⁴ Deelñee lëdy xaa Israel do, tu xikw yag oliv tañ do, aan lëe do kwënaady chex yag buen. ¿Pe lëedyxe xaa Israel tsgo nii destye chex yag buen kwsob xaa, lëe xaa gon kyënaady chex xyag xaa stub?

Lëe meñ Israel telaa

²⁵ Lëen kniy nii ngolan Dios, parñee saky to nii xaa chak to. Lëe styoo meñ Israel pkyedzy parñee kpig kex meñ sit lo Dios. ²⁶ Aan tsiñee lëe ngo kyal, kchë meñ Israel telaa lo tol, por xñee xkitsy Dios:

Lëe xaa nii kteelaa kiid Jerusalén, aan lëe xaa kwii xtiy Jacob lo tol.

²⁷ Aan tiits re xsanaa, nii lëen ktsily kchë xtol meñ Israel.

²⁸ Nak xaa Israel sinak meñ nii xlëe lo xtiits Dios, parñee knee Dios tiits telaa do. Per bii xkëstyoo Dios xaa Israel, por lëe Dios kwle pxusykoltoo xaa. ²⁹ Por xlydy Dios nii xneetsy xaa, ni xtsëedy Dios lo xtiits. ³⁰ Tiemp psoobty to xtiits Dios, per lëe na nii xsoobty meñ Israel tiits, lëe Dios xkëstyoo lëe do. ³¹ Xsoobty xaa Israel tiits nina, parñee jkëstyoo Dios lëe do ni parñee jkëstyoo Dios xaa nina. ³² Lëe Dios blaa nii kchësy no ksoobty tiits, parñee jkëstyoo xaa lëe no, kchësy no.

³³ ¡Natsypee ngol xkyaalnsaak Dios, ni xkyaalnyaani xaa, ni xkyaalchak xaa! Ni tu cho chilody kyeñ nii no kik xaa ni kchë nii chuuñtsyey xaa. ³⁴ Por ¿cho nan na dyon pe cos no kik Dios? ¿Ni cholë nii gaa kteedy consef lo xaa? ³⁵ ¿Pe no gaa cho pteedy pe tu cos lo xaa parñee ktikche xaaw? ³⁶ Por kchë cos sëed lo Dios. Por lëe xaa ni par lëe gaa xaa no kchësy cos. ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios! Amén.

12

Nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹ Xñabaa lo do, beetsy, nii por xkyaalnsaak Dios kokon do xcuerp to lo xaa. Por xyo styoo Dios nii kteedy to skizh lo xaa singo mod. ² Kpañdy to si mbañ meñ natiemp, sink kol ktsëe xmod to parñee ngui kpañ do ni kyeñ do nii chakladzy Dios, tsiin kyeñ do pe cos buen, ni pe cos mbëe, ni pe cos tubli.

³ Por kyaalnsaak nii bneetsy Dios lon, lëen xñee kchë lo do nii saky to nii tir non do, sink ngui kol ko kik to aan ndoladzy kol kak, según kyaalnsaak nii bneetsy Dios lo do porñee xniladzy to xtiits xaa. ⁴ Ndaly nii sob lady no, per xaal xaal laa xkiiño. ⁵ Singo gak lëe no, nikxe ndaly no, lo Crist ngab no kchësy no. Tusyke nak no ksa no xaa, sinak nii nyak no tugak cuerp.

⁶ Xaal xaal nak kyaalnsaak nii bneetsy Dios lo no, según kwlaño styoo xaa. Por ngo, deelñee kwaa no kyaalnsaak nii kñee no xtiits Dios, no nii kñee now tyub styoo no. ⁷ Deelñee kwaa gaa no kyaalnsaak nii jkiiñ no lo meñ, no nii jkiiñ no ngui mod. Xaa nii kwaa kyaalnsaak nii kluuy xtiits Dios, no nii kluuy xaaw lo meñ. ⁸ Lëe xaa nii gaa kwaa kyaalnsaak nii kchooblady styoo meñ, no nii kchooblady xaa styoo meñ. Lëe xaa nii gaa xkady, no nii ngui mod jkady xaa. Singo gak xaa nii kwaa tu tsiñ, no nii kuuñtsyey ngui xaaw. Singo gak xaa nii chuñ yudar, no nii nguiool tso styoo xaa tsiñee chuñ xaa yudar.

⁹ Kol jkëstyoo lsa lëe do tyub styoo do. Kol kpixladzy kan do cos mal aan kol kuuñtsyey cos buen. ¹⁰ Kol jkëstyoo xcombañer do sinak nii nyak xaa betsy to. Kol ktee xlugar xaa ni kol ksal xaa.

¹¹ Kol kyë tsiñ, ktsyaabty to. Kol jkiiñ lo Dios tyub styoo do.

¹² Nguiool kol kpañ por kchë nii xniladzy to. Kol kxekw kyalnë. Ksaandy to tugak kol kool lay lo Dios.

¹³ Kol sak nii xlyaadzy to nak xlyaadzy meñ nii xniladzy xtiits Dios. Ngui kol kan meñ nii chiid tedy lo do.

¹⁴ Kol nab lo Dios nii kuuñlay xaa xaa nii xkyënlaag lëe do. Ktsiibtedy to xaa.

¹⁵ Kol kle ksa do xaa nii xle, ni kol koon ksa do xaa nii choon.

¹⁶ Ngui kol kpañ kchë xcombañer do. Kak nyaady to, sink kol kak ndoladzy. Sakty to nii tir chak to.

¹⁷ Ktikchedy to mal por mal. Kol ktee nii tugak kuuñtsyey do cos nii buen lo kchë meñ. ¹⁸ Axte laañee kteedyo tiits, ngui kol kpañ kchë xcombañer do. ¹⁹ Beetsy, kuñdy to kyalxtisy yuub to, sink kol klaa nii lëë Dios ksaksi, sinak nii xñee xtiits xaa: “Naa kuñ kyalxtisy ni naa kizh meñ.” ²⁰ Ni xñeew: “Deelñee xlyaañ xaa nii xlëë lool, ptee nii kaw xaa. Ni deelñee xlyaa xaa nis, ptee nii ki xaa, tsiin kyan lo xaa lo kyalto.” ²¹ Klaady to nii kuñ kyalmal gan lo do, sink kol kuñ gan lo kyalmal con kyalbuen.

13

¹ No nii kchë do ksoob xtiits xaa xñabey. Por nody ni tu xaa xñabey nii psoobty Dios, aan kchë xaa xñabey nii no, Dios pso xaa. ² Por ngo kchë xaa nii xsoobty xtiits xaa xñabey, xtiits Dios xsoobty xaa. Aan lëë kchë xaa go tedy castigw. ³ Por nody xaa xñabey parñee ktseb xaa xaa nii chuñ kyalbuen, sink lëë xaa no par xaa nii chuñ kyalmal. Deelñee chaklastyoo ktsyeeboo xaa xñabey, ngui kok tsiin kakni xaa xñabey lii. ⁴ Por Dios kë xaa xñabey tsiin parñee kuñ xaa lii yudar. Per deelñee chuñoo kyalmal, ptsyeb. Por lëdy lika noy xaa spad, por xtsiin Dios kë xaa par ksaksi xaa xaa nii chuñ kyalmal. ⁵ Por ngo no nii ksoob no xtiits xaa xñabey, lëjty xaktyee parñee ksaksidy xaa lëë no, sink porñee no xkyalcheñ no. ⁶ Wi por ngo xkizh to contribucion, por xtsiin Dios kë xaa xñabey aan ngo nak xtsiin xaa.

⁷ Kol ktee nii chigal catu xaa. Kol kizh kchë contribucion lo xaa nii xtopo. Deel no gaa xaa nii ksal do, kol ksal xaa, ni deel no gaa xaa nii xyal ksoob to xtiits, kol ksoob xtiits xaa.

⁸ Ni tu cho lo kyëtiindy to, sink kol jkëstyoo lsa xcombañer do. Por deelñee jkëstyoo do, lëë do beeñle cumplir nii xñabey ley. ⁹ Lëë ley gon xñee: “Tsonidyoo stu meñ deelñee no tsiiloo, kujtyoo, kwandyoo, tsookidyoo.” Per schilo kak cumplir kchë ngo con ley nii xñee: “Pkëstyoo xcombañeroo sinak xkëstyool lii.” ¹⁰ Xsaksidy xaa nii xkëstyoo xcombañer. Singo mod lëë kyalwkëstyoo chuuñtsyey nii xñabey ley.

¹¹ Kol kyeñ xa nak tiemp nii no no, ni kol kaknan nii lëë wor kutsiin nii kte xkaal no. Por xtsedre lëë no telaa. Naktyo sinak worñee kal bnildzy no xtiits Dios. ¹² Lëë kyool mer tedy aan lëë yutsye sëed. Por ngo kol tsoo ksaan no cos nii chak lo nguey, aan kol tsoo kwe no lo bini sinak tsiñee xkwetsey soldad. ¹³ Ngui kol tso tsoy no sinak cho meñ yutsye. Kyëedy no kunip ni kuuñdy no lni yox, ni tsonidy no stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni ktildy no ni kak mbijty no. ¹⁴ Sink kol sak Jesucrist sinak tu ladx kiib nii kakw to, aan kuuñtsyeydy to cos mal nii no styoo do.

14

Kñeenëdy to

¹ Ngui kol nee lo xaa mban nii xyuumbey nizhty xtiits Dios. Ktilytiitsnidy to xaa. ² No xaa nii chaw kchëlo cos. No gaa xaa mban nii kizh yësy chaw. ³ Per nody nii ksee xaa nii chaw kchëlo cos xaa nii chawdy cualquier cos. Singo gak xaa nii chawdy kchëlo cos nody nii ksee xaa nii chaw kchëlo cos, por lëë Dios pkaaña xaa tub tub xaa. ⁴ ¿Cho nakoo parñee kñeenël xmos stu xaa? Deelñee buen so xaa o maal gaaw, lëë xpatrón xaa kan. Per buen kyaan xaa lo xpatrón xaa, por lëë Dios ksoli xaa.

⁵ No xaa nii xsyak nii no tse nda, ni no xaa nii xsyak nii tublosy nak tse. Catu xaa no nii knildzy xaa nii no styoo xaa. ⁶ Kchë xaa nii xsyak nii nda nak tu tse, par Dios xsyak xaa ndaw. Lëë xaa nii gaa chaw kchëlo cos, par Dios chaw xaaw aan xtee xaa skizh lo Dios. Singo gak xaa nii chawdy kchëlo cos, par kuuñ ksak xaa Dios chawdy xaa kchëlo cos ni xtee gaa xaa skizh lo Dios.

⁷ Ni tu no mbañdy porñee chakladzy no, ni ni tu no chejty porñee xlyañ styoo no. ⁸ Deelñee mbañ no, par Dios mbañ no. Deelñee kety kaa no, par Dios kety no. Por ngo

nikxe kpañ no, nikxe gaa kety no, lo Dios ngab no. ⁹ Por lëë Crist kuty ni lëë xaa pañ parñee kñabey xaa lo meñ kuty ni lo meñ mbañ.

¹⁰ ¿Penak tsigo xñeenël betsyoo? ¿O penak kaa xpixladzyoo chanoo xaa? Kchë no kyo lo Dios parñee kuñ xaa xkyalxtisy no. ¹¹ Por leñ kitsy nii kē xtiits Dios xñee:

Nli xñen, chëb Tat Tios,
nii kchësy meñ ksoxib lon,
ni kchë meñ knee skizh lon.

¹² Singo tsigo busy kchë no kak tsyetsy lo Dios parñee ktee no cuent lo xaa.

Kuñdy to xtol xcombañer do

¹³ Por ngo nody nii kñeenë no xcombañer no. Kol ktee nii kchondy to xcombañer do lo tol tsiin kusody to xaa lo xtiits Dios. ¹⁴ Nanaa nii ni tu cos nii xtyaaw peejty. Xñen nrii porñee xniladzyaa xtiits Crist. Per deelñee no tu xaa nii xsyak nii peedy tu cos, peedyo lo xaa. ¹⁵ Deelñee porñee chaawoo xkëëtaño xcombañeeroo, lëdre por kyalwkëstyoo chuuñtsyeyoo cos. Klaadyoo nii kyëtañ tu xaa nii xniladzy xtiits Dios por cos nii chaawoo, por wi por lëë xaa kuty Crist. ¹⁶ Kteejty to tiits nii kñeenë meñ kyalnsaak nii kwaa do. ¹⁷ Por nody Dios lady no porñee xtyaaw no o xtyow gaa no pe cos, sink lëë xaa no lady no porñee mbañ no sinak xñabey xaa ni porñee xle no por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no. ¹⁸ Kchë xaa nii xkiiñ lo Crist singo mod, chuuñ ksak xaa Dios ni buen xchukë xcuent xaa lo meñ.

¹⁹ Por ngo, kol tsoo kuuñtsyey no kchë cos nii kchooblady styoo xcombañer no, ni kol tsoo kuuñ no xaa yudar. ²⁰ Jkëëtañdy to lo xtsiiñ Dios por nii xtyaaw. Kchë nii xtyaaw nyë, per ntseeb ktyaaw tu cos deelñee xkëëtaño meñ. ²¹ Masy silidyee tyaawdy no pëël ni tyowdy no viñ ni kuuñtsyeydy no cos nii kuso xcombañer no lo xtiits Dios. ²² Deelñee xniladzyoo xtiits Dios, liisy ni Dios sye nano. ¡Dichos xaa nii pe sinidy kik por chuuñtsyey xaa nii xyo styoo Dios! ²³ Per lëë xaa nii nolidy kik tsiñee chaw xaa pe tu cos, chak xtol xaa, porñee chawdy xaaw tyub styoo xaa. Aan kchë xaa nii no tublidy styoo tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos, tol chuñ xaa.

15

Beeñ ksak xcombañeeroo, kuuñ ksaktyoo lii

¹ Kchë no siñee tsiitsy nche no lo xtiits Dios, no nii syak no xlyaadzy xaa mban sinak nii nyako xlyaadzy no aan kuuñ ksakty no lëë no. ² No nii kchë no kuuñtsyey cos buen parñee kuuñ ksak no xcombañer no tsiin kniladzyre xaa xtiits Dios. ³ Por ni Crist beeñ ksakty xaa lëë xaa, sink lëë xaa beeñ cumplir xtiits Dios nii xñee: “Naa pchal kchë nii kwlootsyetsy meñ lii.” ⁴ Kchë nii kwnee Dios tiemp kwë parñee jkiiño lo no tsiin kchosody no ni kchooblady styoo no parñee kniladzyre now. ⁵ Aan lëë lëësy Dios nii xnee kyalndoladzy dyon kakni lëë do parñee ngui kpañ do kchë xcombañer do sinak nii bluuy Crist ⁶ parñee tugak kak tsiy do tsiñee ktee do skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist.

Lëë meñ sit xkëëtyag xtiits Dios

⁷ Kol jkaaña xcombañer do sinak nii pkaaña Crist to parñee kteedy meñ skizh lo Dios. ⁸ Chakladzyaa kniyaa lo do nii lëë Crist biid parñee jkiiñ xaa lo meñ Israel. Lëë xaa biid kuñ cumplir nii chëb Dios lo pxusykoltoo meñ Israel parñee kluuy xaa nii chuñ Dios cumplir kchë nii xñee Dios. ⁹ Ni lëë xaa biid parñee wi meñ sit ktee skizh lo Dios por xkyalnsaak Dios, sinak nii xñee kitsy nii kē xtiits xaa:

Por ngo lëën kñe cho nakoo lo meñ sit,
ni lëën kol lay lool.

¹⁰ Lëë stub lugar xñee xkitsy Dios:
Kchë do siñee nak to meñ sit, kol kle ksa do meñ xkyedzy Dios.

¹¹ Lëë gak kitsy nii kē xtiits Dios xñee:
Kchësy to siñee nche do lo kislyu,
kol ktee skizh lo Tat Tios.

¹² Lëë stub lugar pkëë profet Isaías:

Lëe xtiy Isai jkëpeñ,
aan lëe xaa kchoo kñabey xaa lo meñ sit,
aan lëesy xaa ksaladzy meñ sit.

¹³ Lëe lëesy Dios nii xnee kyalndoladzy dyon, ko nguiool styoo do ni knee tiits nii mbëe kpañ do kchë do siñee xniladzy to xtiits xaa, parñee mastre tso kyalwniladzy leñ styoo do por xkyalwnabey Kyalbini Ntson.

¹⁴ Beetsy, nanopaa nii no kyalndoladzy leñ styoo do, ni nanaa nii chak to, ni nanaa nii schilo kuuñ kseedy to xcombañer do, ¹⁵ per lëen byax pkën chop tson cos leñ kitsy re, parñee knitylasty tow. Lëe Dios kwnabey naa. ¹⁶ Kyën xtsiñ Jesucrist lo meñ sit. Xluyaa xtiits Dios nii xteelaa lo meñ sit, parñee kpig meñ sit lo xaa, ni kak meñ sit sinak tu cos nii xlyaa nex nii chokon lo Dios. Por lëe Kyalbini Ntson chuuñ nyë meñ sit.

¹⁷ Porñee xniladzyaa xtiits Jesucrist, ngo nii xlen kën xtsiñ Dios. ¹⁸ Kyaxtyaa kñen stu cos, sink lëen kñe nii chuuñsyey Crist por naa, parñee ksoob meñ sit xtiits Dios. Pkëetyag meñ sit xtitsaa ¹⁹ ni kon meñ sit kyalntson ni milagre nii beeñsyeyaa por Kyalbini Ntson. Singo mod lëen beñ cumplir bluyaa xtiits Crist nii xteelaa. Destye Jerusalén bislon aan ptsiñaa axte xtañ meñ Iliria. ²⁰ Singo mod lëen bluy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist laañee karty kon meño, parñee kyëdyaa tsiñ laañee bislol stu meñ. ²¹ Lëen beñ nii xñee kitsy nii kë xtiits Dios:

Lëe meñ nii destye karty kon cho nak xaa kan xaa,
ni lëe meñ nii karty jkëetyag xtiits xaa kyeñ.

Lëe Pable xkokyëñ tsi Roma

²² Por ngo karty ktee tiits kyely teedyaa lo do, nikxe ndaly vult kwlokyeeñaa nyelyaa. ²³ Per lëe na nii lëen byal xtsiñaa tañ re, ni como kokle gaa ndaly iz nii chakladzyaa kyelyaa lo do, ²⁴ tsaap steedyo tiits tsiñee lëen ka España. Aan loxsye kanaa lëe do, tsaap schilo kuñ do naa yudar ktsiñaa laañee san. ²⁵ Per lëe na lëen ka Jerusalén par kanin tu nii jkiñ lo betsy no nii no siko. ²⁶ Por lëe styoo meñ Macedonia ni meñ Acaya kwlañ nii ktop xaa tumi aan kxaal xaaw lo betsy no nii no lyaadzy Jerusalén. ²⁷ Styoo xaa kwlaño ni bueen gaa beeñsyey xaa, porque por meñ Israel bniladzy xaa xtiits Dios. Por ngo no nii kuñ xaa meñ Israel yudar. ²⁸ Tsiñee lëen lox kte nii ptyop, lëen kcho par España aan lëen kyely teedy lo do. ²⁹ Xyeñpaa nii tir kuuñlay Crist lëe do tsiñee lëen kyely teedy lo do.

³⁰ Beetsy, por Jesucrist ni por kyalwkëstyoo nii xneetsy Kyalbini Ntson lo no, xñabaa nii kyak tusy no, parñee kñab no lo Dios por naa. ³¹ Kol nab lo Dios nii kteelaa xaa naa lo meñ Judea nii xnilasty xtiits Crist, ni kol nab nii mbëe jkaaña meñ Jerusalén nii sanin, ³² parñee tsaap në Dios que nii nguiool no styoon tsiñee klyaaña lo do aan kxiladzyaa lo do. ³³ Lëe lëesy Dios nii xchooblady styoo meñ dyon kakni lëe do. Amén.

16

Lëe Pable xkëëptyux meñ

¹ Xkëëbaa psyañ no Febe lo do. Leñ kyedzy Cencrea kë me xtsiñ Dios. ² Kol kan me sinak xtyoon meñ nii ngab lo Crist, por singo no nii kuuñsyey meñ nii xniladzy xtiits Crist. Kol ktee kchë nii jkiñ lo me, por tir chuñ me meñ yudar ni wi gaan beeñ me yudar.

³ Kol jkëëptyux Prisca ni Aquila. Ksan me kë xtsiñ Crist. ⁴ Kwoy me xnëz kyalkuty par kteelaa me naa. Lëdy nonsyaa xte skizh lo me, sink wi kchë meñ sit nii xniladzy xtiits Dios. ⁵ Kol jkëëptyux kchë meñ nii xkaal lsa lidzy Prisca ni Aquila. Kol jkëëptyux xamigwaa Epeneto. Klootyee xaa bniladzy xtiits Crist nëz Asia. ⁶ Kol jkëëptyux Mariy nii tir xkyë tsiñ lady to. ⁷ Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Andrónico ni Junias. Ksan xaa kwoy skiib. Apostle nii nli chuñ tsiñ nak xaa. Klo xaa bniladzy xtiits Crist lon.

⁸ Kol jkëëptyux Ampliato. Xamigwaa nii xniladzy xtiits Crist nak xaa. ⁹ Kol jkëëptyux Urbano. Ksa noo xaa xkyë tsiñ. Ni kol jkëëptyux Estaquis. ¹⁰ Kol jkëëptyux Apeles. Tugak xluuy xaa nii nli xniladzy xaa xtiits Crist. Ni kol jkëëptyux meñ lidzy Aristóbulo.

¹¹ Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Herodión, ni kol jkëëptyux meñ lidzy Narciso nii xniladzy xtiits Dios. ¹² Kol jkëëptyux Trifena ni Trifosa. Wi me xkyë xtsiiñ Crist. Ni kol jkëëptyux psyañ no Pérsida. Tir xkyë me xtsiiñ Dios. ¹³ Kol jkëëptyux Rufo. Ngab xaa lo Dios. Ni kol jkëëptyux xña xaa. Nak me sinak tnan. ¹⁴ Kol jkëëptyux Asíncrito, ni Flegonte, ni Hermes, ni Patrobas, ni Hermas ni betsy no nii nche lo xaa. ¹⁵ Kol jkëëptyux Filólogo, ni Julia, ni Nereo ni psyañ xaa, ni Olimpas ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nche lo xaa.

¹⁶ Kol jkëëptyux lsa xcombañer do aan kol kaw tu pxit kwesy xaa. Kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkëëptyux lëë do.

¹⁷ Beetsy, xñabaa nii kan do cho chuñ lëë do chop tiy ni cho xlyë lo xtiits Dios nii pkëëtyag to. ¹⁸ Kol ksofit lo xaa go, por xkyëdy xaa xtsiiñ Jesucrist, sink lyaadzy nii kuuñtsyey xaa nii xlyañ styoo xaa no xaa, aan con tiits ngui xkëëti xaa meñ mban. ¹⁹ Kchësy meñ nan nii nsoob tiits to. Por ngo xlen. Aan chakladzyaa nii kak nyaani do par kuuñtsyey do cos buen, lëjty nii kuuñtsyey do cos mal. ²⁰ Aan klyëëdy lëë Dios knee tiits nii sobniy do xaatox. Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do.

²¹ Xkëëptyux Timoteo lëë do. Chopaa xaa xkyë tsiñ. Ni xkëëptyux xaa tu kyedzyaa Lucio ni Jasón ni Sosípater lëë do.

²² Naa nak Tercio. Naa xkë kitsy re. Xkëëptyuuxaa lëë do. Win ngab lo Crist.

²³⁻²⁴ Xkëëptyux Gayo lëë do. Lidzy xaa xkwësaa. Kchë lo meñ nii xniladzy xtiits Dios xtee xaa lidzy xaa. Ni xkëëptyux Erasto nii nak tesorer lëë do, ni xkëëptyux betsy no nii lë Cuarto lëë do.

²⁵ Kol tsoo ktee no skizh lo Dios. Lëë xaa kso tsiitsy lëë do lo xtiits Crist nii bluyaa lo do. Tiits ko kwlootsey Dios destye worñee karty kwe kislyu, ²⁶ per lëë na lëëw kok ndoon por kchë nii pkëë profet. Lëë Dios kwnabey nii singo kako. Lëë nii kwlootsey Dios kok ndoon parñee kchë meñ kniladzyo ni kuuñtsyeyo.

²⁷ ¡Lëësy Dios nyaani! ¡Lo xaa kol tsoo ktee no skizh tugak por Jesucrist! Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Corinto

¹ Naa nak Pable, styoo Dios kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist. Chopaa betsy no Sóstenes xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nêz Corinto. ² Lëe Dios kwle lëe do parñee jkab to lo Jesucrist ni parñee jkab to xkyedzy Dios tsiin kyak ksa do meñ nii xsoob xtiits Jesucrist tyub lo kislyu. ³ Lëe lëesy Dios dyon ni lëe lëesy Jesucrist kakni lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do.

Lëe Pable xtee skizh lo Dios

⁴ Tugak xtedyaa skizh lo Dios por kchë kyalnsaak nii bneetsy xaa lo do por Jesucrist. ⁵ Por Crist lëe Dios bnee kchë kchësy cos lo do. Lëe xaa bnee tiits nii kñee do ni lëe xaa bnee kyalchak lo do. ⁶ Singo mod lëe do byeñ nii nli kchë tiits nii xñee cho nak Crist. ⁷ Por ngo, ni tu pe chaktre falt knee Dios lo do, mentre kyëmbës to kiid Crist stub. ⁸ Ni lëe gaa Dios kakni lëe do, parñee ni tu cho jkëkiydy lëe do tse nii lëe Jesucrist kiid. ⁹ Kchë tiits nii xñee Dios chuñ xaaw cumplir ni lëe gaa xaa kwtsyetsy lëe do parñee tso do xlad xiñ xaa Jesucrist.

Lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiy

¹⁰ Por tiitspey nii bneetsy Jesucrist lon lëen xñe lo do nii kakty to chop tiy. Sink ngui kol kpañ, tugak kol ko kik to. ¹¹ Por lëe meñ lidzy Cloé pxaal tiits lon nii no tily lady to. ¹² Xaal xaal xñee do, no do xñee nii xlad Pable no do, no gaa to xñee nii xlad Apolos no do, ni no do xñee nii xlad Pedre no do ni no stubla do nii xlad Crist no do. ¹³ Per kol nê dyon pe ndaly tiy nayak nak Crist. ¿Pe lëe Pable nayak kwë lo crusy parñee ktsily Dios xtol do? ¿Ote porñee ngab to lo Pable yak kwchobnis to? ¹⁴ Xtedyaa skizh lo Dios nii ni tu do pchoobnistyaa, xaktyee Crispo ni Gayo pchoobnisaa, ¹⁵ parñee këbty meñ nii lëe meñ kwchobnis porñee ngab meñ lon. ¹⁶ Wi meñ lidzy Estéfanos pchoobnisaa, per xsalastyaa dyon pe no cho stu meñ pchoobnisaa. ¹⁷ Por pxaaldy Crist naa par kchoobnisaa meñ, sink lëe xaa pxaal naa parñee kluyaa xtiits xaa lo meñ, pxaaldy xaa naa parñee toon pere kñen, parñee kyanlyudy xkyalkuty xaa lo crusy.

Lëe Crist nak xkyalnyaani no

¹⁸ Xsyak meñ nii këtañ lo tol nii pa xkiiñdy tiits nii xñee nii lëe Crist kuty lo crusy, per lëe lo no nii kwtelaa no lo tol ndon no nii tu xkyalwnabey Dios nak. ¹⁹ Lëe gak Dios xñee: Lëen knitylo xkyalchak meñ nyaani, ni lëen kuuñ jkyey kik meñ nii xyeñ.

²⁰ ¿Pa sê xaa nii chak na ni pa sêe gaa maestre ley ni pa sê kchë xaa nii tant nan lo kislyu re? ¿Pe bnitylody Dios xkyalchak meñ lo kislyu re nayak? ²¹ Nan Dios pe cos chuuñtsyey xaa. Por ngo blaady xaa nii con xkyalchak meñ nyuumbey meñ xaa, sink styoo xaa kwlañ nii kchë meñ nii kniladzy xtiits xaa telaa lo tol, nikxe nii no meñ xsyak so xnëzty xtiits xaa.

²² Kchë meñ Israel chakladzy kan kyalntson, lëe meñ sit na chakladzy kyalchak. ²³ Lëe lëe noo xtiits Crist nii kwë lo crusy xluuy noo, per xteladzy meñ Israel xkëtyago. Lëe meñ sit na xsyak nii pa xkiiñdyo, ²⁴ per lëe meñ nii no xlad Crist, nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ sito, nan meñ go nii lëe Crist kwaa xkyalwnabey Dios ni xkyalnyaani Dios. ²⁵ Xsyak meñ nii so xnëzty cos nii chuuñtsyey Dios, per mastre so xnëzo lo kchë cos nii chuuñtsyey meñ. Singo gak kchë cos nii xsyak meñ mban, per lo Dios mastre ndaano que lo kchë cos nii chuuñtsyey meñ. ²⁶ Beetsy, no nii kyeñ do nii lëe Dios kwle lëe do, nikxe nii xsyak meñ nii nyaanidy to, ni nikxe lëdy xaa xñabey nak to, ni nikxe nakty meñ lidzy to meñ non. ²⁷ Lëe Dios kwle kchë xaa nii xsyak meñ nguey parñee kuuñ kteladzy xaa meñ nyaani, ni lëe xaa kwle xaa mban parñee kuuñ kteladzy xaa meñ ndaan. ²⁸ Lëe Dios kwle meñ nii pa nondy lo kislyu re sinak nii xñee ñe meñ nii pa xkiiñdy, meñ nii ni tu cho nakty, parñee ksyablyu xaa meñ non. ²⁹ Por ngo ni tu cho chilody ktaan lo Dios.

³⁰ Misme Dios ptsig lëe do lo Crist, ni lëe gaa xaa pso Crist parñee kak Crist xkyalnyaani no tsiin por Crist lëe noo kpig lo Dios ni lëe gaa no telaa. ³¹ Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Deelñee no cho chakladzy ktaan, no nii ktaan xaa por Crist.”

2

Xtiits Crist nii kwë lo crusy

¹ Pkiiñdyaa tiits ngan ni kwneedyaa si xñee xaa chak worñee byely kluyaa xtiits Dios lo do. ² Xtiits sye Crist nii kuty lo crusy kuni kikaa worñee byelyaa lo do. ³ Mban chakaa worñee byelyaa lo do ni xisyaa tseb, ⁴ ni koklasty gaan ngon styoo do con tiits nii xñee xaa chak worñee bluyaa xtiits Dios, sink lëe Kyalbini Ntson ni lëe xtiits Dios pko styoo do, ⁵ parñee xtiits sye Dios kniladzy to, knilasty to xtiits chol meñ.

Por Kyalbini Ntson xyuumbey meñ Dios

⁶ Xñee noo tiits ngan lo meñ nii penaadle xniladzy xtiits Dios. Per lëdy xtiits xaa nii no lo kislyu re nak tiits ngan go ni lëdy xtiits xaa nii xñabey lo kislyu rew, por ktiidy xaa. ⁷ Xtiits Dios nii ni tu cho karty kon xñee noo. Lëe tiits ko xñee nii destye nii kwyya kislyu nol kik Dios xa kteelaa xaa lëe no. ⁸ Karty kyeñ xaa xñabey tiits re, por deelñee nyeñ xaaw nguëedy xaa Crist lo crusy. ⁹ Per leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe Dios kwlootsey cos nii ni tu cho karty kan ni kon, parñee kluuy xaa lo meñ nii xkëstyoo xaa. Ni tu kik meñ karty tsini cos ko. ¹⁰ Lëe Kyalbini Ntson xluuy cos ko lo no, por lëe Kyalbini Ntson nan xa nak kchë cos, axte kchë cos nii ngotsey Dios nan Kyalbini Ntson.

¹¹ Deel lo kislyu gaaw, ¿cho nan kchë nii xsya leñ styoo meñ na dyon? Xaktyee xkyalbini meñ gon nano. Singo gak Dios, xaktyee xKyalbini Ntson xaa nan pe xsya styoo xaa. ¹² Kwaady no kyalbini nii no leñ styoo chol meñ lo kislyu re, sink Kyalbini nii xneetsy Dios kwaa no, parñee kchilo kyeen no xa nak kyalnsaak nii bneetsy Dios lo no. ¹³ Tiits nii bluuy Kyalbini Ntson loo noo xñee noo. Xñedy noow porñee byo noo wseedy. Singo xluuy noo xtiits Dios lo meñ nii no Kyalbini Ntson leñ styoo.

¹⁴ Xsaldy meñ nii nody Kyalbini Ntson leñ styoo tiits nii sëedni xKyalbini Ntson Dios. Xsyak meñ go nii pa xkiiñdyoo porñee xyeñdy meñ gow. Xaktyee meñ nii no Kyalbini Ntson leñ styoo xyeño. ¹⁵ Schilo ksee kchë meñ nii no Kyalbini Ntson leñ styoo xa chak kchë cos, per ni tu cho chilody ksee kan xa chak meñ go. ¹⁶ Por xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “¿Cho lëe nii kyeñ pe cos no leñ kik Dios? ¿Cho lëe nii kchilo kuuñ kseedy Dios?” Per lëe lëe no sinak nii no kik Crist no kik no.

3

Lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

¹ Pchilody ñen lo do sinak nii xñen lo meñ nii mbañ sinak xñabey Kyalbini Ntson, sink sinak nii xñen lo chol meñ lo kislyu re kwnen lo do, por nak to sinak xaa wiñ, karty kal do lo xtiits Dios. ² Nonsyke tiits nii ngandy bluyaa lo do, por nak to sinak mëed yeeñ nii chilody kaw niskwaan, pchilody nyeñ do tiits ngan ni naa gaa xyeñdy tow, ³ por bii no kik to si no kik chol meñ lo kislyu. Deelñee chakniladzy to, ni xtily do ni chak to chop tiiy sinak nii chuuñsyey yak chol meñ chuuñsyey do. ⁴ Por tsiñee xñee tu do: “Naa xlad Pable non”, xñee stu do: “Naa nii xcuentaa xlad Apolos non”, lëe do chuuñsyey sinak chuuñsyey chol meñ lo kislyu re.

⁵ ¿Cho nak Pable na dyon ni cho nak Apolos? ¿Pe lëdy nayak xtiits sye Dios xsoob noo? Por ngo bluuy noow lo do ni bniladzy kaa tow. Catuu noo beeñsyey nii kwnabey Dios lëe noo. ⁶ Naa kwloolyu pni, lëe Apolos psiw, per lëe Dios beeñ nii kwlañ pni go ni lëe gaa xaa beeñ kroobo. ⁷ Por ngo paaty nondy xaa nii chan ni xaa nii xsii. Lëe Dios nak xaa nii non por lëe xaa chuuñ kroob pni go. ⁸ Tugak nak xaa nii chan ni xaa nii xsii, nikxe lëe Dios kizh xaa según tsiin nii beeñsyey xaa. ⁹ Xaa nii xkyë xtsiin Dios nak noo, lëe do nak xilyu Dios. Ni nak to sinak tu yu nii no ksaas Dios. ¹⁰ Nakaa sinak tu albanily. Lëe Dios bneetsy tiits nii kwekaa cimient, aan xaa xaa nii no klëp xipyedzyo. Per no nii kap xaa

nii klëpo cuidad. ¹¹ Por ni tu cho chilody kweek stu cimient. Lëe Crist nak cimient ko. ¹² Schilo klëp no xipyedzy cimient ko con or, con plat ni con kyo ngui, o con yag, con kizhkoob kaa ni con koobki gaa. ¹³ Per lëe kchë xtsiïñ no kak nyoo tsiñee lëe Dios kuñ kyalxtisy. Por tse go lëe Dios kxaal ki parñee kuñ ki preb kchë xtsiïñ no. ¹⁴ Deelñee tso tu xaa nii ksa tu yu nii tsekty lo ki go, lëe Dios kizh xaa. ¹⁵ Per deelñee tsek yu nii psaa no, nikxe mban tyeedy no, lëe noo telaa sinak tu xaa nii xtyelaa lo ki.

¹⁶ ¿Pe nandy kaa to nayak nii leñ styoo do nak lidzy Dios ni leñ styoo do no xKyalbini Ntson Dios? ¹⁷ Deel cho knitylo lidzy Dios, lëe Dios knitylo meñ go, por nda lidzy Dios nii lëe gaa to nak yu go.

¹⁸ Kyëti xaldy to. Deelñee no do xsyak nii tir chak to, no nii kyak to sinak tu xaa nii ni tu pe chakty parñee kyak to tu xaa chak. ¹⁹ Por pa xkiiñdy kyalchak nii no lo kislyu re lo Dios. Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii misme Dios xchon xaa chak lo tramp. ²⁰ Ni leñ kitsy ko gak xñee nii nan Dios nii pa xkiiñdy xkyalnyaani xaa chak. ²¹ Por ngo, ktaandy to deelñee kënal do chol xaa lo kislyu re, por xcheñ do nak kchësy cos. ²² Xcheñ do nak Pable ni Apolos ni Pedre. Xcheñ do nak kislyu, xcheñ do nak kyalmbañ ni xcheñ do nak kyalkuty, xcheñ do nak kchë cos nii no natiemp ni xcheñ do nak kchë cos nii nare kiid, ²³ ni lo Crist kaa ngab to, ni lëe Crist ngab lo Dios.

4

Tsiïñ nii chuuñtsyey xaa nii nak apostle

¹ Kol sak lëe noo sinak tu mos nii xkyë xtsiïñ Crist, o sinak kaa tu xaa nii sëed kluuy nii no kik Dios. ² No nii kak nyoo nii schilo këñlo Dios lëe no deelñee jkaa no tu tsiïñ. ³ Naa nii xcuenta pe sinidy kikka dyon pe xyo xtsiñaa styoo do o styoo gaa xaa xñabey. Per ni naa nody kyalnë dyon xa si lo xtsiñaa. ⁴ Karty kyeñaa dyon pe no pa kwlon falt, per lëdy por ngo nii kniyaa nii nody xfaltaa. Lëe Dios nan pe cos nak xfaltaa, por lëe xaa chuñ xkyalxtisyaa. ⁵ Kuñdy kaa to kyalxtisy. Kol kwës axte nii kiid Jesús parñee kwii xaa kchë cos nii nolan nëz lo bini. Lëe Jesús kwii kchë nii xsya styoo meñ tsiin kizh Dios kchë meñ.

⁶ Beetsy, lëen xñe kchë cos re lo do porñee xkëstyoon lëe do. Ni lëen psety kaa Apolos ni naa lo do parñee kan do kchë nii chuuñtsyey noo tsiin kchosody to lo xtiits Dios parñee kaknidy to tu xaa par kteekyo do stu meñ. ⁷ Por ¿cho xlisklaal na dyon nii xtaa noo lo meñ, ni pe cos chap kaal nii bneesty Dios? Aan deelñee gaa lëe xaa bneesty kchë nii chapoo, ¿penak tsgo nii xtaanoo?

⁸ Xsyak to ni tir rikw to ni xsyak to nii ni tu pe xkiiñdy to. Xsyak to nii rey do. Xkiiñtre to lëe no. ¿Deelba nli nyak to rey parñee syoob noo këñabey no ksa no! ⁹ Sootaa nii kchëe noo siñee nak noo apostle lëe Dios psaanladzy lëe noo. Nak no sinak xaa nii nche mbës kety. Xiwkity meñ ni xiwkity angly nak noo. ¹⁰ Xsyak meñ nii nguey noo, porñee noo xlad Crist. Lëe lëe do xsyak to nii tir xyeñ do xtiits Crist. Mban noo, per lëe do tir ndaan do. Xsyakty meñ lëe noo, per lëe do xsoob meñ xtiits to. ¹¹ Axte natse gon chak falt nii tyaaw noo ni nii tyow noo, ni chak falt xab noo. Xsaksi meñ lëe noo ni kindy liidzy noo. ¹² Xtsaag noo xkyëe noo tsiïñ. Xkotsyetsy meñ lëe noo, per tiits buen xtikchee noo lo meñ. Xkyënlaag meñ lëe noo, per xekw noo. ¹³ Xñeenë meñ lëe noo, per nguudzy xtikchee noo lo xtiits meñ. Sinak nii xsyak meñ pel cos xsyak meñ lëe noo. Axte natse xyak meñ nii pa xkiiñdy noo.

¹⁴ Xkëdyaa kchë nrii parñee kwii xkyalto do, sink lëew xkën parñee këen lo do sinak nii nyak to xiñaa. ¹⁵ Por nikxe nyo tsiï mily maestre nii kluuy xtiits Dios lo do, nody ndaly pxosy to. Naa nak pxosy to, por naa byely kluuy xa nak xtiits Dios lo do. ¹⁶ Por ngo xñabaa nii kuuñtsyey do nii chuuñtsyeyaa.

¹⁷ Lëen xal Timoteo lo do. Xkëstyoon xaa. Nak xaa sinak xiñaa. Lëe xaa kuuñ ksaladzy lëe do nii chuuñtsyeyaa kchë nii xñabey xtiits Dios nii xluyaa kchë laañee chateedyaa. ¹⁸ No do xtaan porñee xsyak to nii kyely teejtyaa lo do. ¹⁹ Per deelñee sneetsy Dios tiits klyëedy lëen kyely teedy lo do. Tsgo lëen kan dyon pe cos nak xtsiïñ xaa nii tant chak nyaa lëjty xaktyee tiits ktaan xaa. ²⁰ Por lëjty tiits sye nak xkyalwnabey Dios, sink nli

xñabey xaa. ²¹ ¿Pe chakladzy to nii kak ntseebaa lo do tsiñee kyelyaa ote chakladzy to yak nii ngui kñen lo do ni kantsin lëe do?

5

Cos nii nonguialdy kak

¹ Kayonaa gon nii no tu xaa nii noni tsiil pxosy lady to. Per ni lady meñ nii xnilasty xtiits Dios gon chakty tol go. ² ¿Aan xtaan do, lëjty nii tso do kyalnë! No nii kwii do xaa nii chuuñtsyey tol go lady to. ³ Por nikxe nii sodyaa yuubaa lo do, lëe xkyalbini so lo do, ni lëen kwlokyeñle gaa pe cos kuuñtsyey do. ⁴⁻⁵ Kol jkaal lsa aan con xtiitspey Jesucrist kol kwii xaa go lady to, por lëe Jesucrist kakni lëe do, ni lëe xkyalbini gaan so lo do. Kol kwii xaa nii beeñ tol go lady to parñee kyab xaa ña xaatox, aan lëe xkyalbini xaa telaa tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy.

⁶ Buendy gon nii ktaan do por kchë cos nii chuuñtsyey do. ¿Pe nandy to nayak nii chop lë gak levadur xkuube kobyi? ⁷ Kol kwii levadur nii kwxiñle lady to parñee kak to sinak kobyi nii xkyëdy levadur. Ni nli gaa nii nak to sinak kyaxtily nii xkyëdy levadur, por lëe Crist kuty por lëe noo sinak nii chuty meñ mëkwxiily paskw. ⁸ Kol tsoo kuuñsyey no paskw, per ksaady no kyaxtily con levadur nii kwxiñle, sink kol tsoo ksa no kyaxtily nii xkyëdy levadur, por kyaxtily go nak sinak tiitsli ni tiits ndoladzy. Lëe levadur nii kwxiñle nako sinak tol.

⁹ Leñ stu kitsy nii pxalaa gon niyaa lo do nii ktsiil lsady to meñ nii no xikwnaa o ximguiy gaa. ¹⁰ Per niydyaa nii koñee kñeedre to lo kchë meñ nii no ximguiy o xikwnaa gaa, ni lo meñ ngbiñ, ni lo meñ nii xsoxib lo mdyo, por parñee kñeedre to lo kchë meñ go no nii kchoo do lo kislyu re. ¹¹ Sink niyaa nii ktsiil lsady to meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no ximguiy o xikwnaa gaa me, ni meñ ngbiñ, ni meñ nii xsoxib lo mdyo, ni meñ nii xñee tiits kizh, ni meñ ngonip, ni meñ ngbaan. Per ni kawnidy to clasy meñ go. ¹²⁻¹³ Xyaldy nii kanaa meñ nii xnilasty xtiits Dios. Lëe Dios kuñ kyalxtisy meñ go. Per lëe do nonguial nii kuñ do kyalxtisy lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por ngo, kol kwii xaa nii beeñ tol go lady to.

6

Lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios chi lo xtisy nii xnilasty Dios

¹ Tsiñee xtily do ksa xcombañer do, ¿penak nii xyax to chinab to kyalxtisy lo xtisy nii xnilasty xtiits Dios? ¿Penak nii chinabty tow lo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios? ² ¿Pe nandy to nayak nii lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios kuñ kyalxtisy lo kislyu? Aan deelñee lëe do kuñ kyalxtisy lo kislyu ¿penak nii kakty kuñ do tu kyalxtisy wiñ? ³ ¿Pe nandy to nayak nii axte lo angly kuuñ no kyalxtisy? Deelñee singo tsiigo busy nako, ¿penak nii chilody kweekli no pel cos wiñ nii xtsyool no lo kislyu re? ⁴ Deelñee xtily do ¿penak nii chini do xtily do lo xaa nii xnilasty xtiits Dios? ⁵ Lëen xñe nrii parñee kteladzy to. ¿Pe nody ni tu xaa nyaani lady to nayak parñee jkwëes xaa lo xtily do? ⁶ Ni lëdy kaa xaktyee xtily do ksa do xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios, sink chini do xtily do lo xtisy nii xnilasty xtiits Dios.

⁷ Tu kyaltow nii tso tily lady to. ¿Penak nii xekwty to ksaksi meñ do ni penak nii masy xlaady to kwan meñ do? ⁸ Per xaal nii chuuñtsyey do, mismee lëe do xkwan xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios.

⁹⁻¹⁰ ¿Pe nandy to nayak nii chilody sëeb meñ ngoptol laañee xñabey Dios? Këbty to tsaaplaa nliido, por sëebty meñ nii choni stu kwnaa o stu mguiy, ni meñ nii xsoxib lo mdyo, ni mguiy nii chaani stu mguiy, ni ngbaan, ni meñ ngbiñ, ni meñ ngonip, ni meñ nii xñee tiits kizh ni kchë meñ nii chuñ tramp laañee xñabey Dios. ¹¹ No do beeñtsyey tol go, per lëe Dios beeñ nyë lëe do worñee bniladzy to xtiits Jesucrist ni kwsëeb Kyalbini Ntson leñ styoo do.

Leñ styoo no no Kyalbini Ntson

¹² Xñee do ni tu cho xsiniydy naa. Schilo kuuñtsyeyaa nii klyaañtyee styoon. Nli tiits ko, per lëdy kchë cos buen. Schilo kuuñtsyey no nii klyaañtyee styoo no, per nody kñabey ni tu cos lo no. ¹³ Nli xtiits meñ tsiñee xñee meñ nii par niskwaan kwya xpan no ni par xpaans kaa no byaan nii kak wagw, per lëe Dios knitylo chop cos ko. Per nlidy nii byaan no parñee tso ximguiy no o xikwnaa gaa no, por par Dios byaan no ni lo Dios kaa ngab no. ¹⁴ Por sinakak nii beeñ kpañ Dios Crist, kuuñ kpañ xaa lëe no por xñabey xaa.

¹⁵ ¿Pe nandy to nawen nii lo Crist ngab no? ¿Pe sak chopaa tu kwnaa yox nii chaani ndaly mguiy nawen deelñee lo Crist ngabaa? ¿Chilodyo gon! ¹⁶ ¿Ote nandy to yak nii tsiñee chak chop mguiy tu kwnaa tugak meñ xyak xaa chop xaa me? Singo xñee kitsy nii kë xtiits Dios. ¹⁷ Singo gak tsiñee chak chop no Dios, tugak xyak no ksa no Dios.

¹⁸ Kol kpichee lo xtol meñ nii no ximguiy o xikwnaa gaa. Kchë tol nii chuuñtsyey meñ laa klaasy xyaano, per lëe meñ nii no ximguiy o xikwnaa gaa, xcuerp meñ xsaksi tol go. ¹⁹ ¿Pe nandy to nii leñ styoo do nak sinak tu yu aan leeño no Kyalbini Ntson nii bneetsy Dios lo do ni lëdre gaa lëe do xñabey xcuerp to? ²⁰ Por lëe Dios kwxi lëe do. Por ngo no nii ksoob to xtiits Dios tyub styoo do.

7

Lëe Pable xñee lo meñ nii ptsiilñal ni lo meñ nii nare ktsiilña

¹ Lëen ktikche lo kchë nii kwnabtiits to leñ kitsy nii pxaal do lon. Buen tsi meñ deelñee ktsiilñady meñ. ² Per como ndox nii tsoni meñ stu kwnaa o stu mguiy gaa, masy buen nii catu kwnaa ni catuu gaa mguiy kap tsiil. ³ Ni no gaa nii kuñ xaapkiy cumplir lo tsiil, nikle gaa kwnaa no nii kuñ me cumplir lo tsiil me. ⁴ Nody nii jka kwnaa xcuerp, por cheñ tsiil me nako. Singo gak mguiy nody nii jka xaa xcuerp xaa, por cheñ tsiil xaa nako. ⁵ Jkady to lëe do lo tsiil do, deelñee byaandy to tiits nii ktsiil lsady to por lëe do kutiitsni Dios. Loxsye te tiemp nii byaan do tiits, no nii kyak chop to stub, por toontlaa kkekwy to aan kuñ xaatox xtol do.

⁶ Nak nii kñen lo do sinak tu permis, xñedyaa nii no kuuñtsyey dow. ⁷ Nii no kikka, deelba kchë do nyak sinakaa, per xaal xaal psaa Dios lëe no.

⁸ Kchë lo meñ solter ni lo kwnaa viud xñen nii masy buen tsi do, deelñee ktsiilñady to, sinak naa. ⁹ Per deelñee xyeñ do nii kkekwy to, kol ktsiilña, porque masy buen ktsiilña do lëjty nii kak xtol do.

¹⁰ Lëe lo meñ nii ptsiilñal xñabaa nii klaady kwnaa tsiil. Lëdy kiksiyaa xlyañoo nrii, sink lëe Jesucrist xñabey nii singo kako. ¹¹ Per deelñee klaa kwnaa tsiil, nodre nii ktsiilña me, o xakxe gaa deelñee knee ngui me chop tsiil me. Singo gak xaapkiy nody nii ksëeb tsiil xaa.

¹² Lëen kñe lo meñ nii karty ksetyaa, styoon xlyañ nrii, lëdy Jesucrist xñabeyo. Deelñee xnilasty tsiil tu xaa xtiits Dios, per sinidy kik me nii klaa me xaa, nody nii klaa xaa me. ¹³ Singo gak deelñee no tsiil tu kwnaa nii xnilasty xtiits Dios, per sinidy kik xaa nii klaa xaa me, nody nii ksëebtsiil kwnaa go. ¹⁴ Por nikxe nii xnilasty xaapkiy xtiits Dios, lëe xaa xpig kex lo Dios por tsiil xaa. Singo gak kwnaa nii xnilasty xtiits Dios, lëe me xpig kex lo Dios por tsiil me. Deelñee kaktyo singo mod lëe xiñ do kak sinak xiñ meñ nii xnilasty xtiits Dios, per lëe na lo Dios le ngab xiñ do. ¹⁵ Per deelñee tugak xñee xaapkiy o kwnaa gaa nii xnilasty xtiits Dios nii lëe xaa ni lëe me ksëeb tsiil, masy buen nii ksëebtsiil xaa ni ksëebtsiil me. Singo mod lëe kwnaa ni lëe xaapkiy nii xniladzy xtiits Dios kyaan tusy, por lëe Dios kwtsyetsy lëe no parñee mbëe kpañ no. ¹⁶ Por ¿xa kñe kwnaa na dyon nii schilo kteelaa me tsiil me, o xa kñe gaa xaapkiy nii schilo kteelaa xaa tsiil xaa?

¹⁷ Deelñee xaatyee nak to worñee kwtsyetsy Dios to, no nii singo kyaan do. Nrii xñen lo kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios. ¹⁸ Deelñee nobeyle to worñee kwtsyetsy Dios to, singo kol kyaan. Deelñee nobeydy kaa to, tsobeydy to. ¹⁹ Precisty nii tsobeypee to, sink kol ksoob xtiits Dios, ngo precisy. ²⁰ No nii kyaan do sinak to worñee kwtsyetsy Dios to.

²¹ Deelñee no xpixwan do worñee kwtsyetsy Dios to, pe tsinidy kikoo. Per deelñee xtee

tiits nii laa do, kol ktee nii laa do. ²² Por kchë xaa nii no xpixwan worñee kwetsy Dios xaa, nodre xpixwan xaa. Tu xaa nii kë xtiiñ Dios nak xaa. Lëë kchëë gaa xaa nii nody xpixwan worñee koktsyetsy xaa, lëë Crist nak xpixwan xaa nina. ²³ Nyazh gon kwxii Dios to. Klaady to nii cholsye meñ kak xpixwan do. ²⁴ Singo tsiigo busy, beetsy, kol kak sinak to worñee kwtsyetsy Dios to.

²⁵ Lëë nana lëën kñe lo meñ nii karty ktsiilña, lëdy xtiits Dios kñen, sink lëën kñe sinak xñee tu xaa nii chap Dios confians. ²⁶ Xsyakaa gon nii buen nii ktsiilñady xaapkiy, por ntseeb nak natiemp. ²⁷ Per deelñee ptsiilñal xaa, nody nii klaa xaa tsiil xaa, per deelñee karty ktsyol xaa kwnaa masy kyubty xaa me. ²⁸ Ni nikle gaa ktsiilña xaapkiy, lëdy tolo. Singo gak kwnaa nikxe ktsiilña me, lëdy tol chuñ me. Per lëën xñe kazh nii lëë meñ nii ktsiilña te kyalnë lo kislyu, aan chaklastyaa nii te do kyalnë.

²⁹ Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo do nii xtredre kwe no nu. Por ngo, kchë xaa nii ptsiilña no nii tso xaa sinak nii nyody tsiil xaa. ³⁰ Singo gak xaa nii no kyalnë, no nii kpañ xaa sinak nii nyody xaa kyalnë. Nikxe gaa xaa no lni, no kak xaa sinak chak meñ nii xledy. Singo gak xaa nii xkyë wsi no nii sak xaa nii lëdy xcheñ xaa nak cos nii kwxii xaa. ³¹ Singo gak kchë xaa nii xsyak nii no gan lo kislyu re, no nii sak xaa nii nodyo cuent, por lëë kislyu re lox.

³² Chaklastyaa nii tso do kyalnë, por tsiñee bii so tusy tu xaa, choxko xaa ksoob xaa xtiits Dios ni choxko xaa kuuñ ksak xaa Dios. ³³ Per tsiñee lox xtsiilñasy xaa, lyaadzy lo kislyusy cho xaa, parñee kuuñ ksak xaa tsiil xaa. ³⁴ Singo gak kwnaa nii karty ktsiilña ni kwnaa nii iip ptsiilñady. Choxko me kuuñ ksak me Dios tyub styoo me. Per lëë kwnaa nii no tsiil, lyaadzy lo kislyusy no me, parñee kuuñ ksak me tsiil me.

³⁵ Skiñ tiits nii xñen lo do. Chaklastyaa ksiniyaa lëë do, sink chakladzyaa nii mbëë kpañ do kuñ do xtiiñ Dios.

³⁶ Per deelñee no tu xaa nii xsyak nii masy buen ktsiilña xaa, porñee xekwtre xaa. Schilo kuuñtsyey xaa nii no kik xaa, por lëdy tol ktsiilña meñ. ³⁷ Singo gak deelñee no tu xaa nii koñee kaklasty ktsiilña, penaktyo. ³⁸ Por buen chuuñtsyey xaa nii xtsiilña, per mastre buen chuuñtsyey xaa nii xtsiilñady.

³⁹ No nii tsoni kwnaa tsiil mentre mbañ xaa. Per deelñee kety xaa, schilo ktsiilña me stu mguiy nii xnildazy xtiits Dios. ⁴⁰ Per mastre mbëë tso me deelñee kpikchedy ktsiilña me. Nrii nak xtitsaa, per xsyakaa nii lëë xKyalbini Ntson Dios nii no leñ styoon xñee pe cos kñen.

8

Niskwaan nii chokon lo mdyo

¹ Lëën kñe xa nak xcuent niskwaan nii xkokon meñ lo mdyo. Nli nii kchë no ndon xa nak cuent re, per por xkyalnan no lëë no chak nyaa, per lëë kyalwkëstyoo chuuñ jkyedzy lëë no. ² Deelñee no tu xaa nii xsyak nii chak, karty lox kseedy xaa. ³ Per deelñee no tu xaa nii xkëstyoo Dios, xyuumbey Dios xaa.

⁴ Lëë xcuent nii dyon pe schilo ktyaaw niskwaan nii chokon lo mdyo, ndon no gon nii nondy mdyo lo kislyu re, ni ndon no nii tugak Dios no. ⁵ Nikxe tso tub yox mdyo nii lëë dios lo kislyu o kpaa gaa, ⁶ per par lëë no tugak Tat Tios no. Lëë xaa psaa kchë cos, ni por lëë gaa xaa lëë no mbañ. Ni tugak xaa xñabey no. Lëë xaa go nak Jesucrist. Por lëë xaa kwya kchësy cos, ni por lëë xaa kwya no.

⁷ Per lëdy kchë meñ nan nrii. No meñ nii byël kuksoxib lo mdyo, aan tsiñee chaw meñ niskwaan nii chokon lo mdyo, xsyak meñ nii tol chuuñtsyey meñ. ⁸ Lëdy kaa nii ktyaaw ktsig lëë no lo Dios. Por ngo pe nakty deelñee tyaaw no o tyaawdy kaa no. ⁹ Per kol kap cuent, por toontlaa ksyaab to meñ nii kal bnildazy xtiits Dios lo tol. ¹⁰ Deelñee nanoo xa nak cos re aan tsil wagw laañee chokon niskwaan lo mdyo, aan kan tu xaa nii kal bnildazy xtiits Dios lii, neñdy wi xaa kyax kaw xaa nii kw yokon lo mdyo, nikxe nii xsyak xaa nii ndoxo. ¹¹ Aan por xkyalnanoo lëël jkëëtañ tu xaa nii kal bnildazy xtiits Dios, ni lëëw na wi por lëë xaa kuty Crist. ¹² Singo tsiigo busy deelñee ksyaab to xaa nii kal bnildazy xtiits

Dios lo tol, falt xko do lo Crist. ¹³ Por ngo, deelñee ksyabaa meñ lo tol por niskwaan nii chawaa, masy buen nii kpikchedraa kawaa niskwaan go, parñee kuñdyaa xtol meñ.

9

Nii xyal jkaa xaa nii nak apostle

¹ Nli gon nii schilo kuuñtsyeyaa kchë nii chuuñtsyey tu apostle, por konna Jesucrist ni nyoo gaa nii kën xtsiñ Dios por por ngo lëe do xniladzy xtiits Dios. ² Neñdy no meñ nii xnilasty nii apostlaa, per lëe do no nii kniladzy tow, por lëe do xniladzy xtiits Dios nii bluyaa aan siko kesy xluuy nii nli apostlaa.

³ Nrii xñen lo meñ nii xñee nē naa: ⁴ Nonguial nii kneetsy meñ nii kawaa ni kin, ⁵ ni nonguial nii kaapaa tsiilaa nii xniladzy xtiits Dios, sinak nii chap stubla apostle tsiil, ni betsy Jesús, ni Pedre. ⁶ ¿Ote xsyak to yak nii chopsye noo Bernabé chilody kyaan meñ nii xniladzy xtiits Dios? ⁷ ¿Ni pe no gaa tu soldad nii xkizh xgast, ni pe no tu xaa nii xso yag uv aan chawdy xaa uv ni pe no tu xaa nii chap mēkwxiily aan chidy xaa nidzy? ⁸ Kēbty to nii kiksya xlyañ cos re, porque axte lo xley Moisés xñee: ⁹ “Kodyoo kyex chuw yosy nii xkyë kon.” Chēbty Dios ngo gon porñee sini yosy kik xaa, ¹⁰ sink lëew chēb xaa por lëe no. Porque nikxe xaa nii xkyë kono, nikxe gaa xaa nii xkyë kwlaapo, no nii tsini kik xaa, nii wi xaa kchal nii ktyop lo kwaa. ¹¹ Singo tsigo busy deelñee bluuy noo xtiits Dios lo do, ¿pe tir xsyak xuuy do nii kñab noo palal cos nii jkiñ noo? ¹² Deelñee xteedy to nii xkiñ stu meñ, no nii kneetsy to nii jkiñ noo.

Per karty gon kñab noow. Al contrario, xekw noo parñee syonlëdy noo lo xtiits Dios. ¹³ Ni nan gaa to nii kchë xaa nii xkyë tsiñ leñ lidzy Dios siko xchoo nii chaw xaa. Kchë xaa nii xkyë tsiñ laañee chety ma nii chokon lo Dios, chaw xaa xpëel ma nii chety siko. ¹⁴ Ni lëe gaa Jesucrist psaan tiits nii kchë xaa nii xluuy xtiits Dios siko klyañ nii kaw xaa. ¹⁵ Per karty gon kuuñtsyeyaa ngo, ni xaldy gaan kitsy re parñee kñabaa pe cos lo do. ¿Silidyee ketyaa, lējty nii ktichee meñ kyalwle nii no leñ styoon!

¹⁶ Deel naa, lëdy parñee ktaanaa xluuyaa xtiits Dios, sink nonguial kluyno. Por ¿broobsyaa deelñee kluydyno! ¹⁷ Por ngo, deelñee kluyno porñee xlyañ styoon, lëen kozhle. Per nikxe gaa chaklastyaa, lëew kluyaa por lëe Dios xñabey naa. ¹⁸ Por ngo xlen xluuyaa xtiits Dios porñee cho xkizhty naa. Xtsiñaadyaa nii kawaa porñee xluuyaa xtiits Dios.

¹⁹ Nikxe ni tu cho xñabeydy naa, xaalyaa ptee tiits nii kñabey meñ naa, parñee singo mod ndaly re meñ kniladzy xtiits Dios. ²⁰ Tsiñee non lady meñ Israel chakaa si chak meñ Israel parñee jkon styoo meñ go. Kchë meñ Israel go sinal xley Moisés ni wi gaan chanal ley go nikxe nii xñabeydy ley go naa. ²¹ Singo gak parñee jkon styoo meñ nii sinaldy xley Moisés chakaa si chak meñ go, nikxe nii xñabesye Dios chuuñtsyeyaa, por lëe Crist xñabey naa. ²² Tsiñee gaa non lady meñ nii kal bniladzy xtiits Dios win chak si chak meñ go parñee jkon styoo meñ go. Si chak kchë meñ chakaa, parñee telaa meñ lo tol. ²³ Kchë nrii chuuñtsyeyaa por xtiits Dios nii xteelaa, parñee jkan kyalnsaak nii xnee tiits re.

²⁴ Nan do gon nii tsiñee cho carrer ndaly meñ xko corr, per xaktyee xaa nii chuñ gan xkaa premio. Per lëe do kol ko corr parñee kuñ do gan tsiin jkaa do premio. ²⁵ Kchë xaa nii chakladzy gon kuñ gan lo tu wkity, xsaan xaa kchë cos nii chuñ mal xaa. Aan xaktyee tu coron nii nyaa con xikw laurel nii pa xkiñdy chuñ xaa gan. Per lëe do tu premio nii nitylody jkaa do. ²⁶ Deel naa, xkodyaa corr sinak xaa nii xñady lo, ni xkëdy kaan puñety lo me, ²⁷ sink xsaksin xcuerpaa parñee ksoobo xtitsaa, parñee kyaandyaa tublad aan naa beñ ksedy ndaly meñ.

10

No nii kap meñ cuent lo mdyo

¹ Kol kaknan gon nii kchë pxusykooltoo noo kwsë lo xingal xkey nii pxaal Dios ni kchë xaa kwtekë nistoo nii lë Nistoo Nixñë. ² Kchë xaa byak ksa Moisés tsiñee lëe xaa kwchobnis lo xkey go ni lo nistoo go. ³ Ni kchëe gaa xaa taw nii pxaal Dios, ⁴ ni kchë xaa

kow nii pxaal Dios. Kow xaa nis nii kwlañ lady kyo nii tugak kwënoy xaa nëz. Lëë kyo go nak Crist. ⁵ Per ndaly xaa psakty styoo lo Dios, por ngo lëë xaa kuty tañ laañee kwtedy xaa.

⁶ Kchë ngo kok parñee tsyon now aan tsokidy no cos mal, sinak nii kwyoki xaa gow. ⁷ Por ngo, ksoxibty to lo mdyo, sinak nii beeñtsyey bla xaa go ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: “Lëë meñ kwsob taw ni kow aan loxsye ngo lëë meñ beeñtsyey nii pkatyee.”

⁸ Kapy no xinguuy no ni xikwnaa gaa no, sinak nii beeñtsyey xaa go aan tu kpidzak kuty kalyptson mily xaa. ⁹ Jkaaldy no Crist sinak nii beeñtsyey xaa go, aan ndaly xaa kuty porñee taw mëël xaa. ¹⁰ Kliskidy to pe cos lo Dios sinak nii beeñtsyey pxusykoltoo noo, aan beety xangly nguialkuty xaa.

¹¹ Kchë nrii ptsyool pxusykoltoo no aan lëëw kwë lo kitsy nii kë xtiits Dios parñee tsyon now, kchë no siñee no no natiemp nii lëë kislyu mer nitylo. ¹² Deelñee no xaa nii xsyak nii tubli so xaa, no nii kap xaa cuent parñee kyabty xaa. ¹³ Sinak nii xtsyoolak to kyalnë ptsyool xaa nii penaadle kwyow, per kol ksaladzy Dios por buen xaa aan klaady xaa ktsyool do tu kyalnë nii kxekwty to. Al contrario lëë xaa kluuy xa kchoo do lo kyalnë aan singo mod lëë do kxekw te do lo kyalnë.

¹⁴ Por ngo, beetsy, kol ksaan kchë mdyo. ¹⁵ Xñen lo do sinak xñen lo meñ nyaani ni misme lëë gaa to kol kyeñ xa së lo xtitsaa. ¹⁶ Tsiñee gon xtyow no nii no leñ vas nii nak lay, xcheñ Crist ngo xtyow no. Singo gak tsiñee xtyaaw no kyaxtily nii nak lay, xcuerp Crist ngo xtyaaw no. ¹⁷ Ni nikxe gaa ndaly no, kchë no xtyaaw kyaxtily go. Por ngo tugak nak no.

¹⁸ Kol kuy gaanoo xa nak xmod xaa Israel, kchë xaa nii chaw xpëël ma nii xyakon nako sinak nii wi xaa go nsakon cos lo Dios. ¹⁹ Per xñedyaa lo do nii non mdyo ni xñedyaa nii stu nak pëël nii chokon lo mdyo. ²⁰ Sink lëën xñe nii lo kyalbini mal xkokon meñ nii xnilasty xtiits Dios cos, lëjty lo Dioso aan chaklastyaa nii ktsiil lsa do kyalbini mal. ²¹ Chilody gon jkë chuw do chu xvas Crist ni chu xvas kyalbini mal, ni chilody kawni do Dios ni kawni do kyalbini mal misme tiemp.

²² ¿Ote chakladzy no yak kuuñ klëë no Dios? ¿Pe mastre nayak ndaan no lo xaa?

No nii kuuñ ksak no xcombañer no

²³ Nli nii schilo kuuñtsyey no nii no kik no, per lëdy kchë cos buen. Schilo kuuñtsyey no nii no kik no, per lëdy kchë cos xchooblady styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios. ²⁴ No nii kuuñ ksak no xcombañer no, tsinidy kik no nii lëësy no precisy.

²⁵ Kol kaw kchë nii xtyo leñ mesón, kñabtiisty to pa sëëdo parñee jkaandy kik to. ²⁶ Por xcheñ Dios nak kislyu ni xcheñ xaa nak kchë cos nii no loo go.

²⁷ Deelñee kwetsy tu xaa nii xnilasty xtiits Dios lëë do parñee kaw do, aan tsi do, kol kaw kchë nii kyë xaa, ni tu pe kñabtiisty to parñee jkaandy kik to. ²⁸ Per deelñee kñë tu xaa lo do: Lo mdyo kwyo kon pëël gue, kawdy tow, parñee kuñdy to xtol xaa go ni parñee jkaandy kik xaa. ²⁹ Lëdy kik to gon jkan, sink kik xaa nii në ngo lo dow.

Per neñdy no xaa nii kñë: “¿Penak nii chilody kuuñtsyeyaa nii no kikaa deelñee xaa kik xaa nii xkan? ³⁰ Deelñee xtedyaa skizh lo Dios tsiñee chawaa, ¿penak nii kñeenë meñ naa tsiñee chawaa?” ³¹ Por ngo, deelñee chaw do o chi gaa to, kol ktee skizh lo Dios. ³² Kyubty to nii kyab meñ lo tol, nikle meñ Israelo, nikle gaa meñ sito, ni nikle gaa meñ nii xniladzy xtiits Dioso. ³³ Naa nii xcuentaa, tugak choxkoon nii kuuñ ksakaa styoo kchësy meñ, nodyaa lyaadzy naasy, sink wi lyaadzy meñ non, parñee kchë meñ telaa lo tol.

11

¹ Kol kuuñtsyey nii chuuñtsyeyaa, sinak nii chuuñtsyeyaa nii beeñtsyey Crist.

Xa kutiitsni kwnaa Tat Tios

² Xlen lo do gon, beetsy, porñee tugak xsaladzy to naa ni porñee sinal do xtiits Dios nii bluyaa lo do. ³ Per chakladzyaa nii kaknan do nii lëë Crist xñabey lo xaapkiy, aan lëë xaapkiy xñabey lo tsiil. Singo gak lëë Dios xñabey lo Crist. ⁴ Deelñee xtse tu xaapkiy kik tsiñee chutiitsni xaa Dios o tsiñee gaa xluuy xaa xtiits Dios, xkyalto xaa nii xñabey

lo xaa xkwii xaa. ⁵ Per deelñee xtsedy tu kwnaa kik tsiñee chutiitsni me Dios o tsiñee gaa xluuy me xtiits Dios, xkyalto tsiil me xkwii me. Nakako sinak nii nga me kik me. ⁶ Deelñee chaklasty kwnaa ktse kik, masy jka mew, per deelñee xsyak me nii tu kyaltow deelñee jka kik me, no nii ktse me kik me. ⁷ Nody nii ktse xaapkiy kik, por si nyaa Dios psaa Dios xaa, tsiin singo lëe xaapkiy xsal Dios. Per lëe kwnaa xsal xaapkiy. ⁸ Por worñee psaa Dios xaapkiy, lëdy lady kwnaa pchoo xaapkiy, sink lady xaapkiy pchoo kwnaa. ⁹ Por xaapkiy kwyya kwnaa, lëdy por kwnaa kwyya xaapkiy. ¹⁰ Por ngo ni por angly no nii ktse kik kwnaa parñee kak nyoo nii lëe tsiil me xñabey lo me. ¹¹ Per kol kyeñ gaanoo kindy mguiy deelñee kindy kwnaa ni nyody kwnaa deelñee nyody xaapkiy. ¹² Nli nii lady xaapkiy pchoo kwnaa ni nli nii por kwnaa lëe mguiy chaly, per lëe Dios chuuñtsyey tsiin go.

¹³ Misme lëe do dyon kol kyeñ pe buen nii ktsedy kik kwnaa tsiñee kutiitsni me Tat Tios. ¹⁴ Ni mismе gaa lëe no xtyon nii tu kyalto deelñee klaa xaapkiy kak nool kik xaa, ¹⁵ aan tu kyalnsaako lo kwnaa deelñee nool kik me, por nool kits kik me parñee ktsew kik me. ¹⁶ Deelñee no xaa nii xyody nrii styoo, no nii kaknan xaa nii chapty noo ni chapty meñ nii xnildazy xtiits Dios stu costumbre.

Xixtsee Crist

¹⁷ Xlëen gon nii xkën nrii, por pe nandy nii xkaal lsa do, sootee na nii kuño buen lëel mal chuño. ¹⁸ Ni kanëel gaa meñ lon nii tsiñee xkaal lsa do, chop tiy nak to, aan no xtiits meñ go xnildazyaa. ¹⁹ ¡Nli nawen nii lëe do kak chop tiy parñee kak nyoo cho do nli xnildazy xtiits Dios! ²⁰ Aan porñee nak to chop tiy tsiñee xkaal lsa do par kaw xtsee do, lëdre xixtsee Crist chuuñtsyey do. ²¹ Por tsi lëe xwor xtsee chal, xaal xaal chaw do, aan no meñ nii chawdy ni no meñ nii axte xsyudzy. ²² ¿Pe chilody nawen kaw do ni ki do chilidzy to? ¿Penak nii xkwiipee to xkyalto meñ nii xnildazy xtiits Dios ni xkyalto meñ nii kindy pe kaw? Kol në dyon pe slen lo do. ¡Kledyaa gon!

²³ Misme Crist gon në nii bluyaa lo do nii wtse nii lëe tu apostle kok niladzy xaa, lëe xaa kwseñ kyaxtily ²⁴ aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa aan lëe xaa chëb: “Lëe xcuerpaa nrii. Kol kawo parñee ksaladzy to naa, por lëen kety parñee telaa do.” ²⁵ Aan singo gak tsiñee lëe xtsee kwlox lëe xaa kwseñ tu vas aan lëe xaa chëb: “Tu cheña nrii. Kol kiw parñee ksaladzy to nii por tu cheña lëe Dios beeñ cumplir xtiits lo do.” ²⁶ Por ngo cad nii ki dow ni kaw dow lëe do xsaladzy nii lëe Crist kuty aan lëe xaa kiid stub.

²⁷ Kchë xaa nii chaw ni chi tsiñee chak xixtsee Crist aan chuuñ ksakty xaa Crist, tu tol chuñ xaa lo xcuerp Crist ni lo xcheñ Crist. ²⁸ Por ngo catu do kol kyeñ deel no xtol do antes nii kaw do ni ki do nii xkaasy lo xixtsee Crist. ²⁹ Por deel comñee kaw do ni ki do aan xyeñdy to nii xcuerp Crist chaw do ni xcheñ xaa chi do, lëe do te castigw. ³⁰ Ni por ngo gaa ndaly do xsyaknë ni ndaly do choxchal, ni no gaa xcombañer do noyetye. ³¹ Per deelñee kyeñ no pe cos chuuñtsyey no, xkiiñdy nii ksaksi Dios no. ³² Ni nan gaa to nii lëe Dios xsaksi lëe no, parñee tyejty no kyalnë nii te kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa.

³³ Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee jkaal lsa do par kaw xtsee do, kol kwës xcombañer do. ³⁴ Deelñee no tu xaa nii xlyaañ, kaw xaa lidzy xaa, parñee ksaksidy Dios to tsiñee xkaal lsa do. Kchë cos nii kwneedyaa xa kak yuubaa kan xa kako tsiñee kyelyaa.

12

Kyalwnabey nii xkiisy Kyalbini Ntson

¹ Beetsy, chakladzyaa nii kaknan do xa nak kyalnsaak nii xnee Kyalbini Ntson.

² Nan do gon nii worñee karty knildazy to xtiits Dios, mdyo ngop nii xkaatyee bnildazy to. ³ Lëe na chakladzyaa nii kaknan do nii ni tu cho chilody këb: “¡Nguialsi Jesús!” deelñee no xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xaa. Ni ni tu cho chiloody këb: “¡Lëe Jesús xñabey!” deelñee nody Kyalbini Ntson leñ styoo xaa.

⁴ Xaal xaal nak kyalnsaak nii xkaa meñ, per tugak nak Kyalbini Ntson nii xneetsyo.

⁵ Ndaly mod schilo jkiiñ meñ, per tugak lo xaa nii xñabey xkiiñ meñ. ⁶ Ni ndaly gaa

mod schilo kak cos, per tugak nak Dios nii no leñ styoo kchë meñ. ⁷ Kchëlo meñ chiid Kyalbini Ntson parñee jkiiñ meñ lo xcombañer. ⁸ Lëë Kyalbini Ntson xtee kyalchak lo bla meñ, ni no gaa lo meñ xteedy Kyalbini Ntson kyalnyaani. ⁹ No lo meñ xteedy Kyalbini Ntson kyalwniladzy ni no meñ xkaa tiitspey parñee kuuñ kyak meñ xaa xsyakñë. ¹⁰ No meñ xkaa tiitspey parñee kuñ meñ kyalntson, ni no meñ xkaa tiitspey parñee kñee meñ tiits nii xaal Dios. No gaa meñ xkaa kyalnyaani parñee kyeñ meñ xa nak kyalbini mal ni xa nak kyalbini buen, ni no meñ xkaa tiitspey parñee kñee meñ stu tiitsë nii ni tu cho xyeñdy, ni no meñ nii xkaa tiitspey parñee kñee meñ xa nak kchë tiitsë go. ¹¹ Per tugak nak Kyalbini Ntson nii chuuñtsyey kchë cos re, ni lëë gaa Kyalbini Ntson xkiisy kchë kyalwnabey según xlyañ styoo Kyalbini Ntson.

Kchësy to ngab lo Crist

¹² Nikxe ndaly party nyaa xcuerp no, per tugak cuerp nako. Singo gak Crist. ¹³ Singo gak lëë no, nikxe meñ Israel no o meñ sit kaa no, ni nikxe no xpixwaan no o nody kaa xaa, lëë no pchoobnis Kyalbini Ntson parñee kyak tusy no ni tugak kaa nak Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no.

¹⁴ Lëdy tugak party gon nyaa xcuerp no, sink ndaly party nyaaw. ¹⁵ Deelñee këb niy no lo xcuerp no: “Lëdy ñal nakaa, ngabtyaa lool”, lëdy por ngo nii sobtyo lady no. ¹⁶ O deelñee gaa këb tyag no: “Lëdy mëlool nakaa, ngabtyaa lool”, lëdy por ngo nii sobtyo lady no. ¹⁷ Kol kyeñ gaanoo deelñee tyub lady no nsyob mëlo no, ¿xa tsyon no tsgo? O deelñee gaa tyub lady no nsyob tyag no, ¿xa knuup no cos tsgo? ¹⁸ Per lëë Dios psoob catu cos laañee kwlaño styoo xaa. ¹⁹ Deelñee tugak cos nsaa Dios, ¿pa nyaan xcuerp no tsgo? ²⁰ Per nikxe gaa ndaly party nyaa xcuerp, tugak cuerp no.

²¹ Chilody gon këb mëlo no lo ña no: “Xkiiñdyaa lii”, ni chilody këb kik no lo niy no: “Xkiiñdyaa to.” ²² Al contrario no party nii xsyak no mban aan party ko mastre xkiiñ lo no. ²³ Ni ngui xkakw xab no party nii xisy xyo styoo no ni ngui xtyon party nii xsyak no nguidy ²⁴ Xkiiñdy party nii ngui nii toon xare xixkwaaw. Lëë Dios psaa xcuerp no singo parñee tyontsi no party nii xsyak no nguidy, ²⁵ ni parñee ktildy xparty xcuerp no, sink kan lsaw xcombañero. ²⁶ Deelñee në tublë xcuerp no, tyub lady no xsee yoob ko. Singo gak deelñee xtyoontsi tublë lady no, tyub xcuerp no xle.

²⁷ Lëë do gon nak xcuerp Crist, ni lo Crist kaa ngab to kchësy to. ²⁸ Por ngo xaal xaal nak tsiñ nii ptee Dios lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa. Klo apostle pso xaa. Loxsye ngo lëë xaa pso profet, ni meñ nii kak maestre, ni meñ nii kuñ kyalntson, ni meñ nii kuuñ kyak xaa xsyakñë, ni meñ nii kuñ yudar, ni meñ nii so lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa, ni meñ nii kñee stub clasy tiitsë. ²⁹ Lëdy kchë meñ gon nak apostle ni lëdy kchë meñ chuuñtsyey kyalntson, ³⁰ ni lëdy kchë meñ chuuñ kyak xaa xsyakñë ni lëdy kchë meñ xñee stub clasy tiitsë ni lëdy kaa kchë meñ schilo kñë xa nak tiits ko. ³¹ Kol tsoxko nii kneetsy Dios kyalnsaak nii mastre non lo do.

13

Kyalwkëstyoo

¹ Lëën kluy tu cos nii mastre precisy lo do. Deelñee xñen stu tiitsë nii xyeñ meñ ni xñen tiitsë nii xñee angly, aan nody kyalwkëstyoo leñ styoon, nakaa sinak tublë kiib o tu platiy gaa nii xsyetsy. ² Deelñee xñen tiits nii xaal Dios, ni nanaa cos nii Dios sye nan, ni chakaa kchëlo cos, ni tyub styoon xniladzyaa nii schilo kticheen kiy xlugaro, cho naktyaa deelñee nody kyalwkëstyoon leñ styoon. ³ Deelñee kiisyaa kchë nii chaapaa lo meñ prob ni klaan ksaay meñaa, per pe nandy kchë ngo, deelñee nody kyalwkëstyoo leñ styoon.

⁴ Kchë xaa nii no kyalwkëstyoo leñ styoo, chap xaa paciensy, buen xaa ni chak mbijty xaa ni chak nyaady xaa. ⁵ Chak xoxtly xaa ni chak nyasty xaa, xlëëdy xaa ni chody kyalnë styoo xaa. ⁶ Xlëdy xaa tsiñee xyab stu meñ lo tol, sink xle xaa chon xaa tiitsli. ⁷ Tugak xekw xaa xtsyool xaa kyalnë ni xkwës xaa te kyalnë ni tugak xniladzy xaa xtiits Dios.

⁸ Tsitsiñdy tse nii tsodre kyalwkëstyoo, per sitsiñ tse nii tsodre xaa nii nak profet, ni kñeedre meñ stub clasy tiitsë, ni jkiiñtre kyalchak. ⁹ Por xyuumbey nizhty no xtiits Dios, ni xñeedy profet kchësyo, ¹⁰ per tsiñee lëe tse nii lëe no kaknan kchë cos, tsitsiñ ksalastre no kchë cos wiñ nii ndon no nina.

¹¹ Worñee kokaa xaa wiñ, kwnen si xñee xaa wiñ ni kwyo kikaa sinak no kik xaa wiñ, per tsi lëen kol, lëen psaan xmod xaa wiñ. ¹² Xtyon nyëdy no kchë cos nina. Nako sinak tsiñee xtyon no cos lo tu kyowan, per sitsiñ tse nii lëe no tyon nyë cos. Nandyaa xa nak kchë cos nina, per sitsiñ tse nii lëen kaknan xa nako, sinak nii nan Dios xa nakaa.

¹³ No tson cos nii tejty, lëe cos ko nak kyalwniladzy, ni kyalwsaladzy ni kyalwkëstyoo, per lëe kyalwkëstyoo nak nii mastre precisy.

14

Meñ nii xñee stub clasy tiitsë

¹ Kol tsoxko nii jkëstyoo do, ni kol tsoki nii kneetsy Dios tu kyalnsaak lo do. Kol nab nii kñee do tiits nii xaal xaa. ² Lo Dios xñee xaa nii xñee stub clasy tiitsë, xñeedy xaa lo meñ. Por Kyalbini Ntson xñee xaa, per ni tu cho xyeñdyo. ³ Aan lëe xaa nii xñee tiits nii xaal Dios gon, lo meñ xñee xaa parñee kyeñ meñ, ni parñee kchooblady xaa styoo meñ ni ko nguiool xaa styoo meñ. ⁴ Losye xaa nii xñee stub clasy tiitsë xkiiño, per lëe xaa nii xñee tiits nii xaal Dios, kchë lo meñ nii xnildady xtiits Dios xkiiño.

⁵ Nlen deelñee kchë do ngaa kyalnsaak nii kñee do stub clasy tiitsë, per mastre nlen deelñee kchë do nyee tiits nii xaal Dios. Por mbëere nii kñee do tiits nii xaal Dios, ni buenak kaa nii kñee do stub clasy tiitsë deelñee tso cho kñee xa nako parñee kchë lo meñ nii xnildady xtiits Dios jkiiño. ⁶ Por ngo, beetsy, deelñee kyelyaa lo do aan kñen stub clasy tiitsë, ni tu cho kyeñdy xtitsaa. Pe nandy kyelyaa, xakxe deelñee kñen tiits nii pxaal Dios o kluy gaan pe tu cos lo do.

⁷ Nak kchë nrii sinak kiib musyk, sinak flaut o arp kaa. Deelñee nyody pa ti chool meñ, nyody dyon chow xsyetsy. ⁸ Singo gak tsiñee chak guerr, deelñee nyody pe xkwetsy trompet, kyëmbësty meñ nii kislo tily. ⁹ Singo gak lëe do deelñee kñeedy to tiits nii xyeñ meñ, ¿xa kaknan meñ pe cos xñee do? ¡Lo me xñee do, lëdy lo meño! ¹⁰ Ni ndon gaa no nii ndaly clasy tiitsë no lo kislyu, aan kchësy tiitsë go xkiiñ. ¹¹ Per deelñee xyeñdyaa xtiitsë xaa nii xñee lon, tu xaa sit nakaa lo xaa ni tu xaa sit nak xaa lon. ¹² Ya ke nii tir choki do jkaa do kyalnsaak nii xnee Kyalbini Ntson, kol tsoxko jkaa do tu kyalnsaak nii jkiiñ lo kchë meñ nii xnildady xtiits Dios.

¹³ Por ngo, kchë xaa nii xñee stub clasy tiitsë no nii kñab xaa lo Dios nii kyeñ xaaw. ¹⁴ Por deelñee kutiitsnin Dios con stub clasy tiitsë, nli nii lo Dios xñee xkyalbinin, per nandyaa dyon pe cos xñen. ¹⁵ ¿Pe cos kuuñtsyeyaa tsigo? No nii gon kutiitsnin Dios con stub clasy tiitsë ni no nii kutiitsnin xaa con tiitsë nii xyeñaa. No nii kolaa lay con stub clasy tiitsë ni no nii kolno con tiitsë nii xyeñaa. ¹⁶ Por deelñee kool do lay lo Dios con stub clasy tiitsë nii xaktyee xkyalbini do xyeñ, chilody koolni chol meñ lëe do lay, por xyeñdy xaa pe xñee do. ¹⁷ Nikxe ntson lay nii chool do, per xyeñdy chol meño. ¹⁸ Xtedyaa skizh lo Dios nii naa nak tu xaa nii mastre xñee stub clasy tiitsë. ¹⁹ Per tsiñee xkaal lsa meñ nii xnildady xtiits Dios, buen nii nikxe kaayak lan tiits nii kyeñ meñ kñen, lëjty nii kñen tsii mily tiits aan ni tu cho xyeñdyo.

²⁰ Beetsy, tsody kik to sinak no kik xaa wiñ. Kol kak sinak xaa wiñ tsiñee chan do cos mal, per kol ko kik to sinak no kik xaa kol. ²¹ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Nikxe kñen lo meñ re con xtiitsë meñ sit, ni nikxe kñee meñ sit lo meñ re, kondy meñ re xtitsaa.” ²² Parñee kan meñ xkyalwnabey Dios ngo nii xñee meñ nii xnildady xtiits Dios stub clasy tiitsë, per tsiñee lëe tu xaa xñee tiits nii xaal Dios, lo meñ nii xnildady xtiits Dios xñee xaa. ²³ Deelñee sëeb tu xaa nii xnildady xtiits Dios laañee xkaal lsa do, aan kan xaa nii lëe do nchenee stub clasy tiitsë nii ni tu cho xyeñdy, sëb xaa nii chak wety to. ²⁴ Per deelñee kchë do nchenee tiits nii xaal Dios, aan sëeb tu xaa nii xnildady xtiits Dios, misme lëe xaa kyeñ nii no xtol xaa tsiñee kon xaa xtiits Dios nii nchenee do. ²⁵ Singo

mod lëe xaa kwii kchë tol nii no ngueetsy leñ styoo xaa, aan lëe xaa ksoxib lo Dios ni lëe xaa kyeñ nii nli no Dios lady to.

So xnëz kol kuuñtsyey cos

²⁶ Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee jkaal lsa do, no do kakladzy kool lay lo Dios, no gaa to kuuñ kseedy ni no do kñee nii pxaal Dios lo do, ni no do kñee stub clasy tiitsë, ni no do kñee xa nak tiitsë go. Kol kuuñtsyey kchë ngo parñee jkiino lo meñ nii xnildazy xtiits Dios. ²⁷ Tsiñee kñee do stub clasy tiitsë, schilo kñee chop to o tson gaa to, per no nii tuga to kñee, ni no nii tso tu xaa nii kñee xa nak tiits ko. ²⁸ Deelñee kindy tu xaa nii kñee xa nak tiits ko, masy kñeedy tow, kol neesy lo Dios leñ styoo do. ²⁹ Singo gak deelñee kñee do tiits nii xaal Dios, schilo kñee axte tson do. Lëe los demasy to, kol jkëetyag nii kñee xaa go. ³⁰ Per deelñee kñee Dios lo tu xaa nii sob, lëe xaa nii klo bislo xñee kwës ³¹ parñee kchilo kñee xaa, tsiin kchë do kseedy ni kchë styoo do kchooblady Dios. ³² No nii tsiitsy so xaa nii xñee tiits nii xaal Dios, parñee kñeedy xaa nii jkaatyee. ³³ Porque ndolady Dios, xkaandy xaa kik meñ. Singo nak xaa lo kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa.

³⁴ Nody nii kñee kwnaa tsiñee xkaal lsa do, sink no nii ksoob me xtiits tsiil me, por singo xñabey xley Moisés. ³⁵ Deelñee no tu cos nii xyeñdy kwnaa, no nii kñabtiits me lo tsiil me tsiñee ktsiñ me lidzy me, por buendy nii kñee kwnaa tsiñee xkaal lsa do. ³⁶ Kol ksaladzy kaa noo nii lëdy por lëe do bislo xtiits Dios, ni lëdy kaa lëesy to xnildazyo. ³⁷ Deelñee no tu xaa nii xsyak nii profet xaa, o xsyak kaa xaa nii lëe Kyalbini Ntson ptee tu kyalnsaak lo xaa, syeñ xaa nii lëe Dios kwnabey pkën nrii. ³⁸ Per deelñee xsaldy xaa nii pkën, ksaldy to xaa.

³⁹ Singo tsigo busy, kol tsoxko kñee do tiits nii xaal Dios, per jkady to kñee meñ stub clasy tiitsë. ⁴⁰ Per ngui kol kak ni so xnëz kol kuuñtsyey cos.

15

Lëe Jesucrist pañ

¹ Beetsy, chakladzyaa nii ksaladzy to xtiits Dios nii bluyaa lo do. Bniladzy to tiits ko ni tsiitsy so do low. ² Por tiits ko lëe do telaa lo tol deelñee ksaandy tow, per deelñee ksaan dow xlyë bniladzy tow.

³ Klo nii bluuy Dios lon bluyaa lo do. Bluyaa nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii por xtol no kuty Crist, ni leñ kitsyak ko xñee ⁴ nii lëe xaa pkyeetsy aan tse nii kwloxo tson kpidz lëe xaa pañ. ⁵ Ni bluyaa nii klo lo Pedre byaklo xaa, tsigore byaklo xaa lo ksa tsiipchop apostle. ⁶ Loxsye ngo tugak tiemp byaklo xaa lo kaay kyoow meñ nii xnildazy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ go bii mbañ, no gaa meñ go kutyle. ⁷ Tsigore byaklo xaa lo Jacob, ni lo kchë apostle.

⁸ Lultime lon byaklo xaa nii nakaa sinak tu mëed xaly. ⁹ Por naa nak tu xaa nii xisy non lo apostle, per ni chilody kcholën apostle, por kwënlagaa meñ nii xnildazy xtiits Dios. ¹⁰ Per por xkyalnsaak Dios lëen nak apostle. Ni byaan maaldy gaan lo xaa, sink mastre ndip xkyën tsiin que kchë apostle, nikxe nii lëdy naa kë tsiin, sink Dioso. Por Dios tugak nakni naa. ¹¹ Por precisty dyon cho mastre chuñ tsiin, xtiits Dios precisy ni lëe gaaw bniladzy to.

Spañ meñ nii chety

¹² Deelñee xñee noo lo do nii lëe Crist pañ, ¿penak nii no do xñee nii nlidy xpañ meñ kuty? ¹³ Por deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy. ¹⁴ Aan deelñee pañdy Crist, pa nondy tiits nii xluuy noo, ni pe nandy kchë nii xnildazy to. ¹⁵ Deelñee nyak nli kchë ngo, wnee xuuy noo, por lëe noo niy lo do nii lëe Dios beeñ kpañ Crist. Per deelñee nlidy nii xpañ meñ kuty, nlidy nii pañ Crist. ¹⁶ Deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy. ¹⁷ Aan deelñee pañdy Crist, pe nandy kchë nii xnildazy to, ni lo tol bii no do. ¹⁸ Deelñee singo nako, kchë meñ kuty nii bniladzy xtiits Dios kwëtañ. ¹⁹ Deelñee xaktyee lo kislyu re xsaladzy no Crist, tu xaa nii mastre mban nak no.

²⁰ Per pañ Crist gon. Klootyee xaa pañ lo kchë meñ kuty nii kpañ. ²¹ Por sinak nii por tugak xaa kwlañ kyalkuty lo kislyu, singo gak por tugak xaa kwlañ nii lëe meñ kuty kpañ. ²² Por Adán kchësy meñ chety. Lëe por Crist na, kchësy meñ kuty kpañ. ²³ Per catu meñ kpañ tsiñee kchal meño. Klo Crist pañ. Axte tsiñee kiid Crist stub, lëe kchë meñ nii no xlad xaa kpañ. ²⁴ Wor go lëe kislyu nitylo, ni wor go lëe Crist knitylo kchë xaa xñabey aan lëe xaa jko kyalwnabey ña Tat Tios. ²⁵ Por axte lox kweekli Dios kchë meñ nii xlëe lo Crist, axte tsigolye lëe Crist kñabey. ²⁶ Lultime nguialkuty knitylo xaa. ²⁷ Lëe Dios kwloo kchësy cos ña Crist. Per tsiñee xñee kitsy nii kë xtiits Dios nii kchë cos no ña Crist, lëdy wi Dios gon, por lëe Dios pko kchë cos ña Crist. ²⁸ Aan tsiñee lëe kchë cos lox kyo ña Crist, lëe Crist kyo ña Dios, por lëe Dios pko kchësy cos ña xaa. Aan singo mod lëe Dios kñabey kchë kchësy cos.

²⁹ No meñ gon xchoobnis por meñ kuty. ¿Penak chuuñtsyey meñ ngo con xpañdy meñ kuty na? Deelñee xpañdy meñ kuty, ¿penak tsigo nii xchobnis meñ por meñ kuty? ³⁰ ¿Ni penak nii tugak ntseeb ktsyool noo tu kyalnë? ³¹ Nli gon, beetsy, nii ksatyee tse xtyelaa ketyaa, ni nli nii xlen nii xniladzy to xtiits Crist. ³² Deelñee styoosyaa kwlañ nii ptilynin ma tox leñ kyedzy Efeso, pe nandyo. Deelñee xpañdy meñ kuty, nli xtiits xaa nii xñee: “Kol tso tyaaw no ni kol tso tyow no. Byeñke kxe widzy lëe no kety.”

³³ Kyëtidy to, por nli tiits nii së sinrii: “Lëe xaa mal xkëetañ xaa buen.” ³⁴ Kol jko xkyalcheñ do, kuñdy to tol, por no do gon xyuumbeydy Dios. Lëen xñe nrii parñee kteladzy to.

³⁵ Neñdy no do nladzy: “¿Xa lëe nii kpañ meñ kuty ni pe sak meñ kuty nii kpañ si chak no?” ³⁶ Nguey do, por tsiñee xñaa tu medzy, klo chety medzy ko parñee klyañ tu yag. ³⁷ Lëdy yag nii klyañ gon cholyu, sink xaktyee xmedzyo cholyu, nikxe xobxtily, nikxe gaa stub clasy pniw. ³⁸ Aan lëe Dios gon xsaa pni go sinak nii xlyañ styoo xaa, ni catu pni go xroob lal nii xñabey Dios. ³⁹ Xaal xaal gon nak cuerp. Xaa nak xcuerp bñech, xaa gaa nak xcuerp ma, ni xaa nak xcuerp mguñ, ni xaa nak xcuerp mël. ⁴⁰ Ni xaa gaa nyaa cuerp nii no kpa, ni xaa nyaa cuerp nii no lo kislyu. Ntson cuerp, per xaa nyaa xkyalntson cuerp nii no kpa, ni xaa nyaa xkyalntson cuerp nii no lo kislyu. ⁴¹ Ni stu nak xbini ngbidz lo xbini mëe, ni xaa nak xbini mëly ni misme gaa lady mëly no ndaly clasy bini.

⁴² Singo gak tsiñee xpañ meñ kuty. Xkyeetsy cuerp nii xnitylo, aan xpañ tu cuerp nii nitylody. ⁴³ Xkyeetsy tu cos nii yox, aan xpañ tu cos ngui. Xkyeetsy tu cos mban, aan xpañ tu cos ndaan. ⁴⁴ Xkyeetsy tu cuerp nii pchoo lo kislyu, aan xpañ tu cuerp nii sëed kpa. Deelñee no cuerp nii pchoo lo kislyu, no gak cuerp nii sëed kpa.

⁴⁵ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee nii klootyee Adán kok tu xaa mbañ, per lëe Adán nii biid lultime nak kyalbini nii xnee kyalmbañ. ⁴⁶ Per lëdy klo kyalbini gon biid, sink klo cuerp kwyo. Lultime kwlañche kyalbini. ⁴⁷ Meñ lo kislyu nak klootyee mguiy nii kwya con yu, per meñ kpa nak mguiy nii biid despuesy. ⁴⁸ Chak meñ lo kislyu si kok xaa nii kwya con yu. Lëe meñ nii ngab kaa kpa chak si chak xaa nii pchoo kpa.

⁴⁹ Deelñee pcho no mguiy nii kwya con yu, scho no mguiy nii sëed kpa.

⁵⁰ Kol kono gaa, beetsy. Chilody gon tso cuerp nii nyaa con tsit ni pëel laañee xñabey Dios, por chilody tso cos nii xnitylo laañee no cos nii xnitylody. ⁵¹ Per lëen kniy tu cos nii nolan lo do. Lëdy kchë no kety, per kchë no ktsyëëlo. ⁵² Kolpsyee, sinak tsiñee xtiib lo no, tsiñee lëe lultime trompet kpetsy, lëe kchësy meñ kuty kpañ parñee kpikchedre kety meñ kuty. Aan lëe no ktsyëëlo. ⁵³ Por lëe xcuerp no nii xnitylo kyak tu cuerp nii nitylody. Lëew kyak tu cuerp nii kejty. ⁵⁴ Aan tsiñee lëe xcuerp no lox kyak tu cuerp nii nitylody, lëe xtiits Dios kak cumplir nii xñee: “Lëe kyalkuty kwnitylo por lëe gan kok.” ⁵⁵ Kyalkuty, ¿ko xkyalndaanoo na par ksaksil lëe noo? ⁵⁶ Lëe tol xtee tiits parñee ksaksi kyalkuty lëe no, ni lëe xley Moisés xtee kyalwnabey lo tol. ⁵⁷ Per skizh Dios, por lëe xaa xnee tiits nii kuuñ no gan, porñee xniladzy no xtiits Jesucrist.

⁵⁸ Por ngo, beetsy, tugak kol kuñ xtsiñ Dios. Ksaandy to ni kchooxsody to lo xtiits Dios, por nan do lëdy singosy xniladzy to xtiits Jesucrist.

16

Tumi nii xtyop par meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹ Tumi nii xtyop gon par meñ nii xniladzy xtiits Dios, kol ktopo sinak nii psanaa tiits lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nêz Galacia. ² So sobsye tse tminkw kol kwiixaa palal tumi según nii ptsiñaa do, aan kol kotseyo parñee ktopy to tumi tsiñee lëen klyañche. ³ Por naa kxal xaa nii kwe do tsi Jerusalén, ni naa ktedy kitsy nii señ xaa, parñee tsini xaa nii ptop to lo betsy no nii no leñ kyedzy ko. ⁴ Aan deelñee precisy nii win ka, lëe noo kyo ksa noo.

Lëe Pable xñee pare tsitedy Pable

⁵ Klo xtañ meñ Macedonia kateedyaa. Loxsye ngo lëen klyañ Corinto. ⁶ Neñdy slyëen lo do xisy wiñ, o neñdy kaa lo do teedyaa tyub nii chak nal, tsiin kuñ do naa yudar tsiin lëen kpi, par kan laañee no kan. ⁷ Por chaklastyaa nii ketyle kanaa to, sink chakladzyaa nii kwësaa lo do xisy, deelñee snee Dios tiits. ⁸ Per lëen kwës leñ kyedzy Efeso axte lni Pentecostés, ⁹ por xtee tiits nii kyën xtsiñ Dios par kuñaa gan, nikxe nii ndaly meñ xlëe lo no.

¹⁰ Deelñee klyañ Timoteo, kol ktee nii kle xaa ni pe tsinidy kik xaa, por wi xaa xkyë xtsiñ Dios sinak nii xkyëno. ¹¹ Por ngo ni tu do ksyablyudy xaa, sink kol kuñ xaa yudar parñee klyañche xaa lon, por lëe xaa këmbësaa ksan stubla betsy no.

¹² Kwnen lo Apolos nii nyiid tedy xaa lo do ksa xaa betsy no, per kwnëdy xaa. Per tsiñee kteedyo tiits lëe xaa kiid.

¹³ List kol kwe, ksaandy to xtiits Dios. Kol ko valor lo do, tsiitsy kol so. ¹⁴ Tsiñee kuuñtsyey do tu cos, kol kuuñtsyeyo con kyalwkëstyoo.

¹⁵ Nan do gon nii klootyee meñ lidzy Estéfanos bniladzy xtiits Dios nêz Acaya, aan lëe xaa no jkiñ lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. ¹⁶ Chakladzyaa nii ksoob to xtiits kchë meñ nii nak sinak xaa ni xtiits kchë meñ nii xkyë xtsiñ Dios.

¹⁷ Xlen nii biid Estéfanos ni Fortunato ni Acaico, por lëe xaa beeñtsyey nii chilody kuuñtsyey xaa. ¹⁸ Pchooblady xaa styoon ni styoo do. No nii kyeñ do nii non clasy xaa go.

¹⁹ Xkëëptyux meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nêz Asia lëe do ni xkëëptyux meñ nii xkaal lsa lidzy Aquila ni Prisca lëe do. ²⁰ Kchë betsy no xkëëptyux lëe do. Kol ktee tu pxit kwesy xcombañer do tsiñee jkëëptyux to xaa.

²¹ Paablaa, naa xal tyux re lo do con yuub ñan ni xletraa pkëno.

²² Deelñee no tu xaa nii xkëstyoody Jesucrist, nguialsi xaa. ¡Të Jesucrist!

²³ Kakni Jesucrist to dyon. ²⁴ Xkëstyoon kchësy to por lo Crist ngab no.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Corinto

¹ Naa nak Pable. Styoo Dios kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist. Chopaa Timoteo xal kitsy re lo meñ Corinto nii xnildazy xtiits Dios ni lo meñ nii no tyub nêz Acaya. ² Lëe lëesy Tat Tios dyon ni lëe lëesy Jesucrist kakni lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do.

Xkylalnë Pable

³ Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios, pxosy Jesucrist, por lëe Tat Tios xkëstyoo lëe no ni lëe xaa xchoobladzy styoo no. ⁴ Lëe Dios xchoobladzy styoo no tsiñee no no tu kyalnë, parñee singo gak kchoobladzy no styoo xcombañer no tsiñee no xaa tu kyalnë. ⁵ Por nikxe nii xtyee noo kyalnë porñee xsoob noo xtiits Crist, per lëe gak Crist xchoobladzy styoo noo. ⁶ Por lëe noo xtyee kyalnë parñee kchoobladzy noo styoo do ni parñee telaa do lo tol. Aan tsiñee xchoobladzy Dios styoo noo, wi styoo do xchoobladzy xaa, tsiin kxekw to tedy to kchë lo kyalnë nii xtyeedy noo. ⁷ Pe sinidy kik noo por ndon noo nii nikxe mban xtyedy to, lëe Dios kchoobladzy styoo do.

⁸ Chakladzy noo kniyy noo lo do nii tir mban ptyeedy noo nêz Asia, lëdy nii kxekw meño, nladzy noo sikootyee nyaan noo. ⁹ Pche noo si xkwe xaa nii këmbës kety, per lëe noo ptsyool kchë kyalnë go parñee kyeeñ noo nii chilody kteelaa xaaly noo lëe noo, sink Dios sye nii chuun kpañ meñ kuty schilo kteelaa lëe noo. ¹⁰ Ni nli gaa lëe Dios pteelaa lëe noo lo kyalnë dox ko. Lëe na xyeeñ noo nii kyalnë nii ktsyooltyee noo lëe Dios kteelaa lëe noo, ¹¹ deelñee kuñ do yudar kñab to lo Dios por lëe noo. Deelñee ndaly meñ kñab lo Dios por lëe noo, singo gak ndaly meñ ktee skizh tsiñee lëe Dios kuuñlay lëe noo.

Lëe Pable xñee penak nii kweydy xaa Corinto

¹² Xle noo porñee xyeeñ noo nii sinak xñabey Dios mbañ noo ni chan gaa to nii singo mbañ noo lo kislyu re. Lëe Dios beeñ lëe noo yudar parñee kpañ noo sinak xñabey xaa, lëdy porñee tir chak noow. ¹³ Lëe noo xkëe cos nii schilo klab to ni kyeñ do. Tsaap nê Dios que nii syeñ dow, ¹⁴ parñee tse nii lëe Jesucrist kiid kle do kan do lëe noo ni klee gaa noo tyon noo lëe do.

¹⁵ Ngo no styoon worñee kokladzyaa nyely teedyaa lo do, parñee ngo wlen styoo do chop vult. ¹⁶ Kokladzyaa nyely teedyaa lo do worñee nyan Macedonia ni worñee mbikchen, parñee ngui nsonêz to naa tsiñee nyan Judea. ¹⁷ Kñëx to: “¿Penak tsigo biiytyoo?” ¿Pe syak to nayak nii nakaa sinak chol xaa lo kislyu re nii xñee san aan chidy xaa? Lëdyo gon. ¹⁸ Lëe Dios nan nii tugak nak xtiits noo. Xñeedy noo schilow ni xñeedy noo kchilodyo tugak tiemp. ¹⁹ Por worñee bluuy noo nii Jesucrist nak Xiñ Dios, ksa noo Sil ni Timoteo, tugak bñee noo nii tiitsliw, deel Criist kaa tugak tiitsli nak xtiits xaa. ²⁰ Ni por lëe gaa xaa lëe kchë tiits nii psaan Dios chak cumplir, ni por lëe xaa xñee no “Amén” tsiñee lox xtee no skizh lo Dios. ²¹ Aan lëe Dios chakni lëe noo ni lëe do parñee kchooxsody no lo xtiits Crist, ni lëe xaa kwle lëe noo. ²² Lëe xaa kwlooseñ lëe no worñee kwsëeb Kyalbini Ntson leñ styoo no parñee kyeeñ noo nii nli schal noo ni nare kneetsy xaa.

²³ Si sob Dios, byely kteejtyaa Corinto sinak nii kwlokyeeña parñee kodyaa to kyalnë. ²⁴ Xñeedy noo nrii porñee chakladzy noo nii knildazy to nii no kik noo, por ndon noo nii tsiitsyle nche do lo xtiits Dios, sink chakladzy noo kuuñ noo lëe do yudar parñee kle do.

2

¹ Por ngo nii byely kteejtraa lo do parñee ko kyalnëdyaa to. ² Por deelñee ko kyalnën do, ¿cho lëe nii ko nguiool styoon? Lëe gak tow gon. ³ Lëen pkë kitsy ko por lëen kwlokyeeñ kadyaa parñee ko kyalnëdy to naa, por nguial nii kuuñ kle do naa. Xyeñpaa nii tsiñee kan do nii xlen, wi do kle. ⁴ Por axte biña worñee pkën kitsy ko, por kyalnë nii non. Per pxaldyno parñee ko kyalnën do, sink lëew pxalaa parñee kyeñ do nii xkëstyoon do tyub styoon.

Kol kuñ perdón xaa nii kwloo falt

⁵ Deelñee no cho kwloo falt, lëdy nonsyaa kwloo kyalnë xaa, sink wi do kwloo kyalnë xaa, per chaklastyaa ksaksin xaa. ⁶ Lëë lew castigw nii ptee do xaa. ⁷ Per kol kuñ xaa perdón ni kol kchooblady styoo xaa. Toontlaa por kchë kyalnë nii no xaa kchoso styoo xaa. ⁸ Por ngo xñabaa nii jkëstyoo do xaa. ⁹ Lëën pkël xa kak cuent ko, parñee kuñaa to preb ni parñee kanaa dyon pe xsoob to xtitsaa. ¹⁰ Deelñee beeñ do xaa go perdón, win kuñ xaa perdón, deelñee no xfalt xaa. Por lëë do chuñaa xaa perdón ni porñee lëë Crist xñabey naa, ¹¹ parñee kuñdy xaatox xtsiñ, por ndonle no kchë xmañ xaa.

Kwlësty Pable leñ kyedzy Troas

¹² Tsiñee ptsiñaa leñ kyedzy Troas par kluyaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist, pteepee tiits nii nguiën xtsiñ Dios. ¹³ Per kwyo lidy kikaa porñee ptsildyaa betsy no Tito. Por ngo lëën pka nëz aan lëën kwya nëz xtañ meñ Macedonia.

Por Crist lëë noo chuuñ gan

¹⁴ Per skizh Dios, por lëë xaa xneetsy tiits nii kuuñ noo gan por Crist, ni loo gaa noo xaal xaa xtiits xaa parñee kiisy noow, parñee laañee xkaatyee klyaa nexo. ¹⁵ Lëë noo nak sinak kox yaal nii xko Crist lo Dios, aan xlyaaw kik meñ nii xtyelaa lo tol ni kik meñ nii xtyelaady. ¹⁶ Nak kox yaal re lo meñ nii xtyelaady lo tol sinak tu me nii chuty, per lëë lo meñ nii xtyelaa lo tol nak kox yaal re sinak tu me nii xnee kyalmbañ. Per ¿cho listle na dyon nche par kuuñsyey tsiñ re? ¹⁷ No ktody noo xtiits Dios gon, sinak chuuñsyey grol meñ. Al contrario chan Dios nii tyub styoo noo xluuy noow, por lëë Dios pxaal noo parñee kyëë noo xtsiñ Crist.

3

Tiits nii xnee kyalmbañ

¹ Tsiñee xñee noo sinrii, ¿pe xsyak to nii xfavor noo xñee noo? ¿Ote chakladzy to yak nii kluuy noo tublë kitsy nii kñee cho nak noo o kñab kaa noo tublë kitsy lo do, sinak chuuñsyey bla meñ? ² Lëdyo gon, por misme lëë do nak kitsy nii nseeñ noo. Nak to sinak kitsy nii kë leñ styoo noo, aan kchë meñ xyeño ni xlabo. ³ Lëë do nak kitsy nii pkëë Crist aan lëë noo xaalo. Lëdy con tint kwë do, sink con xKyalbini Tat Tios kwë do. Lëdy lo table kyo kwë cart ko, sink leñ xkyalmbañ meño.

⁴ Tyub styoo noo xniladzy noo nrii, porñee por Crist Dios sye xsaladzy noo. ⁵ Xñeedy noo nrii porñee xyeen noo nii schiloo noo kuuñsyey noo pe cos, por kchë nii chuuñsyey noo lëë Dios xluuyo loo noo. ⁶ Lëë xaa bluuy xa kuuñ kseedy noo meñ parñee telaa meñ lo tol. Per xluudy noo xley Moisés nii xñabey kety meñ, sink lëë noo xluuy xtiits xKyalbini Dios nii xnee kyalmbañ.

⁷ Lo table kyo kwë ley nii pxaal Dios lo Moisés, aan tsiñee lëë Moisés ptsiñ, pchilody nyuy meñ Israel lo Moisés, porñee tir xpibëly lo xaa. Per xtsedy bibëlyo. Singo kwlañche ley nii xñabey kety meñ, ⁸ per ¿mastre kok xkyalwnabey Dios worñee lëë Kyalbini Ntson kwlañche! ⁹ Deelñee ntson ley nii kwnabey kety meñ, ¿mastre ntson tiits nii xñee nii lëë Dios ptsily xtol no! ¹⁰ Lëë xkyalwnabey xley Moisés nii biid klo byab lyu, por lëë xtiits Dios nii biid despuesy beeñ gan low. ¹¹ Aan deelñee kok ntson xley Moisés nii ptiidy, mastre kak ntson xtiits Dios nii tsitsiñdy tse kyal.

¹² Porñee tiits gosity xsaladzy noo. Por ngo nder confians xñee noow. ¹³ Chuuñsyey noo sinak beeñsyey Moisés. Ptse Moisés lo con tublë ladx parñee kandy meñ Israel xa tseyga tseyga xpibëltre lo xaa. ¹⁴⁻¹⁵ Per lëë kik meñ Israel pkyey. Por ngo, axte nina, tsiñee xlab meñ Israel xley Moisés, misme ladx ko xlaady kyeñ meñ. Karty kyety ladx ko lo meñ, por xaktyee Crist schilo klityo. ¹⁶ Per tsiñee lëë meñ xpig lo Dios, lëë ladx nii ntse lo meñ xyety. ¹⁷ Por lëë Dios nak Kyalbini Ntson, aan laañee so xKyalbini Ntson Dios, kchë meñ nche nlaa. ¹⁸ Por ngo, kchë no siñee byety ladx nii ntse lo no, lëë no byak sinak tu kyowan laañee chak nyoo xkyalntson Dios. Aan singo mod tseyga lëë no kyak

sinak Crist, por lëe no xyuumbey xa nak xkyalntson xaa. Kchë nrri chuuñtsyey Dios por lëe xaa nak Kyalbini Ntson.

4

¹ Por ngo nii xchosody styoo noo, por skizh xkyaalnsaak Dios nii bneetsy xaa tsiin re loo noo. ² Karty kuuñtsyey noo tu cos nii chak tsilaan ni cos nii xkwii kyalto. Xkëetidy noo meñ ni karty kaa jkëetañ noo lo xtiits Dios. Tiitslisy xñee noo ni Dios sye sini kik noo tsiñee xtyon noo lëe do. ³ Deelñee ngan xtiits Dios nii xluuy noo, lo meñsyee nii karty telaa lo tol ngano. ⁴ Per xnildasty meñ go xtiits Dios porñee lëe xaatox nii xñabey lo kislyu re pkan kik meñ go parñee kniladzy meñ go xtiits ntson Crist, por lëe Crist chak si chak Dios. ⁵ Tsiñee xñee noo, xñeedy noo nii no kik noo, sink xñee noo nii lëe Jesucrist nak xaa nii xñabey, ni xñee noo nii cholsye xaa nii xkiiñ lo do nak noo, porñee xkëstyoo Jesús noo. ⁶ Por misme Dios nii psaabini lo nguey psaabini leñ styoo noo, parñee con bini go kchilo tyon noo xkyalntson Dios. Lo Jesucrist chak nyoo kyalntson go.

⁷ Nak xcuerp noo sinak tu kis peñ aan leeñgo noo nii pkaady Dios loo noo. Lëe noo xluuy xkyaalwnabey Dios, per lëdy xcheñ noow. ⁸ Por ngo, nikxe xtyeedy noo ndaly kyalnë, per xyaabty noo, ni nikxe mban xtyee noo, per xsyakty noo nii sikootyee kyaan noo. ⁹ Ni nikxe xkyënal meñ noo, xsyëdy noo nonsy noo, ni nikxe xchon meñ lëe noo lyu, xyaandy noo sikootyee. ¹⁰ Laañee xyootyee noo, xtyelaa kety noo si kuty Jesús, parñee kpañ noo si pañ Jesús. ¹¹ Por mentre mbañ noo, cualquier tse ntseeb kety noo porñee xsoob noo xtiits Jesús, parñee kak nyoo nii no Jesús leñ styoo noo. ¹² Singo mod lëe kyalkuty chuñ xtsiin leñ styoo noo, lëe kyalmbañ gaa chuñ xtsiin leñ styoo do.

¹³ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Bniladzyaa, por ngo kwnen.” Singo lëe noo porñee bnildazy noo xtiits Dios, ngo nii xñee noow. ¹⁴ Ndon noo nii lëe Dios been kpañ Jesús, ni ndon noo nii lëe xaa kuuñ kpañ lëe no ni lëe xaa tsikni lëe no laañee sob xaa. ¹⁵ Par lëe do kok kchë cos ko, parñee siñee xtyaly meñ nii xkaa xkyaalnsaak Dios, singo gak ktyaly meñ nii ktee skizh lo Dios por xkyaalnsaak xaa.

¹⁶ Por ngo gaa nii iip xchosody styoo noo. Por nikxe nii chox xcuerp noo, tse con tse lëe xkyaalbinii noo xkub. ¹⁷ Por lëdy cos kchë kyalnë nii xtyool noo, que kchë kyalnsaak nii jkaa noo. ¹⁸ Xtyoondy noo cos nii nyoo, sink cos nii nyoody xtyon noo. Por xtsedy xtiy cos nii nyoo, per lëe cos nii nyoody iip nitylodyo.

5

Lidzy noo nii sob kpa

¹ Nak xcuerp no sinak tu yu nii sob lo kislyu, per ndon noo nii deelñee nitylo yu re, lëe Dios psaal tu yu nii nitylody leñ kpa par lëe no, ni lëdy kaa cholsye psaw. ² Nli nii mban xtyee noo mentre noo no leñ cuerp re, porñee chakladzy noo kyob kyoo noo leñ lidzy noo nii sob kpa, ³ lëe noo tsyo leñ yu go sinak nii nyako xab noo parñee kwedy noo nëb kidy noo. ⁴ Xteenë noo ni mban xtyeedy noo mentre bii ncheno noo leñ xcuerp noo, porñee chaklasty noo kchoo noo leñ xcuerp yoox noo, sink chakladzy noo nii kneetsy Dios tu cuerp nii nitylody lo no. ⁵ Lëe Dios pxixkwaa lëe noo par ngo ni lëe xaa bneetsy Kyalbini Ntson sinak tu señ nii lëe noo jkaa nii kneetsy xaa.

⁶ Por ngo, tugak nguiool noo styoo noo, por ndon noo nii mentre bii ncheno noo leñ xcuerp noo, sit nche noo lo Dios. ⁷ Chilody tyon noo xaa nina, per xnildazy noo xtiits xaa. ⁸ Nguiool noo styoo noo ni choki gaa noo kchoo noo leñ xcuerp noo, parñee kyoo noo lo Dios. ⁹ Por ngo nii tugak choxko noo kuuñ ksak noo Dios, nikxe noo noo o nody kaa noo leñ xcuerp noo. ¹⁰ Por kchë noo kaktsyetsy tse nii lëe Crist kuñ kyalxtisy, parñee jkaa noo nii xyaal noo, según kyalbuen o kyalmaal gaa nii beeñtsyey noo mentre ptyo noo leñ xcuerp noo.

Lëe Crist ptsig lëe noo lo Dios

¹¹ Porñee xtyeeb noo Dios ngoo nii xtee noo nii jko noo styoo meñ. Nan Dios choo nak noo ni chakladzy gaan nii wi do kyuumbey do lëe noo. ¹² Xñeedy noo nrri parñee kle doo loo noo stub, sink lëew xñee noo parñee kchilo ktikche doo lo xtiits xaa nii xsee xa chak

meñ aan chandy xaa nii no leñ styoo meñ. ¹³ Por deelñee chak wety noo, lo Dios chak wety noo. Per deelñee nyaanii noo, lo do nyaanii noo. ¹⁴ Destye nii byeeñ noo nii lëe Jesucrist kuty por kchësy meñ, lëe xkylwkëstyoo xaa xñabey lëe noo, por lëe noo kuty lo tol. ¹⁵ Lëe Crist kuty por kchësy meñ, parñee kpañdy meñ singosy, sink kpañ meñ par kuuñ ksak meñ xaa, por lëe xaa kuty ni lëe xaa pañ por meñ. ¹⁶ Por ngo nii xtyoontre noo meñ sinak chan chol xaa lo kislyu re meñ. Nikxe nii si chan chol meñ lo kislyu re ptyon noo Crist, xtyoontre noo xaa singo nina. ¹⁷ Por ngo nii xkub kchë meñ nii xnildazy xtiits Crist. Lëe kchë cos nii kok klo kwtedy. Lëe na kchësy cos ngub.

¹⁸ Lëe Dios chuuñtsyey nrii. Lëe xaa ptsig lëe noo lo xaa por Crist, ni lëe gaa xaa pso lëe noo parñee ktsig noo kchësy meñ lo xaa. ¹⁹ Por Crist lëe Dios ptsily xtol meñ, aan lëe xaa pso lëe noo parñee kyonii noo tiits re lo meñ. ²⁰ Por ngo xaa nii sëedni xtiits Crist nak noo. Nako sinak nii yuub Dios nyee lo do. Xñab noo lo do tsigo busy nii por Crist kol kpig lo Dios. ²¹ Ni tu tol gon kwloody Crist, per por lëe no lëe Dios psaksi xaa sinak nii nyak xaa tu ngoptol, parñee tsiñee kpig no lo Crist, telaa no lo tol.

6

¹ Xaa nii kë xtsiiñ Dios nak noo. Por ngo xñee noo lo do nii ksaanlasty to xkylnsaak Dios. ² Por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee:

Worñee pteedyo tiits pkëetyagaa xtiitsoo,
koknin lii tse nii kwetelaal.

Lëe wor kutsiñ nina. Natse schilo telaal lo tol.

³ Chuuñdy noo cos nii nongualdy kak parñee kñeenëdy meñ xtsiiñ noo, ⁴ sink tugak choxko noo nii kan meñ nii xtsiiñ Dios këe noo, por xekw noo kyalnë, ni xtyee noo lyaadzy. ⁵ No kiñle meñ lëe noo ni no kol meñ lëe noo skiib, pxekwle noo xkylxnoly meñ ni no kyëel noo tsiñ ndip, ni no kchool xkaal noo ni no tyeedyle gaa noo kpiñ. ⁶ Ni nyoo gaa nii xtsiiñ Dios xkyëe noo por ngui mod mbañ noo, ni porñee xyeen noo xtiits Dios ni por paciensy nii chaap noo, ni por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo noo ni por xkylwkëstyoo noo, ⁷ ni por xtiitsli Dios nii xluuy noo ni por xkylwnabey Dios, ni porñee xsoob noo xtiits Dios, lëe xaa chakni lëe noo. ⁸ No wor xlisklaa meñ noo, no gaa wor xsyablyu meñ noo. No wor mbëe xñee meñ cho nak noo, no gaa wor xñeenë meñ noo. No wor xsyak meñ nii wnee xuuy noo nikxe nii tugak xñee noo tiitsli. ⁹ No wor xsyak meñ nii xaa sit noo, nikxe nii kchë meñ xyuumbey lëe noo. Xnëzle kyalkuty no noo, per lëe noo bii mbañ. Xsaksi meñ noo, per chujty meñ noo. ¹⁰ Chak kyalnë loo noo, per tugak nle no styoo noo. Mban chak noo, per ndaly meñ no kyuuñ noo rikw. Sootee nii ni tu pe chapty noo, per kchë cos no ña noo.

¹¹ Beetsy, kchë do siñee no do leñ kyedzy Corinto, tiitslisy bñee noo lo do ni tyub kaa styoo noo xkëstyoo noo lëe do. ¹² Ni tu cos xkeesty noo lo do, sink misme lëe do xsosit loo noo. ¹³ Xñen lo do sinak xñee xaa lo xiñ, nii jkëstyoo do lëe noo sinak nii xkëstyoo noo lëe do.

Lëe no nak lidzy Dios

¹⁴ Kak chopty to meñ nii xnildazy xtiits Dios, por xaa nak kyalbuen ni xaa nak kyalntseeb. ¿Xa ktsiil lsa gaa bini nguey? ¹⁵ Chilody gon ktsiil lsa Crist xaatox, ni chilody kaa ktsiil lsa xaa nii xnildazy xtiits Dios tu xaa nii xnildazy. ¹⁶ ¿Pe so mdyo leñ lidzy Dios nayak? Lëe no gon nak lidzy Dios mbañ ni misme gaa Dios chëb:

Lëen tso ni lëen kyënsë lady meñ,
ni lëen kak xDios meñ,
ni lëe meñ jkab tu kyedzyaa.

¹⁷ Ni lëe gak Dios xñee:

Kol kchoo lady meñ nii xnildazy,
aan kuñdy to tol nii chuuñtsyey meñ go,
tsiin jkaa xcuentaa to.

¹⁸ Naa kak pxosy to ni lëe do kak xiñganaa ni xiñtsyaapaa.

Singo xñee Dios nii xñabey.

7

¹ Lëe Dios gon, beetsy, psaan tiits re lo no. Por ngo no nii ksaan no tol nii xkiypeedy xcuerp no ni xkyalbini no. Kol tsoo ktsyeb no Dios parñee xtiits sye xaa ksob no.

Lëe meñ Corinto xtikche styoo

² ¡Kol klaa syëëb noo leñ styoo do! Ni tu cho karty ksaksi noo, ni ni tu cho karty jkëëtii noo. ³ Xñedyaa kchë nrii parñee kñeenën lëe do, por lëen niyle nii tugak no do leñ styoon par kpañ no ni parñee kety no tusyke. ⁴ Tyub styoon xñen lo do ni xlen lo do, por nixke ptyee noo kyalnë, nguiool no styoon ni xle gaan.

⁵ Destye nii kwlañchee noo xtañ meñ Macedonia, karty kxiladzy noo, masyke kyalnë xtsyool noo. Xtilyni meñ noo ni ptsyeeb kaa noo. ⁶ Per lëe Dios nii xchoobladzy styoo meñ nii no kyalnë pchoobladzy styoo noo worñee lëe Tito kwlañche. ⁷ Per lëdy porñee kwlañchesy xaa pchoobladzy xaa styoo noo, sink porñee pchoobladzy to styoo xaaw. Lëe xaa në nii chakladzy to kan do lëe noo ni në xaa nii no do kyalnë por naa, aan tir blen biña ngo.

⁸ Nikxe nii beeñ kteenë kitsy nii pxalaa lëe do, xteenëdyaa nina. Nikxe nii pteenën konaa nii pteenë do xisy wiñ, ⁹ lëe na xlen. Per xledyaa porñee pteenë do, sink porñee lëe kyalnë go ptikche styoo do lo Dios. Kwtedy to kyalnë go sinak xyo styoo Dios. Por ngo nii ni tu pe kokty to por lëe noo. ¹⁰ Por kchë meñ nii xtye lo kyalnë sinak xyo styoo Dios, xtsëe meñ go xmod aan singo mod lëe meñ go xtyelaa aan kindy penak tso meñ go kyalnë. Per lëe meñ nii xtyee kyalnë nii no lo kislyu re, kaazhkaa chety meñ go. ¹¹ Kwte do kyalnë sinak xyo styoo Dios, aan lëe na ¡kol kuy kchë nii beeñ do gan! Byeñ do nii no nii kchoo do xfavoraa. Blëe do aan axte ptsyeb to. Loxsye ngo lëe do kokladzy nyan do naa ni lëe do kokladzy nsaksi do xaa nii kwloo falt. Kchë ngo beeñtsyey do parñee kak nyoo nii lëdy to kwloo falt. ¹² Worñee pxalaa kitsy ko lo do, pxaldyno por xaa nii kwloo falt, ni pxaldyno por xaa nii kwtedy kyalnë go, sink lëew pxalaa parñee kan Dios nii sini noo kik to. ¹³ Por ngo nii pchoobladzy to styoo noo.

Per lëdy por ngosy byo nguiool styoo noo, sink wi porñee ptyon noo singootyee xle Tito, por kchë do kwloo nguiool styoo xaa. ¹⁴ Byaan maaldyaa lo Tito worñee chëpaa nii xlen lo do. Por sinakak nii nli kchë nii niy noo lo do, nli kchë nii ptyeesy noo lo Tito. ¹⁵ Aan tir xkëstyoo xaa lëe do tsiñee xsaladzy xaa nii beeñtsyey do kchë nii kwnabey xaa ni ptsyeb to kon do xaa. ¹⁶ Xlen nii schilo kña loon do.

8

Meñ nii xkady cos tyub styoo

¹ Lëe nana, beetsy, lëe noo kutiits lo do xa nak kyalnsaak nii pteedy Dios lo meñ Macedonia nii xniladzy xtiits xaa. ² Nikxe nii mban kwtedy meñ go kyalnë, xle meñ go, ni nikxe nii prob meñ go, lëe meñ go pkady cos sinak nii nyak meñ go rikw. ³ Nli xñen nii tyub styoo meñ go pkady cos aan axte nii kindy pkady meñ go. ⁴ Xtse kwnab meñ go nii klaa noo kuñ meñ go yudar xaa nii xniladzy xtiits Dios. ⁵ Nlasy noo nii nyuuñtsyey meñ go kchë ngo, por klo xtiits Dios bniladzy meñ go. Loxsye ngo lëe meñ go psoob xtiits noo sinak xyo styoo Dios. ⁶ Por ngo lëe noo bñab lo Tito nii wi lo do kñab xaa nii xtop noo, por destye klo lëe xaa bislo xtop xaaw. ⁷ Lëe do chuñ gan lo kchë cos, xniladzy to xtiits Dios, ni chuñ do gan tsiñee xluuy do xtiits Dios, ni chak to, ni xkëstyoo do lëe noo. Por ngo noo nii kuñ do gan na nii xtop noo nii jkiñ lo betsy no.

⁸ Xñabeydyaa nii kuuñtsyey do nrii, sink lëew niyaa lo do parñee ktee tiits nii kluuy do nii nli no kyalwkëstyoo leñ styoo do sinak nii now leñ styoo meñ. ⁹ Por nanle to xa nak xkyalnsaak Jesucrist. Rikw xaa, per lëe xaa byak prob porñee xkëstyoo xaa lëe do, parñee por xkylprob xaa lëe do kyak rikw.

¹⁰ Lëen kniy nii no kikaa. Destye iz kwtedy gon bislo do ptop to tumi re tyub styoo do. ¹¹ Lëe na kol kisyalo sinak nii nguiool kwoyo styoo do worñee bislo do. Kol ktee nii

kchilootyee lo do. ¹² Por deelñee no meñ gan ktee tu cos, xkaaña Dioso. Xñabty xaa nii chaapty no.

¹³ Xñabty noo nrii parñee te do lyaadzy porñee been do stu meñ yudar, ¹⁴ sink lëew xñab noo parñee kchë no kap nii jkiiñ lo no. Lëew xtee tiits nii ktee do nii chak falt lo meñ go, so gaa tse nii kneetsy meñ go nii kak falt lo do. Singo mod kchë no kuuñ yudar, ¹⁵ sinak nii xñee xkitsy Dios: “Kokty falt cos lo meñ nii chap ndalyo, ni lo meñ gaa nii chapty ndalyo koktyo falt.”

Lëe Tito chitedy lo meñ Corinto

¹⁶ Per skizh Dios nii kwloo xaa lëe do leñ styoo Tito sinak nii no do leñ styoon. ¹⁷ Por ngo lëe xaa psoob xtitsaa, aan como tugak sini do kik xaa, lëe xaa sëed tedy lo do porñee kwlaño styoo xaa.

¹⁸ Lëe Tito sëed chop tu betsy no nii xyuumbey kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, porñee no xaa xfavor xtiits Dios. ¹⁹ Ni lëdy kaa por ngosy sëed xaa, sink lëe kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kwle xaa parñee kuñ xaa lëe noo yudar kuuñ noo tsiñ re parñee kuuñ ksak noo Dios ni parñee kak nyoo nii chakladzy noo kuuñ noo yudar. ²⁰ Kchë nrii chuuñsyey noo parñee kñeenëdy meñ lëe noo porñee xtop noo kchë tumi re. ²¹ Lëjty xaktyee por Dios, sink wi por meñ, chakladzy noo ktop noo tumi re ngui mod.

²² Lëe noo xaal stu betsy no. Nyoo nii nguiool no styoo xaa. Lëe na mastre xle xaa porñee chap xaa lëe do confians. ²³ Deelñee kñabtiits meñ cho nak Tito, kol këb nii xcombañeraa xaa ni chopaa xaa chuñ lëe do yudar. Singo gak deelñee kñabtiits meñ cho nak xaa nii ksa Tito sëed, kol këb nii lëe meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal xaa parñee kuuñ ksak xaa Crist. ²⁴ Aan parñee kniladzy meño, kol kluuy nii nli xkëstyoo do xaa, ni kol kluuy nii lëdy likasy xtaan noo lëe do.

9

Tumi nii xtyop

¹ Xkiiñdy nii jkën leñ kitsy re xa nak xcuent tumi nii xtyop par betsy noo nii xniladzy xtiits Dios. ² Por nanlaa nii buen styoo do, ni mbëe gaa xtee styoon tsiñee xñen lo meñ Macedonia nii destye iz kwtedy lëe do kwlokyeñ kuñ do yudar, aan por lëe do wi meñ Macedonia kwlañ styoo kuñ yudar. ³ Per lëen xal betsy no lo do parñee kak ndoon nii nli kchë cos buen nii chutiitsaa. Lëe betsy no xalaa parñee list kwe do, ⁴ por toontlaa kiidnal bla xaa Macedonia naa aan kan xaa nii nche tseydy to aan kchoo xkyalto noo, aan nder confians bñee noo nii buen styoo do ni kchoo gaa xkyalto do. ⁵ Por ngo nagon kwxaakaa nii buen kxalaa betsy no lo do parñee kuñ xaa lëe do yudar lox ktop to nii byaanle to tiits destye klo, tsiin singo mod kak nyoo nii lëdy lëe noo xñabo lo do, sink styoo do xlyañ.

⁶ Kol ksaladzy tiits nii xñee sinrii: Kchë meñ nii xisy chan, xisy nii xtop meñ go, per lëe kchë meñ nii nroob chan, ndalyo nii xlaap meñ go. ⁷ No nii ktee do nii kwlañ styoo do. Kwteexoody tow, por xle Dios lo meñ nii xle chuñ yudar. ⁸ Lëe Dios kneetsy kchëlo kyalnsaak lo do, parñee ni tu pe kakty falt lo do ni parñee kuñ do yudar. ⁹ Sinrii xñee xkitsy Dios:

Ndalyo nii ptee xaa lo meñ prob,

aan ni tu cho knitylasty kyalnsaak nii beeñtsyey xaa.

¹⁰ Lëe Dios nii xnee pni nii xñaan ni xnee nii xtyaaw, knee kchë nii jkiiñ do ni lëe xaa kuuñ ktyaly kchë cos buen nii no leñ styoo do. ¹¹ Singo mod lëe do kap kchëlo cos parñee kchilo kuñ do yudar. Aan lëe kchë meñ nii jkaa nii kxaal do loo noo ktee skizh lo Dios.

¹² Lëdy kaa xaktyee nii xkiiñ lo betsy noo xteedy to, sink por kchë ngo chop kyon vuelt xtee xaa skizh lo Dios. ¹³ Lëe betsy noo nii jkaa nii ktop to ktee skizh lo Dios, por nyoo nii xsoob to xtiits Dios. Ni lëe styoo xaa ksak lo Dios por kchë nii ptop to par kak meñ yudar.

¹⁴ Aan lëe xaa go kñab lo Dios por lëe do ni skëstyoo xaa lëe do por kyalnsaak nii bneetsy Dios lo do. ¹⁵ ¡Skizh Dios por kyalnsaak nii bneetsy xaa lo no!

10

Xkyalwnabey Pable

¹ Paablaa, con kyalndoladzy nii bneetsy Crist lon xñen lo do. Xñee meñ nii tir ndoladzyaa tsiñee son lo do, per xtaanaa tsiñee son sit. ² Por ngo xñabaa nii kyubty to nii kak ntseebaa lo xaa nii xñee nii styoo noo xlyañ kchë nii chuuñtsyey noo, por syaxaa kñen lo xaa tsiñee lëen kyely. ³ Nli nii xaa lo kislyu re nak noo, per xtiildy noo sinak xtily meñ lo kislyu re. ⁴ Por xsyeeñdy noo kiib nii no lo kislyu, sink xkyalwnabey Dios nak xkiib noo par knityloo noo xkylwkëti xaatox. ⁵ Xnityloo noo kchë cos nii xlaady kyuumbey meñ Dios. Kchë cos nii no kik meñ xtsig noo lo Crist parñee ksoob meñ xtiits xaa. ⁶ Saksi noo meñ nii xsoobty tiits tsiñee tyon noo nii lëe do xsoob tiits xtiits Dios.

⁷ Nii chansye to xniladzy to. Deelñee no tu do xsyak nii xlad Crist no do, kol kyeñ gaanoo nii wi noo no xlad Crist. ⁸ Nikxe nii xsyak to nii chakladzypaa kaknan do nii xñabey noo, kindy penak kteladzyaa. Por lëe Dios bnee tiitspey parñee kchoobladzy noo styoo do. Syoopty noo par jkëetañ noo lëe do. ⁹ Chaklastyaa nii sak to nii chakladzyaa ktseebaa lëe do con kitsy nii xalaa. ¹⁰ No do xñee nii ntseeb xñee lo xcartaa, per ni tu cho xsaldy naa tsiñee son lo do. ¹¹ No nii kaknan xaa nii xñee singo nii sinakak xtiits noo tsiñee nche noo sit, singo gak kako tsiñee kyoop noo lo do.

¹² Xyaxy noo kak noo sinak kchë xaa nii xtaan xaly. Buendy chuuñtsyey xaa go, por xtaan lsa xaa lo xcombañer xaa. ¹³ Xkiiñdy nii ktaan noo, por misme Dios xluuy nii kuuñtsyey noo, ni lëe gaa xaa bnee tiits nii kwlañchee noo lo do leñ kyedzy Corinto. ¹⁴ Schilo kñabey noo lo do, por lëe Dios bneetsy tiitspey loo noo worñee byoop noo lo do, por klootyee noo byoob kluuy cho nak Crist lo do. ¹⁵ Ni xtaandy kaa noo xtsiiñ stu meñ sinak nyako xtsiiñ noo. Al contrario, lëe noo këmbës nii kniladzyre to xtiits Dios parñee kluuyre noow lo do, per nody nii kchoo noo laañee pxaal Dios lëe noo. ¹⁶ Nare kluuy noo xtiits Dios lo meñ nii no sit lo do, per ktaandy noo xtsiiñ stu meñ.

¹⁷ Deelñee no tu xaa nii chakladzy ktaan, no nii ktaan xaa xtiits Dios. ¹⁸ Por deelñee misme lëe no kchoo xfavor no, kchukëdy no. Per deelñee yuub Dios kchoo xfavor no, schukë no.

11

Xaa nii chakladzy kak apostle

¹ Lëen kñe blalan tiits nii so xnëzty lo do. Kol kxekw jkëetyag tow. ² Xsiniyaa lëe do sinak xyostyoo Dios, por lëen kwlootiñ lëe do lo Crist aan chakladzyaa ktedyaa to lo xaa sinak xchotiñ kwnaa yeeñ nii xtsiilña tugak mguiy. ³ Per xtsyeebaa nii kyëti do sinak pkëeti mëel Eva aan kchoso styoo do lo Crist. ⁴ Por chanaa nii xkëetyag to xtiits xaa nii xñee nii no stu Crist, ni xkëetyag to xtiits xaa nii xñee nii no stu kyalbini, ni xkëetyag to xtiits xaa nii xñee nii no stu tiits nii xteelaa. ⁵ Sotaa gon nii xyablyudyaa lo apostle nii kwsëeb to xlad. ⁶ Nikxe kakyaa kñe nguin, per lëdy porñee chaktyno. Ni kayanle gaa to nii nli chakaa, por kon do kchë nii beeñtsyeyaa.

⁷ ¿Ote mal yak beñaa nii singosy bluyaa xtiits Dios lo do, ni byablyun par klisklaan lëe do? ⁸ Xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios pticheen tumi, porñee kwnasyaa nii kwtiix meñ go naa parñee kyën tsiñ lo do. ⁹ Ni nikle gaa kwyon lyaadzy worñee kwyon lady to, ni tu cho lo kwlootsiiñdyaa, por lëe xaa Macedonia nii kwlañche bnee kchë nii kok falt lon. Kopaa cuent parñee kotsiiñdyaa lo do ni singo gaa tugak kuuñtsyeyaa. ¹⁰ Nan nyëen nii nli xyuumbeyaa xtiits Crist, aan ni tu cho chilody jka nii klen, por ni tu pe bneesty meñ nii no nëz Acaya lon. ¹¹ ¿Penak dyon xñen sinrii, pe porñee xkëstyoodyaa lëe dow? Axte Dios gon nan nii xkëstyoon lëe do.

¹² Per ksandyaa nii chuuñtsyeyaa, parñee ktejtyaa tiits nii chol xaa kle si xle noo. ¹³ Por nliidy nii apostle nak kchë xaa go. Wnee xuuy nii chakladzy kak xapostle Crist nak xaa. ¹⁴ Ni lëdy kaa nii ksee ñe kan ñe xaa go, por yuub xaatox xtsyëëlo parñee kak xaa sinak xangly Dios. ¹⁵ Por ngo kchë xaa nii no xlad xaatox xtsyëëlo parñee kan meñ nii buen xaa, per mban kyal xcuent kchë xaa go.

Kyalnë nii xtye Pable

¹⁶ Ni xñe gakaa xñen: Këbty to tsaaplaa chak wetyaa, per deelñee xsyak to nii nli chak wetyaa, lëen kñe lo do si xñee xaa nii chak wety parñee win ktaan xisy wiñ. ¹⁷ Lëdy Dios bneetsy tiitspey nii xñen kchë nrii, sink lëew xñen si xñee tu xaa wety nii chakladzy ktaan. ¹⁸ Por ndaly xaa nii xtaan cos nii no lo kislyu re no. Por ngo, win ktaan. ¹⁹ Ni tir gaa nyaani do, per xekw to xkëëtyag to xtiits xaa nii chak wety. ²⁰ Xekw to lo xaa nii xkuñ lëe do tsiin, ni xla xcheñ do, ni xkëëti lëe do, ni xlëe chan lëe do, ni xkotsyetsy lëe do. ²¹ Axte xteladzyaa kñen nii tir nguudzy kok noo lo do.

Per syaxaa ktaanaa sinak xtaan stu xaa, nikxe nii kñen si xñee tu xaa nii chak wety. ²² Deelñee xñee xaa go hebreo, win xñew. Deelñee xaa Israeel gaa nak xaa go, win nak xaa Israel. Deelñee lo xtiiy gaa Abraham sëed xaa go, win syely lo xtiiy Abraham. ²³ Deelñee xtsiin gaa Crist xkyë xaa go, mastre xkyën xtsiin Crist que xaa go. Xñen si xñee tu xaa nii chak wety. Por ndalyre tsiin nii noyuuñtsyeyaa, ni ndalyre vuelt no ko meñaa skiib, ni no kiñ meñaa, ni ndalyre vuelt notelaan lo kyalkuty. ²⁴ Kaay vuelt pxob xaa Israel naa kalyptsiipkee ña tuu kidy. ²⁵ Tson vuelt pxob yag meñ naa. Lëe stu vuelt lëe meñ blaal kyo naa. Tson vuelt kwnity barkw nii san lo nis. Tu vuelt nder kyool ni tyub tse kwyon lo nistoo. ²⁶ Tyub nii kën viaj, ndaly vuelt kwtelaa nyoy nis kiigwpee naa. Ni ndaly vuelt notelaan lo ngbaan ni lo xaa tu kyedzyaa ni lo xaa sit. Ndaly vuelt notelaan lo meñ leñ kyedzy ni tañ ni lo nistoo. Ndaly vuelt notelaan lo meñ nii nliidy xniladzy xtiits Dios. ²⁷ Kakyëlaa tsiin ndip ni noteedylaa kyalnë. Ni ndaly vuelt no kchoo xkalaa, ni no teedyaa kpiñ. Ndaly vuelt kwlaan nis. Ndaly gaa vuelt tawdyaa. Noteedylaa nal ni kok falt xabaa.

²⁸ Kchë lo kyalnë go noteedyaa, per tugak sini kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kikaa. ²⁹ Deelñee no tu xaa nii no nguiooldy styoo, wi styoon cho nguiooldy. Deelñee xchon meñ tu xaa lo tol, xlëen. ³⁰ Deelñee kakladzyaa ktaanaa, schilo ktaanaa xkyalmbanaa. ³¹ Lëe Tat Tios nii nak pxosy Jesucrist xyal jkaa skizh tugak. Lëe xaa nan nii nli kchë nii xñen. ³² Worñee kwyan Damasco, lëe xtisy nii psoob rey Aretas pxaal xaa nii kulës naa chu kyedzy parñee kñaasy xaa naa. ³³ Per lëe meñ kwloo naa leñ tu tskwidy par klity meñ naa nëz chex pyedzy nii ntse kyako kyedzy, aan singo kwtelaa lo xaa go.

12

Xkyalmban Pable

¹ Pe nandy nii ktaanaa, per lëen ktaan kchë cos nii bluuy Crist lon. ²⁻³ Kok tsida iz nii kuni Dios naa kpaa klaa. Nandyaa deelñee tyub xcuerpaa kuni Dios naa, ote xaktyee xkyalbinino yak. Dios sye nano. ⁴ Per lëe Dios kuni naa kpaa, aan siko biñaa cos nii ni tu xaa lo kislyu re chilody kñee. ⁵ Schilo ktaanaa kchë ngo, per xtaandyno, sink xtaanaa por xkyalmbanaa. ⁶ Nikle nii schilo ktaanaa, por nli kchë nii kñen, per xtaandyaa, parñee këbty meñ nii chaktyaa nii xaa nonaa ni chaktyaa nii xaa chakaa. ⁷ Per parñee nyak nyaadyaa por kchë nii konaa, lëen kwlañ tu yoob. Nako sinak tu kitsy nii blisy xaatox naa. ⁸ Tsonle vuelt nonabaa lo Crist nii ktichee xaa yoob ko, ⁹ per në xaa lon: “Xkyalwkëstyooosyaa xkiiñoo, por lo xaa mban xtedyaa xkyalwnabeyaa.” Por ngo xlen nii mbanaa, parñee jkan xkyalwnabey Crist. ¹⁰ Xlen tsiñee mbanaa, ni xlen tsiñee xkotsyetsy meñaa, ni xlen tsiñee non lyaadzy, ni tsiñee xkyënlaag meñaa, ni tsiñee xtyeedyaa kyalnë porñee xniladzyaa xtiits Crist. Por tsiñee xsyakaa nii mbanaa, wor go mastre ndanaa.

Lëe Pable no kyalnë por meñ Corinto

¹¹ Kwnen si xñee tu xaa nii chak wety, per lëe do chap tol. No nii lëe do klisklaa naa, por nody nii kyablyun lo apostle nii kwsëeb to xlad, nikxe nii ni tu pa nondyaa. ¹² Ni worñee kwyo gaan lady to, kopaa paciensy. Ni kon do nii nli apostlaa por kchë kyalntson ni milagre nii beeñtsyeyaa. ¹³ Kwxaaktyaa nii mban do lo los demasy xaa nii xniladzy xtiits Dios, xakxe porñee kwlootsiindyaa lo do. ¡Kol kuñaa perdón deelñee por ngo kwlon falt lo do!

¹⁴ Lëew kyon vuelt nii kyely tedyaa lo do. Aan ko tsiindyyaa lo do. Por kyeldyaa parnee kneetsy to nii chap to lon, sink lëen kyely kan lëe do. Por nody nii ktop xaa wiñ tumi par pxosy xaa, sink pxosy xaa wiñ no nii ktop tumi par xaa wiñ. ¹⁵ Mbëere kuñaa gast nii chaapaa. Axte win kak gast por lëe do. Per sootee na nii tsiñee mastre xkëstyoon lëe do, xisy xkëstyoo do naa.

¹⁶ Kwlootsiindyyaa lo do, per no do xñee nii byubaa mod nii byab to tu lo tramp. ¹⁷ ¿Pe no tu xaa nii pxalaa nayak pkëeti lëe do? ¹⁸ Naa pxal Tito chop stu betsy no biid tedy lo do. ¿Pe pkëeti Tito lëe do? ¿Pe lëdy nayak nii tugak no kikaa chop kik Tito?

¹⁹ Neñdy xsyak to nii misme lëe noo xfavor noo xñee noo. Per lëdyo gon, por xña lo Dios nii xñee noo si xñee xaa nii ngab lo Crist. Aan kchë nrii xñee noo parnee kyuumbeyre to xtiits Dios. ²⁰ Xtsyeebaa tsiñee kyelyaa lo do, xaale nak to, o xaale gaa nakaa. Xtsyeebaa nii nche ktily do, ni noyak to mbidy, ni nche klëe do, ni noyak nyaa do, ni ncheyaw do tiits kizh, ni nche neenë do, ni ncheno do si xkaatyee. ²¹ Xtsyeebaa nii kuuñ kteladzy Dios naa tsiñee kyelyaa lo do, aan konaa pornee karty ksaan do xtol do, ni noni do stu kwnaa o stu gaa mguiy, ni xsaandy to kchë cos ntseeb nii noyuuñtsyey do.

13

Lëe xilban Pable xyal

¹ Lëew kyon vuelt nii kyelyaa lo do. Aan no nii kso do chop testigw o tson gaa testigw nii nan xa nak xfalt xaa nii beeñ tol. ² Per lëen xñe kazh lo xaa nii kwloo falt klo ni kchë lo do, nii nikxe sodyaa lo do, per kol ksaladzy nii niyaa lo do wornee pchop vuelt byelyaa lo do. Por kaptraa paciensy tsiñee lëen kyely stub. ³ Por chakladzy to kaknan do dyon pe nli nii no xkyalwnabey Crist leñ styoon. Aan mbandy Crist gon, sink ndaan chak xaa lo do. ⁴ Nli nii kwë xaa lo crusy sinak xkyë tu xaa mban, per por xkyalwnabey Dios lëe xaa mbañ. Singo gak lëe noo mban chak noo. Per sinak nii por xkyalwnabeyak Dios pañ Crist, kpañ noo, parnee jkiiñ noo lo do.

⁵ Misme lëe do kol kyeñ deelnee nli xniladzy to xtiits Dios. Kol kuñ lëe do preb. Kol kyeñ dyon pe nli no Crist leñ styoo do, ote nli dyo yak. ⁶ Naaty kyeñ do nii nli xniladzy noo xtiits Dios. Ptyeedy noo preb. ⁷ Xñab noo lo Dios nii kuuñtsyeydy to cos mal. Xñeedy noo nrii parnee kuuñ ksak to lëe noo, sink lëew xñee noo parnee kuuñtsyey do cos buen, nikxe nii xsyak to nii ptyejty noo preb. ⁸ Por chilody ktilyni noo tiitsli, sink xfavor tiitsli no noo. ⁹ Por ngo xle noo tsiñee mban xtyee noo parnee kak ndaan do, ni lëe noo kñabre lo Dios por lëe do parnee kyak tubli do. ¹⁰ Lëen xal kitsy re antes nii kyelyaa lo do parnee kak ntseebtyaa tsiñee kyelyaa. Por lëe Dios bneetsy tiitspey lon parnee kluyaa xtiits xaa lo do. Bneesty xaaw parnee jkëetañaa lëe do.

¹¹ Kakni Dios to dyon, beetsy. Kol ktee nii ngui kpañ do. Kol kchooblady lsa styoo do tsiin kakni Tat Tios nii xkëstyoo meñ lëe do. ¹² Kol jkëëptyux xcombañer do ni kol kaw tu pxit kwesy xcombañer do. ¹³ Kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz re xkëëptyux lëe do.

¹⁴ Lëe lëesy Jesucrist dyon kakni lëe do, ni lëe lëesy Dios jkëstyoo lëe do, ni lëe lëesy Kyalbini Ntson kneetsy tiits nii mbëe kpañ do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Galacia

¹ Naa nak Pable, xapostle Jesucrist. Lëdy cholsye pso naa ni lëdy cholsye pxaal naa, sink yuub Jesucrist ni Tat Tios, xaa nii been kpañ xaa pxaal naa ni pso naa. ² Ksan kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios nii nche lon nu, xal kitsy re lo kchë meñ Galacia nii xniladzy xtiits Dios. ³ Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do parñee mbëë kpañ do. ⁴ Lëë Jesucrist gon kuty por kchë xtol no, parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë cos ntseeb nii no lo kislyu re. Styoo Tat Tios kwlañ nii singo kuuñtsyey xaa. ⁵ ;Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios!

Tugak tiits nii xteelaa no

⁶ Xseen gon nii blyëëdy lëë do tse psaan Dios nii kwtsyetsy lëë do por xkyalwkëstyoo Crist, par kniladzy to stu tiits nii xteelaa. ⁷ Per nody stu tiits nii xteelaa gon, sink no bla xaa nii xkan kik to aan chakladzy xaa kxiñ xaa xtiits Crist nii xteelaa. ⁸ Deelñee kiid tu xaa nii kluuy lo do nii no stu tiits nii xteelaa aan xaa nako lo nii bluuylo noo lo do, nguialsii xaa nikxe yuub naaw o nikxe gaa tu angly nii byety kpaaw. ⁹ Nii kwne gakaa klo, xñen: Deelñee kiid tu xaa nii kluuy stu tiits nii xteelaa lo do aan xaa nako lo nii xniladzyle to, nguialsii xaa.

¹⁰ Chaklastyaa kuuñ ksakaa meñ, sink lëen chakladzy kuuñ ksakaa Dios. Deelñee kakladzyaa kuuñ ksakaa meñ, chilody kyën xtsiiñ Crist.

Xa kwlañ nii lëë Pable kak apostle

¹¹ Kol kaknan gaanoo, beetsy, nii lëdy leñ kik chol meñ lo kislyu re kwlañ tiits xteelaa nii xluuyaa. ¹² Porque lëdy cholsye bluuyo lon, sink yuub Jesucrist bluuyo.

¹³ Biñle gaa to nii worñee kwyon lo xlay meñ Israel, kwënlagaa meñ nii xniladzy xtiits Dios aan kokladzyaa nlooxaa kchë meñ go. ¹⁴ Lo kchë xlaay meñ Israel nii psedyaa beñaan gan lo kchë xaa nii tusy kchëen, porñee kwyoxkoon kuuñtsyeyaa nii psaan pxusykoltoon. ¹⁵ Per antes nii nyalyaa lëë Dios kwle naa, aan por xkyalwkëstyoo xaa lëë xaa kwtsyetsy naa worñee kwlañ styoo xaa. ¹⁶ Lëë xaa bluuy xiñ xaa lon, parñee nluuyaa xtiits xaa lo meñ sit. Tsiñee lëë tse go kutsiñ ni tu cho lo kwyanabtiistyyaa, ¹⁷ ni kwady kaan Jerusalén nyakanaa xaa nii nakle apostle. Sink blyëëdyaa lëen kwya nëz Arabia, loxsye ngo lëen kwya Damasco stub.

¹⁸ Axte kwloxo tson iz lëen kwya Jerusalén. Tsigore lëen byuumbey Pedre. Tsiñ kpidz kwlësaa lo xaa. ¹⁹ Per kondyaa ndaly xaa nii nak apostle, xaktyee Jacob betsy Jesús konaa.

²⁰ Xkonaa Dios nii tiitsli nak kchë tiits nii xkën.

²¹ Loxsye ngo lëen kwya nëz xtañ meñ Siria ni nëz xtañ meñ Cilicia. ²² Per byuumbeydy meñ nii xniladzy xtiits Crist nii no nëz Judea naa. ²³ Xaktyee biñ meñ go nii xñee meñ: “Lëë xaa nii kwënlaag lëë no tyub tsiigo, ni kokladzy nloox lëë no, xluuy xtiits Dios lo meñ nina.” ²⁴ Kchë meñ go ptee skizh lo Dios porñee bniladzyaa xtiits Dios.

2

Lëë Pable chinee lo apostle nii xñabey

¹ Lëë kwloxo tsida iz lëen kwya Jerusalén chopaa Bernabé. Wi Tito byonii noo. ² Kwyan porñee byeñaan nii Dios pxaal naa. Tsi lëen ptsiñ Jerusalén, nonsy lo xaa nii xñabey bitiitsaa xa nak tiits nii xteelaa nii xluuyaa lo meñ sit. Kwyan porñee koklastyaa nii xlyësy nguïen tsiñ. ³ Nikxe nii lëdy xaa Israel Tito, ni tu cho kwnabeydy nii nyobey xaa. ⁴ Per lëë bla xaa nii nlidy xniladzy xtiits Dios kwsëëb tsilaan lady noo parñee kleetsy xaa dyon xa mbañ noo porñee xniladzy noo xtiits Crist aan lëë xaa kokladzy nii nyuuñtsyey noo nii xñabey xley Moisés. ⁵ Per psaldy noo xaa, porñee koklasty noo nii nchoxso do lo xtiits Dios nii xteelaa.

⁶ Per ni tu pe nëdy xaa xñabey go lon, nikxe nii xkwenjtyaa deel chootyee kok kchë xaa go, por tugak nak no lo Dios. ⁷ Lëë xaa byeñ nii lëë Dios pxaal naa kakluuyaa tiits nii

xteelaa lo meñ sit, sinak nii pxaal Dios Pedre tsikluuy xaaw lo meñ Israel. ⁸ Porque misme Dios nii pxaal Pedre kak xaa apostle lo meñ Israel, pxaal naa kakaa apostle lo meñ sit.

⁹ Por ngo lëe Jacob ni Pedre ni Juan kwseñ ñan ni ña Bernabé ksa xaa xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëe xaa byeñ nii lëe Dios bnee kyalnsaak re lon aan lëe noo byaan nii lëe xaa tsi lo meñ Israel, lëe gaa noo kyo lo meñ sit. ¹⁰ Nësy xaa nii tugak ksaladzy noo meñ prob, ni nli gaa tugak choxkoon kuñaa meñ prob yudar.

Lëe Pable chak ntseeb lo Pedre

¹¹ Per tsi lëe Pedre biid leñ kyedzy Antioquía, kwëntseebaa lo xaa, porñee klëe ñe kan ñe nii chuuñtsyey xaa. ¹² Klo name chaw xaa ksa xaa meñ sit, per tsiñee lëe bla xaa nii pxaal Jacob kwlañ, lëe xaa bislo psoit xaa lo kchë meñ go, porñee ptsyeb xaa xaa nii chakladzy tsobey meñ sit. ¹³ Aan wi bla meñ Israel nii xniladzy xtiits Dios beeñtsyey nii beeñtsyey Pedre, axte wi Bernabé byab lo xkylwnee xuuy xaa. ¹⁴ Per tsiñee konnaa nii chuuñtsyeydy xaa nii xñabey xtiits Crist, xña lo meñ chëpaa lo Pedre: “Xaa Israeloo aan kël si xkyë meñ sit. ¿Xa chakladzyoo tsgo nii xoo kpañ meñ sit sinak nii mbañ meñ Israel?”

¹⁵ Meñ Israel no destye nii koly no, lëdy meñ sit nii no xtol nak no. ¹⁶ Per ndon no nii xtsily xley Moisés xtol no, sink lëe Crist xtsilyo. Por ngo nii wi no bnildadzy xtiits Jesucrist, parñee kpily xtol no, por chilody xley Moisés ktsily xtol meñ.

¹⁷ Lëe na deelñee tol chuuñ no tsiñee xpig no lo Crist par ktsily xaa xtol no, ¿pe lëe Crist tsgo chuñ xtol no? ¿Lëdyo gon! ¹⁸ Por deelñee xñen nii lëdy xley Moisés xtsily tol aan naa gak xñee nii kuuñtsyey meñ nii xñabey ley, tu ngoptol nakaa. ¹⁹ Por mbañtraa par kuuñtsyeyaa nii xñabey ley, sink lëe mbañ par kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios. ²⁰ Ni lëdre gaa naa mbañ, sink lëe Crist mbañ leñ styoon, por win kwë lo crusy worñee kwë Crist. Aan kchë nii chuuñtsyeyaa nina lëew chuuñtsyeyaa porñee xniladzyaa xtiits Xiñ Dios. Xkëstyoo xaa naa por lëe xaa kuty xcuenta. ²¹ Chaklastyaa ksanaa xkylnsaak Dios tublad, por deelñee nchilo ntsily ley xtol no, pe nandy kuty Crist.

3

No nii kniladzy to xtiits Dios

¹ ¿Natsypee nguey kchë do siñee nak to meñ Galacia! ¿Cho pkëeti lëe do, parñee ksaan do xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús nii kwë lo crusy? ² Kol në dyon penak nii kwsëeb xKyalbini Ntson Dios leñ styoo do. ¿Pe porñee beeñtsyey do nii xñabey xley Moiséso, ote porñee yak bnildadzy to xtiits Dioso? ³ Natsypee nguey do. Deelñee kwsëeb xKyalbini Ntson Dios leñ styoo do porñee bnildadzy to xtiits Dios, ¿penak nii chakladzy to kuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés stub? ⁴ ¿Pe ni tu pa pkiñdy kchë kyalnë nii kwtedy to? ¿Deelba nguiño siquier palalsye! ⁵ Tsiñee chuuñtsyey xKyalbini Dios tu kyalntson lady to, ¿pe chuuñtsyey xaaw porñee chuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés, ote chuuñtsyey xaaw yak porñee xniladzy to xtiits Dios?

⁶ Bnildadzy Abraham xtiits Dios, ngo nii lëe Dios pkaaxcuent xaa sinak nii nyak xaa tu xaa buen. ⁷ Kol kaknan tsgo busy nii kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios ngab lo xtiiy Abraham. ⁸ Ni sëedle gaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëe Dios ktsily xtol kchë meñ sit nii kniladzy xtiits xaa. Por ngo nii destye tiemp chëb xaa lo Abraham: “Kchësy meñ nii nche lo kislyu kuuñlayaa por lii.” ⁹ Singo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios chaklay sinak koklay Abraham, porñee bnildadzy xaa.

¹⁰ Nguialsí kchë meñ nii xñalo xley Moisés. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii nguialsí meñ nii chuñdy cumplir kchë nii xñabey xley Moisés. ¹¹ Nyoo tsgo busy nii kpildy xtol meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe xaa nii pily xtol kpañ, porñee xniladzy xaa xtiits Dios. ¹² Per lëe xley Moisés xkiñdy nii kniladzy meño, sink no nii kpañ meñ par kuuñtsyey meñ nii xñabeyo.

¹³ Lëe Crist pteelaa lëe no lo xley Moisés nii ptsiibtee lëe no. Lëe xaa biy kyalsí go xcuent no, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Nguialsí xaa nii chety lo tu crusy.”

¹⁴ Singo ptsyool Crist parñee wi meñ sit jkaa kyalnsaak nii chëb Dios lo Abraham ni parñee sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo no deelñee xnildazy no xtiits Dios.

Tiits nii psaan Dios lo Abraham

¹⁵ Beetsy, nan do gon nii tsiñee chaa tublë kitsy, aan chuñ xaa nii xsaaw firmar, ni tu cho chilody ktsilyo ni ni tu cho chilody kaa pe cos jkëere low. ¹⁶ Lëë Dios psaan xtiits lo Abraham ni lo xtiiy Abraham. Xñeedy leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon: “lo kchësy xtiiy Abraham”, sinak nii nyo ndaly xtiiy xaa, sink lëëw xñee: “lo xtiyoo.” Lëë tiy go nak Crist. ¹⁷ Lëë Dios psaan xtiits lo Abraham aan chëb xaa nii lëëw kuñ xaa cumplir. Por ngo chilody xley Moisés ksyablyu ni ksaanladzy tiits nii psaan Dios, por axte kwte tap kyoow kalyptsii iz biido. ¹⁸ Deelñee nchoo kyalnsaak nii knee Dios lo no lo xley Moisés, lëdre tu cos nii pchoo chuw Dios. Per lëë Dios chëb kazh lo Abraham nii singosy kneetsy xaaw lo no.

¹⁹ Kñëëx to, ¿pa xkiñ xley Moisés tsiigo? Lëëw gon biid parñee kak ndon no pe cos nak tol. Lëëw pkiñ worñee karty kiid xaa nii jkaa kyalnsaak nii chëb Dios lo Abraham. Lëë angly biidni ley, aan lëë Moisés pkëëw. ²⁰ Per tsi lëë xtiits Dios biid, pkiñtre Moisés ni angly, por yuub Dios biidniw.

Penak dyon biid ley

²¹ ¿Pe no xley Moisés contre tiits nii psaan Dios lo Abraham dyon? Lëdyo gon, por pchilody xley Moisés ndee kyalmbañ ni ntsily xtol meñ nii beeñtsyey nii xñabeyo. ²² Per leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii kchësy no nche këtuu lo tol, parñee xaktyee meñ nii knildazy xtiits Jesucrist kchal kyalnsaak nii kxaal Dios.

²³ Worñee karty kiid Crist lëë xley Moisés kwsonlë lo no, porñee karty tsitsiñ tse nii kluuy Dios xa knildazy no Crist parñee telaa no. ²⁴ Lëë ley kuni lëë no lo Crist sinak nii nyak no xaa wiñ, parñee tsiñee knildazy no xtiits Crist, telaa no lo tol. ²⁵ Per lëë na nii lëë Crist biid, naktre no cuent ley. ²⁶ Por kchësy to nak xiñ Tat Tios porñee xnildazy to xtiits Crist, ²⁷ ni porñee kwchobnis to, lëë do nak ksa Crist. ²⁸ Kintre nii dyon cho nak meñ Israel o cho nak kaa meñ sit, ni kintre nii dyon cho no xpixwan o cho kindy kaa xpixwan, ni kintre nii dyon cho nak mguiy o cho nak kaa kwnaa, por tugak nak no lo Crist. ²⁹ Aan deelñee lo Crist ngab to, wi do ngab lo xtiiy Abraham ni wi do jkaa kyalnsaak nii chëb Dios lo Abraham.

4

¹ Tsiñee gon lëë tu xaa wiñ xyaani kchë xcheñ pxosy, sinakak chol mos nii tugak xkyë tsiñ lo meñ nak xaa, nikxe nii lëë xaa nak xpixwan kchë nii byaani xaa. ² No meñ nii chan xaa, axte xsa tse nii psaan pxosy xaa tiits. ³ Singo gak lëë no, worñee karty kiid Crist, kok no sinak xaa wiñ. Ptsyo no ña kchë cos nii xñabey lo kislyu. ⁴ Per tsiñee lëë tse kutsiñ, lëë Dios pxaal xiñ. Tu kwnaa kop xiñ xaa ni pañ xiñ xaa sinak xñabey xley Moisés ⁵ parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë nii xñabey ley go, tsiin jkaaxcuent Dios no sinak nii nyak no xiñ Dios, ⁶ aan parñee kluuy nii nli xiñ Dios nak no, lëë Dios pxaal xKyalbini xiñ kwsëëb leñ styoo no, aan lëë Kyalbini go xñee nii lëë Tat Tios nak pxosy no. ⁷ Por ngo nii naktre to sinak xaa nii xkyë tsiñ, sink lëë do nak xiñ xaa nii xchee. Xiñ Dios nak to aan styoo Dios kwlañ nii wi do kyaani nii kneetsy xaa.

Chaklasy Pable nii kchoso styoo meñ Galacia

⁸ Klo worñee karty kyuumbey do Dios, xtiits kchë mdyo nii nakty Dios psoob to. ⁹ Lëë na nii lëë do xyuumbey Dios, per masty kol tsoo kñee no, na nii lëë Dios xyuumbey lëë do, ¿penak chakladzy to ksoxib to lo kchë mdyo mban go stub par kuuñtsyey do nii xñabey mdyo go? ¹⁰ Bii no tse, ni mëë, ni iz nii nda nako lo do. ¹¹ Xtsyeebaa nii xlyëtyee bluyaa xtiits Dios lo do.

¹² Beetsy, xñabaa nii kak to sinakaa, porque sinak to nakaa. Kñëdy to nii tsaaplaa no pe beëñ do naa. ¹³ Por nanle to nii worñee klootyee bluyaa xtiits Dios lo do, lëëw bluyaa por tu kyalkits nii kwxaakaa. ¹⁴ Tu preb kwteedy to por kyalkits nii kwlaañaa. Per lëdy por ngo nii nsaldy to naa, sink kon do naa sinak nii nyakaa tu xangly Dios, ni sinak nii nyakaa

Jesucrist. ¹⁵ ¿Pa psaan do kchë kyalwle go tsigo? Schilo gon kchon xfavor do aan kñen nii klo deelñee nchilow mer wi mëlo do ngwii do parñee neetsy tow lon. ¹⁶ Lëe nana, ¿pe xtiily no nayak porñee kwnen xtiitsli Dios lo do?

¹⁷ Choxko xaa nii gon chiid lo do xa kak to, per no lidy kik xaa, por chakladzy xaa nii ksaan do naa parñee lëesy xaa tsoxko do. ¹⁸ Buen nii tsoxko do meñ, per no nii tubli tso kik to, ni no nii tugak tsoxko do, lëjty xaktyee tsiñee son lo do. ¹⁹ Xiñ, xkyëen yoob si xkyë kwnaa nii kap mëedo por lëe do, ni tugak kyëeno axte nii kniladzy to Crist tyub styoo do. ²⁰ ¿Deelba yuubaa nsyo lo do parñee nyën lo do stu mod, por nandyaa pe xsyakaa!

Agar ni Sara

²¹ Kchësy to siñee chakladzy to kuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés, ¿pe karty nayak kon do nii xñee ley go? ²² Xñeew gon nii chop xaa wiñ kop Abraham. Tu xiñ xaa kop tu kwnaa nii kwë tsiñ lo tsiil xaa, lëe stu xiñ xaa kop tsiil xaa. ²³ Sinak chaly chol mëed koly xiñ kwnaa nii kwë tsiñ lo tsiil xaa, per lëe xiñ tsiil xaa koly parñee kak cumplir tiits nii chëb Dios. ²⁴ Ngan nak nrii. Chop kwnaa go nak sinak chop testament. Tu testament ko nak kiy Sinaí, aan lëe Agar nak cuent siko. Kchë meñ nii chaly siko xkyë xtsiñ meñ. ²⁵ Lëe Agar nak cuent kiy nii lë Sinaí nii sob Arabia. Tu kwnaa nii tugak xkyë xtsiñ meñ nak me. Por ngo nii nak meñ Jerusalén sinak me, por kchësy meñ go këtuu lo xley Moisés. ²⁶ Per no stu Jerusalén kpaa, aan kyëtuudy meñ nii tso siko lo xley Moisés. Kyedzy ko ngab no. ²⁷ Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee:

Lii nii nakoo kwnaa nii chilody kap mëed, ble.

Lii nii karty kyëel yoob nii xkyë kwnaa nii chap mëed, ble ni kwchuptsyë.

Porque ndalyre mëed kap kwnaa nii psëeb tsiil

que kwnaa nii no tsiil.

²⁸ Beetsy, sinak Isaac nak to, por lëe Dios psaan tiits nii lëe xaa kaly. ²⁹ Per sinakak tiemp ko nak natiemp. Lëe mëed nii koly si chaly chol mëed ptilyni mëed nii koly sinak xñabey Kyalbini Ntson. ³⁰ ¿Per pe cos xñee kitsy nii kë xtiits Dios dyon? Xñeew gon nii chëb Dios lo Abraham: “Psonëz kwnaa nii xkyë tsiñ chop xiñ me, por chilody kyaani xiñ kwnaa nii xkyë tsiñ nii kyaani xiñ kwnaa nii nak tsiiloo.” ³¹ Singo tsigo busy, beetsy, nakty no sinak xiñ kwnaa nii xkyë tsiñ, sink sinak xiñ kwnaa nii no tsiil nak no.

5

Kchooxsody to lo xtiits Crist

¹ Lëe Crist pteelaa lëe no lo xley Moisés parñee kyënlaa no. Tsiitsy kol so kyalwtelaa go parñee kyëtuudy to lo ley stub.

² Kol kon xtitsaa. Deelñee tsobey do, pe nandy nii xnildazy to xtiits Crist. ³ Kchë xaa nii chobey no nii kuuñtsyey xaa kchë nii xñabey xley Moisés. ⁴ Kchësy to siñee chakladzy to ktsily Dios xtol do porñee chuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés, lëe do pchoso lo xtiits Crist ni lëe do psaanladzy xkyalwkëstyoo Dios. ⁵ Per lëe no ndon no nii stsily Dios xtol no porñee xnildazy no xtiits Crist ni porñee no Kyalbini Ntson leñ styoo no. ⁶ Deelñee nakni Crist no, precisty nii tsobey no, sink precisy nii kniladzy no xtiits Crist ni jkëstyoo no xcombañer no.

⁷ Buen gon si do. ¿Cho kwliso styoo do parñee ksaan do tiitsli? ⁸ Lëdy kik Dios nii xkwetsy lëe do gon kwlañ nii lëe do ksaan tiitsli. ⁹ “Chop lë wiñak levadur xkobe kchë kob yi.” ¹⁰ Xyeñpaa nii klaady Dios kniladzy to xtiits xaa nii xkëeti lëe do, per deelñee chootyee no jkëetañ lëe do, lëe Dios ksaksi xaa.

¹¹ Naa nii xcuenta, deelñee bii nyoxkoon nii tsobey meñ nii xnildazy xtiits Crist, nguiënlaagty xaa Israel naa, ni nlëedy xaa nyon xaa nii lëe Crist kuty lo crusy. ¹² ¿Deelba kaazhkaa chug kchë xaa nii chakladzy tsobey do!

¹³ Lëe do koktsyetsy parñee kyënlaa do, per këbty to nii por ngo lëe do kuuñtsyey nii klyaañtyee styoo do, sink masy kol jkëstyoo xcombañer do. ¹⁴ Kol jkëstyoo xcombañer do si xkëstyoo do lëe do, por ngosy xñabey ley kuuñtsyey do. ¹⁵ Per deelñee xkyënyaw

lsa do kchë xcombañer do, kol kap cuent, por toontlaa misme lëë do jkëetañ xcombañer do.

Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson

¹⁶ Por ngo nii xñen lo do: Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson. Kuuñtsyeydy to cos mal nii xlyañ styoo do. ¹⁷ Por xtilyni Kyalbini Ntson cos mal nii xsya leñ styoo no ni xtilyni gaa cos mal go Kyalbini Ntson. Por ngo chilody kuuñtsyey do nii klaañtyee styoo do. ¹⁸ Per deelñee nakni Kyalbini Ntson do, këtüudre to lo ley.

¹⁹ Nyoo xa chak xaa nii chuuñtsyey nii xlyaañtyee styoo, por choni xaa meñ nii nakty tsiil xaa, ni chuuñtsyey xaa kchëlo cos yox nii xsya styoo xaa, ²⁰ xsoxib xaa lo mdyo ni chuñ xaa kyalbruj. Xtily xaa, xyub xaa tily, xsiiniy xaa, ni sinusy xlëë xaa. Chuuñ ktily xaa meñ, xkyëksaa xaa tiy, ni chuñ xaa meñ chop tiy. ²¹ Chak mbidy xaa, xkyë xaa kunip, ni ndalyre gaa nii chuuñtsyey xaa. Lëen xñe nii kwne gakaa klo lo do, nii sëëbty kchë xaa nii chuuñtsyey ngo laañee xñabey Dios.

²² Per lëë xaa nii no xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xkyëstyoo meñ, nguiool no styoo xaa, ndoladzy xaa, chap xaa paciensy, ngui xñee xaa lo meñ, buen xaa, ni chuuñtsyey xaa nii xñee xaa. ²³ Ndoo xaa ni chuuñtsyeytre xaa nii xlyaañtyee styoo xaa. Ni tu ley chilody ksaksi xaa nii chuuñtsyey nrii. ²⁴ Kchë xaa nii ngab lo Crist sinidre kik xaa nii kuuñtsyey xaa kchë cos yox nii no styoo xaa. ²⁵ Deelñee no Kyalbini Ntson leñ styoo no, kol tsoo ktee no tiits nii lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos kuuñtsyey no.

²⁶ Nody nii kak nyaa no, ni nody nii ktiily no, ni nody nii kak mbidy no xcombañer no.

6

Kol kuñ lsa lëë do yudar

¹ Beetsy, deelñee kan do nii lëë tu xcombañer do byab lo tu tol, lëë do nii xchooxsody lo nii xñabey Kyalbini Ntson, kol kuñ xaa yudar. Per ngui mod ni con kyalndoladzy kol nee lo xaa, por toontlaa wi do kyab lo tol. ² Kol kuñ lsa lëë do yudar, tsiin kuuñtsyey do nii xñabey Crist.

³ Deelñee no tu xaa nii chak nyaa, aan ni tu cho nakty xaa, xaly xaa xkyëti xaa. ⁴ Catu do, kol kyeñ dyon pe cos chuuñtsyey do, aan deelñee xyow styoo do, kol kle, per ktaandy to nii chuuñtsyey xcombañer do. ⁵ Por catu lo no bneetsy Dios nii kuuñ no.

⁶ Kchë xaa nii xseedy xtiits Dios no nii ksak styoo xaa lo xaa nii chuuñ kseedy xaa.

⁷ Kyëtidy to. Ni tu cho chilody kityni Dios. Nii kan do ngo klaap to. ⁸ Deelñee kuuñtsyey do kchë cos yox nii klyaañtyee styoo do, lëë do kety. Per deelñee kuuñtsyey do nii xñabey Kyalbini Ntson, lëë do jkaa tu kyalmbañ nii tsitsiñdy tse nitylo. ⁹ Tugak kol tsoo kyuuñtsyey no kyalbuen, porque deelñee kchosody styoo no, stsiñ tse nii lëë no jkaa nii tsigal no. ¹⁰ Por ngo cad nii kteedyo tiits kol tsoo kuuñ no meñ yudar. Per deelñee meñ nii nniladzy xtiits Dioso, mastre tsoxko no kuuñ no meñ go yudar.

¹¹ Kol kuy gaanoo palaaty ke kchë letre ngol nii xkën lo kitsy nii xalaa lo do. Con yuub ñan pkëno. ¹² Kchë xaa nii chakladzy nii tsobey do, lëew chuuñtsyey xaa parñee buen kyaan xaa lo meñ, ni parñee kyënlaagty meñ xaa sinak xkyënlaag meñ xaa nii xluuy nii lëë Crist kuty lo crusy. ¹³ Por ni xaa nii chobey chuñdy cumplir kchë nii xñabey ley. Per chakladzy xaa nii tsobey do parñee ktaan xaa nii lëë lëësy xaa kwlobey lëë do. ¹⁴ Lëë naa nii xcuenta, xaktyee por xkyalkuty sye Crist lo crusy xtaanaa. Porque por Crist lëen psan kchë cos nii no lo kislyu re. ¹⁵ Mastre precisy ktsëë Dios xmod no que nii tsobey no o tsobeydy xaa no. ¹⁶ Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do, kchësy to siñee mbañ do sinak bluyaa lo do, ni lëë lëësy Dios kakni kchë meñ nii nli ngab lo Dios.

¹⁷ Destye natse chaklastra ni cho kotsiñ lon, por kchë bey nii no ladyaa xluuy nii mban noteedyaa porñee nli xtsiñ Crist kën.

¹⁸ Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do. Amén.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Efeso

¹ Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa. Styoo Dios kwlaño. Lëen xal kitsy re lo meñ Efeso nii ngab lo Dios nii xnildazy xtiits Jesucrist. ² Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkylansaak Dios

³ Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios, pxosy Jesucrist, por lëë xaa xaal kchëlo kyalnsaak nii sëed kpaal lo no porñee nak ksa no Crist. ⁴⁻⁵ Lëë xaa kwle lëë no destye worñee karty kwe kislyu, parñee tsoy no lo xaa ni tsody xtol no. Psaanle xaa tiits nii por Jesucrist lëë no kak xiñ xaa. Por singo kwlaño styoo xaa. ⁶ Por ngo, tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios por xkylansaak xaa, por lëë xaa beeñlay lëë no por xiñ ntson xaa. ⁷ Tir xkëstyoo Dios lëë no. Por ngo lëë xaa pteelaa lëë noo por cheñ nii pxee xiñ xaa ni lëë xaa ptsily xtol no. ⁸ Lëë xaa psaabini lëë no ni lëë xaa pxaly lo no ⁹ parñee kyeen no cos nii lëësy xaa nan. ¹⁰ Kchë ngo kak cumplir tsiñee lëë tiemp tsitsiñ. Lëë Dios kso Jesucrist parñee kñabey xaa lo kchë cos nii no lo kislyu ni kchë lo cos nii no kpaal.

¹¹ Penaadle kwle Dios lëë no parñee jkab no lo Jesucrist tsiin jkaa no nii ksaan xaa. Singo kwlaño styoo xaa, por nii xlyañ styoo xaa chuuñtsyey xaa. ¹² Lëëw beeñtsyey xaa singo, parñee kchësy noo siñee klo bnildazy noo Crist, ktee noo skizh lo Dios por xkylantson xaa. ¹³ Singo gak lëë do, worñee pkëtyag to tiitsli nii xteelaa, ni bnildazy to Crist, lëë do byak tusy ksa do Crist ni lëë Dios bluuy nii lo xaa ngab to, por lëë xaa bnee xKyalbini Ntson xaa lo do. ¹⁴ Lëë Kyalbini Ntson nak sinak tu señ nii lëë no jkaa nii ksaan Dios lo no, loxsye kteelaa xaa kchë meñ nii ngab lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo Dios por xkylansaak xaa.

Lëë Pable xñab nii ksaabini Dios meñ

¹⁵ Por ngo, tsiñee biñaa nii xnildazy to xtiits Jesús, ni xkëstyoo do meñ nii ngab lo Dios, ¹⁶ tugak xtedyaa skizh lo Dios por lëë do. ¹⁷ Xñabaa lo xTat Tios Jesucrist nii kneetsy xaa kyalnyaani lo do parñee kyeñ do xtiits xaa ni kyuumbey nizh to xaa. ¹⁸ Xñabaa lo Dios nii ksaabini xaa kik to parñee kaknan do pe cos këmbës meñ nii ngab lo xaa, ni kaknan do xa nak kyalnsaak nii jkaa meñ nii ngab lo xaa, ¹⁹ ni parñee kan do blaktre kyalwnabey ptee Dios lo meñ nii ngab lo xaa. Lëë kyalwnabey go kok nyoo ²⁰ worñee beeñ kpañ xaa Crist ni psoob xaa Crist kwi xaa leñ kpaal. ²¹ Tu xaa nii mastre non byuñ xaa Crist. Kchë lo xaa xñabey xñabey Crist. Kchë lo cos nii no ni nare gaa tso xñabey Crist. ²² Lo Crist psaan xaa kchë cos ni Cristak pso xaa kñabey lo kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa. ²³ Kchë meñ nii xnildazy xtiits Dios nak sinak xcuerp Crist, aan lëë Crist xsaalo kchë cos.

2

Por xkylansaak Dios lëë no kwtelaa

¹ Lëë Dios beeñ kpañ lëë do, por tyub tsiigo kuty to por kchë xkylantseeb to ni xtol do. ² Beeñtsyey do tol nii chuuñtsyey meñ nii nche lo kislyu re, ni psoob to xtiits xaatox nii xñabey lo me ni xchoobladzy styoo meñ nii xsoobty xtiits Dios. ³ Singo gak lëë noo tyub tsiigo beeñtsyey noo nii kwlaañtyee styoo noo ni beeñtsyey noo nii kwlaañtyee kik noo. Por ngo nii wi noo nchal xcastigw Dios, sinak chol meñ. ⁴ Per tirak buen Dios, ni tirak xkëstyoo xaa lëë no. ⁵ Por ngo lëë xaa beeñ kpañ no ksa no Crist, worñee bii kuuty no por kchë xtol no. Por xkylansaak Dios lëë do kwtelaa lo tol. ⁶ Lëë Dios beeñ kpañ lëë no ksa no Crist, parñee kñabey no ksa no xaa leñ kpaal. ⁷ Kchë nrii beeñtsyey xaa parñee stub tse kak nyoo nii nli xkëstyoo xaa lëë no, porñee ngab no lo Jesucrist. ⁸ Por xkylansaak Dios lëë do kwtelaa lo tol, porñee bnildazy to xtiits xaa. Lëdy lëë do beeño gan, sink lëë Dios bneetsyo lo do. ⁹ Por ngo nii ni tu cho chilody ktaan. ¹⁰ Por lëë Dios psaa lëë no parñee kyak ksa no Crist tsiin kuuñtsyey no cos buen nii penaadle no kik xaa.

Lëe Crist xyuuñ tusy meñ

¹¹ Ni nan bueen gaa to gon nii lëdy meñ Israel do. Meñ nii nobeydy xñee meñ Israel lo do. Lëe meñ Israel xkobey aan meñ nii nobey lë kchë meñ go. ¹² Kol ksaladzy gaanoo nii penaadle per ni Crist xyuumbeydy to. Ngabty to lo meñ Israel ni chigaldy kyaani do ni tu nii ksaan Dios. Sin Dios kwche do lo kislyu re. Kwyody ni tu pe cos nii nsaladzy to. ¹³ Per lëe na nii lëe do ngab lo Crist por cheñ nii pxee xaa, lëe do big kex lo xaa. ¹⁴ Lëe Crist nak xkyalndoladzy no. Lëe xaa byuñ meñ Israel ni meñ sit tugak kyedzy. Bnitylo xaa pyedzy nii chuñ meñ go chop tiy. Con xkyalkuty Crist ¹⁵ bisyaal xaa xley Moisés aan lëe xaa byuñ chop kyedzy ko tu kyedzy kub. Singo mod lëe xaa kwleek ngui meñ go lo xaa. ¹⁶ Worñee kuty Crist lo crusy lëe xaa bisyaal xtily chop kyedzy ko, ni lëe xaa kwleek ngui meñ go lo Dios. Lëe xaa byuñ kchë meñ go tugak kyedzy.

¹⁷ Lëe Crist biidni tiits nii xchoobladzy lo kchësy meñ, nikle lo meñ sito, nikle gaa lo meñ Israelo. ¹⁸ Por Crist kchë no schilo kpig no lo Tat Tios por tugak nak Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no. ¹⁹ Por ngo nii lëdre to meñ sit, nchedre to xtañ meñ sit, sink tugak nak to ksa do meñ nii ngab lo Dios. Meñ xkyedzy Dios nak to nina. ²⁰ Nak to sinak tu yu nii nche xcimient lady apostle ni profet, aan yuub Jesucrist nak sinak kyo nii mastre non. ²¹ Lëe Crist ladzy yu axte tsaalow, tsiin kyako lidzy Dios. ²² Singo gak lëe do, lëe do kyak tu yu laañee tso xKyalbini Dios.

3

Lëe Dios pxaal Pable lo meñ sit

¹ Por ngo lëen no skiib porñee xluyaa xtiits Crist lo kchë do siñee nak to meñ sit. ² Ni kayonle gaa to nii lo xkyalnsaak Dios lëe xaa bnee tsiñ re lon. ³ Lëe Dios bluuy nii ngotsilaan xaa lon, ni lëe xaa në lon xa nako, ni lëew niyle gaan lo do klo. ⁴ Xsobaa nii tsiñee lëe do klab kitsy re, syeñ do nii nli xyuumbeyaa nii ngotsilaan Crist. ⁵ Ni tu cho koknandy pe cos ngotsey Dios tyub tiemp, per lëe na lëew bluuy xaa lo apostle ni lo profet por xKyalbini Ntson xaa. ⁶ Lëe nii kwloolan Dios nrii: nii por xtiits Jesucrist nii xteelaa, lëe meñ sit jkaa nii jkaa meñ Israel, por tugak nak xaa aan kchë xaa jkaa nii chëb Dios.

⁷ Chigaldyno, per por kyalwnabey nii bnee Dios lon lëen kë tsiñ re. ⁸ Mastre kyety non lo kchë xaa nii ngab lo Dios, per lëe xaa bnee kyalnsaak re lon nii kluyaa xtiits xaa nii xñee xa nak xkyalnsaak Crist lo meñ sit. ⁹ Aan lëe Dios nii psaa kchëlo cos pxaal naa parñee kluyaa kchë nii kwloolan xaa lo meñ tyub tiemp. ¹⁰ Singo beeñtsyey xaa parñee lëe kchë xaa xñabey nii ncheno leñ kpa kyuumbey xkyalntson xaa por kchë meñ nii ngab lo xaa. ¹¹ Lëe Dios beeñtsyey kchë nrii, sinak nii kwlokyeñle xaaw aan lëe Jesús beeño cumplir. ¹² Aan por Jesucrist lëe no xpig lo Dios. Nder confians xpig no porñee xniladzy no xtiits xaa. ¹³ Por ngo xñabaa nii kchoxsody styoo do por kchë kyalnë nii noteedyaa por lëe do, porque lal tu kyalnsaako lo do.

Xkyalwkëstyoo Crist

¹⁴ Por ngo xsoxibaa lo Tat Tios. ¹⁵ Lëe xaa kwleek kchë meñ, nikxe leñ kpaaw nikxe gaa lo kislyuw. ¹⁶ Xñabaa lo Tat Tios nii lo kchë nii chap xaa knee xaa xKyalbini Ntson xaa lo do parñee jkaa do fuersy ni kyalwnabey. ¹⁷ Ni xñabaa nii tso Crist leñ styoo do parñee kchosody to lo xtiits Dios ni ksaandy to xkyalwkëstyoo do ¹⁸ tsiin tusyke ksa do meñ nii xniladzy xtiits Dios kyeñ do gaanoo palaatyke xkyalwkëstyoo Crist. ¹⁹ Xñabaa nii kyuumbey do kyalwkëstyoo ngol parñee kyuumbey nizh to Dios.

²⁰ Skizh xkyalnsaak Dios nii ntsiibre nii chuuñtsyey xaa que lo nii xñab no o no gaa kik no. ²¹ Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios kchësy no siñee xniladzy no xtiits Dios ni ngab no lo Crist! Amén.

4

Tsiñ nii kwtiisy Crist

¹ Lëen no skiib porñee xluuyaa xtiits Dios. Por ngo xñabaa nii kwe do sinak nii nonguial kwe xaa nii ngab lo Dios. ² Kol kak ndoladzy ni kol kap lsa paciensy lo xcombañer do ni kol jkëstyoo xaa. ³ Kol tsoxko nii kchooxsody to lo Kyalbini Ntson nii kwaa do. Tugak kol kyak ni ngui kol kwe. ⁴ Tugak xcuerp Crist no ni tugak Kyalbini Ntson ni tugak xkyalwtelaa Dios. ⁵ Tugak xaa xñabey no, tugak kyalwniladzy, ni tugak kyalwchobnis. ⁶ Tugak Tat Tios nii xñabey kchë lo meñ no aan lëe xaa no leñ styoo no.

⁷ Per lëe Crist bnee tsiin nii kuuñ no catu no, según kwlaño styoo xaa. ⁸ Por ngo nii xñee kitsy nii kë xtiits Dios:

Lëe xaa byëp kpa, siknoy xaa meñ nii kwnaasy xaa,
ni lëe xaa psaan tsiin nii kuñ catu meñ.

⁹ ¿Aan penak dyon nii xñeew nii lëe xaa byëp kpa? Singo gon xñeew porñee klo byety xaa lo kislyu, tsigore byëp xaa kpa. ¹⁰ Misme gak xaa nii byety byëp kpa parñee jkiin xaa tyubo. ¹¹ Ni yuub xaa ptee tiits nii tso xaa nii kak apostle, ni profet, ni xaa nii kluuy xtiits Dios, ni xaa nii kyënap meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni xaa nii kuuñ kseedy meñ. ¹² Singo kwtiisy xaa tsiin go lo meñ nii xniladzy xtiits Dios parñee singo mod ktyalyre meñ nii jkab lo Dios, ¹³ axte nii tusyke tso kik no kchësy no siñee xniladzy no xtiits Dios ni kyuumbey no Xiñ Dios. Singo mod lëe no kak si chakladzy Crist. ¹⁴ Kaktre no sinak chol xaa wiñ, nii pelsye xkyëti ni chinal xiwseedy chol xaa wnee xuuy nii xkëëtañ xaa. ¹⁵ Kol tsoo kñee no tiitsli ni kol tso jkëstyoo no meñ. Kol tsoo kak ksa no Crist por lëe Crist xñabey lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios. ¹⁶ Ni lëe Crist xyuuñ tusy lëe no, aan deelñee ni tu no xkëëtañdy, ngui kwe no, jkëstyoo lsa no xcombañer no.

Xa kpañ meñ nii ngab lo Dios

¹⁷ Por xtiitspey Crist xñabaa lo do nii kpañdy to sinak mbañ meñ nii xyuumbeydy Dios, por si xlyaañtyee kik meñ go mbañ meñ go. ¹⁸ Nguey meñ go. Mbañdy meñ go sinak xñabey Dios, porñee nguiedzy styoo meñ go. ¹⁹ Neñtre meñ go, lëe meñ go lox byab lo visy. Chuuñtsyey meñ go kchë lo cos yox. ²⁰ Per lëe do byuumbeydy to Crist parñee singo tso do, ²¹ deelñee nli gaa busy pkëëtyag to xtiitsli xaa, ni biñ do cho nak xaa. ²² Kol ktsëe xmod to, kpañtre to si pañ do klo, por ni tu pa xkiiñdy kchë cos yox ko. Xaktyee xkëëtaño lëe do. ²³ No nii jkub xkyalbini do ni xkyalcheñ do, ²⁴ ni no nii tso do si xñabey Dios, kuuñtsyey do cos buen ni kñee do tiitsli. ²⁵ Por ngo, jkëëtudre to, sink kol nee tiitsli lo xcombañer do, por tugak nak no kchësy no. ²⁶ Deelñee xlëe do xkody to tol, per kol ktee nii klëedy to tyub tsye. ²⁷ Kteejty to tiits lo xaatox. ²⁸ Deelñee kwë do kyalkpaan, kwantre to, sink kol kyë tsiin con ña do, parñee señ do pe cos ktee do lo meñ nii no lyaadzy. ²⁹ Kñeedy to tiits yox, sink kol kyub tiits ndoladzy. Kol nee tiits nii kchooblady styoo meñ nii xkëëtyag xtiits to. ³⁰ Kuuñ kteenëdy to xKyalbini Ntson Dios, por lëe Kyalbini Ntson go nak sinak tu bey lo do parñee kak nyoo nii lo Dios ngab to tse nii lëe Dios lox kteelaa lëe do. ³¹ Kol ksaan kchë kyalmbixladzy, kyalntseeb, kyalwlëe, kyalwchuptyë, kyalwkëti, ni kol ksaan kchë cos yox. ³² Kol kak ndoladzy lo xcombañer do ni kol kuñ xaa perdón, sinak nii beeñ Dios to perdón por Crist.

5

Xa kyaabini lo no

¹ Xiñ Dios nak to. Xkëstyoo xaa lëe do. Por ngo no nii kak to sinak xaa. ² Kol jkëstyoo meñ sinak nii pkëstyoo Crist lëe no. Axte xkyalmbañ xaa ptee xaa parñee kpily xtol no. Byo nii beeñtsyey xaa styoo Dios por kwyokon xaa sinak chokon tu ma aan nizh xlyaa kox ko chëpo kpa.

³ Lëe do nii ngab to lo Dios, nody nii tsoni do stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni nody nii kuuñtsyey do ni stu clasy cos yox ni kyalmbixladzy nii chuuñtsyey meñ. ⁴ Kñeedy to tiits yox, ni kñeedy to tiits nii pa xkiiñdy, ni kñeedy to tiits peedy, por pa xkiiñdyo, sink masy kol kool lay lo Dios. ⁵ Por nanle to nii ni tu xaa nii choni stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni ni tu xaa nii chuuñtsyey cos yox, ni ni tu xaa nii chak mbixladzy, sëëbty laañee xñabey

Crist ni xñabey Dios. ⁶ Klaady to nii jkëeti chol meñ nii xñee tiits nii pa xkiiñdy lëe do, porque por kchë cos ko lëe Dios ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa. ⁷ Ktsiil lsady to kchë meñ go.

⁸ Klo nguey do, per lëe na nii lëe do ngab lo Dios, lëe do byaabini. Kol tso si no xaa nyaani, ⁹ por lëe kyalnyaani xnee tiits nii kuuñtsyey do cos buen, ni mbëe kpañ do ni kñee do tiitsli. ¹⁰ Kol tsoxko kuuñtsyey do nii xyostyoo Dios. ¹¹ Kuuñtsyeydy to kchë cos nii chuuñtsyey meñ nii nyaanidy, sink kol ksaabini lo meñ go. ¹² Por axte xteladzy ñe kñee ñe nii chuuñtsyey tsilaan kchë meñ go, ¹³ per tsiñee lëe kchë cos xchukë lo bini, kchësyo chak nyoo. ¹⁴ Por ngo xñee meñ:

Bna, lii nii nixyesyoo.

Kuxche, pchoo lady meñ kuty,

tsiin ksaabini Crist lool.

¹⁵ Por ngo, kol kap cuent. Kpañdy to si xkaatyee, sink nsaaksye kol kpañ. ¹⁶ Ngui kol kwe, kxiñdy to tiemp, porque nguidy nak tse. ¹⁷ Kuuñtsyeydy to nii xkaatyee, sink kol ktee nii kyeñ do pe cos chakladzy Dios. ¹⁸ Kyëdy to kunip, por xkëetañ nip kik meñ. Sink kol ktee tiits nii kñabey Kyalbini Ntson lëe do. ¹⁹ Tsiñee kutiits to ksa do xcombañer do, kol kool salmos ni cant. Tyub styoo do kol kuuñ ksak Dios. ²⁰ Tugak kol ktee skizh lo Tat Tios por kchë nii xneetsy xaa lo no por Jesucrist.

Kol jkëstyoo tsiil do

²¹ Kol ksoob lsa xtiits xcombañer do, kol ksal lëesy Jesucrist.

²² Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do si xsoob to xtiits Crist. ²³ Por lëe xaapkiy xñabey lo kwnaa, sinak xñabey Crist lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëe Crist xteelaa kchë meñ go. Lo xaa ngab meñ go. ²⁴ Aan sinak nii xsal meñ nii ngab lo Dios Crist, singo no nii ksal kwnaa tsiil.

²⁵ Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil do, sinak nii pkëstyoo Crist meñ nii xniladzy xtiits Dios, axte kuty xaa por kchë meñ go. ²⁶ Kchë ngo beeñtsyey xaa parñee kuuñ nyë xaa kchë meñ go con xtiits xaa nii xteelaa ni con nis, ²⁷ parñee tsiñee ktsiñ meñ go lo xaa, tsody xtol meñ go. Ni kakty meñ go sinak tu ladx nii pxuñ lady, sink mbëe nyë meñ go ni ntson meñ go ktsiñ lo xaa. ²⁸ Sinak nii xkëstyoo xaapkiy xcuerp, singo no nii jkëstyoo xaa tsiil xaa. Kchë xaapkiy nii xkëstyoo tsiil xkëstyoo xaa lëe xaa. ²⁹ Por ni tu cho xtilynidy xcuerp, sink chantsi xaaw ni xyaan xaaw sinak nii chantsi Crist kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, ³⁰ por lo xaa ngab no. ³¹ “Por ngo no nii ksaan xaapkiy pxosy xaa ni xña xaa, parñee kyak tusy xaa chop tsiil xaa, aan kaktre xaa chop meñ, sink tugak meñ kak xaa.” ³² Nli gaa ngan nak tiits re, per Crist ni meñ nii xniladzy xtiits Dios xseetyo. ³³ Per xñee gako nii jkëstyoo xaapkiy tsiil, ni ksoob kwnaa xtiits tsiil.

6

¹ Xaa wiñ, kol ksoob xtiits pxosy to, por nongual nii singo kuuñtsyey xaa wiñ nii ngab lo Crist. ²⁻³ Lo tu mandamient gon xñee: “Psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal parñee nle tsol ni xtse kpañoo lo kislyu re.” Lëe primer mandamient re xñee nii lëe no jkaa tu kyalnsaak deelñee kuuñtsyey no nii xñabey Dios.

⁴ Singo gak lëe do, xaa kol, ngui kol nee lo xiñ do. Kuuñ klëedy to xaa. Kol kuuñ kseedy xaa sinak xñabey Crist.

Xaa nii xchee mos

⁵ Singo gak lëe do nii xkyë do xtiiñ meñ, kol ksoob xtiits xpixwan do lo kislyu re. Kol ksal xaa ni kol ktsyeb xaa. Kol kuñ cuent nii lo Crist kë do tsiñ.

⁶ Tugak kol kyë tsiñ, lëjty xaktyee tsiñee so xpixwan do parñee kan xaa lëe do, sink tyub styoo do kol kyë tsiñ, por lo Crist ngab to ni ngo gaa xyo styoo Dios. ⁷ Nguiool kol ko styoo do tsiñee xkyë do tsiñ. Kol kuñ cuent nii lo Dios kë do tsiñ, kuñdy to cuent nii lo meño. ⁸ Por nanle to nii kchësy no deelñee chootyee nak no, lëe Dios kizh lëe no según cos buen nii beeñtsyey no.

⁹ Singo gak lëe do nii xchee do mos, ngui kol kak lo xmos to, ktsebty to xaa. Kol ksaladzy gaanoo nii lo Dios nii sob kpaaw ngab no kchësy no aan lëdy wi xaa xkwe meñ.

Nak meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak soldad

¹⁰ Lëe na, beetsy, kol kyak tusy ksa do Crist. Kchooxsody to lo xkyalwnabey xaa. ¹¹ Nak kchë tiits nii xluuy Dios lo do sinak tu ladx kiib nii chakw soldad. Kol kakwo parñee kkekwo to lo kchë xkyalwkëti xaatox. ¹² Porque lëdy contre chol meñ lo kislyu re xtiily no, sink contre kyalbini mal nii no leñ kpaaw. Lëe kyalbini mal go xñabey lo kislyu nguey re. ¹³ Por ngo, tsiitsy kol so lo xtiits Dios, por nako sinak tu ladx kiib nii chakw soldad, parñee kkekwo to lo kyalnë ni kyabty to lo tol. ¹⁴ Tsiitsy kol so, por lëe tiitsli ni lëe kyalxtisy kakni lëe do. ¹⁵ List kol kwe parñee tsikluuy do xtiits Dios nii xteelaa lo meñ. ¹⁶ Lëe xkyalwniladzy to ksuuy kchë flech nii kchoon xaatox chex to. ¹⁷ Lëe kyalwtelaa kak sinak tu cachuch kiib nii sob kik to. Lëe gaa xtiits Dios kak sinak tu spad nii xnee Kyalbini Ntson señ do. ¹⁸ Tugak kol nee lo Dios, kol knab nii kakni Kyalbini Ntson do. List kol kwë, kchosody styoo do ni kol nab por kchë meñ nii ngab lo Dios. ¹⁹ Kol nab lo Dios por naa parñee ktsyol pe kñen ni ktsyeebtyaa tsiñee kñen xtiits xaa nii xteelaa lo meñ. ²⁰ Lëe Dios pxaal naa kanin xtiits xaa lo meñ. Lëe na lëen no skiib. Kol nab nii ktsyeebtyaa kluyaa xtiits xaa.

²¹ Lëe betsy no Tíquico nii tugak kë xtsiiñ Dios kñë lo do dyon xa non ni pe cos noyuuñtsyeyaa. ²² Por ngo lëe xaa xalaa lo do, parñee kñë xaa xa no noo tsiin kchooblady xaa styoo do.

²³ Lëe lëesy Tat Tios dyon ni lëe lëesy Jesucrist knee tiits nii mbëe kpañ do, jkëstyoo lsa do xcombañer do ni kniladzy to xtiits xaa. ²⁴ Ni lëe lëesy Dios kakni lëe do kchësy to siñee xkëstyoo Jesucrist tyub styoo do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Filipos

¹ Paablaa, chopaa Timoteo nii xkyë xtsiiñ Jesucrist xal kitsy re lo meñ Filipos nii ngab lo Dios, ni lo xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios ni lo xaa nii chuñ xaa xñabey go yudar. ² Lëë lëesy Tat Tios dyon ni lëë lëesy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xñab lo Dios por meñ nii xniladzy

³ Cad nii xsaladzyaa lëë do xtedyaa skizh lo Dios. ⁴ Ni cad nii chutiitsnin Dios xñabaa por lëë do. ⁵ Xlen porñee ksa no tugak xluuy xtiits Dios nii xteelaa, destye nii kwyān xtañ do axte natse. ⁶ Tyub styoon xniladzyaa nii lëë Dios nii kwsëëb leñ styoo do worñee bniladzy to kakni lëë do axte nii lëë Jesucrist kiid stub. ⁷ Nonguiān nii klen lo do, por xkëstyoon do, ni porñee tugak chakni do naa, tsiñee non skiib, ni tsiñee chanen xtiits Dios. ⁸ Dios nan nii xkëstyoon lëë do sinak xkëstyoo Jesucrist to. ⁹ Xñabaa lo Dios nii tsore kyalwkëstyoo leñ styoo do, ni tsaabini do parñee kyeñ do, ¹⁰ ni parñee kwe do cos buen, tsiin kpañ do sinak xñabey Dios ni tsody pe cos nii kyëkiy do tsiñee lëë Crist kiid stub. ¹¹ Por Jesucrist lëë do kuuñtsyey cos buen parñee kuuñ ksak to Dios.

Parñee jkiiñ no lo Crist mbañ no

¹² Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo do nii lëë kchë ni ptsyoolaa pkiñ parñee jkëëtyag meñ xtiits Dios nii xteelaa. ¹³ Por kchë soldad nii xkyënap yulyey ni kchë meñ nii no siko nan nii lëen no skiib porñee ngabaa lo Crist. ¹⁴ Aan tsiñee chan betsy no nii lëen no skiib, xtsyebty xaa, sink lëë xaa xluuy xtiits Dios nder confians. ¹⁵ No xaa xluuy xtiits Dios por kyalmbixladzy ni kyalwlëë, per no xaa xluuyo tyub styoo. ¹⁶⁻¹⁷ No xaa xluuy xtiits Dios parñee ksyablyu xaa naa, na nii lëen no skiib. Per no xaa nii xluuyo tyub styoo, por nan xaa nii lëë Dios pso naa par kchon xfavor xtiits Dios. ¹⁸ ¿Per pe xcuent kaan? Deelñee tyub styoo xaaw o lëdy kaaw, lëë xaa xseety Crist aan ngo chuñ kle naa, ¹⁹ por nanaa nii buen nii kchukë xcuenta, por xñab to lo Dios por naa ni chakni gaa xkyalbini Jesucrist naa. ²⁰ Chaklastyaa nii kchoo xkyalton, sink chakladzyaa ni tugak kñen xtiits Dios ni kak nyoo nii xniladzyo, nikxe mbañaa, nikxe gaa kutyaa. ²¹ Por parñee kyën xtsiiñ Crist non, nikxe mbañaa nikxe gaa kutyaa. ²² Per deelñee parñee kyën xtsiiñ Dios no nii kpañaa, nandyaa pe cos kwen. ²³ Ngano por lal buen nii ketyaa par kyan lo Crist, ²⁴ per parñee kuñaa lëë do yudar no nii kpañaa. ²⁵ Nanpaa nii lëen bii so lo do parñee kuñaa lëë do yudar kniladzyre to xtiits Dios ni kle do. ²⁶ Lëen bii so lo do, parñee ksak styoo do lo Crist. ²⁷ Per kol tsoxko nii kpañ do sinak xñabey xtiits Crist, tsiin nikxe kyely teedyaa lo do, nikxe gaa kyely tejty kaan, chakladzyaa konaa nii xchoxsody to lo xtiits Dios, sink tub tiyak nak to lo xtiits Dios nii xteelaa, ²⁸ xtsyebty to xaa nii xlëë lo do. Siko kesy xluuy nii lëë xaa go nitylo ni siko xluuy nii lëë Dios kteelaa lëë do. ²⁹ Por Crist lëë Dios bnee tiits nii kniladzy to xtiits xaa ni tedy to kyalnë por lëë xaa. ³⁰ Ksan do kë tsiñ re. Kon do xa kwën tsiñ re ni bii chon gaa to nii lëen bii kë tsiñ.

2

Xkyalndoladzy Crist

¹ Singo tsigo busy deelñee xchoobladzy Crist styoo do, ni no kyalwkëstyoo leñ styoo do, ni deel nakni kyalbini lëë do, ² kol kpañ sinak xñabey Dios, parñee kuuñ kle do naa. Tugak kol ko kik to, ni kol jkëstyoo lsa lëë do. ³ Kuñdy to cos parñee ktaan do ni parñee kak nyaa do, sink ndoladzy kol kak. Kol sak nii mastre buen xcombañer do que lëë do. ⁴ Kuuñtsyedy to cos nii xaktyee lo do jkiiñ, sink kol kuñ nii jkiiñ lo xcombañer do. ⁵ Kol ko kik to si kwyo kik Crist. ⁶ Por nikxe Dios xaa, kok wnabeydy xaa porñee sinak Dios nak xaa, ⁷ sink lëë xaa psaan kyalwnabey go tublad aan lëë xaa kok sinak tu mos, aan koly xaa si chaly chol mëed. ⁸ Aan tsi lëë xaa byaklo mguiy, ndoladzy kok xaa aan por xkyalwsoob

tiits xaa lëe xaa kuty, nikxe nii pchoo xkylalto xaa porñee kuty xaa lo crusy. ⁹ Por ngo lëe Dios blisklaa xaa ni lëe Dios byuñ xaa tu xaa nii mastre xñabey, ¹⁰ parñee tsiñee kakyety lë Jesús, ksoxib kchësy meñ nii no kpa, ni lo kislyu ni leñ kislyu, ¹¹ ni parñee kchësy meñ këb nii lëe Jesús nak xaa nii xñabey tsiin ksak styoo meñ lo Dios.

Nak to sinak bini

¹² Por ngo, beetsy, siñee psoob to xtitsaa worñee kwson lo do, kol ksoobo na nii lëen so sit lo do. Kol tsoxko nii kchoxsody to lo xtiits Dios, kol kak ndoladzy ni kol ktsyeb. ¹³ Por lëe Dios xnee tiits nii tsini cos buen kik to ni lëe xaa kuñ lëe do yudar kuuñtsyey dow, según xa klyañ styoo xaa. ¹⁴ Ngui kol kuuñtsyey kyuuñklëedy lsadre to lëe do ni ktilytiistre to, ¹⁵ parñee tsody pe cos jkëeki y meñ do. Kol kak sinak xiñ Dios nii nody xtol, jkaaydy to xtol meñ mal ni ngoptol. Xpibëly do lady kchë meñ go sinak mëly nii xsaani lo nguey, ¹⁶ tsiñee xluuy do xtiits Dios. Tsiñee lëe Crist kiid stub sle styoon kanaa lëe do. Tsigo lëen kyeñ nii kwëdyaa tsiñ singosy. ¹⁷ Aan nikxe ketyaa parñee kniladzy to xtiits Dios, slen ni slenin do. ¹⁸ Nikle lëe do kol kle tsiñee lëen xle.

Timoteo ni Epafrodito

¹⁹ Deelñee snee Jesucrist tiits lëen kxal Timoteo kiid tedy lo do, parñee klen tsiñee konaa xa no do. ²⁰ Por nody stu xaa nii no kik si no kika ni tsoxko por lëe do. ²¹ Kchë meñ chuuñtsyey nii xlyañ styoo aan xkwenjty meñ nii chakladzy Crist. ²² Per nan do xa xkyë Timoteo xtsiñ Dios. Beeñ xaa naa yudar sinak tu xaa wiñ nii chuñ yudar pxosy. ²³ Kansyaa xa si lo xcuentaa lëe xaa kxalaa lo do, ²⁴ tsaapnëe gaa Dios nii klyëedy yuubaa kyely teedy lo do. ²⁵ Xsyakaa nii precisy kxalaa betsy no Epafrodito lo do. Chopaa xaa xtyee kyalnë ni xkyë xtsiñ Dios. Lëe do pxaal xaa parñee jkiñ xaa lon. ²⁶ Xtee gan xaa kan xaa lëe do, ni nolidy kik xaa porñee biñ do nii lëe xaa xsyaknë. ²⁷ Nli nii kwxaaknë xaa, mer nyety xaa. Per lëe Dios pkëstyoo xaa ni lëe Dios pkëstyoo naa, parñee ktyalytre xkyalnë. ²⁸ Por ngo lëenlëdy lëe xaa xalaa lo do parñee kle do kan do xaa stub ni parñee kteenëdraa. ²⁹ Con kyalwle kol tsiktsiil nëz xaa, por betsy to xaa, ni kol kantsi xaa nii nak sinak xaa. ³⁰ Mer nyety xaa por xtsiñ Crist. Psaanladzy xaa xkylalmbañ xaa parñee jkiñ xaa lon ni kuñ xaa tsiñ nii pchilody nyuñ do yuub to.

3

Xa telaa meñ lo tol

¹ Lëe nana, beetsy, kol kle lo Dios. Ktsaagtyaa ksetyaa nii pkëlaa, por xkiiño lo do. ² Kol kap cuent lo xaa ngoptol nii nak sinak mëkw. Por xkobey xaa xcuerp xaa. ³ Per nobedy xaa. Lëe no si nobey no, por xtee no skizh lo Dios porñee no xkyalbini Dios leñ styoo no, ni xle no nii ngab no lo Jesucrist, aan xkwenjty no bey nii cho lady meñ. ⁴ Nikle nii yuubaa nchilo nii xaktyee cos ko ñëlon, nody stu xaa nii ñëlo cos ko sinak naa. ⁵ Xon kpidzaa worñee kwyobeyaa, por xaa Israelaa. Lo xtiy Benjamín syelyaa. Xaa hebreo nakaa, por xaa hebreo nak pxosyaa. Lady xaa fariseo nii xseedy xley meñ Israel kwyon. ⁶ Tyub styoon bniladzyaa ley go. Por ngo kwënlagaa meñ nii ngab lo Crist. Pañaa sinak xñabey ley go. Kwyody nii cho pe nliskiy lon. ⁷ Koknon kchë cos ko lon klo. Lëe na lëew chutiitsaa sinak tu cos nii nguiñdy. Por Crist xsyakaa kchë cos ko singo. ⁸ Lëe kchë nii kopaa kwnity, porñee lëen xyuumbey Jesucrist. Lëew psëbaa si xsyëeb kizh, parñee jkabaa lo Crist ⁹ ni parñee kakni xaa naa. Telaadyaa lo tol porñee chuuñtsyeyaa nii xñabey ley, sink porñee xniladzyaa xtiits Crist. Lëe Dios kteelaa naa porñee xniladzyaa xtiits xaa. ¹⁰ Chakladzyaa kyuumbeyaa Crist, ni kyeëña xa beeñ kpañ Dios xaa worñee kuty xaa. Ni teedyaa xkyalnë xaa ni ktedyaa xkylalmbañaa si ptee xaa xkylalmbañ xaa, ¹¹ tsiin kpañaa tsiñee lëe Dios kuuñ kpañ meñ kuty.

Kpaa ngab no

¹² Kniydyaa lo do nii lëen beñle gan kuñaa kchë nii xñabey Dios, ni kniydyaa nii tir buenaa, per xtedyaa nii ktsiñaa laañee chakladzy Crist por par ngo kwtsyetsy xaa naa. ¹³ Beetsy, xñedyaa nii lëen beñle gan kuuñtsyeyaa kchë cos ko, per lëen bnityladzy kchë

cos nii byaan tsiin kanaa cos nii nare kiid, ¹⁴ parñee jkan nii ktee Dios lo meñ nii ngab lo Jesucrist. ¹⁵ Singo tso kik no kchësy no siñee xniladzy no xtiits Dios tyub styoo no. Deelñee no cos nii xaa no kik to, lëe Dios kñew lo do. ¹⁶ Per no nii kpañ no sinak xñabey xtiits Dios nii xniladzy no. ¹⁷ Beetsy, kol kak sinakaa, ni kol kak sinak xaa nii mbañ sinak nii bluuy noo lo do. ¹⁸ Lëew niylaa ni axte chon gaan tsiñee xñen stub nii no meñ nii mbañ sinak xpañ xaa nii xlëe lo Crist nii kwë lo crusy. ¹⁹ Lëe meñ go nitylo. Lyaadzy wagwsye no xaa go, ni xtaan xaa cos nii no ndeladzy xaa. Cos nii no lo kislyu re sini kik xaa. ²⁰ Per lëe no, kpaan ngab no, aan lëe no këmbëes nii kyety Jesucrist nii pteelaa lëe no. ²¹ Lëe xaa ktsëe xcuerp mban no, parñee kak xcuerp no sinak xcuerp xaa. Lëe xaa kuuñtsyeyo por xñabey xaa par ktsëe xaaw ni xñabey xaa kchëlo cos.

4

Tugak kol kle lo Dios

¹ Por ngo, beetsy, xtee gaanaa kanaa to, por lëe do xko nguiool styoon ni lëe do nak xganaa. Kchoxsody to lo xtiits Dios. ² Xñabaa lo Evodia ni lo Síntique nii knee ngui me por pël me, por xniladzy me xtiits Dios. ³ Lëe lool nii xkyëël xtsiñ Dios, xñabaa nii kuñoo yudar psyañ no, por ksan me kwtee kyalnë bluuy noo xtiits Dios, ksa me Clemente ni stubla meñ. Lëe lë kchë meñ go tse kë leñ libre nii xoob kpaan. ⁴ Tugak kol kle lo Dios. Kol kle xñen. ⁵ Kol ktee nii kchë meñ kyeñ nii buen do. Lëe Crist sëed kexle. ⁶ Kteenëdy to por ni tu cos, sink kol këb kchësy lo Dios. Kol nab nii kuñ xaa lëe do yudar, ni kol ktee skizh lo xaa. ⁷ Aan lëe Dios kchooblady styoo do nikxe kyeñdy to xa kuuñtsyey xaaw, ni lëe xaa koli kik to porñee ngab to lo Crist.

Kol tsini cos buen kik to

⁸ Kol tsini cos nli kik to, cos nii so xnëz, cos nii no xkylacheñ, cos nii xkody falt, cos nii cho xñeenëdy. Kol tsini cos buen kik to ni cos nii xyo styoo Dios. ⁹ Kol kuuñtsyey nii bluyaa lo do, ni kol kuuñtsyey nii niyaa ni kon do beñaa. Kol kuuñtsyey ngo aan lëe Dios nii xchooblady kakni lëe do.

Lëe Pable xtee skizh lo meñ Filipos

¹⁰ Xlen lo Dios nii lëe do psaladzy naa stub. Këbty to nii kwxaakaa nii bnityladzy to naa, sink pteejty tiits nii nyuñ do naa yudar. ¹¹ Xñedyaa kchë nrri porñee non lyaadzy, por nle no styoon deelñee xaatyee chakaa. ¹² Nanaa tsiñee ni tu pe chapyt ñe ni nanaa tsiñee ndaly nii chap ñe. Nanaa xa teedyaa tse tsiñee kaktseën ni tsiñee xlyaañaa, ni tsiñee chaapaa ndaly cos ni tsiñee gaa ni tu pe chapytaa. ¹³ Stedyaa kchëlo kyalnë, por lëe Crist xnee kyalndaan lon. ¹⁴ Per buen nii beñ do naa yudar kwteedyaa lo xkylalnë. ¹⁵ Nan do gon, meñ Filipos, nii worñee bislon xlyyaa xtiits Dios nëz xtañ do, lëesy to beñ naa yudar worñee lëen bi Macedonia. ¹⁶ Nikle worñee kwson Tesalónica siik chop vuelt pxaal do nii pkiñ lon. ¹⁷ Sinidy kikaa nii dyon pe kneetsy to lon, sink chakladzyaa nii jkaare to xkylansaak Dios. ¹⁸ Por naa lëen kwal kchë xkylansaak Dios. Skaal nii pxaal do lo Epafrodito jkiñ lon. Nak nii pxaal do sinak tu cos nii xlyaa nex, nako sinak tu cos nii xkokon do lo Dios aan xyow styoo xaa. ¹⁹ Por ngo lëe Tat Tios kneetsy kchë nii kak falt lo do. Lëe xaa knee kchë nii no kpaan lo do porñee ngab to lo Jesucrist. ²⁰ ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios! Amén.

²¹ Kol jkëëptyux meñ nii ngab lo Jesucrist. Kchë betsy no nii nche lon nu xkëëptyux lëe do. ²² Kchë xaa nii ngab lo Dios ni xaa nii xkyë xtsiñ xtiisy Roma xkëëptyux lëe do. ²³ Lëe lëesy Jesucrist dyon kakni lëe do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Colosas

¹ Paablaa, styoo Dios kwlañ nii kaka xapostle Jesucrist. ² Chopaa betsy no Timoteo xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Crist ni ngab lo Dios nii no leñ kyedzy Colosas. Lëë lëësy Tat Tios dyon kakni lëë do ni lëë lëësy xaa knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh por kchë meñ nii ngab lo Dios

³ Tugak xtee noo skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist tsiñee xñab noo por lëë do. ⁴ Por xtsyon noo nii xniladzy to xtiits Crist ni xkëstyoo do kchë meñ nii ngab lo Dios. ⁵ Xkëstyoo do porñee nan do nii lëë nii jkaa do no kpa. Këmbës kchë ngo porñee pkëëtyag to xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol. ⁶ Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios ktyaly lo kislyu. Sinak nii ptsyoolak to worñee bnildadzy to nii nli xkëstyoo Dios to ptsyool kchë meñ go. ⁷ Lëë betsy noo Epafras bluuy xtiits Dios lo do. Ksa noo xaa xkyë tsiñ. Tu xaa nii xsoob xtiits Crist nak xaa. ⁸ Lëë xaa në loo noo xa nak kyalwkëstyoo nii xnee Kyalbini Ntson lo do. ⁹ Destye nii ptsyon noo ngo, tugak xñab noo lo Dios nii ksaabini xaa lëë do parñee kyeñ do pe cos xyo styoo xaa, ¹⁰ ni kpañ do sinak nongual kpañ meñ nii ngab lo Dios, ni kuuñtsyey do nii xyo styoo Dios ni kchëlo cos buen parñee kyuumbey nizh to Dios. ¹¹ Xñab noo nii knee xaa kyalndaan lo do parñee kxekw to ni kap to paciensy, ¹² ni ktee do skizh lo Tat Tios, por lëë xaa kwle lëë do parñee jkaa do nii ktee xaa lo meñ nii ngab lo xaa kpa. ¹³ Lëë Dios kwlii lëë no lo nguey, aan lëë xaa kuni lëë no laañee xñabey xiñ xaa nii xkëstyoo xaa. ¹⁴ Por xkyalkuty xiñ xaa, lëë xaa ptsily kchë xtol no.

Lëë Crist xtsig lëë no lo Dios

¹⁵ Nyoody Dios, per lëë xaa kok nyoo worñee biid xiñ xaa Crist. Lëë xiñ xaa nak xaa nii klootyey kwyo. ¹⁶ Lëë xiñ xaa psaa kchësy cos nii no kpa ni no lo kislyu, nikxe cos nii nyoow, nikxe gaa cos nii nyoodyo. Lëë xaa psaa kchë kyalbini nii xñabey. Por lëë xaa ni par lëë xaa kwya kchësy cos. ¹⁷ Klootyey Crist kwyo lo kchë cos, aan por lëë xaa lëëw no. ¹⁸ Ni lëë gaa Crist xñabey lo kchë meñ nii ngab lo Dios. Klootyey xaa pañ lo kyalkuty parñee kñabey xaa lo kchë cos. ¹⁹ Styoo Dios kwlañ nii lëë Crist kak sinak xaa, ²⁰ ni styoo xaa kwlañ nii lëë Crist ktsig kchë cos lo xaa, nikxe nii no lo kislyuw, nikxe gaa nii no kpaaw. Por ngo nii kuty Crist lo crusy. ²¹ Meñ sit ni meñ nii xtilyni Dios nak to klo por kchë xtol do, ²² per lëë na lëë do big lo Dios por xkyalkuty Crist. Lëë xaa kuty parñee nyë do ktsiñ do lo Dios. ²³ Per nody nii kchooxso do lo xtiits Dios nii xniladzy to. Lëë tiits re xkaasy tyub lo kislyu, aan Paablaa win xlyuo.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios lo meñ sit

²⁴ Xlen nii xtyeedyaa kyalnë por lëë do, parñee tedyaa kyalnë nii kwtedy Crist por meñ nii xniladzy xtiits Dios. ²⁵ Lëë Dios pso naa parñee jkiiñaa lo meñ nii xniladzy xtiits xaa. Xluuyaa xtiits xaa siñee nakpeew. ²⁶ Xluuyaa nii kwloolan Dios lo meñ tyub tiemp, per lëë na lëëw xluuy xaa lo meñ nii ngab lo xaa. ²⁷ Chakladzy Dios nii kaknan meñ sit nii lëë Crist no leñ styoo meñ sit, ni por Crist lëë meñ sit jkaa kyalnsaak nii ktee Dios. Ngo nak nii kwloolan Dios tyub tiemp. ²⁸ Lëë noo xluuy xtiits Crist. Kchë lo do xluuy noow parñee kyuumbey nizh to Crist. ²⁹ Por ngo, tugak xkyën tsiñ con kyalndaan ni kyalwnabey nii bneetsy Crist lon.

2

¹ Chakladzyaa nii kaknan do nii mban xtyeedyaa por lëë do ni por meñ Laodicea ni por meñ nii xyuumbeydy naa. ² Mban xtyeedyaa xchoobladyaa styoo do parñee jkëstyoo do xcombañer do ni kyaabini do parñee kyeñ do nii lëë Crist nak kyalnsaak nii kwloolan Dios tyub tiemp. ³ Lëë Crist biidni kchëlo kyalchak ni kyalnyaani. ⁴ Lëen xñe kchë nrii lo do parñee ni tu cho jkëëtidy lëë do con pel tiits ngui. ⁵ Nikxe sodyaa yuubaa lo do, per so kyalbiniin aan xlen nii ngui nche do ni xchooxsody to lo xtiits Crist. ⁶ Por ngo, sinak nii

bniladzy to xtiits Crist, singo no nii kpañ do, kchooxsody to lo xaa. ⁷ No nii tsiitsy so do lo xtiits xaa, ni no nii tugak ktee do skizh, ksaandy to xtiits xaa.

Kyalmbañ nii xneetsy Crist

⁸ Kol kap cuent tsiin jkëetidy xaa nii xñee pel cos lëe do por xsaldy xaa xtiits Crist, sink xtiits sye chol meñ xñee xaa, ni nii no kik xaa xñee xaa. ⁹ Lëe Crist nak sinakpee Dios, ¹⁰ aan lëe Dios no leñ styoo do porñee ngab to lo Crist. Lëe xaa xñabey lo kchë kyalbini nii xñabey. ¹¹ Wi do kwyobey porñee ngab to lo Crist, per kwyobeydy to si chobey chol meñ, sink lëe do kwyobey porñee lëe kchë xtol do bily. Lëe Crist xko clasy bey go. ¹² Worñee kwchobnis to lëe do pkyeetsy ksa do Crist ni lëe do pañ worñee pañ xaa, porñee bniladzy to xtiits Tat Tios nii beeñ kpañ xaa. ¹³ Mbañdy to tyub tsgo por xtol do ni porñee nobeydy to, per lëe Dios bnee kyalmbañ lo do por Crist ni lëe xaa ptsily xtol do. ¹⁴ Nikxe nii xsaldy no xley Moisés, lëe Dios ptsily xtol no worñee lëe Crist kuty lo crusy. ¹⁵ Lëe Dios beeñ gan lo kchë kyalbini nii xñabey, aan lëe xaa kwlii xkyaltow. Kwleek bëel xaaw worñee lëe xaa beeñ gan low.

Kol tsoxko kap to cos kpa

¹⁶ Kol ktee nii kñeenëdy meñ do por nii chaw do o chi gaa to, o deelñee gaa xsal do lni nii xkë mëe yeeñ o tse nii gaa chakty tsiin. ¹⁷ Tu xmalë cos nii nare kak nak cos ko, per lo Crist ngab kchë cos. ¹⁸ Klaady to nii kuñ xaa nii tir lëesy buen ni xsoxib lëesy lo angly gan lo do. Por ni karty kan xaa kchë nii xniladzy xaa, aan xtaan xaa por cos nii xlyañ leñ kik chol meñ lo kislyu re. ¹⁹ Ngabty xaa lo Crist. Lëe Crist nak xaa nii xñabey lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni lëe xaa xyuun̄tusy meñ sinak chakladzy Dios. ²⁰ Ksa do Crist kuty. Siko psaan do kchë nii chuun̄tsyey meñ lo kislyu re. ¿Penak nii bii no do si no meñ lo kislyu re? ²¹ Xñee do: “Jkaaldyoo ngue, kaawdyoo nrek, seeñdylo con ñal.” ²² Kik chol meñ kwlañ kchë kyalwnabey go. Lo cos nii xtiidydyse xkiiño. ²³ Sootee nii nyaani xaa nii kwnee kchë cos ko, porñee nda chako ni xsaksiw meñ, per ni tu pa xkiiñdyo par ktsëew xmod meñ.

3

¹ Ya ke nii lëe do pañ ksa do Crist kol tsoxko kap to cos nii no leñ kpa laañee sob Crist kwi Dios nëzli. ² Cos nii no kpa kol ko kik to, tsoxkody to cos nii no lo kislyu re. ³ Por lëe do kuty ksa do Crist aan lëe xaa sikni xkyalmbañ do lo Dios. ⁴ Yuub Crist nak xkyalmbañ do, aan tsiñee lëe xaa kiid stub wi do kiidni xaa ni wi do tso laañee kñabey xaa.

Kyalmbañ kub

⁵ Por ngo, kol ksaan tol nii no lo kislyu re. Tsonidy to stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni kuñdy to cos mal, ni kuñdy to cos nii klyaañtyee styoo do. Ni kak ngbiñdy to, por nak kyalkpiñ sinak nii nsoxib to lo chol mdyo. ⁶ Por kchë tol re lëe Dios ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa. ⁷ Tyub tsgo beeñtsyey do kchë tol go. ⁸ Per na kol ksaan xkylwlëe do, xkyalyox to ni xkylmal do. Kotsyesty to ni kñeedy to tiits yox. ⁹ Jkëetidre to xcombañer do, por naktre to si kok to klo, lëe do ptsëel xmod to, ¹⁰ aan lëe do pkub sinak kwnabey Dios parñee kyuumbey nizh to xaa. ¹¹ Kintre nii kak to o kakty kaa to meñ Israel, ni kintre ni tsobey do o tsobeydy kaa to, ni kintre nii kak to xaa nguey, xaa nii psyuuy o xaa nii gaa kënlaa, por kchë do ngab lo Crist ni kchë leñ styoo do no xaa. ¹² Xkëestyoo Dios to aan lëe xaa kwle lëe do parñee jkab to lo xaa. Ngui kol kpañ, kol jkëestyoo, ni kol kak ndoladzy, ni kol kap paciensy. ¹³ Kol kxekw lsa lo do ni kol kuñ perdón xcombañer do, sinak nii beeñ Crist to perdón. ¹⁴ Tugak kol jkëestyoo por lëe kyalwkëestyoo xyuun̄tusy lëe do. ¹⁵ Lëe lëesy xkylndoladzy Crist dyon kluuy pe kuuñtsyey do, por lëe Dios kwtsyetsy lëe do parñee kyak to tugak. Aan kol ktee skizh lo xaa. ¹⁶ Lëe lëesy xtiits Crist dyon ko tubli styoo do. Kol kseedy ni kol kchooblady lsa styoo xcombañer do, ni kol kool salmos, ni kol kool cant nii xtee skizh lo Dios. ¹⁷ Cualquier cos nii kuuñtsyey do ni kñee do, kol ksaladzy Jesucrist, ni kol ktee skizh lo Tat Tios por lëe xaa.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹⁸ Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do, por singo xñabey Dios kuñ kwnaa nii xnildazy xtiits xaa. ¹⁹ Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil do, klëedy to lo me. ²⁰ Xaa wiñ, kol ksoob xtiits pxosy to, por kchë ngo xyo styoo Dios. ²¹ Xaapkiy, kuuñ klëedy to xiñ do, parñee kchosody styoo xaa. ²² Singo gak lëe do nii psyuuy do, kol ksoob xtiits xaa nii kwxi lëe do. Tugak kol kyë tsiin, lëjty xaktyee tsiñee so xaa, sink tyub styoo do kol kuñ tsiin. Kol ktsyeb Dios. ²³ Nguiool kol ko styoo do tsiñee kuuñtsyey do cualquier cos. Kuñdy tow sinak nyako xtsiin meñ, sink kol kuño sinak nii nyako xtsiin Dios. ²⁴ Por nan do nii lëe Dios knee nii jkaa do. Por xtsiin Jesucrist xkyë do. ²⁵ Per lëe kchë xaa nii chuñ cos mal, lëe xaa kazh por xkymal xaa, por lëdy wi Dios xkwe meñ.

4

¹ Singo gak lëe do nii kwxi do mos, ngui kol kak lo xaa. Kol ksaladzy nii nikle lëe do no tu xaa nii xñabey lo do kpaa. ² Tugak kol kutiitsni Dios ni ligier kol kak, tugak kol ktee skizh. ³ Kol nab por lëe noo parñee knee Dios tiits kluuy noo xtiits xaa ni kñee noo cho nak Crist, porñee por tiits re non skiib. ⁴ Kol nab nii nyë kluyno. ⁵ Ngui kol kak lo meñ nii xnildazy xtiits Dios. Kxiñdy to xtiemp to. ⁶ Tsiñee kutiits to, ngui kol nee, ni ngui kol ktikche lo xtiits xcombañer do.

⁷ Lëe beetsy no Tíquico nii chuñ naa yudar lo xtsiin Dios lox kñe lo do dyon xa non. ⁸ Por ngo xalaa xaa lo do parñee kñe xaa xa no noo nu ni kchoobladzy xaa styoo do. ⁹ Chop xaa betsy no Onésimo sëed. Wi Onésimo xkyë xtsiin Dios. Xaa xkyedzy to nak xaa. Chop xaa kutiits kchë nii chak nu lo do. ¹⁰ Xkëëptyux Aristarco nii chopaa no skiib lëe do, ni xkëëptyux Marcos betsy yeeñ Bernabé lëe do. Lëen niyle lo do cho nak Marcos. Deelñee kiid tedy xaa lo do, ngui kol nee lo xaa. ¹¹ Wi Jesús nii xñee meñ Justo lo xkëëptyux lëe do. Lëesy ksa tson xaa Israel nii chuñ naa yudar lo xtiits Dios nrii. Xchoobladzy xaa styoon. ¹² Xkëëptyux Epafraas nii chuñ xtsiin Crist lëe do. Tu xcombañer do nak xaa. Tugak xñab xaa lo Dios por lëe do parñee tsiitsy so do lo xtiits Dios ni kuuñtsyey do nii chakladzy Dios. ¹³ Yuubaa chan nii choxko Epafraas por lëe do ni por meñ nii no leñ kyedzy Laodicea ni kyedzy Hierápolis. ¹⁴ Wi xamigw no Lucas nii chuñ rmedy ni Demas xaal tyux lo do. ¹⁵ Kol jkëëptyux meñ Laodicea. Ni kol jkëëptyux Ninfas ni meñ nii xnildazy xtiits Dios nii xkaal lsa lidzy me. ¹⁶ Loxsye klab to kitsy re kol kxaalo parñee klab meñ Laodiceaw. Singo gak lëe do kol klab kitsy nii kneetsy meñ Laodicea lo do. ¹⁷ Kol këb lo Arquipo: “Beeñtsyey tsiin nii bneetsy Dios lool.” ¹⁸ Paablaa, con yuub ñan ni xletraa xkën tyux nii xalaa lo do. Kol ksaladzy nii skiib non. Lëe lëesy Dios dyon kakni lëe do. Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

¹ Lëe Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist. Lëe lëesy Dios dyon kakni lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do.

Xa bniladzy meñ Tesalónica xtiits Dios

² Tugak xtee noo skizh lo Dios por kchë nii chuuñtsyey do ni tugak xsaladzy noo lëe do tsiñee chutiitsni noo Dios. ³ Cad nii chutiitsni noo Tat Tios, xsaladzy noo kchë tsiñ nii beeñ do porñee xniladzy to xtiits xaa. Ni xtee noo skizh lo Dios porñee beeñtsyey do kchë tsiñ go tyub styoo do. Ni porñee gaa Jesúsye xsaladzy to, ngo nii xekw to kchë kyalnë nii xtsyool do. ⁴ Beetsy, xkëstyoo Dios to, ni ndon noo nii lëe xaa kwle lëe do. ⁵ Por ngo, worñee bluuy noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist lo do, lëdy singosy bñee noow, sink lëe Kyalbini Ntson bnee tiitspey bñee noow, ni tyub kaa styoo noo ndon noo nii tiitsli nak kchë tiits nii bñee noo. Nan buen do nii ngui kok xmood noo worñee ptsyo noo lady to porñee pkëstyoo noo lëe do.

⁶ Lëe do byak sinak noo ni sinak Jesús, aan nikxe gaa mban kwtedy to worñee bniladzy to xtiits Dios, lëe Kyalbini Ntson pchoobladzy styoo do. ⁷ Por ngo, axte wi meñ Macedonia ni meñ Acaya nii xniladzy xtiits Dios byeñ nii ngui nak xmod to. ⁸ Lëdy nonsy Macedonia ni Acaya pkaasy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús worñee bniladzy tow, sink wi tyub lo kislyu ni ndaly gaa laañee nan meñ nii nli tyub styoo do xniladzy to xtiits Dios. Por ngo xkiiñtre nii kutiits noow. ⁹ Por kchë laañee xyo noo xaly gaa meñ chutiits nii ngui kon do lëe noo worñee klootyee byoob teedy noo lo do ni xaly gaa meñ chutiits nii lëe do psaan kchë ximdyo do par ksoob to xtiits xaa nii nli nak Dios. ¹⁰ Chutiits meñ nii lëe do këmbë kyety Xiñ Dios kpa. Lëe Dios beeñ kpañ xaa worñee kuty xaa. Lëe xaa kteelaa lëe no lo xkylantseeb Dios nii kiid.

2

Sinrii kok xmod Pable leñ kyedzy Tesalónica

¹ Misme lëe do, beetsy, nan nii byoob xlyëdy noo lo do. ² Ni nan bueen gaa to nii antes nii kyoop no lo do lëe meñ kyedzy Filipos psaksi lëe noo, aan nikxe mban ptyee noo kchëlo kyalnë go, lëe Dios beeñ lëe noo yudar bluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús lo do. ³ Porñee tiitsli nak kchë nii bñee noo, lëdy tiits nii xkëeti meño. ⁴ Porñee xsoob noo xtiits Dios, ngo nii lëe xaa kwle lëe noo kluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús. Xluuydy noo xtiits Dios par kuuñ ksak noo styoo chol meñ, sink lëew xluuy noo par kuuñ ksak noo styoo xaa. Lëe xaa nan kchë nii xsya styoo noo. ⁵ Axte Dios kaa chan nii karty kñee noo tiits ngui par jko noo styoo do ni karty kaa kyuub noo mod nii ktsiñaa noo tumi. ⁶ Xyuubty noo nii ksal meñ lëe noo ni xyuubty noo nii ksal do lëe noo. ⁷ Xapostle Crist nak noo, ngo nii ptee tiits ñabey noo lëe do worñee ptsyo noo lady to, per kwnabedy noo lëe do, sink lëe noo kok sinak tu kwnaa nii chantsi xiñ. ⁸ Ble noo bluuy noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo do, ni lëdy kaa nonsy xtiits Dios bluuy noo, sink beeñ noo to yudar porñee tir xkëstyoo noo lëe do. ⁹ Xsaladzy to gon, beetsy, xa pkyëe noo tsiñ, ptsiñaa noo nii kwte lo xtsee noo. Tsel kyool pkyëe noo tsiñ parñee ko tsiñdy noo ni tu lo do mentre no kluuy noo xtiits Dios.

¹⁰ Axte Dios kaa ni lëe do nan nii ngui kok xmood noo worñee ptsyo noo lady to, blyody noo falt ni tu lo do. ¹¹ Ngui ptyon noo lëe do sinak nii chan meñ xiñ. ¹² Pchoobladzy noo styoo do ni bluuy noo xa kpañ do sinak xñabey Dios, por lëe Dios kwle lëe do parñee tso do laañee xñabey xaa.

¹³ Tugak xtee noo skizh lo Dios, porñee kaazhkaa bniladzy to nii nli xtiits Dios nak kchë nii bñee noo, kwxaakty to nii xtiits chol meño. Ni nli gaa nii xtiits Dioso. Lëew xtsëe xmod kchë meñ nii xniladzy. ¹⁴ Beetsy, sinak nii psaksi gak meñ xkyedzy to lëe do,

psaksi meñ Israel kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nöz Judea. ¹⁵ Lëë xaa Israel go beety Jesús, sinak nii beetyak xaa kchë profet nii biid penaadle, ni lëë xaa kwlii lëë noo Judea. Chuuñ ksakty xaa Dios, sink kchë meñ xtilyni xaa. ¹⁶ Tsiñee chakladzy noo kluuy noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ sit parñee wi meñ sit telaa, xlaady xaa. Por ngo lëë kchë xtol xaa lox ptyaly, ni lëë Dios kaa ksaksi xaa.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Tesalónica stub

¹⁷ Beetsy, worñee lëë no blë, nikxe nii xtse ptyoondy noo lëë do, per tugak psaladzy noo lëë do ni tugak kwyo kik noo nii lëë noo kyop tyon lëë do. ¹⁸ Ndaly vuelt kokladzyaa nii nyoopteedy noo lo do, per blaady xaatox. ¹⁹ ¿Cho ksaladzy sye noo dyon ni cho kuuñ ksak styoo noo tsiñee lëë Jesús kiid? ²⁰ Misme lëë dow.

3

¹ Por ngo pxekwtraa, lëen byaan Atenas nonsyaa, ² aan lëen pxal betsy no Timoteo. Wi xaa xkyë xtsiñ Dios xluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist. Lëë xaa pxalaa biid tedy xaa lo do parñee kchooblady xaa styoo do tsiin kniladzy re to. ³ Por chaklastyaa nii kchoso styoo do por kchë kyalnë re, ni nanle gaa to nii noo singo ktsyool no. ⁴ Worñee bii ncheno noo lo do, niy kaazh noo nii noo tyeedy noo kyalnë. Aan nli gaa singo koko. ⁵ Aan como pxekwtraa lëen pxal Timoteo biidnabtiits dyon pe bii xniladzy to xtiits Dios. Por ptsyeebaa nii nchëep xaatox to lo tol aan pe nandy tsiñ nii pkyëë noo tsgo.

⁶ Per lëë na nii lëë Timoteo blañ chutiits xaa nii mbëë xniladzy to xtiits Dios ni mbëë xkëstyoo do meñ. Në xaa nii tugak xsaladzy to lëë noo tyub styoo do ni tugak xkokyeñ do kan do lëë noo sinakak lëë noo soot noo deelba xaatsye tyon noo lëë do. ⁷ Por ngo, nikxe nii noo lyaadzy ni xtyee noo kyalnë, lëë do xchooblady styoo noo porñee ndon noo nii mbëë xniladzy to Dios. ⁸ Pchooblady to styoo noo tsiñee ptyon noo nii iip xsaandy to xtiits Dios. ⁹ Por ngo, tugak xtee noo skizh lo Dios por lëë Dios chuuñ ksak styoo noo por lëë do. ¹⁰ Tsel kyool xñab noo lo Dios nii knee xaa tiits kyoopteedy noo lo do parñee lox kluuy noo xtiits xaa nii bii chak falt.

¹¹ Xñab noo lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii knee xaa tiits parñee kyoopteedy noo lo do. ¹² Ni xñab noo nii jkëstyoo do kchë meñ tyub styoo do sinak nii xkëstyoo noo lëë do. ¹³ Xñab noo nii kchooxsody styoo do tsiin tsody xtol do lo Tat Tios tsiñee lëë Jesucrist kiid stub kchë xangly xaa. Singo kako.

4

Nii chakladzy Dios kuuñtsyey meñ

¹ Por tiitspey nii bneetsy Jesús loo noo, lëë noo xñab nii ksaandy to nii kpañ do sinak nii bluuy noo lo do parñee kuuñ ksak to Dios.

² Nanle to kchë nii bluuy noo lo do, ni lëë gaa Jesús kwnabey lëë noo bluuy noow. ³ Chakladzy Dios gon nii ngui kpañ do parñee kuuñ ksak to xaa. Chaklasty Dios nii tsoni do stu meñ deelñee no tsiil do. ⁴ No nii ngui kan do tsiil do sinak xñabey Dios, ⁵ ksaksidy to me. Kuuñtsyeydy to sinak chuuñtsyey meñ nii xnilasty Dios. ⁶ Ndox tsoni do stu meñ deelñee no tsiil do, por xsaksi Dios kchë meñ nii chuuñtsyey singo, ni lëëw niyyle gaa noo lo do. ⁷ Por lëë Dios kwtsyetsy lëë no parñee ksaan no xtol no ni parñee kpañ no sinak xñabey xaa. ⁸ Kchësy meñ nii chaklasty ksal nii xluuy noo, lëdy xtiits noo xsaldy meñ go, sink xtiits Dios nii xneetsy Kyalbini Ntson lo dow.

⁹ Xkiiñdy nii kniyy noo leñ kitsy re nii jkëstyoo do kchë xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios, por ndon noo nii lëë Dios tse bluuy lo do nii noo jkëstyoo lsa do lëë do. ¹⁰ Sinak nii jkëstyoo do kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nöz Macedonia, per lëë noo xñab nii mastre jkëstyoo do. ¹¹ Kol tsoxko nii nsaaksye kpañ do. Sëëbty to lo xcuent meñ, sink kol kuñ tsiñ con ña do sinak nii bluuy noo lo do, ¹² parñee ni tu pe kakty falt lo do ni parñee kñeenëdy meñ nii nche tublad lëë do.

Kchë nii kak tsiñee lëë Jesús kiid

¹³ Beetsy, chakladzy noo nii kaknan do xa kak kchë meñ kuty parñee ktee nëdy to sinak xtee në meñ nii xnilasty Dios. ¹⁴ Por deelñee xniladzy no nii kuty Jesús ni xniladzy no nii beeñ kpañ Dios xaa, no nii kniladzy no nii lëe Dios kuuñ kpañ kchë meñ kuty nii xniladzy Jesús.

¹⁵ Xtiits Dios xluuy noo. Por ngo nii xñee noo lo do nii tsiñee lëe Jesús kiid stub, deelñee bii mbañ no, chilody tyenech no lo meñ nii klo kuty. ¹⁶ Por lëe tu angly jkwetsy xtrompet Dios aan klo meñ kuty nii xniladzy Jesús kpañ. ¹⁷ Loxsye ngo deelñee bii mbañ no, lëe no kyo ksa no meñ nii pañ, kyo ktsiil nëz no Jesús lo me, parñee tugak tsoyo no ksa no xaa. ¹⁸ Kol kchooblady lsa styoo xcombañer do con kchë tiits re.

5

¹ Precisty gon, beetsy, nii jkëe noo leñ kitsy re pa wor o pa tsee gaa kiid Jesús stub. ² Por nan buenle to nii kuñdy Jesús visy tsiñee lëe xaa kiid, sink lëe xaa kiid sinak tu ngbaan nii chi kyalkpaan kyool. ³ Tsiñee lëe meñ këb: “Mbëe nak, kindy kyalnë”, lëe Dios kxaal kyalnë sinak nii kolpsye chislo xyoob kwnaa nii kap mëed, aan ni tu cho telaady. ⁴ Per lëe lëe do, beetsy, nchedy to lo nguey parñee kyeñdy to kiid Jesús sinak nii chiid ngbaan. ⁵ Kchësyo to nak sinak xbini ngbidz nii xsaani wor yutsye. Nchedy no kyool ni nchedy no lo nguey. ⁶ Por ngo nody nii kyëe no mgaal sinak grol meñ, sink no nii list kwe no ni no nii tugak kak nyaani no. ⁷ Kyool chakesy meñ nii xkyë mgaal ni kyool gaa xsyutsy meñ nii xkyë kunip. ⁸ Per lëe lëe no, nii nak no sinak xbini ngbidz nii xsaani wor yutsye, no nii tugak nyaani kwe no. No nii tsyakw no xtiits Dios ni xkyalwkëstyoo xaa sinak nii nyako tu mankw kiib nii chakw soldad, ni no gaa nii ksoob no xtiits Dios nii xteelaa kik no sinak nii nyako tu cachuch kiib nii xsyob kik soldad. ⁹ Porque kwtsyesty Dios lëe no parñee ksaksi xaa lëe no, sink lëe xaa kwtsyetsy lëe no parñee kteelaa Jesucrist no lo tol. ¹⁰ Lëe Jesucrist kuty por lëe no, parñee nikxe mbañ no o kety kaa no lëe no tsoyo ksa no xaa. ¹¹ Por ngo, ksaandy to tugak kol ko nguiool styoo do ni kol kchooblady lsa styoo xcombañer do.

Lëe Pable xñee xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹² Beetsy, xñab noo nii ksal do kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do, por lëe Dios pso xaa parñee kuñ xaa tsiñ lo do. ¹³ No nii kantsi do xaa ni jkëstyoo do xaa por kchë tsiñ nii chuñ xaa. Ngui kol kwe kchë xcombañer do.

¹⁴ Ni xñab noo lo do, beetsy, nii kak ntseeb to lo meñ nii chaklasty kyë tsiñ. Kol kchooblady styoo meñ nii no kyalnë, ni kol kap paciensy lo kchë meñ.

¹⁵ Deelñee ksaksi meñ do, kol kap cuent kuñdy to kyalxtisy xaly gaa to, sink kol tsoxko nii tugak kuñ do kyalbuen lo xcombañer do ni lo kchë meñ nii nche tublad.

¹⁶ Tugak kol ko nguiool styoo do. ¹⁷ Ni ksaandy to, tugak kol kutiitsni Dios. ¹⁸ Nikxe peetye xtyool do tugak kol ktee skizh lo Dios, por no nii singo kuuñtsyey meñ nii xniladzy Jesús.

¹⁹ Sonlëdy to lo xKyalbini Ntson Dios nii no leñ styoo do. ²⁰ No nii ksal do xtiits xaa nii xsaabini Dios leñ kik. ²¹ Kol kyeñ cho xñee tiitsli ni kol kyeñ cho xñee tiits xuuy aan kol kniladzy tiitsli. ²² Kol ksaan kchë cos nii chuñ xtol do.

²³ Lëe Dios nii xkëstyoo lëe no kuuñ nyë xkyalmbañ do ni xkyalbini do ni lëe xaa kuuñ nyë tyubñaa do parñee tsel nyë nche do tsiñee lëe Jesucrist kiid. ²⁴ Buen xaa, ksaandy xaa lëe do, ni suñ gaa xaa cumplir kchë nii në xaa lo do, sisyaal xaa xtsiñ xaa.

²⁵ Beetsy, kol nab lo Dios nii kuñ xaa lëe noo yudar.

²⁶ Tsiñee jkëëptyux to, kol ktee tu pxit kwesy xcombañer do.

²⁷ Por tiitspey nii bneetsy Dios lon, lëen xñab nii jkab kitsy re lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.

²⁸ Lëe lëesy Jesucrist nii xñabey dyon kakni lëe do.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

¹ Lëe Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist. ² Lëe lëesy Tat Tios dyon ni lëe lëesy Jesucrist kakni lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do.

Lëe Dios ksaksi meñ nii xnilasty xtiits xaa

³ Beetsy, nongual gon nii tugak ktee noo skizh lo Dios por lëe do, por sisi tse lëe do xniladzyre xtiits xaa ni sisi tse lëe do xkëstyooore xcombañer do. ⁴ Por ngo, yuub noo chutiits lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii tsiitsy so do lo xtiits Dios ni xekw to xtyedy to kchëlo kyalnë. ⁵ Nyoo nii chuñ Dios kyalxtisy, por lëe xaa kwle lëe do parñee tso do laañee xñabey xaa. Por ngo xekw to kchëlo kyalnë.

⁶ Nongual ksaksi Dios meñ nii xsaksi lëe do, ⁷ tsiin ktee tiits kxiladzy to kchësy to siñee notedy to kyalnë ni ktee tiits kxiladzy noo. Lëe Dios kuuñtsyey ngo tsiñee lëe Jesús kiid ksa angly nii xñabey. ⁸ Con bëly ksaksi xaa meñ nii xnilasty xtiits Dios ni meñ nii xsoobty xtiits xaa. ⁹ Lëe meñ go nitylo kaazhkaa, aan kpikchedre kan meñ go Dios ni kpikchedre kan meñ go xkyalwnabey Dios. ¹⁰ Tse go lëe Jesús kiid par kleni meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa, aan wi do ksee ksa do meñ go porñee bniladzy to xtiits Dios nii bluuy noo lo do.

¹¹ Por ngo, tugak xñab noo lo Dios nii kpañ do sinak xñabey xaa tsiin kak nyoo nii lëdy xlyësy kwle xaa lëe do, ni xñab noo nii knee xaa tiits kuuñtsyey do kchë cos buen nii no kik to ni kchë tsiin nii chuuñtsyey do porñee xniladzy to xtiits xaa. ¹² Singo mod lëe meñ kleni Jesucrist por lëe do, ni lëe gaa xaa kleni lëe do según xkyalnsaak Tat Tios ni xkyalnsaak xaa.

2

Xaa mal nii kiid

¹ Lëe nana, beetsy, lëe noo kniyy lo do xa kak tse nii lëe Jesucrist kiid stub ni xa ktsiilnëz no xaa. Xñab noo ² nii jkandy kik to ni ktsyebty to deelñee kon do nii lëe tse kutsiñ nii lëe Jesucrist kpikche. Nikxe kñë meñ nii lëe noo bñeew o lëe gaa noo pkëew, knilasty tow. ³ Kyëtidy to, por antes nii tsitsiñ tse go, lëe meñ ktilyini Dios, ni lëe tu xaa mal kiid, per nol nii lëe xaa nitylo. ⁴ Lëe xaa go ktilyini Dios ni lëe xaa këb nii mastre non xaa lo kchë mdyo nii xleni meñ. Lëe xaa sob leñ lidzy Dios aan lëe xaa këb nii Dios xaa.

⁵ ¿Pe xsalasty to nayak nii bitiitsaa kchë cos re worñee bii kwyon lady to? ⁶ Ni nan gaa to cho xsyonlë lo xaa parñee axte kal tiemp kiid xaa. ⁷ Lëe kchë cos ntseeb nii kuuñtsyey xaa mal go lox kwixikwaa, xaktyee kpichee xaa nii sonlë lo xaa. ⁸ Lëe xaa kiid, per xaktyee con xpe Jesús kuty Jesús xaa, ni lëe Jesús knitylo xaa con xkyalwnabey. ⁹ Lëe xaatox nakni xaa mal go. Lëe xaa kñabey ni lëe xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson. ¹⁰ Lëe xaa mal go jkëeti kchë meñ nii këtañ, porñee koklasty meñ go niladzy xtiits Dios nii xteelaa. ¹¹ Por ngo lëe Dios xsaan nii kniladzy meñ go tiits xuuy ¹² parñee ksaksi Dios kchë meñ go, porñee koklasty meñ go niladzy tiitsli, sink tol byo styoo meñ go.

Xaa nii kwle Dios

¹³ Beetsy, xkëstyoo Dios to. Por ngo lëe xaa kwle lëe do parñee klo do jkaa kyalwtelaa nii sëedni Kyalbini Ntson porñee bniladzy to xtiits xaa, ni por ngo gaa noo nii tugak ktee noo skizh lo Dios por lëe do. ¹⁴ Lëe Dios kwtsyetsy lëe do parñee tso do laañee xñabey Jesucrist porñee bniladzy to xtiits xaa nii bluuy noo.

¹⁵ Tsiitsy tsigo busy, beetsy, kol so, kchosody to lo xtiits Dios nii yuub noo bluuy lo do ni lo kchë tiits nii pkëe noo lo kitsy nii pxaal noo lo do. ¹⁶⁻¹⁷ Lëe lëesy Jesucrist dyon ni lëe lëesy Tat Tios nii xkëstyoo lëe no ni xchooblady styoo no kakni lëe do parñee kchosody styoo do ni parñee ngui kchukë kchë nii këe do ni kchë nii kuuñtsyey do.

3

Kol nab lo Dios por lëe noo

¹ Beetsy, kol nab lo Dios por lëe noo parñee kyob jkaasy xtiits Dios ni jkëetyag meño sinak nii pkëetyag tow. ² Ni kol nab nii kteelaa xaa lëe noo lo kchë xaa ntseeb ni xaa mal, porque lëdy kchë meñ xniladzy xtiits Dios. ³ Per lëe Dios kakni lëe do parñee kchoxsody styoo do ni kyabty to lo tol. ⁴ Tyub styoo noo xniladzy noo nii lëe Dios kuñ lëe do yudar parñee kuuñtsyey do kchë nii bluuy noo lo do. ⁵ Lëe lëesy Dios dyon kuñ lëe do yudar parñee jkëstyoo do sinak nii xkëstyoo xaa, ni lëe lëesy xaa kakni lëe do parñee kxekw to kyalnë sinak nii pxekw Jesucristo.

Xaa nii xkyëdy tsiin

⁶ Beetsy, por xtiitspey Jesucrist lëe noo xñab nii ktsiil lsady to xaa nii chaklasty kyë tsiin ni chaklasty ksoob xtiits Dios nii bluuy noo lo do. ⁷ Por nan do xa kpañ do parñee kak to sinak noo. Ptsyody noo lady to singosy, ⁸ ni karty kaa tyaaw noo xkuuñ meñ singosy, sink tsel kyool pkyëe noo tsiin parñee kotsiinndy noo ni tu lo do. ⁹ Ni lëew na nchilopee nyab noo nii nyuñ do lëe noo yudar, per lëe noo pkyëe tsiin parñee kluuy noo lo do xa kpañ do. ¹⁰ Worñee ptsyo noo lady to niy noo nii kawdy xaa nii chaklasty kyë tsiin. ¹¹ Per xtsyon noo gon nii no bla xaa nii xkyëdy tsiin lady to, aan sidy kik xaa nii pe kuuñtsyey xaa. ¹² Con xtiitspey Jesucrist lëe noo xñab nii kyë kchë xaa go tsiin par kaw xaa ni parñee ngui kpañ xaa.

¹³ Beetsy, ktsagty to, tugak kol kuñ kyalbuen. ¹⁴ Deelñee no xaa nii chaklasty ksal nii xñee noo leñ kitsy re, kol kuy chow aan ktsiil lsady to xaa parñee kteladzy xaa. ¹⁵ Per klëedy to lo xaa, sink ngui kol nee lo xaa sinak nii nyak xaa betsy to.

¹⁶ Lëe lëesy Dios nii xchoobladzy dyon tugak kchoobladzy styoo do ni lëe lëesy xaa kakni lëe do.

¹⁷ Paablaa, con yuub ñan ni xletraa xkën tyux re. Sinrii xkën kchë leñ kitsy nii xalaa, con xletraa xkëno. ¹⁸ Lëe lëesy Jesucrist dyon kakni lëe do.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo Timoteo

¹ Naa nak Pable. Xapostle Jesucrist nakaa. Lëe Dios nii xteelaa lëe no lo tol ni lëe Jesucrist nii këmbëes no pxaal naa. ² Lëen xal kitsy re lool, Timoteo, xiñpaa nakoo por xniladzyoo xtiits Dios. Xñabaa lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii ni jkëstyoo xaa lii ni knee xaa tiits nii mbëe kpaño.

Xaa nii xluuydy tiitsli

³ Lëen kwnel lool worñee lëen sa nëz Macedonia niyaa:

—Byaan kyedzy Efeso, parñee klaadyoo kluuy grol meñ tiits wkëti, ⁴ ni kudzy nii ksaldy meñ cuent tiemp nii toon pare xseety. Por pa xkiiñdyo, xaktyee xlyëw parñee knilasty meñ xtiits Dios tyub styoo meñ.

⁵ Lëen psan tiits nii kuuñtsyeyoo ngo parñee jkëstyoo lsa no lëe no tyub styoo no, ni mbëe tso kik no ni kniladzy no xtiits Dios tyub styoo no. ⁶ No xaa nii pchoxso lo xtiits Dios aan lëe xaa këtañ por cos nii pa xkiiñdy. ⁷ Chakladzy xaa kluuy xaa xley Moisés, aan ni nandy xa pe xñee xaa ni xyeñdy xaa nii xluuy xaa, per nder confians xluuy xaaw.

⁸ Ndon no nii buen xley Moisés, deelñee kluuy meño siñee nakpew. ⁹ Per byaandy ley gon par ksaksiw meñ buen. Sink lëew byaan par ksaksiw xaa yox ni xaa nii xsoobty tiits, ni xaa ntseeb ni xaa ngoptol, ni xaa nii xsaldy Dios ni xaa nii xsaldy xtiits Dios, ni xaa nii chuty pxosy o xñaa gaa, ni kchë nweety bñech. ¹⁰ Lëe ley ksaksi xaa nii choni stu meñ nii no tsiil, ni xaa nii choni saapkiy, ni xaa nii xto meñ ni xaa nii xkëti ni xaa nii xkon Dios parñee kniladzy meñ nii tiitsli xñee xaa, ni kchë xaa nii xsoobtiisty xtiits Dios. ¹¹ Aan lëe Dios pso naa parñee kluyaa tiits ntson go lo meñ.

Lëe Pable xtee skizh lo Dios

¹² Xtedyaa skizh lo Jesucrist, por lëe xaa xnee kyalndaan lon ni lëe xaa kwle naa parñee kuñaa xtsiñ xaa, ¹³ nikxe kwneenën xaa ni kwënlagaa xaa ni kwlootsyetsyaa xaa klo. Per lëe Dios pkëstyoo naa, porñee karty kniladzyaa xtiits xaa wor go aan nandyaa pe beña. ¹⁴ Lëe Dios psaabini naa parñee kniladzyaa xtiits xaa ni parñee jkëstyoon xaa porñee pkëstyoo Jesucrist naa.

¹⁵ No nii kchë do kniladzy nii lëe Jesucrist biid lo kislyu par kteelaa xaa meñ nii no xtol por nliw. Naa nak tu xaa nii mastre no xtol. ¹⁶ Por ngo, pkëstyoo Dios naa, aan lëe Jesús pteelaa naa parñee kan meñ nii nare kniladzy xtiits xaa nii tir chap xaa paciensy. ¹⁷ Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Rey nii tejty, ni kejty, ni nyoody. Lëesy xaa nak Dios. Singo kol tsoo kuuñtsyey no.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo, xiñ, kyablyudyoo, sink tsiitsy kwso lo xtiits Dios ni kwloo xkyalcheeño, lkëebre xsanaa lool. Psaladzy kchë nii kwnee xaa nii psaabini Dios leñ kik worñee pseety xaa lii. No xaa nii kwloody xkyalcheñ aan lëe xaa pchoxso lo xtiits Dios. ²⁰ Singo ptsyool Himeneo ni Alejandro. Lëe xaa psanaa lo xaatox parñee kseedy xaa xkiñdy xaa tiits lo Dios.

2

Lëe Pable xñee pe cos kñab meñ lo Dios

¹ No nii kñab to lo Dios por kchë meñ nii nche lo kislyu ni por xlyaadzy meñ go. Kol ktee skizh lo Dios por kchë meñ go. ² Kol nab por kchë xaa xñabey ni xaa nii nak xtisy, parñee kuñ xaa kyalxtisy sinak xñabey Dios, tsiin tsody tily ni tsody falt lo Dios tsiin mbëe kpañ no. ³ Buen nii kuuñtsyey do kchë ngo ni xyo gaaw styoo Dios nii pteelaa lëe no lo tol, ⁴ por kchë meñ chakladzy xaa telaa ni kchë meñ chakladzy xaa kniladzy tiitsli. ⁵ Por tugak Dios no, ni tugak xaa nii xtsig meñ lo Dios no. Lëe xaa go nak Jesucrist. ⁶ Lëe Jesucrist kuty lo crusy par kteelaa xaa kchë meñ, ni nanle gaa to nii singo no nii ktsyool xaa. ⁷ Por ngo lëe Dios pso naa kakaa apostle par kluyaa xtiitsli xaa lo meñ nii nakty meñ Israel. Nli kchë nii xñee, xkëetiidyaa.

⁸ Chakladzyaa nii kchë laañee no xaapkiy nii xniladzy xtiits Dios, kñee xaa lo Dios, per klëedy xaa ni ktilytiisty xaa. ⁹ Ni chakladzyaa nii ngui kakw kwnaa xab. Kyooñdy kik me nii toon pare, ni xkiiñdy nii jkiiñ me or, ni kyo nii lë perle o kakw kaa me ladx non, ¹⁰ sink no nii kuuñtsyey me cos buen. Ngo nak nii kuuñtsyey kwnaa nii xniladzy xtiits Dios. ¹¹ No nii jkëëtyag kwnaa xtiits xaa nii chuuñ kseedy, nody ni pe kñee me. ¹² Ni nëedyaa nii kuuñ kseedy kwnaa meñ nii xniladzy xtiits Dios ni nëedyaa nii kñabey kwnaa lo mguiy. Chaklastyaa nii kñee me laañee xkaal lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios. ¹³ Porque klo Adán psaa Dios, tsigore psaa xaa Eva. ¹⁴ Ni lëdy kaa Adán kwëti, sink lëe kwnaa kwëti, aan singo mod lëe me byab lo tol. ¹⁵ Per stelaa kwnaa deelñee ngui kan kwnaa xiñ ni kchosody kwnaa lo xtiits Dios, ni jkëstyoo kwnaa, ni kpañ kwnaa sinak xñabey Dios.

3

Xaa nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹ Nli deelñee no tu do chakladzy kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, tsiñ roob xyub to. ² Por ngo no nii ngui kak xmod xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Tugak kwnaa kap xaa ni ngui kpañ xaa sinak xñabey Dios ni no nii ksal meñ xaa. No nii ktee xaa lidzy xaa kwës meñ. Ni no nii ligier kak xaa par kluuy xaa xtiits Dios. ³ Kyëdy xaa kunip ni kyëktildy xaa, tu xaa buen kak xaa ni tu xaa ndoladzy, tsinidy xcuent tumi kik xaa. ⁴ No nii kñabey xaa lidzy xaa parñee ksoob xiñ xaa tiits ni ksal xiñ xaa xaa. ⁵ Porque deelñee xñabeydy xaa lidzy xaa, ¿xa kñabey xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios? ⁶ Por ngo nody nii kñabey tu xaa nii kal kwsëëb xnëz Dios lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por toontlaa kyak nyaa xaa aan kyab xaa lo tol nii byab xaatox. ⁷ Axte meñ nii xnilasty xtiits Dios no nii ksal xaa parñee kchoody xkyalto xaa ni kyabty xaa lo xitramp xaatox.

Xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey

⁸ Singo gak xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey no nii ksal meñ xaa ni no nii kuñ xaa cumplir xtiits xaa, ni nody nii kyë xaa kunip, ni nody ni tsini xcuent tumi kik xaa. ⁹ No nii tsiitsy so xaa lo xtiits Dios nii xniladzy no, ni no nii ngui tso kik xaa. ¹⁰ Klo kak xaa preb, aan loxsye ngo, deelñee nody xfalt xaa, schilo kuñ xaa yudar xaa nii xñabey. ¹¹ Singo gak tsiil xaa, no nii ksal meñ me ni nody nii ktop me tiits kizh, ni no nii kak me tu kwnaa wsoob tiits. ¹² Tugak kwnaa kap xaa go, ni no nii kñabey xaa lidzy xaa. ¹³ Por deelñee ngui kuñ xaa xtsiñ xaa, lëe xaa ktyoontsi, aan singo mod no chuw xaa kñee xaa xtiits Dios lo meñ.

Nii no kniladzy meñ nii ngab lo Dios

¹⁴ Xkokyeeña naa nii klyëdy lëen kyely kan lii. Per lëen xal kitsy re ¹⁵ parñee, deelñee kyeldy kan lëel nanle xa kak xmod no tsiñee no no lady meñ ni xniladzy xtiits Dios. Lo Tat Tios ngab meñ go, ni lëe Tat Tios mbañ chakni meñ go parñee kchosody meñ go lo tiitsli. ¹⁶ Tir gon ntson xtiits Tat Tios nii xniladzy no:

Biid Jesucrist sinak tu mguiy,

ni bluuy Kyalbini Ntson nii Xiñ Dios nak xaa.

Kon angly xaa.

Biñ meñ nii nche tyub lo kislyu xtiits xaa,

aan bniladzy meño,

ni byëp xaa kpa.

4

Meñ nii kchoxso lo xtiits Dios

¹ Per nyë xñee Kyalbini Ntson nii sitsiñ tse nii lëe meñ kchoxso lo xtiits Dios, par kniladzy meñ xtiits xuuy kyalbini mal ni kniladzy meñ xlay xaatox. ² Ni lëe meñ ksal xtiits xaa wnee xuuy, pe xseedy styoo xaa tsiñee xkëëti xaa meñ. ³ Xka xaa ktsiilña meñ ni no cos nii xka xaa ktyaaw, ni lëew na lëe Dios psaaano par ktee meñ nii xniladzy xtiits

xaa skizh tsiñee kaw meño. ⁴ Por kchë nii psaan Dios bueno. Aan ni tu pe kpixlasty no, sink no nii ktee no skizh tsiñee kñaasy now, ⁵ por lëe xtiits Dios ni lëe skizh nii ktee no lo Dios kuuñlayo ni kuuñnyëw.

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist

⁶ Deelñee sluuyoo kchë cos ko lo meñ ni tugak tsinaloo tiitsli aan iip kchoxsodyoo, tu xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist kakoo. ⁷ Per ksaldyoo kchë cos nii nody xkylacheñ nii chutiits meñ. Sink ptee nii tugak beeñ xtsiiñ Dios. ⁸ Por nikxe xkiiñ ejercisy par xcuerp no, mastre xkiiñ kchë xtsiiñ Dios nii kuuñtsyey no, por styon now lo kislyu re ni styon now lo stu kislyu. ⁹ Kol kniladzy kchë nrii, por nliw. ¹⁰ Por xkyëe no tsiin ni xtyee mban no, porñee Tat Tios mbañsye xsaladzy no. Lëe xaa xteelaa kchësy meñ nii xnildadzy ni lëe xaa kteelaa meñ nii nare kniladzy.

¹¹ No nii kñabeyoo kuuñtsyey meñ ngo ni no nii kluuylo. ¹² Kteejtyoo nii ksyablyu meño porñee nakoo xaa yeeñ, sink ngui kwnee ni ngui kok, pkëstyoo meñ ni kwloo xkylacheeño, parñee kakladzy meñ nii xnildadzy xtiits Dios kak sinakoo. ¹³ Mentre klyaaña, blab kitsy nii kë xtiits Dios lo meñ, ni pchoobladzy styoo meñ ni beeñ kseedy meñ. ¹⁴ Psaladzy kyalnsaak nii bneetsy Dios lool worñee psaabini xaa leñ kik xaa kol par kxob xaa kol ña kikoo. Ksaandylo.

¹⁵ Kuni kchë nii xñen kikoo, beeñtsyeyoo, parñee kchësy meñ kan nii nli chuñlo cumplir. ¹⁶ Kop cuent nii xluuyoo lo meñ, ni tsiitsy kwso kchoxsodyoo. Deelñee kuuñtsyeyoo kchë ngo lëel kteelaa lii ni lëel kteelaa meñ nii xkëetyag nii xluuyoo.

5

Xa no nii kak xmod meñ nii xnildadzy Dios

¹ Këntseebyoo lo xaa kol. Ngui kwnee lo xaa sinak nii nyak xaa pxoosyoo. Ni ngui kwnee lo xaa yeeñ sinak nyak xaa betsyoo. ² Singo gak ngui kwnee lo kchë kwaa kol sinak nii nyak me xñaal. Nikle gaa lo kwnaa yeeñ kwnee lo me sinak nyak me psyaño.

³ Beeñ kwnaa viud nii ni tu chonody yudar. ⁴ Per deelñee no tu kwnaa viud nii no xiñ o xyag kaa, xaa go no nii kuñ me yudar por meñ wldzy me ni no nii jkëstyoo xaa meñ lidzy xaa por singo nonguial kako ni xyo gaaw styoo Dios. ⁵ Kchë kwnaa nii nli byaan viud, Dios sye xsaladzy me, ni tugak chutiitsni me Dios nikxe yutsye nikxe gaa kyoolo. ⁶ Per lëe kwnaa viud nii chuuñtsyey tol nii chak lo kislyu re, kutyle me nikxe mbañ me. ⁷ Kudzy nrii lo kchë meñ nii nche ske parñee ni tu pe kuuñkiydy meñ lo meñ gue. ⁸ Por deelñee no xaa nii choxkody kan meñ lidzy, xka xaa nii xnildadzy xaa xtiits Dios aan mastre ntsab xaa que xaa nii xnildadzy.

⁹ Nonstyeey kwnaa viud nii chap masy tsongaly iz ni kwyo tugak tsiil tso list. ¹⁰ No nii kyuumbey meñ me por kchë kyalbuen nii beeñ me: deelñee ngui broob me xiñ me, deelñee ngui xñee me lo meñ nii chi lidzy me, deelñee kontsi me xaa nii xnildadzy xtiits Dios, deelñee beeñ me yudar meñ prob, ni deelñee beeñ me kchë kyalbuen nii nonguial kak.

¹¹ Per ksoobtyoo lë viud nii bii nyeeñ lo list ko. Porque tsi lëe me kakladzy ktsiilña me stub, lëe me ksaan xtsiiñ Crist. ¹² Aan tol chuñ me porñee beñdy me cumplir xtiits me. ¹³ Ni lëe me xkyënsë yu por yu chi me ni lëe me xyak tu kwnaa nii xtsyaab aan lo kyalwtsyaab ko, lëe me xkyëktop tiits kizh, ni lëe me xsyëeb laañee chigaldy me ni lëe me xñee cos nii xkaatyee. ¹⁴ Por ngo chakladzyaa nii ktsiilña kwnaa viud nii bii nyeeñ parñee kan me xiñ me ni tso me chilidzy me, parñee kteejty no tiits nii kñee në meñ nii xlëe lo no lëe no. ¹⁵ Porque nol kwnaa viud nii pchooxso aan lëe me kwsëeb xlad xaatox.

¹⁶ Deelñee no meñ lidzy kwnaa nii no lady to nak viud, no nii kuñ me me yudar, parñee kotsiindy me lo xaa nii xnildadzy xtiits Dios, tsiin kchilo kuñ xaa kwnaa viud nii ni tu cho nody yudar.

¹⁷ No nii ktyoontsi xaa kol nii ngui xñabey lo meñ nii xnildadzy xtiits Dios, per mastre no nii ktyoontsi xaa deelñee xluuy xaa xtiits Dios ni chuuñ kseedy xaa meñ. ¹⁸ Por misme

kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Kody to kyex chu w yosy nii xkyë kon.” Ni nikle gaa: “No nii kazh xaa nii xkyë tsiin.”

¹⁹ Deelnee jkëëkiy meñ tu xaa kol, ksaldyoo nii këee chop o tson gaa xaa nii këë nliw. ²⁰ No nii këntseeboo lo xaa nii xsaandy xtol tsiinee nche kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, parnee ktsyeb los demasy meñ. ²¹ Xña lo Dios ni xña lo Jesucrist ni xña lo angly nii kwle Dios, xsanaa tiits re lool parnee kuuñtsyeylo. Kchë lo meñ, kwneew; kwedyoo. ²² Kxobtyoo ñal kik meñ par kak meñ tu xtsiin deelnee karty kuñlo pensar. Jkaaydyoo xtol meñ. Bichee lo tol.

²³ Kidyoo nonsy nis, sink kow xisy viñ, por nanaa nii kety kety xlyaañooyoo.

²⁴ No meñ nii nyoo no xtol antes nii kak kyalxtisy. No gaa meñ nii axte lox chak kyalxtisy lëew chak nyoo. ²⁵ Singo gak kyalbuen nyë nyooow. Lëe kyalbuen nii nyoody kaa chilody nii tugak jkyeetsyo.

6

¹ Kchësy xaa nii psyuuy par kyë tsiin no nii ksoob xaa xtiits xaa nii kwxi xaa, parnee këeenëdy meñ xtiits Dios nii xniladzy no ni xluuy no. ² Nikle xniladzy xaa nii kwxi xaa xtiits Dios, lëdy por ngo nii ksoobty xaa xtiits xaa. Mastre no nii ngui kuñ xaa xtsiin xaa, por tu lo xaa nii xniladzy xtiits Dios kë xaa tsiin.

Cos nii nli non

Kudzy lo meñ nii ³ deelnee tso tu xaa nii kluuy tu cos nii nakty sinak xtiits Jesucrist ⁴ tu xaa nyats nak xaa aan ni tu pe nandy xaa. Tugak no ktilytiits xaa nako sinak tu kyalkits lo xaa. Aan siko lëe kyalmbixladzy, ni tily, ni kotsyetsy chislo. ⁵ Ni xyaldy kaa xtily xaa go pornee no lidy kik xaa ni xnilasty xaa tiitsli, aan xsyak xaa nii schilo kak gan tumi lo xtiits Dios. ⁶ Ni nli gaa rikw meñ nii xniladzy xtiits Dios deelnee kleni meñ nii chap meñ. ⁷ Por ni tu pe byobniidy no lo kislyu re, ni ni tu pe kyooydy no. ⁸ No nii kle no deelnee no pe tyaaw no ni pe tsyakw no. ⁹ Per lëe xaa nii chakladzy kak rikw xekwty xaa. Lëe xaa chak ngbiñ aan lëe xaa xkyëtañ ni lëe xaa xyab lo tol. ¹⁰ Por xkylwlë tumi lëe tol xlyañ. No meñ nii no kchoxso lo xtiits Dios pornee xsyëëbladzy meñ tumi aan mban no tedy meñ go.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹¹ Per lëe lii, bichee lo kchë cos ko por lo Dios ngaboo. Mbëe pañ sinak xñabey Dios, bleni Dios, ni bnildzy xaa, ni pkëstyoo meñ, kyeejtyoo ni ndoladzy kok. ¹² Tsiitsy kwso lo xtiits Dios. Klaadyoo kyalmbañ nii nitylody, por par ngo kwtsyetsy Dioosoo ni por ngo gaa ndaly lo meñ kwneel nii xniladzyoo xtiits Dios. ¹³ Lëe nana, xña lo Dios nii xtee kyalmbañ lo kchësy cos nii no lo kislyu re, ni xña lo Jesucrist nii kwnee xtiits Dios lo Poncio Pilato, lëen xñabey ¹⁴ nii kuuñtsyeyoo kchë nii niyaa lool, ktsëëdylo, parnee kak ntseebtyaa lool. Tugak beeñtsyeyo axte nii kiid Jesucrist stub. ¹⁵ Lëe Dios kwe tse nii kxaal Dios xaa, por lëesy xaa nak Dios ntson nii xñabey, ni lëesy xaa nak rey, ni lëesy xaa nak xaa nii chuñ kyalxtisy. ¹⁶ Tsitsiñdy tse nii kety xaa, lo tu bini no xaa aan ni tu cho chilody kpig, ni ni tu cho karty kan xaa ni kchilody kaa kan meñ xaa. ¡Lëesy xaa xyal jkaa skizh ni kyalwnabey! Singo no nii kako.

¹⁷ Kudzy lo xaa rikw nii kak nyaasty xaa pornee chap xaa cos, por xtiidy cos. Kudzy nii masy Dios sye ksaladzy xaa por lëe Dios xnee kchë cos nii jkiin no. ¹⁸ Kwnabey nii kuñ xaa rikw kyalbuen ni jkady xaa palal nii chap xaa lo meñ nii ni tu pe chapy. ¹⁹ Parnee singo mod lëe xaa kap cos nii nitylody ni lëe xaa jkaa kyalmbañ nii nitylody.

²⁰ Timoteo, ngui gon beeñtsyey nii kwnabey Dios lii, ksaldyoo kchë cuent yox nii pa xkiin dy nii xso xaa nii xsyak nii nyaani. ²¹ Por no meñ nii kwsëëb lo cuent ko pchoxso lo xtiits Dios.

Kakni Dios to dyon.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo Timoteo

¹ Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa, styoo Dios kwlañ pxaal xaa naa parñee kluyaa xtiits Jesucrist nii xnee kyalmbañ. ² Lëen xal kitsy re lool, Timoteo nii nakoo sinak xiñaa. Xñabaa lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii, ni jkëstyoo xaa lii, ni knee xaa tiits nii mbëë kpaño.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

³ Cad nii xtedyaa skizh lo Dios xsaladzyaa lii aan nikle yutsyew nikle gaa kyoolo xñabaa nii kakni xaa lii, tyub styoon chuuñtsyeyaa xtsiñ xaa sinak nii been pxusykooltoo noo. ⁴ Xsaladzyaa worñee biiño, nii lëe no blë aan xsyakaa naaty kyob kan parñee klen stub. ⁵ Por xsaladzyaa nii tyub styool xniladzyoo xtiits Dios. Ni klo gaa xñakooloo Loida ni xñaal Eunice, bniladzyoo aan sootpaa nii wil byaani kyalwniladzy ko.

⁶ Por ngo xñabaa nii ksaanlastyoo xKyalbini Dios nii kwsëëb leñ styool worñee pxobaa ñan kikoo. ⁷ Por bneesty Dios tu kyalbini mban lo no, sink tu kyalbini ndaan bneesty xaa parñee jkëstyoo no meñ ni tso xkyalcheñ no. ⁸ Ktelastyoo tsiñee kchool xfavor xtiits Jesucrist ni ktelastyoo kanoo naa porñee non skiib por xtiits xaa, sink con kyalndaan nii bneesty Dios lool ptee nii wil tedy kyalnë por xtiits xaa nii xteelaa. ⁹ Lëe Dios pteelaa lëe no lo tol parñee kpañ no sinak xñabey xaa. Kwtsyesty xaa lëe no por xkyalbuen no, sink lëe xaa kwtsyetsy lëe no porñee singo kwlaño styoo xaa ni porñee pkëstyoo xaa lëe no chop xaa Jesucrist. Destye nii kwche kislyu xkëstyoo Dios lëe no. ¹⁰ Lëe na nii lëe xaa pxaal Jesucrist biid kteelaa lëe no, lëe xkyalwkëstyoo xaa kok nyoo. Lëe Jesucrist biid knitylo xkyalwnabey kyalkuty aan por xtiits xaa lëe no jkaa kyalmbañ nii nitylody.

¹¹ Lëe Dios psonaa kluyaa xtiits xaa, ni lëe xaa pxaal naa kakaa apostle. ¹² Por ngo xtyeedyaa kyalnë re. Per xtelastyaa por nanaa cho xsaladzyaa. Ni nan nyëen nii lëe xaa kakni naa axte tse nii kiid xaa stub.

¹³ Bluuy kchë nii chanoo kluyaa, ni pañ sinak xñabey xtiits Dios, ni pkëstyoo meñ sinak xkëstyoo Jesucrist no. ¹⁴ Lëe Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no kuñ lii yudar, parñee kuño tsiñ nii bneesty Dios lool.

¹⁵ Nanloo nii lëe kchë xaa nii no nöz Asia psaanladzy naa. Lady kchë xaa go no Figelo ni Hermógenes. ¹⁶ Lëe lëesy Dios dyon kakni meñ lidzy Onesíforo, por ndaly vuilt biid kchooblady xaa styoon aan ptelasty xaa nikxe kon xaa nii lëen no skiib. ¹⁷ Siikñee kwlañ xaa Roma, lëe xaa byub naa aan pxilasty xaa, axte nii ptsil xaa naa. ¹⁸ Xñabaa nii jkëstyoo Dios xaa tse nii lëe Jesucrist kiid stub. Psaladzy gaanoo xaatke been xaa lëe no yudar leñ kyedzy Efeso.

2

Xaa nii nli chuñ xtsiñ Dios

¹ Lëe lii, xiñ, tsiitsy kwso lo tiits nii bneesty Jesucrist lool. ² Kchësy nii konoo bluyaa lo meñ, bluuyo lo xaa nii xyeño nii schilo kluuyo lo meñ nii karty kono. ³ Wil kwte kyalnë, kwxaak nii tu soldad nii xsoob xtiits Jesucrist nakoo. ⁴ Chilody gon kuñ soldad stu tsiñ. No nii kuuñ ksak xaa xaa nii xñabey lo xaa. ⁵ Singo gak xaa nii chi tu lo wkity kuñdy xaa gan deelñee kijty xaa sinak nonguiál kity xaa. ⁶ Nikle gaa xaa nii xkyë kon no nii klo xaa jkaa nii xyal xaa tsi lëe kwlaap kak. ⁷ Tugak kuni nii niyaa kikoo, aan lëe Dios ksaabini kikoo parñee kyeñlo. ⁸ Psaladzy nii bikche kpañ Jesucrist ni psaladzy nii lo xtiit rey David sëed xaa. Kchë ngo xñen lo meñ. ⁹ Aan por tiits ko xtyeedyaa kyalnë, ni këtuun si xkyëtuu tu xaa mal. Per lëdy wi xtiits Dios gon këtuu. ¹⁰ Por kchë xaa nii kwle Dios xekwaa kyalnë re parñee telaa xaa lo tol ni jkaa xaa kyalmbañ nii kneesty Jesucrist:

¹¹ Nli nii deelñee kety no porñee xniladzy no xtiits xaa, lëe no kyoo lo xaa,

¹² ni deelñee kxekw no lo kyalnë, lëe no kñabey ksa no xaa, ni deelñee jka no xaa, lëe xaa jka lëe no.

¹³ Deelñee kuuñdy no cumplir xtiits no, lëe xaa si suñ xaaw cumplir, por chilody jka xaa lëe xaa.

¹⁴ Beeñ ksaladzy meñ ni kwnab lo meñ nii ktilytiistre meñ por cualquier cos por pa xkiiñdy wtilytiits ko. Xaktyee xkëetaño meñ. ¹⁵ Tyub styool bluuy xtiits Dios. Tu xaa nii nli xkyë tsiñ kok parñee tsody penak kteladzyoo lo Dios. ¹⁶ Kñeedyoo kchë tiits yox nii so xnëzty ni pa xkiiñdy, por kchë meñ nii xñee tiits ko xyab lo tol. ¹⁷ Nak xtiits meñ go sinak cangren. Tiits ko xñee Himeneo ni Fileto. ¹⁸ Lëe xaa pchooxso lo xtiits Dios aan xñee xaa nii lëe Dios beeñ kpañle meñ kuty aan no kik meñ xkan. ¹⁹ Per nak meñ nii xnildadzy xtiits Dios gon sinak tu xcimient yu, aan lo cimient ko xñee nii xyuumbey Dios meñ nii ngab lo xaa, ni kchësy kaa meñ nii ngab lo Dios no nii kpichee lo tol.

²⁰ Tu leñ yu ngol gon, lëdy xaktyee cos or ni cos plat no, sink wi cos yag ni cos psiñ no. Now xkiiñdy palsy no gaaw palsy xkiiñ. ²¹ Parñee jkiiñ no tu laa precisy lo Dios, no nii ksaan no tol parñee kak nyë no, singo mod lëe no kuuñtsyey kchëlo cos buen.

²² Lëe lii, bichee lo kchë tol nii chuuñtsyey xaa yeeñ, aan pañ sinak xñabey Dios, bnildadzy xtiits xaa, pkëstyoo meñ ni mbëe pañ ksal meñ nii xnildadzy xtiits xaa. ²³ Ksaldyoo kchë wtilytiits yox nii so xnëzty por xaktyee chuuñ ktilyo meñ. ²⁴ Aan tu xaa nii xkyë xtsiñ Dios gon nody nii kyëno xaa lo tily, sink no nii buen kak xaa lo kchë meñ, ni no nii ligier kak xaa par kluuy xaa xtiits Dios, ni no nii kap xaa paciensy ²⁵ ni no nii ngui kñee xaa lo meñ nii chondy tiits. No nii kñab xaa nii kpikche styoo meñ go lo Dios tsiin kyuumbey meñ go tiitsli, ²⁶ parñee kte xkaal meñ go ni telaa meñ go lo xitramp xaatox, por nguëttuu xaatox meñ go parñee kuñ meñ go nii chakladzy xaa.

3

Tsi lëe kislyu mer nitylo

¹ No nii kaknanoo nii tsiñee lëe kislyu mer nitylo lëe kyalnë tso. ² Lëe meñ kyak nyats, lyaadzy tumisy tso meñ, ni lëe meñ kak mbixladzy. Lëe meñ kñee në Dios, ksaldy meñ xtiits xaa ni ksaldy meñ pxosy ni ksakty styoo meñ. ³ Jkëstyoody meñ, lëe meñ kyëktpo tiits kizh, kkekwy meñ, lëe meñ kuñ tol, lëe meñ kyak ntseeb aan kyody cos buen styoo meñ. ⁴ Lëe meñ kyak niladzy, ktsyebty meñ, lëe meñ kyak nyaa. Nii xyo styoo meñ kuñ meñ, kuñdy meñ nii xyo styoo Dios. ⁵ Lëe meñ jkëelo nii xnildadzy meñ xtiits Dios, per lëe kchë xtol meñ kluuy nii nlidy xñee meñ.

Jkaaldyoo kchë meñ go. ⁶ Por lo meñ go ngab kchë xaa nii chi yu por yu aan xkëeti xaa kchë kwnaa mban nii tolsye sini kik. ⁷ Tugak no me wseedy, per iip xyaldy kyeñ me xtiitsli Dios. ⁸ Sinakak bruj nii lë Janes ni Jambres nii kwsonlë lo Moisés nak xaa go, xsyonlë xaa lo tiitsli. No lidy kik xaa, lëe xaa pchooxso lo xtiits Dios. ⁹ Per xtsedy ktiyy xaa, por lëe meñ kyeñ nii nyaanidy xaa, sinak nii ptsyoolak chop bruj nii kwsonlë lo Moisés ktsyool xaa.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

¹⁰ Per lii chanaa nii mbëe sinaloo nii bluyaa lool, nanoo xa mbaña, nii no kikka, ni xnildadzyaa Dios, ni chaapaa paciensy, ni xkëstyoon meñ, ni nanoo xa xekwaa lo kyalnë. ¹¹ Nanoo xa kwënlaag meñ naa, ni nanoo xa ptsyoolaa kyalnë leñ kyedzy Antioquia, ni Iconio ni Listra. Per lëe Dios pteelaa naa. ¹² Nli xñen nii lëe kchë xaa nii chakladzy jkab lo Crist tedy kyalnë. ¹³ Per lëe xaa mal ni xaa wnee xuuy, ksaandy xaa xtol xaa, sink tugak lëe xaa jkëeti meñ ni tugak lëe xaa kyëti xaly.

¹⁴ Lëe lii tsiitsy kwso lo xtiits Dios nii pseedyoo ni xnildadzyoo por nanoo cho bluuyo lool. ¹⁵ Psaladzy nii destye nii nakoo xaa wiñ xyuumbeyoo kitsy nii kë xtiits Dios. Lëew xñee nii lëe Dios kteelaa lii deelñee knildadzyoo xtiits Jesucrist. ¹⁶ Lëe Dios psaabini kik xaa nii pkëe xtiits xaa, aan xkiiño par kuuñ kseedyoo meñ, ni par këntseebo lo meñ, ni par ktikchew styoo meñ ni këkluyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios. ¹⁷ Xluuyo xa kuuñtsyey meñ kchëlo cos buen nii xyo styoo Dios.

4

¹ Lëe nana xña lo Dios ni xña lo Jesucrist nii kiidnabey lo meñ mbañ ni lo meñ kuty, lëen xñab ² nii kluuyoo xtiits Dios lo meñ, ni kñeel lo meñ tsiñee kteedyo tiits ni nikle gaa kteejtyo tiits kwnee. Pkostyoo meñ ni kwëntseeb tsiñee ko meñ falt, ni pchooblady styoo meñ, ni kop paciensy tsiñee kuuñ kseedyoo meñ. ³ Porque sitsiñ tse nii kaklastre meñ kon xtiits Dios. Sink lëe meñ kyub tubtsoon maestre parñee kluuy maestre nii kakladzy meñ. ⁴ Lëe meñ ksaanladzy xtiits Dios aan lëe meñ kniladzy kchë cuent nii pa xkiiñdy. ⁵ Per lëe lii tugak kwlooli kikoo, pxekw tedyoo kyalnë, tugak kwëkluyoo xtiits Dios nii xteelaa. Ngui beñ xtsiiñoo.

⁶ Na lëen merle kpi lo kislyu re, lëen kety par kuuñ ksakaa Dios. ⁷ Tsiitsy kwson lo xtiits Dios, byaalaa tsiñ nii bneetsy xaa lon, ni pxekwaa pchooxsodyaa lo xtiits xaa. ⁸ Lëen jka premio nii kneetsy Jesucrist tse nii lëe xaa kiid kuñ kyalxtisy. Ni lëdy nonsy lon kneetsy xaaw, sink wi lo kchësy meñ nii këmbës kiid xaa stub ktee xaaw.

Nii xñab Pable lo Timoteo

⁹ Ptee nii kyob kiid tedyoo lon. ¹⁰ Por lëe Demas sey Tesalónica, lëe xaa psaan naa por mastre xyo cos lo kislyu re styoo xaa. Lëe Crescente na pxalaa si nëz xtañ meñ Galacia, lëe Tito na pxalaa si nëz xtañ meñ Dalmacia. ¹¹ Xaktyee Lucas so lon nu. Byub Marcos aan kol tē chop to, por skiiñ xaa lon nu. ¹² Lëe Tíquico pxalaa si Efeso. ¹³ Tsiñee kiidoo, kwte lidzy Carpo nii no leñ kyedzy Troas, aan tēni xkaxkemaanaa nii byaan lidzy xaa ni xlibraa, per mastre precisy nii kiidnil kitsy nii psanaa.

¹⁴ Tir noyak yox Alejandro nii chuuñ xtsiiñ kiib lon, per lëe Dios ksaksi xaa por kchë nii beñ xaa. ¹⁵ Kop cuent lo xaa, porque tir xñeenë xaa xtiits Dios nii xluuy no.

¹⁶ Worñee klootyee kwtsyetsy xtisy naa, ni tu cho kwsënaldy ncho xfavoraa. Kchësy xaa psaan naa. Xñabaa nii kuñdy Dios cuent nii beñtsyey xaa. ¹⁷ Per lëe Dios beñ naa yudar ni bneetsy kyalndaan lon kwnen xtiits xaa ni beñaa nii pkëetyag xaa sitrew. Lëe Dios pteelaa naa kwxaakaa nii chuw mëetsy kwlii xaa naa. ¹⁸ Lëe Dios kteelaa naa kchëlo cos mal, ni lëe xaa kap cuidad naa tsiin kyan laañee xñabey xaa. ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo xaa! Singo no nii kako.

¹⁹ Xkëëptyuuxaa Prisca ni Aquila, ni meñ lidzy Onesíforo. ²⁰ Lëe Erasto byaan leñ kyedzy Corinto, lëe Tróximo na psanaa leñ kyedzy Mileto por lëe xaa xsyaknë. ²¹ Ptee nii kiidoo antes nii kislo nal. Xkëëptyuux Eubulo lii, ni Pudente, ni Lino, ni Claudia, ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nche nu.

²² Lëe lëesy Jesucrist dyon kakni lii ni lëe lëesy Dios ksaabini kik to.

Kitsy nii pxaal Pable lo Tito

¹ Naa nak Pable, xtsiĩn Dios xkyen, xapostle Jesucrist nakaa. Lëe Dios pxaal naa kluyaa xtiits xaa lo meñ nii kwle xaa, parñee kaknan meñ nii lëe xtiits xaa xñee nii ² lëe no jka tu kyalmbañ nii nitylody. Por destye worñee karty kwe kislyu kwnee Dios nii lëe xaa knee kyalmbañ go aan xkëetidy xaa. ³ Lëe nana, nii lëe tse kutsiĩn, lëe Tat Tios nii pteelaa lëe no lo tol pxaal naa kluyaa xtiits xaa. ⁴ Lëen xal kitsy re lool, Tito. Xiñaa nakoo por chop no xniladzy xtiits Dios. Xñabaa lo Dios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii ni knee xaa tiits nii mbëe tsol.

Lëe Tito kso xaa nii kñabey

⁵ Lëen psan lii lo kislyu wiñ nii lëe Creta parñee kso xnëezoo kchë cos nii karty kso xnëz, ni parñee kchë kyedzy nii tedyoo ksool xaa kol nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, psaladzy kchë nii kwnabeyaa lii. ⁶ Deelñee ksool tu xaa kol, no nii kyuboo tu xaa nii ngui mbañ, parñee tsody pe jkëeki meñ xaa. No nii kyuboo tu xaa nii tugak kwnaa chap, wi xiñ xaa no nii kniladzy xtiits Dios ni no nii ksoob xiñ xaa tiits. ⁷ Xtsiĩn Dios gon xkyë xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por ngo nii kpañ xaa sinak xñabey Dios, ni no nii kon xaa tiits, ni nody nii kak ntseetsy xaa. Nody nii kyë xaa kunip, ni nody nii kyëno xaa lo tily, ni nody nii tsini xcuent tumi kik xaa. ⁸ No nii ktee xaa lidzy xaa kwës meñ, tu xaa nii chuñ buen kak xaa, ni xaa nii no xkyalcheñ, ni tu xaa nii xtsiĩnsye Dios chuñ. ⁹ No nii tsiitsy so xaa lo xtiits Dios parñee kchooblady xaa styoo meñ ni jko xaa styoo meñ nii xñeenë xtiits Dios.

¹⁰ Por ndaly xaa nii chondy tiits no. Xñee xaa nii no tsobey meñ. Nonsyke cos nii pa xkiĩndy xñee xaa aan xkëeti xaa meñ. ¹¹ No nii ktse no chuw kchë xaa go, porque xkëetañ xaa meñ. No wor axte tub yu meñ xkëetañ xaa, porñee xluuy xaa cos nii nongualdy parñee kwii xaa tumi.

¹² Misme gak tu xaa chak nii no Creta chëb tu vuelte: “Wnee xuuy meñ Creta, ni nak meñ Creta sinak chol ma tañ, chawcho meñ Creta aan xtsyaab meñ Creta kyë tsiĩn.” ¹³ Aan nli gaa singo nak meñ Creta. Por ngo, kwëntseeb parñee tsiitsy so meñ lo xtiits Dios, ¹⁴ ni parñee ksaldy meñ kchë cuent nii xso meñ Israel, ni ksaldy meñ nii xñabey xaa nii pchooxso lo xtiits Dios.

¹⁵ Nody cos peedy lo xaa nii tubli no kik, per par xaa nii xnilasty xtiits Dios ni no lidy kik kchësy cos xsyak xaa nii peedyo, por axte xkyalcheñ xaa nyëdy. ¹⁶ Xñee xaa nii xniladzy xaa xtiits Dios, per chuuñtsyedy xaa nii xyo styoo Dios, mbixladzy xaa ni xsoobty xaa tiits, lëdy xaa nii kuñ tu kyalbuen nak xaa.

2

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹ Per lëe lii, tsiñee kñeel, xtiits sye Dios kwnee. ² Kwnee lo xaa kol parñee nsaaksye kak xaa no nii ksal meñ xaa ni no nii tso xkyalcheñ xaa ni no nii mbëe kniladzy xaa Dios, ni no nii jkëstyoo xaa meñ ni no nii kxekw xaa te xaa kyalnë. ³ Singo gak kchë kwnaa kol no nii ksal meñ me, ktopty me tiits kizh, ni susty me. No nii kpañ me sinak xñabey Dios, ⁴ parñee kluuy me lo kwnaa yeeñ xa jkëstyoo kwnaa yeeñ tsiil, ni xa jkëstyoo kwnaa yeeñ xiñ, ⁵ ni kluuy me xa tso xkyalcheñ kwnaa yeeñ, parñee tsody xtol kwnaa yeeñ, ni kluuy me xa kan kwnaa yeeñ lidzy. No nii buen kak kwnaa yeeñ ni ksoob kwnaa yeeñ xtiits tsiil, parñee kteejty no tiits kñeenë meñ xtiits Dios.

⁶ Singo gak kwnee lo kchë xaa yeeñ parñee tso xkyalcheñ xaa, ⁷ yuuboo bluuy xa kpañ xaa. Tsiñee kñeel lo xaa tubli psë lo xtiitsoo parñee kan xaa nii xkijtyoo. ⁸ Ngui psë lo xtiitsoo tsiin ni tu pe kliskidy meñ lool. Singo mod lëe xaa nii xlëe lo no kteladzy aan tsody xa kñeenë xaa lëe no.

⁹ Kwnee lo xaa nii psyuuy parñee ksoob xaa xtiits xaa nii kwxii xaa, kudzy nii kak ndoladzy xaa ni ktikchedy xaa tiits. ¹⁰ Kudzy nii kwandy xaa, sink ngui kak xmod xaa, parñee kchësy meñ kan nii buen xaa porñee xniladzy xaa xtiits Dios nii pteelaa lëe no lo tol.

¹¹ Por xkyaalsaak Dios lëe Jesucrist biid kteelaa kchësy meñ lo tol. ¹² Por ngo no nii ksaan no kchë cos mal ni kchë tol nii chak lo kislyu, no nii kpañ no sinak xñabey Dios ni no nii ksoob no xtiits xaa. ¹³ No nii kyëmbëes no nii kiid xDios no Jesucrist nii pteelaa lëe no lo tol. ¹⁴ Lëe xaa kuty parñee ktsily xaa lo kchë xtol no, tsiin jkab no lo xaa ni kuuñ no kyalbuen.

¹⁵ Kchë nrii no nii kluuyoo lo meñ. Pchoobladzy styoo meñ ni ntseeb kwnee lo meñ. Ktejtyoo tiits nii ksyablyu meño.

3

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹ Beeñ ksaladzy meñ nii no nii ksoob meñ xtiits xtisy ni xtiits kchë xaa nii xñabey, ni tsoxko meñ kuñ meñ kyalbuen. ² Kudzy nii kñeenëdy meñ xcombañer, ni kudzy nii kak ndoladzy meñ lo kchë xcombañer meñ.

³ Por nikle lëe no klo nguey no, psoobty no xtiits Dios. Kwëtañ no ni beeñtsyey no kchë clasy cos mal ni kokniladzy no ni ptiilyni no meñ ni ptiilyni gaa meñ no. ⁴ Per kutsiñ tse nii lëe Dios pxaal xkyaalsaak ni xkylwkëstyoo lo kchë meñ nii nche lo kislyu, ⁵ aan lëe xaa pteelaa lëe no porñee pkëstyoo xaa lëe no, lëdy porñee beeñtsyey no cos buen. Lëe Dios beeñ jkab lëe no worñee kwchobnis no ni lëe xKyalbini Ntson xaa bneetsy kyalmbañ kub lo no. ⁶ Porñee bniladzy no xtiits Jesucrist lëe xaa bneetsy xKyalbini Ntson xaa lo no. ⁷ Por xkyaalsaak xaa lëe xaa pteelaa lëe no lo tol parñee jkaa no kyalmbañ nii nitylody nii kneetsy xaa.

⁸ Nli kchë nii xñen lool. Por ngo chakladzyaa nii chop kyon vuelt kñeelo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios tsiin tsoxko meñ kuñ meñ cos buen. Kchë nrii nongual kuñ meñ por xkiiño. ⁹ Per sëëbtyoo lo wtilytiits nii so xnëzty, ksaldyoo kchë cuent nii xseety dyon xa kwtedy meñkoltoo, ni sëëbtyoo lo xtily meñ nii xtilytiits dyon xa nak xley Moisés. Por pa xkiiñdy kchë wtilytiits ko, so xnëztyo.

¹⁰ Deelñee no tu xaa nii chuñ meñ nii xniladzy xtiits Dios chop tiy, kwëntseeb lo xaa tu vuelt o chop kaa vuelt, aan deelñee ksaldy xaa lii, psonëz xaa. ¹¹ Por misme xtol xaa xluuy nii sinidre xtiits Dios kik xaa.

¹² Lëen kxal Artemas o Tíquico kiid tedy lool tsiñee klyañche xaa ptee nii kiid tedyoo lon Nicópolis, porque lëen kwlokyeñ nii siko teedyaa mëe nal. ¹³ Beeñ Apolos ni Zenas nii xseedy ley yudar axte laañee kteedyo tiits lool parñee ni tu pe kakty falt lo xaa nëz. ¹⁴ No nii kseedy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kuñ yudar tsiñee no tu lyaadzy, parñee kyeñ meñ nii no laa jkiiñ meñ.

¹⁵ Kchësy xaa nii nche lon nu xkëëptyux lii. Pkëëptyux kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios nii nche ske. Lëe lëesy Dios dyon kakni lëe do.

Kitsy nii pxaal Pable lo Filemón

¹ Naa nak Pable, skiib non porñee xluuyaa xtiits Jesucrist. Chopaa betsy no Timoteo xal kitsy re lool Filemón nii nakoo xcombañer noo lo tsiin. ² Lool ni lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa liidzyoo xal noow, ni lo psyañ no Apia ni lo Arquipo. Wi xaa xkyë tsiin Dios. ³ Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkylwkëstyoo Filemón

⁴ Tugak gon Filemón xtedyaa skizh lo Dios por lii tsiñee chutiitsnin xaa, ⁵ por chonaa nii tyub styool xniladzyoo xtiits Jesucrist ni xkëstyool meñ nii ngab lo Dios. ⁶ Xñabaa lo Dios nii tsiñee kluuyoo xtiits Jesucrist lo meñ, kyeñ meñ xa nak kchë kyalnsaak nii xneetsy Jesucrist lo no. ⁷ Xlen por kyalwkëstyoo nii no leñ styool, por lii xchooblady styoo meñ nii xniladzy.

Lëë Pable xñab tu favor lo Filemón

⁸ Schilo kñabeyaa pe cos kuuñtsyeyoo, por xapostle Crist nakaa. ⁹ Per kñabeydyaa lii, sink ngui mod kñen lool, por xkëstyoon lii. Naa nak Pable, koolaa. Lëen no skiib por xtiits Jesucrist. ¹⁰ Lëen xñab tu favor lool par Onésimo. Nak xaa sinak xiñaa leñ skiib nu.

¹¹ Tu xaa nii pa pkiindy lool kok Onésimo klo, per lëë na xkiiñ xaa lool ni lon. ¹² Lëë xaa xalaa lool stub. Pkaaxcuent xaa. Tyub styoon xkëstyoon xaa. ¹³ Xtee gaanaa nii kyaan xaa lon parñee kuñ xaa naa yudar xcuentoo mentre non skiib por xtiits Jesucrist. ¹⁴ Per chaklastyaa kuuñtsyeyaa nii no kikaa sin xtiitspeyoo parñee kuñxoodyoo favor nii xñabaa, sink kuñlo porñee xlyañ styool. ¹⁵ Neñdy pxooñ Onésimo lool xisy parñee na nii lëë xaa siid stub, kxooñtre xaa. ¹⁶ Saktroo xaa sinak chol xaa nii xkyë tsiin lool, sink kwxaak xaa sinak nii nyak xaa betsy no. Xkëstyoon xaa, per lëë lii mastre jkëstyool xaa, por lëë xaa kyë tsiin lool ni por lëë xaa xniladzy xtiits Jesucrist.

¹⁷ Singo tsigo busy deelñee xsyakoo nii xcombañeroo naa, pkaaxcuent xaa sinak nii nyako naa. ¹⁸ Deelñee psaksi xaa lii o nsëeb kaa xaa tu cos, beeño cobraly lon. ¹⁹ Paablaa, yuub ñan xkën nrii. Naa kizho, per psaladzy gaanoo nii singosy bluyaa xtiits Dios lool. ²⁰ Beeñ favor go lon, beetsy. Pchooblady styoon, por betsy no por xtiits Crist.

²¹ Lëen xal kitsy re lool por nanaa nii suuñtsyeyoo nii xñabaa ni ntsiibre gaa nii kuuñtsyeyoo. ²² Pxixkwaa laañee kwësaa, por xyeenpaa nii lëë Dios ktikche lo xtiits to aan lëë xaa knee tiits kyely teedyaa lo do.

²³ Xkëëptyux Epafraas lii. Chopaa xaa no skiib por xtiits Jesucrist. ²⁴ Ni xkëëptyux Marcos lii, ni Aristarco, ni Demas ni Lucas. Lëë xaa chuñ naa yudar lo tsiin.

²⁵ Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii kwë lo meñ Israel

Lëë Dios pxaal xiñ biidnee lo meñ

¹ Tiemp, ndaly vuelt ni ndaly mod kwnee Dios lo pxusykoltoo no worñee pxaal xaa profet. ² Lëë natiemp lëë Dios pxaal xiñ sëednee lo no. Por lëë xaa psaa Dios kislyu ni lëë gaa xaa byaani kchë nii psaa Dios. ³ Lëë xaa nak xkylantson Dios ni sinakpee Dios nak xaa. Con xtiits sye xaa xñabey xaa kchë nii no lo kislyu. Loxsye ptsily xaa xtól no lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli.

Mastre non Xiñ Dios lo angly

⁴ Mastre non Xiñ Dios lo angly, por mastre nroob kyalwnabey nii kwaa xaa que nii kwaa angly. ⁵ Por ni tu lo angly karty këb Dios:

Xiñaa nakoo,
naa bnetsy kyalmbañ lool natse.

Ni karty kaa këb Dios lo angly nii lëë Dios kak pxosy angly, ni karty këb xaa nii lëë angly kak xiñ xaa.

⁶ Per tsiñee lëë Dios pxaal xiñ lo kislyu, chëb xaa:
No nii kchësy xangly Dios ksoxib lo xiñ xaa.

⁷ Lëë tsiñee xseety xaa angly, xñee xaa:
Nak xangly Dios sinak me, ni nak xaa nii xkyë tsiñ lo xaa sinak bëly.

⁸ Per tsiñee lëë xiñ xaa chakyety, xñee xaa:

Iip kyaldy xkylwnabeyoo, Dios,
tu xaa nii chuñ kyalxtisy nakoo.

⁹ Pkëstyool kyalbuen ni pixladzyoo kyalmal.

Por ngo nii lëë Dios kwle lii ni mastre nroob kyalwle nii bneetsy Dios lool que nii pteedy xaa lo xcombañeroo.

¹⁰ Ni lëë gak Dios xñee:

Lii psaa kislyu ni lii psaa kpaas destye klo.

¹¹ Stedy kchë cos,

per lii tejtyoo.

Kchësy cos kozh si chozh ladx,

¹² aan lëëw kxeechoo si xyeech ladx, ni lëëw ktsëel si xtsyëe ladx.

Per lëë lii ktsyëedyoo ni iip kejtyoo.

¹³ Ni tu lo angly karty këb Dios:

Kwsob kwín nëzli,

axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëe lool.

¹⁴ Kyalbini nii xkyë tsiñ lo Dios nak angly. Lëë Dios xaal angly par kuñ xaa yudar meñ nii telaa lo tol.

2

Nody nii ksaanladzy no xtiits Dios

¹ No nii tyon no xa nak tiits nii pkëetyag no parñee kchosody styoo no. ² Tiitsli biidni angly lo pxusykoltoo no tiemp, aan kchësy meñ nii psoobty tiits ko kwte castigw. ³ ¿Lëë no tsigo, xa lëe nii tyee laa no deelñee ksaanladzy no xtiits Dios nii xteelaa?, con yuub Jesucrist biidniw, aan lëë xaa nii biño xñee nii nliw. ⁴ Ni misme gaa Dios bluuy nii nli kchë tiits ko worñee beeñsyey xaa kyalntson ni milagre, ni lëë xaa bnee Kyalbini Ntson lo no según kwlañ styoo xaa.

Sinak meñ kok Jesús

⁵ Psody Dios angly par kñabey angly lo kislyu nii nare kwe nii xsetyaa lo do. ⁶ Al contrario, leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:

¿Cho nak mguiy parñee ksaladzyoo mguiy?

¿Ni cho nak xiñ mguiy parñee ksaloo xaa?

⁷ Psyablyul mguiy lo angly xisy wiñ,

per lëe xaa blisklaal, aan lëel ptee tiitspey lo xaa parñee kñabey xaa lo kchë cos nii psaal.

⁸ Kchë cos pkol ña xaa.

Ni tu cos byaaldy. Kchësyo kwo ña xaa. Per xtyon no natiemp nii lëdy kchë cos no ña xaa. ⁹ Ndon no nii lëe Dios psyablyu Jesús lo angly xisy wiñ. Aan por xkyalnsaak Dios lëe xaa kuty por lëe no porñee xkëstyoo Dios no. Lëe na lëe Dios blisklaa xaa por kyalkuty ko.

¹⁰ Par Dios no kchësyo cos ni por Dios kwoyaaw. Chakladzy xaa nii ndaly meñ tso laañee xñabey xaa. Por ngo nii lëe Jesucrist kwte kyalnë parñee ktsily xaa xtol meñ. ¹¹ Kchë no siñee ptsily Jesús xtol no, tugak nak no ksa no xaa, ni tugak kaa pxosy no. Por ngo xtelasty Jesús tsiñee xñee xaa lo no beetsy, ¹² ni lëe gak Jesús xñee lo Dios:

Lëen kluy xtiitsoo lo betsyaa,

ni lëen kol lay lool laañee xkaal lsa meñ.

¹³ Lëe gak Jesús xñee:

Dios sye ksaladzyaa.

Lëe stub lugar xñee xaa:

Lëen so lo meñ nii bneetsy Dios lon.

¹⁴ Sinak nii kë pëel meñ ni no meñ cheñ, kwë pëel Jesús ni kwoy xaa cheñ. Aan lëe xaa kuty parñee ksyablyu xaa xaatox nii xñabey lo kyalkuty. ¹⁵ Singo mod lëe xaa pteelaa kchë meñ nii tugak no xtseb kyalkuty. ¹⁶ Biiyty Jesús par kuñ xaa angly yudar, sink lëe xaa biid par kuñ xaa meñ nii ngab lo xtiy Abraham yudar. ¹⁷ Por ngo nii kok xaa sinakpee meñ, parñee kak xaa tu pxosy ndoladzy nii xsoob xtiits Dios, tsiin ktsily xaa xtol kchësyo meñ. ¹⁸ Kwte xaa kyalnë worñee pkaal xaatox xaa. Por ngo nii schilo kuñ xaa yudar meñ nii xkaal xaatox.

3

Mastre non Jesús lo Moisés

¹ Beetsy, lëe do pchooxaal par jkiin do lo Dios. Tugak kol ksaladzy Jesús, por lëe Dios pxaal xaa parñee kak xaa pxosy nii kuñ lëe no yudar parñee kniladzy no xtiits Dios.

² Tugak psoob Jesús xtiits Dios sinak nii psoob Moiséso. ³ Per mastre non Jesús lo Moisés. Nako sinak tu xaa nii xsa yu. Mastre non xaa lo yu. ⁴ No xaa nii xsa yu, per lëe Dios xsa kchë kchësyo cos nii no. ⁵ Mbëe psoob Moisés xtiits Dios. Kop cuidad Moisés meñ nii ngab lo Dios ni kwnee xaa nii beeñtsyey Dios despuesy. ⁶ Per lëe Crist, Xiñ Dios nak xaa. Chap cuidad xaa lëe no, por nak no sinak lidzy Dios deelñee kchosody no lo xtiits Dios.

Wxiladzy nii xnee Dios

⁷ Por ngo gaa nii xñee Kyalbini Ntson leñ xkitsy Dios:

Deelñee xkëetyag to xtiits Dios natse,

⁸ kuuñ jkyeesty to styoo do sinak beeñtsyey meñ nii beeñ Dios preb worñee sitedy meñ tañ pidzy.

⁹ Siko pkaal pxusykoltoo do naa,

nikxe nii kon pxusykoltoo do kyalntson nii beeñtsyeyaa choow iz.

¹⁰ Por ngo nii lëen blëe lo pxusykoltoo do

aan chëpaa: “Tugak këtañ xaa.

Chaklasty xaa tso xaa xnëzaa.”

¹¹ Blëen lo xaa,

aan chëpaa nii ktsiindy xaa laañee kxiladzy xaa.

¹² Beetsy, kol kap cuent tsiin tsody cos mal leñ styoo do, parñee kchosody to lo xtiits Dios. ¹³ Kol kchooblady styoo xcombañer do ksatyee tse, lëe ka bii xtedyo tiits, parñee kyëtidy to ni kyabty to lo tol. ¹⁴ Por deelñee kchosody no lo xtiits Crist axte tse nii lëe no kety, skaa no nii jkaa Crist.

¹⁵ Kol kuy gaanoo nii xñee xkitsy Dios:

Deelñee jkëëtyag to xtiits Dios natse,
kuañ jkyesty to styoo do sinak beeñtsyey meñ nii pkaal Dios.

¹⁶ ¿Cho pkëëtyag xtiits Dios dyon aan loxsye ngo beeñ klëë Dios? ¿Pe lëdy nayak kchë meñ nii kwlii Moisés Egiptow? ¹⁷ ¿Ni cho lo blëë gaa Dios choow iz? ¿Pe lëdy nayak blëë xaa lo meñ nii kwloo tol? Aan kchë meñ go kuty tañ pidzy. ¹⁸ ¿Ni cho lo chëb Dios: “Ktsiñdy to laañee kxiladzy to”? ¿Pe lëdy nayak lo meñ nii psoobty xtiits xaaw? ¹⁹ Ni nli gaa nii ptsiñdy meñ go, porñee bnilasty meñ go xtiits Dios.

4

¹ Nikxe nii byaan tiits nii lëë no syëëb laañee knee Dios kyalwxiladzy lo no, kol tsoo ktsyeb no, por toontlaa sëëbty tu do. ² Por sinak nii biidak xtiits Dios nii xteelaa lo meñ go, sëëdo lo no, per pkiñdyo lo meñ go, porñee bnilasty meñ go. ³ Per lëë no nii bniladzy no xtiits Dios, lëë no jkaa kyalwxiladzy nii xseety Dios, tsiñee xñee xaa: Por ngo blëen aan chëpaa nii ktsiñdy meñ go laañee kxiladzy meñ go.

Ni lëëw na, destye tse nii lox psaa Dios kislyu, lëë xtsiñ xaa byal. ⁴ Por leñ kitsyak nii kë xtiits Dios xñee nii tse nii kwloxo kadzy kpidz lëë Dios pxiladzy lo tsiñ. ⁵ Aan leñ kitsy ko gak xñee nii chëb Dios:

Ktsiñdy meñ laañee kxiladzy meñ.

⁶ Per ndaly meñ bii chak falt jkaa kyalwxiladzy nii ktee Dios. Per jkaady meñ nii klo pkëëtyag xtiits Dios, porñee psoobty meñ go tiits. ⁷ Por ngo nii lëë Dios psoo stu tse, aan natse nak tse go. Por misme Dios kweene lo David tsiñee pkëë David sinrii:

Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios natse,

kuañ jkyesty to styoo do.

⁸ Deelñee ndee Josué laañee nxiladzy meñ Israel, nseejty Dios nii lëë xaa kso stu tse nii jkaa meñ kyalwxiladzy. ⁹ Nare tsiigo busy kxaal Dios kyalwxiladzy lo meñ nii ngab lo xaa. ¹⁰ Por kchë meñ nii ktsiñ laañee ktee Dios kyalwxiladzy kxiladzy lo xtsiñ sinak nii pxiladzy Dios. ¹¹ No nii tsiigo busy tsooxko no ktsiñ no laañee kxiladzy no, por toontlaa tso meñ nii ktsyool si ptsyool meñ nii bnilasty.

¹² Porque mbañ xtiits Dios ni xñabeyo. Mastre ndoxo que lo spad, ni nxity xsyëëbo leñ xkylmbañ no tsiin kak nyoo nii xsya styoo no ni nii no kik no. ¹³ Chilody jkyeetsy ni tu cos lo Dios. Kchësyo chan xaa aan lo xaa ktee no cuent.

Lëë Jesús nak pxosy nii mastre non

¹⁴ Lëë Jesús nak Xiñ Dios ni lëë xaa nak xipxosy no, por lëë xaa kwsëëb laañee xñabey Dios. Por ngo nody nii ksaan no xtiits xaa. ¹⁵ Por lëë xipxosy no jkëstyoo lëë no por xkylmban no, por pkaal xaatox xaa sinak nii xkaal xaatox no, per beeñdy xaa tol. ¹⁶ Nder confians kol tsoo kpig no lo Tat Tios nii xkëstyoo lëë no, tsiin kuñ xaa lëë no yudar tsiñee no no kyalnë.

5

¹ Lady meñ xpee pxosy nii mastre non parñee këee xaa xcuent meñ lo Dios, ni parñee kokon xaa cos lo Dios, ni kuty xaa ma nii tsokon par xtol meñ. ² Aan como wi pxosy xtye lo tol, chap xaa paciensy lo meñ nguey ni lo meñ nii këtañ. ³ Ni wi gaa por xtol xaa xkokon xaa cos, sinak nii xkokon xaaw por xtol meñ. ⁴ Ni tu cho chilody kak pxosy nii mastre non singosy, por yuub Dios xkwetsy xaa nii kako sinak nii kwtsyetsy xaa Aarón. ⁵ Aan singo gaa ptsyool Crist. Lëdy xaly gaa xaa kok pxosy nii mastre non, sink lëë Dios ptee tsiñ go lo xaa, por yuub Dios chëb:

Lii nak xiñaa.

Naa bne kyalmbañ lool natse.

⁶ Lëë gak Dios chëb stub lugar:

Lii kak pxosy tugak,

sinak nii kok Melquisedeco.

⁷ Worñee biid Crist lo kislyu, nguiedzy kwnee xaa ni axte biiñ xaa lo Dios, kwnab xaa nii ndeelaa Dios xaa lo kyalkuty. Aan biñ Dios xtiits xaa, porñee nsoob tiits xaa. ⁸ Nikxe Xiñ Dios nak Crist, pseedy xaa, psoob xaa tiits por kchë kyalmban nii kwtedy xaa. ⁹ Aan como psoob xaa xtiits Dios, lëe xaa byak xaa nii xteelaa kchë meñ nii xsoob xtiits Dios lo tol. ¹⁰ Lëe Dios pso xaa nak xaa pxosy nii mastre non, sinak nii kok Melquisedeco.

Ndox kchooxso no lo xtiits Dios

¹¹ Ndaly nii no kniyy noo lo do, per ngano, por chaklasty to kyeñ dow. ¹² Nchilol nyak to maestre, per bii chak falt kseedy to xtiits Dios. Mban do, nidzy sye ki do, chilody kaw do. ¹³ Kchë xaa nii chi nidzy nak sinak xaa wiñ nii bii chadzy, por karty kyuumbey xaa xtiits Dios. ¹⁴ Par xaa kol nak kyat, por nanle xaa pe cos buen ni pe cos mal.

6

¹ Nody nii kpikche kseedy no xtiits Dios nii pkëetyag no worñee bnildzy no stub, por bluuyale noo cho nak Crist, ni bluuyale noo nii no nii ksaan do tol ni no nii knildzy to Dios. ² Ni bluuyale gaa noo xa nak kyalwchobnis, ni bluuyale noo penak xob meñ ña kik xcombañer, ni bluuyale noo nii spañ meñ kuty, ni bluuyale noo nii lëe Dios kuñ kyalxtisy. ³ Deelñee snee Dios tiits, lëe no kseedyre tiits xaa.

⁴ Por kchë meñ nii kwsëëble lo bini ni nanle xa nak kyalnsaak nii xnee Dios ni kwaan Kyalbini Ntson, ⁵ ni kchë meñ nii pkëetyagle xtiits ntson Dios ni nanle xa nak xkyalwnabey Dios nii nare kiid, ⁶ deelñee kchooxso styoo meñ go, chilodre kpikche styoo meñ go lo Dios, por lëe meñ go nojkëe Crist lo crusy stub, aan xkwii meñ go xkyalto xaa. ⁷ Nak meñ go sinak lyu nii xkyëb nis kyo. Deelñee chak pni nii xña lo kwaa go, chuuñlay Dioso, ⁸ per deelñee yakitsy sye ni pel kizh xroob low, ni tu pa xkiñdyo. Lëe Dios ktsiibteew aan lëe kyalo lëew tsek.

Nii këmbëes no

⁹ Per nikxe xñee noo lo do sinrii, beetsy, ndonle noo nii lëe do jkaa kyalnsaak nii xkaa meñ nii xtyelaa. ¹⁰ Por buen Dios. Xnitylasty xaa kyalnsaak nii beeñtsyey do ni xnitylasty xaa xa pkëstyoo do betsy no nii xnildzy xtiits xaa worñee beeñ do xaa yudar, ni tugak kaa bii chuuñtsyey dow. ¹¹ Per chakladzy noo nii iip kchooxsody styoo do parñee jkaa do kchë nii këmbës do. ¹² Ktsyaabty to, sink kol kak sinak xaa nii xnildzy ni chap paciensy, por lëe xaa go xkaa nii psaan Dios tiits.

¹³ Por worñee psaan Dios tiits lo Abraham, misme por lëe Dios pkon Dios, por kintre por cho stu xaa jkon xaa. Chëb xaa: ¹⁴ “Naa kuuñlay lii ni naa kuuñ ktyaly xtiyyoo.” ¹⁵ Aan kop Abraham paciensy, kwlës xaa. Por ngo kwaa xaa nii chëb Dios. ¹⁶ Tsiñee xkon meñ, xkon meñ por tu xaa nii mastre non lo meñ. Por ngo kchë meñ xnildzyo. ¹⁷ Ni por ngo gaa pkon Dios lëe lo xaa nii psaan xaa xtiits xaa, parñee nyan meñ nii nli xñee xaa, nii suñ xaaw cumplir. Ktsëedy xaaw. ¹⁸ Psaan Dios tiits ni pkon xaa lëe xaa, aan por chop cos ko chilody jkëeti Dios. Ni ngo gaa xchooblady styoo no kchë no siñee lëesy xaa xsalady no ni këmbëes no kak cumplir nii kwnee xaa. ¹⁹⁻²⁰ Lëe kyalwsalady re chakni xkyalmbañ no, sinak kiib nii xlaady kpische barkw. Lëe Jesús nak xkyalwsalady no aan klo xaa kwsëëb lidzy Dios kpa. Por ngo nii lëe xaa byak pxosy nii mastre non tugak, sinak nii kok Melquisedec pxosy.

7

Lëe Jesús nak sinak Melquisedec

¹ Lëe Melquisedec re kok rey leñ kyedzy Salem ni lëe xaa kok pxosy lo Tat Tios. Worñee kwey Abraham lo tily aan beeñ xaa gan lo kchë rey, lëe Melquisedec kuktsiilnëz xaa ni beeñlay xaa, ² aan ptee Abraham diesme lo xaa. Lo kchë nii beeñ Abraham gan lo tily kwtoob xaaw. (Rey nii buen nak lë Melquisedec. Lëe Salem laañee kok xaa rey nak sinak nii xñee ñe laañee kindy tily ni kwloolë gak meñ xaa rey nii xyubty tily.) ³ Chak yejty pxosy xaa ni xña xaa ni pxusykoltoo gaa xaa, ni chak yejty pa wor koly xaa ni pa wor kuty xaa. Nak xaa sinak Xiñ Dios. Tugak nak xaa pxosy, iip ktsyëedy xaa.

⁴ Kol kuy gaanoo nii tu xaa non nak Melquisedec, por yuub pxusykoltoo no Abraham kwseñ nii beñ gan lo kchë rey par ktee xaa diesme lo Melquisedec. ⁵ Lo xley Moisés xñee nii lëe pxosy nii sëed lo xtiy Leví no ktop diesme lo xaa kyedzy, nikxe xaa wlidzy xaa ni nikxe lo xtiyak Abraham sëed xaa. ⁶ Per nikxe lëdy lo xtiy Leví sëed Melquisedec, lëe xaa kwaa xdiesme Abraham nii kwaa xtiits Dios. Aan beñlay Melquisedec Abraham. ⁷ Ni ni tu cho chiloody kaa jka nii mastre non xaa nii chuuñlay, que xaa nii chak lay. ⁸ Xaa lo kislyu nii chety xkaa xdiesme no, per lëe Melquisedec, xñee xkitsy Dios nii bii mbañ xaa. ⁹ Ni schiloo gaa kñee no nii wi Leví ni kchë pxosy nii sëed lo xtiy xaa nii xtop diesme nina kwtiixo lo Melquisedec worñee kwtiix Abrahamo. ¹⁰ Por lady Abraham bii no Leví worñee kuktsiilnëz Melquisedec Abraham. Karty kaly xaa.

¹¹ Por pxosy nii sëed lo xtiy Aarón kwaa meñ Israel ley. (Lo xtiy Leví pkab Aarón.) Deelñee ley go nyuun buen meñ, penak tsigo nii psody Dios tu pxosy nii nak sinak xaa nii sëed lo xtiy Aarón, sink precisypee pso xaa tu pxosy nii nak sinak Melquisedec. ¹² Porñee tsiñee xtsyëe pxosy, wi ley xtsyëe, ¹³ aan lëe Jesucrist gon, xñee xkitsy Dios nii stu lo xtiy meñ Israel sëed xaa. Ni tu xaa lidzy xaa karty kak pxosy. ¹⁴ Ni ndon gaa no nii lo xtiy Judá sëed Jesús, aan pseejty Moisés tiy re worñee pseety xaa pxosy.

¹⁵ Ni nyoo gaa xa nak nrii, por lëe pxosy kub nii xso Dios nak sinak Melquisedec, ¹⁶ por nakty xaa pxosy porñee sëed xaa lo tiy nii xñee ley, sink lëew nak por xkyalwnabey xaa ni xkyalmbañ xaa nii nitylody. ¹⁷ Sinrii xñee Dios tsiñee xseety Dios xaa:

Lii kak pxosy tugak,

sinak nii kok Melquisedeco.

¹⁸ Singo mod lëe ley nii biid klo byaanladzy porñee mbano ni pa xkiiñdyo, ¹⁹ por ni tu pe psolidy xley Moisés. Aan xlugaro byaan tu xaa nii mastre buen. Por lëe xaa, lëe no kpig lo Dios.

²⁰ Aan pkon Dios lëe worñee pso Dios xaa. Lëe worñee pso los demasy pxosy, ni tu cho pkondy xaa, ²¹ per tsi lëe Dios pso Jesús, xñee xkitsy Dios:

Lëe Dios pkon lëe aan ktsëedy xaa lo tiits nii xñee xaa:

“Lii kak pxosy tugak.”

²² Por ngo lëe Jesús biid kyeen cumplir xtiits Dios aan mastre mbëe nii beñtsyey xaa que nii beñtsyey xley Moisés. ²³ Ndaly pxosy kwyo porñee masyke chety xaa, ptiydy xaa tugak. ²⁴ Per lëe Jesús, chejty xaa. Por ngo, tugak nak xaa pxosy. ²⁵ Ni por ngo nii tugak xteelaa xaa meñ nii xpig lo Dios, porñee tugak mbañ xaa par kñab xaa lo Dios por kchë meñ.

²⁶ Lëe Jesús nak pxosy nii xkiiñ no. Chuuñtsyey xaa nii xyo styoo Dios, ni nody xtol xaa. Xtsiil lsady xaa ngoptol, ni mastre gaa klaa xaa lo kpa. ²⁷ Nakty xaa sinak kchë pxosy nii klo xkokon ma lo Dios por xtol ksatyee tse, ni por xtol meñ. Por tugak vuelt kw yokon xaa lo Dios yuub xaa. ²⁸ Lëe xley Moisés xso xaa nii no gak xtol chak pxosy. Per despuesy re ley biid xtiits Dios nii kwnee nii lëe xaa pso xiñ xaa nii nody xtol kak pxosy tugak.

8

Lëe Jesús nak xipxosy no

¹ Per mastre precisy kaknan do nii lëe xaa nii nak xipxosy no sob kwi Dios leñ kpa, ² aan lëe xaa nak pxosy lo pkoog nii psaa Dios. Psady chol meño.

³ Kchë pxosy nii mastre non xso par kokon xaa cos, ni kuty xaa ma nii tsokon. Por ngo, wi Crist no nii kokon. ⁴ Deelñee nsyo xaa lo kislyu, ni nyakty xaa pxosy, por no pxosy nii xkokon kchë nii xñabey xley Moisés. ⁵ Per nak kchë nii chuuñtsyey pxosy ko sinak xmalë nii chak leñ kpa. Ndon no nii nako sinak tu malë, por worñee nsaa Moisés pkoog, chëb Dios lo xaa: “Buy, aan psaaw sinak nyaa nii bluyaa lool kik kiy.” ⁶ Per mastre buen tsiñ nii chuuñtsyey xipxosy no, por lëe xaa xtsig meñ lo Dios, aan lëe Dios chëb nii singo kuuñtsyey xaa.

- ⁷ Deelñee nyak tubli tiits nii pxaal Dios lo Moisés, nguiñdy nii nxaal Dios xtiits stub.
- ⁸ Per kon Dios nii pchilody nyuñ meñ cumplir xley Moisés. Por ngo lëe Dios chëb: Sitsib tse nii lëen kxal tiits kub lo meñ Israel ni lo meñ Judá.
- ⁹ Kakyto sinak tiits nii psanaa lo pxosykoltoo meñ go,
tse nii kwlin xaa xtañ meñ Egipto.
- Aan como psoobty xaa tiits,
lëe xaa psanaa.
- ¹⁰ Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ Israel
tsiñee lëe tse go tsitsiñ:
Leñ kik meñ go jkën xtitsaa,
ni leñ styoo meñ go kono.
- Tsigo naa kak xDios meñ go,
ni lëe meñ go kak meñ tu kyedzyaa.
- ¹¹ Jkiiñtre nii kuuñ kseedy lsa meñ xcombañer,
parñee kyuumbey meñ naa,
por kchë meñ kyuumbey naa,
destye xaa wiñ axte xaa kol.
- ¹² Naa ktsily xtol meñ go
aan tsitsibtre tse nii ksaladzyaa xtol meñ go.
- ¹³ Tsiñee xñee Dios nii lëe xaa kxaal tu tiits kub, nyoo nii lëe nii pxaal xaa klo kwyox,
aan klyëdre lëe nii kwyox ko kpichee.

9

Ktoo nii sob kpaal ni ktoo nii sob lo kislyu

¹ Lëe xley Moisés kwnabey xa kak lay, per leñ ktoo nii sob lo kislyu rew. ² Chop leñ ktoo kwoy. Laañee ntson pcholë tu leño. Siko kwsob candilier ni kwso mezh nii kwtsib kyaxtily nii naklay. ³ Kwë tu ladx ngol leñ ktoo, aan xitsy ko kwoy stu laañee pcholë “laañee mastre ntson”. ⁴ Siko kwsob psiñ kox yaal nii nyaa con or, ni siko pxoob caj nii ptyëeb or tyub lady. Leñ caj ko kwyotsey tu candy or. Leñ candy or go kwyotsey kyaxtily nii lë maná, ni leñ caj ko kwyotsey xvar Aarón nii pkëpeñ, ni leeñgo kwyotsey kyo nii kë xley Moisés. ⁵ Lady caj ko sob xangly Dios, aan con xikw angly ntse chu caj ko. Per chilody kñee noo dyon xa nakpee kchë cos ko nina.

⁶ Singo nyaa ktoo go, aan kety kety kwsëeb pxosy leeñgo par kxixkwaa xaa nii xkiiñ tsiñee kool xaa lay. ⁷ Per lëe stu leño xaktyee pxosy nii mastre non xsyëeb tu vuelte leñ iz, aan choy xaa xcheñ ma parñee kokon xaaw por xtol xaa ni por tol nii xyeñdy meñ kyedzy chuuñtsyey. ⁸ Nu lëe Kyalbini Ntson xluuy lo no nii kwoy tu laañee kok lay lo Dios, per pchilody nsyëeb meñ laañee mastre ntson. ⁹ Kchë ngo xluuy lo no natiemp nii kchë cos ni ma nii chokon lo Dios siko, xkolidy k kchë meñ nii xkokono lo Dios. ¹⁰ Nii xtyaawsye ni nii xtyoowsye nak kchë cos ko. Ladysye meñ chuuñ nyëw. Lëew jkiiñ axte nii ktsëe Dios cos. ¹¹ Per lëe Crist biidle, aan lëe xaa nak pxosy nii mastre non. Ña xaa no kchë cos buen nii nare kak. Mastre ngui ktoo nii nak xaa pxosy. Psaady chol meñ lo kislyu rew ni sobtyo lo kislyu. ¹² Lëe Crist kwsëeb leñ ktoo go, per kwsëebty xaa par kokon xaa xcheñ mëkwxiiily ni xcheñ becerr, sink lëe xaa kwlookon xcheñ xaa. Tu vuelte kwsëeb xaa, aan lëe xaa pteelaa lëe no kaazhkaa. ¹³ Nli nii lëe xcheñ chiv, ni xcheñ yosy, ni lëe xkiti nii chek becerr lo pkoog, xchob lady meñ par kuuñ nyëw meñ. ¹⁴ Deelñee chuuñ nyë kchë ngo meñ, ¿pe toodyxe xcheñ Crist tsigo? Porque por Kyalbini Ntson lëe xaa kwyokon lo Dios. Kwyody xtol xaa, ni lëe xcheñ xaa chuuñ nyë xkyalcheñ no, parñee kchilo jkiiñ no lo Tat Tios mbañ.

¹⁵ Por ngo lëe Jesucrist biidni tiits kub nii pxaal Dios. Lëe xaa kuty parñee kteelaa xaa meñ nii kwtsyetsy Dios. Ptsily xaa tol nii beeñtsyey meñ worñee kwnabey xley Moisés, parñee jkaa meñ nii knee Dios. ¹⁶ Aan parñee kak non tu testament, no nii kak ndoon nii lëe xaa nii psaano kutyle. ¹⁷ Pa nondy testament deelñee bii mbañ xaa nii psaano. Axte

nii chety xaa lëew chak non. ¹⁸ Por ngo nii pxee cheñ worñee pxaal Dios xtiits lo Moisés. ¹⁹ Lëe Moisés blab xley Dios lo meñ kyedzy. Loxsye ngo lëe xaa kwseñ tublë kits lady mëkwxiiily ni tublë yag nii lë hisopo, lëew pkadz xaa lo xcheñ becerr ni lo xcheñ chiv nii nots nis, aan lëew pchoon xaa lady libre nii kë ley ni lady meñ. ²⁰ Aan lëe xaa chëb lo meñ: “Lëe cheñ re xluuy nii no nii ksoob to xtiits Dios.” ²¹ Lëe gak Moisés pchoon cheñ lady ktoo ni lady kchë cos nii jkiiñ leeño. ²² Lëe ley xñabey nii casy kchë cos kak nyë con cheñ ni lëe ley xñee nii kpildy tol deelñee kxeedy cheñ.

Xcheñ Crist nii xtsily tol

²³ Kchë cos ko pkiin parñee kak nyoo kchë nii chak leñ kpaaw. Per nikxe cos nii chak leñ kpaaw, xkiiño nii tsokon cos nii mastre mbëe. ²⁴ Por kwsëebty Crist leñ ktoo nii psaa chol meñ, por lika tu xmalë ktoo nii sob kpaaw nak ktoo go. Sink mer kpaaw kwsëeb Crist, par kchoo xaa xfavor no lo Dios. ²⁵ Cad iz xsyëeb xipxosy meñ Israel nii mastre non laañee mastre ntson par kokon xaa xcheñ ma. Per lëe Crist gon kwyokondy xaa ndaly vuelt. ²⁶ Por deelñee nyako singo, no nii nyety xaa ndaly vuelt destye nii kwche kislyu. Per lëe na nii lëe wor kutsiñ, lëe Crist biid tu vueltak, aan lëe xaa kuty parñee kpily xtol meñ. ²⁷ Singo gak kaa tu vueltak kety meñ. Loxsye ngo lëe Dios kuñ kyalxtisy. ²⁸ Singo gak Crist, tu vueltak kuty xaa parñee ktsily xaa xtol meñ. Lëe xaa kiid stub, per ktsildre xaa tol, sink lëe xaa kteelaa meñ nii këmbës xaa.

10

¹ Kok xley Moisés sinak xmalë cos buen nii nare kiid. Koktyo sinakpee cos. Por ngo chilody kuuñ buen ley meñ nii xkokon cos lo Dios iz con iz. ² Deelñee nchilo ley nyuuñ bueno meñ, nyokontre kchë nii chokon. Por tsiñee lox nyak nyë xaa nii xkokon cos ko, nyodre xtol xaa. ³ Per xaktyee parñee ksaladzy meñ xtol cad iz xkiiñ kchë nii chokon go, ⁴ por chilody xcheñ yosy ni xcheñ chiv ktsily tol.

⁵ Por ngo, worñee lëe Crist kwlañche lo kislyu, chëb xaa lo Dios: Chaklastyoo xcheñ ma ni chaklastyoo nii tsokon cos lool, sink lëel pxixkwaa xcuerpaa.

⁶ Xyody styool nii chek ma kuty lool, ni chety ma par kpily tol.

⁷ Tsigo chëpaa:

“Lëen syely, Tat Tios, parñee kuuñtsyeyaa nii chakladzyoo.

Leñ kitsy nii kë xtiitsoo kë nii singo kuuñtsyeyaa.”

⁸ Klo xñee xaa nii xyody styoo Dios nii kety ma ni tsek ma par kpily tol, nikxe nii lëe ley xñabey kak kchë ngo. ⁹ Loxsye ngo xñee xaa: “Lëen syely, Tat Tios, parñee kuñaa nii chakladzyoo.” Singo mod lëe Dios ptichee kchë nii chokon aan lëe xaa psaan nii tsokon Crist. ¹⁰ Lëe Dios beeñ nyë lëe no porñee lëe Crist beeñtsyey nii chakladzy Dios worñee tu vueltak kwlookon xaa yuub xcuerp xaa.

¹¹ Kchë pxosy Israel chool lay ksatyee tse ni xkokon xaa ma ndaly vuelt, nikxe nii xtsildy kchë ngo xtol meñ. ¹² Lëe Crist, yuub xaa kwyokon parñee ktsily xaa xtol meñ kaazhkaa, aan loxsye ngo lëe xaa kwsob kwi Dios nëzli. ¹³ Siko sob mbës xaa axte nii kñabey xaa lo kchë xaa nii xlëe lo xaa. ¹⁴ Por tu vueltak kwyokon xaa parñee kyak buen kchë meñ nii kwle Dios. ¹⁵ Aan lëe Kyalbini Ntson xñee nii nli xtiits Dios tsiñee chëb xaa:

¹⁶ Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ Israel tsiñee lëe tse go tsitsiñ:

Leñ styoo meñ kon xtitsaa,

ni leñ kik meñ jkëno.

¹⁷ Ni tsitsiñtre tse nii ksaladzyaa xtol meñ ni xkylantseeb meñ.

¹⁸ Singo tsigo busy, tsiñee xpily tol, xkiiñtre nii tsokon pe stu cos par kpilyo.

No nii kpig no lo Dios

¹⁹ Por ngo, beetsy, schilo syëeb no lo pkoog ntson nder confians por cheñ nii pxee Jesucrist. ²⁰ No nii syeeñ no nëz kub nii pxaly xaa worñee pchos xaa ladx nii kë leñ ktoo.

Misme lëe xaa nak nëz ko. ²¹ Lëe Jesús nak xipxosy no. Lëe xaa xñabey lidzy Dios kpa. ²² Por ngo no nii tyub styoo no kpig no lo Dios ni tyub styoo no kniladzy no, por lëe xaa been nyë styoo no parñee tsodre xtol no, ni lëe xcueerp kaa no kwyadx lo nis nyë. ²³ Ksaandy no nii xnildzy no, ni jkandy no kik no, por lëe Dios kuñ cumplir tiits nii psaan xaa lo no. ²⁴ No nii kuuñ lsa no lëe no yudar parñee tso kyalwkëstyoo leñ styoo no ni kuuñ no kyalbuen. ²⁵ Kuuñtsyeydy no si chuuñtsyey xaa nii xkaal lsady tsiñee xkaal lsa no, sink kol tsoo kchooblady lsa no styoo xcombañer no, por lëe tse nii kuñ Dios kyalxtisy mer tsitsiñ.

²⁶ Per deelñee tsiinpee kuuñ no tol, aan xyuumbey no tiitsli, kintre pe cos tsokon par kpily xtol no. ²⁷ Xaktyee kyalxtisy ni ki nii ksaay xaa nii xlëe lo Dios xyaan. ²⁸ Tsiñee xsaldy tu xaa xley Moisés, aan no chop o tson testigw nii xñee nliw, kintre pere, lëe xaa go chety. ²⁹ ¿Pe toodyxe tsigo ntseeb castigw nii tedy xaa nii xsyubniy Xiñ Dios ni xpixladzy cheñ nii pxee xaa, ni xko falt lo xKyalbini Dios nii xkëstyoo meñ? Lëe cheñ go xluuy nii lëe xtiits Dios kok cumplir ni lëew chuuñ nyë meñ. ³⁰ Ndon no nii lëe Dios chëb: “Naa xyal ksaksi, ni naa kizh.” Ni lëe gak xaa chëb: “Naa kuñ xyalxtisy meñ tu kyedzyaa.” ³¹ ¡Tirak ntseeb kyab ñe ña Tat Tios nii mbañ!

³² Per kol ksaladzy tiemp worñee kal byaabini lo do. Pxekw to kchë kyalnë nii kwteedy to. ³³ No lo do kwëntseeb meñ, ni no do kwitiñ meñ leñ kyedzy, ni no gaa to kwtee xkyalnë xaa nii mban kwteedy. ³⁴ Pkëstyoo do xaa nii kwyo skiib, ni axte ble do worñee bla meñ nii chap to porñee nan do nii mastre mbëe nii jkaa do leñ kpa, ni tsitsiñdy tse nii nitylow. ³⁵ Ksaandy to xkyalwniladzy to, porque por lëew lëe do jkaa tu kyalnsaak. ³⁶ No nii nguiedzy kak to lo kyalnë parñee kuuñtsyey do nii chakladzy Dios tsiin jkaa do nii kneetsy xaa. ³⁷ Por leñ xkitsy xaa xñee: Klyëedre lëe xaa nii no kiid kiid.

Klyëedre xaa.

³⁸ Por kyalwniladzy lëe xaa nii buen kpañ, per deelñee kpikche styoo xaa, kledyaa lo xaa.

³⁹ Per nakty no xaa nii xpikche styoo ni xkyëtañ, sink xaa nii xnildzy xtiits Dios ni xaa nii xteelaa xkyalmbañ nak no.

11

Kyalwniladzy

¹ Deelñee xnildzy no xtiits Dios, no nii kyëmbëes no nii kneetsy xaa. Nikxe nii xtyondy now, per ndon no nii now. ² Been pxusykoltoo no gan porñee bnildzy xaa xtiits Dios.

³ Porñee xnildzy no xtiits Dios, ngo nii ndon no nii con xtiits sye Dios psaa xaa kislyu, ni por ngo nii ni tu cos nii xtyon no natiemp kwyaady con cos nii nyoo.

⁴ Porñee bnildzy Abel, ngo nii mastre mbëe nii kwlookon xaa lo Dios que nii kwlookon Caín. Por ngo buen xaa lo Dios, ni por ngo kwnaasy Dios nii kwlookon xaa. Nikxe kutyle Abel, per lëe xaa bii chakyety, porñee bnildzy xaa.

⁵ Porñee bnildzy Enoc, ngo nii kujty xaa, sink mbañ xaa sey xaa, aan ptsildy meñ xaa porñee lëe Dios byoy xaa. Ni xñee gaa leñ xkitsy Dios nii antes nii nyey Enoc, been ksak xaa Dios. ⁶ Per chilody gon kuuñ ksak no Dios deelñee xnildzy no xtiits xaa, por parñee kpig no lo Dios no nii knildzy no nii no xaa ni no nii knildzy no nii chuuñ ksak xaa meñ nii xpig lo xaa.

⁷ Porñee bnildzy Noé, ngo nii tsiñee lëe Dios chëb nii lëe cos nii nyoody kak, psoob xaa tiits ni lëe xaa psaa tu barkw parñee telaa meñ lidzy xaa. Porñee bnildzy xaa, ngo nii pkëekiyy xaa meñ nii nche lo kislyu, aan lëe Dios ptee xyalnsaak lo xaa porñee bnildzy xaa xtiits Dios.

⁸ Porñee bnildzy Abraham, ngo nii psoob xaa tiits worñee lëe Dios kwtsyetsy xaa, aan lëe xaa pchoo par tsi xaa tañ nii ktee Dios lo xaa. Ni nandy xaa dyon pa si xaa worñee pchoo xaa xtañ xaa. ⁹ Porñee bnildzy Abraham, ngo nii kwyo xaa tañ nii chëb Dios lo

xaa sinak cho meñ sit. Leñ yuladx kwyo xaa. Singo gak kwyo Isaac ni Jacob porñee Dios chëbo lo xaa. ¹⁰ Kwëmbës Abraham kyedzy nii nxity ndeeñ xcimient nii ksa Dios.

¹¹ Porñee bniladzy Sara, ngo nii nixke kol me par kap me mëed, lëe me kop tu mëed, porñee bniladzy me nii suñ Dios cumplir xtiits. ¹² Por ngo, nixke nii lëe xtse Abraham psal, tir ptyaly meñ lidzy xaa sinak nii xtyaly mëly nii no leñ kpa ni sinak nii xtyaly yuzh nii nche chu nistoo aan chilody jkabo.

¹³ Kchë xaa go kuty aan kwaady xaa nii chëb Dios, per como bniladzy xaa xtiits Dios, lëew kon sit xaa. Por ngo chëb xaa nii nak xaa sinak xaa sit nii sitedy lo kislyu re. ¹⁴ Kchë xaa nii xñee singo nyoo nii lëe xaa bii no kyub xkyedzy xaa. ¹⁵ Deelñee nsaladzy xaa tañ nii pchoo xaa, nchilopee mbikche xaa siko. ¹⁶ Per tu tañ nii mastre mbëe kokladzy xaa, tañ nii nche leñ kpa. Por ngo xtelasty Dios nak xDios xaa, por psaal Dios tu kyedzy laañee ktsiñ xaa.

¹⁷ Porñee bniladzy Abraham, ngo nii worñee beeñ Dios xaa preb, kuni xaa Isaac par kety Isaac. Tyub styoo xaa ngookon xaa xiñ tusy xaa lo Dios, nixke nii Diosak chëb lo xaa: ¹⁸ “Por Isaac lëe xiñoo ktyaly.” ¹⁹ Per byeñ Abraham nii schilo kuuñ kpañ Dios meñ kuty. Por ngo lëe Abraham pkaa xiñgan stub.

²⁰ Porñee bniladzy Isaac, ngo nii lëe xaa chëb nii lëe Jacob ni lëe Esaú jkaa kyalnsaak.

²¹ Porñee bniladzy Jacob, ngo nii worñee lëe xaa no nëz kyalkuty, beeñlay xaa xiñ José, ni lëe xaa ptee skizh lo Dios kwseñ punt xbaston xaa.

²² Porñee bniladzy José, ngo nii worñee lëe xaa mer kety chëb xaa nii lëe meñ Israel kchoo leñ kyedzy Egipto, ni lëe xaa psaan kazh tiits xa kuñ meñ xtsit xaa.

²³ Porñee bniladzy pxosy Moisés, ngo nii worñee koly Moisés kwloolan xaa Moisés tson mëe, porñee kon xaa nii tu mëed ngui nak Moisés, aan ptsyebty xaa, nixke kwnabey rey nii no kety kchë mëedpkiy.

²⁴ Ni porñee bniladzy kaa Moisés, ngo nii kwnëdy xaa ncholë xaa xiñgan xiñtsyaap rey Egipto worñee lëe xaa kwroob, ²⁵ sink lëe xaa kwlokoyeñ te xaa kyalnë ksa xaa meñ nii ngab lo Dios, lëjty nii mbëe te xaa xisy wiñ aan kyab xaa lo tol. ²⁶ Kwxaak xaa nii mastre mbëe te xaa kyalto por Crist, que nii kap xaa kchë cos non nii no Egipto, porñee tugak psaladzy xaa nii ktee Dios lo xaa.

²⁷ Porñee bniladzy Moisés, ngo nii ptsyebty xaa rey aan lëe xaa pchoo xtañ meñ Egipto. Tubli kwyo kik xaa, soot na kon xaa Dios nii nyoody. ²⁸ Porñee bniladzy Moisés, ngo nii kwnabey xaa kety mëkwxiily ni kwnabey xaa kchoon xcheñ ma chu puert, parñee jkaaldy xangly kyalkuty ni tu xiñgan klo meñ Israel.

²⁹ Porñee bniladzy meñ Israel, ngo nii kwtekë xaa Nistoo Nixñë sinak nyak tu laa mbidzy, aan tsiñee lëe xaa Egipto kokladzy wi ndyekë, kchë xaa kuty.

³⁰ Porñee bniladzy xaa Israel, ngo nii byab pyedzy nii ntse kyako kyedzy Jericó tse nii kwloxo kadzy kpidez nii no kyoogwni meñ Israelo. ³¹ Ni porñee bniladzy kwnaa yox nii lë Rahab, kujty me ksa me meñ nii psoobty xtiits Dios, porñee ptee me laa kwlës xaa Israel nii kukleetsy tañ go.

³² ¿Pe cos kniyraa lo do dyon? Kyobty ksetyaa Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ni profet. ³³ Porñee bniladzy kchë xaa go, ngo nii beeñ xaa gan kyedzy, ni beeñ xaa kyalxtisy, ni kwaa xaa nii chëb Dios, ni ptse xaa chu w mëetsy. ³⁴ Psuuy xaa bëly ngol, ni kwtelaa nyety xaa lo spad. Kwlii xaa kyalndaan lo kyalmban, aan beeñ xaa gan lo meñ sit nii ptilyni xaa. ³⁵ No kwnaa nii kuty meñ lidzy aan lëe xaa bikche pañ.

No gaa xaa mban kuty. Kwnëdy xaa ndyelaa xaa parñee kpañ xaa lo stu kislyu. ³⁶ No gaa xaa kwte kyalto, ni kwaa golp, ni no xaa kwëtuu con caden, ni kwyo skiib. ³⁷ Kuty xaa lo kyo. Kwchug xaa groltyee. Kuty xaa lo spad. Nëz re nëz rek kunsë xaa nakw xaa kidy mëkwxiilysye ni kidy chivsye. Prob xaa, kwyo xaa kyalnë, ni mban kwtedy xaa. ³⁸ Kukaldy nii nyiid xaa go lo kislyu. Kunsë xaa tañ pidzy ni kiy, ni kwyo xaa cuev ni leñ kyeech nii ndeeñ lo kislyu.

³⁹ Nixke beeñ xaa gan porñee bniladzy xaa xtiits Dios, kwaady xaa nii chëb Dios, ⁴⁰ por lëe Dios psaladzy lëe no, aan lëe xaa psaan nii kyak tublidy xaa go deelñee kindy no.

12

Jesúsye no nii ksaladzy no

¹ No nii kniladzy no xtiits Dios sinak bniladzy kchë xaa gow, ni no nii ktichee no nii xlyë lo no, ni ksaan no tol nii xlaady lëë no, aan lyo no corr parñee kyo no par delanty.

² Jesúsye kol tsoo ksaladzy no, porque por lëë xaa xniladzy no xtiits Dios. Mban kwtedy Jesús lo crusy, per psaldy xaa kyalto nii kuty xaa singo mod, porñee nan xaa nii loxsye tedy kyalnë lëë xaa kle, aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli laañee xñabey Dios.

³ Kol ksaladzy kchë kyalnë nii pteedy xaa ngoptol Jesús, aan ktsagty to ni kchooxsody styoo do. ⁴ Por karty kuty meñ do porñee xyody tol styoo do. ⁵ Aan lëë do bnityladzy xtiits Dios nii xñee:

Xiñ, ksyablyudyoo xtiits Dios tsiñee kñee xaa lool,
ni kchooxsody styool tsiñee këntseeb xaa lool.

⁶ Por lo xaa nii xkëstyoo Dios xñee xaa,
ni lo xaa nii nak xiñ xaa chak ntseeb xaa.

⁷ Kol kxekw castigw nii kteedy Dios to parñee kak nyoo nii xiñ Dios nak to. ¿Pe no xaa nii xñeedy lo xiñ nayak? ⁸ Deelñee chak ntseebty Dios lo do sinak nii chak ntseeb tu xaa lo xiñ, lëdy mer xiñ Dios nak to. ⁹ Worñee kok no xaa wiñ, kok ntseeb pxosy no lo no aan psal no xaa. ¿Penak tsigo nii ksaldy no Tat Tios parñee jkaa no kyalmbañ? ¹⁰ Kwëntseeb pxosy no lo no porñee kwxaak xaa nii bueno, nixxe nii xtsedy kpañ no lo kislyu re. Per lëë Dios chak ntseeb xaa lo no parñee kuñ xaa lëë no yudar kak no sinak xaa. ¹¹ Nli nii xyody castigw styoo no tsiñee xtyeedy now, por nëw. Per deelñee kseedy no, mbëë kyo styoo no.

Ntseeb nii ksaldy no xtiits Dios

¹² Por ngo no nii jkaa ña do fuersy, ni no nii jkyedzy niy do. ¹³ Ni kol kyub tu nëz tubli tsiin kyak niy do nii tublidy aan kpikchedre kyeecho.

¹⁴ Kol ktee nii mbëë kpañ do kchë xcombañer do, ni kol ksaan xtol do. Por deelñee ksaandy tow, kandy to Tat Tios. ¹⁵ Kol kap cuent parñee ni tu do kyaaldy, sink kchë do jkaa xkylansaak Dios. Ni kyubty to tily, por xkëëtañ xaa nii xyub tily meñ. ¹⁶ Tsonidy to stu mguiy o stuu gaa kwnaa, ni ksyablyudy to xtiits Dios, por singo beeñtsyey Esaú. Por tu niskwaansye pto xaa kchë nii chigal xaa porñee nak xaa mëed klo. ¹⁷ Ni nan gaa to nii tsiñee kokladzy Esaú nii nyuunlay pxosy xaa xaa, pchilodrew. Aan nixxe biiñ Esaú, pchilodre mbily nii beeñtsyey xaa.

¹⁸ Bigty to chex kiy nii noyek, ni laañee nguey, ni laañee xpi medox, sinak big meñ Israel. ¹⁹ Ni biñdy to xbi trompet, ni biñdy to tsiy Dios. Kchë xaa nii biñ tsiy Dios kwnab xaa nii kñeedre Dios lo xaa. ²⁰ Porñee pxekwty xaa nguëtyag xaa nii kwnabey Dios tsiñee chëb xaa: “No nii kety ma o meñ gaa nii kso niy chex kiy re con kyo.” ²¹ Ntseeb kok kchë nii kon Moisés. Por ngo chëb xaa: “Xisyaa tseb.”

²² Per lëë do, chex kiy nii lë Sión big to, ni xkyedzy Tat Tios big to. Lëë kyedzy ko nak Jerusalén nii nche kpa. Ni lo kchë angly nii ncheyool lay lo Dios big to. ²³ Ni lëë do big lo kchë xiñ Dios nii ngab kpa. Big to lo Dios nii chuñ kyalxtisy lo kchësy meñ, ni lëë do big lo kyalbini xaa nii beeñ buen Dios. ²⁴ Ni lëë do big lo Jesús nii xchoo xfavor meñ lo Dios, ni lëë do big lo xcheñ xaa nii chuuñ nyë lëë no, ni mastre gaa non xcheñ xaa lo xcheñ Abel.

²⁵ Por ngo kol kap cuent parñee ksal do xaa nii xñee lo no. Por kwetelaady meñ nii psaldy Dios worñee kwnee xaa lo kislyu re, ni lëë gaa no, telaady no deelñee ksaldy no xtiits xaa nii xñee lo no destye kpa. ²⁶ Beeñ kxisy tsiy Dios kislyu tiemp ko. Lëë na lëë xaa xñee: “Lëen kuuñ kxisy kislyu stub, ni lëdy kaa nonsy kislyu, sink wi kpa.” ²⁷ Tsiñee xñee xaa “stub”, nyoo nii lëë kchë cos nii xni nii no kpichee parñee kyaan cos nii chilody kni. ²⁸ Kol tsoo ktee no skizh, por kpicheedy xkylawnabey Dios nii jkaa no. Kol tsoo ksoxib lo xaa, por xsak ngo styoo xaa. ²⁹ Nak xDios no sinak bëly nii xsaay kchë cos.

13

Xa kuuñ ksak no Dios

¹ Tugak kol jkëstyoo lsa xcombañer do sinak xkëstyoo do betsy to. ² Ngui kol nee lo meñ nii klyañche lidzy to, por singo mod no meñ ptee lidzy kwlës angly aan ni byeñdy meñ nii anglyo.

³ Kol ksaladzy meñ nii no skiib. Kol kuñ cuent nii wi do no skiib. Kol ksaladzy kchë meñ nii no tedy kyalnë, por neñdy wi do ktsyool kyalnë.

⁴ Ngui kol tsoni tsiil do, por lëë Dios ksaksi mguiy ni kwnaa nii choni stu meñ.

⁵ Tsokidy to tumi. Kol kleni nii chap to, porque misme Dios xñee: “Tsitsiñdy tse ksanaa lii nonsyoo.” ⁶ Por ngo schilo tyeesy no nder confians:

Lëë Dios kuñ naa yudar,
ktsyeebtyaa nii pe kuñ meña.

⁷ Kol ksaladzy kchë xaa nii bluuy xtiits Dios lo do. Kol kuy xa si lo xtse xaa, aan kol kniladzy xtiits Dios sinak nii xniladzy xaaw.

⁸ Sinakak Jesús neeg, nak xaa natse. Iip ktsyëëdy xaa. ⁹ Knilasty to cualquier lay. Por masy buen nii sëëb xkylwkëstyoo Dios leñ styoo do que nii kon do dyon pe cos schilo ktyaaw. Por nikxe kon do kchë ngo, ni tu pa xkiiñdyo.

¹⁰ Ngub xiktoo no, aan chilody jkaa pxosy nii kwlookon cos leñ ktoo kol nii jkaasy leñ ktoo kub. ¹¹ Lëë xipxosy meñ Israel nii mastre non xkokon xcheñ ma kuty lo pkoog parñee singo mod kpily tol, per tublad chek kchë xcuerp ma kuty ko. ¹² Singo gak tublad chu kyedzy kuty Jesús parñee ktsily xaa xtol meñ con xcheñ xaa. ¹³ Kol tso tyeedy no kchë kyalnë nii kwtedy Jesús tsigo busy. ¹⁴ Por ni tu kyedzy nii ktiy kaazhkaa kindy lo kislyu re, sink lëë no këmbëës tu kyedzy nii nare kwe. ¹⁵ No nii ktee no skizh lo Dios, por lëë Jesús kuty por lëë no. ¡Tugak tso ktee no skizh lo xaa!, por lëë xaa xñabey lëë no.

¹⁶ Tugak kol kuñ kyalbuen ni kol kuñ xcombañer do yudar, por kchë ngo xyo styoo Dios.

¹⁷ Kol ksal xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kol ksoob xtiits xaa, por xilasty xaa, tugak chap cuidad xaa lëë do, por lëë xaa ktee cuent lo Dios. Kol klaa nii ngui kyë xaa tsiñ. Klyëdy to lo xaa, por ni tu pe nandy nii kuñ do singo.

¹⁸ Kol nab lo Dios por lëë noo, por ndon noo nii tubli no kik noo, per chakladzy noo nii ngui kak xmood noo laañee xkaatyee. ¹⁹ Kol knab lo Dios nii knee xaa tiits kyob kyely teedyaa lo do.

²⁰⁻²¹ Lëë lëësy Dios nii beeñ kpañ Jesús dyon kakni lëë do. Lëë Jesús xkyënap meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak xyaap mëkwxiily, ni lëë xaa kuty parñee kyaani meñ xtiits Dios nii tsitsiñdy tse te. Lëë xaa jko tubli styoo do parñee kuuñtsyey do nii chakladzy xaa, ni lëë xaa knee tiits nii kuuñtsyey no nii klyaañtyee styoo xaa porñee xniladzy no xtiits Jesucrist. ¡Skizh Jesucrist! Amén.

²² Beetsy, kol kap paciensy lo chop tson lan tiits ndoladzy nii xalaa lo do. ²³ Kol kaknan gaanoo nii lëë betsy no Timoteo tse kwlaa. Deelñee slañ gaa xaa, lëë xaa kyelynin tsiñee kyelyaa lo do.

²⁴ Kol jkëëptyux kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kchë meñ nii ngab lo Dios. Xaal xaa Italia tyux lo do.

²⁵ Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pkëe Santiagw

Lëe Santiagw xaal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ

¹ Naa nak Santiagw, xaa nii chuñ xtsiiñ Dios ni xtsiiñ Jesucrist. Lëen xkëëptyux ksa tsiipchop xtiy Israel nii ncheno tañ tyub lo kislyu.

Kyalnyaani nii xnee Dios

² Beetsy, no nii kle do tsiñee lëe do no tedy tu lo kyalnë. ³ Por nanle to nii tsiñee xtyedy to tu kyalnë porñee xnildazy to Dios, xkiiño. Por singo mod lëe do xseedy xa kxekw to kyalnë. ⁴ Per kol ktee nii jkiiñ kchë kyalnë go lo do, parñee kak to tu xaa nyaani, tsiin nii ni tu pe kakty falt lo do.

⁵ Deelñee chak falt kyalnyaani lo do, kol nabo lo Dios por xkady Dioso, lëew xteedy xaa kchë lo meñ nii xñabo. ⁶ Per no nii kñab tow tyub styoo do, jkandy kik to, por nak meñ nii xkan kik sinak nistoo nii choy me nëz re nëz rek. ⁷ Pe kteejty Dios lo meñ nii nak singo, ⁸ por natse no tu cos kik meñ go, lëe kxe gaa na stuwo, chilody tsoli kik clasy meñ go.

⁹ No nii ktaan tu xaa mban deelñee klisklaa Dios xaa. ¹⁰ Singo gak rikw no nii ktaan xaa deelñee ksyablyu Dios xaa. Por nak rikw sinak xkyoo kizh, xtiidydo. ¹¹ Tsiñee lëe ngbidz xlyañ, lëe kizh xpidzy aan lëe xkyoow xlyaal. Aan sikootyee lëe kchë xkyalntsono xyal. Singo gak rikw nikxe kyënap xaa kchë nii chap xaa, lëew nitylo.

Dichos meñ nii xtyedy kyalnë

¹² Dichos xaa nii xekw kyalnë, por tsi lëe xaa lox te lo kyalnë, lëe xaa jkaa kyalmbañ nii ktee Dios lo meñ nii xkëstyoo Dios. ¹³ Tsiñee kakladzy to kuñ do tu cos mal, këbty to tsaaplaa Dios xchëep lëe do par kuñ do cos mal go. Porque nlejty Dios parñee kuñ xaa cos mal, ni xkiildy xaa meñ par kuñ meñ cos mal. ¹⁴ Sink misme xtol meñ xchëp meñ parñee kuñ meñ cos mal. ¹⁵ Kchë cos mal nii xsya leñ styoo meñ xyaklo tol, aan tsiñee lëe tol xroob lëe kyalkuty sëed.

¹⁶ Kyëtidy to, beetsy, ¹⁷ por kchë cos buen nii chaap no, kpaa sëedo. Dios nii psaa kchë mëly nii no leñ kpaa pxaalo. Ktsyëedy Dios. Nakty xaa sinak malë nii xtyedy lo kislyu. ¹⁸ Lëe xaa bnee kyalmbañ lo no, worñee bnildazy no xtiitsli xaa. Por styoo xaa kwlañ nii lëe no kak xaa nii mastre non lo kchë nii psaa xaa.

Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios

¹⁹ Kol ksaladzy gon, beetsy, nii ligier kak to, par jkëëtyag to, per no nii kwës to par këee do ni par klëe do. ²⁰ Por chuuñtsyeydy meñ nii xlëe nii xyo styoo Dios. ²¹ Kol ksaan kchë cos yox ni kchë tol nii no leñ styoo do aan kol ksal xtiits Dios nii no leñ styoo do, parñee kteelaa tiits ko lëe do.

²² Per kol kuuñtsyey nii xñabey xtiits Dios, lëjty xaktyee jkëëtyag tow, por deelñee kuuñtsyeydy tow misme lëe do no kyëti xaly. ²³ Nak xaa nii xaktyee xkëëtyag xtiits Dios, aan chuuñtsyeydy, sinak meñ nii xuy lo lo kyowan. ²⁴ Xuy xaa lo xaa lo kyowan, per xaktyee stee xaa vuelt lëe xaa xnityladzy dyon xa chak lo xaa. ²⁵ Per lëe xaa nii xnitylasty nii xkëëtyag, sink xsoob xaa xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol, lëe Dios kuuñlay kchë xtsiiñ xaa.

²⁶ Deel no tu xaa nii xsyak nii xsoob xaa xtiits Dios, per xyoogwty chuw xaa, misme lëe xaa xkyëti xaly aan nlidy nii xsoob xaa xtiits Dios. ²⁷ Deelñee nli nii xnildazy to xtiits Tat Tios no nii kuñ do yudar psyëb ni kwnaa viud nii no kyalnë, ni no nii ksaan do tol nii chuuñtsyey chol meñ nii nche lo kislyu.

¹ Beetsy, lëe do nii xniladzy to xtiits Jesucrist nii xñabey, nody nii kwe do meñ. ² Kol tso tyeesy no nii sëeb tu xaa rikw nii xixkwaa ni no tu nily or ña laañee xkaal lsa do, aan sëebak tu xaa prob nii nakw tu ladx yox, ³ aan deelñee xñee do lo xaa rikw: “Kwsob nu, ngui nak”, per lëe lo xaa prob xñee do: “Lii kwsolisy ske, o kwsob kaa lo lyu”, ⁴ lëe do noyuñle kyalxtisy singo mod, porñee xsee do dyon xa chak meñ aan xsya tol kik to.

⁵ Beetsy, kol kon nrii gaanoo: lëe Dios gon kwle prob lo kislyu re, parñee kyak prob rikw tsiñee lëe prob kniladzy xtiits Dios ni tsiñee lëe prob jkaa nii ktee Dios lo xaa nii xkëstyoo xaa. ⁶ Per lëe lëe do lëel xkwii do xkyalto prob. ¿Pe lëdy rikw nawen xsaksi lëe do ni pe lëdy rikw nawen chikso lëe do lo xaa xñabey? ⁷ ¿Ni pe lëdy lëe rikw nawen xñeenë xaa nii pteelaa lëe do?

⁸ Buen si do deelñee chuñ do cumplir xley Dios nii xñee: “Pkëstyoo xcombañeroo sinak nii xkëstyool lii.” ⁹ Per deelñee xkwe do meñ, tu tol le ngo noyuñ do aan chuñdy to cumplir xley Dios. ¹⁰ Deelñee no tu xaa nii chuuñtsyey kchë nii xñabey ley, per kyeñdy xaa ksal xaa tugak cos nii xñabey ley, nontre kchë nii beeñtsyey xaa. Nako sinak nii ni tu pe nyuuñtsyeydy xaa. ¹¹ Por yuub Dios chëb: “Tsonidyoo stu meñ deelñee no tsiiloo”, lëe gak Dios chëb: “Kujtyoo.” Singo tsigo busy, deelñee nonidy to stu meñ nii nakty tsiil do, per chuty to, lëe do pchooxsol lo xley Dios. ¹² Lëe lëe do kol nee ni kol kpañ sinak xñabey xley Dios nii xteelaa meñ lo tol. ¹³ Por kchësy xaa nii xkëstyoody xcombañer jkëstyoody Dios xaa go tse nii lëe kyalxtisy kak. Per lëe xaa nii xkëstyoo xcombañer, ndaan kchukë xaa tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy.

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy

¹⁴ Beetsy, ¿pe nan nii këb to nii xniladzy to Dios, deelñee ni tu pe chuuñtsyeydy to? ¿Pe steelaa kyalwniladzy lëe do nawen? ¹⁵ Kol tso tyeesy no nii kan do tu xcombañer do nii kindy xab ni kindy pe kaw, ¹⁶ aan këb to: “Na ligier, byey, pix xaboo tsiin ktsyëel ni taw”, per xteejty to nii jkiñ xaa, ¿pe nan nii këb to singo? ¹⁷ Singo gak nak xaa nii xniladzy xtiits Dios deelñee ni tu pe kuuñtsyeydy xaa. Pe nandy nii xniladzy xaa.

¹⁸ Per so tu xaa nii këb: “Xniladzyoo xtiits Dios, lëe naa chuuñtsyeyaa cos.” Bluuy dyon nii nli xniladzyoo, aan lëe gaan kluy nii nli xniladzyaa por kchë cos nii chuuñtsyeyaa. ¹⁹ Xniladzyoo lëe nii tugak Dios no. Buen nii xniladzylo, per wi xaatox gon xniladzy nii tugak Dios no, ni xtsyeb xaa chan xaa Dios. ²⁰ Byaabini gaanoo aan byeñ nii deelñee kuuñtsyeydyoo cos, pe nandy nii xniladzyoo xtiits Dios. ²¹ Lëe Dios gon pkaaxcuent pxusykoltoo no Abraham sinak nii nyak xaa tu xaa buen porñee kwlookon xaa xiñgan xaa Isaac lo Dios. ²² Buy xcuent Abraham gaanoo aan kon nii kok nyoo nii bniladzy xaa Dios, por kchë nii beeñtsyey xaa, ni por kchë ngo lëe xaa bniladzy re Dios. ²³ Singo mod kok cumplir xtiits Dios nii xñee: “Bniladzy Abraham Dios, por ngo lëe Dios pkaaxcuent xaa sinak nii nyak xaa tu xaa buen.” Ni singo mod lëe Abraham byak xamigw Dios.

²⁴ ¿Pe chan dow na, nii lëe Dios xñee nii buen meñ por kchë nii chuuñtsyey meñ, lëjty xaktyee porñee xniladzy meñ xaa? ²⁵ Singo ptsyool tu kwnaa yox nii pcholë Rahab. Stuble stuble mguiy kwnee lo me. Per lëe Dios pkaaxcuent me sinak nii nyak me tu kwnaa buen, porñee ptee me lidzy me kwlës xaa nii kukleetsy dyon xa nak xkyedzy me ni beeñ me yudar pxooñ xaa go. ²⁶ Por nan do nii deelñee kindy kyalbini leñ styoo no, mbañdy no. Singo gak deelñee xniladzy no xtiits Dios aan ni tu pe chuuñtsyeydy no, pe nandy nii xniladzy no.

3

Ludzy meñ

¹ Beetsy, deelba tsody ndaly xaa nii chuuñ kseedy lady to, por nan do nii kchëe noo siñee chuuñ kseedy noo, ndaly re nii kuuñkiy Dios loo noo tsi lëe kyalxtisy kak. ² Kchësy no xlyo falt. Deelñee no gaa tu xaa nii xiñdy tiits na buen xaa, aan axte xcuerp xaa xsoob xtiits xaa. ³ Tsiñee xlyo no fren chuw cabay parñee ksoob ma xtiits no, tyub xcuerp ma xsoob xtiits no. ⁴ Kol kuy gaanoo xa nak barkw. Ngolo ni ntseeb kchë me dox nii xchëëpo.

Per con tublësy yag wiñ nii kë xaan go chuuñ ksëë meño laañee chakladzy meñ. ⁵ Singo gak nak ludzy no. Lal nuw sobo leñ chuw no, per ntseeb kchë nii chuuñtsyeyo. ¡Tublë gak ki wiñ xsaay tu kiy ngol! ⁶ Nak ludzy no sinak tu bëly nii sob leñ chuw no, aan chuño xtol no. Misme ki chek linfiern. Xsoob kiw, aan xkëëtaño lëë no. ⁷ Chuuñ ndoo mguiy kchëlo ma tox, ni kchëlo ma nii xoobe, kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii no lo nistoo. ⁸ Per lëë ludzy meñ ni tu cho karty kuñ gan low aan chutyo meñ sinak nii nyako tu ngwaan. ⁹ Con misme ludzy no nii xtee no skizh lo Tat Tios, xtsiibtee no meñ nii chak si chak xaa. ¹⁰ Buendy gon, beetsy, nii chuwak no nii xchoo tiits ngui nii xñee no lo Dios kchoo tiits nii ktsiibtee no meñ. ¹¹ Singo gak chilody kchoo nis nex ni nisla tu chu xlyañ. ¹² Ni xkyëdy oliv lo yag yegw, ni xkyëdy yegw lo yag uv. Singo gak nak tu xlyañ. Chilody klyaño nis nex ni nis sety tugak tiemp.

Kyalchak nii xnee Dios

¹³ Deelñee no tu xaa chak ni nyaani lady to, no nii kak ndoladzy xaa ni no nii ngui kpañ xaa parñee kak nyoo nii nyaani xaa. ¹⁴ Per deelñee chakniladzy to meñ ni chuuñtsyey do cos par ksyablyu do meñ, chilody ktaan do por sinaldy to xtiits Dios. ¹⁵ Lëdy Dios pxaal kchë cos ko, lo kislyu pchoow, kik meñ ni kik xaatox kwlaño. ¹⁶ Por laañee no kyalwniladzy ni no tily no kchë clasy cos mal. ¹⁷ Per lëë xaa nii xsaabini Dios leñ kik, si xñabey Dios mbañ xaa, ndoladzy xaa ni buen xaa. Xkëstyoo xaa meñ ni chuuñtsyey xaa cos buen. No xkyalcheñ xaa ni nonsyke tiitsli xñee xaa. ¹⁸ Kchësy xaa chaklasty tso tily, ngui xñee xaa lo meñ por sitsiñ tse nii lëë meñ kuñ cos buen.

4

Meñ nii xsoobty xtiits Dios

¹ ¿Pa chislo tily na dyon ni pa chislo kyalnë? Misme leñ styoo do gon chislow, por kchë cos mal nii no leñ styoo do lëëw chislo. ² Chakladzy to tu cos aan como chapy tow, lëë do chuty, ni lëë do choki cos aan como chapy tow, lëë do chuñ tily. Chapy to nii chakladzy to, porñee xñabty tow lo Dios. ³ Nikxe gaa xñab tow, xneesty Dioso, porñee xñab nguidy tow, por xñab tow parñee kxiñ dow laañee xkaatyee. ⁴ ¡Mal do! ¿Pe nandy to nawen nii deelñee choki do cos nii no lo kislyu re, lëë do xtilyni Dios? Kchë xaa nii choki cos nii no lo kislyu re, xtilyni Dios. ⁵ Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Tir xkëstyoo Dios kyalbini nii kwloo xaa leñ styoo no ni chakladzy kaa xaa nii jkëstyoo no xaa.” ⁶ Lëë Dios kuñ lëë no yudar. Por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee: “Xsyonlë Dios lo meñ nyaa. Per ngui xñee xaa lo meñ mban.” ⁷ Kol ksoob xtiits Dios, ni kol kxekw lo xaatox, tsiin jkaaldy xaa lëë do. ⁸ Kol kpig lo Dios tsiin kpig xaa lo do. Kchësy to siñee bii chakladzy to kuuñtsyey do tol, kol ktikche styoo do ni kol nab nii ktsily Dios xtol do, tsiin kak nyë styoo do. ⁹ Kol ktee në ni kol koon. Deelñee xidzy to kol koon ni deelñee gaa xle do kol kte në. ¹⁰ Kol kak ndoladzy lo Dios tsiin klisklaa xaa lëë do.

Meñ nii xsee chan xcombañer

¹¹ Beetsy, kñeenëdy to xcombañer do. Kchësy xaa nii xñeenë xcombañer xñeenë ley. Aan deelñee xsee do ley, lëë do xyak xtisy aan chuuñtsyeydy to nii xñabey ley. ¹² Tugak xaa nii bnee ley no, aan misme gak lëë xaa nak xtisy lëësy xaa schilo kteelaa ni ksaksi meñ. Per lëë do, ¿cho nak to parñee ksee do kan do xcombañer do?

Ndoondy pe cos kak kxe

¹³ Kol kon nrii kchë do siñee xñee do: “Natse o kxe gaa lëë noo kyo kyedzy rek, aan tu iz tsyo noo siko par kyëë noo dilgensy ni ktsiñaa noo tumi”, ¹⁴ aan ni nandy to dyon pe cos kak kxe. Nak to sinak tu xkey nii xlyañ palsye leñ kpaal, per xlyëëdyo. ¹⁵ Këbty to singo, sink masy kol këb: “Deelñee sneetsy Dios kyalmbañ, lëë noo kuuñtsyey nrii o nrek kaa.” ¹⁶ Per lëë lëë do ndaan xñee do, ndox gon nii kak nyaa do. ¹⁷ Tol gon chuñ meñ nii nan xa kak cos buen aan chuuñtsyeydy mew.

5

Nii ktsyool meñ rikw

¹ Kol kono na rikw!, aan kol koon ni kol kuptyyë por ntseeb kchë kyalnë dox nii ktsyool do. ² Kchë nii chap to xiñ, ni lëë kchë xab non do kyëma. ³ Ni lëë kchë xor do ni xtsiiñ do nii nyaa con plat kyoo. Lëë kyalnë go ksaksi lëë do sinak nii nyako ki. Pe nandy nii beeñlo do kchë nii chap to, por lëë tiemp mer kyal. ⁴ Kchë xaa nii kwë tsiñ lo xkwaa do singosy xkëëkiy lëë do aan lëë Tat Tios biñ kchë nii chuuñkiy xaa go. ⁵ Mentre kwche do lo kislyu mbëë pañ do, kop to kchë nii kokladzy to, ni bro do si xro ma. Per lëë xtse kyalkuty sëëd yob. ⁶ Kwnabey do kuty ni beety kaa to meñ nii nody xtol aan ni tu cho pe nëdy lo do.

Kol kyëmbës kiid Jesús

⁷ Lëë lëë do gon, beetsy, kol kwës axte nii kiid Jesús stub. Kol kak sinak xaa nii xkyë kon, xkwës xaa xtiemp kyo parñee kak xkwaa xaa. ⁸ Kol kwës ni kol kxekw, por klyëëdy lëë Jesús kiid stub. ⁹ Jkëëkiydy to xcombañer do, tsiin ni tu pe kliskiydy Dios lo do, por klyëëdy lëë xaa kiid kuñ kyalxtisy. ¹⁰ Kol kak si kok kchë profet nii biid kluuy xtiits Dios. Mban kwte xaa, per pxekw xaa. ¹¹ Dichos xaa nii xtye lo kyalnë ni xekwo. Kayonle gaa to kyalnë nii kwte Job aan pxekw xaa, ni kayonle to xa kontsi Dios xaa despuesy, por tir buen Tat Tios ni xkëstyoo xaa meñ nii xsoob xtiits xaa.

¹² Beetsy, jkoondy to Dios por kpaa, ni jkoondy to Dios por kislyu, ni jkoondy to Dios por cualquier cos. Tsiñee këb to nii nliw, ktsëëdy to lo xtiits to. Singo gak tsiñee gaa këb to nii nliwyo, parñee ksaksidy Dios to.

¹³ Deelñee no do kyalnë, kol nee lo Dios. Deelñee xle gaa to kol kool lo Dios. ¹⁴ Deelñee xsyaknë do, kol kwetsy xaa kol nii xniladzy xtiits Dios parñee këb xaa lo Dios por lëë do kyëëb xaa lëë do aceit con xtiitspey Dios. ¹⁵ Aan deelñee tyub styoo do këb to lo Dios nii kyak xaa xsyaknë, lëë xaa kyak. Aan deelñee no xtol xaa lëë Dios ktsilyo. ¹⁶ Por ngo, kol kxobtol lsa xtol do lo xcombañer do, ni misme lëë do kol nab lo Dios nii kyak xcombañer do. Por chon Dios xtiits xaa buen. ¹⁷ Sinakak no kok profet Elías, aan tsiñee tyub styoo xaa kwnab xaa lo Dios nii nyabty kyo, tson iz grol byabty kyo lo kislyu. ¹⁸ Aan tsiñee lëë xaa kwnee lo Dios stub, parñee kyab kyo, lëë kyo byab aan lëë kwaa kok.

¹⁹⁻²⁰ Beetsy, deelñee kchoxso tu xcombañer do lo xtiits Dios aan ktikche do xaa, lëë do kteelaa xaa lo kyalkuty ni lëë Dios ktsily kchë xtol xaa.

Xkitsy klo San Pedre

¹ Pedraa, xapostle Jesucrist nakaa. Lëën xal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ nöz Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ni Bitinia. ² Lëë Dios kwle lëë do destye penaadle por Kyalbini Ntson parñee kyak nyë xkylambañ do con xcheñ Jesucrist ni parñee ksoob to xtiits xaa. Kakni Dios to tsigo busy ni knee xaa tiits nii ngui kwe do.

Kyalmbañ nii këmbëes no

³ Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist, porque por xkylwkwëstyoo xaa lëë xaa bnee tiits kaly no stub porñee lëë Jesucrist pañ lo kyalkuty. Nrii xchoobladzy styoo no ⁴ aan lëë no jkaa nii kneetsy Dios kpaa. Nitylody ngo ni jkaapejtyo ni jkooldyo. ⁵ Porñee xnildazy to xtiits Dios lëë xaa chakni lëë do parñee jkaa do kyalwtelaa nii kneetsy xaa tsiñee lëë tse go tsitsiñ.

⁶ Por ngo tir xle do, nikxe nii tedy to kyalnë xisy wiñ. ⁷ Por nak xkylwnildazy to sinak or. No nii tedyo lo ki parñee kako preb. Deelñee kxekw to preb, mastre kak non xkylwnildazy to que lo or, por xnitylo or. Por ngo, tsiñee lox kak xkylwnildazy to preb, mastre kak ntsono ni kak nono tsiñee lëë Jesucrist kiid stub.

⁸ Xkëstyoo do Jesucrist nikxe nii karty kan do xaa ni xnildazy to xtiits xaa nikxe nii chandy to xaa. Xle do aan chilody këee do dyon xa nak kyalwle go con tiits, ⁹ porñee lëë do kwtelaa lo tol, ni por ngo gaa nii xnildazy to xtiits xaa.

¹⁰ Destye tiemp byub profet xa nak kyalwtelaa re ni kwnee xaa xa nak kyalnsaak nii kxaal Dios lo do. ¹¹ Lëë xKyalbini Crist kwneel lo profet kchë kyalnë nii ktsyool Crist ni kchë kyalntson nii kiid despuesy, aan lëë profet byub dyon cho nak Crist ni pa wor kak kchë nii xñee Kyalbini go. ¹² Per lëë Dios chëb nii lëdy par lëë xaa nak kchë cos ko, sink par lëë dow. Kchë ngo kwnee xaa nii bluuy xtiits Dios lo do. No Kyalbini Ntson nii pchoo kpaa styoo xaa. Axte angly chakladzy kyeñ cos ko.

Chakladzy Dios nii kpichee no lo tol

¹³ Por ngo, kol kuñ pensar pe cos kuñ do ni list kol kak. Tyub styoo do kol ksaladzy nii kneetsy Dios lo do tsiñee lëë Jesucrist klyañche. ¹⁴ Kol kak sinak xaa wiñ nii xsoob tiits. Tsody to si kwyo do worñee karty knildazy to xtiits Dios, ¹⁵ sink kol kpichee lo tol, por nody xtol Dios nii kwtsyetsy lëë do. ¹⁶ Por leñ xkitsy Dios xñee: “Kol kpichee lo tol, por nody xtolaa.”

¹⁷ Deelñee xñee do nii pxosy to nak Dios nii chuuñtsyey kyalxtisy lo kislyu ni nan do nii xkwedy xaa meñ, no nii ksal do xaa tugak ni ktsyeb to xaa. ¹⁸ Por lëë Dios pteelaa lëë do lo cos nii pa xkiiñdy nii psaan pxusykoltoo do, ni nan gaa to nii kozhty xtol do con cos nii xnitylo. Kozhty con or o plaat kaa, ¹⁹ sink con cheñ nii pxee Crist kozho. Kuty xaa si chety tu mëkwxiiily nyë nii chokon lo Dios. ²⁰ Destye worñee karty kwe kislyu byaan tiits nii singo ktsyool Crist, per axte natiemp lëë xaa biid kteelaa lëë do. ²¹ Por Crist lëë do xnildazy xtiits Dios. Lëë Dios beñ kpañ xaa ni blisklaa xaa, ni por ngo, Dios sye xsaladzy to ni xnildazy to.

²² Porñee psoob to xtiits Dios, ngo nii lëë xkylambañ do kok nyë parñee jkëstyoo do xcombañer do. Kol jkëstyoo xcombañer do tyub tyub styoo do. ²³ Por lëë do koly stub, per lëdre xaa nii chety nak pxosy to, sink lëë do koly por xtiits Dios nii nitylody. ²⁴ Ni lëë gaa Xtiits Dios xñee:

Nak kchë meñ sinak kizhyë,

ni nak xkylndaan meñ sinak xkyoo kizhyë.

Xpidzy kizhyë ni xlyaal kyoo,

²⁵ per lëë xtiits Dios, tsitsiñdy tse nii nitylow.

Lëë tiits nii xteelaa go bluuy noo lo do.

2

¹ Por ngo, kol ksaan kchë clasy tol, ni kyalwkëti, ni kyalmbidy ni kchë clasy tiits xuuy.
² Kol tsoki xtiits Dios sinak nii choki mëed yeeñ nidzy, parñee kroob to ni telaa do lo tol,
³ por kayanle to nii tir buen Dios.

Lëe Crist nak sinak tu kyo nii mastre xkiñ

⁴ Kol kpig lo Crist, por nak xaa sinak tu kyo mbañ nii psëeb meñ, per par Dios tu kyo nii mastre xkiñ ni non nak xaa. ⁵ Singo gak lëe do nak to sinak kyo mbañ, aan lëe Dios jkiñ lëe do parñee por Jesucrist kokon do cos lo Dios. ⁶ Por ngo gaa xñee xtiits Dios: Leñ kyedzy Sión kixaa tu kyo nii mastre xkiñ.
 Pee kyo go ni nguiw.

Lëe Crist nak kyo go aan buen tsi meñ nii kniladzy xtiits xaa.

⁷ Tir non Crist lo do, porñee xnildazy to xtiits xaa. Per lëe lo xaa nii xnildazy, lëe xtiits Dios chak cumplir tsiñee xñeew:

Lëe kyo nii psëeb xaa nii xsa yu byak tu kyo nii mastre non.

⁸ Ni chak cumplir tiits nii xñee:

Tu kyo nii kchal niy meñ ni kchon meñ byak kyo go.

Xchalo niy meñ porñee xsaldy meñ xtiits Dios ni par ngo gaa byaano.

Meñ nii ngab lo Dios

⁹ Per lëe do pee do, pxosy nii xkiñ lo rey nak to, meñ nii xpichee lo tol nak to, tu kyedzy nii ngab lo Dios nak to, parñee kluuy do xkylantson Dios nii kwlii lëe do lo nguey ni psëeb lëe do lo bini. ¹⁰ Klo kwyody xkyedzy to, per lëe na lo xkyedzy Dios ngab to. Klo ni tu cho pkëstyody lëe do, per lëe na xkëstyoo Dios to.

Kol kpañ si xñabey Dios

¹¹ Beetsy, xñen lo do sinak nii nyak to xaa sit nii sitedy lo kislyu re nii kpichee do lo tol por xtilyniw xkylambañ do. ¹² Ngui kol kak lady xaa nii xnildazy Dios, tsiin nikxe xñeenë xaa lëe do sinak nii nyak to meñ mal, per tsiñee kan xaa nii buen do, lëe xaa ktee skizh lo Dios tse nii lëe kyalxtisy kak.

¹³ Chakladzy Dios nii ksoob to xtiits kchë xaa xñabey nii no lo kislyu. Kol ksoob xtiits xtisy, por lëe xaa nak xaa nii mastre xñabey, ¹⁴ ni kol ksoob xtiits xaa xñabey nii kxaal xaa ksaksi meñ mal ni kan meñ nii chuñ buen.

¹⁵ Chakladzy Dios nii kuuñtsyey do kyalbuen, parñee tsody pe cos jkëkiy meñ nguey lëe do.

¹⁶ Kol kpañ sinak tu xaa nii kindy cho kñee lo, per lëdy por ngo nii kuñ do tol. Kol tso si cho xaa nii ngab lo Dios. ¹⁷ Kol ksal meñ ni kol jkëstyoo xcombañer do nii xnildazy xtiits Dios, ni kol ktsyeb Dios ni kol ksoob xtiits xtisy.

Kyalmban nii kwtedy Crist

¹⁸ Kchë do siñee no xpixwan do kol ksoob xtiits xaa nii kwxi lëe do, nikxe buen xaa nikxe gaa mal xaa. ¹⁹ Por buen nii tyedy no lo kyalnë nii chigaldy no porñee xsoob no xtiits Dios. ²⁰ Per deelñee xsaksi meñ lëe do porñee beeñtsyey do tu cos mal, ¿pe nan nii kxekw to castigw? Suuñ ksak to Dios deelñee kuuñtsyey do tu cos buen aan tedy to castigw. ²¹ Par ngo kwle Dios to, por mban kwtedy Crist por lëe do. Kol kak si kok xaa. ²² Kwloody xaa tol ni pkëetidy xaa meñ, ²³ kwëbty xaa tsiñee kwlootsyetsy meñ xaa, ni pe chëbty xaa tsiñee psaksi meñ xaa, sink Dios nii chuñsyey kyalxtisy psaladzy xaa. ²⁴ Lëe Crist byoy xtol no lo crusy, parñee ksaan no xtol no aan kpañ no sinak nongualo. Biswee meñ Crist parñee kyak to. ²⁵ Por kwche do si xkwe mëkwxiily nii këtañ, per lëe na nii lëe do big lo Crist, lëe xaa chan lëe do si chan meñ mëkwxiily ni chap cuidad xaa xkylambañ do.

3

Xa kpañ meñ nii no tsil

¹ Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do, parñee deelñee no xaa xnilasty xtiits Dios, kniladzy xaaw tsiñee kan xaa xa nak xmod to. Xkiiñdy nii tant tiits. ² Tsiñee kan xaa nii ngui nak xmod to, lëe xaa kniladzy. ³ Xixkwaady to nëz fuer, koondy to kik to parñee kan meño, xixkwaady to con cos or ni kakwty to ladx non, ⁴ sink kol kxixkwaa xkylambañ do, por nitylody kyalwxixkwaa go. Nyo kyalwxixkwaa go tsiñee ni tu pe sidy kik to. Ngo xyo styoo Dios. ⁵ Por singo kwixixkwaa kwnaa nii bniladzy xtiits Dios tiemp. Dios sye psaladzy me ni psoob me xtiits tsiil me. ⁶ Singo kok Sara. Psoob me xtiits tsiil me Abraham ni “xey” kwnee me lo xaa. Xiñ me kak to deelñee suñ do kyalbuen ni ktsyebty to.

⁷ Singo gak lëe do xaapkiy, ngui kol nee lo tsiil do. Kol ktee xlugar me, lëjty xaktyee porñee nda me, sink porñee wi me jkaa kyalnsaak nii kneetsy Dios lo do. Singo kol kuuñtsyey parñee ni tu pe klyedy lo do tsiñee kutiitsni do Dios.

Xaa nii xtyedy kyalnë porñee chuuñtsyey xaa kyalbuen

⁸ Ngui kol kpañ, kol jkëstyoo xcombañer do. Kol kuñ kyalbuen ni kol kak ndoladzy. ⁹ Ktikchedy to mal por mal, ni ktikchedy to wlotsyetsy por kyalwlotsyetsy, sink kol nab lo Dios nii kakni xaa meñ por lëe xaa kwtsyetsy lëe do parñee kuuñlay xaa to.

¹⁰ Por deelñee chakladzy to nii mbëe kpañ do,
no nii kap cuidad to ludzy to.

Kñeedy to tiits mal ni kchoody tiits xuuy chuw do.

¹¹ Kol kpichee lo kyalmal ni kol kuuñtsyey cos buen,
ni kol kyub xa ktilynidy to meñ.

¹² Por chap cuidad Dios xaa nii chuñ kyalbuen
ni xkëetyag xaa xtiits xaa go,
per xlëe xaa lo xaa nii chuñ cos mal.

¹³ ¿Cho ksaksi lëe do na dyon deelñee tugak chuñ do kyalbuen? ¹⁴ Per nikxe tedy to kyalnë por xkyalbuen do, dichos to. Ni tu cho ktsyebty to, ¹⁵ sink kol klaa nii kñabey Crist leñ styoo do. List kol kwe parñee ktikche do lo xtiits kchë xaa nii kñabtiits penak nii xniladzy to xtiits Dios, per con ndoladzy kol nee ni nguudzy kol kak. ¹⁶ Ngui kol kpañ parñee ni tu pe tsinidy kik to, ni parñee kteladzy kchë xaa nii xñeenë lëe do porñee xniladzy to Crist. ¹⁷ Mbëe tedy to kyalnë porñee chuñ do kyalbuen, deelñee singo klyaño styoo Dios, lëdy nii tedy to kyalnë porñee chuuñtsyey do cos mal.

¹⁸ Por yuub Crist kuty por xtol no, ni tu vueltak kuty xaa. Buen xaa, per lëe xaa kwte kyalnë por xtol no, parñee kpig no lo Dios. Kuty xcuerp xaa, per lëe xkyalbini Dios beeñ kpañ xaa stub. ¹⁹ Aan por xkyalbini Dios lëe xaa kukluuy xtiits Dios lo kyalbini nii no nyoogw. ²⁰ Kchë kyalbini go psoobty tiits xtiemp Noé, worñee kwëmbës Dios mentre lëe barkw noyaa, aan xaktyee xon meñ kwtelaa lo nis. ²¹ Lëe nis ko nak sinak kyalwchobnis nii xteelaa lëe no natiemp. Xkiiñdy kyalwchobnis parñee kak nyë xcuerp no, sink lëew xkiiñ parñee kñab no nii koli Dios kik no, aan lëe xaa xteelaa lëe no porñee lëe Jesucrist pañ, ²² ni lëe gaa xaa byëp kpaan aan lëe xaa sob kwi Dios nëzli aan kchë angly ni kyalbini nii xñabey xsoob xtiits xaa.

4

Xa no nii kpañ no

¹ No nii tsini kik to nii lëe do tedy kyalnë si kwtedy Cristo. Kchë xaa nii xtyedy kyalnë xpichee lo tol, ² parñee tyub nii kpañ xaa tso xaa sinak xñabey Dios aan kuuñtsyeytre xaa nii xlyañ styoo xaa. ³ Tyub tsgo beeñtsyey do nii chuuñtsyey xaa nii xnilasty xtiits Dios. Beeñtsyey do cos mal, kwë do kunip ni beeñtsyey do lni yox ni psoxib to lo mdyo. ⁴ Lëe nana, como chuuñtsyeytre to kchë cos ko, lëe meñ xsee ni lëe meñ xñeenë lëe do. ⁵ Per lëe meñ go kaktsyetsy lo xaa nii kuñ kyalxtisy lo meñ mbañ ni lo meñ kuty. ⁶ Por wi lo meñ kuty kukluuy Crist xtiits Dios, parñee kpañ xkyalbini meñ kuty sinak xñabey Dios, nikxe nii si chetyak chol meñ lo kislyu re kuty meñ go.

⁷ Lëe xtse kchë cos mer ksa. Por ngo, kol ko xkylalcheñ do ni kol kutiitsni Dios. ⁸ Per mastre precisy nii jkëstyoo lsa do xcombañer do, por ndaly tol chuñ lsa lëe no perdon por kyalwkëstyoo. ⁹ Kol ktee lsa lidzy to kwës xcombañer do, kyeejty to meñ. ¹⁰ Kol jkiin lo xcombañer do según kyalnsaak nii bneetsy Dios catu lo do. ¹¹ Deelñee no tu xaa nii xñee, no nii kak xtiits xaa sinak xtiits Dios. Deelñee no gaa tu xaa nii xkyë tu tsiin no nii kuñ xaaw según fuersy nii pteedy Dios lo xaa. Kchë nii kuuñtsyey do no nii kteedy to skizh lo Dios por Jesucrist. Lo xaa, no nii tugak ktee no skizh. Amén.

No nii tyeedy no kyalnë

¹² Beetsy, kseedy to tsiñee tedy to kyalnë, parñee kak to preb cos nii nongualdy kako, ¹³ sink kol kle nii lëe do no tedy kyalnë nii kwtedy Crist, tsiin singo gaa kle do tsiñee lëe xaa kiid. ¹⁴ Deelñee xkotsyetsy meñ do porñee xniladzy to xtiits Crist, dichos to, por lëe xKyalbini Ntson Dios tugak chakni lëe do. ¹⁵ Deelba ni tu do tejty kyalnë por kyalkpaan o porñee gaa beety to o porñee gaa xsyëeb to lo xtily meñ. ¹⁶ Per deelñee xtyedy to kyalnë porñee xniladzy to xtiits Crist, ktelasty to, sink kol ktee skizh lo Dios nii ngab to lo Crist. ¹⁷ Por lëe tse kutsiñ nii lëe kyalxtisy kislo lady meñ nii ngab lo Dios. Aan deelñee lady no kislo kyalxtisy, ¿xa lëe nii kak xaa nii xsoobty xtiits Dios? ¹⁸ Aan deelñee pensy xtyelaa xaa buen, ¿xa lëe nii ktsyool xaa mal ni xaa ngoptol? ¹⁹ Por ngo kchë xaa nii ngab lo Dios nii xtye kyalnë, nody nii ksaan xaa kyalbuen, sink no nii jko xaa xkyalmbañ xaa ña Dios, por lëe Dios psaaw, ni buen gaa Dios.

5

Lëe Pedre xñee lo xaa kol

¹ Lëen kñee lo xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, por sinak xaa nakaa. Konaa kyalnë nii kwtedy Crist, ni wi gaan jka nii nare kneetsy Dios. ² Sinak tu xaa nii chap cuidad mëkwxiiily, kol kap cuidad meñ nii ngab lo Crist nii psaan Dios lo do. Kol kan meñ go sinak xñabey Dios. Kyëdy to tsiin por tumi, sink tyub styoo do kol kuñ xtsiin do. ³ Kaky to sinak nii lëe do nyak xpixwan meñ nii ngab lo Dios, sink kol ktee nii kseedy meñ lo do, ⁴ parñee tsiñee kiid mer xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, jkaa do tu premio nii nitylody.

⁵ Singo gak lëe do xaa yeeñ kol ksoob xtiits xaa kol. No nii ksoob lsa do xtiits xcombañer do, por xyody xaa nii chak nyaa styoo Dios, per chuñ xaa yudar xaa ndoladzy.

⁶ Kol kak ndoladzy lo Dios, parñee klisklaa xaa lëe do tsiñee lëe tiemp tsitsiñ. ⁷ Kol ksaan kchë kyalnë nii sini kik to lo Dios, por lëe xaa nakni lëe do. ⁸ Kol kak nyaani ni kol kwena, por lëe xaatox nii xlëe lo do kënsë sinak xkyënsë tu mëëtsy nii këkyub pe kaw. ⁹ Fuert kol kak, kchooxsody to lo xtiits Dios, por nan do nii wi kchë xcombañer do nii nche tyub lo kislyu no tedy lo kyalnë nii no tedy to. ¹⁰ Per tsiñee lox tedy to kyalnë xisy wiñ, lëe Dios kuñ ktaan lëe do ni lëe xaa kyuñ lëe do segur. Xkëstyoo Dios no ni lëe gaa xaa kwtsyetsy lëe no parñee jkaa no kyalntson nii kteedy xaa lo meñ nii ngab lo Crist, aan iip kyaldy kyalntson go. ¹¹ Kyaldy xkylwnabey Dios. Tugak kñabey xaa. Amén.

¹² Chopaa Sil xkë kitsy re, por tu xaa nii chaapaa confians nak xaa. Lëen xal kitsy re parñee kniyaa nii lëe do kwaa xkylnsaak Dios, porñee xkëstyoo xaa lëe do. Kchooxsody to lo kyalnsaak ko.

¹³ Xkëëptyux meñ Babilonia nii xniladzy xtiits Dios lëe do. Wi meñ go kwle Dios sinak kwle Dios lëe do. Ni xkëëptyux Marcos lëe do. Nak xaa sinak xiñaa. ¹⁴ Kol jkëëptyux xcombañer do con tu pxit. Tsaap në Dios que nii ngui tso do kchë do siñee ngab to lo Jesucrist. Amén.

Xkitsy pchop San Pedre

¹ Naa nak Simoñ Pedre. Xtsiiñ Jesucrist xkyën, xapostle xaa nakaa. Lëen xal kitsy re lo do porñee xniladzy to xtiits Dios sinak nii xniladzy noow, por tir buen Dios ni tir buen Jesucrist nii xteelaa lëe no lo tol. ² Lëe Dios kakni lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do, porñee xniladzy to xtiits xaa ni xniladzy to xtiits Jesús.

Xa no nii kpañ meñ nii ngab lo Dios

³ Lëe Dios xneetsy kchë cos nii xkiiñ no parñee kpañ no ni jkiiñ no lo xaa. Lëe xaa bluuy xkyalntson xaa nii kwtsyetsy lëe no. ⁴ Por kchë cos re lëe xaa bneetsy xkyalntson xaa nii mastre non lo no, parñee por kchë cos re kpig to lo Dios tsiin telaa do lo kchë tol nii no lo kislyu. ⁵ Ni por ngo no nii ktsëe do xmod to deelñee xniladzy to, ni no nii ko do xkyalcheñ do parñee kyeñ do. ⁶ Deelñee xyeñ do, no nii kxekw to, aan deelñee xekw to, no nii kap to paciensy, aan deelñee chap to paciensy, no nii ksoob to xtiits Dios. ⁷ Aan deelñee xsoob to xtiits Dios, no nii kleni do betsy to, aan deelñee xleni do betsy to, no nii jkëstyoo do xaa.

⁸ Deelñee kuuñtsyey do kchë cos re, no cuent nii mbañ do ni byuumbeydy to Jesucrist singosy. ⁹ Sinak ciegw ni sinak xaa nii chandy sit nak xaa nii chuuñtsyeydy kchë cos re, bnityladzy xaa nii ptsily Dios xtol xaa. ¹⁰ Por ngo, beetsy, kchë do siñee kwle Dios to ni kwtsyetsy Dios to, kol ktee nii kchosody styoo do, tsiin kyabty to lo tol. ¹¹ Singo mod nêz re nêz rek kyaly laañee xñabey Jesucrist sëeb to.

¹² Ksandyaa, nikle nii nanle to kchë cos re ni xchosody to lo xtiits Dios. Tugak lëew ksetyaa lo do. ¹³ Por mentre bii mbañaa, nongual nii kñen lo do. ¹⁴ Lëe Jesucrist nël nii klyëedy lëen ksaan kislyu re. ¹⁵ Per lëen kte nii nikxe ketyaa knitylasty to kchë cos re.

Xaa nii kon xkyalntson Crist

¹⁶ Kchë tiits nii bñee noo lo do nii xñee xa nak xkyalwnabey Jesucrist ni xñee nii lëe xaa kiid stub, lëdy cuento. Por yuub loo noo ptyon noo xkyalntson xaa. ¹⁷ Ptyon noo ptee Dios kyalwnabey lo xaa ni ptsyon noo tiits ntson nii chëb Dios: “Lëe xiñaa nrri. Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.” ¹⁸ Ptsyon noo nii kpa pchoo tsiy Dios, por ksa noo Jesucrist nche chex kiy ntson go.

¹⁹ Kchë nrri xluuy nii tiitsli nak nii pkëe kchë profet. Buen chuñ do nii xsal dow. Nako sinak bini nii xsaani lo nguey, axte nii kyaani lyu, ni klyañ mëly nii ksaani leñ styoo do. ²⁰ Per kol ksaladzy nii chilody nii cholsye kñee xa nak xtiits Dios. ²¹ Por kwneedy profet porñee kwlaño styoo xaa, sink xcuent Dios kwnee xaa, ni lëe gaa Kyalbini Ntson psabini leñ kik xaa.

2

Xaa nii xluuy tiits xuuy (Judas 4-13)

¹ Per kwyo profet wnee xuuy leñ xkyedzy meñ Israel, ni so gaa maestre wnee xuuy lady to. Tsilaan kluuy xaa xlay xaa. Ska xaa Jesucrist nii pteelaa xaa, per klyëedy lëe xaa kyab lo tol. ² Ndaly meñ sëeb xlad xaa, aan por kchë xaa go lëe meñ kñeenë xtiits Dios nii xteelaa. ³ Aan como choki maestre go tumi, lëe xaa jkëeti lëe do, per ktiidy xaa por lëe xtse xaa kyal.

⁴ Ptsilydy Dios xtol angly nii kwloo falt, sink lëe Dios pxaal angly ko linfiern. Lo nguey no angly ko axte nii kak kyalxtisy. ⁵ Ni ptsilydy Dios xtol meñ tiemp, sink lëe Dios psyaab tu kyotox nii bnitylo meñ mal go, aan xaktyee Noé ni skadzy meñ pteelaa xaa, porñee bluuy Noé xtiits xaa. ⁶ Lëe gak Dios bnitylo kyedzy nii lë Sodom ni kyedzy nii lë Gomorra. Psaay xaaw axte nii byako nëb xkiti, parñee ktsyeb meñ mal nii xsoobty xtiits Dios. ⁷ Per

pteelaa xaa Lot, porñee tu xaa buen kok Lot ni pteenë Lot kon xaa xa pañ kchë meñ mal go.

⁸ Sosobsye tse pteenë Lot kon Lot ni biñ Lot kchë nii beeñtsyey meñ mal go. ⁹ Nan Dios xa kteelaa xaa meñ nii xsoob xtiits xaa lo kyalnë ni lëe xaa ksaksi meñ mal tugak, axte tse nii lëe kyalxtisy kak. ¹⁰ Lëe Dios ksaksi meñ nii xsaandy tol ni xsaldy Dios. Chondy meñ go tiits ni xtsyebty meñ go xkotsyetsy meñ go kyalwnabey nii no kpa. ¹¹ Lëe angly, nikxe nii ndaan xaa ni xñabey xaa, xyaxy xaa këntseeb xaa lo kyalwnabey go xcuent Dios.

¹² Nak kchë xaa go sinak ma nii nody xkyalcheñ, singosy mbañ xaa, par kety xaa mbañ xaa. Xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa nak, per lëe xaa kety si chety chol ma, ¹³ lëe xaa ktsyool kyalnë sinak nii psaksi xaa meñ. Xsyak xaa nii xle xaa, chuñ xaa nii xlyaañtyee styoo xaa. Xkwii xaa xkyalto do tsiñee chinal xaa lëe do tu fiest.

¹⁴ Chilody kan xaa tu kwnaa por lëe xaa xsya tol gaa, xyeejty xaa lo tol. Xkwiiso xaa styoo meñ mban, choki xaa cos, nguialsi xaa. ¹⁵ Këtañ xaa por lëe xaa pchooxso lo xtiits Dios. Nak xaa sinak profet Balaam xiñ Beor, nii kokladzy ntsiñaa tumi con cos mal, ¹⁶ aan kwëntseeb tu burr kusy lo xaa por kchë xtol xaa. Kwnee ma si xñee meñ aan blaady ma nii nyuñre xaa cos mal.

¹⁷ Nak kchë xaa go sinak kiigw nii nody nis ni xkey nii choy me, lëe xaa kyey lo nguey poo yeesy. ¹⁸ Xñee xaa kchë tiits yox nii pa xkiiñdy, aan con kyalwniladzy ni tol xkwiiso xaa styoo xaa nii kal lik kwtelaa lo tol. ¹⁹ Xñee xaa nii lëe meñ telaa, per ni lëe xaa kënlaady, por kchë xaa nii xyab lo tol këtuu low. ²⁰ Kchë xaa nii xniladzy xtiits Jesucrist ni kwtelaa lo tol, deelñee kyab xaa lo tol stub, mastre ntseeb xyak xaa. ²¹ Por masy buen nyi xaa deelñee nyuumbeydy xaa xtiits ntson Dios, lëjty nii psaan xaaw. ²² Per lëe xaa chuñ cumplir tiits nii xñee: “Lëe mëkw xpikche lo xintsib, ni lëe ngutsy nii lox kosy xtuupxto lo peñ.”

3

Lëe Jesús kiid

¹ Beetsy, nrii schop kitsy nii xalaa lo do. Leñ chop kitsy re kokladzyaa nii nsaabinin kik to. ² Kol ksaladzy nii kwnee profet penaadle, ni kol ksaladzy nii kwnabey Jesucrist nii pteelaa lëe no. Lëe apostle bluuyo lo do.

³ Per precisy nii ksaladzy to nii tsiñee lëe tse mer tsitsib, lëe xaa nii kidyni xtiits Dios kiid, lëe xaa go kpañ si xkaatyee, ⁴ aan lëe xaa go këb: “¿Koo gaa Crist na kiid? Destye nii kuty pxosykoltoo no, sinak kak cos nako destye nii kwche kislyu.” ⁵ Chaklasty xaa go kyeñ xaa nii destye tiemp no kpa, aan por xkyalwnabey Dios lëe kislyu pchukë lo nis, lo nis kyaaw. ⁶ Aan por xnisak kyotox nii byab lëe kislyu go kwnitylo. ⁷ Per lëe kpa ni kislyu nii no natiemp byaanle par ki por lëe Dios kwnabey nii singo kako. Lëe ki ksaayo tse nii lëe kyalxtisy kak, tse nii lëe meñ mal nitylo.

⁸ Ni knitylasty to, beetsy, nii tu kpidz nak sinak tu mily iz lo Dios, ni nak tu mily iz sinak tu kpidz lo xaa. ⁹ Lëdy nii xlyëe Dios par kuñ xaa cumplir xtiits xaa, sinak nii xsyak grol meñ, sink chap xaa paciensy, por chaklasty xaa nii kyëtañ ni tu meñ, sink chakladzy xaa nii ktikche meñ styoo lo xaa.

¹⁰ Per lëe Jesucrist kyood sinak tsiñee chiid tu ngbaan. Tse go lëe tu bidox tso aan lëe kpa nitylo, kchë cos tsek con ki, ni lëe kchë cos nii no lo kislyu tsek.

¹¹ Ya ke nii lëe do nan xa nitylo kchë cos, ¿pe toodyxe no nii kpañ do sinak xñabey Dios, ni kniladzy to xtiits xaa tyub styoo do? ¹² Kol kyëmbës Dios ni kol ktee nii kyob kyood xaa. Tse go lëe kpa nitylo lo ki ni lëe kchë cos tsek lo bëly, ¹³ per lëe no këmbës kpa kub ni kislyu kub nii kneetsy Dios. Kchësy meñ kpañ lo kislyu go sinak xñabey Dios.

¹⁴ Por ngo, beetsy, lëe ka lëe do këmbës kyood xaa, kol ktee nii kpañ do sinak xñabey Dios parñee tsody xtol do. ¹⁵ Kol ksaladzy nii chap Jesucrist paciensy lo no parñee tyeelaa no. Singo pkëe betsy no Pable lo kitsy nii pxaal xaa lo do. Lëe Dios psaabini kik xaa.

¹⁶ Kchësy leñ kitsy nii pxaal xaa pkëe xaa kchë cos re. No cos nii ngan kyeeñ no, aan

xkëëtañ meñ nguey lo tiits ko, sinakak xkëëtañ meñ lo xkitsy Dios, per lëë meñ nii chuuñtsyeyo nitylo.

¹⁷ Por ngo, beetsy, kol kap cuent, por nanle to kchë cos re parñee jkëëtidy meñ mal lëë do ni parñee kchosody styoo do. ¹⁸ Per kol kyuumbey nyë Dios ni Jesucrist aan kol jkëestyoo xaa leñ styoo do. ¡Tugak kol ktee skizh lo xaa! Amén.

Xkitsy klo San Juan

Tiits nii xnee kyalmbañ

¹ Lëë noo xkëë nii nol worñee karty kwe kislyu. Ptsyon noow ni ptyon noow con yuub loo noo. Ptyon noow ni psyeen noow con ña noo. Tiits nii xnee kyalmbañ. ² Lëë kyalmbañ go biid. Ptyon noow ni lëë noo xñee xa nako. Lo Dios kwyo kyalmbañ nii nitylody ko, per lëew biid loo noo. ³ Lëë na lëë noo xñee kchë nii ptyon noo ni ptsyon noo lo do parñee kyak tusy no, por lo Tat Tios ni lo xiñ xaa Jesucrist ngab no. ⁴ Lëë noo xkëë kchë cos re tsiin lox kle noo.

Lëë Dios nak bini

⁵ Lëë Jesucrist në loo noo nii lëë Dios nak bini. Ni tu nguey kindy laañee sob xaa, ni nli gaaw. Por ngo lëew xniiy noo lo do. ⁶ Per deelñee xñee no nii lo Dios ngab no, aan no no lo nguey, wnee xuuy no, por chuuñsyeydy no nii xñee no. ⁷ Deelñee no no lo bini sinak nii no Dios lo bini, lëë no kyak tusy ksa xcombañer no ni lëë xcheñ xiñ xaa Jesucrist ktsily kchësy xtol no.

⁸ Deelñee xñee no nii nody xtol no, misme lëë no xkyëti, aan nody tiitsli leñ styoo no. ⁹ Per deelñee kxobtol no xtol no, ndon no nii buen Dios, aan lëë xaa ktsily xtol no ni lëë xaa kuuñ nyë lëë no. ¹⁰ Deelñee xñee no nii xlyody no tol, tsigo lëë no xñee nii lëë Dios nak wnee xuuy, aan karty kniladzy no xtiits xaa tyub styoo no.

2

Lëë Jesús xsoli lëë no lo Dios

¹ Xiñ, lëen xkë nrii lo kitsy nii xalaa lo do, parñee kody to tol. Per deelñee ko tu do tol, chaap no tu xaa nii ksoli lëë no lo Tat Tios, lëë xaa go nak Jesucrist. Buen xaa. ² Lëë Jesucrist kuty parñee ktsily xaa xtol no, ni lëdy kaa nonsy xtol no, sink wi xtol kchë meñ nii nche lo kislyu.

³ Deelñee xsoob no xtiits Dios, schilo tyeesy no nii xyuumbey no xaa. ⁴ Per deelñee no tu xaa nii xñee: “Naa si xyuumbeyaa Dios”, aan xsoobty xaa xtiits Dios, tu wnee xuuy xaa aan nliidy nii xñee xaa. ⁵ Per lëë xaa nii xsoob xtiits Dios nyoo nii tyub styoo xaa xkëstyoo xaa Dios, aan singo mod ndon no nii lo Dios ngab no. ⁶ Kchë xaa nii xñee nii lo Dios ngab xaa, no nii kpañ xaa sinak pañ Jesucrist.

Meñ nii no lo bini

⁷ Beetsy, ngubty tiits nii xkën lo kitsy nii xalaa lo do. Biñle tow destye klo. Lëew nak tiits nii pkëetyagle to. ⁸ Per ngubo ni tiitsliw porñee beeñsyey Cristo ni porñee chuuñsyey dow. Lëë nguey kwtedy aan lëë bini nii nli xsaani xpibëly.

⁹ Deelñee no tu xaa nii xñee: “Lo bini son”, aan xkëstyoody xaa xcombañer xaa, lo nguey bii so xaa. ¹⁰ Lëë xaa nii gaa xkëstyoo xcombañer lo bini so xaa, aan kindy cos nii ksyaab xaa lo tol. ¹¹ Per lëë xaa nii xkëstyoody xcombañer lo nguey no xaa, aan nandy xaa pa si xaa, porñee xlaady nguey kan xaa.

¹² Beetsy, lëen xkë nrii lo kitsy nii xalaa lo do parñee kniyaa nii lëë Dios ptsily kchë xtol do por Jesucrist. ¹³ Lëen xal kitsy re lo do kchë do siñee nak to xaa kol, por lëë do xyuumbey xaa nii nol worñee karty kwe kislyu. Kchë do siñee nak to xaa yeeñ, lëen xal kitsy re lo do por lëë do beeñ gan lo xaatox. ¹⁴ Lëen xal kitsy re lo do porñee xyuumbey do Tat Tios. Lo do siñee nak to xaa kol xalaa kitsy re, por xyuumbey do xaa nii nol worñee karty kwe kislyu. Singo gak lëë do, xaa yeeñ, lëen xal kitsy re lo do porñee ndaan do ni porñee xnildazy to xtiits Dios ni porñee beeñ do gan lo xaatox.

¹⁵ Jkëstyoody to kislyu ni jkëstyoody to kchë nii no low. Porque chilody jkëstyoo do Dios deelñee xkëstyoo do nii no lo kislyu re. ¹⁶ Porque ni tu cos nii xnee kislyu ngabty lo Dios, sink lo kislyu ngabo. Lo kislyu xlyañ kyalmal, ni xlyañ nii kap meñ kchë nii chan

meñ, ni lo kislyu xlyañ nii lëe meñ kap cos parñee kak nyaa meñ. ¹⁷ Por lëe kislyu ni lëe kchë cos mal nii no low tedy, per lëe xaa nii chuuñtsyey nii xyo styoo Dios tejty xaa, sink lëe xaa kpañ tugak.

Tiitsli ni tiits xuuy

¹⁸ Beetsy, lëe wor kutsiñ. Kayonle to gaanoo nii lëe tu xaa nii xlëe lo Crist kiid. Lëe na ndaly xaa nii xlëe lo Crist kwlañche. Por ngo nii ndon no nii lëe wor kutsiñ. ¹⁹ Lady no pchoo xaa, per lëdy ksa no xaa nak, porque deel nyak ksa no xaa, ngwës xaa lo no. Per lëew kok singo parñee kak nyoo nii lëdy ksa no xaa nak.

²⁰ Lëe Crist bneetsy Kyalbini Ntson lo do. Por ngo kchësy to xyeñ. ²¹ Xkëdyaa kchë nrii lo kitsy nii xalaa lo do, porñee xyuumbeydy to tiitsli, sink lëew xkën porñee xyuumbey dow ni porñee nan do nii chilody kchoo tiits xuuy lo tiitsli.

²² ¿Cho nak wnee xuuy dyon? Wnee xuuy gon nak xaa nii xñee nii lëdy Jesús nak xaa nii pxaal Dios. Lëe xaa go xlëe lo Crist, por xka xaa Dios ni xka xaa Xiñ Dios. ²³ Nody Dios leñ styoo xaa nii xka Xiñ Dios, per lëe xaa nii xchoo xfavor Xiñ Dios, no Dios leñ styoo xaa.

²⁴ Kol ksoob xtiits Dios nii pkëetyag to penaadle. Por deelñee tugak tso tiits ko leñ styoo do, lëe do kak ksa Dios ni lëe do kak ksa xiñ xaa. ²⁵ Ni lëe Jesucrist kaa nël nii lëe xaa knee tu kyalmbañ nii nitylody lo no.

²⁶ Lëen xkë kchë nrii parñee jkëetidy meñ do. ²⁷ Per lëe Kyalbini Ntson nii bneetsy Jesucrist no leñ styoo do, aan xkiñdy nii cho kuuñ kseedy lëe do, por misme Kyalbini Ntson xluuy kchë cos lo do, ni nonsyke tiitsli xluuyo. Xluuydyo tiits xuuy. Tugak kol kak ksa Jesucrist por singo bluuy Kyalbini Ntson lo do.

²⁸ Beetsy, tugak kol kak ksa Crist parñee ni tu pe tsinidy kik no tsiñee lëe xaa kiid, ni parñee ktelasty no tyon no xaa. ²⁹ Nan do gon nii buen Jesús, per no nii kaknan do nii kchësy xaa nii chuuñtsyey kyalbuen nak xiñ Dios.

3

Xaa nii nak xiñ Dios

¹ Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo Tat Tios lëe no. Por ngo nii nak no xiñ xaa, ni nli gaa nii xiñ xaa nak no. Por ngo xyuumbeydy chol meñ lo kislyu re lëe no, porñee karty kyuumbey meñ Dios. ² Xiñ Dios gon, beetsy, nak no, aan nikxe nii ndondy no cho kak no o xa kak kaa no despuesy, ndon no nii tsiñee lëe Jesús kiid, lëe no kak sinak xaa, por lëe no tyon xa chak xaa. ³ Aan kchësy xaa nii Jesúsye xsaladzy chak nyë, porñee nan xaa nii nyë Jesús.

⁴ Kchësy xaa nii chuñ tol chuñ cos mal, por cos mal nak tol. ⁵ Ni nanle gaa to nii lëe Jesús biid lo kislyu par ktsily xaa tol, ni nan do nii nody xtol xaa. ⁶ Por ngo nii chuñdy kchë xaa nii nak ksa Jesús tol, per lëe xaa nii chuñ tol karty kan xaa Jesús ni karty kyuumbey xaa xaa. ⁷ Beetsy, kyëtidy to por buen kchë xaa nii chuñ kyalbuen, sinak nii buen Jesús. ⁸ Per lëe xaa nii chuñ tol lo xaatox ngab xaa, por wal nii ngoptol xaatox destye penaadle. Por ngoo gaa lëe Xiñ Dios biid knitylo xtsiñ xaatox.

⁹ Ni tu xaa nii nak xiñ Dios chuñdy tol, porque lëe xaa kwaa kyalmbañ nii pteedy Dios aan chilody kuñ xaa tol, por xiñ Dios nak xaa. ¹⁰ Ndoon cho nak xiñ Dios ni ndoon cho nak xiñ xaatox, porque kchë xaa nii chuñdy kyalbuen ni xkëstyoody xcombañer lëdy xiñ Dios nak xaa.

Kol tso jkëstyoo no xcombañer no

¹¹ Penaadle kayon do nii no nii jkëstyoo no xcombañer no. ¹² Kaky no sinak Caín, por lo xaatox ngab xaa. Por ngo nii beety xaa betsy xaa. ¿Penak dyon beety xaa betsy xaa? Porñee gon nonsyke cos mal beeñtsyey xaa. Lëe betsy xaa beeñtsyey nonsyke cos buen. Por ngo nii beety xaa xaa.

¹³ Beetsy, kseedy to deelñee klëe meñ lo kislyu lo do. ¹⁴ Por lëe no kwatelaal lo kyalkuty par jkaa no kyalmbañ aan ndon no nii lëew kwaa no, por xkëstyoo no xcombañer no. Mbañdy kchë xaa nii xkëstyoody, sink kuty xaa. ¹⁵ Nweety bñech nak kchë xaa

nii xkëstyoody xcombañer ni nan gaa to nii ni tu nweety bñech jkaady kyalmbañ nii nitylody. ¹⁶ Ndon no xa nak kyalwkëstyoo por lëë Jesús ptee xkyalmbañ por lëë no. Singo gak, no nii ktee no xkyalmbañ no por xcombañer no. ¹⁷ ¿Per xa tso xkyalwkëstyoo Dios leñ styoo no deelñee rikw no aan chuuñdy no xcombañer no nii no lyaadzy yudar? ¹⁸ Beetsy, lëjty xaktyee tiits sye tyeesy no nii xkëstyoo no, sink no nii kuuñ no betsy no yudar.

Mastre ngol Dios lo styoo no

¹⁹ Singo mod ndon no nii xiñ Dios nak no, aan ktsyebty no Dios. ²⁰ Deelñee xsyak no nii mal no leñ styoo no, pe tsinidy kik no, por mastre ngol Dios lo styoo no aan lëë xaa nan kchë kchësy cos. ²¹ Beetsy, deelñee pe sinidy kik no, Dios sye xsaladzy no. ²² Aan lëë xaa kneetsy kchësy nii kñab no, porñee xsoob no xtiits xaa ni chuuñtsyee no nii xyo styoo xaa. ²³ Lëë xaa xñabey nii kniladzy no xiñ xaa Jesucrist, ni jkëstyoo no xcombañer no sinak kwnabey Jesucrist. ²⁴ Kchë xaa nii xsoob xtiits Dios, no Dios leñ styoo xaa ni no xaa leñ styoo Dios. Aan por Kyalbini Ntson nii bneetsy Dios lo no ndon no nii no Dios leñ styoo no.

4

XKyalbini Dios ni xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist

¹ Beetsy, knilasty to xtiits kchë xaa nii xñee nii no xKyalbini Dios leñ styoo, sink kol kuñ xaa preb, parñee kyeñ do dyon pe xKyalbini Dios no leñ styoo xaa ote lëdyo yak. Porque tir ndaly xaa wnee xuuy ncheno lo kislyu aan xñee xaa nii xtiits Dios xluuy xaa. ² Sinrii mod kyeñ do cho no xKyalbini Dios leñ styoo: kchësy xaa nii xñee nii lëë Jesucrist biid sinak tu mguiy no xKyalbini Dios leñ styoo. ³ Per lëë xaa nii xñeedy singo nody xKyalbini Dios leñ styoo xaa, sink xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist no leñ styoo xaa. Kayonle gaa to nii lëë kyalbini go kiid lo kislyu, per lëëw kwlañchel.

⁴ Beetsy, lo Dios ngab to ni lëë gaa to beeñle gan lo kchë xaa wnee xuuy go. Por mastre ndaan xaa nii no xlad to que xaa nii no xlad xaa nii nche lo kislyu. ⁵ Lo kislyu ngab kchë xaa go. Por ngo nii chak lo kislyu xñee xaa ni por ngo nii xkëëtyag meñ xtiits xaa. ⁶ Lëë lëë no lo Dios ngab no, aan kchë xaa nii xyuumbey Dios xkëëtyag nii xñee no, per lëë xaa nii ngabty lo Dios xkëëtyagty xaa nii xñee no. Sinrii mod tsigo busy kyeñ no cho nli no xKyalbini Dios leñ styoo, ni cho no gaa xkyalbini wnee xuuy leñ styoo.

Xkyalwkëstyoo Dios

⁷ Beetsy, no nii jkëstyoo lsa no lëë no, por xkëstyoo Dios lëë no. Aan kchësy xaa nii xkëstyoo nak xiñ Dios ni xyuumbey Dios. ⁸ Per lëë xaa nii xkëstyoody xyuumbeydy xaa Dios, por tir xkëstyoo Dios kchësy meñ. ⁹ Nyoo nii xkëstyoo Dios lëë no por lëë xaa pxaal xiñ tusy xaa lo kislyu parñee kneetsy xaa kyalmbañ lo no. ¹⁰ Ni lëdy kaa lëë no pkëstyoo Dios, sink lëë xaa pkëstyoo lëë no, aan lëë xaa pxaal xiñ xaa biid ktsily xtol no. Singo mod lëë xaa bluuy xa nak kyalwkëstyoo.

¹¹ Beetsy, deelñee singo pkëstyoo Dios lëë no, no nii jkëstyoo no xcombañer no. ¹² Ni tu cho karty kan Dios, per deelñee xkëstyoo lsa no xcombañer no, no Dios leñ styoo no ni lëë xkyalwkëstyoo xaa no leñ styoo no. ¹³ Ndon no nii no no leñ styoo Dios ni no xaa leñ styoo no por lëë xaa bneetsy xKyalbini xaa lo no. ¹⁴ Ni lëë gaa no ptyon ni xñee nii lëë Tat Tios pxaal xiñ par kteelaa xaa meñ nii nche lo kislyu. ¹⁵ Kchësy xaa nii xñee nii Xiñ Dios nak Jesús, no Dios leñ styoo xaa ni no xaa leñ styoo Dios.

¹⁶ Singo mod lëë no ndon ni lëë no xnildzy nii xkëstyoo Dios no. Tir xkëstyoo Dios, aan leñ styoo xaa nii xkëstyoo xcombañer no Dios ni no gaa xaa leñ styoo Dios. ¹⁷ Sinrii mod xluuy no nii no kyalwkëstyoo leñ styoo no, parñee tsiñee lëë Dios kuñ kyalxtisy ktsyebty no, por sinak Jesucrist nak no lo kislyu re. ¹⁸ Deelñee no kyalwkëstyoo kindy tseb. Por lëë kyalwkëstyoo xkwii tseb, por castigw chiidni tseb. Deelñee no tu xaa nii xtsyeb, karty jkëstyoo xaa.

¹⁹ Xkëstyoo no porñee klo Dios pkëstyoo lëe no. ²⁰ Deelñee no tu xaa nii xñee: “Xkëstyoon Dios”, aan xlëe xaa lo xcombañer xaa, tu wnee xuuy nak xaa, por deelñee chan xaa xcombañer xaa aan xkëstyoody xaa xaa, chilody jkëstyoo xaa Dios nii chandy xaa. ²¹ Ni lëe gaa Jesús kwnabey nii kchësy xaa nii xkëstyoo Dios no nii jkëstyoo xaa xcombañer xaa.

5

Xaa nii chuñ gan lo tol

¹ Kchësy xaa nii xniladzy nii lëe Jesús nak Crist nii pxaal Dios nak xiñ Dios, aan deelñee xkëstyoo no Tat Tios, no nii jkëstyoo no xiñ xaa. ² Tsiñee xkëstyoo no Dios ni chuuñtsyeeey no nii xñabey xaa, ndon no nii xkëstyoo no kchë xiñ xaa. ³ Deelñee xkëstyoo no Dios, no nii kuuñtsyeeey no nii xñabey xaa ni ngandy kaa nii xñabey xaa. ⁴ Por kchë xaa nii nak xiñ Dios chuñ gan lo tol nii no lo kislyu re, aan porñee xniladzy kaa no Dios ngo nii chuñ no gan lo kchë tol nii no lo kislyu. ⁵ Nonstyee xaa nii xniladzy nii lëe Jesús nak Xiñ Dios chuñ gan lo tol nii no lo kislyu.

Tiits nii xñee cho nak Xiñ Dios

⁶ Biid Jesucrist lo kislyu re, kwchobnis xaa ni pxee xaa xcheñ xaa lo crusy, ni lëjty kaa xaktyee kwchobnis xaa, sink pxee xaa cheñ lo crusy. Ni lëe gaa Kyalbini Ntson xñee nii nliw, por lëe Kyalbini xñee tiitsli. ⁷⁻⁸ Tson nak testigw nii xñee cho nak Jesucrist: Kyalbini na, nis na ni cheñ nii pxee xaa lo crusy, ni tugak kaa nak ksa tson testigw ko. ⁹ Xniladzy no xtiits meñ, per mastre non xtiits Dios, porque lëe xaa xñee cho nak xiñ xaa. ¹⁰ Kchë xaa nii xniladzy xtiits Xiñ Dios no Kyalbini Ntson leñ styoo xaa, per lëe xaa nii xnilasty xtiits Dios xsyak xaa nii wnee xuuy Dios, porñee xnilasty xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Xiñ Dios. ¹¹ Lëe tiits ko xñee nii lëe Dios bneetsy tu kyalmbañ nii nitylody lo no, aan lëe xiñ xaa biidni kyalmbañ go. ¹² Kchë xaa nii xniladzy Xiñ Dios kwaa kyalmbañ go, per lëe xaa nii xnilasty Xiñ Dios karty jkaa xaa kyalmbañ go.

Kyalmbañ nii nitylody

¹³ Kchësy lo do nii xniladzy to xtiits Xiñ Dios xalaa kitsy re parñee kaknan do nii lëe do kwaa tu kyalmbañ nii nitylody.

¹⁴ Ndon no nii deelñee kñab no tu cos nii xyo styoo Dios, chon xaa xtiits no. ¹⁵ Aan deelñee ndon no nii chon Dios xtiits no, ndonak no nii lëe xaa kneetsy nii kñab no lo xaa.

¹⁶ Deelñee kan do nii lëe tu xcombañer do noyuñ tu tol nii ntseeby, no nii kñab to lo Dios por lëe xaa tsiin ktsily Dios xtol xaa. No tu tol nii chilody kpily aan kniydyaa nii kñab to lo Dios por tol go. ¹⁷ Kchësy cos mal tolo, per no tol nii xnitylody meñ kaazhkaa.

¹⁸ Ndon no nii xkody kchë xaa nii nak xiñ Dios tol, por lëe Jesús chap cuidad xaa, aan xkaaldy xaatox xaa.

¹⁹ Ndon no nii lo Dios ngab no, ni ndon gaa no nii kchësy meñ lo kislyu ngab lo xaatox.

²⁰ Ni ndon no nii lëe Xiñ Dios biid ksaani lo no parñee kyuumbey no xaa nii nli nak Dios. Ksa no Jesús nii nli nak Dios nak. Lëe Dios re xneetsy kyalmbañ nii nitylody. ²¹ Beetsy, kol kap cuent, ksoxibty to lo mdyo.

Xkitsy pchop San Juan

Tiitsli ni kyalwkęstyoo

¹ Xaa koolaa. Lęęn xal kitsy re lo kwnaa nii kwle Dios ni lo xiń me nii xkęstyoon tyub styoon, ni lędy kaa nonsyaa, sink wi kchę xaa nii xniladzy xtiitsli Dios. ² Xkęstyoon lęę do por xtiitsli Dios nii no leń styoo no ni tugak kaa tsow leń styoo no. ³ Lęę lęęsy Tat Tios dyon ni lęę lęęsy xiń xaa Jesucrist kakni lęę do ni knee tiits nii mbęę kpań do ni lęę lęęsy xaa kchooblady styoo do con xtiitsli xaa ni con kyalwkęstyoo xaa.

⁴ Blen konaa bla xińoo nii mbań sinak xńabey xtiits Tat Tios. ⁵ Lęę nana xńabaa nii jkęstyoo lsa no lęę no. Ngubty nii xńabeyaa. Bińle tow destye worńee bniladzy to xtiits Jesucrist. ⁶ Deelńee xkęstyoo no, no nii kpań no sinak xńabey Dios. Ni nanle gaa to nii lęę Dios xńabey nii jkęstyoo lsa do lęę do.

Xaa nii xkęęti

⁷ No ndaly xaa wnee xuuy nii xńee nii bijty Jesús lo kislyu sinak chiid tu mguiy. Wnee xuuy ni xaa nii xlęę lo Crist nak xaa go. ⁸ Kol kap cuent tsiin kyętańdy lo xtsiń do parńee jkaa do kchę nii chakladzy Dios kneetsy xaa lo do.

⁹ Kchę xaa nii kchoxso lo xtiits Crist nody Dios leń styoo xaa. Per lęę xaa nii xsal xtiits Crist no Dios ni no Xiń Dios leń styoo xaa. ¹⁰ Deelńee kiid tedy tu xaa nii xluuydy xtiits Crist lo do, klaady to sęęb xaa leń lidzy to ni jkęęptyuxty to xaa. ¹¹ Porque deelńee jkęęptyux to xaa, ksa do xaa nak.

¹² Ndaly nii no kniyaa lo do, per chaklastyaa kniyno lo kitsy re, por xkokyeeńaa kyely teedyaa lo do, tsiin yuubaa kńe lo do parńee lox kle no.

¹³ Lęę meń nii xniladzy xtiits Dios nii no nu xkęęptyux lęę do. Lęę Dios kwle meń re sinak kwle Dios to.

Xkitsy byon San Juan

Xkylnsaak Gayo

¹ Xaa koolaa. Lëen xal kitsy re lo xamigwaa Gayo. Xkëstyoon xaa tyub styoon.

² Beetsy, xñabaa lo Dios nii kakni xaa lii ni kneetsy xaa kyalndaan lool porñee mbaño sinak xñabey xaa. ³ Tir blen tsiñee në bla betsy no nii biid tedy lon nii xchosodyoo lo xtiits Dios. ⁴ Ni tu cos chuuñ kledy naa sinak nii xlen tsiñee chonaa nii lëe kchë xiña mbañ sinak xñabey xtiits Dios.

⁵ Beetsy, buen nii chuño betsy no yudar nikxe xaa sit xaa. ⁶ Lo kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios bitiits xaa nii tir xkëstyool meñ. Beeñ favor beeñ xaa yudar parñee kyal xaa xiviaj xaa sinak xñabey Dios. ⁷ Por lëe xaa bislo viaj re par kluuy xaa xtiits Jesús, aan nëdy xaa kñaasy xaa nii xkady meñ nii xnilasty Dios. ⁸ Por ngo no nii kuuñ no xaa yudar parñee kluuy xaa tiitsli.

Diótrefes ni Demetrio

⁹ Lëen pxal tublë kitsy lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, per chaklasty Diótrefes nii kñabey noo, sink lëe xaa chakladzy kñabey xaa. ¹⁰ Per tsi lëen kyely, lëen këntseeb lo xaa por kchë tiits kizh ni tiits xuuy nii nojkots xaa lëe noo. Aan xyaldy xcuent xaa siko, sink xteejty xaa laa kwës betsy no nii chiid, ni xlaady xaa nii ktee meñ laa kwës xaa ni xkwii xaa meñ nii xtee laa xkwës betsy no lady meñ nii xniladzy xtiits Dios.

¹¹ Beetsy, kuñdyoo cos mal, sink beeñ cos buen. Xiñ Dios nak kchë xaa nii chuuñtsyey cos buen, per lëe xaa nii chuuñtsyey cos mal karty kyuumbey xaa Dios.

¹² Kchë meñ xñee nii buen Demetrio ni nli gaaw. Wi noo no xfavor xaa ni nan gaal nii nli xtiits noo.

¹³ Ndaly nii no kniyaa lool, per chaklastyaa kniyno lo kitsy re, ¹⁴ por xkokyeeña nii klyëedy lëen kyely teedy lool, aan yuubaa kñe lool.

¹⁵ Kakni Dioosoo dyon. Xkëëptyux xamigw no nii no nu lii. Beeñ favor pkëëptyux kchë xamigw no nii no ske.

Kitsy nii pkëe San Judas

¹ Naa nak Judas, betsyaa nak Jacob, xtsiñ Jesucrist xkyën. Lëen xal kitsy re lo xaa nii kwtsyetsy Dios ni xkëstyoo Dios ni kënap Jesucrist. ² Lëe lëesy Dios dyon kakni lëe do ni jkëstyoo lëe do ni knee tiits nii mbëe kpañ do.

Xaa nii xsaldy xtiits Dios (2 Pedro 2:1-17)

³ Beetsy, penaadle no styoon jkën xa nak kyalwtelaa nii kwaa no, per lëe na lëen xkë kitsy re parñee këabaa nii ktily do por xtiits Dios nii kwaa do kchë do siñee ngab to lo Dios. ⁴ Por lëe bla xaa nii destye penaadle xseety kitsy nii kë xtiits Dios kwsëebtsilaan lady to. Mal xaa, xsyoni xaa Dios par kuñ xaa cos mal ni xsaldy xaa Jesucrist nii xñabey, per lëe Dios ksaksi xaa. ⁵ Nikxe nii nanle to nrri lëew kniyaa lo do stub. Tsiñee gon lëe Dios lox pteelaa meñ Israel lo meñ Egipto, lëe xaa beety meñ Israel nii bnilasty xtiits xaa. ⁶ Singo gak angly nii ptiidy laañee psoob Dios xaa, lëe Dios ngo angly ko skiib par tse nii kak kyalxtisy. Lo nguey no angly ko. ⁷ Singo gak meñ Sodoma, ni meñ Gomorra, ni meñ nii no kyedzy nii nche kexka siko, lëe Dios ngo meñ go lo ki nii tsitsiñdy tse kyuyu, porñee kwyoni meñ go meñ nii nakty tsiil meñ go ni porñee kwyoni meñ go meñ nii xkaatyee. Lëew beeñsyey Dios parñee ktsyeb los demasy meñ. ⁸ Per nikxe kok kchë cos ko, lëe xaa mal nii kwsëeb lady to chuuñsyey kchë cos mal nii xñeexkaal xaa, ni xsaldy xaa xkyalwnabey Dios, ni xñeenë xaa angly. ⁹ Per ni angly Miguel byaxy ntsiibtee xaatox worñee ptily xaa xcuerp Moisés. Chëbsye xaa lo xaatox: “Wante Dios dyon ksaksi xaa lii.” ¹⁰ Per lëe xaa mal nii kwsëeb lady to xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa nak. Lëe cos nii xyuumbey xaa na, sinak xyuumbey chol ma xyuumbey xaaw. Por ngo lëe Dios ksaksi xaa. ¹¹ ¡Chooksye lëe xaay! Si beeñsyeyak Caín chuuñsyey xaa. Por tumi lëe xaa pchooxso lo xtiits Dios sinak pchooxso gak Balaam, ni si kutyak Coré kety xaa porñee xsoobty xaa tiits. ¹² Xaktyee kyalto xkwii xaa lo lni ntson nii chuuñsyey do, por chawcho xaa aan xcuenjty xaa meñ. Lyaadzy lëesy xaa no xaa. Nak xaa sinak xkey nii nëz re nëz rek choy me aan chaktyo kyo. Nak xaa sinak yag nii pidzy nii kindly lu aan xkyëdyo nex xtiempo. ¹³ Sinak xiptsiñ nistoo nii choy me nak kchë cos mal nii chuuñsyey xaa. Sinak mëly nii këtañ nak xaa, lo nguey tugak tso xaa. ¹⁴ Kadzyle tiy meñ no tedy lo kislyu destye nii biid Adán, worñee lëe Dios psaabini leñ kik Enoc parñee këb xaa: “Konaa nii lëe Dios sëed lo kislyu aan tir ndaly angly sëedni xaa ¹⁵ par kuñ xaa kyalxtisy. Lëe xaa ksaksi kchë meñ ngoptol ni kchë meñ mal nii kwneenë xaa.” ¹⁶ Ni tu pe xyody styoo xaa mal nii kwsëeb lady to. Kchë cos xñeenë xaa, lyaadzy lëesy xaa no xaa, ndaan chutiits xaa, ni ngui xñee xaa parñee jko xaa styoo meñ.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

¹⁷ Per kol ksaladzy kaanoo nii destye tiemp lëe xapostle Jesucrist chëb: ¹⁸ “Tsiñee lëe kislyu mer nitylo lëe xaa nii kidyni xtiits Crist kiid aan lëe xaa kpañ si xkaatyee.” ¹⁹ Lëe xaa go chuñ meñ chop tiy, nii xlyaañtyee styoo xaa chuuñsyey xaa, nody xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xaa. ²⁰ Per lëe lëe do, beetsy, tsiitsy kol so lo xtiits Dios nii xniladzy to. Kol kutiitsni Dios si xñabey Kyalbini Ntson nii no leñ styoo do. ²¹ Knitylasty to nii xkëstyoo Dios to ni kol kwës axte tsitsiñ tse nii kneetsy Jesucrist kyalmbañ nii nitylody lo do. ²² Kol jkëstyoo xaa nii xkan kik. ²³ Kol kteelaa xaa nii no nëz kyab lo ki, ni kol jkëstyoo kchë meñ ngoptol, per kol kap cuent por axte ladx nii nakw xaa xña tol.

²⁴⁻²⁵ Lëe Tat Tios nii pteelaa lëe no kan lëe do parñee kchooxsody to, ni parñee kyabty to lo tol, ni parñee nguiool tso styoo do kyey do lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa ni lo Jesucrist nii xñabey. Tugak kol tsoo ktee no skizh. Amén.

Nii bluuy Dios lo Juan

Tiits nii pxaal Dios

¹ Nrii nak nii chëb Dios lo Jesucrist parñee këb xaa lo meñ nii xniladzy xtiits xaa kchë cos nii klyëedy kak. Lëë Jesucrist pxaal tu angly kukëbo lo Juan, ² aan lëë Juan pkëë kchë nii kon ni lëë xaa xñee nii nli kwaaxcuent xaa xtiits Dios nii pxaal Jesucrist.

³ Dichos meñ nii xlab ni xkëëtyag tiits nii pxaal Dios ni dichos meñ nii xsal kchë nii kë leñ kitsy re por klyëedy lëëw kak.

Lëë Juan xaal kitsy re lo meñ Asia

⁴ Naa nak Juan. Lëën xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no nëz Asia. Kadzy kyedzy xalaa kitsy re. Lëë Dios kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do. Ktsyëedy xaa, por lëë xaa kok Dios ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako. Xkëëptyux ksa kadzy kyalbini nii no laañee xñabey xaa lëë do. ⁵ Wi Jesucrist xkëëptyux lëë do. Tu xaa nii xñee tiitsli nak xaa. Klootyee Jesucrist pañ parñee kpikchedre kety xaa ni kchësy kaa lo meñ non nii no lo kislyu xñabey xaa. Xkëstyoo Jesucrist lëë no. Por ngo kuty xaa parñee kpily xtol no, ⁶ ni lëë xaa pso lëë no parñee kak no pxosy laañee xñabey Tat Tios. ¡Ni iip kyaldy kaa xkyalwnabey Dios! ¡Tugak këabey xaa!

⁷ ¡Lo xkey kchukë Jesús! Tsiñee lëë xaa kiid, kchësy meñ kan xaa axte wi xaa nii blisy xaa lans. Kchësy meñ nii nche lo kislyu tso kyalnë ni koon por lëë xaa. Nli xñen nii singo kako.

⁸ Lëë Dios nii xñabey bislo kchë kchësy cos ni lëë xaa kisyalo. Ktsyëedy xaa, por lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako.

Lëë Juan chan Crist

⁹ Naa nak betsy to Juan. Porñee xsob no xtiits Jesús ni porñee ngab no laañee xñabey Dios ngo nii xtyeedy no kchë kyalnë re. Lo kislyu wiñ nii lë Patmos nii nche lo nistoo kwyon porñee xlyyaa xtiits Dios nii pxaal Jesús. ¹⁰ Lëë tu tse tminkw lëë Kyalbini Ntson biy naa, aan lëën biñ nii nguiedzy kwnee tu xaa xitsyaa. Nak tsiy xaa sinak tsiñee xkwetsy tu trompet. ¹¹ Lëë tsiy xaa go në lon:

—Pkëë kchë nii chanoo leñ tu libre aan pxaalo lo meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ni Laodicea.

¹² Tsiñee lëën byoogw par kuyaa dyon cho xñee lon, lëën kon kadzy candilier or, ¹³ aan lady ksa kadzy candilier go so tu xaa nii chak si chak mguiy nii pxaal Dios. Nakw xaa tu ladx nool. Axte yaañ niy xaa chitso ladx ko, ni no tu cinturón or xpans xaa aan axte chu styoo xaa xyakxoobo. ¹⁴ Nguitsy kits kik xaa sinak nguitsy kits lady mëkwxiily o si nguitsy kaa kyeg, ni chak mëlo xaa sootee lo bëly. ¹⁵ Xpibëly niy xaa sinak kiib nii cho lo ki parñee kpibëlyo ni nak tsiy xaa sinak xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo. ¹⁶ No kadzy mëly ñali xaa ni sob tu spad chuw xaa, tyuxlad lo spad ko ndox. Chak lo xaa si chak lo ngbidz tsiñee tir chak naay.

¹⁷ Tsiñee konaa xaa, lëën pkyey aan lëën byab lo xaa. Per lëë xaa pxob ñali xaa ladyaa aan lëë xaa në lon:

—Ktsyeebtyoo, por naa bislo kchë cos nii no lo kislyu ni naa gaa kisyalo. ¹⁸ Mbañaa. Kutyya, per lëën pañ parñee kpikchedre ketyaa. Naa nseeñ lyey nii xyaly laañee no meñ kuty ni schilo gaa kuuñ kpaañaa meñ kuty. ¹⁹ Pkëë kchë nii konoo ni pkëë nii chanoo natiemp ni pkëë nii nare kanoo. ²⁰ Lëën kniy penak nii no kadzy mëly ñalin ni penak nii konoo kadzy candilier or. Lëë ksa kadzy mëly nii konoo nak angly nii chakni meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëë candilier or na nak ksa kadzy kyedzy Asia nii no meñ nii xniladzy xtiits Dios.

2

Tiits nii xaal Dios lo meñ Efeso

¹ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Efeso nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Lëë xaa nii no kadzy mëly ñali ni no ktee vuelt lady candilier or xñee: ² Chanaa kchë tsiin nii chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii chapoo paciency, ni chanaa nii xyody meñ mal styool, ni nan gaan nii beeño xaa nii kokladzy nyak apostle preb aan kwlookëel nii wnee xuuy xaa. ³ Pxeewoo kwtedyoo kyalnë por naa ni iip ptaagtyoo tugak beeñtsyeyoo xtsiña. ⁴ Per xyody styoon nii xkëstyoodroo meñ sinak pkëstyool meñ klo. ⁵ Psaladzy dyon pa kwëtaño, aan ptikche styool lo Dios ni beeñtsyey kchë nii beeñtsyeyoo klo. Deelñee kondyoo tiits, lëen ksaksi lii ni lëen kob xcandilieeroo laañee sobo. ⁶ Buen siil nii xyody meñ nii xniladzy xlay Nicolaítas styool nikle gaa naa xlëen chanaa meñ go. ⁷ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Naa kte nex nii xkyë lo yag nii sob laañee xñabey Dios lo meñ nii kuñ gan. Kchë meñ nii kaw nex ko jkaa kyalmbañ.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Esmirna

⁸ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Esmirna nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Naa bislo kchë cos nii no lo kislyu ni naa gaa kisyalo. Nli kutyaa, per lëen pañ. ⁹ Lëë na lëen xñee nii chanaa kchë kyalnë nii no tedyoo ni chanaa xkylprooboo, nikxe nii lëdy prooboo, por ndaly nii chapoo kpa. Nanaa nii no xaa nii xsyak nii lo Dios ngab xaa, aan xñeenë xaa lii, per lo xaatox ngab xaa. ¹⁰ Ktsyeebtyoo kyalnë nii ktsyooloo, por lëë xaatox ko bla xaa nii nak ksal skiib, parñee kak to preb aan mban tedy to tsii kpidz. Per fuert kok axte nii ketyoo, tsiin jkaal kyalmbañ nii nitylody. ¹¹ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kyeydy xaa linfiern.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Pérgamo

¹² Pxaal kitsy re lo xangly meñ Pérgamo nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Lëë xaa nii sob spad nii tyuxlad lo ndox chu w xñee: ¹³ Nanaa nii laañee xñabey xaatox nol, per xsaandyoo xtitsaa nikxe konoo nii lëë meñ beety Antipas porñee xsoob xaa xtitsaa. ¹⁴ Per xyody styoon nii no bla xaa nii chaklasty ksaan xlay Balaam lady to, por lëë Balaam kwlootiits Balac parñee ksyaab Balac meñ Israel lo tol. Byaan xaa meñ Israel kchë cos nii chokon lo mdyo ni blaa xaa kwyonni meñ Israel stu mguiy o stuu gaa kwnaa. ¹⁵ Ni xyody styoon nii bii no xaa nii xniladzy xlay Nicolaítas lady to. ¹⁶ Kol ktsëë xmod to, por deelñee ktsëëdy tow, lëen kyely aan lëen ktilyni lëë do con spad nii sob chuwa. ¹⁷ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kyanaa maná nii nolan, ni lëen kte tu kyo nguitsy lo xaa go aan lo kyo go jkën lë kub xaa, xaktyee lëesy xaa kaknan xa lë xaa.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Tiatira

¹⁸ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Tiatira nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Lëë Xiñ Dios nii chak mëlo si chak lo bëly ni chak niy si chak kiib nii xpibëly xñee: ¹⁹ Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii xkëstyool meñ, ni chanaa nii xniladzyoo xtitsaa, ni chanaa nii chuño yudar meñ ni xekwoo kyalnë ni chan gaan nii mastre choxkol kuño xtsiña nina que worñee kal bislool. ²⁰ Per xyody styoon nii xlaal no kwnaa nii lë Jezabel lady to. Xñee me nii xtiits Dios xluuy me, per con kchë xiwseedy me xkëëti me xaa nii chuñ xtsiña aan singo mod lëë xaa choni stu kwnaa ni lëë xaa chaw cos nii chokon lo mdyo. ²¹ Ptedyaa tiits nii ntsëë me xmod me, per kwnëdy me nsaan me xtol me. ²² Lëë na deelñee ksaandy mew, lëen kuuñ ksaknë me, aan wi kchë xaa nii chaani me ksaksin deelñee ktikchedy xaa styoo xaa lo Dios. ²³ Lëen kuty xiñ me, parñee kyeñ meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nanaa kchë kchësy cos nii xsya styoo meñ ni no kik meñ, aan catu do jkaa nii xyal do según kchë nii beeñtsyey do. ²⁴ Per deelñee nody to xlad kwnaa go ni chuuñtsyeydy to cos ntseeb nii chuuñtsyey xaatox nii xyuumbey meñ go, kintre ni pe kniyaa lo do. ²⁵ Per tugak kol kniladzy xtitsaa axte nii kpikchen. ²⁶ Kchë xaa nii kuñ

gan lo tol ni kuuñtsyey nii xñabeyaa axte tse nii lëen kyely stub, lëen kte tiits kñabey xaa go lo kislyu ²⁷ sinak nii bneetsy Tat Tios kyalwnabey lon. Aan lëe xaa go kñabey sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëe xaa knek meñ go sinak tsiñee xlyë kis. ²⁸ Lëen kte mëly nii nyoo leñ kpaawor silytoo lo xaa go. ²⁹ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

3

Tiits nii xaal Dios lo meñ Sardis

¹ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Sardis nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Lëe xaa ni gon xñabey lo ksa kadzy xkyalbini Dios ni nseñ kadzy mëly xñee: Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo ni nanaa nii kutyloo nikxe nii xsyak meñ nii mbaño. ² Ptee mgaan lool tsiin kchosody styool lo Dios, por ni tu nii chuuñtsyeyoo xyody styoo Dios. ³ Psaladzy kchë xtiits Dios nii pkëetyagoo penaadle aan ptikche styool. Por mer worñee pe sidy kikoo lëen kyely ksaksi lii. Ptee mgaan lool por lëen kyely si chiid ngbaan. ⁴ Per no bla xaa Sardis nii karty jkaay tol. Lëen jkaakw xaa tu ladx rusy aan lëe xaa kiidnal naa por lëe xaa xyalo. ⁵ Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kakw ladx rusy ko ni ktsilydyaan lëe xaa go leñ libre nii xoob kpaawor, sink lëen kcho xfavor xaa lo Dios ni lo xangly Dios. ⁶ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Filadelfia

⁷ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Filadelfia nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Nody xtola ni chuuñtsyeyaa nii xñen. Ñan no xlyey rey David aan tsiñee xalyaa tu puert ni tu cho chilody ksuugwo ni tsiñee gaa xsuugwono ni tu cho chilody kxalyo. ⁸ Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo. Lëen pxaly tu puert tedyoo aan ni tu cho chilody ksuugwo, por nikxe nodyoo fuersy, xsaloo xtitsaa ni karty kaa jkaal nii xyuumbeyoo naa. ⁹ Por ngo lëen kxal xaa nii no xlad xaatox, ni xaa wnee xuuy nii xsyak nii lo Dios ngab kiid ksoxib lool parñee kaknan xaa nii xkëstyoon lii. ¹⁰ Tugak psooboo xtitsaa ni tsiitsy kwool. Por ngo pe kuñdyaa lii tsiñee lëen kyely ksaksi kchë meñ nii nche lo kislyu. ¹¹ Klyëedy lëen kyely. Ksaandyoo xtitsaa parñee ni tu cho klaady nii jkadyaa lool. ¹² Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kak sinak pilar nii so leñ lidzy Dios aan tsitsiñdy tse nii kchoo xaa siko. Lady xaa jkën lëe Dios ni lëe kxyedzy Dios nii sëed kpaawor, ni lady kaa xaa jkën lëe kubaa. ¹³ Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Laodicea

¹⁴ Pxaal kitsy re lo xangly meñ Laodicea nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Nli xtiits Dios xñen, ni naa xñabey kchë lo cos nii psaa Dios. ¹⁵ Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo ni nanaa nii laal xniladzyoo, na laal xchooxsol. ¡Deelba kazh kniladzyoo o kchooxso gaal kaazhkaa! ¹⁶ Per como xnilastyoo naa ni xchooxsody kaal, lëen ksonëz lii. ¹⁷ Por xñeel nii riikwoo ni xñeel nii tir buen si lo xtseel. Ni tu pe chakty falt lool. Per mban xtyedyoo, prooboo ni cieegwoo. Ni nëb kidyoo. Kindy xaboo. ¹⁸ Kwxi or lon parñee kakoo rikw ni kwxi ladx rusy lon parñee kandy meñ lady kidyoo ni kwxi ngwaan ktyëe lool parñee kanoo. ¹⁹ Chak ntseebaa ni xñen lo xaa nii xkëstyoon. Por ngo, ptee fuersy ktikcheel styool lon. ²⁰ Biño gaanoo lëen gon so kexka lo do. Deelñee kon do tsiyaa nii xkwetsy lëe do aan ksal dow, lëen kyely lo do aan lëen kawni lëe do. ²¹ Kchë xaa nii kuñ gan lo tol sob laañee xñabeyaa sinak nii sobaa kwi Tat Tios porñee beñaan gan. ²² Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

4

Lëe Juan chan Dios

¹ Loxsye ngo lëen blis lon aan lëen kon nii lëe tu puert sinyaly leñ kpaawor. Ni lëe tsiy xaa nii nak sinak tsiy tu trompet kwnee lon stub. Në xaa:
—Kwyëp nu tsiin kluyaa cos nii nare kak lool.

² Wor go kash lëë Kyalbini Ntson biy naa aan lëën kon tu yulyey leñ kpa a aan lëë tu xaa sob leeño. ³ Xpibëly xaa sinak nii xpibëly kyo nii lë jaspe o kyo nii gaa lë cornalina, ni kë tu kiidla nii xpibëly sinak nii xpibëly kyo nii lë esmeralda laañee sob xaa. ⁴ Aan kyako yulyey go sob skalyptap yulyey, tuga xaa kol sob leeño, nonsyke ladx nguitsy nakw xaa ni nonsyke coron or sob kik xaa. ⁵ Xchoo bëly yë ni xchoo xbi nkwsiy leñ yulyey go, ni mer chu yulyey sob kadzy bini, lëë bini go nak ksa kadzy xkyalbini Dios. ⁶ Mer chu yulyey go nche tu cos nii chak si chak nistoo aan ndeebiniw si ndeebini vidre.

Groltyee chu yulyey ni kyako yulyey sob tap ma aan tyub lady ma sob mëlo ma. ⁷ Tu ma go chak si chak tu mëëtsy, lëë stu ma chak si chak tu yosy, lëë stu ma chak si chak meñ, lëë stu ma chak si chak tu msiy nii no kxoobe. ⁸ Xoop kaa xikw ksa tap ma go sob ni xitsy lo ma sob mëlo ma, aan tsel kyool tugak xñee ma:

Ntson Dios, ntson Dios,
lëë xaa xñabey,

ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako.

⁹⁻¹⁰ Aan cad nii xtee ksa tap ma go skizh ni kyalnsaak lo xaa nii sob leñ yulyey, lëë ksa kalyptap xaa kol xsoxib ni xsoob xcoron kik, parñee wi xaa ktee skizh lo xaa nii tsitsiñdy tse kety, xñee xaa:

¹¹ Tat Tios, lool no nii knee meñ skizh
ni lool no nii ksak styoo meñ
ni lii xyal kñabey.

Por lii psa kchësy cos,
ni styool kwlañ nii tsaa kchësy cos.

5

Libre nii nguitsy kadzy sey

¹ Ñali xaa nii sob leñ yulyey no tu libre. Xitsy low kë, ni konaa nii nguitsyo kadzy sey.

² Ni konaa tu angly nii xkëë tsyetsy xñee:

—¿Cho lë nii kxaly libre re ni cho lë nii kchos sey nii nguitsyo?

Xaa xñabey nak angly ko.

³ Per ni kpa a, ni lo kislyu, ni leñ kislyu ptsyoldy xaa nii nxaly libre ko, per ni tu xaa nii nyuy syew ptsyoldy. ⁴ Aan per nii nli busy biñaa, porñee ptsyoldy cho nxaly libre ko, per ni tu xaa nii nyuyo ptsyoldy. ⁵ Tsigo lëë tu xaa kol në lon:

—Kooñtroo, por lëë xaa nii xñee meñ xmëëdzy meñ Judá been gan lo kyalkuty. Lo xtiy rey David sëëd xaa aan lëë xaa chigal kxaly libre re ni kchos xaa ksa kadzy sey nii nguitsyo.

⁶ Lëën buy chu yulyey ni laañee nche ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni laañee nche xaa kol aan lëën kon nii lëë tu mëkwxiily soli, nikxe nii nyoo nii beety meñ ma. Kadzy xkach ma ni kadzy mëlo ma sob. Lëë xkach ma ni lëë mëlo ma nak ksa kadzy xkyalbini Dios nii pkaasy tyub lo kislyu. ⁷ Lëë mëkwxiily go kwnaasy libre nii no ñali xaa nii sob leñ yulyey. ⁸ Tsiñee lox kwseñ ma libre ko, lëë ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni lëë ksa kalyptap xaa kol psoxib lo ma. Kchë xaa noy arp ni psiñ kox yaal nii nyaa con or. Lëë kox yaal go nak xlay meñ nii ngab lo Dios. ⁹ Kchësy xaa kol go chool tu ti kub nii së sinrii: Lii xyal señ libre ni liisy xyal kchos sey nii nguitsyoo,

por beety meño,

ni lii kwxi meñ tyub lo kislyu con cheñ nii pxeel

parñee jkab meñ lo Dios.

¹⁰ Lii pso meñ go parñee kak meñ go pxosy lo Tat Tios

ni lii psaan nii kñabey meñ go lo kislyu.

¹¹ Loxsy ngo lëën biñ tsiy tub yox angly nii nche kyako yulyey, ni kyako ma nii sob mëlo tyub lady ni kyako kchë xaa kol. Pchilody ngab angly ko porñee tir ndaly xaa, ¹² aan nguieex xñee kchë angly ko:

Lëë mëkwxiily nii beety meñ

xyal jkaaxcuent kyalwnabey ni kchësy cos non.
Lëë ma xyal jkaaxcuent kchë kyalchak ni kyalndaan,
lëë ma xyal jkaa skizh ni kyalnsaak.

¹³ Ni biñaa nii wi kchësy cos nii psaa Dios leñ kpaan ni kchësy cos nii psaa xaa lo kislyu, ni kchësy cos nii no leñ kislyu, ni kchësy cos nii no lo nistoo xñee:

Lo xaa nii sob leñ yulyey ni lo mëkwxiiily tugak kol tsoo ktee no skizh ni kyalnsaak, iip kyaldy jkaa xaa kyalwnabey ni kyalndaan.

¹⁴ Aan lëë ksa tap ma nii sob mëlo tyub lady xkyëb xñee:

—¡Nliw, singo kako!

Lëë ksa kalyptap kaa xaa kol psoxib lo xaa nii iip kyaldy xkyalwnabey.

6

Ksa xoop sey

¹ Loxsye ngo lëë mëkwxiiily pchos tu sey nii nguuitsy libre ko aan lëë tu ma nii tyub lady sob mëlo kwnee. Nak tsiy ma sinak xbi nkwsiy, chëb ma:

—¡Të!

² Lëën blis lon aan lëën kon tu cabay rusy. Tu arkw nii xkyë flech kë xikw xaa nii sob lady ma. Lëë xaa kwaa tu coron aan lëë xaa pchoo par kuñ xaa gan tily.

³ Lëë mëkwxiiily pchos stu sey nii nguuitsy libre ko aan lëë stu ma nii tyub lady sob mëlo chëb:

—¡Të!

⁴ Lëë tu cabay nixñë pchoo. Lëë xaa nii sob lady ma kwaa kyalwnabey parñee klaady xaa kwës tily lo kislyu ni lëë xaa kuñ nii kuty lsa meñ, ni lëë xaa kwaa tu spad ngol.

⁵ Tsiñee lëë mëkwxiiily pchos stu sey nii nguuitsy libre ko, lëë stu ma nii sob mëlo tyub lady chëb:

—¡Të!

Aan lëën kon tu cabay yeesy. No tu balans ña xaa nii sob lady ma. ⁶ Lady ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pchoo tsiy tu xaa nii chëb:

—Tub kilak xobxtily kwtiix meñ por tu kpidz tsiñ ni tsonak kil xob, per kxiñdyoo viñ ni kxiñdyoo aceit.

⁷ Lëë mëkwxiiily pchos stu sey aan lëë stu ma nii tyub lady sob mëlo chëb:

—¡Të!

⁸ Lëën kon tu cabay pkitsytoo. Kyalkuty lë xaa nii sob lady ma, xitsy xaa nal xaa nii xñabey laañee no meñ kuty. Lëë xaa kwaa kyalwnabey parñee kuty xaa meñ lo tily, ni kuty xaa meñ lo kpiñ, ni lo kyalkits ni kuty ma tox meñ.

⁹ Tsiñee lëë mëkwxiiily pchos stu sey, lëën kon nii lëë xkyalbini xaa nii beety meñ por xtiits Dios nche tublad lo pkoog. ¹⁰ Tsiño nguiedzy chëb kyalbini go:

—Tat Tios, lii nii nody xtoloo ni lii nii chuuñtsyeyoo kchë nii xñeel, ¿pa wor kuñoo kyalxtisy lo kislyu tsiin ksaksil meñ nii beety lëë noo?

¹¹ Loxsye ngo lëë xaa nii kuty ko kwaa tuga ladx rusy ni lëë Dios chëb nii no nii kwës xaa xisy, axte nii ksa xaa nii xniladzy xtiits Dios nii no nii kuty meñ sinak beety meñ xaa.

¹² Tsiñee lëë mëkwxiiily pchos stu sey, lëë tu xu dox bni aan lëë lo ngbidz pkyey poo yeesy sinak ladx yeesy nii chakw meñ nii no kyalnë, ni lëë mëë byak nixñë sinak nixñë cheñ, ¹³ ni lëë mëly nii no leñ kpaan blyaal lyu sinak nii xlyaal yegw yë tsiñee xpi me.

¹⁴ Lëë kpaan ptyuub si xtyuub ta aan lëëw si ni lëë kiy ni lëë kislyu wiñ nii nche lo nistoo ptsëë xlugar. ¹⁵ Ni lëë kchë xaa nii xñabey kutsolan leñ kyoplyoo ni pal lady kyo, ksa xaa xaa non, ni xaa rikw, ni xaa nii xñabey lo soldad, ni kchësy xaa nii no xpixwan ni xaa nii kindy kaa xpixwan. ¹⁶ Aan kchë xaa xñee lo kiy ni lo kyo:

—Kol kyab lady noo nikol koolaan lëë noo lo xaa nii sob leñ yulyey ni lo mëkwxiiily, por tir xlëë ma.

¹⁷ Lëë tse kutsiñ nii lëë Dios ni lëë mëkwxiiily ksaksi meñ. ¿Cho lëë nii kxekw lo xcastigw xaa?

7

Meñ nii jkiitsy xsey Dios kë

¹ Loxsye ngo lëen kon tap angly, tuga xaa so tu skiñ kislyu. Lëe xaa xsyonlë lo me parñee kpidy me lo kislyu, ni lo nistoo, ni lo yag. ² Ni lëen kon nii lëe stu angly nii sëed nëz laa xlyañ ngbidz nseñ xsey Tat Tios. Nguiedzy kwnee angly ko lo ksa tap angly nii kwaa tiitspey par knitylo kislyu ni nistoo, ³ chëb xaa:

—Knitylody kaa to kislyu ni nistoo ni yag. Kol kwës axte nii lox jkiitsy noo tu sey kë kchësy meñ nii ngab lo Dios.

⁴ Aan lëen biñ tu kyoow choowptap mily xaa Israel jkiitsy sey kë. ⁵⁻⁸ Tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Judá, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Rubén, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Gad, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Aser, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Neftalí, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Manasés, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Simeón, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Leví, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Isacar, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Zabulón, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy José, tsiipchop mily meñ pee lo xtiy Benjamín. Kchësy meñ go pkiitsy xsey Dios.

Meñ nii nakw nonsyke ladx rusy

⁹ Lëen buy aan lëen kon nii lëe tub yox meñ nii sëed tyub lo kislyu nche chu yulyey ni lo mëkwxiiily. Kchëlo tiitsë xñee meñ go ni kchëlo laañee sëed meñ go. Ladx rusy nakw meñ go ni no tublë gaa siñ ña kchë meñ go. ¹⁰ Nguiedzy chëb meñ go:

—Lëe Tat Tios nii sob leñ yulyey ni lëe mëkwxiiily pteelaa lëe noo lo tol.

¹¹ Aan kchësy angly nii nche kyako yulyey ni kyako xaa kol ni kyako ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pkiitsy kë axte lyu par ktee xaa skizh lo Dios, ¹² ni kchësy xaa chëb:

—¡Amén! Lëe Dios xyal jkaa skizh ni kyalnsaak ni kyalchak ni kyalwnabey ni kyalndaan. Tsitsiñdy tse nii kyal xkylwnabey xaa.

¹³ Tsigo lëe tu xaa kol në lon:

—¿Cho nak kchë meñ nii nche nakw ladx rusy ke ni cho meñ me?

¹⁴ Lëen chëp:

—Xey, Nandyaa chow.

Tsigo lëe xaa kol go në lon:

—Lëe kchë meñ gue kwte lo kyalnë dox ni lëe meñ gue kwtiib nyë xab lo xcheñ mëkwxiiily. ¹⁵ Por ngo lëe meñ gue nche laañee xñabey Dios, aan tsel kyool chuuñtsyey meñ gue xtsiñ Dios, aan lëe Dios kap cuidad meñ gue. ¹⁶ Kantre meñ gue kpiñ kyat ni kpiñ nis, ni ksaaytre xbini ngbidz meñ gue ni pe kuñtre naay meñ gue, ¹⁷ porque lëe mëkwxiiily nii sob groltyee leñ yulyey kantsi meñ gue sinak nii xtyoontsi mëkwxiiily, ni lëe ma tsini kchë meñ gue laañee xlyañ nis nii xnee kyalmbañ, ni lëe gaa Dios kchëe lo meñ gue parñee kpikchedre koon meñ gue.

8

Psiñ kox yaal nii nyaa con or

¹ Tsiñee lëe mëkwxiiily lox pchos lultime sey nii nguitsy libre, tsesy byak leñ kpaas siik grol wor. ² Loxsye ngo lëen kon nii lëe ksa kadzy angly nii nche lo Dios kwaa tuga trompet.

³ Ni lëen kon tu angly nii noy tu psiñ kox yaal nii nyaa con or pchoo. Lëe xaa kwso lo pkoog aan lëe xaa kwaa ndaly yaal parñee ko xaa kox yaal lo pkoog or nii nyaa laañee sob Dios. Kchë kox yaal go xko xaa lo Dios tsiñee chutiitsni meñ Dios. ⁴ Lëe xkox psiñ kox yaal nii no ña angly ko ptsiñ axte lo Dios, ksaw lay nii chool meñ nii xniladzy xtiits Dios.

⁵ Lëe angly pkaktsë psiñ kox yaal con ki nii nche lo pkoog. Lëew pchon xaa lo kislyu. Aan kwyo bi ni bëly yë ni bni xu lo kislyu.

Trompet

⁶ Lëe ksa kadzy angly nii kwaa trompet kwchetsey par jkwetsy xaaw. ⁷ Lëe tu angly pkwetsy xitrompet aan lëe kyokyo ni lëe ki nii nots cheñ byab lo kislyu, aan lëe tublë kislyu ni lëe tubtsoon yag ni lëe kchë kizh nguë kwyek. ⁸ Lëe stu angly pkwetsy

xitrompet, aan lëe tu cos nii chak si chak tu kiy ngol nii noyek kukyab lo nistoo, aan lëe tublë nistoo byak cheñ. ⁹ Aan lëe kchë ma ni cos nii no siko kuty ni lëe kchë barkw nii nche siko kwnitylo. ¹⁰ Lëe stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëe tu mëly ngol pchingaa, xsyo ma bëly, aan lëe ma kukyab tu laañee xtye kiigwpee ni laañee sob xlyañ. ¹¹ Nla lë mëly go. Por ngo nii tir byak nla nis nii xtye laañee byab ma aan ndaly meñ kuty porñee kow meñ nis nla go. ¹² Lëe stu angly pkwetsy xitrompet aan lëe tublë lo ngbidz ni lëe tublë lo mëe ni lëe tubtsoon mëly kwnitylo. Por ngo kwyody bini tyub tsye ni kwyody bini tyub kyool. ¹³ Ni lëen kon tu msiy nii no kxoobe leñ kpa, xñee ma:

—jBrobsye meñ nii nche lo kislyu tsiñee lëe stson angly nii bii chak falt jkwetsy xitrompet!

9

¹ Lëe stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëe tu mëly nii byable lo kislyu kwaa xlyey tu kyeech nii mastre nxity. ² Tsiñee lëe chu kyeech ko byaly, nonsyke kox nii nak sinak xkox worne pchoo, aan lëe lo ngbidz ni lëe kpa pkyey. ³ Lo kox ko pchoo ngwloz aan lëe ma pkaasy tyub lo kislyu, ni lëe ma kwaa xkotsy mëkwkyoow. ⁴ Ni lëe Dios kwnabey nii ksaksidy ma kizh nii no lo kislyu, ni ksaksidy ma yag, ni ksaksidy ma ni tu cos nguë, sink xaktyee meñ nii këdy xsey Dios kë ksaksi ma. ⁵ Per kujty ma meñ, sink xaktyee yoob ksoob ma meñ kaay mëe. Nak xyoob ma sinak xyoob mëkwkyoow. ⁶ Kchësy meñ kakladzy kety tse go, per ksaldy kyalkuty meñ.

⁷ Chak ngwloz ko si chak cabay nii nche tsey par tsi lo tily, sinak tu coron or nak tu cos nii sob kik ma ni si chak lo bñech chak lo ma. ⁸ Chak kits kik ma si chak kits kik kwnaa, ni nyaa lay ma si nyaa lay mëetsy. ⁹ Ntse lady ma con kiib, ni nak xbi xikw ma sinak xbi carret nii xkopxax cabay tsiñee chak tily. ¹⁰ Sinak xkotsy mëkwkyoow nak ngotsy nii sob xpaan ma. Aan slëb xkotsy ma ksaksi meñ kaay mëe. ¹¹ No tu angly nii xñabey lo ngwloz ko ni xñabey leñ kyeech nxity nii pchoo ma. Abadón lë xaa con tiitsë hebreo, lëe con tiitsë griego lë xaa Apolión. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Xaa nii xnitylo.)

¹² Lëe tu castigw kwtedy, per nare kiid schopo.

¹³ Lëe stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëen biñ nii lëe tsiy tu xaa pchoo lady ksa tap kach nii sob lo pkoog or nii nyaa laañee sob Dios.

¹⁴ Lëe tsiy xaa go chëb lo angly nii nseñ trompet:

—Blaa ksa tap angly nii nche këtuu chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates.

¹⁵ Lëe ksa tap angly ko kwlaa parñee kuty xaa tubtsoon meñ, por byaanle wor, ni tse, ni mëe, ni iz kaa nii kuuñtsyey xaa ngo. ¹⁶ Biñaa nii chop kyoow millón soldad nii xsyob cabay nak ksa angly ko.

¹⁷ Konaa kchë cabay go worñee biy Kyalbini Ntson naa ni konaa nii kë tublë kiib nixñë, ni azul ni kutsy styoo xaa nii sob lady ma. Nyaa kik kchë cabay go si nyaa kik mëetsy, ni xchoo bëly chuw ma ni kox ni kyo nii xsaay. ¹⁸ Ndaly meñ kuty por bëly ni kox ni kyo nii xsaay nii xchoo chuw cabay. Tson clasy kyalnë biidni cabay go. ¹⁹ Con chuw ma ni xpaan ma psaksi ma meñ, por mëel nak xpaan ma aan con kik mëel pkëelay ma meñ.

²⁰ Per psaandy meñ nii kujty lo kyalnë go xtol, ni psaandy meñ go kchë kyalbini mal ni psaandy meñ go kchë mdyo or, mdyo plat, mdyo kiib, mdyo kyo ni psaandy meñ go kchë mdyo yag nii xñady lo, ni chondy ni xsyëdy. ²¹ Tugak beety meñ go bñech, ni psaandy meñ go kyalbruj, ni psaandy meñ go kyalkpaan ni tugak kaa kwooni meñ go stu mguiy o stu kwnaa gaa nikxe no tsiil meñ go.

10

Angly nii nseñ tu libre

¹ Loxsye ngo lëen kon nii lëe tu angly nii xñabey byety kpa sonasy xaa xkey ni kë tu kiitla chex kik xaa, ni xpibëly lo xaa sinak xpibëly lo ngbidz, lëe niy xaa chak si chak yaki.

² No tu libre nii nyaly ña xaa. Tu niy xaa kwso lo nistoo, lëe stuwo kwso lo kislyu. Niypeg xaa kwso lo kislyu, lëe niyli xaa kwso lo nistoo. ³ Kwchuptsyë xaa si xkobëetsy mëetsy.

Tsiñee lëe xaa lox kwchuptsyë lëe kadzy nkwsiy kwëb tsiy xaa. ⁴ Kokladzyaa nguën nii kwnee ksa kadzy nkwsiy go, per lëe tsiy tu xaa nii pchoo kpaä në lon:

—Kwlootsey nii kwnee ksa kadzy nkwsiy leñ styool, jkëedylo.

⁵ Lëe angly nii konnaa blis ñali leñ kpaä, ⁶ aan lëe xaa pkon Dios nii klyëedy lëe meñ kan kchë ni kak por tsitsiñdy tse kety Dios, por lëe Dios psaa kpaä, kislyu, nistoo ni kchësy cos nii no.

⁷ Tsiñee lëe angly lox ksa jkwetsy xitrompet, lëe kchë nii kwnee Dios lo profet lox kak cumplir.

⁸ Lëe tsiy xaa nii sëed kpaä kwnee lon stub, në xaa:

—Kwey aan kwnaasy libre nyaly nii no ña angly nii tu niy so lo nistoo lëe stuwo lo kislyu.

⁹ Lëen kwya lo angly ko aan lëen kwnab libre ko, aan lëe xaa në lon:

—Naa aan tawo. Tsiñee lëew kol chuwoo, sakoo nii nexo sinak nex tsiñ, per tsiñee lëew ktsiñ leñ styool, lëew kyak nla.

¹⁰ Lëen kwnasy libre ko ña angly aan lëew tawaa. Nexo tsiñee lëew kwyo chuwaä, per tsiñee lëew ptsiñ leñ styoon, lëew byak nla. ¹¹ Loxsye ngo lëe angly në lon:

—No nii kñeel xtiits Dios lo meñ nii xñee kchëlo tiitsë, ni lo xaa xñabey nii no tyub lo kislyu stub.

11

Xaa nii kñee xtiits Dios

¹ Lëen kwa tublë var nii xkiiñ meñ par kpix aan lëe Dios në lon:

—Kuso aan kuktiix lidzyaa ni ptiix lo pkoog, ni blab meñ nii chikool lay lon siko. ² Per ktiixtyoo lo tu leeyaa, por lëew kyaan par meñ sit nii kyëp kyety leñ kyedzy Jerusalén choowp chop mëe. ³ Lëen kxal chop xaa nii kñee xtitsaa lo meñ tu mily chop kyoow tsongaly kpudz. Ladx nii chakw meñ nii no kyalnë kakw xaa.

⁴ Lëe chop xaa go nak sinak chop yag oliv ni lëe xaa nak sinak chop candilier nii sob lo Dios. ⁵ Deelñee cho kakladzy ksaksi xaa, chilodyo por xchoo bëly chuw xaa aan lëe xaa kuty meñ nii kakladzy ksaksi xaa. ⁶ Lëe xaa kwaa tiitspey nii jkwëes xaa kyo tyub nii kñee xaa xtiits Dios, ni lëe Dios ptee tiitspey nii kyuñ xaa nis cheñ ni lëe xaa ksaksi meñ nii nche lo kislyu worñee kaklastyee xaa. ⁷ Tsiñee lox kñee chop xaa go xtiits Dios lëe tu ma tox kchoo leñ kyeech nxity, aan lëe ma kuty chop xaa go. ⁸ Lëe xcuerp chop xaa kuty ko kaa leñ kyedzy laañee kwë Jesús lo crusy. Nak meñ kyedzy ko sinak meñ Sodoma ni meñ Egipto. ⁹ Kchë meñ nii sëed tyub lo kislyu ni xñee kchë clasy tiitsë kan xcuerp xaa kuty ko. Tson kpudz grol kaa xaa kuty ko aan klaady meñ jkyeetsy xaa. ¹⁰ Kchë meñ nii nche lo kislyu kle kan nii lëe chop xaa go kuty, porñee mban pteedy xaa meñ, aan axte skady lsa meñ pel cos lo xcombañer por kyalwle go. ¹¹ Per tse nii loxo tson kpudz grol lëe Dios kuuñ kpañ chop xaa go aan lëe xaa tsische. Aan tsiñee kan meñ xaa, lëe meñ ktsyeb.

¹² Loxsye ngo lëe chop xaa go kon tsiy tu xaa nii këb:

—Kol kyëp nu.

Lëe chop xaa go kyëp lo tu xkey aan kchësy meñ nii klëe lo xaa kan nii lëe xaa kyëp kpaä. ¹³ Wor go kazh lëe tu xu kni aan ndaly yu kyab leñ kyedzy ni sety kadzy mily meñ. Kchë meñ nii telaa lo xu ktsyeb aan lëe meñ kool lay lo Dios.

¹⁴ Lëe castigw pchop, per klyëedy lëew kyon.

Lëe angly psa

¹⁵ Lëe angly kok kadzy no jkwetsy xitrompet. Lëe gaan biñ tsiy tubtsoon meñ nii xñee: Lëe Dios ni lëe Crist chigal kñabey lo kislyu, tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwnabey xaa.

¹⁶ Tsigo lëe ksa kalyptap xaa kol nii nche laañee sob Dios pkiitsy kë axte lyu par ktee xaa skizh lo Dios, ¹⁷ chëb xaa:

Skizhoo, Tat Tios,
iip ktsyëedyoo

por lii kok Dios

ni lii gaa tugak nako.

Lii sob xñabeyoo.

¹⁸ Xlëe meñ nii nche lo kislyu lool,

per lëe tse kutsiñ nii lëel kuñ kyalxtisy,

ni lëe wor kutsiñ nii lëel kwetsy meñ kuty,

ni lëel kuñ ksak kchë profet nii biid kluuy xtiitsoo

ni kchë meñ nii xsoob xtiitsoo,

nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kolo.

Ni lëe wor kutsiñ nii lëel knitylo kchë xaa nii xnitylo kislyu.

¹⁹ Lëe lidzy Dios nii sob kpaa byaly, aan lëe caj nii no xtiits Dios xoob leeño, aan kotsyë nkwsiy, ni kwyo bi, ni bni xu ni byab kyokyo.

12

Mëel ngol ni kwnaa nii kop tu mëed

¹ Lëe tu kwnaa nii xpibëly xab si xpibëly ngbidz pchoo ktsiib leñ kpaa so niy me lo mëe ni sob tu coron nii nyaa con tsiipchop mëly kik me. Ntseeb pseen konaa me. ² Nak xiñ me aan lëe me chuptyë porñee lëe xiñ me mer kaly. ³ Blyëedyak lëe tu mëel ngol pchoo ktsiib leñ kpaa, nixñe ma, kadzy kik ma sob, ni sob tsii xkach ma, ni sob tuga coron kik ma. ⁴ Ndaly mëly nii no leñ kpaa kwtopxax ma con xpaan ma aan lëe ma pchon mëly go lo kislyu. Lëe mëel ngol ptsiñ lo kwnaa nii kap mëed parñee kaw ma xiñ kwnaa go. ⁵ Mëedpkiy nak mëed nii kop kwnaa go, lëe xiñ me kñabey tyub lo kislyu sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëe Dios bla xiñ me lo mëel ngol go aan lëe xiñ me sey laañee xñabey Dios. ⁶ Lëe kwnaa go pxooñ, lëe me sey tu tañ pidzy. Lëe Dios pxixkwaa laañee kwës me ni kaw me tu mily chop kyoow tsongaly kpidz.

⁷ Lëe tily kwyo leñ kpaa, aan lëe angly nii lë Miguel ni lëe angly nii nak ksa xaa ptily ksa mëel ngol go ni ksa xangly ma, ⁸ per beeñdy ma gan. Por ngo pchilodre nyaan ma kpaa ksa xangly ma. ⁹ Lëe ma pchoo kpaa. Xaa tox lë ma aan destye penaadle xkëeti ma kchë meñ nii nche lo kislyu. Lëe ma byab lo kislyu ksa xangly ma.

¹⁰ Lëen biñ nii nguiedzy kwnee tu xaa kpaa, chëb xaa:

—Lëe kyalwtelaa kwlañche, lëe wor kutsiñ nii lëe xDios no ni lëe Crist kñabey, porque lëe xaa nii tsel kyool xkëeki kchë meñ nii xnildazy xtiits Dios pchoo kpaa. ¹¹ Beeñ kchë betsy no gan lo xaatox ko. Lëe xcheñ mëkwxiiy kokni betsy no ni lëe xtiits Dios kokni xaa. Ptsyebty betsy no nyety xaa por xtiits Dios. ¹² Kol kle kchë do siñee no do kpaa. Per jkol kteenë kchë do siñee nche do lo kislyu ni lo nistoo! Por lëe xaatox byety kpaa aan como xlëe xaa porñee lëe xtse xaa mer ksa, lëe xaa ksaksi lëe do.

¹³ Tsiñee lëe mëel go byab lo kislyu, lëe ma kunlaag kwnaa nii kop mëed. ¹⁴ Per lëe Dios ptee chop xikw ngol msiy lo me parñee kxooobe me ktsiñ me laañee xkwës me ni laañee kchilody ktsiñ mëel. Siko kyaan Dios me tson iz grol. ¹⁵ Lëe mëel kwlii nis chuw parñee nyoy nis kwnaa go, ¹⁶ per lëe kislyu kwteëb pidzy nis nii pchoo chuw ma aan biydyo kwnaa go. ¹⁷ Por ngo mastre blëe mëel go lo kwnaa go aan lëe ma kuktilyni kchë meñ lidzy me nii xsoob xtiits Dios nii biidni Jesucrist. ¹⁸ Aan lëe mëel go byaan chu nistoo.

13

Ma tox

¹ Lëen kon nii lëe tu ma tox nii sob kadzy kik ni sob tsii xkach pchukë lo nistoo. Sob tuga coron punt xkach ma ni kë tublan gaa tiits nii xko falt lo Dios chex kik ma. ² Chak ma tox nii konaa si chak mëetsy, nyaa niy ma si nyaa niy tu os, lëe chuw ma nyaa si nyaa chuw tu mëetsy ngol. Lëe mëel ngol ptee kyalwnabey lo ma. ³ Nyoo nii tir nroob në tu kik ma tox ko. Mer nyety ma, per lëe ma byak, aan kchë meñ nii nche lo kislyu psee aan lëe meñ kwsëeb xlad ma. ⁴ Lëe meñ psoxib lo mëel ngol nii ptee kyalwnabey lo ma tox ko, ni wi gaa lo ma tox ko psoxib meñ, chëb meñ:

—¿Cho chak si chak ma tox re na dyon, ni cho lë nii kuñ gan lo ma?

⁵ Kwaa ma tox ko tiitspey nii kñee ndaan ma ni kxiñ ma tiits lo Dios. Choowp chop mëë kñabey ma. ⁶ Aan nli gaa pxiiñ ma tiits lo Dios, ni kwneenë ma lidzy Dios ni kwnee në ma kchë meñ nii no kpa. ⁷ Ni kwaa ma tiitspey nii ktilyni ma meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no lo kislyu axte nii kuñ ma gan ni lëë ma kñabey lo meñ nii nche tyub lo kislyu. ⁸ Kchë meñ nii këdy lë leñ xlibre mëkwxiily nii beety meñ ksoxib lo ma tox ko. Destye nii kwche kislyu xoob libre ko kpa.

⁹ Deelñee chakladzy to kyeñ do kol jkëetyag. ¹⁰ Deelñee byaanle nii skiib tso do, lëë do tso skiib, ni deelñee byaanle gaa nii lo spad kety to, lëë do kety lo spad. Por ngo no nii jkaa meñ nii xniladzy xtiits Dios fuersy ni kap meñ paciensy.

¹¹ Lëë stu ma tox pchukë leñ kislyu. Chop xkach ma sob. Chako si chak xkach mëkwxiily, per nak tsiy ma sinak tsiy mëel ngol. ¹² Aan sinak nii kwnabeyak ma tox nii biid klo xñabey ma, aan chuuñ ksoxib ma kchë meñ lo ma tox nii byak ko. ¹³ Ndaly kyalntseeb nii beeñtsyey ma aan xña lo meñ psyaab ma ki leñ kpa. ¹⁴ Aan por kchë nii beeñtsyey ma pkëëti ma meñ nii nche lo kislyu chop ma stu ma tox ko ni kwnabey ma psaa meñ ximdyo ma tox ko. Lëë ma tox ko pchug spad kik, per lëë ma byak. ¹⁵ Lëë ma tox nii pchukë leñ lyu kwaa tiitspey parñee ktee ma kyalmbañ lo ximdyo ma tox nii psaa meñ, tsiin kñee mdyo ni kuty mdyo meñ nii kaklasty ksoxib lo mdyo. ¹⁶ Ni xoo kwloo ma tu bey kë meñ o ñali gaa meñ. Kchësy meñ kwlobey ma, nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kol, nikxe xaa rikwo, nikxe gaa xaa probó. ¹⁷ Aan deelñee nody meñ xbey ma tox ko, ni deelñee këdy lë ma lady meñ, ni këdy xnumero ma lady meñ, chilody si meñ ni chilody kto meñ.

¹⁸ Xoop kyoow tsongaly pxoop kë lo xsey ma tox ko. Lë tu xaa nak número go, per xkiiñ tu xaa nyaani parñee kyeñ xaa dyon chow.

14

Ti nii chool xaa nii kwtelaa

¹ Lëen buy aan lëen kon nii lëë mëkwxiily so kik kiy nii lë Sión. Nche tu kyoow choowptap mily xaapkiy (144,000) lo xaa. Kchë kë xaa go kë lë mëkwxiily ni lë Tat Tios. ² Ni lëen biñ tu bi nii sëed kpa. Nak bi go sinak xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo ni nako sinak xbi nkwsiy ni nako sinak tsiñee xseetsy tubtsoon meñ arp. ³ Kchësy xaa go chool tu ti kub mer laañee sob Dios ni laañee nche sob ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni laañee nche sob xaa kol. Xaktyee tu kyoow choowptapak mily xaa nii kwtelaa lo kislyu chak chool ti go. Ni tu cho chilody koolo. ⁴ Kwyonidy kchë xaa go kwnaa, tugak kënal xaa mëkwxiily laañee siityee ma. Klootyee kchë xaa go kwtelaa parñee jkiiñ xaa lo Dios ni lo mëkwxiily. ⁵ Iip kwneedy kchë xaa go tiits xuuy. Nody xtol xaa lo Dios.

Tiits nii biidni angly

⁶ Lëen buy aan lëen kon nii lëë stu angly no kxoobe leñ kpa. Lëë xaa tsini xtiits Dios lo kchë meñ nii nche tyub lo kislyu nii xñee kchë clasy tiitsë. ⁷ Nguiedzy kwnee angly ko, chëb xaa:

—Kol ktsyeb Dios ni kol ktee skizh lo xaa, por lëë wor kutsiñ nii lëë xaa kuñ kyalxtisy. Kol ksoxib lo Dios por lëë xaa psaa kpa, kislyu, nistoo ni xlyañ nis.

⁸ Xitsyak angly ko nal stu angly nii xñee:

—Lëë kyedzy ngol nii lë Babilonia kwnitylo, lëew kwnitylo porñee pkiilyo kchë meñ nii nche lo kislyu parñee kuñ meñ tol. Nak xtolo sinak nip nii chuuñ ksudzy.

⁹ Blyëedyak lëë stu angly pchoo, nguiedzy kwnee angly ko, chëb xaa:

—Deelñee ksoxib meñ lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni deelñee klaa meñ jkiitsy xsey ma kë meñ o ña gaa meñ, ¹⁰ no nii tedy meñ lo kyalnë dox nii kxaal Dios. Lëë meñ go te lo ki ni lo kyolëë. Aan xña lo angly ni lo mëkwxiily lëë Dios ksaksi kchë meñ go porñee tir xlëë xaa. ¹¹ Iip kyudy ki nii tsek laañee ksaksi Dios meñ go. Tugak ksaksi Dios meñ go porñee xsoxib meñ go lo ma tox ni lo ximdyo ma tox ni porñee noy meñ go xbey ma tox.

¹² Por ngo nody nii kchoso styoo meñ nii ngab lo Dios ni xsoob xtiits Dios, ni nody nii ksaanladzy meñ go xtiits Dios nii biidni Jesús, sink no nii jkaa meñ go fuersy.

¹³ Loxsye ngo lëen biñ tsiy tu xaa nii në lon:

—Pkëe: “Destye nina dichos kchë meñ nii kety por xtiits Dios.”

“Nliw —xñee Kyalbini Ntson—, lëe kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kxiladzy, por ndaly kyalbuen nii beeñtsyey meñ go.”

Lëe kwlaap kak lo kislyu

¹⁴ Lëen kon tu xkey nguitsy. Lo xkey go sob tu xaa nii sob tu coron or kik ni no tu hoz ndox ña xaa. ¹⁵ Ni lëen kon nii lëe tu angly pchoo leñ lidzy Dios nii sob kpa, nguiedzy chëb xaa lo xaa nii sob lo xkey:

—Kwseñ xhoozoo aan bislo kwlaap, por lëe xtiemp kwlaap kutsiñ.

¹⁶ Lëe xaa nii sob lo xkey kwseñ xhoz aan lëe xaa bislo kwlaap lo kislyu.

¹⁷ Lëe stu angly pchoo leñ lidzy Dios, aan lëe gak tu hoz ndox no ña xaa. ¹⁸ Ni lëen kon lëe tu angly nii xñabey lo ki pchoo lo pkoog aan nguiedzy chëb xaa lo angly nii no hoz ndox ña:

—Kwseñ xhoozoo aan blity uv nii kë lo kislyu por lëew kuy.

¹⁹ Lëe angly ko kwseñ xhoz aan lëe xaa blity uv nii kë lo kislyu. Loxsye ngo lëew kwloo xaa tu laañee kxiw. Singo nak kyalnë dox nii kxaal Dios. ²⁰ Lëe uv pxii tublad chu kyedzy, aan nonsyke cheñ pchoo laañee pxiiw, byakxoo cheñ go axte chu xpid cabay, siik tson kyoow mily metre nxeñ laañee kutsib cheñ go.

15

Kyalnë dox nii kiidni kadzy angly

¹ Lëen buy leñ kpa, aan lëen kon kadzy angly nii sëedni lultime ksa kadzy kyalnë dox nii kxaal Dios por lëe xaa lox blëe. Pseen konaa kchë kyalntseeb ko.

² Ni konaa tu cos nii chak si chak nistoo. Ndeebiniw si ndeebini vidre ni notso ki. Ni konaa nii lëe kchë meñ nii beeñ gan lo ma tox ni lo ximdyo ma ni blaady nguië xnumero ma lady nche chu nistoo go. Aan lëe Dios ptee tuga arp lo meñ go. ³ Kchësy meñ go biily ti nii biily Moisés lo Dios ni xti mëkwxiily. Sinrii së ti go:

Tat Tios, ndaly kchë kyalntson ni kyalntseeb nii beeñtsyeyoo.

Lii xñabey, por nonsyke cos buen chuuñtsyeyoo, ni nonsyke tiitsli xñeel.

Lii xñabey lo kchë meñ nii nche tyub lo kislyu.

⁴ ¿Cho ktsyebty lii na dyon, Tat Tios?

¿Ni cho kneesty skizh lool na dyon?,

con liisy nak xaa nii nody xtol.

Kchësy meñ nii nche tyub lo kislyu kiid ksoxib lool, por kchë meñ chan nii buenoo.

⁵ Loxsye ngo lëen buy leñ kpa, aan lëen kon nii lëe lidzy Dios byaly, aan nyoo nii leeño notsey xtiits Dios. ⁶ Leñ lidzy Dios pchoo kadzy angly nii noy ksa kadzy kyalnë dox nii kxaal Dios. Nonsyke ladx nyë nakw xaa. Xpibëly xab xaa ni no tuga cinturón or xpans xaa. Axte chu styoo xaa xyakxoo. ⁷ Lëe tu ma nii tyub lady sob mëlo ptee kyalnë dox nii kxaal Dios lo angly. Leñ tu xig or no kyalnë dox nii kxaal Dios nii tugak mbañ. ⁸ Aan lëe kox nii xchoo laañee xñabey Dios byaktsë lidzy xaa, aan ni tu cho chilody sëeb siko deelnee karty kyal kchë kyalnë dox nii noy ksa kadzy angly ko.

16

Kyalnë nii kxaal Dios

¹ Loxsye ngo lëen biñ tsiy tu xaa nii kwnee leñ lidzy Dios, chëb xaa lo ksa angly:

—Kol tsi aan kol kxee nii no leñ xig ke lo kislyu por leeño no kyalnë dox nii kxaal Dios.

² Lëe tu angly kwey aan lëe xaa psichuw xig xaa lo kislyu, aan kchësy meñ nii noy xbey ma tox ni xsoxib lo ximdyo ma kwlañ tu kyedz nii tir në.

³ Lëe stu angly kuksichuw xig lo nistoo, aan lëe nistoo byak sootee xcheñ meñ kuty, aan lëe kchësy ma ni cos nii no lo nistoo kwnitylo.

⁴ Lëe stu angly kuksichuw xig laañee xtye kiigwpee ni laañee xlyañ nis, aan pidzy nis ko byaklo cheñ. ⁵ Loxsye ngo lëe angly nii xñabey lo nis chëb:

—Bueenoo, Tat Tios. Por ngo nii chuñoo kyalxtisy sinrii mod. Nody xtolo, Tat Tios. Tugak kakoo Dios. Tsitsiñdy tse nii ktsyëel. ⁶ Kchë meñ go, Tat Tios, pxee xcheñ xaa nii no xlaadoo, ni lëe meñ go pxee xcheñ xaa nii kwnee xtiitsoo. Lëe nana lëel pki kchë meñ go cheñ. Buen nii psaksil meñ go.

⁷ Ni biñaa tsiy tu xaa nii kwnee lo pkoog:

—Tat Tios, lii nii nakoo xaa xñabey, chuuñtsyeyoo kyalxtisy sinak nii no kako.

⁸ Lëe stu angly psichuw xig lo ngbidz, aan lëe ngbidz kwaa tiitspey parñee ksaayo meñ. ⁹ Aan nikxe ntseeb kwyek meñ, ptikchedy meñ styoo lo Dios ni psoxibty meñ lo xaa, sink lëe meñ kwte lo xaa porñee pxaal xaa kchë kyalnë go.

¹⁰ Lëe stu angly kuksichuw xig laañee xñabey ma tox, aan lëe siko pkyey. Aan mban taw lay meñ por yoob nii kwlañ meñ. ¹¹ Per nikxe ptsyool meñ kyalnë go, psaandy meñ xtol, sink lëe meñ kwte lo Dios nii xñabey kpa, porñee pxaal Dios kchë kyalnë go.

¹² Lëe stu angly kuksichuw xig chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates, aan lëe nis pidzy kiigwpee go parñee kchilo tedy kchë rey nii sëed nëz laa xlyañ ngbidz.

¹³ Ni konaa nii tuga kyalbini mal pchoo chuw mëel ngol ni chuw ma tox ni chuw stu ma tox nii xñee tiits xuuy. Chak ksa tson kyalbini mal go si chak ngbedzy. ¹⁴ Beeñtsyey kyalbini mal go kyalntson parñee ktopo kchësy xaa xñabey nii no lo kislyu tsiin ktily xaa ksa xaa Tat Tios.

¹⁵ —Lëen kyely si chiid ngbaan —chëb Tat Tios—. Dichos xaa nii xtee mgaan lo ni nakw xab, parñee sëdy xaa nëbkidy xaa ni kandy meñ lady kidy xaa.

¹⁶ Laañee lë Armagedón pkaal lsa kchë xaa nii xñabey lo kislyu.

¹⁷ Lëe lultime angly kuksichuw xig lo me, aan nguiedzy kwnee tu xaa laañee xñabey Dios, chëb xaa:

—Lëew nagon.

¹⁸ Loxsye ngo lëe nkwsy kotsyë leñ kpa ni lëe tu xutox nii karty kni destye nii kwche kislyu bni. ¹⁹ Lëe kyedzy nii mastre ngol kok tson lë, ni lëe kchë kyedzy nii nche lo kislyu kwnitylo ni lëe Dios psaladzy nii no nii ksaksi xaa kyedzy ngol nii lë Babilonia porñee tir xlëe xaa. ²⁰ Kchësy kislyu wiñ nii nche lo nistoo ni kchësy kiy kwnitylo. ²¹ Ni byab kyokyo ngol lady meñ. No kyokyo go në axte choow kil. Aan kwte meñ lo Dios porñee tir mban kwtedy meñ lo kyokyo go.

17

Kyalnë nii ktsyool kwnaa nii kwyoni ndaly mguiy

¹ Lëe tu angly nii wi psichuw xig nii no kyalnë në lon:

—Të gaanoo kuyoo kyalnë nii ktsyool kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy, chu nis sob me. ² Kotnil me kchë xaa xñabey nii no kislyu ni kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu chuñ tol nii chuuñtsyey me.

³ Lëe tu mgaan kwtedy lon aan lo mgaan go lëe angly kuni naa tu tañ pidzy aan lëen kon tu kwnaa nii sob lady tu ma tox, nixñë ma, nonsyke tiits nii xko falt lo Dios kë lady ma, kadzy kik ma ni tsii xkach ma sob. ⁴ Tu ladx morad ni nixñë nakw kwnaa go, kë or ni kyo ngui ni kyo non nii lë perle laady ko. No tu xig or ña me, leñ xig ko no tol ni cos yox nii beeñtsyey me. ⁵ Kë blalan tiits kë me, per ni tu cho xyeñdyo. Sinrii xñeew: “Kyedzy ngol nii lë Babilonia nak xña kchë kwnaa yox nii xkyëngob ndaly mguiy ni xña kchë cos ntseeb nii chak lo kislyu.” ⁶ Xsyudzy kwnaa go porñee kow me cheñ nii pxee kchë meñ nii ngab lo Dios ni kchë meñ nii kuty por xtiits Jesús. Psee styoon konaa kchë ngo.

⁷ Per lëe angly në lon:

—¿Penak nii xsee styool? Kwlës gaanoo lëen kniy lool cho nak kwnaa go, ni cho nak ma tox nii sob kadzy kik ni tsii xkach nii sëedni me. ⁸ Kwyol ma tox nii konoo, per lëe

ma kuty. Lëe na lëe ma kchukë leñ kyeech nxity nii byab ma parñee kety ma kaazhkaa. Kchë meñ nii nche lo kislyu nii këdy lë leñ libre nii xoob kpa a destye nii kwche kislyu, ksee kan kpañ ma tox nii penaadle kuty.

⁹ Par xaa nii xyeñ nak nii kniyaa: Nak ksa kadzy kik ma tox ko sinak kadzy kiy nii sob lo kislyu. Laady ko sob kwnaa go. ¹⁰ Lëe gak ksa kadzy kik ma tox ko nak sinak kadzy rey nii xñabey lo kislyu. Kutyle kaay rey go, lëe stu xaa bii xñabey, lëe stu xaa nare kiid. Xtsedy kñabey rey go tsiñee lëe xaa kiid. ¹¹ Con ma tox nii kwyol ni kutyle lëe rey nak xon, nikxe nii wi ma ngab lady ksa kadzy nii kokyety klo. Lëe ma kety kaazhkaa.

¹² Lëe ksa tsii xkach ma tox nii konoo nak sinak tsii rey nii karty kislo kñabey, per lëe xaa jkaa kyalwnabey parñee kñabey xaa xisy wiñ ksa xaa ma tox. ¹³ Tugak nak xtiits ksa tsii rey go aan lëe xaa ktee xkyalwnabey xaa lo ma tox ko. ¹⁴ Lëe xaa ktily ksa xaa mëkwxiily, per lëe mëkwxiily kuñ gan, por lëe mëkwxiily nak xaa nii mastre xñabey ni lëe ma nak rey nii mastre non. Kchë meñ nii kwle Dios ni xsoob xtiits Dios no xlad ma.

¹⁵ Lëe gak angly në lon:

—Nak chu nis nii sob kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy sinak meñ nii nche tyub lo kislyu. ¹⁶ Lëe ksa tsii rey ni lëe ma tox ktilyni kwnaa yox ko. Lëe xaa ksaan me ni lëe xaa kwii xab me, aan lëe xaa kaw xpëel ni lëe xaa ksaay me. ¹⁷ Lëe Dios pkol styoo kchë rey go parñee ktee xaa kyalwnabey xaa lo ma tox ko parñee kak cumplir kchë xtiits Dios. ¹⁸ Lëe kwnaa yox nii konoo nak sinak kyedzy ngol nii xñabey lo rey nii no tyub lo kislyu.

18

Lëe kyedzy nii lë Babilonia byab

¹ Loxsye ngo lëe stu angly nii xñabey byety kpa a, aan tyub lo kislyu psaabini xaa porñee tir xpibëly xaa. ² Nguiedzy kwnee xaa, chëb xaa:

—Lëe Babilonia kwnitylo, lëe Babilonia kwnitylo, aan lëew byak lidzy kyalbini mal ni lëew byak laañee xko mguiñ ntseeb xipchoos. ³ Kchë kyedzy nii nche lo kislyu pkaay xtol kyedzy ko, ni kchësy kaa rey nii xñabey lo kislyu beeñtsyey tol nii beeñtsyey kyedzy ko. Lëe kchë gaa xaa nii xto cos byak rikw porñee pxiñ kyedzy ko tumi.

⁴ Lëen biñ nii lëe stu xaa kwnee leñ kpa a chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ tu kyedzyaa, kol kchoo ske parñee jkaaydy to xtol kyedzy ke ni parñee ktsyooldy to kyalnë nii ktsyoolo. ⁵ Lëe xtol kyedzy ke lox ptyaly aan lëew byakxoob axte leñ kpa a, ni tu tol nii beeñtsyey kyedzy ke karty knityladzy Dios. ⁶ Kol ksaksi kyedzy ke sinak nii psaksiw meñ, ni kol ktikche kchë nii beeñtsyeyo. Mastre fuert kol kxixkwaa nii jki do kyedzy ke que nii pkiw meñ. ⁷ Mban kol ktee kyedzy ke ni kol ksaksiw, por tir kok nyaaw ni tir pxiño tumi, aan chëbo leñ styoo: “Nakaa sinak tu kwnaa xñabey. Lëdy viuudaa. Ni tu pe kaktyaa.” ⁸ Por ngo, tu kpidzak lëe kyedzy ke ktsyool kchëlo kyalnë ni tedy kpiñ, ni kety ni tsek lo ki. Por tir ntseeb Dios nii ksaksi kyedzy ke.

⁹ Kchë rey nii xñabey lo kislyu nii wi beeñtsyey tol nii beeñtsyey kyedzy ke ni pxiñ tumi ksa kyedzy ke koon ni kteenë tsiñee kan xaa nii lëew noyek. ¹⁰ Sit kwe xaa parñee tejty xaa castigw, aan lëe xaa këb:

—¡Brooboo, Babilonia! Ngoloo ni kwnabeyoo, per ketye kwnitylool.

¹¹ Wi kchë xaa nii xto cos ni xkyë dilgenty koon ni kteenë por kyedzy ko, porñee tsodre cho si ¹² plat, or, kyo nii tir ngui, kyo nii lë perle, ladx non, ladx sed, ladx morad ni nixñë, yag nii xlyaa nex, ni cos nii nya a con lay elefant, yag ngui, brons, kiib, kyo nii lë marmol, ¹³ canel, kizh nii xlyaa nex, yaal, kizh nii lë mirra, ngwaan xlyaa nex, viñ, aceit, riñ lan, xobxtily, ma nii choy yow, mëkwxiily, cabay, carret ni xaa ni xtyo par kyë tsiñ. ¹⁴ Kchësy meñ këb lo kyedzy ko:

—¡Chaptroo kchë cos nii tir xyo styool, kpikchedre kapoo kchë cos non nii kopoo!

¹⁵ Kchë xaa nii xto cos lo kyedzy ko ni byak rikw kwe sit, koon ni kteenë parñee tejty xaa castigw, ¹⁶ aan kchë xaa go këb:

—¡Brob kyedzy ngol go! Koko sinak tu kwnaa nii nakw tu ladx non ni kë or ni kyo ngui lady, ¹⁷ jaan tub worak lëë kchë nii kopo kwnitylo!

Kchësy xaa nii chuuñ ksëë barkw ni xkyë tsiñ lo nistoo kwche sit, ¹⁸ aan tsiñee kon xaa nii lëë kyedzy ko noyek, nguiedzy chëb xaa:

—¿Pe no stu kyedzy nii ngol si ngol kyedzy re na dyon?

¹⁹ Aan lëë xaa biiñ ni lëë xaa pchoob yu kik xaa porñee tir pteenë xaa, ni nguiedzy chëb xaa:

—¡Brob kyedzy ngol go! Con kchë nii kopo byak rikw kchë xaa nii chap barkw, jaan tub worak lëëw kwnitylo!

²⁰ Kol kle kchësy to siñee no do kpa, porñee lëë kyedzy ko kwnitylo ni kol kle kchë do siñee ngab to lo Dios ni nak to apostle ni xluuy do xtiits Dios, por lëë Dios beeñ xkylxtisy to.

²¹ Loxsye ngo lëë tu angly nii xñabey blis tu kyo nii nyaa si nyaa tu kyomoliñ, aan lëëw pchon xaa lo nistoo, chëb xaa:

—Siñee byabak kyo re kyab kyedzy Babilonia aan kpikchedre kan meño. ²² Kpikchedre kool meñ arp, ni flaut ni trompet, ni tsodre meñ nii kyë tsiñ ni meñ nii kuuñ tsiñ moliñ leñ kyedzy ko. ²³ Kyëdre bini ni kaktre kyalwtsiilña leñ kyedzy ko, ni lëëw na kyedzy ko byuñ rikw kchë xaa nii pto cos ni kwëti kchë meñ lo kislyu por xkylbruj kyedzy ko.

²⁴ Lëë Dios bnitylo kyedzy ko porñee por xtolo kuty profet ni meñ nii ngab lo Dios ni meñ nii no tyub lo kislyu.

19

¹ Loxsye ngo lëë biñ nii nguiedzy xñee meñ leñ kpa. Nyoo nii ndaly meñ, xñee meñ: ¡Skizh Tat Tios!

Lëë xDios no xteelaa ni lëë xaa xñabey ni lëë xaa jkaa skizh,

² por chuñ xaa kyalxtisy sinak nii no kako.

Nli nii kyalxtisy chuuñtsyey xaa,

por lëë xaa psaksi kyedzy yox nii tir beeñ tol, porñee ndaly meñ nii nche lo kislyu pkaay xtolo.

Singo mod lëë Dios bnab cuent low por xkyalkuty kchë xaa nii bnildazy xtiits xaa.

³ Lëë meñ go kwnee stub chëb:

—¡Skizh Tat Tios! Iip kyaldy tsëp kox nii tsek kyedzy ko kpa.

⁴ Leñ yulyey sob Tat Tios tsiñee lëë ksa kalyptap xaa kol ni lëë ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo kujkiitsy kë axte lyu ni ptee skizh xñee:

—¡Nliw! ¡Skizh Tat Tios!

⁵ Tsigo lëë lëë tu xaa kwnee leñ yulyey chëb:

Kol ktee skizh lo xDios no kchësy to,

nikxe xaa wiñ do, nikxe gaa xaa kol do,

kchësy to siñee xsoob to xtiits xaa ni xsal do xaa.

Xkylwtsiilña Mëkwxiily

⁶ Biñaa gaa tsiy tubtsoon meñ. Nako sinak xbi nis nii xchingaa tu chu kyo ni nako sinak xbi nkwsiy aan xñee meñ:

¡Skizh Tat Tios! Por lëë xaa bislo xkylwnabey xaa.

Lëë xDios no nak xaa nii mastre xñabey.

⁷ Kol tsoo kle no,

ni kol tsoo ko nguool no styoo no parñee ktee no skizh lo xaa.

Por lëë wor kutsiñ nii lëë Mëkwxiily ktsiilña.

Lëë tsiil xaa tse so mbës.

⁸ Lëë Dios ptee tiits nii kakw me ladx nyë ni xpibëly, por ladx ko chakw meñ nii mbañ sinak xñabey Dios.

⁹ Lëë angly në lon:

—Pkëë: “Dichos meñ nii koktsyetsy tsi lo xkylwtsiilña Mëkwxiily.”

Aan lëe gak xaa në lon:

—Nli nii xtiits Dios nrii.

¹⁰ Lëen psoxib lo angly ko, per lëe xaa në lon:

—Ksoxibtyoo lon, por xtiitsak Dios xsobaa sinakak nii xsooblo, ni nakaa sinak kchë betsyoo nii xsoob xtiits Jesús. Psoxib lo Dios.

Lëe tiits nii biidni Jesús xsaabini kchë meñ nii xluuy xtiits Dios.

Xaa nii sob lady cabay rusy

¹¹ Lëe kpaas byaly, aan lëen kon tu cabay rusy. Xaa nii chon tiits ni xñee tiitsli lë xaa nii sob lady ma. Singo lë xaa porñee ngui chuñ xaa kyalxtisy ni chuñ xaa tily sinak nii no kako. ¹² Xpibëly mëlo xaa sinak xpibëly bëly ni sob ndaly coron kik xaa ni kë blalan tiits chex xaa aan xaktyee lëe xaa nan pe xñeew. ¹³ Nakw xaa tu ladx nii xña cheñ aan lë xaa xtiits Dios. ¹⁴ Kchë soldad nii no leñ kpaas nal xitsy xaa. Ladx nguitsy ni nyë nakw xaa nii nonsyke lady cabay rusy sob xaa. ¹⁵ Sob tu spad ndox chuw xaa, parñee kiswee xaa meñ nii nche lo kislyu, ni lëe xaa kñabey sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëe xaa kuñ kyalxtisy sinak tu xaa nii xkitsy xkyee uv con niy, ni lëe xaa ktee meñ castigw nii kxaal Dios nii xñabey por tir xlëe Dios. ¹⁶ Ni kë lo kodx xaa nii lëe xaa nak rey nii mastre non ni lëe xaa mastre xñabey.

¹⁷ Loxsyee ngo lëen kon nii lëe tu angly so lo ngbidz, xkwetsy xaa kchë mguiñ nii xoobe leñ kpaas xñee xaa:

—Kol të ni kol ktyop tsiin kiid to lo xixtsee Dios, ¹⁸ parñee kaw do xpëel rey, ni xpëel kchë xaa nii xñabey lo soldad ni xpëel kchë xaa ndaan, ni xpëel cabay ni xpëel xaa nii xsyob lady ma, ni xpëel kchë meñ nii no xpixwan ni xpëel meñ nii kindy xpixwan. Kol të kaw do xpëel xaa wiñ ni xpëel xaa kol.

¹⁹ Lëe ma tox ni lëe kchë xaa nii xñabey lo kislyu pkaal lsa ksa xsoldad parñee ktily xaa ksa xaa xaa nii sob lady cabay ni xsoldad xaa go. ²⁰ Lëe ma tox ni lëe ma wnee xuuy nii beñ kyalntson pkaa. Por kchë kyalntson nii beeñtsyey ma wnee xuuy go pkëeti ma meñ parñee klaa meñ tsobey meñ ni ksoxib meñ lo ximdyo ma tox ko. Mbañ ma tox ko ni ma wnee xuuy go, byab ma lo ki nii noyek con kyo nii lëe azufre. ²¹ Aan lëe kchë meñ nii ngab lo ma tox ko kuty conspad nii sob chuw xaa nii sob lady cabay, aan kchësy mguiñ byëly taw xpëel kchësy meñ kuty ko.

20

Tu mily iz

¹ Lëe tu angly byety kpaas. No xlyey kyeech nxity ña xaa ni nseñ xaa tu caden ngol.

² Lëe angly ko pxituu mëel ngol nii kwyo penaadle. Xaa tox lë ma, tu mily iz kyëtuu ma.

³ Lëe xaa pchon ma leñ kyeech nxity aan ptse tsiitsy xaa chu kyeech ko parñee jkëetidy ma meñ tu mily iz. Axte ksa tse go lëe ma laa xisy wiñ.

⁴ Konaa laañee xsyob xaa xñabey, aan lëe xaa nii kwaa tiitspey par kuñ kyalxtisy nche sob siko. Ni konaa xkyalbini kchë xaa nii pchug meñ kik por xtiits Jesús ni por xtiits Dios. Psoxibty kchë xaa go lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni blaady kchë xaa go nguitsy xbey ma tox ña xaa o kë gaa xaa. Lëe kchë xaa go pañ parñee kñabey xaa ksa xaa Crist tu mily iz. ⁵ Per lëdy kchë meñ kuty pañ, sink axte ksa tu mily iz lëe meñ kuty ko kpañ. Klo tub tiy meñ kuty pañ. ⁶ ¡Dichos meñ nii ngab lo Dios por klo meñ go kpañ! Aan tsiñee lëe kyalkuty kiid stub pe kaktre kchë meñ go, sink lëe meñ go kak pxosy nii jkiñ lo Dios ni lo Crist, aan lëe kchë meñ go kñabey tu mily iz.

Lëe xaa nii xtilyni Dios chek

⁷ Tsiñee lëe tu mily iz ksa lëe xaatox laa, ⁸ aan lëe xaa tsijkëeti meñ nii nche lo kislyu. Lëe xaa jkëeti meñ Gog ni meñ Magog parñee ktop meñ go xsoldad. Nak xsoldad meñ go sinak yuzh nii nche chu nistoo. Tir ndaly xaa. ⁹ Lëe xaa kwey tyub lo kislyu kuksuugw kwraly xaa meñ nii ngab lo Dios ni kyedzy nii tir xkëstyoo Dios. Per lëe Dios psyaab ki kpaas aan kchësy xaa kwyek lo ki go. ¹⁰ Aan lëe xaatox nii pkëeti kchë xaa go byab lo ki

nii noyek con kyo nii lë azufre. Siko gak byab ma tox ni stu ma tox nii kwnee xuuy. Siko tugak tedy ma castigw ksa ma xaatox.

Yulyey nguitsy

¹¹ Konaa tu yulyey nguitsy ngol ni konaa xaa nii sob leeño. Lëe xaa ptichee kislyu ni kpaan aan bikchedre nyak nyoow. ¹² Ni konaa meñ kuty, nikxe xaa wiño nikxe gaa xaa kolo, lëe xaa nche chu yulyey aan lëe libre byaly ni konaa stu libre nii kē lē meñ nii jkaa kyalmbañ. Kchē nii beeñtsyey meñ go kē leñ libre. Por ngo nii libre ko kwseñ Dios worñee kok kyalxtisy. ¹³ Lëe meñ nii kuty lo nistoo pchoo ni lëe meñ nii no laañee xyey meñ nii chety pchoo, aan lëe kyalxtisy kok según kchē nii beeñtsyey meñ go. ¹⁴ Loxsye ngo lëe laañee xyey meñ kuty byab lo ki. Lo ki re kyey meñ nii kety chop vult. ¹⁵ Ni lo ki re byab meñ nii kedy lē leñ libre ni kē lē meñ nii jkaa kyalmbañ.

21

Kpaa kub ni kislyu kub

¹ Loxsye ngo lëen kon tu kpaan kub ni tu kislyu kub, por lëe kpaan kol ni lëe kislyu kol kwnitylo, ni kintre gaa nistoo. ² Konaa kyedzy ntson nii lē Jerusalén. Ngubo, kpaan byetyo, lo Dios pchoow. Xixkwaaw sinak xixkwaaw tu kwnaa nii ktsiilña. ³ Ni biñaa nii nguiedzy kwnee tu xaa leñ yulyey, chēb xaa:

—Lady meñ no Dios nina. Tugak tso xaa lady meñ parñee kak meñ xkyedzy xaa ni parñee kak xaa xDios meñ. ⁴ Lëe Dios kchēe nis lo meñ nii choon ni tsodre gaa kyalkuty, ni wiiñ ni kyalnē, ni yoob, por tsodre kchē cos nii kwyo klo.

⁵ Tsigo lëe xaa nii sob leñ yulyey chēb:

—Kchēsyo cos chuuñ jkubaa.

Lëe gak xaa nē:

—Pkēe kchē nrui porque tiitsliw parñee kniladzy meño.

⁶ Loxsye ngo lëe xaa nē lon:

—Lëew nagon. Naa bislo kchē cos ni naa kisyalo. Kchē meñ nii klyaa nis ki nis nii xchoo chu xlyañ nii xnee kyalmbañ. Singosy ktedyaa nis ko ki meñ. ⁷ Kchē xaa nii kuñ gan kyaani kchē cos re, ni lëen kak xDios xaa go ni lëe xaa go kak xiñaa. ⁸ Per lëe kchē xaa ntseeb, ni xaa nii xnilasty, ni xaa yox, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuuñtsyey kyalbruj, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa wnee xuuy, kchē xaa go kyey lo ki nii noyek con azufre. Chop vult kety kchē xaa go.

Jerusalén kub

⁹ Lëe tu angly nii kwaa xig or nii no kyalnē nii kxaal Dios nē lon:

—Tē gaanoo kuyoo kwnaa nii kak tsiil Mëkwxiily.

¹⁰ Lëe tu mgaan kwtedy lon aan lo mgaan go lëe angly kuni naa tu kik kiy ngol nii klaa aan lëe xaa bluuy kyedzy ntson nii lē Jerusalén lon. Kpaan sēed sēebo, lo Dios pchoow. ¹¹ Xpibēly kyedzy ko con xbini Dios, ni xpibēlyo sinak xpibēlyo tu kyo ngui nii lē jaspe ni ndeebiniw sinak ndeebini tublē vidre. ¹² Kyako kyedzy ko ntse con tu pkyedzy ngol nii klaa. Tsiipchop puert kēw, ni so gaa tuga angly chu xpuerto, ni tuga lē xaa nii kwnabey lo xtiyy meñ Israel kē tu chu puert ko. ¹³ Kē tson gaa puert tyuxlad kwi pyedzy ko nēz kaan, ni kē tsono nēz klaa ni tsono nēz kyety. ¹⁴ Tsiipchop kyo ngol nyaa xcimient xipyedzy kyedzy ko, aan tuga lē ksa tsiipchop xapostle Mëkwxiily kē laady ko.

¹⁵ No tu var or ña angly nii kwnee lon par ktiix xaa kyedzy, ni ktiix xaa xpuerto ni pyedzy nii ntse kyakow. ¹⁶ Cuadrad kyedzy ko lalak nii syoolo nxeño. Lëe angly ptiixo con var aan chop mily chop kyoow kilometro syoolo aan lalak nii klaaw nxeño. ¹⁷ Loxsye ngo lëe xaa ptiix pyedzy nii ntse kyako kyedzy, tsongalyptap metre chapo.

¹⁸ Con kyo nii lē jaspe nyaa pyedzy, lëe kyedzy nyaa con mer or, ndeebiniw sinak ndeebini tu vidre. ¹⁹ Kchē lady kyo nii nyaa xcimient pyedzy kwixkwaaw con kyo ngui, tu kyo kwixkwaaw con kyo nii lē jaspe, lëe stuwo con kyo nii lē zafiro, lëe stuwo con kyo nii lē ágata, lëe stuwo con kyo nii lē esmeralda, ²⁰ lëe stuwo con kyo nii lē ónice, lëe stuwo

con kyo nii lë cornalina, lëe stuwo con kyo nii lë crisólito, lëe stuwo con kyo nii lë berilo, lëe stuwo con kyo nii lë topacio, lëe stuwo con kyo nii lë crisoprasa, lëe stuwo con kyo nii lë jacinto, lëe lultimo kwixkwaa con kyo nii lë amatista. ²¹ Lëe ksa tsiipchop puert kwyaa con kyo nii lë perle, tuga perle pkiin par tsa tu puert. Lëe nëz nii xtyee grolytee leñ kyedzy kwyaa con mer or nii ndeebini si ndeebini vidre.

²² Ni tu laañee kutiitsni meñ Dios kindy leñ kyedzy ko, por yuub Dios nii xñabey ni yuub Mëkwxiily no lady meñ. ²³ Xkiiñdy kyedzy ko xbini ngbidz ni xbini mëe, por misme bini nii xchoo lady Dios ni xbini Mëkwxiily xsaani leñ kyedzy ko. ²⁴ Kchësy lo meñ nii nche lo kislyu ksaani xbini kyedzy ko, ni lëe rey kiid kni cos non nii chap leñ kyedzy ko. ²⁵ Kyoogwty xpuert kyedzy ko yutsye, por jkyeydy lyu. ²⁶ Siko tsikni meñ nii nche lo kislyu cos non nii chap meñ ni xkyaalsaak meñ. ²⁷ Per sëebty tol siko, ni sëebty meñ nii chuuñtsyey cos yox ni meñ nii xkëeti leñ kyedzy ko. Xaktyee meñ nii kë lë leñ xlibre Mëkwxiily sëeb.

22

¹ Lëe angly bluuy tu kiigwpee nii xnee kyalmbañ lon. Nyë nis ko sinak nyë vidre. Laañee sob Dios ni laañee sob Mëkwxiily xchoo kiigwpee go. ² Grolytee leñ kyedzy xtye kiigwpee go aan tyuxlad chuuw go sob yag nii xnee kyalmbañ, tsiipchop vult xkyë nex lo yag ko tu iz, aan kchë xiplago xkiiñ parñee kak kchë meñ nii nche lo kislyu rmedy. ³ Tsody cos nii ptsiibteel Dios leñ kyedzy ko. Siko sob Dios chop Mëkwxiily kñabey, aan lëe meñ nii xsoob xtiits xaa ksoxib lo xaa. ⁴ Lëe meñ kan lo xaa, ni lëe lë xaa kyë kë meñ. ⁵ Jkyeydy lyu siko ni jkiiñdy kchë meñ nii no siko ni tu clasy bini, per ni xbini ngbidz, por lëe Dios ksaani lo meñ go, aan iip kyaldy xkyaalwnabey kchë meñ go.

Klyëëdre lëe Jesucrist kiid

⁶ Tsigo lëe angly në lon:

—Nli kchë tiits re no nii kniladzy meño. Yuub Dios nii xsaabini profet pxaal xangly biidnee kchë nii klyëëdy kak lo xaa nii xsoob xtiits xaa.

⁷ —¡Klyëëdy lëen kyely! —xñee Jesús—. ¡Dichos meñ nii xsoob xtitsaa nii kë leñ libre re!

⁸ Naa nak Juan. Biñaa ni konna kchë cos re. Aan loxsye biñno ni konno, lëen psoxib lo angly nii bluuyo lon. ⁹ Per lëe xaa në:

—Ksoxibtyoo lon por xtiitsak Dios xsobaa, sinak nii xsooblo ni xsoob profeto ni kchë meñ nii xsal nii kë leñ libre re. Psoxib lo Dios.

¹⁰ Ni lëe gak angly ko në:

—Kolandyoo xtiits Dios nii kë leñ libre re, por lëew mer kak cumplir. ¹¹ Psaan kuñ xaa mal kyalmal ni psaan kuñ ngoptol tol, per lëe xaa buen no nii tugak kuñ xaa kyalbuen. Singo gak xaa nii beëñ nyë Dios nody nii ksaan xaa Dios.

¹² —Nli nii klyëëdre lëen kyely —xñee Jesús—. Lëen kyelyni nii ktedyaa lo meñ, según nii beëñtsyey meñ. ¹³ Naa bislo kchë cos ni naa kisyaaalo.

¹⁴ 'Dichos meñ nii xkiib xab, parñee kchilo kaw meñ nex nii xkyë lo yag nii xnee kyalmbañ, ni kchilo sëeb meñ chu xpuert kyedzy ko. ¹⁵ Per lëe xaa yox kyaan ley ksa xaa nii chuuñ kyalbruj, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa nii xleni kyalwkëti.

¹⁶ 'Naa nak Jesús. Lëen pxal xanglyaa parñee kiidnee xaa xa nak kchë cos re lo kchë meñ nii kniladzy xtiits Dios. Lo xtiy rey David syelyaa. Nakaa sinak mëly nii xsaabini leñ kpa wor silytoo.

¹⁷ Lëe Kyalbini Ntson ni lëe tsiil Jesús xñee lo xaa:

—Të.

Aan kchë meñ nii kono këb:

—Të.

Lëe kchë gaa meñ nii klyaa nis ni kakladzy kiid ki nis nii xnee kyalmbañ singosy.

¹⁸ Lëen xñee kazh lo kchë xaa nii xkëetyag xtiits Dios nii kë leñ libre re nii deëñnee jkëe xaa pe stu cos leñ libre re, lëe Dios ktee xaa kchë kyalnë nii kë leñ libre re. ¹⁹ Deëñnee no

gaa cho ktsily blalan xtiits Dios nii kë leñ libre re, klaady Dios kaw xaa xnex yag nii xnee kyalmbañ ni klaady Dios sëeb xaa leñ kyedzy ntson nii xseety libre re.

²⁰ Lëe xaa nii pxaal tiits re xñee:

—Klyëedy lëen kyely.

Singo kako. ¡Të Jesús!

²¹ Lëe lëesy Jesucrist dyon kakni lëe do. Amén.